

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**VAKİT GAZETESİNDE EDEBÎ VE KÜLTÜREL HAREKETLİLİK
(29 EKİM 1923 – 4 EKİM 1926)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Hürrem TÜR KARSLAN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT**

Ankara-2011

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**VAKİT GAZETESİNDE EDEBÎ VE KÜLTÜREL HAREKETLİLİK
(29 EKİM 1923 – 4 EKİM 1926)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

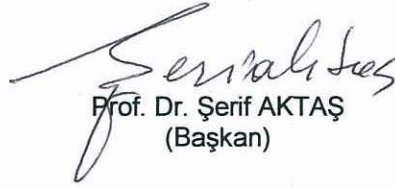
**Hazırlayan
Hürrem TÜR KARSLAN**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT**

Ankara-2011

ONAY

Hürrem TÜR KARSLAN tarafından hazırlanan "Vakit Gazetesinde Edebi ve Kültürel Hareketlilik (29 Ekim 1923 – 4 Ekim 1926)" başlıklı bu çalışma, 09/09/2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda *oybirliği* ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Türk Edebiyatı* bilim dalında *Yüksek Lisans* tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Şerif AKTAŞ
(Başkan)

Prof. Dr. Nazım H. POLAT
(Danışman)

Prof. Dr. Ahmet MERMER
(Üye)

ÖNSÖZ

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte her alanlar için olduğu gibi edebî ve kültürel alanlar için de yeni bir dönem başlamıştır. Edebiyatımız yeni türler ile tanışmış, eserlerin içerik ve şekil özellikleri yavaş yavaş değişmiş, yeni zihniyetle beraber yeni edebî oluşumlar gelişmiştir.

Tanzimat'tan itibaren en önemli haberleşme, iletişim aracı olan gazeteler, artık böyle kabul edilmese de, bir dönem edebî faaliyetlerin odağı olmuştur. Edebî türleri, yeni ve eski eserleri, yazar ve şairleri, araştırmacıları, dil ve gramer meselelerini; edebiyatla ilişkisi olan resim, heykel, tiyatro, musiki gibi pek çok sanat dalının ve sanatçılarının kısacası, edebiyat sanat ve kültüre dair hemen her şeyin halka tanıtılması, öğretilmesi, ulaştırılması için her zaman en kolay ve en kuvvetli vasıtalarından biri olmuştur.

Bu çalışmadaki amacımız Cumhuriyet'in ilk yıllarında, *Vakit* gazetesinden hareketle, edebî ve kültürel faaliyetleri incelemektir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle ele aldığımız tarihler arasında gazeteler tek tek incelenmiş, ilk olarak kronolojik daha sonra ise alfabetik bir fihrist oluşturulmuştur. 1 Kanun-i Sâni 1925 – 1 Mayıs 1925 tarihleri arasında çıkmış olan sayılar "TBMM Kütüphanesi"nden, 22 Teşrin-i Evvel 1925 – 1 Nisan 1926 tarihleri arasında çıkanlar "Milli Kütüphane"den, bu tarihler dışında kalan kısımlar ise "İstanbul Beyazıt Devlet Kütüphanesi"nden temin edilmiştir.

Çalışmamız giriş, üç ana bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. "Giriş" bölümünde ilk olarak Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin durumu anlatılmıştır. Tarihî ve siyasî gelişmelerin yanında her alanda yapılan devrimler, yenilikler üzerinde durulmuştur. Daha sonra ise bu dönemin basın hayatından söz edilmiş, bu yıllarda yayınlanmakta olan gazeteler ve bu gazetelerin sahiplerinden bahsedilmiştir.

“Birinci Bölüm”, Vakit’in tanıtımına ayrılmıştır. Öncelikle basın hayatına giriş yıllarından, kurucu ve yazar kadrosundan bahsedilmiş daha sonra ise gazetenin şekil özellikleri anlatılmıştır.

“İkinci Bölüm”, Tahlilî Fihrist bölümüdür. Bu kısımda ise 29 Ekim 1923 – 4 Ekim 1926 tarihleri arasında ulaşılabilen nüshaların taranması sonucu listelenen yazı başlıkları ve yazarları verilmiştir. Kronolojik fihristte 29 Ekim 1923’ten başlanmış 4 Ekim 1926’da bitirilmiş, ulaşılamayan nüshalar gerekçeleri ile birlikte belirtilmiştir. Alfabetik fihrist ise yazar ismine göre sıralanmış olup, yazının adı, gazete sayısı, tarihi ve sayfa numarası yanlarında sırası ile verilmiştir. Önemli görülen bazı haber ve yorumlar da “imzasız” hanesine kaydedilmiştir.

“Üçüncü Bölüm” seçilen metinlerden oluşmaktadır. Ele aldığımız tarihler arasında öncelikle kültür tarihimiz için faydalanılabilirlik derecesine göre sınıflandırdığımız metinlerden edebî, siyasî, ekonomik, hukukî, içtimaî ve kültürel pek çok yazı seçilmiş ve Latin harflerine aktarılmıştır. Okunamayan bazı sözcükler ya da sözcük grupları gazete fotoğraflarından kesilip metindeki yerine yapıştırılmıştır.

“Sonuç”ta ise, bu tarihlerde Vakit’teki edebî ve kültürel faaliyetler hakkındaki çıkarımlarımız yer almaktadır. Bu çalışma ile *Vakit*’in 1923-1926 yıllarında edebiyat ve kültür hayatımızdaki yeri ve değeri ele alınmış oldu.

Çalışmalarımı yöneten, teşvik ve yardımları ile bu çalışmanın gelişmesine ve gerçekleşmesine imkân veren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Nâzım Himet POLAT’a ve çalışmalarım boyunca maddi manevi desteklerini esirgemeyen aileme derin hürmet ve şükranlarımı sunarım.

Hürrem TÜRKARSLAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA TÜRKİYE	1
VE TÜRK BASINI	1
I. CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA TÜRKİYE	2
II. CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA TÜRK BASINI	7

BİRİNCİ BÖLÜM

“VAKİT” GAZETESİNİN TANITIMI

A. YAYIN HAYATI.....	14
B. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....	18
C. YAYIN İLKELERİ VE YAYIN POLİTİKASI	20
Ç. “VAKİT”TE EDEBÎ VE KÜLTÜREL FAALİYETLER	24
D. “VAKİT”TE FİKRÎ FAALİYETLER.....	44

İKİNCİ BÖLÜM

TAHLİLÎ FİHRİST

I. KRONOLOJİK TAHLİLÎ FİHRİST	55
II. ALFABETİK TAHLİLÎ FİHRİST	231

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ METİNLER

I. EDEBÎ METİNLER.....	356
HİKÂYE	356
Reşat Nuri [GÜNTEKİN]: Bir Kurban Hatırası	356
MEKTUP	360
Halide Edip [ADIVAR]: Ayrılırken	360
Halide Edip [ADIVAR]: Venedik'ten Geçerken.....	365

II. DİL VE EDEBİYAT YAZILARI.....	368
A. DİLLE İLGİLİ YAZILAR.....	368
Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Gramer ve Kamus	368
Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Mefkûreden Seciyeye.....	373
Naşit Hakkı [ULUĞ]: Mardin’de Lisan Türkçe mi Arapça mı?	378
Yahya HALİT: Türkiye Musevilerinin Lisanı	382
B. EDEBÎ MESELELERLE İLGİLİ YAZILAR	388
A. Sırrı [LEVEND]: Edebiyatımız Kendi Kendini Tekrar Ede Ede Ölüyor [Ahmet Haşim Bey’in Nezdinde Birkaç Saat]	388
Ahmet RASİM: Gayr-i Müslim Erbâb-ı Tahrir	393
Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: İtham Değil İhtiram	397
Miyan BERZEK: Unutulmuş Bir Türk Şairi Bîdil	403
Refik Ahmet [SEVENGİL]: Nedim’in Kabrinde	407
Refik Ahmet [SEVENGİL]: Memleket Edebiyatı.....	410
Yunus Kâzım [KÖNİ]: Uşşâkîzade Halid Ziya Bey	416
III. ESER TANITIM VE TENKİT YAZILARI	420
Refik Ahmet [SEVENGİL]: Bataklık Çiçeği (Selahaddin Enis)	420
Refik Ahmet [SEVENGİL]: Fatma’nın Günahı (Suat Derviş).....	423
<i>Vakit</i> , sayı: 2283, 4 Mayıs 1924, s.3M. N. : Türk Hâkimiyeti ve İngiliz Cihangirliği (Halil Halit)	426
M. N. : Türk Hâkimiyeti ve İngiliz Cihangirliği (Halil Halit)	427
İmzasız: Kalp Ağrısı ve Zeyno’nun Oğlu	430
Hıfzı Tevfik [GÖNENSAY]: Pervaneler (Müfide Ferit Tek).....	433
IV. GÜZEL SANATLARLA İLGİLİ YAZILAR	438
Ertuğrul MUHSİN: Şehir Tiyatroları.....	438
Ertuğrul MUHSİN: Tiyatronun Telkin Kudretinden İstifade.....	444
Mehmet İZZETTİN: Türk Çiniciliği.....	449
Refik Ahmet [SEVENGİL]: Güzellik ve Faidenin İmtizac Ettiği Bir Sergi	451
Rauf YEKTA: Anadolu Halk Şarkıları.....	454
V. TÜRK KÜLTÜRÜ VE TARİHİ İLE İLGİLİ YAZILAR	459
Ahmet CELALETTİN: Tarihle Dolu Bir Şehir.....	459
Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Öz Anamız Vatandır	462

Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: Mevlana Huzurunda.....	465
Vasfi Raşit [SEVİG]: Tarih Üzerinde Yükselen Şehir	468
VI. MATBUATLA İLGİLİ YAZILAR	472
Ahmet RASİM: Kitapçılık İlerleyemiyor	472
Ahmet RASİM: İhtiyar Muharrir Ne Diyor?	476
VII. GAZETECİLİK VE MUHARRİRLİK İLE İLGİLİ YAZILAR.....	481
Ahmet RASİM: Gazetecilik Mektebi	481
Mehmet Asım [US]: Gazeteciliğin Cilvesi.....	486
VIII. SOSYAL HAYATLA İLGİLİ YAZILAR	489
Ahmet RASİM: Bizde Sokak Mefhûmu	489
Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Mekteplerimizde Tarih Tedrisatı	493
Raşit GALİP: Viyana Ortasında Bir Atar Dükkanını	497
Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: Dişi Zeybekler	499
Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: “Eldorado”da Bir İmla Encümeni	503
IX. SİYASİ KONULARLA İLGİLİ YAZILAR.....	508
Hakkı Tarık [US]: İzmir’in 93 Mebusu İle Mülâkat	508
Mehmet Asım [US]: Dumlupınar Yolunda	514
Mehmet Asım [US]: Emin Bey ve Gazeteler	517
Mehmet Asım [US]: Ferit Bey’in Mesûlüyeti.....	520
Mehmet Asım [US]: Muallimler Kongresi	522
Mehmet Asım [US]: Siyasî Edebiyatı Bırakalım Asıl Derde Bakalım	524
Mehmet Asım [US]: Raşit Bey’in Hareketi	528
Mehmet Asım [US]: “Şehit Asker Abidesi”nin Asırlara Nakledeceği Destan	531
Mehmet Asım [US]: Zaferi Teyide Giderken	536
X. ÇEŞİTLİ KONULARLA İLGİLİ HABER VE YORUM METİNLERİ	538
Ahmet RASİM: Ahlakî Manzaralar Muharririne	538
M. F.: Mektepler Açılıyor	544
Naşit Hakkı [ULUĞ]: Diyarbakır Şehrinde Bir İhanet Şebekesi.....	549
Naşit Hakkı [ULUĞ]: Şeyh Sait Muharririmize Hayatını Anlatıyor	553
N.H. [Naşit Hakkı ULUĞ]: Ermeni Odabaşının Bektaşiliğe Kabulü	584
Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: Zavallı Erzurum.....	587
Yahya HALİT: Fakültenin İstanbul’a Nakli.....	591

SONUÇ	570
KAYNAKÇA	603
ÖZET	577
ABSTRACT	607

KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
s.	: Sayfa
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
Vd.	: Ve diğerleri
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

**CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA TÜRKİYE
VE TÜRK BASINI**

I. CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA TÜRKİYE

23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılması ile Millî Egemenliğe bağlı bir devlet kurulmuş; ancak Kurtuluş Savaşının devam ettiği bu tarihte millî birlik ve beraberliğin bozulmaması için rejimin adı konulmamıştır.

Nitekim 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılması ve Lozan Antlaşması ile Atatürk'ün beklediği ortam gerçekleşmiş ve yeni devletin niteliği üzerinde tartışmalar başlamıştı. Hükümet demokratik prensiplere dayanıyordu; fakat adı "Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti" idi.

Mustafa Kemal'in tavsiyesi üzerine 27 Ekim 1923'te Ali Fethi [Okyar] başkanlığındaki hükümetin istifası ve Cumhuriyet Halk Fırkası'nın yeni hükümet listesi üzerinde anlaşmaya varması neticesinde, 28 Ekim gecesi Mustafa Kemal ve arkadaşları bir toplantı gerçekleştirmişler ve devletin niteliğinin "Cumhuriyet" olduğunu öngören bir yasa taslağı hazırlamışlardır. "O gece Mustafa Kemal Paşa ile İsmet Paşa, Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'na ilişkin gereken değişiklik önerisini hazırladılar. Böylece Anayasaya, "Türkiye Devletinin şekli-i hükümeti, Cumhuriyet'tir" hükmünün konulması için bir yasa önerisi de hazırlanmış oldu. "¹

29 Ekim günü toplanan Halk Fırkası Meclis Grubu'nda öneri kabul edilmiş, aynı gün yapılan oylamada Mustafa Kemal, Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

30 Ekim (Teşrin-i Evvel) 1926 tarihli *Vakit* gazetesi de ilk sayfada şu başlıkla Cumhuriyet'in ilânını duyurmuştur: "*Cumhuriyet dün resmen ilân edildi. Birinci reis-i cumhur Gazi Mustafa Kemal Paşa'dır. İlk başvekatleti de İsmet Paşa işgal edecektir.*" (*Vakit*, 2096.sayı, 30 Teşrin-i Evvel 1923, s.1) Yine 31 Ekim'de Mehmet Asım Us, Cumhuriyet'in ilânını ve Cumhuriyet'in ilânından sonraki süreci kendi köşesinden "*Cumhuriyet'in İlânından Sonra*"

---

¹ Sina Akşin, Bülent Tanör vd., **Yakınçağ Türkiye Tarihi 1908-1980**, Doğan Yayınları, s.134

(Vakit, 2098. sayı, 31 Teşrin-i Evvel 1923, s.1) başlıklı yazısı ile değerlendirmiştir. 3 Teşrin-i Sâni 1923 tarihli *Vakî'te* 3. sayfada “Faruk” imzası ile yer alan “*Vilayetlerde Tezahüratlar*” başlıklı yazıda Cumhuriyet’in ilanının memlekette nasıl bir sevinçle karşılandığı anlatılmıştır. Mersin ve Adana’daki sevinçle beraber Edirne’deki şenliklerden bahsedilmiştir.

Aynı tarihlerde Times gazetesinde “*Sultanlıktan Cumhuriyet Reisliğine*” başlığı ile yayınlanan yazıda Mustafa Kemal’in farklılıkları ortaya konulmuştur. Görülüyor ki Mustafa Kemal o tarihlerde hariçte ve dâhilde takip ve takdir edilen bir liderdir.

Cumhuriyet’in ilânı, Türk kurtuluş mücadelesinin hem askerî hem de siyasî alanda zafere ulaştığını gösteren en önemli neticedir. Osmanlı Monarşik yönetiminin Milli Mücadeleye karşı takındığı olumsuz tavır ile Türk devletinin yok olması beklenmiş; fakat beklenenin aksine Türk devleti yok olmamış, rejim değiştirerek varlığını sürdürmüştür. Cumhuriyetin ilânı ile birlikte, daha çağdaş bir ülke için Atatürk’ün inkılâplarına elverişli bir ortam da böylece hazırlanmış olur.

Saltanatın kaldırılması, kapitülasyonlara son verilmesi, din ve devlet işlerini birbirinden ayıran laiklik ilkesinin benimsenmesi gibi siyasî pek çok yeniliğin yaşandığı Türk devletinde, sosyal alanda da pek çok yenilikler meydana gelmiş, değişen rejimle beraber yeni ve çağdaş bir ülke için adımlar atılmıştır.

Askerî zaferlerin ardından toplumsal alana yönelen Mustafa Kemal ve arkadaşları ilk olarak ekonomi alanına yönelmiş ve yeniliklerin ekonomik zaferlerle devam etmesi gerektiğine inanmışlardır. 17 Şubat 1923’te başlayan İzmir İktisat Kongresi’nde pek çok karar alınmıştır. Değişik kesimlerden 1335 temsilcinin katıldığı bu kongrede ekonomik kalkınmada tam bağımsızlık öngörülmüş, var olan kaynakların en iyi şekilde değerlendirilmesi için fikir telakkileri yapılmıştır. 17 Şubat’ta alınan karar ile köylünün refahı ve üretimin arttırılması amacı ile aynı zamanda şer’i bir vergi olan Aşar Vergisi kaldırılmıştır. “Köylü milletin efendisidir” diyen Atatürk, ileriki yıllarda köylüye

toprak, makine, tohumluk dağıtılmasını sağlayacaktır. Tarım okulları, tohum ıslah istasyonları kurulacak, Yüksek Ziraat Enstitüsü açılacak ve Ziraat Bankası aracılığı ile köylüye kredi olanakları sağlanacaktır.

1 Temmuz 1926'da Kabotaj Kanunu'nun çıkarılması ile Türkiye karasularında Türk gemicilerin ticaret yapmasına olanak sağlanmış ve denizcilik geliştirilmeye çalışılmıştır. Yine 1926 yılında Teşvik-i Sanayi Kanunu ile özel sektörü sanayi alanına çekmek için kredi olanakları sağlanmıştır.

Ekonomi alanındaki bu yenilik ve gelişmelerin yanında hukuk alanında da pek çok yenilikler yaşanmıştır. Osmanlı Devleti'nde hukukî birliğin olmaması, Osmanlı hukuk sisteminin kadın hakları konusunda eksikliklerinin bulunması, yine Osmanlı hukuk sisteminin lâik devlet esaslarına uygun olmaması gibi sebepler hukukî alanda çalışmalar yapılmasını gerektirmiş ve bu nedenle Batı hukukuna yönelme gereği duyulmuştur.

Bilindiği gibi ilk anayasa Teşkilat-ı Esasiye 20 Ocak 1921'de ilan edilmiştir. Cumhuriyet'in ilanından sonra ise ilk anayasaya göre daha kapsamlı olan 1924 Anayasası ilan edilmiştir. 1924 Anayasası 1961 yılına kadar yürürlükte kalmış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin en uzun süre yürürlükte kalan anayasası olmuştur. Üzerinde en çok düzenleme yapılan anayasa da yine 1924 anayasasıdır. Bu değişikliklerden bazıları şöyledir: Seçme yaşı 18'den 22'ye çıkarılmıştır. 1928'de "Türkiye Cumhuriyetinin resmi dini İslam'dır" maddesi anayasadan çıkarılarak anayasa lâikleştirilmiştir. 1934'te kadınlara siyasî hakların verilmesi ile ilgili yenilikler anayasaya eklenmiş böylece siyasî alanda kadın erkek eşitliği sağlanmıştır. 1937'de ise Atatürk'ün altı temel ilkesi anayasaya eklenmiştir. 17 Şubat 1926'da Medeni Kanun ilan edilmiş, birden fazla kadınla evlenme yasaklanmış, mirasta ve boşanmada kadın erkek eşitliği sağlanmıştır.

Askerî, siyasî, ekonomik ve hukukî alanda yapılan bu yenilikler, getirilen kanunlar, alınan kararlarla birlikte toplumsal alandaki çalışmalar devam etmektedir. Öncelikle çağdaşlaşma yolundaki önemli gelişmelerden

biri olan Şapka Kanunu 25 Kasım 1925'te kabul edilmiştir. Bu kanundan yaklaşık dokuz yıl sonra da dinî kıyafetlerle dolaşılması yasaklanacaktır. Diyanet işleri Başkanı, Patrik ve Hahambaşı bu kanunlar dışında tutulacaktır. Yine çağdaşlaşma amacı ile ve toplumsal alandaki bir diğer önemli çalışma tekke, zaviye ve türbelerin 30 Kasım 1925'te kapatılmasıdır. Yine aynı kanunla “Şeyhlik, dervişlik, dedelik, türbedarlık, seyitlik ve çelebilik” gibi unvanlar da kaldırılmıştır. Bu gelişme lâiklik yolunda atılan önemli adımlardan biridir.

Vakit yazarları da zaman zaman bu konuları ele alıp değerlendirmişlerdir. Mehmet Asım Us, 27 Şubat 1925'te “*Din ve Siyaset*” (*Vakit*, sayı: 2575, 27 Şubat 1925, s.1) ve 25 Haziran 1925'te “*Takiyeler ve Şeyhler*” (*Vakit*, sayı: 2690, 25 Haziran 1925, s.1) başlıklı yazıları ile lâikliğin tanımını yapmış, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrı tutulup tutulmayacağını tartışmıştır.

Beynelmilel saat ve takvim hakkındaki kanunların 26 Aralık 1925 tarihinde kabulü ile Hicrî ve Rumî Takvim uygulaması kaldırılarak yerine Miladî Takvim, alaturka saat yerine de milletlerarası saat sistemi uygulaması benimsenmiştir. 1 Ocak 1926'dan itibaren uygulamaya geçilmiştir. Bu gelişme *Vakit* gazetesi başyazarı Mehmet Asım Us tarafından 2 Kanun-i Sani 1926 tarihli *Vakit* gazetesinde “*Yeni Tarih ve Yeni Saat*” (*Vakit*, sayı: 2877, 2 Kânûn-i Sâni 1926, s.1) başlığı ile okurlara duyurulmuştur.

Toplumsal alandaki yenilikler uzun süre devam edecek, Soyadı Kanunu, ölçü birimlerinde birlik, hafta tatilinin Cuma'dan Pazar'a alınması, kadınlara seçme ve seçilme haklarının verilmesi ve bu hakların genişletilmesi gibi pek çok gelişim yaşanmıştır. Bu gelişmeler de *Vakit*'te çeşitli yazarlarca tartışılmıştır. Mehmet Asım Us, hafta tatilinin cumadan pazara alınmasını 6 Kânûn-i Sâni 1924 tarihli *Vakit* gazetesinde “*Cuma Tatili Kanûnu*” (*Vakit*, sayı: 2165, 6 Kânûn-i Sâni 1924, s.1) başlıklı yazısı ile değerlendirirken yine aynı konuyu Hüseyin Necati, 18 Şubat 1924 tarihli *Vakit*'te *Ankara Mektupları*

isimli köşesinden “*Ankara Sokaklarında Cuma Tatili*” (*Vakit*, sayı: 2208, 18 Şubat 1924, s.2) başlıklı yazısı ile ele almıştır.

Osmanlı Devleti’nde eğitimde birliğin olmaması ve eğitimin daha çok dinî nitelikte olması eğitim alanında da yenilikler yapılmasını zorunlu kılıyordu. 3 Mart 1924’te Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim ve öğretim birleştirilerek devlet denetimine ve Milli Eğitim Bakanlığı emrine verilmiştir. Bu kanunla beraber medreseler de kapatılmıştır. Kapatılan medreselerin yerine açılacak olan yeni mektepler *Vakit*’te M.F imzası ile kaleme alınmıştır. “*Mektepler Açılıyor*” (*Vakit*, sayı: 2773, 19 Eylül 1925, s.3) başlıklı bu yazıda açılması kararlaştırılan mekteplerden söz edilmiş eğitim alanında gerçekleşecek inkılâpların nitelikleri değerlendirilmiştir. Daha sonraki yıllarda Millet Mektepleri açılacak (1928), Türk Tarih Kurumu (1931) ve Türk Dil Kurumu (1932) kurulacaktır.

1 Kasım 1928 tarihinde kabul edilecek olan yeni Türk alfabesinin temelleri de yine Cumhuriyetin ilk yıllarında atılmış, görüşmeler başlamıştır. Latin harflerine geçiş süreci dönemin aydın gazetecileri tarafından sık sık tartışılıp değerlendirilmiştir. İncelemiş olduğumuz *Vakit* gazetesinin söz konusu sayılarında da Latin harflerine geçiş süreci ele alınan önemli konulardan biridir.

Yeni başkent Ankara’da İlk yüksekokul Ankara Hukuk mektebi de 1925 yılında kurulmuştur. 1933’te Yüksek Ziraat Enstitüsü, 1936’da ilk fakültemiz olan Ankara Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi açılmış, Güzel Sanatlar Akademisi ve Devlet Konservatuvarı açılmıştır.

Görüldüğü gibi Cumhuriyet’in ilânı ile birlikte yenileşme hareketleri hızla devam etmiş, her alanda çağdaşlaşma adına pek çok devrimler yapılmış, İlerleyen yıllarda da bu yenilikler devam etmiştir.

II. CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA TÜRK BASINI

Türkiye devletinin niteliğinin “Cumhuriyet” olması ile birlikte, genç bir ülke için atılan adımlar çoğaltılmış, yenilik çalışmaları hızlandırılmıştır. Askerî ve siyasî devrimlerle başlayan gelişim hareketleri ekonomiden eğitime, hukuktan sosyal hayatın her alanına yayılmış ve hızlanarak devam etmiştir.

Yapılan bu devrimlerin, yeniliklerin halka ulaşması ise dönemin aydın gazeteci ve yazarları sayesinde olmuştur. Tanzimat'tan itibaren halka ulaşmak için kullanılan araçlardan biri olan gazete bu dönem de yine geniş kitlelere ulaşmak için kullanılmış; siyasî, askerî, hukukî, ekonomik, toplumsal her gelişme halka gazeteler aracılığı ile iletilmiştir. Elbette bu dönemde de farklı görüşleri savunan gazeteler ve gazeteciler vardır. Her gazete ve her gazeteci yenilikleri kendi penceresinden değerlendirmiştir.

Hasan Refik Ertuğ'un *Basın ve Yayın Hareketleri Tarihi* (İstanbul Üniversitesi - İktisat Fakültesi - Gazetecilik Enstitüsü yayını , İstanbul, 1970), M. Nuri İnuğur'un *Basın ve Yayın Tarihi* (Der Yayınları, İstanbul, 2005), Orhan Koloğlu'nun *Osmanlı'dan 21. yüzyıla Basın Tarihi* (Pozitif Yayınları, İstanbul, 2006) ve *Türk Basını Kuvayı Milliye'den Günümüze* (Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993), Erdoğan Tokmakçioğlu'nun *Türk Basın Tarihi* (İsim Yayınları, 2011, Ankara) ve Hıfzı Topuz'un *Türk Basın Tarihi* (Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003) gibi eserlerden yararlanılarak elde edilen bilgiler doğrultusunda bu dönem aktif olan gazetelerin başında Celal Nuri İleri ve kardeşi Suphi Nuri İleri'nin çıkardığı *İleri* gazetesi, Necmettin Sadak, Kâzım Şinasi Dersan, Falih Rıfki Atay ve Ali Naci Karacan'ın çıkardığı *Akşam* gazetesi, Hakkı Tarık Us ve Mehmet Asım Us kardeşlerin çıkardığı *Vakit* gazetesi, Yunus Nadi tarafından çıkarılan *Yeni Gün* gibi gazeteler gelmektedir.

İleri gazetesi: 1919 yılında Celâl Nuri İleri ve kardeşi Suphi Nuri İleri tarafından kurulmuştur. Mili Mücadele yıllarında kurulan bu gazete İttihatçıları

ve İstanbul hükümetini sert bir dille eleştirmiş ve Milli Mücadeleyi desteleyen gazeteler arasında yer almıştır. Özellikle Milli Mücadele yıllarında Mustafa Kemal'in İstanbul'daki sözcüsü durumunda olan *İleri* gazetesi, Celal Nuri İleri'nin 1920 yılının Mart ayında İngilizler tarafından Malta'ya sürgün edilmesine rağmen 1924 yılına kadar yayın hayatını sürdürmüştür. 1924 yılında kapatılan gazete 1944 yılında Suphi Nuri İleri tarafından yeniden yayınlanmıştır.

Akşam gazetesi: 1918 yılında Necmettin Sadak, Kâzım Şinasi Dersan, Falih Rıfki Atay ve Ali Naci Karacan tarafından kurulan bir gazetedir. İlk sayısı 9 Mayıs 1918'de yayınlanan *Akşam* gazetesi önceleri akşamları çıkmış daha sonra ise gündüzleri çıkmaya başlamıştır. *Akşam*'ın ilk yazı işleri müdürü Muammer Senihi idir. *Akşam* gazetesi 1919-1922 tarihleri boyunca Kurtuluş Savaşını desteklemiştir. 1924 yıllarında kısa bir süre "*L'ackham*" adıyla Fransızca basılmıştır. Gazetenin dört ortağından ikisi olan Ali Naci ve Falih Rıfki bir müddet sonra gazeteden ayrılmışlardır. Halen İstanbul'da yayımlanmakta olan *Akşam*, yayınlanan en eski günlük gazetelerden biridir.

Yeni Gün gazetesi: 2 Eylül 1918'de İstanbul'da Yunus Nadi tarafından yayın hayatına başlamıştır. Milli Mücadele yıllarında Milli Mücadele hareketini desteklediği için 17 Mart günü İngilizler tarafından matbaası basılmış ve *Yeni Gün* kapatılmıştır. Bu olay üzerine gizlice matbaasını önce Anadolu yakasına daha sonra ise Ankara'ya nakletmiştir. Zekeriya Sertel, Nebizade Hamdi, Mahmut Esat gibi döneminin önemli yazarları *Yeni Gün*'de yazmışlardır. Yunanlıların Ankara'ya yaklaştığı dönemlerde Yunus Nadi gazeteyi Kayseri'ye nakletmiş ve yayın hayatına bir süre oradan devam etmiş, Sakarya zaferinden sonra ise yeniden Ankara'dan yayını sürdürmüştür. *Yeni Gün* gazetesi ve Yunus Nadi de yine Mustafa Kemal'in en büyük destekçilerinden olmuş ve yayınlarını bu doğrultuda sürdürmüşlerdir. Yunus Nadi 1924 yılında da *Cumhuriyet* gazetesini kurmuş ve bu gazete *Yeni Gün*'ün yerini almıştır.

Tevhid-i Efkâr gazetesi: *Tevhid-i Efkâr* gazetesi 1921 yılına kadar *Tasvir-i Efkâr* adıyla yayınlanmıştır. *Tasvir-i Efkâr* Talha Ebuzziya ve Velid Ebuzziya kardeşler tarafından 1913 yılından itibaren yayınlanmakta olup Milli Mücadele yıllarında Milli Mücadeleyi destekler nitelikte yazılar yayınlamıştır. I. Dünya Savaşı yıllarında Yunus Nadi ve Velid Ebuzziya gazeteyi birlikte çıkarmışlar ve 1918 yılında ayrılmışlar, bu tarihten itibaren Yunus Nadi *Yeni Gün*'ü çıkarmaya başlamıştır. 1921 yılından sonra *Tevhid-i Efkâr* adıyla yayınlanan gazetenin bazı yazılarında özellikle başyazarı olan Velid Ebuzziya'nın teokratik değerlere bağlı olduğu ve şeriatçı bir tutum sergilediği düşünülmektedir. Velid Ebuzziya 1924 ve 1925 yıllarındaki bazı siyasî yazıları nedeniyle İstiklâl mahkemelerine sevk edilmiş ancak beraat etmiştir. 5 Mart 1925 yılında ise gazetenin yayın hayatı sona ermiştir.

Tercüman-ı Hakikat gazetesi: *Tercüman-ı Hakikat*, Ahmet Mithat Efendi'nin ölümünden sonra da yayın hayatını sürdürmüş ve Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar yayınlanmıştır. Akşamları yayınlanan ve haberleri en taze şekilde okuyucularına ulaştıran *Tercüman-ı Hakikat* çok okunan gazeteler arasında yer almıştır.

Tanin gazetesi: 2 Ağustos 1908'de Hüseyin Cahit Yalçın, Tefik Fikret ve Hüseyin Kazım Kadri tarafından çıkarılmaya başlanmıştır. Sıkıyönetim tarafından sık sık kapatılmış ve zaman zaman *Senin*, *Cenin*, *Renin* gibi adlarla yayın hayatını sürdürmüştür. Balkan savaşları sırasında imtiyazı ittihatçılar tarafından alınmışsa da Hüseyin Cahit Malta sürgünü sonrasında (1922) gazeteyi aynı adla yeniden çıkarmıştır. Hilafeti savunduğu düşüncesiyle mahkemeye verilmiş; ancak aklanmıştır. Bir müddet sonra İstiklal mahkemesince, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın yayın organı olduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.

Sebil-ür Reşat : 1908'de II. Meşrutiyet'in hemen ardından "*Sırat-ı Müstakim*" adıyla Eşref Edip tarafından yayınlanmaya başlamıştır. Mehmet Akif Ersoy, Halim Sabit Şibay, Babanzade Ahmet Raim, Mehmet Şemsettin

Gülaltay gibi isimlerden oluşan yazar kadrosu ile döneminin tutucu ve İslamcı dergilerinden biri olarak anılmaktadır. Gazete niteliğindeki bu dergi 182. sayısından itibaren *Sebil-ür reşat* adını almış ve daha muhafazakâr bir tutumla yayın hayatına devam etmiştir. Anadolu'nun Kastamonu, Ankara, Kayseri gibi çeşitli şehirlerinde çıkarılan bu dergi aralıklı olsa da 1963 yılına kadar Eşref Edip tarafından yayınlanmaya devam etmiştir.

Cumhuriyet gazetesi: 7 Mayıs 1924 tarihinde yayınlanmaya başlamıştır. Yayını günümüzde de devam etmektedir. *Yeni Gün* gazetesinin de sahibi olan Yunus Nadi Cumhuriyet ve Mustafa Kemal'i daha iyi anlatabilmek adına bu gazeteyi çıkarma kararı almış, gazetenin adını da bizzat Mustafa Kemal koymuştur. Gazete kurulduğu ilk günden itibaren Atatürk'ün ilkelerini, çağdaşlaşmayı desteklemiştir.

Milli Mecmua: Cumhuriyet'in ilanından hemen sonra yayınlanmaya başlanan ilk dergidir. 1 Kasım 1923 tarihinde ilk sayısı çıkarılan dergi, 1928 tarihine kadar yayınlanmıştır. *Mesih Akyığıt*'in çıkardığı *Milli Mecmua*, aylık olarak çıkarılmış ve dönemin önemli isimlerine yer vermiştir. Halide Nusret Zorlutuna, Halil Nimetullah Öztürk, Mustafa Şekip Tunç, Mehmet Halit Bayrı bunlardan bazılarıdır.

Akbaba: 1922'de çıkarılmaya başlanan mizah dergisidir. Türk mizah ve karikatür dergilerinin öncülerinden olan bu dergi 45 yıl süreyle yayın hayatına haftalık olarak devam etmiştir. Siyasî nitelikteki bu mizah dergisi ilk yıllarında Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon tarafından hazırlanırken Yusuf Ziya Ortaç'ın ölümünden sonra oğlu Ergin Ortaç tarafından yönetilmiş ve yayınlanmıştır.

Anadolu Mecmuası: Mehmet Halit Bayrı tarafından aylık olarak yayınlanan bu dergi 1924-1925 yılları arasında 12 sayı yayınlanmıştır. Mehmet Emin Yurdakul, Ahmet Kutsi Tecer, Mehmet Halit Bayrı, Faruk Nafiz Çamlıbel, Yahya Kemal Beyatlı gibi pek çok değerli isim dergide çeşitli

imzalarla yazılar yazmış, Türk kültür ve geleneklerine dair görüşlerini bu dergide ifade etmişlerdir.

Agali: 1924 yılında İzmir’de Agâh Sırrı Levent tarafından çıkarılan bir gazetedir. Başyazarı da yine Agâh Sırrı olan gazetenin yazı işleri müdürü Abdurrahman Şeref’tir.

Anadolu: Akil Koyuncu tarafından İzmir’de çıkarılan günlük gazetedir. 1912’den itibaren yayınlanan bu gazete Türkçülük akımını savunmuştur. İzmir’in işgali sırasında basımevi Rumlar tarafından tahrip edilince gazete Antalya’ya nakledilerek “*Antalya’da Anadolu*” adı ile yayınlamış, İzmir’in kurtuluşundan sonra 1954 yılına kadar yeniden İzmir’den yayınlanmaya devam etmiştir.

Babalık: 1910-1952 yılları arasında Konya’da çıkarılan günlük siyasî gazetedir. Bir dönem Yusuf Mazhar Bey tarafından “*Türk Sözü*” adıyla çıkarılan gazete 1918’den sonra yine eski adı ile yayınlanmıştır. İlk zamanlar haftada bir yayınlanan gazete 1921’den sonra günlük olarak yayınlanmış, Kurtuluş savaşını savunmuştur. Hatta Anadolu halkına moral vermek amacı ile bu tarihlerde gazete, parasız dağıtılmıştır.

Görüldüğü gibi Cumhuriyet’in ilk yıllarında farklı görüşlere sahip pek çok gazete ve dergi yayınlanmış, bu gazete ve dergiler kimi zaman isimleri değişerek yayın hayatına devam etmiş kimi zaman ise tamamen kapatılmış ve yayını durdurulmuştur. Ancak yayınlandıkları süre boyunca siyasî her gelişmeyi kendi pencerelerinden değerlendirmiş ve okuyucularına sunmuşlardır. Ankara ve İstanbul basını dışında İzmir, Adana, Afyon, Kayseri gibi pek çok Anadolu şehrinde çeşitli gazete ve dergiler çıkarılmıştır.

Yazılı basının en önemli iletişim ve haberleşme aracı olduğu bu tarihlerde, gazeteler sayesinde yeniliklerin halka ulaşması daha kolay olurken, gazetelerde bulunan okuyucu köşeleri ile okuyucuların mektuplarına

da yer vermeleri okuyucuların yani halkın bu yeniliklere olan dikkatini arttırmış, halkı birebir muhatap konumuna getirmiştir. Her yenilik, her çalışma, edebî, içtimaî kültürel her faaliyet gazeteler aracılığı ile tanıtılmış, eleştirilmiş ya da değerlendirilmiştir.

Gazeteler aracılığı ile eğitim alanındaki yenilikler de desteklenmiş, eğitimin yaygınlaşması için eğitim üzerine, kitapçılık ve gazetecilik üzerine fikir yazıları yazılmış, eğitim ve öğretimdeki eksiklikler kaleme alınmış, açılan yeni mektepler, yüksekokullar ve fakülteler tanıtılmış, halka düşen görevler hatırlatılmıştır. Ayrıca roman tefrikaları, eser ve yazar tanıtımları, kitap hediyeleri ile halka okuma hizmetleri de yapılmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, yönünü Batıya dönen ve sürekli yenileşme içerisinde olan bir Türkiye ile karşı karşıyayız. Cumhuriyet tarihimiz boyunca yeniliğin en hızlı şekilde görüldüğü dönem yine Cumhuriyetin ilk yıllarıdır. Siyasetten, hukuka, eğitimin kültürüne, edebiyattan sanata hemen her alanda yeni bir döneme girilmiş, bu yeni döneme dair hemen her şey gazeteler, mecmualar aracılığı ile halka ulaşmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

“VAKİT” GAZETESİNİN TANITIMI

A. YAYIN HAYATI

22 Teşrin-i Evvel (Ekim) 1917’de yayın dünyasına katılan *Vakit* gazetesi 26 Ağustos 1928 tarihine kadar Arap harfleri ile, 31 Kanun-i Evvel (Aralık) 1928’ten sonra kanun gereği Arap ve Latin harfli karışık olarak daha sonra ise tamamen Latin harfleri ile yayınlanmıştır.

Vakit gazetesi Mehmet Asım Us ve Ahmet Emin Yalman ortaklığı ile kurulmuştur. İki ortak 250’şer lira koyarak 500 liralık bir sermaye ile *Vakit* gazetesini çıkartmışlardır. O zamanlar İttihat ve Terakki basından korkuyor ve yeni bir gazetenin çıkmasına izin vermiyordu. Hüseyin Cahit, Ziya Gökalp gibi isimlerin Mehmet Asım’ı ve Ahmet Emin’i desteklemeleri *Vakit*’in çıkarılmasını kolaylaştırmıştır.

Ahmet Emin ve Mehmet Asım gazetenin adını *Haber* olarak belirlemişler; ancak o dönemin Matbuat müdürü olan Hikmet Nazım’ın² isteği üzerine eski bir gazete olan ve imtiyaz hakkı çoktan kalkmış olan “*Vakit*” ismini koymuşlardır. Mehmet Asım bu seçimini gazetenin ilk sayısında kendi sütununda değerlendirmiş ve yeni bir ismi eskitmektense “*Vakit*” diye eski bir ismi almayı harbin havasına uygun bulduklarını esprili üslubuyla anlatmıştır. “Günümüzde ‘*Vakit*’ olarak söylediğimiz kelimeyi Us kardeşler gazetelerinin başlığında ‘i’ ile ‘*Vakit*’ olarak yazıyorlardı.”³

Mehmet Asım ile Ahmet Emin’in ortaklığı beş buçuk yıl sürmüştür. Ortaklığın ilk senelerinde Ahmet Emin başyazarlığı üstlenmiş, Mehmet Asım ise arada ilk sayfada çoğu zaman da ikinci sayfada yazmıştır. Ahmet Emin’in 1919’daki sürgünlüğü ile Mehmet Asım’ın başyazıları artmış, zamanla gazetenin siyasi yükü tamamen Mehmet Asım’a kalmıştır. *Vakit* Ahmet Emin ve Mehmet Asım’ın dışında dönemin önde gelen yazar ve gazetecilerini bünyesinde toplamıştır. “*Yazı işleri müdürlüğünü önce Ali Naci Karacan,*

² Nazım Hikmet Ran’ın babası.

³ Akabayır, Nuri – Koloğlu, Orhan, *Gazeteci Bir Aile Mehmet Asım, Hakkı Tarık, Hasan Rasim*, ÇGD Yayınları, Ankara, 1996, s.4

sonra da Enis Tahsin Til yaptı. Necmettin Sadak ile Kâzım Şinasi de Akşam'dan önce Vakıf'te çalıştılar. Gazeteye sürekli yazı yazarlar arasında Hakkı Tarık Us, Ahmet Rasim, Ahmet Şükrü Esmer, Reşat Nuri ve Prof. Selahattin vardı. Ruşen Eşref, Hüseyin Cahit Yalçın, Ziya Gökalp ve Halide Edip de zaman zaman yazdılar. ⁴ Bunlar dışında Selim Sırrı, Satı Bey, Doktor Adnan, Ömer Seyfettin de gazeteye katkıda bulunuyorlardı. Böylece oldukça zengin bir yazar kadrosu ve içeriğe sahip olan Vakıf ilk yıllarında en çok okunan gazeteler arasına girmiştir. Fakat asıl ününü ilk sayıda önemli bir yolsuzluğu gündeme getirerek kazanmıştır. "Avusturya'dan beş kuruşa alınan şekerin 300 kuruşa satılmasıyla, eski Maarif Nazırı Şükrü Bey'in açıktan milyonlarca lira kazanması büyük yankılar yarattı"⁵ Savaşın sıkıntılı günlerinde halkın bu yolsuzluk haberlerinin ortaya çıkmasıyla biraz da olsa rahatlayacağını düşünen İttihatçı yöneticiler bu tür haberlere göz yumdular. Bu sayede Mütareke döneminde Vakıf'çilere hiç dokunulmamış ve Vakıf başka yolsuzlukların da üzerine gitmiştir.

10 Mart'ta Ahmet Emin'in tutuklanması ve Temmuz'a kadar Kütahya'daki sürgünlüğü süresince Mehmet Asım gazetesinin tek hâkimi olmuştur. Bu süre zarfında gazetesinin değişik bir çizgiye girdiği görülmektedir. 12 Mart 1919'daki "Tevkiften Sonra Muhakeme" başlıklı yazısında bir insanı sebepsiz tutuklamanın bir suç olduğundan bahsetmiş ve yeni bir baskı ve yayın dönemine girildiğini açıklamıştır. Bu tarihten sonra da sert üslubu devam etmiş barış konusundaki endişelerinden, kişileri ezmek adına pek çok ilkeden vazgeçildiğinden, yoksulluktan, ezilen halktan bahsetmiştir.

Ahmet Emin'in 1920'de başlayan ve uzun süren Malta sürgünüyle gazetesinin bütün yükü Mehmet Asım'a kalmıştır. Bu dönemki başyazıların imzasız çıkması Mehmet Asım'ın ortağına duyduğu saygının bir neticesi olarak düşünülmektedir. 1923'de Türk ordularının İstanbul'u kurtarmasına kadar iki ortak Türk ulusunun haklarının savunulması düşüncesinde birleşmiş

⁴ Hıfzı Topuz, Türk Basın Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003, s.105

⁵ Nuri Akbayır – Orhan Koloğlu, Gazeteci Bir Aile Mehmet Asım, Hakkı Tarık, Hasan Rasim, ÇGD Yayınları, Ankara, 1996, s.26

ve bu noktada hiç çatışmamışlardır. 1923 Mart'ında Ahmet Emin ve Mehmet Asım'ın ayrılmaları temeldeki görüş ayrılıklarına dayanmaktadır. Milli Mücadele'yi destekleyen ve katılanlar arasında çıkan görüş ayrılıkları gazete ortaklarının arasında da meydana gelmiştir. İki farklı görüş Milli Mücadele'ye destek veren herkes gibi Mehmet Asım ve Ahmet Emin'i de yol ayrımına getirmiştir. Osmanlı'nın devamı olmak ya da yeni bir Türkiye kurmak....Ya padişahın, halifenin peşinden gitmek ya da Mustafa Kemal'in peşinden gitmek... Mehmet Asım, Mustafa Kemal'in görüşlerini benimsemiş, ona bağlanmıştı. Ahmet Emin ise kendi çizgisinde ilerlemek niyetindeydi. 1923'te ortaklığın sona ermesiyle Ahmet Emin *Vatan* gazetesini çıkarmıştır. Gazetesinde sık sık Mehmet Asım'ı eleştiren Ahmet Emin, Mehmet Asım'ı Mustafa Kemal ve Halk Fırkası'na dalkavukluk yapmakla suçlamıştır.

1923 yılının Mart ayında sona eren ortaklık *Vakit*'in "Müesseseseleşmesi"ni beraberinde getirmiş ve Us kardeşler *Vakit*'in tek sahibi olmuşlardır. Bu tarihten sonra Hakkı Tarık [Us], Naşit Hakkı [Uluğ] ve diğer muhabirleri ile *Vakit*, Ankara'nın en güçlü kadroya sahip gazetelerinden biri haline gelmiştir. Ahmet Emin'in gazeteden ayrılması ile Mehmet Asım ve Hakkı Tarık kardeşler gazetenin her şeyiyle meşgul olmuşlardır. Mehmet Asım başyazarlığı üstlenmiş, Hakkı Tarık ise yazı işleri, mali ve idari işlerle meşgul olmuştur.

Bu tarihlerde *Vakit* desteklediği ve bağlandığı Halk Fırkasının ve Mustafa Kemal'in sözcüsü durumundadır. Hüseyin Cahit, Velid Ebuuzziya gibi gazeteciler ise anti-Kemalist kampanya başlatmış ve *Vakit*'in karşısında yer almışlardır.

İncelediğimiz 29 Ekim 1923 – 4 Ekim 1926 tarihleri arasında gazetenin başyazarı yine Mehmet Asım Us'tur. Mehmet Asım Us'un dışında kardeşleri Hakkı Tarık ile Hasan Rasim ve bu isimlerden başka Ahmet Rasim, Naşit Hakkı [Uluğ], Hakkı Süha Gezgin, Ali Haydar Emir [Alpagut], Muhsin Ertuğrul, Rauf Yekta, Hüseyin Necati, Hüseyin Avni, Yusuf Ziya, Mehmet Nurettin,

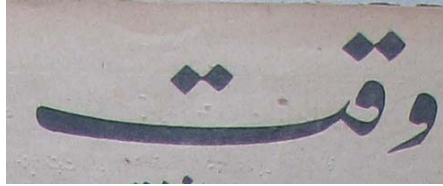
Ömer Rıza, Vasfi Raşit [Sevig], Refik Ahmet [Sevengil] gibi pek çok önemli imza yer almaktadır.

Güçlü yazar kadrosu ile ömrünün en canlı yılları olarak nitelendirebileceğimiz bu tarihler arasında, *Vakit*, hem bir haber gazetesi hem de fikir gazetesi olmuştur. Sadece siyasî alanda değil, toplumsal, edebî, kültürel alanlarda da okurlarına hizmet etmiştir. Tiyatro, opera, dans, musiki, resim gibi hemen her sanat dalına dair yazılar yazılmış, sanatın, edebiyatın gelişmesi bir toplum hizmeti olarak görülmüştür. Siyasî, askerî, hukukî gelişmeler hakkında fikir yazıları yazılmış, gündemin yoğunluğuna rağmen her konu titizlikle ele alınmıştır.

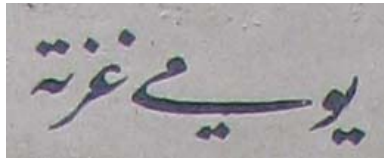
İlerleyen yıllarda yine güçlü yazar kadrosuna sahip olmakla beraber özellikle 1940'lardan sonra duraklama ve gerileme dönemine girecek olan *Vakit*'in ömrü hemen hemen 50 yıl sürmüştür. 1950'lerden sonra sözcülük görevini yavaş yavaş kaybetmiş ve 1966'da kapanmıştır. 1967'de *Vakit-Avcılık Spor* adı ile dergi şeklinde yayımlanmış, Mehmet Asım Us'un ölümü ile tamamen kapanmıştır.

B. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Vakit gazetesinin her sayısında, gazetenin ilk sayfasının en üst bölümünde tam ortaya gelecek şekilde, oldukça büyük ve koyu harflerle “*Vakit*” yazısı, gazetenin ismi olarak yer almaktadır.

Gazetenin adının altında ise günlük yayınlanan bir gazete olduğunu belirten, daha küçük harflerle “Yevmi Gazete” ibaresi bulunmaktadır.

Vakit gazetesi, genellikle 4 sayfa; fakat kimi zamanlar 6 sayfa yayınlanmıştır. Gazetenin 6 sayfa olarak yayınlandığı günler, gazetenin en üst sağ ve sol köşelerinde, işaret parmağı açık diğer parmakları ise kapalı birer el resmi vardır ve bu ellerin yönü birbirine dönüktür. Bu iki resim arasında ise gazetenin o günkü nüshasının 6 sayfadan oluştuğunu belirten bir not yer almaktadır. Gazete sayfa sayısının daha sonraki dönemlerde 8 sayfaya kadar çıkmasıyla bu ibarelerin, resim ve sayfa sayısını belirten bilgilerin de kullanılmadığı görülmektedir.

Gazetenin sağ üst köşesinde, öncelikle gazetenin numarası yer almaktadır. Sayı numarasının altında ise “*Matbaa ve İdarehanesi: İstanbul: Bâb-ı Ali Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda / Telefon Numarası: İstanbul 1970- 785 – Telgraf: İstanbul - Vakit*” ve daha altında ise “*Gazeteye ait evrak başmuharrirlik, idareye ait evrak idare müdüriyeti namına gönderilmelidir. İadesi arzu edilen evrak için adresli ve pullu bir zarf leff edilmedilir.*” Bilgileri yer almaktadır.

Sol üst köşede ise, gazetenin yayınlanma süresi, *“Abone Şeraiti: Seneliği 1100, altı aylığı 600, üç aylığı 325 kuruştur. Memâlik-i Ecnebiye İçin: Seneliği 1700, altı aylığı 900, üç aylığı 500 kuruştur.”* bilgileri bulunmaktadır. Yine bu bilgilerin altında ilan şartlarına dair şu bilgiler yer almaktadır: *“İlan şeraiti idare müdüriyeti ile kararlaştırılır. Neşredilen ilanların halkı iğfâl Edecek mahiyette olmamasına itina edilmekle beraber bunların muhteviyatından dolayı mesuliyet kabul edilmez.”*

Bir alt satırlarda ise, Vakit yazısının altına gelecek şekilde, Rumî, Milâdî ve Hicrî takvime göre gün, ay ve yıl olarak yayın tarihi verilmiştir. Yine bu tarihlerin sağ ve sol köşelerinde *“Nüshası 3 kuruştur”* ibaresi ile gazetenin fiyatı belirtilmiştir.

44,5x58 ebatlarında ve günlük olarak yayınlanan gazetede siyah mürekkep kullanılmıştır.

Gazetenin bazı sayılarında Rumî ve Hicrî takvime ait tarihlerde ve gazetenin sayılarında yanlışlıklar yapılmıştır.

C. YAYIN İLKELERİ VE YAYIN POLİTİKASI

Yayın dünyasına katılan her gazete kendi prensip ve İlkelerini belirler. Bu ilkelere ne derece sadık ve bağlı kaldığını, ilkelerin ne derece benimsediğini elbette zaman gösterir.

Kurumun temelinde Us kardeşler bulunmasına rağmen, *Vakit* ilk olarak Ahmet Emin Yalman ve Mehmet Asım Us tarafından kurulmuştur. 22 Ekim 1917'de kurulan gazetenin yayın ilkeleri ve yayın politikası yine bu ikili tarafından belirlenmiştir. 23 Ekim 1917'de ilk sayısı çıkan gazetede bu iki sahibin sözcüsü niteliğindeki Ahmet Emin Yalman öncelikle gazetelerini tanıtmış daha sonra da yayın ilkelerinden söz etmiştir.

*“Bugünden itibaren yevmi gazeteler arasına ismi eski fakat kendi yeni bir gazete daha karışıyor. Otuz kırk sene evvel çıkan Vakit gazetesini tanımış bulunan ve sütunlarımızda eski bir aşına bulacaklarını ümit eden karilerimiz aldanacaklardır. Gazetemizin eski Vakit isminden başka hiçbir münasebeti yoktur.”*⁶ diyerek Ahmet Emin, öncelikle gazetelerini tanıtmış, eski Vakit ile isim benzerliği dışında hiçbir münasebetleri olmadığını ifade etmiştir. İsim dışında hiçbir benzerliği olmaması yayın ilkeleri ve yayın politikasında da bir benzerliğin olmadığı anlamına gelmektedir. Nitekim ilerleyen satırlarda gazetenin amacı da belirtilerek yayın politikası da okuyuculara sunulmuştur.

Aynı yazının sonraki bölümlerinde okuyucular ile samimi birer yoldaş olacaklarından söz eden Yalman, kendi çıkar ve menfaatlerini değil öncelikle memleketin ve halkın çıkar ve menfaatlerini düşüneceklerini ifade etmiştir. Bunu ise her şeyden önce gazetecilik mesleğine olan saygı ve sevgilerinden ötürü yapacaklarını açıklamıştır.

Yine aynı yazının ilerleyen satırlarında Ahmet Emin, gazetenin diğer ortağı Mehmet Asım'dan da bahsederek bu ilkeleri beraber belirlediklerini anlatmış, daha sonra ise açık ve net cümlelerle gazetelerinin amaçlarını şu

---

⁶ Ahmet Emin [Yalman], *Gazetemiz, Vakit*, 23 Teşrin-i Evvel 1917, s.1

sözlerle ifade etmiştir. “*Tesis ettiğimiz başlıca gaye memleketin ihtiyacına salahına, feyz ve terakkisine taalluk eden muin meselelerle meşgul olmak, gerek şehrimizin ve gerek taşraların hayatına ait şeylere haricî havadisten fazla ehemmiyet vermek ve bilhassa içtimaî ve iktisadî sahalarda canlı bir faaliyet göstermeye çalışmaktır.*”⁷

Bu sözlerden de anlaşıldığı üzere *Vakit* bir haber gazetesi olduğu kadar bir fikir gazetesi de olacaktır. Memleketin ihtiyaçları, iyileşmesi ve düzelmesi, ilerlemesi, kültürel verimlilik ve olgunluğa erişmesi için gerekli olan meselelerle meşgul olacaklarını, bilhassa toplumsal ve iktisadî alanlarda faaliyetler gösterip çalışacaklarını ifade etmişlerdir.

Bu gayelerden başka, gazetelerinde kısmen de olsa gelenekten ayrılacaklarını yazmıştır. Buna göre bir muharrir her gün kendi sütununda yazısını yazacaktır. Ayrıca başyazı sütununda ise zaman zaman başka isimlerin de yazabileceği, bunun da gündemdeki konulara göre uzmanlık alanı olan muharrirlerce yapılacağı açıklanmıştır.

Nitekim son satırlarda ise, Ahmet Emin okuyucuların inanmasını istediği bir ricasını Mehmet Asım ve kendi adına ifade ederek aynı zamanda gazetenin ilke ve prensiplerini de yazmış olur:

“...yalnız şurasına inanmasını rica edeceğiz ki *Vakit* bugünkü sahiplerinin elinde buldukça temiz ve lekesiz kalacak ve yalnız memlekete ait menfaatlerin ve gazetecilik mesleğine olan muhabbetin tesiri elinde saf ve samimi neşriyatta bulunacaktır.”⁸

Buna benzer satırlara yeni çıkan her gazetenin ilk sayfasında görmek mümkündür. Her gazete çıkmadan önce bir yayın politikası ve bazı yayın ilkeleri benimser. Bu ilke ve prensiplere ne kadar gerçekleştiği ise zamanla görülür. Değişen siyasî güçler, ekonomik faaliyetler gibi pek çok etken gazetelerin yayın politikalarının zamanla değişmesine neden olur.

⁷ Ahmet Emin [Yalman], *Gazetemiz, Vakit*, 23 Teşrîn-i Evvel 1917, s.1

⁸ Ahmet Emin [Yalman], *Gazetemiz, Vakit*, 23 Teşrîn-i Evvel 1917, s.1

Nitekim 1923 yılının Mart ayında iki ortağın yolları ayrılır. Önceleri Ahmet Emin'in sürgünleri dolayısıyla kopmaya başlayan ortaklık, siyasî görüşteki ikilikle beraber ortaklığın son bulmasına yol açar. Fakat ortaklardan birinin ayrılması gazetenin yayın politikasında ve yayın ilkelerinde bir değişikliğe yol açmaz. 3 Teşrin-i Evvel 1924 tarihinde Mehmet Asım Us'un kendi köşesinde yazdığı "Gazeteciliğin Cilvesi" başlıklı yazı *Vakit*'in yayın ilkelerinin ve politikalarının değişmediğine bir kanıttır. Bir okuyucunun *Vakit*'e dava açması üzerine yazılan bu yazıda öncelikle mahkemeye kadar uzanan süreç anlatılmış daha sonra ise bu durumdan duyulan üzüntüler dile getirilmiştir. Yazının son cümlelerinde geçen *"Bu gibi ahvalin devamına zerre kadar müsamaha etmek memleket endişesi ile mütehasıs olan bir kalp için elbette mümkün değildir. Sûistimalât unsurlarının faaliyetlerine karşı lakayt kalmamak gazeteciliğin en mukaddes bir vazifesidir. Biz, vazifemizi yaptık, ve yapıyoruz ve mahkemenin vereceği karara onun için kemal-i emniyet ve huzur-ı vicdan ile intizar ediyoruz."*⁹ ifadeleri ile de gazetecilik mesleğinin en mukaddes vazifesini yerine getirdiklerinden yani haksızlıklara ve suistimal unsurlarının faaliyetlerine karşı kayıtsız kalmadıklarından bahsederek yayın ilke ve politikalarına ne derece bağlı kaldıklarını göstermiştir.

1939 yılında gazetenin kuruluşunun 23. yıl dönümünde yazılan bir yazı, gazetenin izlediği yolda sapmadan ilerlediğinin, ilk gün belirlenen prensiplere ne derece bağlı kalındığının, amaç ve hedeflere ne ölçüde ulaşıldığının bir diğer kanıtıdır.

Gazetenin 23. yıl dönümündeki bu yazıda, öncelikle *Vakit*'in kuruluşundan söz edilmiştir. Bir cihan harbisinin sıkıntısı içinde doğduğundan, Mütarekenin kara günlerinden bahsedildikten sonra, Milli savaşın ve milli inkılâpların izinde ilerlediklerini ve hasret oldukları müstakil bir Türkiye için çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Yeni Türkiye'nin kuruluşunu görmek ve tarihin vesikalarını vermek şerefine nail olduklarından duydukları gurur da ayrıca belirtilmiştir. İlerleyen satırlarda ise *Vakit*'in bir haber gazetesi

⁹ Mehmet Asım [Us], Gazeteciliğin Cilvesi, *Vakit*, 3 Teşrin-i Evvel 1924, s.1

olmakla beraber bir fikir gazetesi de olduğu ve hep bu yolda ilerlediği vurgulanmıştır. Gazetenin her nüşhasını ve her satırını gazeteciliği bir amme hizmeti sayarak, gazeteciliğe yürekten bağlanan bir zihniyetle yazdıklarını ifade etmişlerdir.

“Aldanmadı ve aldatmadı” sözleri ile devam edilen yazıda, memleketin o dönemki en yaşlı gazetelerinden biri olmasının da onlara verilen bir mükâfat olduğu görüşü yer almaktadır.

1917’de kurulan *Vakit* hemen hemen 50 yıl boyunca yayınlanmış, ilk 35 yılında ise önemli bir sözcülük görevi üstlenmiştir. Gazetenin ilk sayısında çıkan yazıda ifade edilenler, daha sonra devam eden süreçte aynı ilkelere bağlı kalındığını gösteren 23. yıl dönümündeki yazıda yer alan ibarelerle beraber, gazetenin ömrü de göz önünde bulundurulduğunda ilk gün alınan kararlara, belirlenen yayın ilkelerine ve yayın politikasına büyük bir ciddiyetle bağlı kalındığı açıkça görülmektedir.

Ç. “VAKİT”TE EDEBÎ VE KÜLTÜREL FAALİYETLER

Son yıllara kadar edebî bir tür sayılan gazete, artık bir iletişim aracı olarak değerlendirilmektedir. Daha önceleri bu şekilde değerlendirilmesinin nedeni, her şeyde olduğu gibi edebiyat ve sanatta da halka ulaşmanın en kolay yollarından biri olarak kullanılmasıdır

Tanzimat'tan itibaren gazete hem haberleşmeyi hem de edebî ve kültürel faaliyetlerin halka ulaşmasını sağlayan bir araç olarak kullanılmıştır. “Gazete ile edebiyat arasındaki ilginin en önemli yanı, edebî metinlerin geniş halk kitlelerine yayılması ve bu sebeple ortaya çıkan yeni türlerin benimsenmesidir. Ayrıca gazete dilinin, günlük konuşma dili ve nispeten edebî bir dil olduğu düşünülürse, aynı ortak malzemenin değişik fonksiyonlar içerisinde kullanıldığı görülecektir. Daha da ötesi, makale, deneme, fıkra, sohbet, mülâkat, gibi edebî türlerin; tefrika, anket gibi tekniklerin; muharrirlik, musahhahlik (düzeltmen, tashihçi) gibi mesleklerin ortaya çıkması, biraz da edebiyat ve gazete arasındaki yakınlaşma sayesinde. ”¹⁰

Gazetenin edebiyat sanatının gelişmesinde önemli bir görev üstlendiği unutulmamalıdır. Tanzimat'la beraber yönünü Batıya dönen edebiyat adamları da yine halka ulaşmak için gazeteyi tercih etmişler, pek çok edebî tür ilk defa gazeteler aracılığı ile edebiyatımıza girmiş ve tanıtılmıştır.

Bildiğimiz gibi *Vakit Ahmet Emin Yalman ve Mehmet Asım Us* tarafından kurulmuş, 5 buçuk yıl süren ortaklığın sona ermesi sonucu Us kardeşlerin müesseseleştirdiği bir kurum haline gelmiştir.

İlk yıllar gazetede Ahmet Emin'in ağırlığı hissedilirken 1919'daki sürgünlük ve 1920'de başlayan uzun Malta sürgünü döneminde gazetenin tek yöneticisi Mehmet Asım olmuştur. Bu süre zarfında başyazarlığı Mehmet Asım yapmıştır. *Vakit*'in ilk sayısından itibaren bu iki isim dışında muhabir, sekreter ve yazarlar listesi dönemin en seçkin ve popüler isimlerinden

¹⁰ Mehmet Önal, *En Uzun Asrın Hikâyesi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1999, s.235

oluşmaktadır. İlk dönem yazar, muhabir ve sekreterleri arasında Necmettin Sadak, Kâzım Şinasi, Ruşen Eşref, Ali Naci, Ziya Gökalp, Hüseyin Cahit, Halide Edip, Selim Sırrı, Satı Bey, Doktor Adnan [Adivar] ve Ömer Seyfettin gibi isimleri sayabiliriz.

1930'lu yıllarda muhabir kadrosunda Celal Nuri İleri, Memduh Şevket Esenal, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Necip Ali Küçüka, Velet Çelebi İzbudak, Nafi Atuf Kansu gibi isimleri görürken, 1940'larda Yahya Kemal, Sadri Ertem, Sait Faik, Yunus Kâzım Köni, Refik Ahmet Sevengil, Hakkı Süha Gezgin, Ali Kemali Aksüt, Tevfik Bıyıklıoğlu, Kadircan Kafılı, Reşit Halit Gönç, Hikmet Münir Ebcioğlu, Fikret Adil, Hasan Ali Ediz, Hilmi Uran gibi imzaları görmekteyiz.

Başlangıcından itibaren bunca değerli kalemi bünyesinde bulundurması, *Vakit*'in bir okul niteliği taşıdığına göstergesidir.

Vakit gazetesi yayımlandığı dönem içerisinde, bir haber gazetesi olmasının yanında edebî ve kültürel faaliyetleri destekleyen bir yayın organı da olmuştur. 22 Ekim 1917 tarihinde basın hayatına adım atan *Vakit* döneminin en çok okunan ve en uzun ömürlü gazeteleri arasındadır. Hemen hemen 50 yıl boyunca yayınlanan *Vakit*, yayımlandığı süre boyunca edebî ve kültürel hayatımıza dair pek çok hizmette bulunmuştur. 1931-1957 yılları arasında *Haber Akşam Postası*, 1939-1949 yılları arasında *En Son Dakika* gazetelerini bunların yanında *Kitap ve Kitapçılık* dergisini çıkardı. *Dün ve Yarın Külliyyatı* ismi ile 60 kitap yayınladı ve *Cep Kitapları Serisi* çıkardı.

“Dün ve Yarın Külliyyatı’nda dünyanın en ünlü isimlerinin eserleri yer alıyordu. Bunlar arasında Alphonse Daudet, Andre Maurois, Lenin, Kautsky, Pierre Loti, Jung, Balzac, Turgenyev, Engels, Stalin, Ksenofon, Ovidius, Lessing, Gustave Flaubert, Aristo, Plutarkhos, August Bebel, Kropotkin, Hegel, Virgilie, M. Maeterlick gibi isimlerin bulunması ne derece kaliteli bir

seçim yapıldığını, Türk kültürüne nasıl bir katkı sağlanmasının amaçlandığını ortaya çıkarır.”¹¹

Ele aldığımız tarihler arasında da bir haber gazetesi olmanın yanında edebî ve kültürel faaliyetleri destekleyen, Türk kültürüne hizmet etmeyi amaç edinmiş bir *Vakit* ile karşılaşmaktayız.

Üzerinde çalıştığımız tarihler arasında gazetenin başyazarlığını Mehmet Asım Us üstlenmiştir. Kardeşi Hakkı Tarık Us'un da zaman zaman başyazı niteliğinde yazıları görülmektedir. Mehmet Asım Us, genellikle gündemi takip etmiş, kimi zaman Mustafa Kemal'in yanında katıldığı kongre ve toplantılardaki izlenimlerini yazmış, kimi zaman da gündemdeki meseleleri kendi çerçevesinden değerlendirmiştir. Cumhuriyetin ilanından itibaren haricî ve dâhilî pek çok meseleyi ele almış, siyasî, hukukî, ekonomik, askerî alanlarda önemli yazılara imza atmıştır. Özellikle *Akşam* ve *Yeni Gün* gazeteleri ile aralarında geçen kalem kavgalarında yine Mehmet Asım, gazetenin sözcüsü durumundadır.

Her dönem olduğu gibi, incelediğimiz 29 Ekim 1923 – 4 Ekim 1926 tarihleri arasında da *Vakit*'in muhabir ve muharrir kadrosu oldukça popüler ve güçlü kalemlerden oluşmaktadır. Gazeteyi ve gazetecilik mesleğini bir toplum hizmeti olarak gören bu yazarlar edebî ve kültürel faaliyetlere dair pek çok yazı yazmıştır. Bu yazılar arasında neler yoktur ki... Dil ve edebiyat meseleleri, tiyatro, opera, dans, resim, musiki, spor gibi konularda sanatçı ve eser tanıtım yazıları, gezi notları, röportajlar, hatıra yazıları, mektuplar, edebî ve kültürel tenkit yazıları... İşte birçok konu ve türde yayınlanan bu yazılarla *Vakit* sadece siyasî alanda değil, kültürel alanda da okurlarına bir hizmet sunduğunu göstermiştir.

İncelediğimiz dönemler arasında yayınlanan *Vakit* nüshalarında hareketle en az bir yazısı olmak şartı ile şu imzaları görmekteyiz: (Ayın) N, (Ayın) Ziya, (Elif) R, (Elif) Sırrı, (Ayın) M, (Elif) Galip, Abdülkadir Süleyman,

¹¹ Nuri Akbayar, Orhan Koloğlu, *Gazeteci Bir Aile Mehmet Asım, Hakkı Tarık, Hasan Rasim, ÇGD Yayınları*, Ankara, 1996, s.6

Adnan Remzi, Ahmet Cemalettin, Ahmet Rafet, Ahmet Rasim, Ahmet Safi, Alaaddin Cemil, Ali Haydar Emir [Alpagut], Ali Rıza, Arif Cemil, Arif Oruç, Cafer Seyit, Doktor Ahmet Şükrü, Emin Ali [Çavlı], Emin Mustafa, Ertuğrul Muhsin, Falih Rıfkı [Atay], Faruk [Faruk Şükrü], Fazıl Ahmet, Fazıl Ethem, Fehmi Gönül, Fevzi, Feyzi, Fuat, Galip Bingöl, Tahsin Nuri, Habip Edip, Hakkı Süha [Gezgin], Hakkı Tarık [Us], Halil Halit, Halil Lütfi [Dördüncü], Halil Mirsat, Halil Mithat, Halil Halim, Hamdullah Suphi [Tanrıöver], Hasan Rasim, Hasan Sırrı, Hıfzı Tevfik [Gönensay], Hikmet Uluğ, Hüseyin Avni, Hüseyin Necati, Hüseyin Rahmi, İhsan Arif, İhsan, Kamuran, Kandemir, Kara Çetin, Kâzım Nami, Kâzım Vehbi, Kemal Emin, Lütfi Simavî, M. (Aydın), M. Cemil, Mahmut Esat, Mahmut Hıfzı, Mehmet Asım [Us], Mehmet Emin, Mehmet İzzettin, Mehmet Nurettin, Mehmet Rauf, Muallim Abdülaziz, Muallim Yunus Kâzım, Naşit Hakkı [Uluğ], Orhan Haydar, Ömer Rıza, R. S (Sin), R. Ş, Raşit Galip, Rauf Yekta, Refik Ahmet [Sevengil], Refik Halit [Karay], Reşat Nuri [Güntekin], Ruşen Eşref, Seyfi Ekrem, Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ş. Ragıp, Tevfik Abdurrahman, Toplu İğne, Vasfi Raşit [Sevig], Yahya Halit, Yunus Kâzım [Köni], Yunus Nadi, Yusuf Ziya, Z. (Ze) M, Ziya Vehbi.

Bu zengin yazar kadrosunun bir kısmı sadece siyasî ve gündeme dair konularda yazılar yazarken bir kısmı da edebî ve kültürel yazılar yazmıştır. Gazetenin bazı imzalarını ise hem edebî ve kültürel yazılarda hem de gündeme dair siyasî yazılarda ve fikir yazılarında görmek mümkün.

Gazetecilik mesleğinin ilklerinden sayılan, döneminin en sevilen ve en popüler isimlerinden olan Ahmet Rasim *Vakit*'in en renkli yazarlarından. Mizahî bir dille yazdığı yazıları genellikle 3 ve 4. sayfalarda yer almıştır. Sokakları, sokak satıcıları, ramazanları, bayramları ile İstanbul'u ele aldığı birçok anısını köşesinden *Vakit* okuyucuları ile paylaşmıştır. “*Bu Gelen Ramazan mı?*” (3 Nisan 1924, s.2) “*Ramazan mı Gelmişmiş*” (8 Nisan 1924, s.2) “*İftara İlk Davet Edilişim*” (14 Nisan 1924, s.3) başlıklı yazıları ile eski ramazanlarından bahsetmiş, “*Bizde Sokak Mefhumu*” (22 Teşrin-i Sâni 1924, s.5), “*Bir Kere Daha: Sokaklarımız, Caddelerimiz*” (5 Temmuz 1924, s.2) “*Yine İstanbul*” (27 Eylül 1924, s.3) gibi yazıları ile İstanbul'a, İstanbul

sokaklarına ve sokak satıcılarına dair izlenimlerini aktarmıştır. Gündemden de geri kalmayan Ahmet Rasim, “*Emanet-i Mübareke Ne Olacak?*” (4 Mart 1924, s.2) başlıklı yazısında hilafetin kaldırılması ile Osmanlı’dan kalan mübarek emanetler meselesini ele almış, bu emanetlerin Topkapı sarayında sergilenmesini teklif etmiştir. Yine hilafetin kaldırılmasını ele alan bir diğer yazısı olan “*Hilafe-yi Osmaniye*” (5 Mart 1924, s.2) Hilafetin kaldırılmasına kadar olan süreci değerlendirmiştir. Tramvay kazalarının sıklıkla yaşandığı günlerde köşesinden “*Tramvay Kazaları Dolayısı İle*” (14 Kanun-i Sâni 1924, s.3) başlıklı yazısı ile bu kazaların gerekçe ve neticelerini açıklamıştır. Ahmet Rasim’in ele aldığı önemli konulardan biri de gazetecilik, kitapçılık, muharrirlik, matbuat meseleleridir. “*Bizde Gazetecilik Tarihi Vesikalarından*” (20 Mayıs 1925, s.4) başlıklı yazısında yazar, *Tercüman-ı Ahval* gazetesi sahiplerinden Ağâh Efendi’nin kendi el yazısı ile yazdığı iki vesikadan söz etmekte bu iki vesikanın gazetecilik tarihi için önemini ifade etmektedir. “*Gazetecilik Mektebi*” (6 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3) başlıklı yazıda ise o dönem ülkemizde bir gazetecilik mektebine duyulan ihtiyaçtan bahsetmiştir. Öncelikle başından geçen bir olaydan söz eden Ahmet Rasim, okuduğunu bile anlamayan yeni muhabirler olduğunu ve bu muhabirlerin iyi bir eğitim alması gerektiğini ifade etmiş bunun için de bir gazetecilik mektebine ihtiyaç olduğunu yazmıştır. “*Gayri Müslim Erbab-ı Tahrir*” (19 Temmuz 1924, s.4) adlı yazısında ise Türkiye’de yaşayan, Müslüman olmayan ve çoğunluğu Rum, Ermeni ve Yunan olan yazarlardan ve bu yazarların eserlerinden bahsetmiştir. Genellikle tıp, coğrafya ve matematik kitaplarından ve sözlüklerden oluşan bu eserleri, yazar isimlerini verdikten sonra yazmış, parantez içinde de eserin içeriğine dair bilgileri nakletmiştir. Edebiyatımıza dair de pek çok yazı yazan Ahmet Rasim, “*Halk Edebiyatında Mizah*” başlıklı yazılarında Halk edebiyatımızdaki mizah öğelerini değerlendirmiştir. Mizahi üslubu ile Türk gazeteciliğinin en popüler isimlerinden olan Ahmet Rasim, incelediğimiz üç yıllık sürede yayımlanan *Vakit* gazetelerinde, yine en çok bilinen mizahi yazıları ile karşımıza çıkmıştır. “*Az Söz, Çok İş*” (3 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2), “*Bıyık Sakal Tarihinden*” (28 Kânûn-i Sâni 1924, s.3), “*Bir İntihar Dalaveresi*” (19 Mayıs 1924, s.4), “*Boğaz Boğazımda Kaldı*” (26

Temmuz 1924, s.4), “*Cayır Cayır Yazıyor*” (4 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4), “*Dobra Söze Ne Denir?*” (6 Kânûn-i Evvel 1924, s.2), “*Dolma Palas*” (30 Haziran 1924, s.3), “*Güzelin Hangisi Sevilmez?*” (31 Mart 1924, s.3), “*İhtiyar Muharrir Ne Diyor?*” (12 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3), “*Kırışalım...*” (26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3), “*Tükürük İşî*” (28 Kânûn-i Sâni 1925, s.4), “*Vay Ense Köküm!*” (18 Eylül 1924, s.3) gibi yazılarını bu türdeki yazılarına örnek gösterebiliriz.

Genellikle fikir yazıları ile karşılaştığımız; fakat gazetenin edebî ve kültürel anlamdaki yazılarında da imzasını sık sık gördüğümüz yazarlardan biri de *Ali Haydar Emir Alpagut*'tur. Yazılarında Ali Haydar Emir imzasını kullanan yazar emekli bir deniz subayıdır. Gözlerinin rahatsızlığı nedeni ile denizciliği bırakmış, bir dönem edebiyat ve tarih öğretmenliği yaptıktan sonra gazeteciliğe başlamıştır. Yazılarında genellikle Türk tarihinden, denizcilikten, denizciliğin gelişmesi için yapılması gerekenlerden bahsetmiştir. Edebî ve kültürel nitelikteki yazıları genellikle edebiyat ve dil meselelerini ele alan yazılardır. Özellikle Türk dillerine dair geniş bilgisi dikkat çekmekte, gramer ve kamus yokluğundan şikâyet etmektedir. “*Alfabenin Hars ile Münasebeti*” (26 Nisan 1926, s.4) başlıklı yazısında, değişen sosyo-ekonomik hayat ile birlikte toplumların yapısında oluşan kültürel değişimlerden bahseden Ali Haydar Emir Alpagut, değişen ve gelişen bir ülkenin ilişkide bulunduğu toplumlarla birlik sağlamasında en önemli araçlardan birinin dil olduğundan ve bu dil için de ortak bir alfabe kullanımı gerekliliğinden söz etmiştir. “*Gramer ve Kamus*” (1 Ağustos 1925, s.5) başlıklı yazısında yazar “*Türkiye'nin bugünkü perişanlığına üç sebep vardır:*

- 1- *Dağınık Türk cemiyetleri arasına giren mesafeler,*
- 2- *Türk cemiyetlerinin birlikte yaşamaya mecbur olduğu milletler*
- 3- *Gramer ve kamûs yokluğu. ”*

diyerek başlar yazısına. Mesafenin lehçe üzerindeki en büyük etkilerden biri olduğundan ve birbirinden dağınık ve uzak coğrafyalara yayılmış olan Türk topluluklarının yaşamaya mecbur olduğu milletlerin de dil faktörü üzerindeki

etkilerinden söz eder. Türklerin tarih boyunca Çince, Farsça, Arapça gibi pek çok dilden etkilendiğini ifade ettikten sonra edebiyatımızdaki en büyük eksiklerden birinin gramer ve kamus yokluğu olduğunu anlatmıştır. Türkçe o kadar geniş bir coğrafyaya yayılmıştır ki dilimizde bulunan sözcüklerin tertip ve tasnifi oldukça zordur. Bu zorluğu yenmenin ve bir gramer ve kamus oluşturmanın gerekliliğinden söz eden yazar, kabul edilmesi düşünülen Latin harflerini de tanıtır. Ayrıca iki çeşit lügat oluşturulması gerektiğini ifade eden Ali Haydar Emir Alpagut, bu iki lügatin birinde yalnızca Türkçe sözcüklerin tertip edilmesi diğeri ise dilimize yabancı dillerden giren sözcüklerin tertip edilmesi gerektiğini savunur. Türk dili üzerine daha pek çok yazı yazan ve bu konu ile ilgili hemen her yazısında Türk dilinin geleceği ile ilgili endişelerinden söz eden yazar, “*Evet Türkçe Konuşacaklar*” (5 Ağustos 1925, s.5), “*Latin Harfleri Islah Edilemez*” (27 Mart 1924, s.4), “*Mefkûre Karşısında Arap Alfabeti*” (16 Temmuz 1925, s.4), “*Şive Farkı ve Lehçe*” (16 Kanun-i Sani 1926, s.4), “*Türkçe Sâitleri ve Latin Alfabeti*” (13 Nisan 1926, s.4), başlıklı yazılarında da yine Türk dili ile ilgili meseleleri ele almıştır.

Ali Haydar Emir Alpagut’un edebiyatımız için belki de en önemli hizmetlerinden biri Hüseyin Rahmi Gürpınar’a dair yazdığı yazılardır. “*İtham Değil İhtiram*” (25 Eylül 1924, s.5) başlıklı yazısında öncelikle Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın edebiyat sahnesine çıkış hikâyesini anlatmaktadır. *Tercüman-ı Hakikat*’teki odasında çalışan Ahmet Mithat’ın odasına bir gün kumral, ufak tefek ve mahcup bir genç girer. Elindeki bir kâğıdı Ahmet Mithat’a uzatır. Ahmet Mithat, gencin verdiği yazıyı okur ve elindeki kâğıtta yazılı olan hikâyeyi onun yazıp yazmadığını sorar. Genç, kendinin yazdığını söylese de Ahmet Mithat ona inanmayıp gözünün önünde yeni bir şeyler yazmasını ister. Genç, Ahmet Mithat’ın gözünün önünde de aynı başarıyı gösterince ise *Tercüman-ı Hakikat*’e daimi muharrirlik teklifi alır.

Yazının ilerleyen satırlarında Ali Haydar Emir Alpagut, bir zamanlar utanarak girdiği bir odadan muharrir olarak çıkan bu gencin, edebiyatımızın en önemli hikâyeye yazarlarından biri olan Hüseyin Rahmi Gürpınar olduğunu açıklar. Bu küçük girişten sonra ise yazarın bu yazıyı yazmaktaki amacını dile

getirdiğini görmekteyiz. *“Deniliyor ki Hüseyin Rahmi Bey de mevzuu bolluğu yoktur; her kitabı mevzuunu aynı menbadan almıştır, hemen her kitabında kaynana, gelin, baba ve evlat, zevce ve metres, birçok da aşçı ve uşak, sonra serseriler ve külhanbeyleri, işte bu ve daima bu. Fakat hakiki hayat hikâyelerinin sahnesi daima aile ocağı değil midir ve tarafımızda vukua gelen hadiseler mevzularını aileden, ailenin erkân ve teferruatından alıyor. Cemiyet hayatını tahrik eden kuvvetlere beşerin ihtiras ve infiâli menba olmuyor mu? Hüseyin Rahmi Bey Türk kitle-i milliyesinin cez-i fertleri, terkip ve teşkil unsurları olan Türk ailesine değil de nereye, hangi mastar mevzuata müracaat edecekti? Dikkat edersek şekillerle, muhtelif renklerle tekrar edip durmakta olduğunu görürüz. Bir yüzünde birçok insan, lakin birkaç sebep ve birkaç netice vardır; bu birkaç sebebin tesiriyle o birçok insan arasında hep aynı hikâyeye cereyan eder ve sebeplerin sevk ettiği neticelere vasıl olur. Üstadın eserlerinde varlığı iddia edilen mevzu vahdeti işte bu hakikatinden gelir”*

Bu satırlardan da anladığımız gibi Hüseyin Rahmi'nin hikayelerinin aynı konular etrafında şekillenmesi kimi yazarlarca eleştirilmiştir. Ali Haydar Emir Alpagut ise Hüseyin Rahmi'nin hikâyelerinin konularını etrafımızda şekillenen olaylardan ve aile hayatı çevresinden aldığını, bunun da ancak gerçek hayata dair hikâyeler yazdığının bir kanıtı olabileceğini ifade etmiştir.

Yazısına Hüseyin Rahmi'nin edebiyatımızdaki önemli üstatlardan biri olduğunu da sözlerine ekleyerek, Halit Ziya ve Halide Edip gibi yazarlarla karşılaştırmış, her birinin farklı değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Yine *“Tecdüt Edebiyatında Hüseyin Rahmi”* (7 Ağustos 1926, s.4) başlıklı yazısında da yenileşme edebiyatında Hüseyin Rahmi'nin yerine dair fikirlerini ifade etmiştir. *“Edebiyatın Lüzumu”* (18 Şubat 1924, s.4), *“Kitaplar ve Kitapçılar”* (19 Haziran 1926, s.3), gibi yazıları edebî yazılarına örnek gösterilebilir.

Ali Haydar Emir Alpagut'un yazılarında Türk tarihine verdiği önem de hissedilmektedir. *“Mekteplerimizde Tarihi Tedrisat”* (6 Eylül – 11 Eylül 1924,

s.3) başlıklı yazı dizisi ile tarih, felsefe ve edebiyat gibi sosyal bilimlerin, riyaziye, tıbbiye gibi ilimlerle karşılaştırılmasından duyduğu rahatsızlığı ifade etmektedir. Ayrıca mekteplerde okutulan tarih, felsefe ve edebiyat derslerinin gereksiz görülmesini de eleştirmiştir, bu derslerin sosyal hayat ve genel kültür için öneminden söz etmiştir.

Örnek teşkil etmesi için ele aldığımız birkaç yazısında bile Ali Haydar Emir Alpagut'un ne derece birikimli ve donanımlı olduğu görülmektedir. Bu birikimlerini yazıya döküp *Vakit* okuyucuları ile paylaşarak dönemin edebî ve kültürel hayatına sunduğu hizmetler oldukça fazla ve çeşitlidir. Diyebiliriz ki gazetenin fikrî sahasında olduğu kadar edebî ve kültürel sahasında da çalışan, yazılar yazan önemli yazarlarından.

Vakit'in sanata dair yazılarında sıkça gördüğümüz imzalardan biri de Ertuğrul Muhsin'dir. Paris'te tiyatro eğitimi alan, bir dönem oyunculuk da yapan Muhsin Ertuğrul, 1913'te bazı siyasî meselelere karışması sebebiyle sınır dışı edilince Fransa'ya gitmiş, burada tiyatro ve oyunculuğa dair edindiği gözlemlerini *Vakit*'teki köşesinden okuyucuları ile paylaşmıştır.

Yazılarını Ertuğrul Muhsin imzası ile yazan Muhsin Ertuğrul, eğitimi ve gözlemleri ışığında tiyatroya dair pek çok yazı yazmıştır. Bu yazılarında genellikle tiyatroya yabancı olan halka tiyatroyu tanıtmayı amaç edinmiş, yeni oyunları ve oyuncularını tanıtmış, Batı'daki tiyatro faaliyetlerini değerlendirmiş, o dönem tiyatromuzdaki eksiklikleri eleştirmiştir.

"Tiyatro her şeyden evvel bir sanat işidir, bir meslek işidir, bir ihtisas işidir ve eğer bu güne kadar Türkiye'de tiyatro küçük bir mevcudiyet gösterdiyse bunu ancak sanatkârların sanatlarına olan merbutiyetlerine borçluyuz. " (*Vakit*, 1 Ağustos 1924, s.4 "*Şehir Tiyatrosu*") sözleri ile ülkemizde tiyatronun gelişmesindeki en büyük rolün sanatkârlara ait olduğunu ifade eden Ertuğrul Muhsin, 1 Ağustos 1924 tarihli *Vakit*'te 4. sayfada yazdığı "*Şehir Tiyatrosu*" başlıklı yazıda, öncelikle *"...Tiyatroya bir müdür lazım. Fakat tiyatro işlerini anlayan bir müdür değilmiş de daha büyük bir bütün şirketi müdürü imiş. Ne ye's var... Daha iyi. Bir muharrir lazım...*

Fakat tiyatro muharriri değil de bir roman muharriri... Hem de şöhretli, kıymetli bir muharrir... Muvaffak demiş. Komisyon toplanmış... Toplanmış... Projeler başlamış... ” sözleri ile Şehir Tiyatrosunun yönetimine getirilen müdürün ve tiyatro metni yazan muharrirlerin tiyatrodan anlamayan kişiler olmasını eleştirmiş, daha sonra İstanbul Şehir Tiyatrosu'nun eksiklerini ifade etmiş ve önerilerde bulunmuştur.

“Şimdi mademki baş başa kaldık. Şehir tiyatrosu hakkında düşündüklerimi söyleyebilirim” diyerek Şehir Tiyatrosu hakkındaki düşüncelerini şu sözlerle anlatmaya başlar: *“Her şey bir ihtiyaçtan doğar ve İstanbul'da dört eli beş bin kişinin susamışçasına tiyatro ihtiyacı vardır. Bu adet bir piyesi gören halkın vâsıt-ı miktarıdır. Şu halde İstanbul'a yapılacak tiyatro azami üç yüz elli kişiyi istîfâb edecek küçük, samimi, temiz bir tiyatro olmuştur ki bir piyesi her gece oynamak şartıyla on beş gece seyircilerle dolu bir halde tekrar edebilsin. Bu on beş gün zarfında temsil heyeti bir diğer piyesi hazırlayabilir ve ancak bu suretle İstanbul'un her gece muntazaman oynanan daimî, yerli tiyatrosu vücuda gelmiş olur. ”*

Aynı yazının ilerleyen satırlarında tiyatrodaki en mühim unsurlardan birinin sahne olduğunu ifade eden *Muhsin Ertuğrul*, sahenin en son tenvirat sistemine sahip olması gerektiğini savunur. Böyle bir sahenin ise çok pahalı olmadığını, üç dört ay gibi kısa bir sürede çok ucuza yaptırılabilceğini de sözlerine eklemiştir.

Zîra yazarın ifadelerine göre gerçek tiyatro sanatı Fransa'da, Almanya'da, Rusya'da, Danimarka'da hep böyle küçük sahnelerde başlamış daha sonra ihtiyaç ve istek dâhilinde büyümüş ve gelişmiştir.

Muhsin Ertuğrul, sanattaki yenilikler için en uygun zamanın siyasî ve toplumsal yeniliklerin olduğu zaman olduğunu düşünür. Bu düşüncesini *“Tiyatronun Telkin Kudretinden İstifade”* (1 Temmuz 1925, s.3) başlıklı yazısında şu sözlerle ifade etmiştir: *“Sanat inkılâpları için en müsait zaman siyasî ve içtimaî inkılâpların yapıldığı zamanlardır. Düne kadar tapındığı mabudun nihayet yaldız ve mukavvadan, düne kadar huzurunda eğildiği*

hükümdarların nihayet sırma ve paçavradan başka bir şey olmadığını gören halk bu sanattaki inkılâp eserlerini yeni bir din, yeni bir iman ve necât yolu bulmuş gibi dört elle sarılıyor.”

Avrupa'daki izleyicilerin çok cüretkâr ve küstah bulduğu bazı oyunların Anadolu'da oynanırken, halkın heyecanlandığını gören *Muhsin Ertuğrul*, “*Bunları gördükçe kendi kendime ve bütün sanat arkadaşlarıma. Haydi... diyorum... zaman işte şimdi... Tiyatroyu; yeni fikirleri aşlamak, yeni düşünceleri kafalara sokmak için vasıta diye kullanmanın zamanı şimdidir! İş başına!*” (*Vakit*, 1 Temmuz 1925, s.3, “*Tiyatroyu Telkin Kudretinden İstifade*”) sözleri ile tiyatroyu, halka ulaşmak ve halkı bilinçlendirmek adına bir araç olarak gördüğünü de ifade etmiş olur.

Muhsin Ertuğrul'un bu sözleri, her alanda yeniliği isteyen ve bunun için mücadele eden aydınların görüşlerini özetler niteliktedir. Sanat hem bir amaç hem de bir araçtır. Amaç, her alanda olduğu gibi sanatta da yenileşmek ve gelişmektir. Her alandaki yenileşme ve gelişmeler ise sanat aracılığı ile topluma ulaşmalıdır. Diğer *Vakit* yazarları gibi *Muhsin Ertuğrul* da bu amaç uğrunda çalışmış, bu amacını da yazılarında kaleme almıştır.

Rauf Yekta, *Vakit*'te zaman zaman musikiye dair yazılar yazmıştır. Asıl ismi Mehmet Rauf olan yazara, Yekta mahlasını hocası Nasuhi Efendi vermiştir. Gazetede de yazılarını Rauf Yekta imzası ile yazmıştır. “*(Dârülelhan) ın Ramazan Konserleri*” (26 Mart 1926, s.4), “*Anadolu Halk Şarkıları*” (20 Kânûn-i Evvel 1923, s.4), “*Emsalsiz Bir Ziyafet Mûsikisi*”, (26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.5), “*Milli Musikimiz Yok Mudur?*” (13 Şubat 1926, s.5), “*Musikimiz Hakkında Yanlış Fikirler*” (11 Nisan 1926, s.5), “*Musikimizin Tedrisi Kaldırılıyor mu?*”, (1 Teşrîn-i Evvel 1926, s.5), “*Şark Musikisi mi Garp Musikisi mi?*” (10 Temmuz 1926, s.4) gibi yazıları ile milli musikimize, musikimizde yanlış bilinenlere dair pek çok yazı kaleme almıştır. Batı ve Doğu musikilerini karşılaştırmış, gittiği konserler hakkındaki izlenim ve görüşlerini yazmıştır.

Seyyah imzası da yine *Vakit*'te en çok karşılaştığımız imzalardan biridir. *Hakkı Süha Gezgin*, kimi yazılarında *Seyyah* kimi yazılarında ise *Hakkı Süha* imzasını kullanır. Edebî, kültürel, siyasî, içtimaî pek çok yazıya imza atmış, tefrika edilen eserlerin birçoğunun tercümesini yapmış, bazen hem *Seyyah* hem *Hakkı Süha* imzası ile aynı gün başka sayfalarda yazılar yazmıştır. Diyebiliriz ki *Vakit*'in en faal yazarlarından biridir *Hakkı Süha Gezin*.

Ahmet Rasim gibi *Hakkı Süha*'da sokaklara, halkın yaşayışına, ramazanlara ve bayramlara çok önem vermiştir. Hatta o da ramazan ayı geldiğinde yazı dizileri oluşturmuştur. *Ahmet Rasim* daha çok eski ramazanlardan, anılarından, özlediği bayramlardan bahsederken, *Hakkı Süha* o tarihlerdeki ramazan ayına dair izlenimlerini aktarmıştır. Örneğin 7 Nisan 1924'te başlayan "*Ramazan Musahabeleri*" başlıklı yazı dizisinde "*İlk İftar*", "*İlk Mukabele*", "*Mahyalar Yanarken*", "*Oruç Keyfi*", "*Sabah Ezanları*", "*Topa Doğru*" gibi bölümlerle dönemin ramazan hayatına dair bir tablo çizmiştir. Düzenlenen ramazan eğlenceleri, aile sohbetleri, iftar davetleri, yapılan mukabeleler, topa doğru yaklaşan sabırsızlıkları anlatmış, İstanbul'daki ramazan coşkusu yansıtmıştır.

Hakkı Süha Gezgin'in Anadolu şehirlerine dair yazdıkları da önemli yazıları arasındadır. Gezi yazısı niteliği taşıyan bu parçalarda öncelikle, gittiği şehirlerin doğal güzelliklerinden bahsetmiş, gezip gördüğü yerleri anlatmış, daha sonra ise buradaki kültürel yapıyı değerlendirmiştir. "*Mevlana Huzurunda*" (23 Haziran 1924, s.3), "*Nasrettin'in Türbesi*" (19 Eylül 1926, s.2), "*Alaaddin Tepesinde*" (19 Haziran 1924, s.4) gibi başlıklar bu tür gezi yazısı niteliğindeki yazılarına örnek gösterilebilir.

Daha çok siyasî ve toplumsal meseleleri ele alan *Hakkı Süha Gezgin*, dönemin kültürel ve edebî faaliyetlerini de değerlendirmiş ve çoğu zaman da eleştirmiştir. "*Operayı Nasıl Dinliyoruz?*" (12 Teşrin-i Sâni 1923, s.4) başlıklı yazısında İstanbul'a gelen ve Beyoğlu'nda temsililerine devam eden bir

İtalyan operasına dair izlenimlerini kaleme almış ve operaya ne kadar yabancı olduğumuzu anlatmıştır.

Zaman zaman pek çok yazarın ele aldığı Latin harflerine geçiş hakkındaki fikirlerini "*Latin Harfleri*" (15 Mart 1926, s.2) başlığı ele almış ve bu konudaki görüşlerini ifade etmiştir. *Hakkı Süha Gezgin*'in bir gün Kadıköy'den dönüşü sırasında başına gelen bir olay üzerine yazdığı "*Türkçeye Hürmet İsteyelim*" (16 Mayıs 1926, s.2) başlıklı yazısı "*Lisan, müşterek bir milli maldır ve dünyanın her memleketi, kendi dilini kıskanç bir itina ile esirger. Milli her varlığa karşı pek titiz davrandığımız bir sırada, bilmem niçin, dil hakkında garip bir uyuşuklukla esniyoruz.*" sözleri ile başlar. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte her alanda milli olana daha fazla sahip çıkarken neden dilimize sahip çıkmadığımızı anlayamadığını ifade eden yazar, dilin bir toplumun en değerli varlığı olduğundan da söz eder. Dışarıda gördüğü ilanların, tabelaların pek çoğunun farklı dillerde yazılması, Türkçenin yavaş yavaş hakimiyetinin kaybolması üzerine, kendinin de deyimi ile "hırçın" bir tarzda kaleme aldığı bu yazı *Vakit*'in dil meselesi hakkındaki yazıları arasında önem arz etmektedir. Bu yazı lisanımızın yabancılaşmasına karşın yazılmış bir tenkit yazısıdır. Seyyah imzası ile daha pek çok meseleyi elen alan yazar, "*Zavallı Edebiyat*" (22 Mart 1925, s.3), "*Zavallı Göklap*" (23 Teşrin-i Evvel 1924, s.3), "*Kalp Ağrısı Münasebetiyle*" (14 Ağustos 1924, s.2) gibi yazılar ile edebî meseleleri de ele almıştır.

Hakkı Süha Gezgin'in *Vakit*'teki edebî faaliyetlerinden en önemlisi belki de tefrika edilen yabancı eserlerin tercümelerini yapmasıdır. *Aleksandır Dumas*'nın *Siyah Lale*'sini, *Robert Diyodone*'nin *Yalnız Kadın* ve *Miriam Henry*'in *İhtiras Adası*'nı tercüme etmiş ve tefrikalar halinde *Vakit*'te yayımlamıştır. Ayrıca muharrir bilgisi verilmeyen *Aşk Duası* isimli eserin de mütercimi Seyyah imzası taşımaktadır.

Vakit'in ilk yıllarında gazetenin yazarlar kadrosunda yer alan *Halide Edip Adıvar*'ın incelediğimiz tarihler arasında da birkaç yazısını görmekteyiz. Bu yazılar daha çok yazarın yurt dışı seyahatlerinden gönderdiği

mektuplardır. *Halide Edip Adivar*, “*İstanbul’a Mektup*” yazı dizi ise yayımlanan mektuplarında, *Tirol*’deki izlenimlerini ve ülkesine duyduğu hasreti yazmıştır. İlk mektup “*Ayrılırken*” başlıklı mektuptur. 12 Ağustos 1924 tarihli *Vakit* gazetesinde 4. sayfada yayımlanan bu mektup, aslında çok daha önce yazılmıştır. Fakat *Yunanistan*’dan postalanan bu mektubun, *Vakit*’e ulaşması biraz gecikmeli olmuştur. Bu gecikme mektubun başında şu sözlerle ifade edilmiştir: “*Halide Edip Hanımefendinin Avrupa’dan aldığımız ilk mektubu İtalya’dandır ki geçen Perşembe günkü nüshamızda mündericdi. Bu mektup ondan daha evvel yazılmış ve daha evvel Atina’dan postaya verilmiş olduğu halde elimize ancak dün gelmiştir. Yunanistan postalarının intizamsızlığı ikinci mektubu birinciden evvel derc etmemize sebep olmuştur.*”

Okuyucuları bilgilendirmek amacı ile yapılan bu açıklamadan sonra mektuba yer verilmiştir. *Halide Edip Adivar*, mektubuna şu sözlerle başlar: “*Bunu bir dosta mı, bir şehre mi, bir sevgiliye mi yazıyorum, bilmiyorum. Hayatımın uzun bir kısmı seyahatle geçti, daima her seyahatin başında mektup yazmayı düşündüm. Fakat hiçbir zaman yazmadım. Düşündüm ki ekseriyetle yollarda yazılan mektupların pek azı, pek müstesnası okunur. Çok gariptir, insanların ekserisi kendisinin görmediği, kendi hayatıyla alakasını bulmadığı yerlere karşı lakayttır. Herhalde ben kendim öyleyim. Bu ister güzel ister çirkin olsun, mutlak şahsî olmasa bile yaşayan bir kitlenin, bir insanın elemi yahut sevinci ile bir rabitası olmazsa ne başımda ne kalbimde yaşıyor.*”

Vapurun kıçına oturup, İstanbul gözden kayboluncaya kadar izlediğini ifade eden yazar, uzaklaştıkça azalan manzaraları tasvir etmiştir. Küçük kayıklar, dumanlar, ışıklar, Galata Kulesi, meyhaneler... İstanbul gözden kaybolduktan sonra ise içeri geçip içerideki gözlemlerini yazmaya başlar. Daha sonraki mektuplarında *Venedik* ve *Tirol*’de gördüklerini, dikkatini çeken mevzuları kaleme alır.

Bildiğimiz gibi gazete ilk dönemler edebî türleri tanıtmak için bir vasıta olarak kullanılmıştır. Deneme, makale, fıkra gibi pek çok tür ilk defa gazete

ile edebiyatımıza girmiştir. *Halide Edip Adivar*'ın göndermiş olduğu bu mektuplar ise edebî mektup niteliğinde mektuplar olup, edebî bir türün okurlarla buluşmasıdır. *Vakit*, bu mektuplar dışında *Namık Kemal'in Agâh Efendi'ye* göndermiş olduğu mektupları da bir yazı dizisi halinde yayımlamıştır. “1300’de Rodos Adası ve Adalarda İdaremiz Ne Halde İdi”, “1300-1301’de Midilli Adası ve Adalardaki İdare”, “1300-1301’de Midilli Adası ve Adalardaki İdaremiz Ne Halde İdi” gibi konu başlıkları ile yayımlanan bu mektuplar, tarihî birer belge niteliği taşımaktadır.

Halide Edip Adivar'ın *Vakit*'teki edebî faaliyetlere olan hizmeti sadece yazıları ile değil, romanları ile de olmuştur. İncelediğimiz tarihler arasında, “*Gizli Belde*”, “*Kalp Ağrısı*” ve “*Zeyno'nun Oğlu*” isimli romanları tefrikalar halinde yayımlanmıştır.

Gazetede birkaç yazısına rastlayabileceğimiz *Hıfzı Tevfik Gönensay*, incelediğimiz tarihler arasında, *Müfide Ferit Hanım*'ın *Pervaneler* adlı eserini tanıttığı yazısı ile dikkat çekmektedir. *Hıfzı Tevfik* imzası ile 12 Mayıs 1925'te 4. sayfadan yayımlanan *Pervaneler* başlıklı bu yazının başındaki birkaç cümle, dönemin edebî hayatı hakkında fikir edinmemiz için önem arz etmektedir. “*Son senelerin o kadar boş ve çelimsiz geçen edebiyat âlemine tek başına bir eser, hayat ve hareket vermek için kifayet etti. Bu bahtiyar eser (Pervaneler) dir, Müfide Ferit Hanımefendinin son neşrettiği bu büyük hikâyedir.*” sözleri ile yazısına başlayan yazar, sanatçıların pek çoğunun siyasete atılmaları ve bazı sanatkârların ise kendi köşelerine çekilmeleri neticesinde edebiyat âleminin de sessizleştiğini ifade etmektedir.

Hıfzı Tevfik Gönensay'ın bu birkaç cümlesi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türk edebiyatının durumunu gözler önüne sermektedir. Yazar, ele aldığı *Pervaneler* isimli eseri böyle bir dönemde yazıldığı için ayrıca önemsemektedir.

“*Pervaneler yalnız bir roman değil, bir tetkik eserdir ki memleketin hazin bir macerasını hatırlatıyor ve içimizde kurulan bir suikast ocağının bütün o saklamaya çalışılan ateşini inceliyor.*” Bu sözler ile *Pervaneler*'in bir

diğer önemini belirten yazar, eseri bu özelliği itibari ile hem edebî hem de içtimaî bir eser olarak nitelendirmektedir. İlerleyen satırlarda eserin konusundan, kahramanlarından bahseden Hıfzı Tevfik Gönensay, romanın üslubuna dair olumlu eleştirilerde bulunmuş, yazarın şiirsel anlatımını da övmüştür.

İncelediğimiz tarihler arasında Vakıf'te, "*Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı*", "*Türk Hâkimiyeti ve İngiliz Cihangirliği*" gibi eserleri M.N imzası ile *Mehmet Nurettin* tanıtmıştır. Yine *Mehmet Nurettin*, "*Tagore ve Eserleri*" (25 Şubat 1925, s.3) başlıklı yazısında ünlü Hint sanatkarı Rabindranath Tagore'nin sanat hayatı ve eserlerinden söz etmiştir.

Gazetenin edebî ve kültürel yazılarında sıklıkla karşılaştığımız imzalardan biri de *Refik Ahmet* imzasıdır. *Muhsin Ertuğrul* gibi *Refik Ahmet* Sevengil de özellikle tiyatro alanındaki yazıları ile dikkat çekmekte, bunların yanında sanatın farklı dallarına dair yazıları ile de önem arz etmektedir.

Özellikle "*Türk Kadını Sahneye Nasıl Çıktı?*" ve "*Fehim Efendi'nin Hatıraları*" yazı dizileri ile tiyatro ve sinemanın ülkemizdeki tarihine dair önemli yazılara imza atmıştır. "*Her Şeyden Evvel Tiyatro Mektebi Açmalıyız*" (1 Şubat 1926, s.3) başlıklı yazısı ile de ülkemizde tiyatronun gelişmesi adına öncelikle bir tiyatro okulu açılması gerektiğini ve bu okulda tiyatro oyuncularının Batıdaki gibi yetişmeleri gerektiğini savunmuştur.

Selahaddin Enis Bey'in *Bataklık Çiçeği* adlı eserine dair yazdığı "*Bataklık Çiçeği*" (31 Kânûn-i Evvel 1924, s.3) başlıklı yazısında "*Bir müddetten beridir, edebî hayat namına kaydedilecek olan faaliyet, senelerden sonra yine, "Servet-i Fünûn" matbaasının etrafından da dağılmakta olan yorgun seslerden ibaret kalıyor. O Servet-i Fünûn ki etrafında senelerce yenilmiş, içilmiş, söylenmiş terennüm edilmiş ve nihayet susulmuştu; bugün görüyoruz ki kısır edebiyat ananesi yeniden, devrini ikmâl etmiş ihtiyarların tahattur ve özlemini meclislerinde iki kelime oyunu, bir nükte ve bir göz kırpması arasında şakımaya sürüklemektedir. Lakin yenisindeki kısırlıkla ötekilerdeki ihtiyarlığın birleşmiş olmasından mıdır, nedir, ortaya*

çıkarılanlar, çarpık, cılız ve yavan kelime ve satır yığınlarından başka bir şey olmuyor.” İfadeleri ile Hıfzı Tefvik Gönensay gibi öncelikle edebiyatımızın o dönemki durgunluğundan ve verimsizliğinden bahsetmiştir. Anlaşıyor ki Cumhuriyet’in ilk yıllarında oluşan ortak bir görüş vardır. Edebiyatımız bir duraklama dönemine girmiştir. Arada ortaya çıkan ve diğer başarısız eserlerden farklılık arz eden eserler ise büyük bir heyecan ile tanıtılmaktadır.

“Edebiyatın bu yıl görmüş mecmûanın sahifeleri arasında can çekişmekte olduğu söylenildiği şu sırada gözlerimizin önünde yeni bir tulû’ vardır: Salahaddin Enis’in son eseri, Bataklık Çiçeği.” Sözleri ile yazısını devam eden Refik Ahmet Sevengil, ilerleyen satırlarda Selahaddin Enis Bey’in sanat hayatına dair görüşlerini de anlatır. Geçimini gazetecilik ile sağlayan Selahaddin Enis Bey’in eserlerinin zamanla piştiğini ve olgunlaştığını ifade etmiştir. Refik Ahmet Sevengil, eserdeki dört hikâyeden - *“Bir Kadının Son Mektubu”, “İsyân”, “Şaheser”, “Avdet”* - bahsedip sözlerine bu eserle beraber edebiyatımıza dair ümitlerinin de yeşerdiğini belirterek son verir.

Yine Divan edebiyatımızın önemli isimlerinden biri olan Nedim’i *“Nedim’in Kabrinde”* başlıklı yazısı ile ele almıştır. Bu yazı, Nedim’in kabrinin bulunması üzerine kaleme alınmıştır. Uzun yıllar boyunca sahipsiz sanılan bir mezara, metre bile uzak olmayan bir parkın kitabesini örten yosunların kazılması ile ortaya çıkan Nedim’e ait bir beyit her şeyin açıklığa kavuşmasını sağlamış ve Nedim’in kabri olduğu anlaşılmıştır. Bu gelişmeyi fırsat bilen Refik Ahmet Sevengil *“Edebiyat için kısır olan son seneler, edebiyat tarihi için ehemmiyeti istismar edilemeyecek bir hadiseyi doğurmakla mümtazdır: Nedim’in mezarı bulunmuştur”* ifadeleri ile edebiyatımızın kısır bir dönemde olduğunu yine hatırlatmıştır. Bir gazetecinin edebiyatımız hakkındaki endişelerini bu sıklıkta ifade etmesi, dönemin edebiyat dünyasının ne derece suskun olduğunu göstermektedir. Yazının diğer bölümlerinde ise Nedim’in hayatı ve edebî kişiliği anlatılmış, beyitlerinden seçmeler yapılmıştır.

Refik Ahmet Sevengil, bir sanatçı hassasiyeti ile edebiyatımızın gidişatına dair endişelerini sık sık kaleme almıştır. “*Memleket Edebiyatı*” (12 Haziran 1926, s.4) başlıklı yazısına da yine bu endişeleri ifade ederek başlamıştır. İstanbul’da edebî hareketlerin *Servet-i Fünûn* ve *Milli Mecmua* arasında sıkışıp kaldığını, nefes almak için çırpındığını ifade eden yazar, Anadolu’da gelişen edebiyatımızın ümit verici olduğunu anlatmıştır.

Bu yazısında Anadolu’daki gazete ve dergileri tanıtmış, Adana’dan Giresun’a, Afyonkarahisar’dan, İzmir’e pek çok Anadolu şehrinde çıkan mecmuaları ele almış ve bu mecmuaların edebî faaliyetlerini değerlendirmiştir. İzmir’de çıkan “*Güzel İzmir*”, Afyonkarahisar’da bir müddet yayımlanan “*Nur*”, Konya’da bir dönem çıkan “*Yeni Fikir*”, Balıkesir’de “*Çağlayan*” gibi mecmuların içerikleri hakkında bilgiler vermiştir. Daha sonra ise bu mecmualara göre daha başarılı bulduğu ve Giresun’da çıkarılan “*İzler*” isimli mecmuayı tanıtmış ve yazısına bu mecmuada karşılaştığı *Can* imzası ile yayımlanan şiiri yorumlayarak son vermiştir.

“*Bize memleket edebiyatı lazımdır*” diyerek şiiri yorumlayama başlayan *Refik Ahmet Sevengil*, bize bizi anlatacak en güzel ürünlerin memleket edebiyatı dâhilinde çıkacağına inanmıştır. Bizim hüsrانlarımızı, dertlerimizi, hasretlerimizi en güzel anlatacak olan memleket edebiyatıdır. Ayrıca memleket edebiyatı bize memleketimizi sevdirmek için bir araç niteliğinde olmalıdır. Şiirdeki mahalli unsurları tek tek açıklayan *Refik Ahmet Sevengil*, şiiri çok içten ve sıcak bulmasına karşılık şiirdeki ufat tefek teknik kusurlardan da söz ederek yazısına son veriyor.

İstanbul’daki birkaç sönük edebî faaliyete sıkışıp kalmış edebiyat hayatının *Refik Ahmet Sevengil*’i ne derece üzdüğü hemen her yazısından anlaşılmaktadır. Çelimsiz ve edebî kıymetten yoksun olarak nitelendirdiği, yeni ürünler arasında en iyilerini seçip tanıtmakla kalmamış, memleket edebiyatına dönmüş ve Anadolu’daki edebî faaliyetleri, mecmuaları, halk şairlerini araştırmış ve *Vakit*’teki köşesinde tanıtmış, değerlendirmiştir. Bu yazılar dönemi için olduğu kadar, günümüz için de önem arz etmektedir.

Refik Ahmet Sevengil, edebiyat tarihinin kıyıda köşede kalmış mecmualarına, sanatçılarına, eserlerine bir ayna tutmakla edebiyat âlemine hizmet etmiştir.

Ele aldığımız tarihler arasındaki yazarlar kadrosundan ve bu yazarlardan edebî ve kültürel konularla ilgili yazılarından bahsettiğimiz bu bölümde, görüyoruz ki pek çok yazarda aynı görüş hâkimdir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte siyasî, hukukî, askerî ve içtimaî meselelere verilen ağırlık edebî ve kültürel faaliyetlere verilmemiştir. *Vakit* yazarlarından pek çoğu köşelerinden bu durumu eleştirmiş, her alanda olduğu gibi edebî ve kültürel alanda da yenileşme ve dirilme olması gerektiğini savunmuşlardır. Edebiyatımızın kendini tekrar eden, suskun, çelimsiz ve başarısız hali, *Vakit* yazarlarını endişelendirmiş ve harekete geçirmiştir. Hemen her yazılarında bu kötü gidişattan bahsetmişler, İstanbul'un edebiyat hayatından memleket edebiyatına dönülmesi gerektiğini, Anadolu'daki edebî ve kültürel faaliyetlerin tanıtılması ve desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Anadolu'da çıkan mecmualar, oynanan piyesler, oyunlar, düzenlenen müzik faaliyetlerini takip etmiş ve yazılarında tek tek ele almışlardır. Halk edebiyatına, halk müziğine dair yazılar yazmış, bir yandan milli edebiyata sahip çıkılmasını bir yandan da her alanda olduğu gibi edebî ve kültürel alanda da yenileşmeler gerektiğini anlatmışlardır.

Geniş ve güçlü yazar kadrosu ile her alanda olduğu gibi edebî ve kültürel alanda da okuyucuya büyük hizmetler sunan *Vakit*, ele aldığımız tarihler arasında pek çok şair, yazar ve sanatkârı tanıtarak, yeni çıkan ya da daha önceki tarihlerde yazılmış eserleri değerlendirerek, tiyatro, müzik, opera, dans gibi sanat dallarının memleketimizdeki faaliyetlerine dair bilgiler verip, bu sanat dallarının gelişmesi için yapılması gerekenleri ele alarak ve hemen her gün en az bir roman tefrikası yayımlayarak edebî ve kültürel faaliyetlerini sürdürmüştür. Yazılan bu yazılar dışında ilan sayfalarında da yeni çıkan eserlerin, oynanan oyunların sık sık reklamlarının yapılması, haklı edebiyat ve sanata teşvik etmek açısından önem arz etmektedir.

1917'de *Mehmet Asım Us* ve *Ahmet Emin Yalman* ortaklığı ile kurulan daha sonra Us kardeşlerin müesseseseleştirdiği *Vakit*'in ömrü hemen hemen 50 yıl sürmüştür. İlk 35 yılında önemli bir sözcülük görevi üstlenmiş, en aktif dönemini yaşamıştır. İncelediğimiz üç yıllık dönemde de görüyoruz ki Cumhuriyet'in ilk yıllarında gündemi her an takip eden, haber gazetesi kimliğinin yanında bir fikir gazetesi de olan ilk gün belirledikleri yayın ilkelerine ve politikasına bağlı kalan bir gazete olmuştur. Yazar kadrosunun Cumhuriyet döneminin en popüler, en güçlü kalemlerinden oluşması da gazetenin önemini arttırmaktadır.

D. “VAKİT”TE FİKRÎ FAALİYETLER

Vakit'in kurucuları Ahmet Emin Yalman ve Mehmet Asım Us'un zamanla yollarının ayrılması ile 1923 yılının Mart ayında bu iki ismin ortaklığı da son bulur. Ayrılığın temelinde fikir zıtlıkları yatmaktadır. Bu tarihlerde Mehmet Asım Us, Mustafa Kemal'e bağlanmış ve onun izinden gitmeyi planlamıştır. Ahmet Emin Yalman ise bu duruşa karşı çıkmış, Malta'dan kurtulduğunda Matbuat Umum Müdürlüğünün başına geçmesi istense de bu teklifi geri çevirmiştir. İşte bu görüş farklılıkları neticesinde iki ortak ayrılmış, Mehmet Asım Us yoluna *Vakit*'te devam etmiş, Ahmet Emin Yalman ise bir müddet sonra *Vatan* gazetesini çıkarmıştır. *Vakit* gazetesi Mart 1923'ten itibaren Us kardeşlerin müessesesi haline gelmiştir.

Lozan görüşmelerinin ikinci aşamasını İsviçre'den takip edip her gelişmeyi gazetesine bildirdikten ve sulh imzalandıktan sonra yurda dönen Mehmet Asım, yeni kadrosu ile dönemin en güçlü gazetesinin de sahibi olmuştur. Başta kardeşi Hakkı Tarık Us olmak üzere Naşit Hakkı Uluğ, Hakkı Süha Gezgin ve diğer muhabirleri ile Cumhuriyet'in ilk yıllarında en güçlü yazar kadrosunu kurmuştur.

Bu tarihlerde yabancı kuvvetler İstanbul'dan yavaş yavaş çekiliyor ve Ankara başkent ilan ediliyordu. *Vakit* ise Cumhuriyet Halk Fırkasının tam bir sözcüsü durumundaydı. Bu partinin her politikasını sonuna kadar destekleyip savunuyordu. Yine bu dönem anti-Kemalist olarak adlandırılan, Cumhuriyetin ilanını vakitsiz bulan Velid Ebüzziya ve Hüseyin Cahit'in karşısında yer alıyordu.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Mehmet Asım gazetenin yöneticisi konumunda iken malî, idarî işlerle ve yazı işleriyle Hakkı Tarık Us ilgilemektedir. Başyazıları da yine Mehmet Asım yazmaktadır. Hemen her gün ilk sayfanın sağ sütununda yazısı yer almakta, köşesinden gündemdekileri bildirmekte ve görüşlerini yazmaktadır. Kimi zaman ikinci sayfada da yazılarının olduğu görülür. Ancak birkaç ay sonra Hakkı Tarık

milletvekili seçilip Ankara'ya gidince, gazetenin her şeyi ile Mehmet Asım ilgilenmek durumunda kalır. Bu defa ise en küçük kardeşi Hasan Rasim'i yanına alıp, yoluna devam eder.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile yepyeni bir döneme giren Türkiye gibi, *Vakit* de yeni bir döneme girmiştir. Milli Mücadelenin sıkıntılı ve zor günlerinde basın hayatına katılan *Vakit*, her zaman müstakil bir Türkiye hayali kurmuş ve bu yolda bir politika izlemiştir. Cumhuriyet'in ilanından sonra birbirini takip eden devrimler döneminde de politikasını değiştirmemiş, Mustafa Kemal'in yanında yer almıştır.

Gazeteyi ve gazetecilik mesleğini bir amme hizmeti olarak benimsemiş ve görevlerini bilinçli olarak yerine getirmiştir. 22 Ekim 1917'de belirledikleri yayın ilkelerine ve yayın politikasına bu dönemde bağlı kalmış ve sadece siyasî alanda değil her alanda halkı bilinçlendirmek ve eğitmek için çalışmışlardır.

Cumhuriyet'in ilanını takip eden günlerde Mehmet Asım Us, İhsan Arif ve Hüseyin Necati gibi yazarlar, Cumhuriyet'in ilanından önceki dönemleri değerlendirmiş, Cumhuriyetin tarihçesinden bahsetmiş ve yeni girilen döneme ilişkin görüşlerini ümitvar bir dille ifade etmişlerdir. 3 Teşrîn-i Sâni 1923 tarihli *Vakit*'te 3. sayfada "Faruk" imzası ile yer alan "*Vilayetlerde Tezahüratlar*" başlıklı yazıda Cumhuriyet'in ilanının memlekette nasıl bir sevinçle karşılandığı anlatılmıştır. Mersin ve Adana'daki sevinçle beraber Edirne'deki şenliklerden bahsedilmiş ve *Vakit* halkın coşkusuna dâhil olmuştur. 7 Teşrîn-i Sâni 1923'te yayınlanan nüshada ise 2. sayfada *Times* gazetesinde çıkan bir başmakale alınmış, *Sultanlıktan Cumhuriyet Reisliğine* adlı bu yazıda Mustafa Kemal'in farklılıkları ortaya konulmuştur. Bu yazı ile o tarihlerde Mustafa Kemal'in, Türkiye Cumhuriyeti'nin hariçte de ne derece takip ve takdir edildiği görülmektedir. Ayrıca yine bu tarihlerde gazetede yeni vekiller tek tek tanıtılıp değerlendirilmiştir.

Bu dönem tartışılan önemli konulardan biri Hilafetin merkezinin neresi olacağıdır. Mehmet Asım Us 15 ve 16 Teşrîn Sâni 1923'te kendi köşesinde, bu konu ile çıkan asılsız söylentileri "*Makarr-ı Hilafet Meselesi*" başlığında değerlendirmiştir.

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte yenileşmenin hızla devam ettiği bu tarihlerde *Vakit*'te siyasî meselelerin yanında içtimaî pek çok meselede de yazılar yazılmıştır. Demiryolları ve tayyareciliğe, yeni açılan mekteplere dair birçok fikir yazısı halka ulaşmış, *Vakit* sözcülük görevine devam etmiştir. Yine bu dönemlerde Fransa ve Yunanistan'ın politikasına dair yazılarda "İhsan" imzasını görmekteyiz. Bu dönemdeki önemli mevzularından biri de Ankara'nın imarı meselesidir. Ankara nasıl imar edilmelidir? 26 Teşrîn-i Sâni 1923 tarihli *Vakit* gazetesinde "*Galip Bingöl*" imzası ile başlayan "*Ankara Nasıl İmar Edilmeli?*" yazı dizisi ile Ankara için gerekli görülen imar planları yapılmış, teklif ve öneriler sunulmuştur. Bu yazı dizisine göre öncelikle şehrin elektrik tesisatı yapılmalı, bir tiyatro ve stadyum açılmalı, tramvay yapılmalı, merkez noktalara üç beş otel ve gazino açılmalıdır. Buna benzer pek çok öneri ve teklif sunulmuştur.

15 Kanun-i Evvel 1923 tarihli nüshada Mehmet Asım Us İstiklâl Mahkemelerinin başladığını halka duyurmaktadır. *Tevhid-i Efkâr* sahibi Velid Ebüzziya, *Tanin* sahibi Hüseyin Cahit ve *İkdam* sahibi Ahmet Cevdet'in mahkemesindeki gözlemlerini 16 Kanun-i Evvel 1923'te kendi köşesinde "Mahkemeye Ait İntihabât" adlı yazısı ile değerlendirmiştir. Yine Hüseyin Necati de İstiklal Mahkemelerine dair izlenim ve görüşlerini bu tarihlerde kendi sütununda kaleme almıştır.

1924 yılının başlarında yeni yıla dair yazılar ile *Vakit*'te de yeni bir yıla girilmiştir. Yeni yılın ilk meselelerinden biri bütçe açığıdır. Mehmet Asım, 2 ve 5 Kanun-i Sâni 1924'te yazdığı "*Bütçe Açığı*" ve "*Bütçe Meselesi*" başlıklı yazıları ile daha önceki senelere ait bütçe açıklarının kapanmadığı sürece hükümetin yeni düzenlemeler yapmasının imkânsız olduğunu ifade etmiştir. Yine yeni yılın ilk günlerinde üzerinde durulan bir diğer konu Cuma Tatili

Kanunudur. Gündemin çok yoğun olduğu Ocak ayı boyunca neredeyse her gün farklı bir konu ele alınmıştır yazarlarca. Matbuat meseleleri, Lozan Antlaşmasına dair görüşler, Lenin'in vefatı, mebuslara verilen zamlar, Fransa, İngiltere ve Makedonya'ya dair görüşler, mahalli sorunlar gibi pek çok haricî ve dâhilî mesele üzerinde durulmuştur.

Şubat 1924'te, yenileşme hareketlerine dair yazılar yazılmış, yenileşme hakkında bilgi verilmiş, din ve yenileşme konularına değinilmiştir. Mustafa Kemal'in seyahatlerine dair notlar paylaşılmış, iktisadî konulara da yer verilmiştir. Bütçe meseleleri yine bu tarihlerde de gündemdeki konulardan biri olmuştur. 1924 yılının Mart ayı yenileşme hareketleri açısından verimli bir ay olarak geçmiş, hilafet kaldırılmış, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve Şapka Kanunu çıkarılmıştır. Mehmet Asım Us hilafete dair yazısını 3 Mart 1924'te köşesinden "*Hilafet Türklerde Kalacak*" başlığı ile vermiştir. Aynı tarihli gazetenin 2. sayfasında Hüseyin Necati de "*Ankara Mektupları*" isimli köşesinden "Hilafet İlgasına Muarız Yoktur" başlıklı yazısı ile hilafetin kaldırılmasına karşı duranların olmadığından söz etmiştir. Mehmet Asım Us 4 Mart'taki "*İmparatorluğun Tasfiyesi*" başlıklı yazısında yine bu konuya değinmiştir. Yine bu tarihte hilafetin kaldırılmasını konu edinen bir diğer yazar Ahmet Rasim'dir. Ahmet Rasim de 4 Mart'ta 2. sayfada yer alan "*Emanet-i Mübareke Ne Olacak?*" başlıklı yazısında, Osmanlı'dan yadigâr kalan emanetlerin Topkapı Sarayı'nda muhafaza edilmesi konusundaki öneri ve tekliflerini sunmaktadır. Ahmet Rasim ertesi gün de yine 2. sayfada "*Hilafe-yi Osmaniye*" başlıklı yazısında Hilafetin kaldırılmasına kadar olan süreci değerlendirip, Mustafa Kemal'in bu inkılâbının nedenlerini açıklamıştır. İlerleyen tarihlerde siyasî nitelikteki yazılar daha çok hariçteki endişe ve korkuları anlatan yazılar olmuştur. Ayrıca yeni anayasanın konuşulduğu bu dönemlerde Teşkilat-ı Esasiye'ye dair yazılar da yer almaktadır.

Bu tarihlerde gazetenin daha çok habercilik yönünün ağır bastığı görülmektedir. Mustafa Kemal'i yakından takip eden Mehmet Asım Us, kimi zaman köşesini bırakmış, başyazıları kardeşi Hakkı Tarık Us yazmıştır. Devrimlerin, siyasî gelişmelerin hızla devam ettiği bu süreçte Latin harflerine

geçiş meselesi de gündemdedir. 27 Mart 1924 tarihli *Vakit* gazetesinin 3. sayfasında Kâzım Nami “*Latin Harfleri mi?*” başlıklı yazısı ile ve 27 Mart 1924’te Ali Haydar Emir [Alpagut] ise 4. sayfada yer alan “*Latin Harfleri Islah Edilemez*” başlığı ile bu konudaki endişelerini ifade etmişlerdir. Hatta bu dönemki gazete nüshalarında Latin harflerinin küçük paragraflar halinde demeleri bile yapılmış, “kef” yerine “k” “kaf” yerine de “q” harfini kullanılmıştır.

Eylül ayında İzmir’in kurtuluşu, yeni açılan mektep ve fakülteler, mekteplerdeki eğitimler hakkında yazılar yazılmıştır. Ankara ve İstanbul’un imarına dair görüşler kaleme alınmıştır. Yeni bir yıla doğru siyasî gündem hemen her gün değişmektedir. Bu süre zarfında ele alınan önemli konulardan biri un meselesi ve ekmek fiyatlarıdır. Halk Fırkasının içerisinde yaşadığı bölünmeler de *Vakit*’in gündemini oldukça meşgul etmiştir.

1925 yılına kalem kavgaları ile başlayan *Vakit*’in uzun süre gündemini oluşturacak konulardan biri de *Akşam* ile aralarında geçen *63 Numaralı Ocak Meselesi*’dir. Ocak ayının sonlarına doğru *Akşam* gazetesi *Vakit*’i tenkide başlamış, *Vakit* yazarlarına göre hücumu geçmiş, *Vakit* de bu meseleye sessiz kalmamıştır. Böylece iki gazete arasında mahkemeye kadar uzanan bir tartışma başlamıştır. 1 Şubat 1925 tarihli *Vakit* gazetesinde Mehmet Asım Us “*Mahkemeye Gideceğiz*” başlıklı yazısında mahkemeye kadar uzanan süreci şu sözlerle değerlendirmiştir:

“Evvelki gün (Akşam) gazetesinden hiç beklemediğimiz bir hücum maruz kaldık. Bu hücum bize pusuya yatmış bir adamın kendi halinde mu’in bir hedefe doğrudan doğruya giden bir yolcu üzerine ateş etmesi gibi geldi. Bizim maksadımızı, mesleğimizi pekâla bilmesi lazım gelen bir gazete tarafından uğradığımız bu hücum karşısında müteessir olmamaklığımız mümkün değildi. Bu hücum hareketi (63) numaralı ocağa vâz-ıl yed Mehmet Arif Bey hesabına yapılıyordu. Ocak meselesi etrafında yazdığımız yazılardan müttefiklerinin haleldâr olacağını hisseden kimseler, demek ki kendi hesaplarına bize hücum edecek kalemler bulmuşlar idi. Bu kalemler ile

gazetemiz emvâl-i metrûke şeklindeki milli bir hak ve hakikat namına birkaç Rum'un menfaatine çalışan bir vasıta olarak tasvir ediliyordu”

İleriki satırlarda *Akşam*'ın bu tutumunu uzun uzun düşünüp mahkemeye gitme kararı aldıklarından söz eden Mehmet Asım Us, gazeteler arasında sürececek olan söz düellosunun hiçbir neticeye ulaşmayacağı, kesin sonucun mahkeme kararı ile çıkacağı kanaatindedir.

İki gazete arasındaki atışmalar mahkeme boyunca da devam edecektir. *Mehmet Asım Us* 3 Şubat 1925'te, “*Ne Garip Bir Müdafaa*” başlıklı yazısında, 5 Şubat'ta “*Tehdit ve Tahrik*”, 6 Şubat'ta “*Yanlış Yola Giriyorlar*”, 8 Şubat'ta “*Davamız Tahrif Ediliyor*”, başlıklı yazıları ile mahkemenin gidişatını okurlara sunmuş ve 10 Şubat'taki “*Davamızı Kazandık*” yazısı ile de neticeyi bildirmiştir. Elbette dava ile ilgilenen tek yazar Mehmet Asım değildir. Bu süre içerisinde bu konuyu içeren pek çok yazı imzasız olarak gazetede yer almıştır. “*(Akşam) Gazetesi Demek İstiyor ki*” (4 Şubat 1925, s.2), “*(Akşam) in Müdafaa Cephesi Yarıldı*” (5 Şubat 1925, s.2), “*Mehmet Arif Bey'in Asım Bey'e Cevabı*” (8 Şubat 1925, s.2), “*(Ahmet Emin) Bey Dikkatli Olsun*” (9 Şubat 1925, s.2) gibi yazılar bu konuyu ele alan yazılara örnek gösterilebilir.

13 Şubat 1925'te Şeyh Said'e bağlı kişilerin Diyarbakır'ın Eğil nahiyesine bağlı Piran köyünde arama yapan bir jandarma müfrezesiyle çatışmaya girmeleri, kısa sürede genişleyecek yaygın bir ayaklanmanın kıvılcımını oluşturmuş, Şeyh Said ve arkadaşları herkesi İslam dini adına isyana çağırmışlardır. Bu gelişmeler Fethi Okyar'ın istifasına, İsmet İnönü'nün yeni bir hükümet kurmasına yol açmış, İsmet İnönü başkanlığındaki yeni hükümet 3 Mart'ta Takrir-i Sükûn Kanunu'nu kabul ederek hükümete olağanüstü hal yetkileri tanımıştır. Bu gelişmeler üzerine biri Ankara'da diğeri isyan bölgesinde olmak üzere iki İstiklal Mahkemesi kurulmuştur. Bir yandan isyan bölgesindeki isyancılar yargılanırken diğeryandan da İstanbul basınından isyancıları kışkırttıkları düşünülen gazeteciler tutuklanmış ve yargılanmaya başlanmıştır. “*6 Mart 1925 Cuma günü Bakanlar Kurulu kararıyla İstanbul'da altı gazete kapatılır: Tevhid-i Efkâr, Son*

*Telgraf, İstiklâl, Sebilürreşat, Aydınlık ve Orak Çekiç. Ertesi gün de Adana'da Toksöz gazetesinin yayınına son verilir.*¹² Birkaç gün sonra beş gazetesinin daha yayını durdurulur. İzmir'deki *Sada-yı Hak*, Trabzon'daki *İstikbâl* ve *Kahkaha* Adana'daki *Savha* ve İstanbul'daki *Presse du Soir*. 15 Nisan 1925'te ise *Tanin* gazetesi Bakanlar Kurulu Kararı ile süresiz olarak bunun ardından ise *Resimli Ay* dergisi ve 12 Ağustos 1925'te *Vatan* kapatılır.

İstiklal Mahkemelerinin kurulması ile *Vakit*'in genç muhabirlerinden Naşit Hakkı Uluğ, isyan bölgesine gönderilmiştir. Naşit Hakkı Uluğ, bu süre içerisinde isyan bölgesine ve mahkemelerin gidişatına dair gözlemlerini, isyancılarla yaptığı mülakatları mektupları ile gazeteye ulaştırmıştır. Aylarca sürece bu davalar boyunca Naşit Hakkı imzası ile İstiklal Mahkemelerine dair gelişmeleri birkaç gün gecikmeli de olsa görebiliyoruz.

28 Nisan tarihli *Vakit* gazetesinin 3. sayfasında Naşit Hakkı Uluğ, isyan bölgesine giderken gördüklerini "*İsyan Havalisine Giderken Yol İntibaları*" başlıklı mektubunda yazmıştır. İleriki günlerde "Diyarbakır'da Geceleyin Sokak Muharebesi" (1 Mayıs 1925, s.2), "Diyarbakır Şehrinde Bir İhanet Şebekesi" (2 Mayıs 1925, s.2) başlıklı yazılarında mahkemenin başlangıcına kadar bölgeyi anlatmıştır. 4 Mayıs'taki 3. sayfada yer alan "*İstiklal Mahkemesinde İlk Mahkeme*" başlıklı yazısı ile mahkemelerin başladığını haber vermiştir. "*Şeyh Eyüp Mahkemesinin Karar Safhası*" (6 Mayıs 1925, s.3), "*Sait Getirilirken Diyarbakırlıların Tezahürü*" (8 Mayıs 1925, s.1), "*İstiklal Mahkemesinde Bir Gece Celsesi*" (9 Mayıs 1925, s.3), "*Abdülkadir İle Adamlarının Mahkemesine Başlandı*" (15 Mayıs 1925, s.2), "*İstiklal Mahkemesinde*" (21 Mayıs 1925, s.2), "*Seyit Abdülkadir ile Arkadaşlarının Mahkemesi*" (22 Mayıs 1925, s.2), "*Kürdistan Teşkili İçin Neler Düşünülüyordu?*" (25 Mayıs 1925, s.4) gibi yazıları ile Seyit Abdülkadir ve arkadaşlarının mahkemelerine dair izlenimlerini nakletmiştir. 26 Mayıs'taki 1. sayfadaki "*Şeyh Sait'in Mahkemesine Bugün Başlanıyor*" başlıklı yazısı ile

¹² Hıfzı Topuz, Türk Basın Tarihi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003, s.148

isyancıların lideri Şeyh Sait'in mahkemesinin başladığı *Vakit* aracılığı ile kamuoyuna duyurulmuştur.

Bu arada isyanların sorumlusu olarak görülen İstanbul basınından Velid Ebüzziya, Hüseyin Cahit Yalçın ve Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu gibi yazarlar da İstiklal Mahkemelerinde yargılanmaya başlanmıştı. *Vakit* bu konuya ilişkin yazıları imzasız olarak okurlarına sunmuştur. "*İstiklal Mahkemesi Müdde'i Umumiyesi Necip Ali Bey Hüseyin Cahit Bey'i Hangi Yazılar İle Nasıl İtham Ediyordu?*" (8 Mayıs 1925, s.2), "*Hüseyin Cahit Bey'in, Dün, İstiklal Mahkemesinin İlk Celsesinde Mahkûmiyeti Kararından Evvel İrat Ettiği Müdafaa*" (8 Mayıs 1925, s.3), "*İstiklal Mahkemesinin Cahit Bey ve Arkadaşları Hakkındaki Kararı*" (12 Mayıs 1925, s.3) gibi yazılar da Takrir-i Sükûn Kanunu çerçevesinde yargılanan gazetecilerin mahkeme sürecini değerlendiren yazılar arasındadır. Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu ve Velid Ebüzziya beraat ederken, Hüseyin Cahit Yalçın Çorum'a süresiz sürgüne gönderilmiştir.

Bu sırada isyancıların mahkemesi de devam etmekteydi. Nitekim 27 Mayıs'ta Seyit Abdülkadir ve 12 arkadaşı, 28 Haziran'da da Şeyh Sait ve arkadaşları idam edilmişlerdir. 30 Haziran'da *Vakit*'in 2. sayfadan imzasız olarak verdiği "*Şeyh Sait ve Avenesi Nasıl Asıldılar?*" başlıklı yazı ile isyancıların idamları anlatılmıştır. Bu tarihten sonra Naşit Hakkı Uluğ, isyan bölgesinde Şeyh Sait ile yaptığı mülakatları ve izlenimlerini, bir yazı dizisi halinde Naşit Hakkı imzası ile yayınlamıştır.

Görüldüğü gibi, *Vakit* tüm muhabir ve muharrirleri ile gündemi çok yakından takip etmiştir. 1925 yılının başlangıcından itibaren *Akşam* gazetesi ile başlayan kalem kavgaları ve sonrasında devam eden İstiklal Mahkemeleri *Vakit*'in gündemini fazlası ile meşgul etmiştir. Ancak bu süre zarfında yerli ve yabancı romanların tefrikaları gazetede okuyuculara sunulmakta, Ali Haydar Emir [Alpagut], Ertuğrul Muhsin, Raşit Galip gibi imzalar edebî, içtimaî ve kültürel yazıları ile *Vakit*'in siyasî gündeminden uzak bir yol izlemişlerdir.

Bu arada Mehmet Asım Us'un ise dâhilî ve haricî pek çok konuda yazılarını görmekteyiz. Buğday ithalatı, un meselesi, ekmek fiyatları, Türkiye nüfusu, Yunan İhtilâli, Balkanlardaki son durumlar gibi birçok konuyu ele almış ve köşesinden değerlendirmiştir.

1925 yılının son aylarında diğer dönemlere göre daha durgun bir *Vakit* ile karşılaşmaktayız. Gündem hemen her gün değişmektedir. 1926 yılının ilk günü yeni kanunların müzakereleri başlamış, yeni kanunlarla birlikte gündem yeniden canlanmıştır. Bu tarihlerde yeni takvim ve saat uygulamasına geçilmiş, yazarlar köşelerinden bu konuya ilişkin görüşlerini kaleme almıştır. “*Yeni Tarih ve Yeni Saat*” (2 Kanun-i Sani 1926, s.1) başlıklı yazısında Mehmet Asım Us, beynelmilel bir takvim ve saat uygulamasına geçilmesinin nedenleri ve bu uygulamanın gerekliliğinden bahsetmiştir.

İlerleyen günlerde gazetede tartışılan meselelerden biri Latin harflerine geçiş sürecidir. Uzun yıllardır konuşulan konulardan biri olan Latin harflerine geçiş yine zaman zaman gündeme getirilmektedir. O yıllarda zaten pek çok yazar, gazeteci, siyasetçi Fransızca ve İngilizce bildikleri için Latin harflerine aşinaydılar. Kimi zaman aralarında kullanıyorlardı. İşte bu tarihlerde Mehmet Asım Us, “*Harflerimiz Değişecek mi?*”(13 Mart 1926, s.1) başlıklı yazısı ile bu konuyu yeniden gündeme taşımıştır. İlerleyen günlerde kimi yazarlar bu konuyu yine ele alacaklar ve değerlendireceklerdir. 15 Mart 1926'da Seyyah imzası ile Hakkı Süha Gezgin, “*Latin Harfleri*” (s.2) ve 16 Mayıs 1926'da “*Türkçeye Hürmet İsteyelim*” (s.2) başlıklı yazıları ve 13 Nisan 1926'da Ali Haydar Emir [Alpagut] “*Türkçe Sâitleri ve Latin Alfabeti*” (s.4) yazısı bu konuya dair diğer yazılardır.

Vakit gazetesi çıktığı ilk gün belirlediği yayın ilkelerine ve yayın politikasına Cumhuriyet'in ilk yıllarında da sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Ele aldığımız 29 Ekim 1923 ve 4 Ekim 1926 tarihleri arasındaki üç yıla yakın bu süreçte *Vakit* yazarlar kadrosu ile, bu yazarların ele aldığı siyasî, içtimaî, edebî ve kültürel konuları ile, her zaman benimsedikleri gazetecilik anlayışı

ile dönemin en çok takip edilen gazeteleri arasında yer almış ve ömrünün en canlı ve aktif dönemlerinden birini yaşamıştır.

Ele aldığımız ve incelediğimiz üç yıla yakın bu süreçte yayınlanan *Vakit* nüshalarından hareketle diyebiliriz ki, gazetenin başyazarı Mehmet Asım Us, gazete içerisinde büyük bir görev üstlenmiştir. Görüşlerini benimsediği Mustafa Kemal'i yakından takip etmiş, hemen her kongresinde, konferansında ve toplantısında bulunmuş, köşesinden birebir izlenimlerini değerlendirmiştir. Kimi zaman bu toplantılar ve görüşmeler için çıktığı seyahatlerde yerini kardeşi Hakkı Tarık Us'a bırakmıştır.

Gazetenin siyasî konulara ve gündeme dair yazılarında imzasını gördüğümüz isimler arasında Naşit Hakkı imzası ile Naşit Hakkı Uluğ, Hakkı Süha imzası ile Hakkı Süha Gezgin, Hakkı Tarık imzası ile Hakkı Tarık Us, Ali Haydar Emir imzası ile Ali Haydar Emir Alpagut, Halil Lütfü imzası ile Halil Lütfü Dördüncü, Hüseyin Necati imzası ile Hüseyin Necati Çiller, kimi zaman İhsan kimi zaman da İhsan Arif imzasını kullanan İhsan Arif, eski mabeyncilerden olan ve Sultan Vahdettin döneminde görevinden alınan Lütfü Simavi, *Siyaset Ufku* köşesindeki yazıları ile Ömer Rıza, *Viyana Mektupları* yazı dizisi ve muhtelif yazıları ile Raşit Galip, Vasfi Raşit imzası ile Vasfi Raşit Sevig gibi isimler yer almaktadır. Hakkı Süha Gezgin, Seyyah imzası ile de zaman zaman gündeme dair yazılar yazmıştır. Genellikle siyasî konulardan uzak duran Ahmet Rasim'in de nadiren gündemdekileri mizahi üslubu ile kaleme aldığı görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

TAHLİLÎ FİHRİST

I. KRONOLOJİK TAHLİLÎ FİHRİST

VAKİT GAZETESİ

2096. sayı 29 Teşrîn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Mecranın İnkışâtı, s.1
- . Hüseyin Necati, Gazi Paşa ve Fırkanın İdaresi Heyet-i Vekile Namzetlerini Kararlaştırmıştır, Reis-i Ali Fuat Paşa'dır, s.1
- . İhsan, Kimlerin Vekil Olma İhtimali Vardı?, s.1
- . Ahmet Rasim, Namuslu ve Kibar Kadınlar, s.2
- . Seyyah, Şeyhin Nikâhında, s.3
- . Hüseyin Necati, Ankara Yolunda, s.5
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 10, s.5

2097. sayı 30 Teşrîn-i Evvel 1923

- . İmzasız, Büyük Millet Meclisinde, s.1
- . Hüseyin Necati, Fırkanın İctima'ında, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 11, s.3
- . Aleksandır Dume(Muharriri) Seyyah (Mütercimi), Siyah Lale, Tefrika 43, s.4

2098. sayı 31 Teşrîn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Cumhuriyet İlanından Sonra, s.1
- . Hüseyin Necati, Heyet-i Vekilenin İstifası, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 12, s.3

2099. sayı 1 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Heyet-i Vekile İntihâbı, s.1
- . Ahmet Rasim, Biraz da Güzellik, s.2

- . Hüseyin Necati, Cumhuriyetin Tesisi (Tarihçesi), s.3
- . Hasan Rasim, Bağdat Yolunda 5 / Konya'dan Mersin'e (Seyahat Hatıraları), s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Revam Cüretinin Manası, s.5
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 13, s.5
- . Aleksandır Dume (Muharriri) Seyyah (Mütercimi), Siyah Lale, Tefrika 44, s.6

2100. sayı 2 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Cumhuriyetin Birinci Kabinesi, s.1
- . İmzasız, İstanbul – Ankara Telefon Rabıtası, s.2
- . İmzasız, Ticaret Mektebi, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 14, s.3

2101. sayı 3 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Reis-i Cumhuriyetin Mevkî, s.1
- . Hüseyin Necati, Heyet-i Vekilenin Teşkili, s.2
- . Ahmet Rasim, Az Söz, Çok İş, s.2
- . Faruk, Vilayetlerde Tezahüratlar, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 15, s.3
- . Aleksandır Dume (Muharriri) Seyyah (Mütercimi), Siyah Lale, Tefrika 45, s.4

2102. sayı 4 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Heyet Vekilesinin Tasvîbi, s.1
- . İmzasız, Necati Bey'in Vaatleri, s.1
- . İhsan, Harbiye Mektebimiz Dün Güşâd Edildi, s.1
- . İmzasız, Yunanistan'da, s.2

- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 16, s. 3

2103. sayı 5 Teşrin-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Kabine Sisteminin Neticesi, s.1
- . Hüseyin Necati, Muhalefet Ankara'da Nasıl Karşılıyor?, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Taş Yağmuru, s.2
- . Ahmet Rasim, Ey Siyasiyyûn, Vesika Alacaksınız! , s.2
- . Yahya Halit, Tabiplere Mecburi Hizmet Kanunu, s.3
- . Hıfzı Tevfik [Gönensay], Maarif Islahatı, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 17, s.5
- . Aleksandır Dume (Muhariri) Seyyah (Mütercimi), Siyah Lale, Tefrika 46, s.6

2104. sayı 6 Teşrin-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Bahriyemizin İnkişâfı, s.1
- . İmzasız, Kafkasyalı Komşularımız Arasında, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 18, s.3
- . Aleksandır Dume (Muhariri) Seyyah (Mütercimi), Siyah Lale, Tefrika 47, s. 4
- . İmzasız, Fransa'nın İstikbalde Takip Edeceği Siyaset, s.6

2105.sayı 7 Teşrin-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Kenedi İşe Başlıyor mu?, s.1
- . İmzasız, Sultanlıktan Cumhuriyet Reisliğine, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 19, s.3
- . İmzasız, Türkler ve İranlılar, s.7

2106.sayı 8 Teşrin-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Siyasette Sarâhat, s.1

- . İhsan, Yeni Gün'den Hüseyin Cahit Bey'e, s.1
- . Ahmet Rasim, (Makale İhtiyacı) Numunelerinden, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Düşmanlarımız Gülüyor, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Kansız, Bayraksız ve Ma'betsiz Sınıf, s.5
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 20, s.5
- . Aleksandır Dume (Muhariri) Seyyah (Mütercimi), Siyah Lale, Tefrika 48, s.6

2107. sayı 9 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Bahrî İhtiyaçlarımız, s.1
- . Hüseyin Necati, Ankara'da Halife Hazretlerinin İstifası Rivayetleri, s.1
- . Hüseyin Necati, Dâhiliye Vekili, s.1
- . Ahmet Rasim, Günün Adi Muhavereleri, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 21, s.3

2108. sayı 10 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Hilafet Bahsi, s.1
- . İhsan Arif, Hükümet Memurları Arasında Yapılacak Tasfiye, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 22, s.3
- . Aleksandır Dume (Muhariri) Seyyah (Mütercimi), Siyah Lale, Tefrika 49, s.4

2109. sayı 11 Teşrîn-i Sâni 1923

- . İhsan, Reis-i Cumhur Hazretlerinin Rahatsızlıkları, s.1
- . İmzasız, Şehrimizde İranlılar, s.2
- . İmzasız, Büyük Millet Meclisinde Heyecanlı Müzakere, s.2

2110. sayı 12 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Gençlik ve İhtiyarlık Cereyânı, s.1

- . İhsan, Halk Fırkası Ne Yapıyor?, s.2
- . Ahmet Rasim, İhtiyar Muharrir Ne Diyor?, s.3
- . Orhan Haydar, Tayyareciliğimizin Terakkisine Doğru, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Operayı Nasıl Dinliyoruz?, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Recâi Bey'in Beyanatı Münasebetiyle, s.5
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 23, s.5

2111. sayı 13 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Bir Meslek Meselesi, s.1
- . İmzasız, Anadolu Demiryollarının Teslimi İçin, s.2
- . İhsan, Yunan Hükümetini Protesto, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 24, s.3

2112. sayı 14 Teşrîn-i Sâni 1923

- . İmzasız, Rauf Bey, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 25, s.3
- . İmzasız, Demiryollarımız Etrafında Dedikodular, s.3

2113. sayı 15 Teşrî-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Makarr-ı Hilâfet, s.1
- . Ahmet Rasim, Nafi Bir Karar, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Recâi Bey'in Beyânatı Münasebetiyle, s.4
- . Hüseyin Necati, Demiryolları Müzakeresinin Safhaları, s.4
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika26, s.5

2114. sayı 16 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Makarr-ı Hilafet Meselesi, s.1
- . İmzasız, Alman Kabinesi, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 27, s.3

2115. sayı 17 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Bir Prensip Hatası, s.1
- . Ahmet Rasim, Yerhamük- Allah, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 28, s.3

2116. sayı 18 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Mecnânın Nihayeti, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 29, s.3

2117. sayı 19 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Hatanın Neticesi, s.1
- . Yunus Kâzım [Köni], Şair-i Azamın Huzurunda, s.2
- . Halil Halit, Makarr-ı Hilafet, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Attar Efendi'nin Fikri, s.4
- . Yahya Halit, Evkaf ve Sath-ı Umumiye, s.5
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 30, s.5

2118. sayı 20 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], İnkıtâ-i Müzakere Hadisesi, s.1
- . İhsan Arif, Musul Meselesi Hakkında Mühim Bir Müzakere, s.1
- . İhsan Arif, Beyrut Mümessilliği, s.1
- . İmzasız, Bankalar Arasında, s.2
- . İmzasız, Şark Demiryolları, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 31, s.3

2119. sayı 21 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Şimendifer Grevi, s.1
- . İmzasız, Rum ve Ermeni Memurlar, s.2
- . İhsan Arif, Vakit'in Hususi Telgrafları, s.3

2120. sayı 22 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], İnkıta'ın Sebebi, s.1
- . Ahmet Rasim, Yine Siyaset Naraları, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Eczacı Bey Ne Diyor?, s.3
- . İmzasız, Müslümanların Diyarında, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 32, s.5

2121. sayı 23 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Muhafazakârlık ve Liberallik, s.1
- . Ahmet Rasim, Safa Geldiler, s.2
- . Hüseyin Necati, Suriye Mümessilliği, s.2
- . İmzasız, İngiliz Lirası, s.3

2122. sayı 24 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Bir İstizah ve Bir İzah, s.1
- . Karilerimizin Mektupları, s.3
- . İmzasız, Muallimler Arasında, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 33, s.3
- . Karilerimizin Şikâyetleri, s.4

2123. sayı 25 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Memuriye Meselesi, s.1
- . İhsan Arif, Teşkilat-ı Esâsiye Kanunu'nun Müzakeresi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 34, s.3

2124. sayı 26 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Un ve Buğday İthalatı, s.1
- . Ahmet Rasim, Kırışalım..., s.3
- . Galip Bingöl, Ankara Nasıl İmar Edilmeli? -I-, s.3

- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Muhacirler Geliyor, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Pazarcı, s.4
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 35, s.5
- . Rauf Yekta, Emsalsiz Bir Ziyafet Mûsîkisi, s.5
- . Karilerimizin Mektupları, s.5

2125. sayı 27 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Milliyetperverlik Salahı, s.1
- . Hüseyin Necati, Teşkilat-ı Esâsiye Kanunu'nun İkmali, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 36, s.3

2126. sayı 28 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Reji İ'tilâfı, s.1
- . İhsan Arif, Halk Fırkası, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 37, s.2
- . İmzasız, Hindistan Heyeti, s.3

2127. sayı 29 Teşrîn-i Sâni 1923

- . (Halk Fırkası Grubunun Tarihi İctimalarından Biri: 22 Teşrîn-i Sâni'de Cumhuriyetin Müdafaası Esasları Üzerinde Cereyan Eden Müzakerenin Zabıtnâmesi) (Bu nüshada başka bir yazı yoktur.)

2128. sayı 30 Teşrîn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], Müphem Kalan Bir Nokta, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 38, s.3

2129. sayı 1 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Kuvvetli Hükümet, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 39, s.2
- . Ahmet Rasim, Vaktiyle Temelleri Atılmalı, s.3

- . Ertuğrul, Bulgaristan Mektupları, s.3

2130. sayı 2 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Hakimiyet-i Milliye Telakkileri, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 40, s.3

2131. sayı 3 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], İskan ve Mübadele İşleri, s.1
- . Robert Diyodone, [Mütercimi: Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 1, s.2
- . Halil Halit, (Edebiyat Aleminde) Köprülüzâde Fuat Bey, s.3
- . Ahmet Rasim, Gayr-i Muin Seciyeler, s.4
- . Galip Bingöl, Ankara Nasıl İmar Edilmeli? –II- , s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Kara Kuvvet, s.5
- . Reşat Nuri [Güntekin], Damga, Tefrika 41, s.5

2132. sayı 4 Kânûn-i Evvel 1923

- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 2, s.3
- . Recep, Tanin'e Cevaben, s.3
- . İmzasız, Şehir Emaneti, s.3

2133. sayı 5 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Yine Patrikhane Meselesi, s.1
- . İmzasız, Mülkiyelilerin Bayramı, s.2
- . İmzasız, Çarşı Esnafı Arasında, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 3, s.3

2134. sayı 6 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Darülfünûn'un İhtiyaçları, s.1
- . Ahmet Rasim, Ayıptır!... Günahdır!..., s.2

- . Hamdullah Suphi [Tanrıöver], Hüseyin Cahit Bey'e ve Diğerlerine Cevabım, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sermayesiz Bir Ticaret, s.4
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 4, s.5

2135. sayı 7 Kânûn-i Evvel 1923

- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ankara'da Kuvvetimiz, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 5, s.3

2136. sayı 8 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Patrik İntihabının Neticesi, s.1
- . İmzasız, Anadolu Demiryollarının Avrupa Cephesi, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 6, s.3

2137. sayı 9 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Çıkar Yol Nedir?, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 7, s.3

2138. sayı 10 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Fevkalade Bir Tedbir, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Teceddüd Yolunda, s.2
- . Ahmet Rasim, Geceli Gündüzlü Dağdağalar, s.3
- . Yunus Kâzım [Köni], (Edebiyat Aleminde) Uşşâkizâde Halit Ziya Bey, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Oynatırken, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ya Bizim Meçhul Kahramanımız, s.4
- . Karilerimizin Mektupları, s.4
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 8, s.5

2139. sayı 11 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Anlaşılamayan Hakikat, s.1
- . İmzasız, İstiklâl Mahkemesi Heyeti Şehrimizde, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 9, s.3

2140. sayı 12 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Ağahan'ın Mektubunun Neşri, s.1
- . Ahmet Rasim, İdmandan İdmana, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 10, s.3

2141. sayı 13 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Ya Netice Çıkmazı?, s.1
- . İmzasız, İşler Yoluna Girmeye Başladı, s.2
- . Ahmet Rasim, Ev, Bark Meselelerinden, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İhtiram, s.4
- . Rauf Yekta, Türk Musîki Ocağı, s.4
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 11, s.5

2142. sayı 14 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Kimler Mes'uldür?, s.1
- . İmzasız, Gazi Paşa'nın İzmir Seyahati, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 12, s.3

2143. sayı 15 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Mahkeme Başlıyor, s.1
- . Ahmet Rasim, Kışa Karşı, s.2
- . Hüseyin Necati, Ankara'da İki Nokta-i Nazar, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 13, s.3

2144. sayı 16 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Mahkemeye Ait İntibâat, s.1
- . Karilerimizin Mektupları, s.5
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 14, s.5
- . Reşat Galip, (Viyana Mektupları) İkinci İsviçre, s.5

2145. sayı 17 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Dikkat Edilecek Noktalar, s.1
- . İmzasız, Belediye Kanunu Hakkında Mühim Müzakereler, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 15, s.3

2146. sayı 18 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Matbuatın Şehadeti, s.1

2147. sayı 19 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Hariçteki Akisler, s.1
- . Hüseyin Necati, Yeni Halk Fırkası İdare Azaları ve Divân Kâtipleri, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 16, s.3

2148. sayı 20 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Lütü Fikri Bey Davası, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) İstiklal Mahkemesinin Karşılaşacağı İhtimaller, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk Mimari Tarihinin Büyük Günü, s.3
- . Ahmet Rasim, Boğaz Meselesi En Büyük Siyaset, s.3
- . Rauf Yekta, Anadolu Halk Şarkıları, s.4
- . Halil Mirsat, Yunan İnkılâbı, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hala Taht ve Hala Patrik!, s.5
- . Karilerimizin Mektupları, s.6

2149. sayı 21 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Askerlik ve Mebusluk, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 17, s.3

2150. sayı 22 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Patrikhanede Tahkikat, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 18, s.3
- . Karilerimizin Mektupları, s.4

2151. sayı 23 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Gayr-ı Muntazır Bir Safha, s.1

2152. sayı 24 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Fransa İle Sulhümüz, s.1
- . Ahmet Rasim, Mübarek Bâd!, s.2
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Panzehirli Bir Münazara, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Sulhün Manası, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 19, s.4

2153. sayı 25 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Müdafaa Safhası, s.1
- . Hüseyin Necati, Af Kanunu Etrafında, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 20, s.4
- . Ahmet Rasim, Yunanistan da Cumhuriyet Oluyor, s.4

2154. sayı 26 Kânûn-i Evvel 1923

- . İmzasız, Maarif Vekili Geldi, s.2

2155. sayı 27 Kânûn-i Sâni 1923

- . Mehmet Asım [Us], İstiklal Mahkemeleri, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 21, s.4

2156. sayı 28 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], İlk Hüküm, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Gazeteciler Beraat Ettilerse..., s.2
- . Ahmet Rasim, Biz İstemese Zelim Olmazdık!, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 22, s.3

2157. sayı 29 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Fırka-yı Tefrika, s.1
- . Ahmet Rasim, Motorhane Bir Mütâla'a, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 23, s.3

2158. sayı 30 Kânûn-i Evvel 1923

- . İmzasız, İhsan Bey'in Şehadeti, s.2

2159. sayı 31 Kânûn-i Evvel 1923

- . Mehmet Asım [Us], Ankara'ya Giderken, s.1
- . Hüseyin Necati, Reis-i Cumhuriyetimiz, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 24, s.3

2160. sayı 1 Kânûn-i Sâni 1924

- . İmzasız, Yeni Yıl, s.1
- . İmzasız, Hayri Bey'in Müdafaaaları, s.4

2161. sayı 2 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bütçe Açığı, s.1
- . Ahmet Rasim, Amanı Biliyor muyuz?, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 25, s.3

2162. sayı 3 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mahmut Hıfzı, Gazi Reis-i Cumhuriyet, s.2

- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Nine İle Torun, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yeni Bir Saz: Feryat, s.3
- . Mehmet Asım [Us], Vaziyeti Tasfiye İçin, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 26, s.5

2163. sayı 4 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ankara'yı Unutmayınız, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 27, s.3

2164. sayı 5 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bütçe Meselesi, s.1
- . Hüseyin Necati, Mülkiye Vekilinin İstifası, s.2
- . Ahmet Rasim, Darülaceze'ye İrâd!, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 28, s.3

2165. sayı 6 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cuma Tatili Kanûnu, s.1

2166. sayı 7 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İki Tarz-ı Telakki, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Perdeler Kalktıktan Sonra, s.3
- . Reşat Galip, (Viyana Mektupları)Türkiye İçin Film, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 29, s.4

2167. sayı 8 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ankara Merkez Hükümet, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 30, s.3

2168. sayı 9 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cerâm-ı Matbûat Meselesi, s.1
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 31, s.3

2169. sayı 10 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Şömendiferler Münakaşası , s.1
- . Ahmet Rasim, Hala O Nakarat, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 32, s.4

2170. sayı 11 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Lozan Müâhedesi ve Fransa, s.1
- . Ülker, (Yunanistan Mektupları) Yapılan Şarlatanlığa Rağmen, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 33, s.3

2171. sayı 12 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İskenderun ve Antakya, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar) Mabeyn'de Mütercimlik İdaresi, s.2
- . Fevzi, Türk Tarihinin Dönüm Noktasında, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 34, s.3

2172. sayı 13 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müddet-i Askeriyenin Tenkîsi, s.1

2173. sayı 14 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İktisâdi İşgalin Refi', s.1
- . Ahmet Rasim, Tramvay Kazaları Dolayısı İle, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Nine İle Torun, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Güzel Bir Sahne, s.4
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 35, s.4

2174. sayı 15 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mevazı' Ticareti, s.1

- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar) Padişah'tan Zelzele Zararını Bile Gizliyorlar, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 36, s.3

2175. sayı 16 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muhtar Bey'in İstifası, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar) İstanbul'dan Vilayetleri Teftiş Hüneri, s.2
- . Hüseyin Necati, Bedel Nakdi Kanûnu Münasebetiyle, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 37, s.3

2176. sayı 17 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Meselenin Ta'likı, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Sultan Abdülhamid-i Sâni'nin Huzurunda, s.2
- . Ahmet Rasim, İran da Cumhuriyet Oluyor, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Nine İle Torun, s.4
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 38, s.4

2177. sayı 18 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa – Fethi Bey, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Kış Yarısında Anadolu Dağlarında Seyahat, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 39, s.3

2178. sayı 19 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hukûkî Aile Kararnamesi, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Hamidiye Süvari Alayları Arasında, s.2
- . Hüseyin Necati, Şemendüfer Meselesinin Geçirdiği Safha, s.3

- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 40, s.3

2179. sayı 20 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İhtisas Teşkilatını Takviye, s.1
- . Mahmut Esat, Nur Baba Köşkü, s.3
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 41, s.3

2180. sayı 21 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Şarta Ta'likan İştirâ, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), İsyân Hiç Padişaha Bildirilir mi?, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut]; Vicdan, Gönül, Dimağ; s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Nefis Bir Mûsikî Gecesi..., s.3
- . Ahmet Rasim, Yarım Asırda Bütün Likidasyon, s.4
- . Halil Halit, Afganistan İle İngiltere Arasında Harp İmkânı, s.4
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 42, s.4

2181. sayı 22 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mebusların Tahsisatı, s.1
- . İhsan Arif, Telgraf, Telefon Kanununun Müzakeresi, s.2

2182. sayı 23 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İngiltere'deki Tahavvül, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Emrullah Efendi'nin Başına Gelenler, s.2

2183. sayı 24 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Lenin'in Vefatı, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), İstanbul'da Darülfünûn Nasıl Açıldı?, s.2

- . Ahmet Rasim, Eski Kışlarda Misafirsiz Gece, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Muhacirlerin Hicranlı Hali, s.3
- . Halil Halit, İngiliz Mesâî Fırkasının Kuveri, s.4
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 43, s.4

2184. sayı 25 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Kabahat Kimde?, s.1
- . Hüseyin Necati, Mebuslara Tahsisat Zammı, s.2
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Padişah İğbirarı İle Nazır İğbirarı!, s.2

2185. sayı 26 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Makedonlardan Ne Bekliyoruz?, s.1
- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Şûra-yı Devlette Azalık, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 44, s.3

2186. sayı 27 Kânûn-i Sâni 1924

- . Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Abdülhamit Meşrutiyeti Nasıl İlan Etti?, s.2
- . Robert Diyodone [Mütercimi Seyyah], Yalnız Kadın, Tefrika 45, s.3

2187. sayı 28 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fethi Bey Bîtaraf mıdır?, s.1
- . Ahmet Rasim, Bıyık Sakal Tarihinden, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Ali Emiri Efendi'nin İrtihali Münasebetiyle, s.4
- . H.(Ha) Tahsin Nuri, En Tesirli Silah Torpidodur, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Gavur İzmir, s.5

2188. sayı 29 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Tasfiye Yolu, s.1
- . Ahmet Rasim, Mûsib Bir Tedbir, s.2

2189. sayı 30 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Sû-i Zandan Kurtulalım, s.1
- . Hüseyin Necati, İsmet Paşa Kabinesinin Son Muvaffakiyeti, s.1

2190. sayı 31 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mesele O Kadar Muğlak mıdır?, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Beyoğlu Dans Mektepleri, s.2
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.4
- . H.(Ha) Tahsin Nuri, En Yeni Fikir Cereyanı, s.4

2191. sayı 1 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Matbûat Bir Aynadır, s.1

2192. sayı 2 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Makedonlar Ne Yapmak İstiyor?, s.1

2193. sayı 3 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Venizelus'u Anacaklar mı?, s.1

2194. sayı 4 Şubat 1924

- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Kahramanlık..!, s.2
- . Ahmet Rasim, Ağzı Açık Yürüme!, s.3
- . H. (Ha) Tahsin Nuri, Yarınki Türk Donanması, s.4

2195. sayı 5 Şubat 1924

- . Hüseyin Necati, Meclisin Dünkü İçtimaîndeki Müzakereler, s.2
- . İmzasız, Türkiye'nin Büyük Servet Menbalarından Biri, s.3

2196. sayı 6 Şubat 1924

- . Mehmet Asım, Fransızlar Ne İstiyor, s.1
- . İmzasız, Cumhuriyet'e Suikast Davası, s.3

2197. sayı 7 Şubat 1924

- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Leyle-i Regâip, s.3
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.4
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 1, s.4

2198. sayı 8 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], İzmir Seyahati, s.1
- . Halil Mithat, İngiliz Başvekili, s.2
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 2, s.3

2199. sayı 9 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Anadolu'da Mahallî Dertler, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Miloviç'in İkinci Saltanatı, s.3
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 3, s.3

2200. sayı 10 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], İki Tarz-ıTeşhis, s.1

2201. sayı 11 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Reis-i Cumhuriyetin Mesuliyeti, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut]; Asrîleşmek, Temessül Etmek; s.3
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.3
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 4, s.4

2202. sayı 12 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Tamirat Neden Olmuyor?, s.1
- . İmzasız, Fırkanın Nizamnamesi, s.2

2203. sayı 13 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], İhtikâra Karşı Mücadele, s.1
- . İmzasız, Yeni Bir Seferberlik, s.3

2204. sayı 14 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Teşkilât-ı Mülkiye'nin Islahı, s.1
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.3
- . Halil Halit, Mürşit Gandi'nin Hayatı ve Şahsiyeti, s.4
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 5, s.4

2205. sayı 15 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Türk Cumhuriyeti'nde Tabâbet, s.1
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 6, s.3

2206. sayı 16 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Nüfus Tezkireleri, s.1
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 7, s.3

2207. sayı 17 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us]; İzmir, Bursa, Adana; s.1
- . İmzasız, İstanbul'un İmar ve Tezyini İşleri, s.3

2208. sayı 18 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Akalliyetler Bahsi, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ankara Sokaklarında Cuma Tatili, s.2
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Edebiyatın Lüzumu, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Şerefsiz Akan Kanlar , s.4
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 8, s.3

2209. sayı 19 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bugünkü Yunan Tehlikesi, s.1
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 9, s.3

2210. sayı 20 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hayat Pahalılığı, s.1
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 10, s.3

2211. sayı 21 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yas ve Ümit Devreleri, s.1
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sinema Bazen Bir Afettir, s.3
- . Cafer Seyit Ahmet, Türkiye Hakkında Telsiz Telefonla Konferans, s.4
- . Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, Tefrika 11, s.4

2212. sayı 22 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Divan-ı Umumiye Bütçesi, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 1, s.3

2213. sayı 23 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], İhtisasın Kıymeti, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 2, s.3

2214. sayı 24 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Evrak Nakdinin Kıymeti, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 3, s.3

2215. sayı 25 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], İktisadî Tahkikat, s.1
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.3
- . M.(Mim) F. (Fe), İstanbul'un Atisi, .s3

- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Türkün Ne Günahı Var?, s.4
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 4, s.5

2216. sayı 26 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Teceddüd Ne Demektir, s.1
- . İmzasız, Bütçe Münasebetiyle Mebuslarımızın Mütalaaları, s.2

2217. sayı 27 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Meclisteki Münakaşalar, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 5, s.3

2218. sayı 28 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Din ve Teceddüd, s.1
- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s.3
- . M. F., Asrî Bir İzdivaç, s.3
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 6, s.4

2219. sayı 29 Şubat 1924

- . Mehmet Asım [Us], Limanın Sahibi, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 7, s.3

2220. sayı 1 Mart 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2221. sayı 2 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yel Değirmeni ve Makine, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 8, s.3

2222. sayı 3 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hilafet Türklerde Kalacak, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Hilafet İlgasına Muarız Yoktur, s.2

- . Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, s. 4
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 9, s.4

2223. sayı 4 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], İmparatorluğun Tasfiyesi, s.1
- . Ahmet Rasim, Emanet-i Mübareke Ne Olacak?, s.2

2224. sayı 5 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Kanun Kuvvetine İtaat, s.1
- . Ahmet Rasim, Hilafe-yi Osmaniye, s.2
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 10, s.3

2225. sayı 6 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Kabine ve Fırka, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Vatan Çağırıyor, s.2
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 11, s.5

2226. sayı 7 Mart 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2227. sayı 8 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], İdeal Kabinesi, s.1
- . Ahmet Rasim, İştihâ Açsın Diye, s.2
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 12, s.3

2228. sayı 9 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], İngiltere'den Bir Ses, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 13, s.3

2229. sayı 10 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hariçteki Endişeler, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk Denizden Çıkılırken, s.3

- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hala mı Harf-endazlık? , s.3
- . Hasan Sırrı, Liman Meselesi, s.3
- . Ahmet Rasim, Bir Terbiye Meselesi Daha, s.4
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 14, s.4

2230. sayı 11 Mart 1924

- . Mehmet Emin, İlahiyat Fakültesi, s.1
- . Hüseyin Necati, Dâhiliye Bütçesi İkmal Edildi, s.2
- . Seyyah, Hazin Bir Yanlışlık, s.2
- . İmzasız, Osmanlı Bankası İle Müzakerat Bitti, s.2
- . İmzasız, Mühim Bir Mesele, s.3

2231. sayı 12 Mart 1924

- . Hakkı Tarık, Bir Meclis Kanidir, s.1
- . Hüseyin Necati, Köy Kanununun Müzakeresine Devam Edildi, s.3
- . İmzasız, Patrikhaneler Kalacak mı?, s.3

2232. sayı 13 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us]; Patrikhane, Hahamhane; s.1
- . İmzasız, Şehir Tiyatrosu Hakkında, s.2

2233. sayı 14 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Meselenin Ruhu, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 16, s.3

2234. sayı 15 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fransa Sona mı Kalacak?, s.1
- . Kâzım Nami, Latin Harfleri mi?, s.3
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 17, s.3

2235. sayı 16 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], İran'da Cumhuriyet, s.1

2236. sayı 17 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Teşkilat-ı Esasiye Bitti, s.1
- . Hüseyin Necati, Teşkilat-ı Esasiye'nin Heyet-i Umumiyesi, s.2
- . Ahmet Rasim, Tahliyeden Tahliyeye, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Tekzîb Münasebetiyle, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Tehlikeli Bir Endişe, s.3
- . Yahya Halit, Cumhuriyet ve Darülfünûn, s.4
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 18, s.4

2237. sayı 18 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Emniyet ve İstikrar, s.1
- . Hüseyin Necati, Büyük Millet Meclisinin Dünkü Müzakereleri, s.1

2238. sayı 19 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mesainin Teksîfi, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 19, s.3

2239. sayı 20 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Şimdiki Meclisin Müddeti, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları), Türk Kadınının İntihab Hakkı, s.3
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 20, s.3

2240. sayı 21 Mart 1924

- . Hüseyin Necati, Dün Ankara'da Kabinenin İstifa Edeceği Şaibesi Dolaşmıştır, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 21, s.3

2241. sayı 22 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yarınki Karar, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 1, s.3
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 22, s.4

2242. sayı 23 Mart 1924

- . Hüseyin Necati, Kabinede İstifa Şaibeleri Dün de Devam Etti, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 2, s.3
- . İmzasız, İtalya Rusya İle İttifak mı Ediyor?, s.4

2243. sayı 24 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], İlgâ Edilen Nedir?, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 3, s.5

2244. sayı 25 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Buhrana mı Giriyoruz?, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 4, s.3

2245. sayı 26 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Buhranda Tevkif Alameti, s.1
- . Hüseyin Necati, Kabinenin Bazı Erkânı Değişecek mi?, s.1
- . Yunus Nadi, Nadi Bey'in Hadiseyi Büyüten Makalesi, s.2

2246. sayı 27 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Tasfiye mi? İstifa mı?, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Latin Harfleri Islah Edilemez, s.4
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 23, s.4
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 5, s.5

2247. sayı 28 Mart 1924

- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 24, s.2

- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 6, s.3

2248. sayı 29 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muvaffakiyetsiz Bir Usul, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 7, s.3

2249. sayı 30 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ekseriyetin Kararı, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 25, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 8, s.3

2250. sayı 31 Mart 1924

- . Mehmet Asım [Us], Emvâl-i Metrûke, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 9, s.2
- . Ahmet Rasim, Güzelin Hangisi Sevilmez, s.3

2251. sayı 1 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fevkalade İctimâ'lar, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 10, s.3

2252. sayı 2 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ümit Vapuru'nun Garkı, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 26, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 11, s.3

2253. sayı 3 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Emval-i Metrûke Müşkilâtı, s.1
- . Ahmet Rasim, Bu Gelen Ramazan mı?, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 12, s.2

2254. sayı 4 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Su istimal mi Var?, s.1

- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 13, s.3

2255. sayı 5 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hariçteki Ermeniler, s.1
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 27, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 14, s.3

2256. sayı 6 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Acaba Yanılıyor muyuz?, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) İskan ve İmar İşleri, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 15, s.3

2257. sayı 7 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Evkafın Islahı, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) İlk İftar, s.2
- . Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, Tefrika 28, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 16, s.3

2258. sayı 8 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bulgarlardan Ne İstiyoruz?, s.1
- . Ahmet Rasim, Ramazan mı Gelmişmiş, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 17, s.3

2259. sayı 9 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Papaz Mekteplerinin Sırrı, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) İlk Mukabele, s.2
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ankara'da Ramazan, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 18, s.3

2260. sayı 10 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Siyasî Tahammürât Mevsimi, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Mahyalar Yanarken, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Miras, s.3
- . Halil Halit, Türkiye ve Amerika Münasebeti, s.4
- . Ahmet Rasim, Alenen Nakz-ı Sıyâm, s.4
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 19, s.5

2261. sayı 11 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mübadele ve İstanbul, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Oruç Keyfi, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 20, s.3

2262.sayı 12 Nisan 1924

- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Topa Doğru, s.2
- . Halil Mithat, Türk Kadınları Bütün Kadınlara Faikdir, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 21, s.3

2263. sayı 13 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], İngiltere Tasdik Etti, s.1
- . İmzasız, Yeni Kanunlarımız, s.2

2264. sayı 14 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ermeni Davasının Kurbanları, s.1
- . Ahmet Rasim, İftara İlk Davet Edilişim, s.3
- . Hakkı Süha, Hanımlar Terzihanesi, s.3

- . M. F., Latin Harfleri, s.4
- . Miriam Henry (Muhariri), Seyyah (Mütercimi), İhtiras Adası, Tefrika 29, s.5
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 23, s.5

2267. sayı 15 Nisan 1924

Bu sayıya ulaşılamamıştır.

2266. sayı 16 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Usulsüzlüğün Neticeleri, s.1
- . Hüseyin Necati, Atina Sokaklarında Cumhuriyet Bayramı, s.1
- . Hüseyin Necati, Musul Müzakereti Yakında Başlıyor, s.2

2267. sayı 17 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], İki Heyet-i Tahkikiye, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Sabah Ezanları, s.2
- . Yusuf Ziya, Mecburi Bir Hizmet, s.3
- . Ahmet Rasim, Bir Nazar-ı Rücû', s.3
- . Miriam Henry (Muhariri), Seyyah (Mütercimi), İhtiras Adası, Tefrika 30, s.3
- . Hakkı Süha, Bir Gece Faciası, s.4
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 25, s.5

2268. sayı 18 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Heyecansız Düşünelim, s.1

2269. sayı 19 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Banknotların Karşılıkları, s.1
- . Hüseyin Necati, Meclisin Son Günleri, s.2

- . Hakkı Süha, Âyîne-i Devrâna Bir Nazar, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 26, s.3

2270. sayı 20 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], İngiliz – Rus Müzâkerâtı, s.1
- . Reşat Nuri, (Hüseyin Suat Bey'e Cevap)'Bir Gece Faciası'
Münasebetiyle, s.2

2271. sayı 21 Nisan 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2272. sayı 22 Nisan 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2273. sayı 23 Nisan 1924

- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 29, s.3
- [Sayfalar tamamen yıpranmış okunamadı.]

24 Nisan 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2274. sayı 25 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Meclisin Tatil Kararı, s.1
- . Hakkı Süha, Dârülbedâyi'de Cehennem, s.3

2275. sayı 26 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Dûyûn-u Umûmiye İdaresi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 30, s.3

2276. sayı 27 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Musul Müzakeratı, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 31, s.3

2277. sayı 28 Nisan 1924

- . İmzasız, Duyûn-u Umumiye İdaresi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 32, s.5

2278. sayı 29 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankasının Vaziyeti, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 33, s.3

2279. sayı 30 Nisan 1924

- . Mehmet Asım [Us], Suriye Hududumuzda, s.1
- . Hüseyin Necati, Heyet-i İlmiye, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 34, s.3

2280. sayı 1 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Garbî Terakkiye Dağılıyor, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Ses, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Mûsîki Yerlerinde Bir Cevelan, s.3
- . Yusuf Ziya, Esrareniz Adamın Akşam'a Cevabı, s.4
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 35, s.5

2281. sayı 2 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Meseleden Meseleye, s.1

2282. sayı 3 Mayıs 1924

- . Hakkı Süha, Vefa-ı Ferağ Hakkında, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 36, s.3

2283. sayı 4 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Rafet Paşa Ne Yapacak?, s.1
- . Hakkı Süha, Darülbedâyide Humma, s.3
- . Refik Ahmet, (Suat Derviş Hanım'ın Hikayesi) Fatma'nın Günahı, s.3

. Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yazı Sergisini Ziyaret, s.5

. Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 37, s.5

2284. sayı 7 Mayıs 1924

. Mehmet Asım [Us], En Kolay İcraat, s.1

2285. sayı 8 Mayıs 1924

. Mehmet Asım [Us], Bahriyemizin Tekemmülü, s.1

. Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 39, s.2

2286. say 9 Mayıs 1924

. Mehmet Asım [Us], Baronun Tasfiyesi, s.1

. Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 40, s.3

2287. sayı 10 Mayıs 1924

. Mehmet Asım [Us], Müteyakkız Olalım, s.1

. Ahmet Rasim, Talâk ve Ta'sîrât Muhtelifesi, s.2

. Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 41, s.2

. Ahmet Rafet, Kadınlarımızı Anadolu'ya Sevk, s.3

2288.sayı 11 Mayıs 1924

. Mehmet Asım [Us], Rusya İle Münasebetimiz, s.1

2289. sayı 12 Mayıs 1924

. Mehmet Asım [Us], Cenuptaki Mücahide, s.1

. Ali Haydar Emir [Alpagut], Bizim Olan Büyük Günler, s.3

. Ahmet Rasim, Memleketi Yakından Tanıma İhtiyacı, s.4

. Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 42, s.5

2290.sayı 13 Mayıs 1924

. Mehmet Asım [Us], Ne İstiyoruz?, Ne Yapıyorlar?, s.1

2291.sayı 14 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Banknotlar Meselesi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 43, s.3

2292. sayı 15 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fransız İntihâbâtından Sonra, s.1
- . Ahmet Rasim, Esnaf Hileleri, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 44, s.5

2293. sayı 16 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Musul Müzakeratı Başlıyor, s.1

2294. sayı 17 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Japonya'nın Tasdiki, s.1
- . B. T.(Tı), Abideye Abide-i Zafere Dair, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kanlı Bahar İçinde, s.3
- . Mehmet Emin, Türk Şairleri Ne Diyor?, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 45, s.3

2295. sayı 18 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müstahsıl Müesseseler, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 46, s.3

2296. sayı 19 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yeşil Masa Başında, s.1
- . Emin Ali [Çavlı], Tarih Bahsinde Büyük Bir Sahtekârlık, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 47, s.3
- . Ahmet Rasim, Bir İntihar Dalaveresi, s.4

2297. sayı 20 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Tahkikatın İlk Neticeleri, s.1

- . Yusuf Ziya, (Paris Mektupları) Olimpiyata Giderken, s.2

2298. sayı 21 Mayıs 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2299. sayı 22 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Vicdan Mahkemesi, s.1

2300. sayı 23 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müzakerenin İnkışafı, s.1
- . İmzasız, Orta Tedrisat Muallimliği İçin İmtihan Şeraiti, s.4

2301. sayı 24 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Memnuniyetsizliğin Menbaları, s.1
- . Ahmet Rasim, Zabıta-i Hususiye, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 50, s.3

2302. sayı 25 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Resmî Vesikaların Kıymeti, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 51, s.3

2303. sayı 26 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mahrem Kararnamesi Var mı?, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ferit Bey – Recep Bey, s.2
- . Ahmet Rasim, Hasb-el-îcâb, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 52, s.3
- . Yusuf Ziya, Son Merhale, s.4

2304. sayı 27 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul Polisi ve Ecnebler, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 53, s.3

2305. sayı 28 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Nasıl Başa Çıkacağız?, s.1
- . İmzasız, Yeni Bir Dârülfünûn İnkışâf Edilecek, s.2

2306. sayı 29 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hukukî Delillerimiz, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Anadolu Hattında Bin Beş Yüz Kilometre, s.3
- . Yusuf Ziya, (Olimpiyat Mektupları) Paris'te İlk Günler, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 54, s.3

2307. sayı 30 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Veygand'ın Beyanâtı, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 55, s.3

2308. sayı 31 Mayıs 1924

- . Mehmet Asım [Us], Konferans Niçin?, Hüküm Niçin?, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 56, s.3
- . Ahmet Rasim, Mihran Efendi Nakkaşyan, s.4
- . Alaaddin Cemil, (Paris Mektupları) Fransa Yıkılan Berlin'i Nasıl Yapacak?, s.4

2309. sayı 1 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], İtalya'nın Şüpheli Hareketleri, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 57, s.3

2310. sayı 2 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Zabitanın Hak Kazası, s.1
- . M. (Mim) F. (Fe), Yeni Bir İnkılap, s.3
- . Ahmet Rasim, Edirne'de İlk İttihat ve Terakki Maznûnları, s.4

2311. sayı 3 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], İngiltere – İtalya, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 58, s.3

2312. sayı 4 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvama Havale, s.1
- . Hüseyin Necati, Anadolu'da Yeni Demiryolları Şebekesi, s.2
- . İmzasız, Musul Olmazsa, s.4

2313. sayı 5 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Teminattan Sonra, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Anadolu Hattında 1500 Kilometre, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 59, s.3

2314. sayı 6 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ne Yapmalıyız?, s.1

2315. sayı 7 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], İşin İç yüzü, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 60, s.3
- . M. F., Köprü Üzerinde Selam Verirken, s.4
- . Ahmet Rasim, İlk Osmanlı – Venedik Münasebeti, s.4

2316. sayı 8 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Çocuk Aldatır Gibi, s.1
- . İmzasız, Tanin'e Cevap, s.3
- . İmzasız, Balkanlar'da Harp, s.3

2317. sayı 9 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Alacaklı Olan Kim, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 61, s.3

- . Ahmet Rasim, Bugünlerin Endişeleri, s.4

2318. sayı 10 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Entrikalar İçinde, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 62, s.3

2319. sayı 11 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], İcraatde İsti'câl, s.1

2320. sayı 12 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Şehir İşlerinin Mesuliyeti,s.1
- . Ahmet Rasim, Herkesin Maksudı Bir Ama..., s.3
- . Vasfi Raşit [Sevig] [Sevig], Reis-i Cumhuriyetin İstifası Arifesinde, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 63, s.3

2321. sayı 13 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], İktisat Müdüriyetinin Lağvi, s.1
- . İmzasız, Musul İhtilafında Meclis-i Akvam, s.2
- . İmzasız, Fransız Kabinesinin Ömrü 12 Saattir, s.2

2322. sayı 14 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fransız Mecranın Hitamı, s1
- . Ahmet Rasim, Umumi Bir Endişe, s.4
- . Alaaddin Cemil, (Paris Mektupları) Harabeler Nasıl İmar Edilmelidir?, s.5

2323. sayı 15 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Irak Mü'âhdesinin Tasdiki, s.1
- . İmzasız, Rusya İstanbul'a İnme İsterse, s.2
- . Lütfü, İktisat Müdüriyeti İstanbul'u İflas mı Ettiriyordu?, s.2
- . İmzasız, Arnavutluk İhtilâli Bitti, Fakat..., s.2

2324. sayı 16 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in Bir Şikâyeti, s.1
- . Hüseyin Necati, Yani Hariciye Tayinleri, s.1
- . İmzasız, Fetih ve İstila Siyasetlerinin Zamanı Geçiyor, s.3
- . Mehmet İzzettin, Türk Çiniciliği, s.5

2325. sayı 17 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Tarizlere Karşı, s.1
- . Hüseyin Necati, Suriye Hududumuzda, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 65, s.3

2326. sayı 18 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ferit Bey'in Mesuliyeti, s.1
- . İmzasız, Milli Mücadeleye İştirak Etmeyen Bahriyeliler, s.1
- . Refik Ahmet [Sevengil], Güzellik ve Faydanın İmtizaç Ettiği Sergi, s.3

2327. sayı 19 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], İtalyan Buhranı, s.1
- . İmzasız, Dârülbedâyi Sanatkârları Karadeniz Sahillerinde, s.1
- . Yusuf Ziya, Stockholm'de Bir İki Gün, s.2
- . Vasfi Raşit, Yeni Lehistan Sefiri İle Birlikte, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 66, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin] Alaaddin Tepesinde, s.4

2328. sayı 20 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Emanet ve Hükümet, s.1
- . İmzasız, Musul Meselesi, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 67, s.3
- . İmzasız, Ecnebi Vapurları, s.4

2329. sayı 21 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Saraylardaki Servetler, s.1
- . Ali Rıza, Bahriyede Tasfiye, s.2
- . Ahmet Rasim, Hâlâ Asayiş Endişesi, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 68, s.3
- . İhsan Arif, Hereke Fabrikasını Ziyaret İntibaları, s.4

2330. sayı 22 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müstahsillere Karşı Vazifemiz, s.1
- . İmzasız, Fransa ve İngiltere Birbirini Tamamlamalıdır, s.2

2331. sayı 23 Haziran 1924

- . Hüseyin Necati, Faşistleri İtham, s.2
- . Ahmet Cemalettin, Tarihle Dolu Bir Şehir, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Mevlana Huzurunda, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 69, s.3
- . İmzasız, Sakalsız Adam Vaaz Edebilir miymiş, s.4

2332. sayı 24 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul'un Su Derdi, s.1
- . İmzasız, Dârülfünûndaki Konferans, s.2
- . İmzasız, Tophane Sergisi İçin İnşaata Başlandı, s.3

2333. sayı 25 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Maaş mı?, Borç mu?, s.1
- . İmzasız, İtalya Buhranı, s.2
- . İmzasız, Yunanistan'da Ne Oluyor?, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 70, s.3

2334. sayı 26 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye'de Arazi Meselesi, s.1
- . İmzasız, Yunanistan'la Dostluk mu?, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 71, s.3
- . Ahmet Rasim, Ahlakî Münazaralar Muharririne, s.4
- . Yusuf Ziya, Finlandiya'da Meserretli Günler, s.4
- . Hüseyin Necati, Ankara'nın İmarında İhtilafta Kalınan Bir Nokta, s.5

2335. sayı 27 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yunan Hezimetinin Mesulleri, s.1
- . İmzasız, Müfide Ferit Hanım, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 72, s.3

2336. sayı 28 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Duyun-u Umumiye ve Bütçe, s.1
- . Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Hükümet Eski Pay-i Tahtı Düşünüyor, s.4
- . Vasfi Raşit [Sevig], Mösyö Pikar Cenapları, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Yavuz İzmit'e Giderken, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 73, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kokain ve Gençlerimiz, s.5

2337. sayı 29 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Şayana Dikkat Bir İhmal, s.1
- . Hüseyin Necati, Osmanlı Bankası Direktörü Ankara'ya Gidiyor, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 74, s.3

2338. sayı 30 Haziran 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müşterek Terbiye, s.1

- . İmzasız, Dârülfünûnun İstanbul Şehrinden İsteddiği, s.2
- . Ahmet Rasim, Dolma Palas, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 75, s.3

2339. sayı 1 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Gediklerin İlgası, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 78, s.3

2340. sayı 2 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Nasıl Kontrol Olmalı, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 79, s.3

2341. sayı 3 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Memurlar ve Grev, s.1
- . Ahmet Rasim, Her Şeyin Bir Kolayı Bulunur, s.3
- . İmzasız, Amerika Halkı, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 80, s.3
- . İmzasız, Dünyanın En Ahenkdar ve Zarif Kadınları, s.4

2342. sayı 4 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Usulsüz Grevler, s.1
- . İmzasız, İtalya'da Vaziyet, s.2
- . İmzasız, Adliye Müsteşarı Niçin Geldi?, s.2

2343. sayı 5 Temmuz 1924

- . Ahmet Rasim, Bir Kere Daha: Sokaklarımız, Caddelerimiz, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 81, s.3
- . M. F., Mekteplerde Dans Dersleri, s.4

2344. sayı 6 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mesele Ne Vakit Biter?, s.1

- . Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, Tefrika 82, s.3

2345. sayı 7 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Milli Servetlerimiz Çürüyor, s.1
- . İmzasız, Fransa'nın Şark Siyaseti, s.2

2346. sayı 8 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], İhtilaf Zail Oldu mu?, s.1

2347. sayı 9 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hakk-ı Mektep Var mı?
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 1, s.3

2348. sayı 10 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Vaziyeti Tanzim Lazım, s.1
- . İmzasız, İktisat Müdüriyeti Nasıl Teşkil Edilecek?, s.2
- . S.(Sin), Osmaniye Telsiz –Telgraf İstasyonu Ne Halde, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 2, s.3
- . Ahmet Rasim, Yeni Paralar, s.4
- . Naşit Hakkı, Uşak'ta Halı Tezgahları Arasında, s.4

2349. sayı 11 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Paramızın Kıymeti, s.1
- . İmzasız, Balkanlar'da İhtilal, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 3, s.3

2350. sayı 12 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fransa İle Siyasetimiz, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 4, s.3

2351. 13 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa ve Maarif, s.1
- . Hüseyin Necati, İsmet Paşa İzmir Yolunda, s.2
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Dişi Zeybekler, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 5, s.3
- . Ahmet Rasim, Bir Temenni Ama Muhal Değil, s.4
- . İmzasız, Kızıl Orduya İki Bin Silah, s.4
- . İmzasız, Bulgaristan'da İsyân Var mı Yok mu?, s.5

2352. sayı 17 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muhassasât-ı Zâtiyye Maaşları, s.1
- . İmzasız, İsmet Paşa Hazretlerinin Nutukları, s.2
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Asrî Bayram mı, Karnaval mı?, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 6, s.3
- . Hüseyin Necati, İsmet Paşa Bayramı Nasıl Geçirdi?, s.5

2353. sayı 18 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Manisa Nutku, s.1
- . İmzasız, Danimarka Heyeti, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 7, s.3

2354. sayı 19 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mütihazsıslar İçin Hazırlık, s.1
- . Hüseyin Necati, Baş Vekilimizin Gazetecilik Telakkileri, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Boş Gönüller, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 8, s.3
- . Ahmet Rasim, Gayri Müslüm Erbab-ı Tahrir, s.4

2355. sayı 20 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir Salahiyet Meselesi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 9, s.3

2356. sayı 21 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bolşevik Hareketleri, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 10, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Kendimizi Sevmekten Başlayacağız, s.4

2357. sayı 22 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Teftiş İşleri, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 11, s.3

2358. sayı 23 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mübadelede İktisadî Safha, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İki 10 Temmuz Arasında, s.3

2359. sayı 24 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mahrem Rapor, s.1
- . Vasfi Raşit, 100.000 Lira Anadolu'ya Nakledilirken, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 11, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Taksim Bahçesinde, s.4
- . İmzasız, Alman Hükümeti, s.4
- . Hüseyin Necati, Müstakbel Hedefimiz, s.5

2360. sayı 25 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Esaslı Tedbir Lazım, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 12, s.3

2361. sayı 26 Temmuz 1924

- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 13, s.3

- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Kavafil-i Hicret, s.4
- . Ahmet Rasim, Boğaz Boğazımda Kaldı, s.4
- . İmzasız, İstanbul'dan Kaçan Rumlar Geri mi Geliyor?, s.4

2362. sayı 27 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yunandan Gelecek Rumlar, s.1

2363. sayı 28 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Değirmencilerin İhtikârı, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İki İfade, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 14, s.3
- . M. F., On Beş Kuruşa Ekmek!, 4
- . Ahmet Rasim, Meyveciliğin Şekli-i Hâzırı, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kuyruk Sallıyorlar, s.5
- . Ertuğrul Muhsin, Pavel Vagner İstanbul'da, s.5

2364. sayı 29 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yerli ve Yabancı Rumlar, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 15, s.3

2365. sayı 30 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ecnebi Pasaportu Almak, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 17, s.3

2366. sayı 31 Temmuz 1924

- . Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in Cevabı, s.1
- . İmzasız, Romanya Baş Vekili Londra'ya Gitti, s.2

2367. sayı 1 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Polis Vazifesi, s.1
- . Falih Rıfkı, Son Hadise Tahkikat Safhasında, s.2

- . Vasfi Raşit [Sevig], (Ankara İntibaları) Tarihin Üstünde Yükselen Şehir, s.3
- . İmzasız, Anadolu Hattı Tekamül Ediyor, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 18, s.3
- . Ertuğrul Muhsin, Şehir Tiyatrosu, s.4
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 19, s.5

2368. sayı 2 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in Seyahati, s.1
- . İmzasız, İktisat Sahasında, s.2
- . İmzasız, Londra Konferansında, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], 23 Temmuz Niçin Bir İttihatçı Bayramı Olmuyor?, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 20, s.3
- . Ertuğrul Muhsin, Tiyatro Eserleri, s.4
- . Ahmet Rasim, Nutuklar Hakkında Kısa Bir Mukayese, s.4
- . İmzasız, Suriye'de Ermenileri, s.5

2369. sayı 3 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Recep Bey İstanbul'da, s.1
- . Hüseyin Necati, İngilizlere Cevap, s.1
- . İmzasız, Dâhiliye Vekilimizin Gazetemize Beyanâtı, s.2

2370. sayı 4 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Aşarın İlgası, s.1
- . Refik Halit [Karay], Millî Mücadele Tarihinden Bir Sahife, s.2
- . Hüseyin Necati, Pamuk Borsası, s.5

2371. sayı 5 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cenup Halkının İstirabı, s.1
- . İmzasız, Tehlikedeki Sulh, s.2
- . İmzasız, İran'da Cumhuriyet Niçin İlan Olunamadı, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 22, s.3

2372. sayı 6 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in Vaziyeti, s.1
- . İmzasız, İstanbul Rumları, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 23, s.3

2373. sayı 7 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Kör Dövüşü, s.1
- . İmzasız, İstanbul'un Üstünden Bir Afet Daha Geçti, s.2

2374. sayı 8 Ağustos 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2375. sayı 9 Ağustos 1924

- . Ahmet Rasim, Mülgalar Alayından, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 23, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bu da mı Mahşere Kalacak?, s.4

2376. sayı 10 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müahedenin Tatbiki, s.1
- . Hüseyin Necati, Anadolu'daki Rumların Son Kafileleri, s.2

2377. sayı 11 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım, İngiliz – Rus İtilafı, s.1
- . İmzasız, Londra Konferansında, s.1
- . İmzasız, Adliye Müsteşarı İzahat Veriyor, s.2

- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 26, s.3

2378. sayı 12 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ekmek Buhranı, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 27, s.3
- . Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Ayrılırken, s.4

2379. sayı 13 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yunan Meclisinde Bir Alkış, s.1
- . İmzasız, Gümrüklerimiz Yeni Bir Vaziyet Karşısındadır, s.2
- . Hüseyin Necati, İş Bankası Sermayesine İştirak Talepleri, s.3

2380. sayı 14 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yunan İttifakının Tahlili, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kalp Ağrısı Münasebetiyle, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 28, s.3
- . İmzasız, Londra Konferansında, s.4

2381. sayı 15 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvama Müracaat, s.1
- . İmzasız, Londra Konferansı Son Safhasında, s.3

2382. sayı 16 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yunanlıların Hileli Teşebbüsü, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Hukuk-ı Aileye Ait Bir Mütalaa, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 29, s.3
- . Ahmet Rasim, Kınalı Parmaklar, s.4
- . İmzasız, İran Kadınları, s.4

2383. sayı 17 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir İzah ve Bir Ders, s.1

- . İmzasız, Yeni Maarif Müdürü, s.2

2384. sayı 18 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir Hasbihalin İntibai, s.1
- . Ahmet Rasim, Kırk Sene Evvelki Yazı Grupları, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 30, s.4
- . İmzasız, Tunusluların Kalbindeki Türk Aşkı, s.4

2385. sayı 19 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müthiş Bir İhtikâr, s.1
- . İmzasız, Fas Mücahitleri, s.2
- . Hüseyin Necati, Londra Sefirliği, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 31, s.4

2386. sayı 20 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Un Kapanı Değirmeni, s.1
- . İmzasız, Osmanlı Bankası, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 32, s.3

2387. sayı 21 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muallimler Kongresi, s.1
- . Ahmet Rasim, Son Mirasyedilik, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 43, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İzdivaçta Nişan İlga Edilmelidir, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Asım'la Başa Baş, s.4

2388. sayı 22 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fena Alametler, s.1
- . İmzasız, Mektep-i Mülkiyede, s.2
- . Hüseyin Necati, Hakkari Hadisesinde Ecnebi Parmağı Var mı?, s.3

- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 44, s.3

2389. sayı 23 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir İktisadî Sahtekârlık, s.1
- . Hüseyin Necati, Muallimler Kongresi, s.2
- . İmzasız, İstanbul'da Kaç Hastane Var?, s.3
- . İmzasız, Maliye Vekili, s.3
- . Ahmet Rasim, Hayat Bir Şarkı İmiş, s.4
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 45, s.4
- . Raşit Galip, (Viyana Mektupları) Viyana Ortasında Atar Dükkânı, s.5

2390. sayı 24 Ağustos 1924

- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 46, s.2

2391. sayı 25 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], (Yunan) Projesi, s.1
- . Hüseyin Necati, İsmet Paşa, s.1

2392. sayı 26 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yine Ekmek Buhranı mı?, s.1
- . Hüseyin Necati, John Dewey 'in Maarif Hakkındaki Fikirleri, s.2
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kürenin En Ulvi Seyyahı, s.3
- . İmzasız, Muallimler Kongresi Azalarına Ziyafet, s.3

2393. sayı 27 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fransa'nın Tasdiki, s.1
- . İmzasız, Muallimler Her Zaman Her Yerde Birdirler, s.2

2394. sayı 28 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bilâ-sebep Teşhir, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Cuma Seyranları, s.3

- . Halide Edip, (İstanbul'a Mektup) Venedik'ten Geçerken, s.3
- . Naşit Hakkı, Zafer Harplerinin Cereyan Ettiği Yerler, s.3
- . Vasfi Raşit [Sevig], Hak ve Facia, s.4
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 48, s.4

2395. sayı 29 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Zaferi Teyide Giderken, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 49, s.2
- . İmzasız, Muallimler Kongresi, s.2

2396. sayı 30 Ağustos 1924

- . Mehmet Asım [Us], Dumlupınar Yolunda, s.1

2397. sayı 31 Ağustos 1924

- . İmzasız, Tıp Medresemiz, s.2
- . İmzasız, Cemiyet-i Akvam, s.2

2398. sayı 1 Eylül 1924

- . Hüseyin Necati, Adliye Meslek Mektebi Açılıyor, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 51, s.4
- . İmzasız, Dumlupınar'da İrat Edilen Nutuklar, s.5

2399. sayı 2 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Şehit Asker Abidesinin Asırlara Nakledeceği Destan, s.1
- . N. H. (Ha), Ermeni Odabaşının Bektaşiliğe Kabulü, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 52, s.3

2400. sayı 3 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muhtaç Olduğumuz İnkılâp, s.1
- . İmzasız, Tıp Fakültesi Niçin Naklediliyor?, s.2

- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 53, s.2

2401. sayı 4 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Lüzumsuz Takayyüdât, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 54, s.4
- . Ahmet Rasim, Karı da Bir Koca da Bir, s.4

2402. sayı 5 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], İktisadî Sahada Birlik, s.1
- . Hüseyin Necati, İstanbul'dan Ankara'ya, s.2
- . İmzasız, Anadolu'da Milli Rum Meselesi Bitmiştir, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 55, s.3

2403. sayı 6 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cenevre'de Faaliyet, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Mekteplerimizde Tarihi Tedrisat, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 56, s.3
- . Ahmet Rasim, Şehir İçin Bir Çare, s.4
- . Hüseyin Necati, Ankara'da Türkiye İdman Birincilikleri, s.5
- . G. (Gayın) L., Belgrat Ormanları Asrî Olacak, s.5

2404. sayı 7 Eylül 1924

- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 57, s.3
- . İmzasız, Kafkasya İhtilâli, s.3

2405. sayı 8 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mübadeleyi Tarih Etmeli, s.1

2406. sayı 9 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Emin Bey ve Gazeteler, s.1
- . Hakkı Tarık [Us], İzmir'in 93 Mebusu İle Bir Mülakat, s.2

- . İmzasız, Kafkasya İhtilâlinin Aslı Nedir?, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 59, s.3

2407. sayı 10 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir Kelime İhtilâfı, s.1
- . Hüseyin Necati, İzmir'in Kurtuluş Gününde Ankara'nın Meserreti, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 60, s.3

2408. sayı 11 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Raşit Bey'in Hareketi, s.1
- . Hüseyin Necati, Ankara'dan İstanbul'a, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Mekteplerimizde Tarihi Tedrisat, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 61, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yaltaklık Eden İmla!, s.4

2409. sayı 12 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bîtaraplardan Ne Bekliyoruz, s.1
- . İmzasız, Raşit Bey Ankara'ya Gitti, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Bursa'nın Felaket ve Halas Günleri, s.2
- . İmzasız, Yeni Kadrolar Mekteplere Tebliğ Edildi, s.3

2410. sayı 13 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Türk Milli Sergisi, s.1
- . İmzasız, Raşit Bey Hakkındaki Tahkikatın Neticesi, s.2
- . Mehmet Nurettin, İstanbul'dan Dört Saat Uzakta, s.3
- . İmzasız, İspanyol Ordusu Esir mi Olacak?, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 62, s.3
- . İmzasız, Akvam Meclisinde, s.3
- . İmzasız, Yunanistan'da Vaziyet, s.4

- . Kandemir, Ermenistan Ne Halde?, s.5

2411. sayı 14 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], İhtilaf Programda mı?, s.1
- . İmzasız, Çin'de Neler Oluyor?, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 63, s.3

2412. sayı 15 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir Tokat Meselesi, s.1
- . İmzasız, İstanbul'un İmarı, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 64, s.3
- . Vasfi Raşit [Sevig], Türk Zaferinin Manası, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Cumhuriyet Prensiplerine Muhalif Bir Müessese, s.4

2413. sayı 16 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Kimlerden Sormalı, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 65, s.3

2414. sayı 17 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Aldanmayalım, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 66, s.3

2415. sayı 18 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Program Bahsi, s.1
- . Ahmet Rasim, Vay Ense Köküm!, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sürünen Çocuklarımız, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 67, s.3

2416. sayı 19 Eylül 1924

- . İmzasız, Tevfik Rüştü Bey Geldi, s.2

- . İmzasız, Cemiyet-i Akvama Takdim Ettiğimiz Muhtıra, s.2

2417. sayı 20 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Zarar-ı Manevi Ticareti, s.1
- . Ahmet Rasim, On Senelik İmar Programı, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 68, s.3
- . İmzasız, Akvam Meclisinde, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Eldaro'da İmla Encümeni, s.5

2418. sayı 21 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir Nakil Meselesi, s.1
- . Ahmet Rasim, İrfânperverlik Bir Haslet-i Mümtazedir, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 69, s.3
- . M. F., İstanbul'un İmarı, s.4

2419. sayı 22 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muallimlikte İstikrar, s.1

2420. sayı 23 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Son Bir Delil, s.1
- . İmzasız, Gazi Paşa'nın Nutukları, s.2
- . İhsan, Tütün İnhisarı, s.3
- . İmzasız, Kafkasya'da İsyân, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 70, s.3

2421. sayı 24 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Musul ve Re'y-i Am, s.1

2422. sayı 25 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Öncülerin Yeni İhtikârı, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 71, s.3

- . İmzasız, Memleketimizi İsyân İçinde Gösterenler, s.3
- . İmzasız, İngilizler Mısır'dan Sulh Kuvvetiyle Çıkacaklar, s.3
- . Z. (Ze) M., Lehistan'daki Mektepler ve Muallimler, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İtham Değil İhtiram, s.5

2423. sayı 26 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fuzuli İşgaller, s.1
- . İmzasız, Suriye'de Ermeniler, s.3
- . İmzasız, Memurlar Arasında, s.3

2424. sayı 27 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvam, s.1
- . Ahmet Rasim, Yine İstanbul, s.3
- . İmzasız, Memurlar Arasında, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 72, s.3

2425. sayı 28 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mecburi Tahsil Müddeti, s.1
- . İmzasız, Selanik Muhacirleri, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 73, s.3

2426. sayı 29 Eylül 1924

- . Mehmet Asım [Us], Millet Meclisi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Verona Müzesi'nde, s.2
- . İmzasız, Zevc ve Zevce Nasıl Ayrılabilirler?, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Vatan Memuresinde Bir Harabe, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 74, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Erzurum, s.4

2427. sayı 30 Eylül 1924

- . İmzasız, Gazeteler Arasında, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 75, s.3
- . İmzasız, İntiharlar Çoğalıyor, s.3

2428. sayı 1 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cenevre Faaliyetleri, s.1
- . İmzasız, Tan'ın Hakkımızı Teslim Eden Makalesi, s.2
- . İmzasız, Hüseyin Rahmi Bey Beraat Kazandı, s.2

2429. sayı 2 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Tirol'de, s.2
- . İmzasız, Kral Hüseyin'in Son Günleri, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 76, s.3
- . Ahmet Rasim, Yine Mektep Yine Mektep, s.4
- . İmzasız, İstanbul İptidâî Mekteplerinde Yeni Tayinler, s.4

2430. sayı 3 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Gazeteciliğin Cilvesi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 77, s.3

2431. sayı 4 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Milli Terbiye ve Medeni Terbiye, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 78, s.3
- . İmzasız, Sigara Yasak, s.3
- . Ahmet Rasim, Cayır Cayır Yazıyor, s.4
- . Muallim Abdülaziz, Çin'deki Muharebelerin İç Yüzü, s.4
- . Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Tirol'de Anadolu Hatıraları, s.5

2432. sayı 5 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İktisadî Münazara, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 79, s.3

2433. sayı 6 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Eski İttihat ve Terakki, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Tirol'de, s.2
- . Ahmet Rasim, Gazetecilik Mektebi, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 80, s.3

2434. sayı 7 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Zaferde Millet ve Fert, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . İmzasız, Büyük Millet Meclisi Ne Gün Açılacak?, s.2
- . İmzasız, Matbuat Cemiyeti, s.3

2435. sayı 8 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Kararı Bekliyoruz, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2

2436. sayı 9 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Zavallı Darülmualimin, s.1
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Meşûm Meşale!, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 81, s.3
- . Hüseyin Necati, Garbî Anadolu'da İktisadî Vaziyet Nedir?, s.4

2437. sayı 10 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Niçin Muvaffak Olamıyoruz, s.1

- . M. N., Köşe Başında, s.2

2438. sayı 11 Teşrîn-i Evvel 1924

- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . İmzasız, Cenubî Notamız, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 82, s.3
- . Ahmet Rasim, Lakap ve Unvan, s.4

2439. sayı 12 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Tehlikeli Bir Teşebbüs, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . İmzasız, İngiltere'nin Şark Siyaseti İflas Ediyor, s.2
- . İmzasız, Un Meselesi, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 83, s.3
- . Hüseyin Necati, İnzivaya Çekilen Bir İttihatçı Reis, s.4

2440. sayı 13 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İngilizlerin Teşebbüsü, s.1
- . İmzasız, İstanbul'un Aç Kalmasına Meydan Verilmemeli, s.2
- . Ahmet Rasim, Kitapçılık İlerleyemiyor, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 84, s.3

2441. sayı 14 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Merkez Hükümet, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . İmzasız, Ekmek Fiyatları, s.2
- . İmzasız, Suriye Hudutlarımız, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 85, s.3

2442. sayı 15 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Makedonalar Hükümeti, s.1
- . İmzasız, İngiliz Hükümeti Nihayet Hatasını Anladı, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 88, s.3
- . Refik Ahmet [Sevengil], "Nedim"ın Kabrinde, s.3

2243. sayı 16 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul'un İdaresinde, s.1
- . Vasfi Raşit [Sevig], Sosyalistliğin Altmış Senelik Tarihi, s.3
- . Ahmet Rasim, Eski Mülgalardan (Cihan Koydu), s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 86, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İntihar Modası, s.4

2244. sayı 17 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet- Akvam, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 87, s.3
- . Ahmet Rasim, Matbûat Başına Çorap Örülüyor, s.2

2445. sayı 18 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Halk Fırkasının Tasfiyesi, s.1

2446. sayı 19 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Gümrük Suistimalleri, s.1

2447. sayı 20 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Aman Beni Karıştırmayın, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 89, s.3
- . Ahmet Rasim, İkinci Parmak, s.4

2448. sayı 21 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul'un Derdi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 90, s.3

2249. sayı 22 Teşrin-i Evvel 1924

[Bu sayıya ulaşılamadı.]

2450. sayı 23 Teşrin-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Suistimal Tahkikatları, s.1
- . Azime Reşit, (Amerika Mektupları) “Türk Demek Bıçak Demektir” Diyorlar, s.4
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Gökalp, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 91, s.3

2451. sayı 24 Teşrin-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Avrupa'nın Pamuk İhtiyacı, s.1
- . İmzasız, Anadolu'daki Hakiki Vaziyet Nedir?, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 92, s.3

2452. sayı 25 Teşrin-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Maziye Unutmamalı, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 93, s.3

2453. sayı 26 Teşrin-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yakup Kadri Bey'e Cevap, s.1
- . İmzasız, Ziya Gökalp Bey Öldü, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 94, s.3

2454. sayı 27 Teşrin-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mektepçilikte İhtisas, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 95, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gökalp Ziya, s.4
- . Mehmet Emin, Gökalp Ziya, s.4

2455. sayı 28 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Vekâletlerde Mesuliyet, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 96, s.3
- . İmzasız, Mektep, Yol ve Aydınlık, s.4

2456. sayı 29 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Karabekir Paşa Mecliste, s.1
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika - 1 (Mütercim: Nurünnisa Asım), s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 96, s.3

2457. sayı 31 Teşrîn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İntizar Vaziyeti, s.1
- . İmzasız, Rafet Paşa Mebusluktan Çekilirken Ne Dedi?, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 97, s.3
- . İmzasız, İstanbul'da Cumhuriyetin Yıl Dönümü, s.3
- . İmzasız, Gümrük Ambarlarında Dönen Manevralar, s.4
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 2, s.5

2458. sayı 1 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım, Ana Sütü (Kimlere Helal, Kimlere Haramdır?), s.1
- . Ahmet Rasim, Neler İşliyor, Görüyoruz?, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 98, s.3
- . Ertuğrul Muhsin, Marvich Shtiller , s.4
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 3, s.5

2459. sayı 2 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Meclisteki Vaziyet, s.1

- . Albert Barok, (Norveç'ten Mektup) Kristiyanya İsmi Neden Değişiyor?, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 99, s.3
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 4, s.5

2460. sayı 3 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ecnebi Bankaları, s.1
- . Ruşen Eşref, Ziya Gökalp İçin, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 100, s.3
- . Fazıl Ethem, Devlet İnhisarının Tarz-ı Tatbiki, s.5
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 5, s.5

2461. sayı 4 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yumruk Yerine Mantık, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 6, s.5
- . İmzasız, Memurlar Arasında, s.5

2462. sayı 5 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Akil Bey'in İstifası, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 102, s.3
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 7, s.5

2463. sayı 6 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Haksız Şikâyetler, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 103, s.3
- . Vasfi Raşit [Sevig], Alman Buhranı, s.4
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 7, s.5

2464. sayı 7 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İstizahın Hududu, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 103, s.3
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 8, s.5

2465. sayı 8 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İhtisassız Tenkitler, s.1
- . Ertuğrul Muhsin, Tiyatroyu Kontrol, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 104, s.3
- . Ahmet Rasim, Yürüyüş Zihniyet Nişanelerindedir, s.4
- . Fazıl Ethem, Tütün İnhisarının Kısmen Bir Şirket Tarafından İdaresi, s.5
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 9, s.5

2466. sayı 9 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Meclisteki Buhran, s.1
- . İmzasız, Büyük Millet Meclisindeki Münakaşa Tafsilatı, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 105, s.3

2467. sayı 10 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yanlış Mesele, s.1
- . Ahmet Rasim, Kışa Doğru Bir Hasbıhal, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 106, s.3
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 10, s.5

2468. sayı 11 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fırkadaki İftirak, , s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 107, s.3
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 11, s.5

- . İmzasız, Dünkü Halk Fırkası İçtimaî, s.5

2469. sayı 12 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yayını Yakan Çocuk, s.1
- . İmzasız, Pazartesi Günkü Fırka İçtimaî, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 108, s.3
- . İmzasız, Memurlar Arasında, s.4

2470. sayı 13 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ankara'da Vaziyet, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 109, s.3
- . Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, Tefrika 12, s.5

2471. sayı 14 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muhtar Bey'in İstifası, s.1
- . İhsan, Meclis Müzakereleri, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 110, s.3
- . M. (Mim) F. (Fe), Einstein Nazariyesine Bir Nazire, s.4
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 1, [Mütercim: Nurünnisa Asım]s.5

2472. sayı 15 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Muallakta Kalmış Bir Mesele, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 111, s.3
- . Z.(Ze) M., Mecburi Tahsil Müddeti Hakkında, s.4
- . Raşit Galip, Dünyanın Sonu, s.4
- . Vasfi Raşit [Sevig], Siyasette Hukuk Fikri, s.5
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 2, s.5

2473. sayı 16 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir İhtilafın Manası, s.1

- . Ahmet Rasim, Tarih-i Osmanî'de Veladilas, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 112, s.3
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 3, s.5

2474. sayı 17 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Darülfünûnlular Hadisesi, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 113, s.3
- . Yahya Halit, Fakültenin İstanbul'a Nakli, s.4
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 4, s.5

2475. sayı 18 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Darülfünûnlular İğfal Ediliyor mu?, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 114, s.3
- . İmzasız, Memurlar Arasında, s.5

2476. sayı 19 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Fırkanın Programı, s.1
- . İmzasız, Yeni Fırkanın Programı, s.2
- . İmzasız, Fırkanın Beyannamesi, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 115, s.3

2477. sayı 20 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir Dereceli İntihâb, s.1
- . M. N., Köşe Başında, s.2
- . İmzasız, Trakya'da Şenlikler, s.3
- . Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, Tefrika 116, s.3
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 5, s.5

2478. 21 Teşrîn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fırka Programları, s.1

- . Yusuf Ziya, Milli Takım Buradan Nasıl Ayrılmıştı?, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 1, [Mütercimi: Halil Necati], s.3
- . Yahya Halit, Türkiye Musevilerinin Lisanı, s.5
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 6, s.5

2479. sayı 22 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Rafet Paşa'nın Bir Sözü, s.1
- . M. N., Köşe Başı, s.2
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 2, s.3
- . Ahmet Rasim, Bizde Sokak Mefhumu, s.5
- . İmzasız, Fransız Hükümeti, s.5

2480. sayı 23 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa'nın İstifası, s.1
- . Hakkı Süha, İhtilal Nasıl Oynandı?, s.3
- . Ahmet Rasim, Yine Ben Siyasî Diyorum ki:, , s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 3, s.4
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 8, s.5

2481. sayı 24 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fethi Bey Kabinesi, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 4, s.4
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 9, s.5

2482. sayı 25 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Kıymetsiz Adetler, s.1
- . Kamuran, Madam Nikolaydis Türk mü?, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 5,s.4
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 10, s.5

2483. sayı 26 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Reji Meselesi, s.1
- . İmzasız, Vali Bey Diyor ki, s.2
- . Refik Halit [Karay], Bir Avuç Saçma, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 6,s.4

2484. sayı 27 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Reis-i Cumhur ve Fırkalar, s.1
- . Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 7,s.4
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 11, s.5

2485. 28 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], İki Katl Hadisesi, s.1
- . İmzasız, Fethi Bey Hükümetinin Beyannamesi, s.2
- . Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 8,s.4

2486. sayı 29 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'e Verilen İtimat, s.1
- . Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, s.3
- . Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Meğer Sahne Ne İmiş?, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 9, s.3
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 12, s.5

2487. sayı 30 Teşrin-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in Bir Sözü, s.1
- . Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, s.3
- . Z(Ze) M.,Mektep Mefhumunda İnkılap, s.3
- . Fazıl Ethem, Reji Meselesi, s.5
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 10, s.4
- . Ahmet Rasim, Sebeb-i Hayretim, s.4

2488. sayı 1 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hiddet ve Cüret Ettik mi?, s.1
- . Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, s.3
- . Raşit Galip, (Viyana Mektupları) Avusturya'da Grevler, s.2
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 14, s.5
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 11, s.4

2489. sayı 2 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Fırka ve Merkez Bahsi, s.1
- . Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, s.3
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 15, s.5
- . Ahmet Rasim, Her Günlük Bir Hasbihal, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 12, s.4

2490. sayı 3 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul'un İdare-i Belediyesi, s.1
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 16, s.5
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 13, s.4

2491. sayı 4 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye'nin Vaziyeti, s.1
- . Ahmet Rasim, Avdetî Başlar, s.3
- . Wilkie Collins, Dirilen Ölü, Tefrika 17, s.5
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 14, s.4

2492. sayı 5 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Maaşlara Zam Fikri, s.1
- . Vasfi Raşit [Sevig], Başvekilin Nutku Münasebetiyle, s.5
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 15, s.4

2493. sayı 6 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Şahsiyyâta mı Döküleceğiz?, s.1
- . Doktor Ahmet Şükrü, Sıhhat-ı Umûmiyyenin Vikayesine Doğru, s.3
- . Ahmet Rasim, Dobra Söze Ne Denir?, s.2
- . Vasfi Raşit [Sevig], Almanya'da Riyaset-i Cumhur Meselesi, s.5
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 16, s.4

2494. sayı 7 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Pek Mühim Bir Misal, s.1
- . M. A. (Ayın), Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . İmzasız, Fransız Kadın Muharririnin İkinci Mektubu, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 17, s.4

2495. sayı 8 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mükafat-ı Nakdiye Usulü, s.1
- . Refik Halit [Karay], Fırat Kenarları, s.4
- . İmzasız, İngiliz İşgali Mısır İçin Nimetmiş, s.4
- . İmzasız, Yakup Kadri Bey, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 18, s.4

2496. sayı 9 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Dertlerimizin Menbaı, s.1
- . M. A. (Ayın), Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 19, s.4

2497. sayı 10 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Hayati Bir Mesele, s.1
- . İmzasız, İzmir Şehri Nasıl Yanmıştı?, s.2
- . İmzasız, Mısır Harekatı Hakkında Ne diyorlar?, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Mimar Sinan, s.3

2498. sayı 11 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Acaba Ne İsteniliyor?, s.1
- . Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Niçin İkiye ayrıldı?, s.2
- . İmzasız, Şehremini Emin Bey Yalancı mı Çıkacak?, s.2
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 20, s.4

2499. sayı 12 Kânûn-i Sâni 1924

- . Mehmet Asım [Us], Güzellerimiz Karardı mı?, s.1
- . M. A. (Ayın), Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 21, s.4
- . İmzasız, Memurlar Arasında, s.4

2500. sayı 13 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Müntahab-ı Sâniler Korktular mı?, s.1

- . Mehmet Asım, Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . Raşit Galip, Şehri Temiz Tutmak, s.3
- . Ahmet Rasim, Bir Ecmâl-i Ahval, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 22, s.4

2501. sayı 14 Kanûni Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Biraz İst'câl Etmeli, s.1
- . Mehmet Asım, Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 23, s.4

2502. sayı 15 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Vikayenin Şehadeti, s.1
- . Mehmet Asım, Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . İmzasız, İstanbul Köylerinde, s.2
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 25, s.4

2503. sayı 16 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Maksatları Nedir?, s.1
- . Mehmet Asım, Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . İmzasız, Dârülfünûn Konferansı, s.3
- . Vasfi Raşit [Sevig], Son İntihabatın Verdiği Netice, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 26, s.4

2504. sayı 17 Kanûn- Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Duman Görüyoruz, Demek ki Ateş Vardır, s.1
- . Mehmet Asım, Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, s.2
- . İmzasız, Hükümetin Cemiyet-i Akvama Verdiği Muhtıra, s.3

2505. sayı 18 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bursa İntihabatı, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 27, s.4

2506. sayı 19 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bursa İntihabatı Kanuni mi?, s.1
- . Ahmet Rasim, Beray-ı Teselli, s.3
- . İmzasız, Papazların Esrarı Nihayet Anlaşıyor, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 28, s.4

2507. sayı 20 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ceza Günü Geldi mi?, s.1
- . İmzasız, Parasız Ticarethane Tesis Edilir mi?, s.3
- . N. F., Ankara'da Bankacılık, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 28, s.4

2508. sayı 21 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Ankara'da Bar Hadisesi, s.1
- . N. F., Bahriye Vekâleti Teşekkül Edilirken Bahriyemiz, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Tarihi Bir Karar, s.4
- . İmzasız, İngilizler ve Mısır, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 29, s.4

2509. sayı 23 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Bir Tokadın Neticesi, s.1
- . İmzasız, Bahriye Vekâleti Millet Meclisinde Kabul Edildi, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 31, s.4

2510. sayı 24 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Siyaset-i Bahriyemiz Yoktur, s.1

2511. sayı 25 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul İstirap İçinde, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 33, s.4

2512. sayı 26 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Siyaset-i Bahriyemiz Ne Olmalı, s.1
- . Mehmet Asım [Us], Ekmek Sarfiyatının Yarıya İnmesi Ne Demektir?, s.2
- . İmzasız, Anadolu'nun İmarında, s.4

2513. sayı 27 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Yunan Tehlikesi, s.1
- . Mehmet Asım [Us], Türk Nüfusu Dağılmakta Devam Edecek mi?, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Enginlere Doğru, s.4
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 34, s.4

2514. sayı 28 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Her Şeyden Evvel Ne Yapmak Lazım Gelir?, s.2

- . R. (Re) A. (Elif), Darülfünûnda Devlet Kuşu, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 35, s.4
- . İmzasız, İngilizler Ankara'ya Gitmekten Çekiniyorlar, s.4
- . Ahmet Rasim, Çocuk Bahçeleri, s.5

2515. sayı 29 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Siyasî Edebiyatı Bırakalım Asıl Derde Bakalım, s.1
- . İmzasız, Arnavutluk'ta Vaziyet, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Siyaset-i Bahriyemiz Hakkında, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 36, s.4

2516. sayı 30 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], Mücâhede Aleyhdarları, s.1
- . Halil, İzmir İntihâbâtında Halk Fırkası Kazandı, s.1
- . Refik Halit [Karay], Bir Kış Düşüncesi, s.4

2517. sayı 31 Kânûn-i Evvel 1924

- . Mehmet Asım [Us], İzmir İntihâbâtı, s.1
- . İmzasız, Balkanlarda Vaziyet, s.2
- . Refik Ahmet, (Edebî Hayat) Bataklık Çiçeği (Selahattin Enis Bey'in Eseri), s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 37, s.4

2518. sayı 1 Kânûn-i Sâni 1925

- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 38, s.4

2519. sayı 2 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Siyaset Hekimleri, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 39, s.4

2520. sayı 3 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım, Musul Davası, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 40, s.4

2521. sayı 4 Kânûni Sâni 1925

- . Mehmet Asım, Hariçteki Hareketler, s.1
- . Vasfi Raşit, Siyah – Kırmızı – Altun, s.3
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 41, s.4

2522. sayı 5 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Günü Geçen Takvim, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 42, s.4
- 2523. sayı 6 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in İstifası, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 43, s.4
- 2524. sayı 7 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Acaba Nereden Cüret Alıyorlar?, s.1
- . Dostoyevski, Rüya, Tefrika 44, s.4
- 2525. sayı 8 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Fesat Ahlakı Unsurları, s.1
- 2526. sayı 9 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], İstifa Acz midir?, s.1
- 2527. sayı 10 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], İnce Bir Fark, s.1
- 2528. sayı 11 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Ankara'da Buhran mı Var?, s.1
- . Refik Halit [Karay], Ney Dinlerken, s.3
- 2529. sayı 12 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Vaziyet Tabidir, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Bursalı Tahir Bey, s.3
- 2530. sayı 13 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Hem Emin Hem Mücella, s.1
- 2531. sayı 14 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Macar Misafirlerimiz, s.1
- 2532. sayı 15 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Meselenin Ehemmiyeti Nerede?, s.1
- 2533. sayı 16 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Yunanlılara Aldanacak mıyız?, s.1
- 2534. sayı 17 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Dârülfünûn Hadisesi, s.1
- 2535. sayı 18 Kânûn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Bir Hatanın Neticesi, s.1

- . Ali Haydar Emir [Alpagut], (18) Kânûn-i Sâni, s.3

2536. sayı 19 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Milletın Milyonları, s.1

2537. sayı 20 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hatayı Tashih Etmeli, s.1

2538. sayı 21 Kânun-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hayati Bir Meselemiz, s.1

2539. sayı 22 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Namzet Gösterecek mi?, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 1, s.4

2540. sayı 23 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Halkı Düşünen Var mı?, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 2, s.4

2541. sayı 24 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Sarhoşluk Nasıl Kaldırılabilir?, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 3, s.4

2542. sayı 25 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], İçtimaî İntizam Kaideleri, s.1
- . Ahmet Rasim, Boğaziçi Şirket-i Hayriye, s.4
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 4, s.4

2543. sayı 26 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Sükûn ve İstikrar Şartları, s.1
- . Refik Halit [Karay], Boş Laf, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 5, s.4

2544. sayı 27 Kânûn-i Sâni 1925

- . Refik Halit [Karay], Son Ayrılıktan Sonra Dârülbedâyi, s.2
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 6, s.4

2545. sayı 28 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Dârülfünûn Meselesi, s.1
- . Ahmet Rasim, Tükürük İşı, s.4
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 7, s.4

2546. sayı 29 Kânûn-i Sâni 1925

- . Refik Halit [Karay], Biraz İçtimaiyat, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 8, s.4

2547. sayı 30 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Teceddüt Davası Nedir?, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 9, s.4

2548. sayı 31 Kânûn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Paşa Papaz Gitti, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 10, s.4

2549. sayı 1 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Mahkemeye Gideceğiz, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 11, s.4

2550. sayı 2 Şubat 1925

- . Müderris Hüsnü Hamit, Fen Fakültesi Reisi Cevap Veriyor, s.4

2551. sayı 3 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ne Garip Bir Müdafaa, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 12, s.4

2552. sayı 4 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Harbe mi Gidiyoruz, s.1
- . İmzasız, (Akşam) Gazetesi Demek İstiyor ki, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Yeni Bahriye Programımız, s.3

2553. sayı 5 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tehdit ve Tahrik, s.1
- . İmzasız, (Akşam) ın Müdafaa Cephesi Yarıldı, s.2
- . Seyyah, Alaturka ve Sinema, s.4
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 13, s.4

2554. sayı 6 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yanlış Yola Giriyorlar, s.1

2555. sayı 7 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cevab-ı Notamızın Aksi, s.1
- . İmzasız, İngiliz Lirası Niçin Yükseliyor?, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 14, s.4

2556. sayı 8 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Davamız Tahrif Ediliyor, s.1
- . İmzasız, Mehmet Arif Bey'in Asım Bey'e Cevabı, s.2
- . İmzasız, (Tan) Hadiseyi Yanlış Muhakeme Ediyor, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 15, s.4

2557. sayı 9 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tarafgirlik Devam Ediyor, s.1
- . İmzasız, (Ahmet Emin) Bey Dikkatli Olsun, s.2
- . Raşit Galip, Avusturya'da Ekmek Meselesi, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 16, s.4

2558. sayı 10 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Davamızı Kazandık, s.1
- . İmzasız, Ekmek Meselesini Halletmek İçin, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 16, s.4

2559. sayı 11 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Meclisteki Hadise, s.1
- . Refik Halit [Karay], El-Cezire Ortasında, s.2
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 17, s.4

2560. sayı 12 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Silahsız Bir Meclis İstiyoruz, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 18, s.4

2561. sayı 13 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Buğday ve Un Stoku, s.1
- . İmzasız, Şehremine Gazetecilere Nasihat Veriyor, s.2
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 19, s.4

2562. sayı 14 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Vaziyeti Anlayacaklar mı?, s.1
- . Seyyah, Bir Macera Münasebetiyle, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 20, s.4

2563. sayı 15 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Muhakemat Safhası, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 21, s.4

2564. sayı 16 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Teessürler Kalpte Kalmamalı Dimağa Geçmeli, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 22, s.4

2565. sayı 17 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], İstiklalin Manası, s.1
- . İmzasız, Şirketlerde Türkçe Hâkim Olacak, s.3
- . İmzasız, Amerika Neresidir? Gazeteci Ne Demektir?, s.4
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 23, s.4

2566. sayı 18 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Mısır'da İntihabat Yüzünden Çıkan İhtilal, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 24, s.4

2567. sayı 19 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yunanistan Yola Geliyor mu?, s.1
- . Refik Halit [Karay], Bir İçim Su, s.5
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 25, s.4

2568. sayı 20 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ferit Bey Hakkındaki Karar, s.1
- . İmzasız, Emin Bey'in Seyahati, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 26, s.4

2569. sayı 21 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ümitlerimiz Beyhûde mi?, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 27, s.4

2570. sayı 22 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Fakülte İşi Alevleniyor, s.1
- . İmzasız, (Akşam) Gazetesi Aleyhine Açtığımız Dava, s.2
- . Refik Halit [Karay], Bin Bir Çeşit, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 28, s.4

2571. sayı 23 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], İntikal Devri, s.1

2572. sayı 24 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Endişemiz Nedendi?, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 29, s.4

2573. sayı 25 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hadisenin Ehemmiyeti, s.1
- . Mehmet Nurettin, "Tagore" ve Eserleri, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 30, s.4

2574. sayı 26 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Metin ve Mütelyakkız Olalım, s.1

2575. sayı 27 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], Din ve Siyaset, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 31, s.4

2576. sayı 28 Şubat 1925

- . Mehmet Asım [Us], (Elaziz) Mukavemeti, s.1
- . İmzasız, Beş Sene Sonra, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Boş Kalan Mevkiler, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 32, s.4

2577. sayı 1 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Siyasi Kundakçılık, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 33, s.4

2578. sayı 2 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bankerler Çapulculuğu, s.1

2579. sayı 3 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kuvvetli Bir İdare Lazım, s.1
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 34, s.4

2580. sayı 4 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in İstifası, s.1
- . Refik Ahmet, Sahnede Bakir Bir Mevzu, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 35, s.4

2581. sayı 5 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Kabine, s.1

2582. sayı 6 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Takrir-i Sükun Kanunu, s.1

2583. sayı 7 Mart 1925

- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 1, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 36, s.4

2584. sayı 8 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa'nın Bir Sözü, s.1
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 2, s.3
- . İmzasız, Yeni Tefrikamız Tagore'nin Şaheseri, s.4

2585. sayı 9 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gazi Paşa'nın Hitabesi, s.1
- . İmzasız, Afganistan'da İrtica Başkaldırıyor, s.2
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 3, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 37, s.4

2586. sayı 10 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Garpta Siyasi Hareketler, s.1
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 4, s.3

2587. sayı 11 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], İngilizler Ne Diyecekler?, s.1
- . Hüseyin Rahmi, "Halkın Düşmanı" ve Bir Tenkit, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 5, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 38, s.4

2588. sayı 12 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Diyarbakır Taarruzu, s.1
- . İmzasız, Adliye Kongresinde Müzakere Edilen Meseleler, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 6, s.3

2589. sayı 13 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Almanya Tehdit mi Ediyor?, s.1

2590. sayı 14 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankasıyla İtilaf, s.1
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 7, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 39, s.4

2591. sayı 15 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Franklin Bubion Geliyor, s.1
- . İmzasız, Emin Bey Ankara'dan Namüsait mi Aldı?, s.2
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 8, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 40, s.4

2592. sayı 16 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], İngiliz – Fransız İhtilafı, s.1
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 9, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 41, s.4

2593. sayı 17 Mart 1925

- . Abdülhak Hamit [Tarhan], Son Yapraklar, s.2
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 10, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 42, s.4

2594. sayı 18 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Faziletli İnsan Yok mu?, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], (18) Mart, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 11, s.3

2595. sayı 19 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], İsyan Mintikasında, s.1
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 12, s.3

2596. sayı 20 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ferit Bey'in Bir Fikri, s.1

2597. sayı 21 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gizli İhbarlar, s.1
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 13, s.3
- . Aşk Duası, (Nakli Seyyah Tarafından Yapılmıştır) Tefrika 43, s.4

2598. sayı 22 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankası, s.1
- . (Ayın) N., Garb-ı Terakkiyede Cemaat-i İslamiye Hayatları, s.2
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 14, s.3
- . Seyyah, Zavallı Edebiyat, s.3

2599. sayı 23 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Acaba Niçin Gidiyor?, s.1
- . İmzasız, Avrupa'da Sükûn Temin Edilecek mi?, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 1, s.3

2600. sayı 24 Mart 1925

- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 15, s.3

2601. sayı 25 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hasan Bey'in Bir Sözü, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 2, s.3

2602. sayı 26 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ramazan Hayatı, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 3, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 16, s.4

2603. sayı 27 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Adana Valisinin Mahkûmiyeti, s.1
- . İmzasız, Sessiz Grevin Son Şekli, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 4, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 17, s.4

2604. sayı 28 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bursa Mühtekirleri, s.1
- . Abdülhak Hamit [Tarhan], Her Gece Bir Yatak Değiştiriyorum, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 5, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 18, s.4

2605. sayı 29 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], Evrak-ı Nakdiye Meselesi, s.1
- . İmzasız, Mısır'daki Hadise, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 6, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 19, s.4

2606. sayı 30 Mart 1925

- . Mehmet Asım [Us], İdam Hususu, s.1
- . İmzasız, İbrahim Efendi'nin Verdiği Malumat, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 7, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 20, s.4

2607. sayı 31 Mart 1925

- . Abdülhak Hamit [Tarhan], Londra Hastanesinde Doktor Fitnen, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Eski Bir İttihatçının Defterinde 31 Mart, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 8, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 21, s.4

2608. sayı 1 Nisan 1925

- . İmzasız, Sinemalar İçin Yapılan Talimatname, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 9, s.3

2610. sayı 3 Nisan 1925

- . Seyyah, İşsizler, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 10, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 22, s.4

2611. sayı 4 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Musul Tahkikatı, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 11, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 23, s.4

2612. sayı 5 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Franklin Bubion'un Seyahati, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 12, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 24, s.4

2613. sayı 6 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], İngilizlerin Bir Tertibi mi Var?, s.1
- . Rauf Yekta, Dârülelhânın Ramazan Konserleri, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 13, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 25, s.4

2614. sayı 7 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hatadan Dönmek Fazileti, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 14, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 26, s.4

2615. sayı 8 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], İngilizlerin Endişesi, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 15, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 27, s.4

2616. sayı 9 Nisan 1925

- . Seyyah, Ölümünden Sonra, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 16, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 28, s.4

2617. sayı 10 Nisan 1925

- . Abdülha Hamit [Tarhan], Zenginler Fukaralara Ta'zimen Selam Duruyorlar, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 17, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 29, s.4

2618. sayı 11 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], İsyân ve Aşar, s.1
- . Naşit Hakkı, Hazret-i Mevlana Türbesini Ziyaret, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 18, s.3
- . Mehmet Nurettin, Garpta Aile Hayatı İntihabattadır, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 30, s.4

2619. sayı 12 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Paramızın Tesbit-i Kıymeti, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 19, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 31, s.4

2620. sayı 13 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Emlak-ı Milliye Satışı, s.1
- . Seyyah, Baskın, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 20, s.3
- . Rauf Yekta, Dârülelhân'ın Ramazan Konserleri, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 32, s.4

2621. sayı 14 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Teşkilat-ı Mülkiyemiz, s.1
- . Refik Ahmet, Beşte Gelen Efendi, s.3
- . Vasfi Raşit, Nizam, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 21, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 33, s.4

2622. sayı 15 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], İki Türlü Mahkeme, s1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 22, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 34, s.4

2623. sayı 16 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bize Nasıl Islahat Lazım, s.1
- . Naşit Hakkı, Anavatan Hududundan Ayrıldıktan Sonra, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 23, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 35, s.4

2624. sayı 17 Nisan 1925

- . Refik Ahmet, Halep'ten Urfa İstasyonuna Kadar, s.2
- . Refik Ahmet, Kızıl Gece, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 24, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 36, s.4

2625. sayı 18 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şirketlerin Zam Talepleri, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 25, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 37, s.4

2626. sayı 19 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bulgaristan Su Kıstı, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 26, s.3

2627. sayı 20 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bir Resm-i Küşadın Manası, s.1
- . Seyyah, Kâşif Efendi, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 27, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 38, s.4

2628. sayı 21 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye – Mısır Münasebeti, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 28, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 39, s.4

2629. sayı 22 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Nahoş Alametler, s.1
- . Refik Ahmet, Canavar, s.3

2630. sayı 23 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], (23) Nisan, s.1
- . Falih Rıfkı [Atay], Çocuklarımız İçin, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Yirmi Üç Nisan, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 29, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 40, s.4

2632. sayı 27 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hıyanet Vesikası, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 30, s.3

2633. sayı 28 Nisan 1925

- . Naşit Hakkı, (Diyarbakır'a Gönderdiğimiz Muharririmiz Bu Mektubunda da Akçakale'den Diyarbakır'a Kadar Olan Seyahatini Anlatıyor) İsyân Havalisine Giderken Yol İntibaları, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 31, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 41, s.4

2634. sayı 29 Nisan 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türkçülük ve Siyaset, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 32, s.3

2635. sayı 30 Nisan 1925

- . Abdülhak Hamit [Tarhan], Sevgililerle Veda Biraz da Yarı Ölmektir, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 33, s.3

- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 43, s.4

2636. sayı 1 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], 1 Mayıs, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Yeni Mahkûmiyet Kararları, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Diyarbakır'da Geceleyin Sokak Muharebesi, s.2
- . İmzasız, Türk Ocağında, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 34, s.3

2637. sayı 2 Mayıs 1925

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Diyarbakır Şehrinde Bir İhanet Şebekesi, s.2
- . İmzasız, Halk Fırkasının Vilayet Kongresi, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 35, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 44, s.4

2638. sayı 3 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kongre Mevsimi, s.1
- . R. A.(Elif), Eskişehir'de de Bir Dârülelhân Var, s.2
- . Ş. Ragıp, Türk Yurdu'nda Ziyafet, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 36, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 45, s.4

2639. sayı 4 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bir İhtisas Meselesi, s.1
- . İmzasız, Paris Sefirimiz, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], İstiklal Mahkemesinde İlk Mahkeme, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 37, s.3
- . N. M., (Yeni Kitaplar Arasında) Üç Mühim Eser, s.4
- . Ziya Vehbi, Tekfur Dağında İmar ve Belediye İşleri, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 46, s.4
- . İmzasız, Akvam Meclisinde, s.5

2640. sayı 5 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in İtimatnamesi, s.1
- . İmzasız, Tanin Muharrirleri ile Baş Muharriri Hüseyin Cahit Bey'in Mahkemesinin Tahkikat Safhasına Ait Son Celse, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 38, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 47, s.4

2641. sayı 6 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Siyasi Bir Tesadüf, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Eyüp Mahkemesinin Karar Safhası, s.3

2642. sayı 7 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Niçin Altın Vermiyoruz?, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Doktor Fuat Kimdi?, Ne Yapmak İstiyordu?, s.3
- . İmzasız, Memleketimizde Zengin İşler Vardır, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 39, s.3
- . R. A. (Elif), Asırlık Hızır İlyas Efsanesi, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 48, s.4

2643. sayı 8 Mayıs 1925

- . Naşit Hakkı, Sait Getirilirken Diyarbakırlıların Tezahürü, s.1
- . İmzasız, İstiklal Mahkemesi Müdde'i Umumiyesi Necip Ali Bey Hüseyin Cahit Bey'i Hangi Yazılar İle Nasıl İtham Ediyordu?, s.2
- . İmzasız, Hüseyin Cahit Bey'in, Dün, İstiklal Mahkemesinin İlk Celsesinde Mahkûmiyeti Kararından Evvel İrat Ettiği Müdafaa, s.3

2644. sayı 9 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Milletperverlerin Vazifesi, s.1
- . İmzasız, Romanya'da Nasıl Kabul Gördük, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], İstiklal Mahkemesinde Bir Gece Celsesi, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 49, s.4

2645. sayı 10 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Robert Kolej Hadisesi, s.1

- . İmzasız, Tanin Mahkemesinde, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Bayram Tatilinden İstifade: Mardin'i Ziyaret, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 40, s.3
- . İmzasız, Un Meselesi, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 50, s.4

2646. sayı 11 Mayıs 1925

- . İmzasız, Tahir ve Nurettin Beyler İntihap Edildiler, s.2
- . N. M., (Yeni Kitaplar Arasında) Üç Mühim Eser, s.4

2647. sayı 12 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bir İtlafın İlk Semereleri, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Kemal Fikri Kimdir, Neler Yapmıştır?, s.2
- . İmzasız, İstiklal Mahkemesinin Cahit Bey ve Arkadaşları Hakkındaki Kararı, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 41, s.3
- . Hıfzı Tevfik [Gönensay], (Yeni Neşriyat) Pervaneler, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 51, s.4

2648. sayı 13 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], İktisadî Bir Tehlike, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Terakkiperver Fırkanın Urfa Kâtibi Mahkemede, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 1, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 42, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 52, s.4

2649. sayı 14 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], İki Mühim Nokta, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Terakkiperver Katibindeki Defterindeki Notlar Nedir?, s.2

- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 2, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 43, s.3
- . İmzasız, Hükümetimizin Nokta-i Nazarı Nedir?, s.4

2650. sayı 15 Mayıs 1925

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Abdülkadir İle Adamlarının Mahkemesine Başlandı,
s.2
- . İmzasız, Fransız Notası, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 3, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 44, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
53, s.4

2651. sayı 16 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Silah Ticaretinin Kontrolü, s.1
- . İmzasız, Paris Sefirimiz, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 4, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 45, s.3
- . Ahmet Rasim, Bizde Gazete Tarihi Vesikalarından, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
54, s.4

2652. sayı 17 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şayana Dikkat Emareler, s.1
- . İmzasız, Emin Bey'in Seyahati Hakkında İzahatı, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 5, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 46, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
55, s.4

2653. sayı 18 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Teehhürün Manası Nedir?, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Mardin'de Lisan Türkçe mi Arapça mı?, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 6, s.3

2654. sayı 19 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye'de Bankacılık, s.1
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 7, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 47, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
56, s.4

2655. sayı 20 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Terakkiperver Fırka, s.1
- . İmzasız, Başvekilimizin Teftiş Seyahati, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 8, s.3
- . Ahmet Rasim, Bizde Gazetecilik Tarihi Vesikalarından, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
57, s.4

2656. sayı 21 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], İstihsal Senesi, s.1
- . İmzasız, Ankara – İstanbul Telefonu Ne Oldu?, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], İstiklal Mahkemesinde, s.2
- . İmzasız, Doktor Fuat'ın Mektubu, s.2
- . Fazıl Ahmet, Türkçecilik, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 9, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 48, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
58, s.4

2657. sayı 22 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Albert Saro, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Seyit Abdülkadir ile Arkadaşlarının Mahkemesi, s.2
- . İmzasız, İran'da Çıkan İsyân Ne Olabilir?, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 10, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 49, s.3
- . İmzasız, Ankara İstiklal Mahkemesinde İsmail Hami Bey'in
Söyledikleri, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
59, s.4

2658. sayı 23 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Duyun-ı Umumiye İdaresi, s.1
- . Süleyman, Bergama'da, s.1
- . Namık Kemal-i Merhumdan Agah Efendi Merhuma Mektup, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 11, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 50, s.3
- . İmzasız, İsmail Hami Bey Mandacılık ve Manda Taraftarları Hakkında
Neler Söyledi, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
60, s.4

2660. sayı 25 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bir Şikâyet, s.1
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 12, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 52, s.3
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Kürdistan Teşkilî İçin Neler Düşünüüyordu?, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
61, s.4

2661. sayı 26 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Avrupa'da Tahsil Meselesi, s.1

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Mahkemesine Bugün Başlanıyor, s.1
- . İmzasız, İstiklal Mahkemesi, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 13, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
62, s.4

2662. sayı 27 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Türkiye'nin Vasıf Farkı, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Dersim Kürt Aşiretleri İsyan İçin Ne Diyorlar?, s.1
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 14, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 53, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
63, s.4

2663. sayı 28 Mayıs 1925

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Abdülkadir İle Refikasının Mahkemesi, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şark İstiklal Mahkemesi Şeyh Sait'in Mahkemesine
Başladı, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 15, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
64, s.4

2664. sayı 29 Mayıs 1925

- . Hakkı Tarık [Us], İnkılâbın Hastalığı s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], "Hepimiz İdama Müstehakız; Çünkü Vatana
Hıyanet Ettik", s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 54, s.3

2665. sayı 30 Mayıs 1925

- . Mehmet Asım [Us], İzmir'de Bir Mesele, s.1
- . Kemal Merhumun Kaleminden Çıkan Vesika Tarihi, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 16, s.4

- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 65, s.4

2666. sayı 31 Mayıs 1925

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait İle Refikasının Mahkemesine Devam Edildi, s.2
- . İmzasız, Fransa İspanya İle Niçin Birleşmiş?, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 17, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 55, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 65, s.4

2667. sayı 1 Haziran 1925

- . Hakkı Tarık, Tabiplerden Hücum, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Mahkemesi, s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 18, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 66, s.4

2668. sayı 2 Haziran 1925

- . Hakkı, Muhalefetin Hakkı Yoktur, s.1
- . İmzasız, Fransız Sefarethanesinde Bir Resmî Kabul, s.2
- . İmzasız, Buğday Tüccarları, s.2
- . Namık Kemal Merhumun Agâh Efendi'ye Tevdîâtı, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 56, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 19, s.4

2669. sayı 3 Haziran 1925

- . Hakkı Tarık, Terhis!, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 57, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 20, s.4

- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 67, s.4

2670. sayı 4 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ankara'da, s.1
- . Raşit Galip, Viyana'da Açılan Hıfz-ı Sıhha Sergisi, s.2
- . Vasfi Raşit [Sevig], Esrarengiz Şarkın İlahi Güzellikleri, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 58, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 21, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 67, s.4

2671. sayı 5 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ankara'da Mesut Bir Heyecan, s.1
- . İmzasız, Türkiye – Almanya, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 59, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 22, s.4

2672. sayı 6 Haziran 1925

- . Hakkı Tarık, Set Kararı, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 60, s.3
- . (Kemal) Zamanında Midilli'de Vesait-i İcraiyemiz, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 23, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 68, s.4
- . İmzasız, Şey Sait'in İlk Mahkemesi, s.5

2673. sayı 7 Haziran 1925

- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 24, s.4

2674. sayı 8 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Umumi Bir Nazar, s.1

- . (Namık Kemal'in Agâh Efendi'ye Mektupları) 1300'de Midilli'deki İdaremizin Bir Tablosu, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 61, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 25, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 69, s.4

2675. sayı 9 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Büyük Gazi Türk Çiftçiliğinde Feyyaz Bir İnkılâba Alemdar Oluyor, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Ali Saib Bey'in Muharririmize Beyanâtı, s.2
- . İmzasız, İtalya Sefiri, s.4

2676. sayı 10 Haziran 1925

- . Namık Kemal Merhumdan Agâh Efendi'ye Mektup s.3
- . İmzasız, Seyyar Sergi, s.3
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Mahkemesi Devam Ediyor, s.3
- . İmzasız, Almanya'da Ne Buluyorlar?, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 26, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 70, s.4

2677. sayı 11 Haziran 1925

- . Ertuğrul Muhsin, Trabzonlular Hangi Piyesleri Seviyorlar?, s.3
- . İmzasız, Fransız Başvekili, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 62, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 27, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 71, s.4

2678. sayı 12 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kısa Yol?, s.1

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Bir Tek Firar Bile Çıkmamıştır, s.2
- . İmzasız, Yeni Adliye Teşkilatımızın Esasları, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 63, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 28, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 72, s.4

2679. sayı 13 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Müdafaa-i Milliye'nin Gözü, s.1
- . Namık Kemal Merhumun Agâh Efendiye Tevdîâtı, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 64, s.3
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 73, s.4

2680. sayı 14 Haziran 1925

- . İmzasız, Maarif Vekilinin Gençlere Çizdiği Yol, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 65, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 29, s.4

2681. sayı 15 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türkiyat Müttehassısları, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Batıl Hurafelerin Hükümran Olduğu Dersim, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 66, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı Aşk, Tefrika 30, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika 74, s.4

2682. sayı 16 Haziran 1925

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Naci Paşa, s.1
- . İmzasız, Muallimler Cemiyeti, s.2
- . İmzasız, Gayri Müslim Okullarındaki Türk Muallimler, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 67, s.3

- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 31, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
75, s.4

2683. sayı 17 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hariçten Buğday Getirtmek İktisadî Cinayettir, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şark İstiklal Mahkemesinde Hasan Fakih'in Mühim İtirafı, s.3

2684. sayı 18 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], İktisadî Bir Mesele, s.1
- . Mehmet Asım [Us], Ecnebi Hükümetlerle Ticari Münasebetimizin Şekli,
s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Dersim Fikir Siyaseti Bugün Bir Muammadır!, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 68, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 32, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
76, s.4

2685. sayı 19 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Zavallı Müstahsiller, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 68, s.3
- . İmzasız, Türk Ocakları'na, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 33, s.4
- . Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir] Tefrika
77, s.4

2686. sayı 20 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Anadolu Demiryolu, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Gizli Hükümdarlar Yaşatan Derebeyler, s.2
- . İmzasız, Fransa Almanya'dan Ne İstiyor?, s.3
- . İmzasız, Fransız Kabinesinin İstifa Etmesi Muhtemeldir, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 69, s.3

- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Telkin ve İrşat Kürsîleri, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 33, s.4

2687. sayı 21 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tetkikat-ı Mülkiye, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Mahkemesi, s.2
- . İmzasız, İtalyan Siyahlar, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 70, s.3

2688. sayı 22 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hakikat Prensibi, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 71, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 34, s.4
- . Fehmi Gönül, Silahı Elinde Bir Millet İstiyoruz, s.4

2689. sayı 23 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türk - Yunan İtilafı, s.1
- . İmzasız, İtalyan Siyahlar, s.2
- . Raşit Galip, Türklerin Muhâsıra Ettikleri Tarihi Şato, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 72, s.3

2689. sayı 24 Haziran 1925

(Bu tarihteki gazete sayısında hata yapılmış.23 Haziran ve 14 Haziran 1924 tarihli iki nüsha da 2689. sayı olarak görünüyor. Buradan itibaren de yine gazetede yer alan sayı numaraları aynen yazılmıştır.)

- . Mehmet Asım [Us], İdare Memurları, s.1
- . Feyzi, İstiklal Mahkemesinde, s.1
- . İmzasız, Türk Cumhuriyeti, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 73, s.3
- . İmzasız, Muharebe Var mı?, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 35, s.4

2690. sayı 25 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Takiyeler ve Şeyhler, s.1

- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 74, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 36, s.4

2691. sayı 26 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Nüfusumuz Ne Kadar?, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Müdafaanamesini Hazırladı, s.2
- . İmzasız, Ormanlarımız İşletilecek, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 75, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 37, s.4

2692. sayı 27 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yunan İhtilali, s.1
- . İmzasız, İngiltere'ye İlan-ı Harp Edilsin, s.2
- . Raşit Galip, Fransuva Jozef'in Tarihi Köşkünü Ziyaret, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 76, s.3
- . İmzasız, Mersin Vapurunda Bir Gün Bir Gece, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 38, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Son İnkılâp Asrında Mektep ve Edebiyat,
s.5

2693. sayı 28 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Balkanlar Karışacak mı?, s.1
- . İmzasız, Dârülfünûn'da Konferanslar, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 77, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 39, s.4

2694. sayı 29 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Selanik Meselesi, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Asilerin Reisi Altınlarını İstiyor, s.2
- . [Akçura Oğlu Yusuf Bey Tarafından], Asrî Türk Devleti ve
Münevverlere Düşen Vazife, s.3

- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 40, s.4

2695. sayı 30 Haziran 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hıyanet Hortlakları, s.1
- . İmzasız, Şeyh Sait ve Avenesi Nasıl Asıldılar?, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Göz Hastalığı Mütahassısı Hangi Şeyhdir?, s.3
- . İmzasız, İran Kabinesi Niçin Değişmiş?, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 77, s.3
- . İmzasız, Şehremininin İcraatı Tasvip Edilmemiştir!, s.4

2696. sayı 1 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], İran'da Neler Oluyor?, s.1
- . Ertuğrul Muhsin, Tiyatronun Telkin Kudretinden İstifade, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 78, s.3
- . İmzasız, Şark Medeniyetinin Başlıca Vasıfları Nelerdir?, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 41, s.4

2697. sayı 2 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Darülfünûn Fikir Rehberi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kurban Hatırası, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Dersim'de Kasaba Hayatı Yaşayan Nerelerdir?, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 42, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut]; Gaye, Plan, Harp; s.5
- . Raşit Galip, Avusturyalıların Kuruşu, s.5
- . İmzasız, Türk Tarihi, s.6

2698. sayı 3 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Mesut Bir Hareket, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 79, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 43, s.4

2699. sayı 7 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cemil Beyin Seyahati, s.1

- . Mehmet Asım [Us], Tevfik Bey'in Aidatı, s.1
- . İmzasız, Ankara İstiklal Mahkemesinde Mühim Safhalar, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 80, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 44, s.4

2700. sayı 8 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], İngiltere'de Himaye Siyaseti, s.1
- . İmzasız, Şehit Abidesi, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], İstanbullular Çemişgezek Deyip Geçmeyiniz!, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 81, s.3
- . Lütfi, Sanatkâr Yetiştirmeliyiz, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 45, s.4

2701. sayı 9 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Paramız Kıymetleniyor, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 81, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 46, s.4

2702. sayı 10 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankasıyla İhtilaf, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 82, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 47, s.4

2703. sayı 11 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Fas İşi Büyüyor, s.1
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 48, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 82, s.3

2704. sayı 12 Temmuz 1925

- . İmzasız, Fransız Sefirin Beyanatı, s.2
- . İmzasız, İntibah Devrini Tetkikten Alınacak Netice, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 83, s.3

- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 49, s.4

2705. sayı 13 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Çalışan Anadolu, s.1
- . İmzasız, Hilal-i Ahmer Merkezi, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 84, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Mefkûreden Seciyeye, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 50, s.4

2706. sayı 14 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Banka İhtilafına Dair, s.1
- . İmzasız, Şükrü Bey, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 85, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 51, s.4

2707. sayı 15 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Mister Keyneğ'in Seyahati, s.1
- . İmzasız, İbrahim Ethem Anadolu'yu Niçin Dolaşıyordu? s.2
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 52, s.4

2708. sayı 16 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tıbbiyenin Nakli Bahsi, s.1
- . İmzasız, Ermeni Yurdu, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 86, s.3
- . Lütfi, Nasıl Bir Sına'yi Mektebi Yapmak Lazımdır?, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Mefkûre Karşısında Arap Alfabesi, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 53, s.4
- . İmzasız, Her Danslı Eğlence Balo mu Demektir?, s.5

2709. sayı 17 Temmuz 1925

- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 87, s.3

- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 54, s.4

2710. sayı 18 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cumhuriyetin Esası, s.1
- . İmzası,Hilal-i Ahmer'in Dünkü Kongresi, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 88, s.3
- . Halil Lütfü, İzmir'in Yeniden İnşasına Başlanıyor, s.4
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 55, s.4

2711. sayı 19 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şömendiferler Kongresi, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 89, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 56, s.4

2712. sayı 20 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Balkanlarda Manidar Hadiseler, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 90, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 57, s.4

2713. sayı 21 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Musul Meselesi Canlanıyor, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 91, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Medeni İnsanların Müşterek Yazısı, s.4

2714. sayı 22 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Müstahsil Anadolu, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 92, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 58, s.4

2715. sayı 23 Temmuz 1925

- . Raşit Galip, (Vakit'in Viyana Mektubu) İstirahat Yerleri, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 93, s.3

- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 59, s.4

2716. sayı 24 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ecvâf-ı Kebire Cezası, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 94, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 60, s.4
- . Ziya Vehbi, Adapazarı'nda Türk Ocağı Nasıl Açıldı?, s.5

2717. sayı 25 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hakikatte Bîtarafılık, s.1
- . İmzasız, Hilal-i Ahmer Kongresinin İkinci Safhası, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 95, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 61, s.4

2718. sayı 26 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gürzon'un Bir Sözü, s.1
- . M. N. Nafiz, Hindistan Kadınlarından Mısır Kadınlarına, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 96, s.3
- . Abdülhak Hamit Tarhan, (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri)
Cünûn-ı Aşk, Tefrika 62, s.4

2719. sayı 27 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Köprü Mürûriyesi, s.1
- . İmzasız, Bir Türk Opera Cemiyeti Teşkil Ediliyor, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 97, s.3

2720. sayı 28 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Abdülkerîmler, s.1
- . İmzasız, Hilal-i Ahmer, s.2
- . İmzasız, Ekmek Meselsi, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 98, s.4

2721. sayı 29 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Derebeylik Meselesi, s.1
- . İmzasız, Türkiye'de Ne Kadar Gazete ve Mecmua Çıkıyor?, s.2

- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 99, s.4

2722. sayı 30 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tagallüp Nasıl Çıkar?, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Deniz Aşkı, s.4
- . M. F., Köprü Parası Kalkarsa, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 100, s.5

2723. sayı 31 Temmuz 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tagallüp Nasıl Kaldırılır?, s.1

2724. sayı 1 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bir Matbuat Meselesi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 1, s.2
- . İmzasız, Ankara İstiklal Mahkemesinde Lütfü Fikri Bey'in İlk Mahkemesi, s.3
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Derebeyi Hem Korkak Hem de Cesurdur, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 101, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Gramer ve Kamus, s.5

2725. sayı 2 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Emanetin İade-i İtibarı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 2, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 102, s.4
- . H. (Ha) R., Resim Sergisi Münasebetiyle, s.4

2726. sayı 3 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Musul Raporu, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 3, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 103, s.4

2727. sayı 4 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tatkiyat-ı Mülkiye, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], İsyân Komitesinin Fertleri Derebeyleriydi, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 4, s.3
- . R. S (Sin), Keşiş Dağı'nı Yunanlılar Kadar Bilmiyoruz, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 104, s.4

2728. sayı 5 Ağustos 1925

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Derebeylerle Yan yana Yürüyen Şeyler, s.2
- . İmzasız, Musul İçin Harp Edemeyiz, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 5, s.2
- . Halil Lütfi [Dördüncü], İzmir'de Hükümet Dairelerini Ziyaret, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 105, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Evet Türkçe Konuşacaklar, s.5

2729. sayı 6 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Varidatımızın Tezyîdi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 6, s.3
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Kürtlük Meselesi İstanbul'da Nasıl Patladı, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 106, s.4

2730. sayı 7 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul'un Kabahati Nedir?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 7, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 107, s.4

2731. sayı 8 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Türkiye ve Ecnebler, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Sabri, Vasfi ve Zeynel Abidin Hocalar, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 8, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 108, s.4
- . D. (Dal) Ş., 1480 Rakımlı Kirazlı Yayladayız, s.4

2732. sayı 9 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kuponlar Müzakeresi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 9, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 109, s.4

2733. sayı 10 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul Bir Vahdettir, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 10, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Kemal Fevzi'nin Hayatıyla Ödediği Hıyanet, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 110, s.4

2734. sayı 11 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Aramızdaki Fark Nedir?, s.1

2735. sayı 12 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], İngiliz Lirası (810), s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 11, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 111, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk Dünyasında İhtilat Vasıtaları, s.4

2736. sayı 13 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], İran ve Türkiye, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 12, s.2
- . İmzasız, Şeyh Sait Gazetecileri Saçlı Sakallı İhtiyar ve Sarıklı Zannediyormuş, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 112, s.4

2737. sayı 14 Ağustos 1925

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Kürt İstiklal ve İstihlas Komitesi, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 13, s.2
- . İmzasız, Komünistler Mahkemesinde İddianame, s.3

2738. sayı 15 Ağustos 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 14, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 113, s.4

2739. sayı 16 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Üç Tarz-ı Hal, s.1

2740. sayı 17 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Musul'un Menfaati Nerede?, s.1
- . İmzasız, Musul Bizim İçin Bir Hak Meselesidir, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 15, s.2
- . Türkistanlı Miyan Berzek, Unutulmuş Bir Türk Şairi: Bî-dil, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 114, s.4
- . Naşit Hakkı [Uluğ], İsyân Hazırlıkları Nasıl Yapıldı?, s.5

2741. sayı 18 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tütüncüleri Kurtaralım, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 16, s.2

- . İmzasız, Tetkik Seyahatleri, s.3

2742. sayı 19 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yunan Fırsatçılığı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 17, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 115, s.4

2743. sayı 20 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kredi Kimlere Verilmeli, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 18, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait İsyana Nasıl Reis Oldu, s.3
- . İmzasız, Köylünün Zararı, s.3

2744. sayı 21 Ağustos 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 19, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Oğlu Rıza, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 116, s.4

2745. sayı 22 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Balkan Konferansı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 20, s.2
- . Refik Ahmet, İzmir'den Gelip Giderken Alınan Film, s.2
- . Ahmet Safi, Dul Kadınlar ve Fuhuş, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 117, s.4
- . D. (Dal) Ş. (Şın), Maksada Doğru, s.4

2746. sayı 23 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], İktisat-ı Milli Bu mudur?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 21, s.2
- . M. (Mim) N. (Nun), Cuma Tatili, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 118, s.4

2747. sayı 24 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cenevre Yolunda, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 22, s.2
- . R. Ş., Hangi Keşiş Nerede Derviş?, s.3

2748. sayı 25 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gazi'nin Seyahati, s.1

- . İmzasız, Musul'u Almadan Geri Dönmeyiz, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 23, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 119, s.4

2749. sayı 26 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yüz Paralık Dava, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 24, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], İstanbul Zabıtası İftarakçıları Nasıl Yakaladı, s.6

2750. sayı 27 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gazinin Hasbihali, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 25, s.2
- . M. Cemil, Tekkeler İdare-i Hususiye Veriliyor, s.3

2751. sayı 28 Ağustos 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 26, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 120, s.4

2752. sayı 29 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tetkik Heyetleri, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 28, s.2
- . A. (?) (Elif) Sırrı, (Ahmet Haşim Bey'in Nezdinde Birkaç Saat)
Edebiyatımız Kendi Kendini Tekrar Ede Ede Ölüyor, s.3
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 121, s.4

2753. sayı 30 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bursa'nın Tatili, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 28, s.2
- . Ertuğrul Muhsin, Tiyatronun En Ziyade Terakki Ettiği Yer, s.3

2754. sayı 31 Ağustos 1925

- . Mehmet Asım [Us], Başkumandanlık Harbi, s.1

2755. sayı 1 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tıp Kongresi, s.1
- . İmzasız, Musul Meselesi Halledilevek mi?, s.3

2756. sayı 2 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şapka Kimin Kararı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 30, s.2

- . Naşit Hakkı [Uluğ], Düşmanlarla Nasıl Birleşeceklerdi, s.2
- . Halim, İtalya'nın En Zengin Şehri: Milano, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Öz Anamız Vatan, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 122, s.4

2757. sayı 3 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Müzakere Başlarken, s.1
- . M. F., Fransızlar Zulüm Ektiler, İsyân Biçtiler, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 31, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 123, s.4

2758. sayı 4 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Amerika Tasdik Etmezse?, s.1
- . İmzasız, Dün Gazetecilerden İsmail Müştak Bey Mahkeme Edildi, s.2
- . Refik Ahmet, İstanbul'da Milli Sahne, s.5

2759. sayı 5 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şapka Ticareti, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 32, s.2
- . Ertuğrul Muhsin, Maarif Komiseri Bir Tiyatro Muharriridir, s.3
- . R. Ş., Yüce Yaylalar, Gümüş Dereler, s.4
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 124, s.4

2760. sayı 6 Eylül 1925

- . A. Sırrı, Lisanımız Müthiş Bir Anarşi İçindedir, s.3
- . İmzasız, Terakki, Refah ve Ümran Yolundaki Türkiye, s.3

2761. sayı 7 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Garip Bir Teklif, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 33, s.2

2762. sayı 8 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Sene Bütçemiz, s.1
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 125, s.4

2763. sayı 9 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], İktisadî Bir Sûistimal, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 34, s.2
- . Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 126, s.3

2764. sayı 10 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Bütçede Memurlar, s.1
- . Ertuğrul Muhsin, Dolmabahçe Sarayında Büyük Kütüphane, s.3
- . Hüseyin Avni, Sürmene'de Tiyatro, Musiki ve Spor Hayatı, s.4

2765. sayı 11 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], İlimiye Kisvesi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 36, s.2

2766. sayı 12 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cenevre'de İngiliz Oyunu, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 37, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait İsyan İçin Dolaşırken, s.3

2767. sayı 13 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Altı Aylık Bir Tecrübe, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 38, s.3

2768. sayı 14 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Musul'da Harp Tehlikesi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 39, s.2
- . Halil Halit, Şapka İle İngiliz Tarzında Selam Vermeliyiz, s.3

2769. sayı 15 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye'de Ecnebi Mektepleri, s.1
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 1, s.4
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 40, s.5

2770. sayı 16 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Müspet Bir Teklif, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 41, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 2, s.4
- . Ertuğrul Muhsin, İhtilal Karşısında İlim Adamları, s.5

2771. sayı 17 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bakana Çare-i Telif, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 42, s.2

- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 3, s.4

2772. sayı 18 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gözü Kapalı Bir İdare, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 43, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 4, s.4

2773. sayı 19 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Eski Düşmanlar, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 44, s.2
- . M. F. Mektepler Açılıyor, s.3
- . D. (Dal) Ş., Seyahatte Kadınlar, s.3
- . Ertuğrul Muhsin, Moskova Resim Sergisinde Birkaç Saat, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 5, s.4

2774. sayı 20 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], İdman Cemiyetleri Kongresi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 45, s.2
- . İmzasız, Cemiyet-i Akvam'dan Beklenen Akılâne Hareket, s.3

2775. sayı 21 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Lahey'ye Havale, s.1
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 6, s.4

2776. sayı 22 Eylül 1925

- . İmzasız, Gazi Paşa Hazretleri, s.3

2777. sayı 23 Eylül 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 46, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 7, s.4

2778. sayı 24 Eylül 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 47, s.2
- . Mehmet Asım [Us], Baş Muharririmizin İntibai ve Müşahedeleri, s.2

- . İmzasız, Ecnebi Mekteplerinde, s.4

2779. sayı 25 Eylül 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 48, s.2
- . Mehmet Asım [Us], Mudanya Oklarında Geçen Unutulmaz Saatler, s.2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Gazi Paşa Hazretlerinin Bursa'da Dünkü Ziyaretleri, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 9, s.4

2780. sayı 26 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Havaleden Sonra, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 49, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 10, s.4

2781. sayı 27 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tahkikat Tuzağı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 49, s.2
- . Ertuğrul Muhsin, Rus Tiyatrosunun Geçirdiği Devreler, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 11, s.4

2782. sayı 28 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tuzağa Düşmeyeceğiz, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 50, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 12, s.4

2783. sayı 29 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bir Teşrifat Meselesi, s.1
- . İmzasız, Trabzon'dan Kars'a Kadar Ne Gördüler?, s.2
- . İmzasız, Musul İhtilafı Etrafında Dedikodular, s.3

2784. sayı 30 Eylül 1925

- . Mehmet Asım [Us], Otomobillerin Kontrolü, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 51, s2
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Muharririmize Hayatını Anlatıyor, s.2

- . Mehmet Nurettin, İmam-ı Azam'ın Cevaz Verdiği Bir Mesele, s.3

2785. sayı 1 Teşrin-i evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Dinî Hayatımız, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Hatıraları: Hac Seyahati, s.2
- . İmzasız, Muallimler Birliği, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 52, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 13, s.4

2786. sayı 2 Teşrin-i Evvel 1925

- . İmzasız, Yunan Meclisini Fesheden Emirname, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 62, s.2
- . Ertuğrul Muhsin, İhtilal Gecelerinde Kapanmayan Opera, s.4
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 14, s.4

2787. sayı 3 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Emin Bey Aldanıyor, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 63, s.2
- . İmzasız, Fransa'yı Esir Etmek mi İstiyorlar?, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Küf Kokuları, s.4
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 15, s.4

2788. sayı 4 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şehir İşlerinin Hududu, s.1
- . İmzasız, Kadın Muallimler de Şapka Giyecekler, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 64, s.2
- . Ertuğrul Muhsin, Tiyatroya Yeni Bir Çığır Açan Adam, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 16, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Moda'da Büyük Deniz Yarışları, s.5

2789. sayı 5 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Nasıl Cevap İsterdik?, s.1
- . İmzasız, Yunan İntihabı, s.2

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 65, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 17, s.4

2790. sayı 6 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul'u Kurtaran Siyasî Zafer Nasıl Oldu?, s.2

2791. sayı 7 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türk'ü Kurtaran Kuvvet, s.1
- . Mehmet Nurettin, Geçerler ki, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 66, s.2
- . İmzasız, Türk Ocağı'nda, s.3
- . Kamuran, Rumlar İncirlerimizin Taklidini Çıkardılar, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 18, s.4

2792. sayı 8 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Milli Siyasetimiz, s.1
- . İmzasız, İngiltere'nin Irak'taki Vazifesi Ne İmiş?, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 67, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 19, s.4

2793. sayı 9 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Lisanda Türkçülük, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 68, s.2
- . Adnan Remzi, Müslümanların Vahdeti Vicdanî Vahdettir, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 20, s.4

2794. sayı 10 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Kanun Müddetimiz, s.1
- . Ertuğrul Muhsin, Şekspir'in Hamlet'i mi Rusların Hamlet'i mi?, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 21, s.4

2795. sayı 11 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şirketlerde Türkçe, s.1

- . İmzasız, İngiltere Irak'ı Mutlaka Tahliye Etmelidir, s.2
- . İmzasız, İstanbul Hapishanesi Ne Durumdadır, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 69, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 22, s.4

2796. sayı 12 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gazi Paşa Peygamber mi?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 70, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 23, s.4

2797. sayı 13 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Emanet Tahkikatı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 71, s.2
- . İmzasız, Tekkeler ve Türbeler, s.3
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Mısır'da Neler Görmüş, s.3

2798. sayı 14 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Emniyet-i İctimaiyye, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 72, s.2
- . Abdülkadir Süleyman, Lisan'da Türkçeleşmek Bahsi Münasebetiyle, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 24, s.4

2799. sayı 15 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Taksitli Satışlar, s.1
- . İmzasız, Hükümet ve Millet Arasında Fark Yoktur, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 73, s.2
- . Fuat, Eksik Ekmek, s.4
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 25, s.4

2800. sayı 16 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kaçakçılığı Kaldırmak, s.1
- . Hikmet Uluğ, Reşit Galip Bey, s.2

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 74, s.2
- . Raşit Galip, Viyana'da Sefirimize Verilen Ziyafet, s.3

2801. sayı 17 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Rusya ve Ermeniler, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait 319'da İstanbul'da İken, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 75, s.2
- . Ertuğrul Muhsin, Medeniyette Köylü Nasıl Yaşamalıdır?, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 26, s.4

2802. sayı 18 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Nazariyat Ne Demektir?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 76, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Tarihe Yeni Bir Mecra, s.4
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 28, s.4

2803. sayı 19 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Müntehipler ve Mebuslar, s.1
- . Mehmet Nurettin, Köşe Başında, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 77, s.2
- . M. Kemal, Trabzon'da Bir Şaheser: Eski Türk Evi, s.3

2804. sayı 20 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Mekteplerde Disiplin, s.1
- . İmzasız, İsmet Paşa, s.2
- . Adnan Remzi, Hilafete Artık Gerek Yoktur, s.3

2805. sayı 21 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Sûistimal Mücadelesi, s.1

2806. sayı 22 Teşrin-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tetkikat-ı Milliye, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 78, s.2
- . İmzasız, Kadınlar Birliği, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 28, s.4

2807. sayı 23 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Seyyah, Fransızlarda Ne Oluyor, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 79, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 29, s.4

2808. sayı 24 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yunanistan'ın Geçirdiği Buhran, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 80, s.2
- . Mehmet Nurettin, Yine Kuran'ın Türkçe Okunmasına Dair, s.3

2809. sayı 25 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Teftiş İşlerimiz, s.1
- . Ahmet Zeki Velidi [Togan], Cumhuriyetimizin Arması Nasıl Olmalıdır?, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 81, s.2
- . Muhsin Ertuğrul, İşçi Fakülteleri Kimlere Ne Okutur?, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 30, s.4

2810. sayı 26 Teşrîn-i Evvel

- . Mehmet Asım [Us], Yunan-Bulgar İhtilafı, s.1
- . İmzasız, Ziya Gökalp Kimdir, Ne Demektir?, s.2
- . İmzasız, Hazret-i Musa'nın El Yazısı Bulundu, s.3
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 82, s.2

2811. sayı 27 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Balkanlar Yine Yanacak mı?, s.1
- . Ertuğrul Muhsin, Rus İrfanından İstifadede Geciktik, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 31, s.4

2812. sayı 28 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Vaziyet-i Siyasiye, s.1
- . İmzasız, Cemiyet-i Akvam Toplandı ve Karar Verildi, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 83, s.2

2813. sayı 29 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], İngiltere Tehdit Ediyor, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 84, s.2
- . Hüseyin Avni, Tranzon'da Ruslar Nasıl Mağlup Oldu, s.3
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in İstanbul Hatıraları, s.4
- . Halil Halit, Garp Misyonerlerine Açık Mektup, s.4

2814. sayı 31 Teşrîn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Emanet Kontrol İster, s.1
- . Seyyah, Cumhuriyet Milletlerin Son Rütbesidir, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 32, s.4

2815. sayı 1 Teşrîn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Son Ümitler Kırıldı mı?, s.1
- . Mehmet Nurettin, Tahir Bey Öldü, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 85, s.2

2816. sayı 2 Teşrîn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Hesapsız Kasap, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 86, s.2
- . (Elif) R., Rûmi Tarih Nasıl ve Niçin Alınmıştır?, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 33, s.4

2817. sayı 3 Teşrîn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Gazi'nin Nutku, s.1
- . Ertuğrul Muhsin, Halka İnme Değil Halkı Yükseltmek, s.3
- . Refik Ahmet, Aktör Burhanettin Bey Ne Yapmak İstiyor, s.4

2818. sayı 4 Teşrîn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Acıklı Bir Feryat, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 87, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 34, s.4

2819. sayı 5 Teşrîn-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tenvire Muhtaç Bir Nutuk, s.1

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 88, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 35, s.4

2820. sayı 6 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cumhuriyet mi Şahlık mı?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 89, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 36, s.4

2821. sayı 7 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], İnkılâbımız Hukuk Sahasında, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 90, s.2
- . Ertuğrul Muhsin, Rusya'da Sanat Politikası Prensipleri, s.4
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 37, s.4

2822. sayı 8 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Nurettin, Dört Sual Dört Cevap, s.3
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 38, s.4

2823. sayı 9 Teşrin-i Sâni 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 91, s.2

2824. sayı 10 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yunanistan İle İtilaf, s.1
- . Halil Halit, Garp Âleminde Uyanan Heyecanın Ehemmiyeti, s.3

2825. sayı 11 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Mehmet Asım [Us], Terakkiperverlerin Vaziyeti, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 92, s.2
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 39, s.4

2826. sayı 12 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Park Gazino Mukavelesi, s.1

2827. sayı 13 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Bira İnhisarı, s.1

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 93, s.2

2828. sayı 14 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], İktisadî Suikastler, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 94, s.2
- . Mehmet Rauf, Baba Kalbi, s.4
- . Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), Tefrika 40, s.4

2829. sayı 15 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Evrak-ı Nakdiye, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 95, s.2
- . Seyyah, Perili Evde Bir Gece, s.4

2830. sayı 16 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], İrfan İhtiyaçlarından, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 96, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Adım Daha, s.4
- . Mehmet Rauf, Hep Yalan, s.5

2831. sayı 17 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], İki Tarafı Da Dinleyelim, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 97, s.2

2832. sayı 18 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Acaba Vatan Tehlikede mi?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 98, s.2

2833. sayı 19 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Evrak-ı Nakdiyemizin Kıymeti, s.1

2834. sayı 20 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şifahi Rapor, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 99, s.2

2835. sayı 21 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Acaba Doğru mu?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 100, s.2

2836. sayı 22 Teşrin-i Sâni 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kabotaj Hazırlıkları, s.1

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 101, s.2
- 2837. sayı 23 Teşrîn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Divan-ı Adaletin Kararı, s.1
- 2838. sayı 24 Teşrîn-i Sâni 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2839. sayı 25 Teşrîn-i Sâni 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2840. sayı 26 Teşrîn-i Sâni 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2841. sayı 27 Teşrîn-i Sâni 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2842. sayı 28 Teşrîn-i Sâni 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Son Silah, s.1
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2843. sayı 29 Teşrîn-i Sâni 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2844. sayı 30 Teşrîn-i Sâni 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2845. sayı 1 Kânûn-i Evvel 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2846. sayı 2 Kânûn-i Evvel 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Cenevre Yolunda, s.1
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2847. sayı 3 Kânûn-i Evvel 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2848. sayı 4 Kânûn-i Evvel 1925**
(Sayfalar tamamen karanlık)
- 2849. sayı 5 Kânûn-i Evvel 1925**
- . Mehmet Asım [Us], Suriye ve Musul, .1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 113, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Kadın Bir Erkek, s.4

2850. sayı 6 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Saraylar Mukavelesi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 114, s.2
- . İmzasız, Trabzon Bir Gecede Kaç Okka Rakı İçebilir?, s.3

2851. sayı 7 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ticaret Haberleri, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 115, s.2

2852. sayı 8 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kumar ve Dans İnhisarı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 116, s.2

2853. sayı 9 Kânûn-i Evvel 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 117, s.2

2854. sayı 10 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cenevre'de Neler Oluyor, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 118, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Abdürrahim İbrahim Reşit Bey'e Cevap, s.3

2855. sayı 11 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Tenakuzlar İçinde, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Yedi Başlı Ejder, s.4

2856. sayı 12 Kânûn-i Evvel 1925 (karanlık)

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 119, s.2
- (Sayfalar tamamen karanlık)

2857. sayı 13 Kânûn-i Evvel 1925

(Sayfalar tamamen karanlık)

2858. sayı 14 Kânûn-i Evvel 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 120, s.2
  - . Mehmet Emin, Edebiyatımızdaki Boşluk Hakkında, s.5
- (Sayfalar tamamen karanlık)

2859. sayı 15 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], İran'daki tebeddül, s.1
  - . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 121, s.2
- (Sayfalar tamamen karanlık)

2860. sayı 16 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvam Tuzakta, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 122, s.2
(Sayfalar tamamen karanlık)

2861. sayı 17 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvamın Kararı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 123, s.2

2862. sayı 18 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Kararın Aslı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 124, s.2
(Sayfalar tamamen karanlık)

2863. sayı 19 Kânûn-i Evvel 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 125, s.2
(Sayfalar tamamen karanlık)

2864. sayı 20 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Meselenin Yeni Safhaları, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Armamızda Neler Bulunsun?, s.5

2865. sayı 21 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Üç Tarz Hareket, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 126, s.2

2866. sayı 22 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türk İnkılâbı ve Museviler, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 127, s.2

2867. sayı 23 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], İstiklal Mahkemesi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 128, s.2

2868. sayı 24 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Ruslarla Müahedemiz, s.1
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Tabiat Âleminde İnsan ile Maymun, s.4

2869. sayı 25 Kânûn-i Evvel 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 129, s.2
(Sayfalar tamamen karanlık)

2870. sayı 26 Kânûn-i Evvel 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 130, s.2
(Sayfalar tamamen karanlık)

2871. sayı 27 Kânûn-i Evvel 1925

- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 131, s.2
(Sayfalar tamamen karanlık)

2872. sayı 28 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye ve Rusya, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 132, s.2
- . M. F., Yirmi Sene Sonra, s.3

2873. sayı 29 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Amerika'da Bir Münakaşa, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 133, s.2

2874. sayı 30 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Şûra-yı Âli-yi Askerî, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 134, s.2

2875. sayı 31 Kânûn-i Evvel 1925

- . Mehmet Asım [Us], Mühim Bir Hadise, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 135, s.2

2876. sayı 1 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Kanunların Müzakeresi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 136, s.2
- . Ahmet Rasim, Evvelki Yıl Başları, s.4

2877. sayı 2 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Tarih ve Yeni Saat, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 137, s.2

2878. sayı 3 Kânûn-i Sâni 1926

(Sayfalar tamamen karanlık)

2879. sayı 4 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Musul Meselesi, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 138, s.2

2880. sayı 5 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Esrarengiz Bir Mülakat, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 139, s.2
- 2881. sayı 6 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Balkanlar Karışacak mı?, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 140, s.2
- 2882. sayı 7 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Gayri Mübadillerin Hakkı, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 141, s.2
- 2883. sayı 8 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Musul İşi Ne Halde, s.1
- . Naşit Hakkı [Uluğ], Beş Yüz Yetmiş Dört Seneyi Atlarken, s.3
- 2884. sayı 9 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Derebeylik Derdi, s.1
- . Seyyah, Tahta Kılıçlar, s.3
- 2885. sayı 10 Kânûn-i Sâni 1926**
- (Sayfalar tamamen karanlık)
- 2886. sayı 11 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Musul Meselesi Mecliste, s.1
- 2887. sayı 12 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Türk Yunan Dostluğu, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 145, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İstilah Meselsi, s.3
- 2888. sayı 13 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], İmparatorluk Konferansı, s.1
- (Diğer sayfalar tamamen karanlık)
- 2889. sayı 14 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Bacaların Temizlenmesi, s.1
- (Diğer sayfalar tamamen karanlık)
- 2890. sayı 15 Kânûn-i Sâni 1926**
- (Sayfalar tamamen karanlık)
- 2891. sayı 16 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Mühim Bir Dava, s.1

- . Ahmet Rasim, Halk Edebiyatında Mizah, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Şive Farkı ve Lehçe, s.4
- 2892. sayı 17 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Celal Muhtar Bey'in Teberruu, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 146, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Birliğe Mani Diğer Sebepler, s.4
- 2893. sayı 18 Kânûn-i Sâni 1926 (okunmuyor)**
- (Sayfalar tamamen karanlık)
- 2894. sayı 19 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Türkçemizin Hâkimiyeti, s.1
- 2895. sayı 20 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Cenup Hududumuz, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 147, s.2
- 2896. sayı 21 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], İngiliz Sefiri Ankara'da, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 148, s.2
- 2897. sayı 22 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Manalı Bir Tekzib, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 149, s.2
- 2898. sayı 23 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, Tefrika 150, s.2
- . Ahmet Rasim, Halk Edebiyatında Mizah, s.3
- 2899. sayı 24 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Kanalizasyon İnşaatı, s.1
- 2900. sayı 25 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Asım [Us], Propaganda Silahına Karşı, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 1, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Şahadetin Tahlili, s.4
- 2901. sayı 26 Kânûn-i Sâni 1926**
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 2, s.3
- . Refik Ahmet, Dârülelhan ile Dârülbedâyi Birleşirken, s.4

2902. sayı 27 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye ve Amerika, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 3, s.3
- . Refik Ahmet, Konservatuardan Neler Bekleyebiliriz?, s.4

2903. sayı 28 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Telaşın Sebebi Nedir?, s.1
- . Refik Ahmet, Dârülbedâyi Şimdiye Kadar Ne Yapabildi?, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 4, s.4

2904. sayı 29 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şömendifer, Teyyare, Vapur, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 5, s.3

2905. sayı 30 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yayından Koruma İmiş, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 6, s.3

2906. sayı 31 Kânûn-i Sâni 1926

- . Mehmet Asım [Us], Kredi Buhranına Çare, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 7, s.3
- . İmzasız, Memleketimizde Pekâlâ Yapabileceğimiz İş, s.4
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], İki Şiar Üzerinde, s.4

2907. sayı 1 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Türk – Yunan Müzakeratı, s.1
- . Refik Ahmet, Her Şeyden Evvel Tiyatro Mektebi Açmalıyız, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 8, s.3
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk İndinde Firdevsi ve Şehnâmesi, s.4
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 1, s.4

2908. sayı 2 Şubat 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 9, s.3
- . Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 2, s.4

2909. sayı 3 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Para Buhranı, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 10, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 3, s.4

2910. sayı 4 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şayan-ı Dikkat Bir Hadise, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 11, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 4, s.4

2911. sayı 5 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Ufaklık Meselesi, s.1
- . (Elif) Sırrı, Kapıkulu Hikâyesi Safsatadan İbarettir, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 12, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 5, s.4

2912. sayı 6 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Dostlar Ne Yapmak İstiyorlar?, s.1
- . (Köprülüzade Fuat Bey'in Nezdinde Birkaç Saat) Milli Edebiyatı İstikbalde Aramak Lazımdır, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 13, s.3
- . Mehmet Rauf, Papaz Büyüsü, s.4
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 6, s.4

2913. sayı 7 Şubat 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 14, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 7, s.4

2914. sayı 8 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], İflaslar Niçin Çoğalıyor, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 8, s.4

2915. sayı 9 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şehir İnhisarının Tatbiki, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 9, s.4

2916. sayı 10 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Necati Bey'in Tasavvurları, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 10, s.4

2917. sayı 11 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], İki Mühim Karar, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 11, s.4

2918. sayı 12 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Silahsız Harp, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 12, s.4

2919. sayı 13 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bir Mahkûmiyetin Manası, s.1
- . Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 13, s.4
- . Rauf Yekta, Milli Musikimiz Yok Mudur?, s.5

2920. sayı 14 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Fazla Bir Şey İstemiyoruz, s.1
- . Halil Halit Kendimize Dost Kazanmayı Bilmeliyiz, s.4

2921. sayı 15 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], İnhisar Aleyhdarlığı, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 14, s.4

2922. sayı 16 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Nahiye Teşkilatı, s.1
- . Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 15, s.4

2923. sayı 17 Şubat 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 15, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 16, s.4

2924. sayı 18 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Kanalizasyon Teşkilatı, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 17, s.4

2925. sayı 19 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yunanlıların Maksadı Nedir?, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 18, s.4

2926. sayı 20 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], İtilafnamenin İmzası, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 16, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika –19, s.4

2927. sayı 21 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Muhacirlere Verilen Emlak, s.1
- . Seyyah, Sütunlarda Seyahat, s.2

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 17, s.3

2928. sayı 22 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Borsacılık ve Türkler, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 18, s.3
- . Hakkı Süha [Gezgin], Mehtap, s.5

2929. sayı 23 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hakikati Anlayalım, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 19, s.3

2930. sayı 24 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Fırıncıların Şikâyetleri, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 20, s.3

2931. sayı 25 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Mütedavil Para Miktarı, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 21, s.3

2932. sayı 26 Şubat 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 22, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 20, s.4

2933. sayı 27 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Siyaset Adında Bir Tahavvül, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 23, s.3

2934. sayı 28 Şubat 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bir Kaçakçının Tecziyesi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 24, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 21, s.4

2935. sayı 1 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Münakaşa Büyüyor, s.1
- . Seyyah, Zavallı Halk, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 25, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 22, s.4

2936. sayı 2 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Anlamadığımız Bir İhtilaf, s.1
- . Seyyah, Galip İmişiz, s.2

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 26, s.3

2937. sayı 3 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Ceza Kanunumuz ve Gazeteler, s.1
- . Seyyah, Son İzler, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 27, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 23, s.4
- . Ali Haydar Emir, Mızrak İle Çuval, s.6

2938. sayı 4 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hâkimlerimizin Vazifesi, s.1
- . Seyyah, Zavallı Gemiler, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 28, s.3

2939. sayı 5 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Halıcılık Tehlikede, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 29, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 24, s.4

2940. sayı 6 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Haklı Bir Karar, s.1
- . Seyyah, Ne Vakit İsteyecekler, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 30, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 25, s.4
- . Ahmet Rasim, Karnaval Kokuları, s.5

2941. sayı 7 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hâkimlerimiz, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 31, s.3

2942. sayı 8 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvam Toplanıyor, s.1
- . Seyyah, Can ve Patlıcan, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 32, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 26, s.4

2943. sayı 9 Mart 1926

(Bu sayıya ulaşılamamıştır)

2944. sayı 10 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Niçin Gitti?, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 33, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 27, s.4

2945. sayı 11 Mart 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 34, s.3

2946. sayı 12 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şayan-ı Taksir Bir Misal, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 34, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 28, s.4

2947. sayı 13 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Harflerimiz Değişecek mi?, s.1
- . Seyyah, Boğaz Tenhalaşıyor, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 35, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 29, s.4
- . Ahmet Rasim, Hisarlar Hakkında Hasbihal, s.5

2948. sayı 14 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şûra-yı Devlet İntihabatı, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 36, s.3

2949. sayı 15 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Siyasette Garabet, s.1
- . Seyyah, Latin Harfleri, s.2
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Ramazana Girenken, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 37, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 30, s.4

2950. sayı 16 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], İnhisar İşlerinde Teehhî, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 38, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 31, s.4

2951. sayı 17 Mart 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 39, s.3
- . Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 32, s.4

- . Emin Mustafa, Bir İtalyan Gazetesinin Savurduğu Hezeyanlar, s.7

2952. sayı 18 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Amelenin Mesai Saatleri, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 40, s.3

2953. sayı 19 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hâkimlerin İstiklali, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 41, s.3

2954. sayı 20 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bir İhtilaf Münasebetiyle, s.1
- . İmzasız, Türk Tütünleri, s.2
- . Seyyah, Merhamet mi Hürmet mi?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 42, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 33, s.4

2955. sayı 21 Mart 1926

- . Seyyah, Deli mi Oluyorlar Acaba?, s.2

2956. sayı 22 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Emanetin Borçları, s.1
- . Seyyah, O Şerefli Tasavvura Dair, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 43, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 34, s.4

2957. sayı 23 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bursa'da Islahat, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 35, s.4

2958. sayı 24 Mart 1926

- . Seyyah, Hazin Bir Sergi, s.2
- . Rauf Yekta, Türk Musikisi Müzeye Kaldırılmaz, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 44, s.3

2959. sayı 25 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Bir Harp Olursa, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 45, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 36, s.5
- . Ali Haydar Emir [Alpagut], Terakkiyat Kongresinin Kararı, s.5

2960. sayı 26 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şarkta Islahat, s.1
- . Seyyah, Haksız Bir Tariz, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 46, s.3
- . Rauf Yekta, (Dârülelhan) ın Ramazan Konserleri, s.4

2961. sayı 27 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Ermeniler Arasında, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 37, s.5

2962. sayı 28 Mart 1926

- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 38, s.5

2963. sayı 29 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bir Salahiyet Tehdidi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 47, s.3
- . Refik Ahmet, Miras Peşinde, s.4

2964. sayı 30 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hayat Pahalılığı, s.1
- . Seyyah, Balolarına Ne Mal Oluyor?, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika – 48, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 39, s.5

2965. sayı 31 Mart 1926

- . Mehmet Asım [Us], Haydar Bey Ne Yaptı?, s.1
- . Refik Ahmet, Bir Saniye, s.4
- . Bir Deniz Hailesi, [Muharrir bilgisi verilmemiş] Tefrika – 40, s.5

2966. sayı 1 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Veraset ve İntikâl Vergisi, s.1
- . Seyyah, Kirli Silah, s.2
- . Ahmet Rasim, İki Kuru Sıkı, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 49, s.3

2967. sayı 2 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Ümit Veren Haberler, s.1

- . Seyyah, Değişen İstasyonlar, s.2

2968. sayı 3 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yanlış Bir Telakki, s.1
- . Seyyah, Kırk Asırlık Bir Beddua, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 50, s.3

2969. sayı 4 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şüpheler İçinde, s.1
- . Seyyah, Hevâ ve Hevâiyyât İçinde, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 51, s.3
- . Ertuğrul Muhsin, Kıymetli Sahne Sanatkârimızın Bir Mektubu, s.3

2970. sayı 5 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bir İntikal Kanunu Lazım, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 52, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 41, s.5

2971. sayı 6 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Pangalos Reis-i Cumhur, s.1
- . Seyyah, Bir Hicaz Taksimi, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 53, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 42, s.5

2972. sayı 7 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Namaz da Türkçe, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 54, s.3

2973. sayı 8 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul Firavunları, s.1
- . Seyyah, Yersiz Bir Ceza, s.2

- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 43, s.5

2974. sayı 9 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], İtalya Ne İstiyor?, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 55, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 44, s.5

2975. sayı 10 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Son Safhada mıyız?, s.1
- . Seyyah, Hesap Günündesiniz, s.2
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 45, s.5

2976. sayı 11 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Nîk-bînlik Artıyor, s.1
- . Seyyah, Saklanan Bayraklar, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 56, s.3
- . Rauf Yekta, Musikîmiz Hakkında Yanlış Fikirler, s.5

2977. sayı 12 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], İngiliz Lirası (990), s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 57, s.3

2978. sayı 13 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şayana Dikkat Bir Mesele, s.1
- . Seyyah, Hitabet Şampiyonluğu, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 58, s.3
- . Ali Haydar Emir, Türkçe Sâitleri ve Latin Alfabeti, s.4
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 46, s.5

2979. sayı 14 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Garip Bir Müdafaa, s.1

- . Seyyah, Bayram Hazırlıkları, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 59, s.3

2980. sayı 17 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Türkçenin Mecburiyeti, s.1
- . Seyyah, Hangisi Daha Kutlu, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 60, s.3
- . M. F., Bayram Ne Gün Olmalıydı?, s.4

2981. sayı 18 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], İtalya'da Ne Oluyor?, s.1
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 47, s.5

2982. sayı 19 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bulutlar Dağılıyor mu?, s.1
- . Seyyah, Cezasız Kalmamalı, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 61, s.3

2983. sayı 20 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Habeşistan'ın Taksimi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 62, s.3

2984. sayı 21 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Almanya Şark'a mı Dönüyor?, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 63, s.3
- . Ayın) R. , Habeşistan'ın Taksimi Karşısında, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 48, s.4

2985. sayı 22 Nisan 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 64, s.3

2986. sayı 23 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bursa'dan Bir Nazar, s.1
- . Seyyah, Genç Görünmek Uğrunda, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 65, s.3
- . Kâzım Vehbi, Bugün Bütün Türkiye'de Çocuk Günüdür, s.3

2987. sayı 24 Nisan 1926 (2986. sayı yazıyor)

- . Mehmet Asım [Us], Bir Sûistimal, s.1
- . Seyyah, Bıyıklara Hücum, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 66, s.3

2988. sayı 25 Nisan 1926 (2987. sayı yazıyor)

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Vergiler, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 67, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 49, s.4
- . İmzasız, Suistimal Yapıldı mı Yapılmadı mı?, s.4

2989. sayı 26 Nisan 1926 (2888 sayı yazıyor)

- . Seyyah, Bahar İçinde, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 68, s.3
- . Ali Haydar Emir, Alfabenin Hars ile Münasebeti, s.4
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 50, s.5

2990. sayı 27 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], İhracatımız İçin Bir Tehlike, s.1
- . Seyyah, Sıcaktan Şikâyet, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 70, s.3

2991. sayı 28 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Darülaceze, s.1

- . Lütfi Simavi, Yan Kesicilere Nasıl Para Kaptırdım?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 71, s.3
- . İmzasız, Şark İle Garp Arasında Köprü Olacak Diyorlar, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 51, s.5

2992. sayı 29 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], Birlik Muahedesi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 72, s.3
- . Lütfi Simavi, Monte Carlo'da Nasıl Soyuldum?, s.3
- . Bir Deniz Hailesi, Tefrika 52, s.4
- . Hüseyin Avni, Zonguldak'a Doğru, s.5

2993. sayı 30 Nisan 1926

- . Mehmet Asım [Us], İnhisâr Tatbikatından, s.1
- . Seyyah, Bu Nasıl Dârülaceze?, s.2

2994. sayı 1 Mayıs 1926 (sayı yazılmamış)

- . Mehmet Asım [Us], Tercih Meselesi Nedir?, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 73, s.3

2995. sayı 2 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hataların Neticesi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 74, s.3

2996. sayı 3 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hatalarımızı Bilelim, s.1
- . Seyyah, Meş'ûm Yangın, s.2
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela -1, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 75, s.5

2997. sayı 4 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Vergiler ve Müstehlekler, s.1
- . Seyyah, Anlaşılmaz Mektuplar, s.2
- . İmzasız, İstihlak Vergisinin Tatbikatı Etrafında, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 76, s.3
- . Hüseyin Avni, Asr-ı Dîdeler Memleketi, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 2, s.4

2998. sayı 5 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], İngiliz Grevi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 77, s.3
- . Lütfi Simavi, Avrupa Kumarhaneleri Nasıldır?, s.3
- . Arif Oruç, Musul Meselesi Her Şeyden Evvel Bir Arazi Meselesidir., s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela-3, s.5

2999. sayı 6 Mayıs 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 78, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela-4, s.5

3000. sayı 7 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], İzmir'de Bir Hadise, s.1
- . Seyyah, Yeni Bir Kutup Seyahati, s.2
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela-5, s.5

3001. sayı 8 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Kredisizlik Derdi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 80, s.3
- . Kemal Emin, Mûsikimiz Gayesine Vasıl Olmuştur!, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 6, s.5

3002. sayı 9 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], İngiliz Grevi Büyüyor, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 81, s.3
- . İmzasız, Bulgar Türklerinin Vaziyetleri Nedir?, s.3
- . İmzasız, Bu Gidişle Şam'da İnsan Kalmayacak mı?, s.3
- . Refik Ahmet, Türkiye'de İlk Tiyatro Hareketleri ve Kadın (Türk Kadını Sahneye Nasıl Çıktı? - 1), s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 7, s.5

3003. sayı 10 Mayıs 1926

- . Seyyah, Aşkın Kuvveti, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 82, s.3
- . Refik Ahmet, Afife Hanım Nasıl Tevkif Edildi? (Türk Kadını Sahneye Nasıl Çıktı? - 2), s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 8, s.5

3004. sayı 11 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], İngiliz Vatanperverliği, s.1
- . İmzasız, Yeni Vergiler Üzerinde Bir Tetkik, s.2
- . İmzasız, İngiliz Kabinesi Vaziyeti Nasıl Görüyor?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 83, s.3
- . Refik Ahmet, Sadrazam Paşa Ne Emrediyor? (Türk Kadını Sahneye Nasıl Çıktı? - 3), s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 9, s.5

3005. sayı 12 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], İstihlak Talimatnamesi, s.1
- . Seyyah, Renkler ve Kadınlar, s.2

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 84, s.3
- . İmzasız, Hanımlarımız Parisliler Kadar Zarif Geziyorlar (Kadınlara Dair), s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 10, s.5

3006. sayı 13 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Takası Kabul Etiler, s.1
- . İmzasız, İstihlak Vergisi Hakkında Yeni Kararlar, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 85, s.3
- . İmzasız, Berlinliler İlbaharı Nasıl Geçirirler?, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 11, s.5

3007. sayı 14 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Tıbbî Vaziyete Avdet, s.1
- . İmzasız, İngiliz Grevi Kaça Mal Oldu, s.2
- . İmzasız, Yeni Vergiler Üzerinde Bir Tetkik, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 86, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 12, s.5

3008. sayı 15 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bayrak Meselesi, s.1
- . Seyyah, Gönüllü Mahpuslar, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 87, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 13, s.5

3009. sayı 16 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Siyasî Bir Eser, s.1
- . Seyyah, Türkçeye Hürmet İsteyelim, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 88, s.3

- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 14, s.5

3010. sayı 17 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Kontrolde İmkânsızlık, s.1
- . Seyyah, Bir Muhakeme Karşısında, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 89, s.3
- . Raşit Galip, Bâd-ı Hevâ Seyahat, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 15, s.5

3011. sayı 18 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Medeniyet Müsabakası, s.1
- . Seyyah, Zavallı Azrail, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 16, s.5

3012. sayı 19 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], İnhisar İçinde İnhisar mı?, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 90, s.3
- . İmzasız, Krippel İtirazlara Cevap Veriyor (Sanata Dair), s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 17, s.5

3013. sayı 20 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Propagandalar, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 91, s.3
- . Lütfi Simavi, Kocalı Kadınlarla Münasebette Bulunanların Akıbeti, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 18, s.5

3014. sayı 21 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Meclisin İçtihatı, s.1
- . Seyyah, Banyoların Marifeti, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 92, s.3

- . İmzasız, Emlak Bankasının Teşkilî Kabul Edildi, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 19, s.5

3015. sayı 22 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Emlak Bankası, s.1
- . Seyyah, Mûzî, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 93, s.3
- . Arif Cemil, Gazi Paşa Bozüyük'de, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 20, s.5

3016. sayı 23 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yapılacak İşler nedir?, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 94, s.3

3017.sayı 24 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Mebusluk ve Meclis İdareleri, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 95, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 21, s.5

3018.sayı 25 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Memuriyet Kanunu, s.1
- . Seyyah, Fikir İçin Ne Vakit Öleceğiz?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 96, s.3
- . Ömer Rıza, Mısır Hilafet Kongresi Komedi, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 22, s.5

3019. sayı 26 Mayıs 1926

- . Seyyah, (Mühim Hisler Silsilesinden) Sevinç!, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 97, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 23, s.5

3020. sayı 27 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Tehdid-i Teslîhât Münakaşaları, s.1
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 23, s.5

3021. sayı 28 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Garp Yıldızının Akvali, s.1
- . A. (Aydın), (Siyaset Ufkunda) Magrib-i Aksa'da Vesait, s.2

3022. sayı 29 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Memuriyetin Tasfiyesi, s.1
- . Seyyah, Nereye Gidiyoruz?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 98, s.3
- . İmzasız, İngiltere ile Ticari Münasebetimiz Ne Olabilir?, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 25, s.5

3023. sayı 30 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hakikat Meydana Çıkıyor, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 99, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 26, s.5

3024. sayı 31 Mayıs 1926

- . Mehmet Asım [Us], Defter Tutmak Mükellefiyeti, s.1
- . Seyyah, Unutulması Lazım Bir Mesele, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 100, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 27, s.5

3025. sayı 1 Haziran 1926

- . Seyyah, Aristokratlarımız, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 101, s.3

3026. sayı 2 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bursa Seyahati, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 102, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 28, s.5

3027. sayı 3 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], İtilaf İmzalanıyor, s.1
- . Seyyah, Zafer Ama Ne Zafer, s.2
- . A.(Ayın) M. , (Bursa Seyahatine Ait Notlar-1) Görüp Bu Heyet-i Pürrenge Sanma Geşt-i Nev' / O Bir Ketibe-i Sevda ki Vasl-ı Yare Gider, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 103, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 29, s.5

3028. sayı 4 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yunanlılar ile İhtilafımız, s.1
- . Ayın) M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-2) Müşterek Gazel Tecrübesi Yarım Kaldıktan Sonra, s.2
- . Ayın), (Siyaset Ufkunda) Türkiye İle Mısır Arasında, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 104, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 30, s.5

3029. sayı 5 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Mebusluk ve Avukatlık, s.1
- . Ayın) M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-3) Sürat Yarışında Otomobilden Geri Kalan Tren, s.2
- . Seyyah, Beraata Hücum, s.2
- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mısır'da Çarpışan Kuvvetler, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 105, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 31, s.5

3030. sayı 6 Haziran 1926

- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Hilafet Kongresinin Son Perdesi, s.2
- . Ayın) M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-4) Köylü Çocukları Gazeteyi Niçin İstiyorlar?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 106, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 32, s.5

3031. sayı 7 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Meselenin Halli, s.1
- . Seyyah, Postalardan Şikâyet, s.2
- . Ayın) M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar- 5) Hayvanların Tren Karşısında Vaziyetleri Nedir?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 107, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 33, s.5

3032. sayı 8 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Garip Bir Tehdit, s.1
- . Ayın) M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-6) Araba, Otomobil Ücretleri Meselesinden Kim Mesul?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 108, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 34, s.5

3033. sayı 9 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Irak'ın İstiklâli, s.1
- . Seyyah, Yaz Bulutu, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 109, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 35, s.5

3034. sayı 10 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yolu Kısaltalım, s.1
- . Ayın) M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar- 7) Vali ile Şehremini Şapkaları Nasıl Değiştiler?, s.2
- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresi, s.2
- . Kara Çetin, Taşköprü Nasıl Bir Memlekettir?, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 110, s.3
- . Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri - 1), İngiliz Parlamentosu Sıcakta Nasıl Serinletilir?, s.4

3035. sayı 11 Haziran 1926

- . İmzasız, Yeni Kanunlarımız, s.2
- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Buiner ve İngiliz Mücadelesi, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 111, s.3
- . Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri - 2), İngiliz Kadınlarının Mali Müşavirleri Ne Demektir?, s.4
- . Vakî't'in Tefrikası, Görünmez Bela – 36, s.5

3036. sayı 12 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Trabzon – Tebriz Yolu, s.1
- . Ö. R. (Ömer Rıza), (Siyaset Ufkunda) Çin İşleri, s.2
- . Hüseyin Avni, Giresun Adasının Robinson Crusoe'si, s.2
- . Seyyah, Zavallı İzettin, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 112, s.3
- . Refik Ahmet, Memleket Edebiyatı, s.4
- . Vakî't'in Tefrikası, Görünmez Bela – 37, s.5
- .

3037. sayı 13 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Seyyar Sergi, s.1
- . Seyyah, İmam Bildiğini Okudu, s.2
- . Ö. R. (Ömer Rıza), (Siyaset Ufkunda) Faşist Devlet, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 113, s.3
- . Ali Haydar Emir, Numune Bağları, s.3

3038. sayı 14 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Boşa Kalan Cephemiz, s.1
- . Hakkı Süha, Ada Dönüşü, s.3
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 114, s.3
- . Ali Haydar Emir, Hafta Tatili ve Tabiat Aşkı, s.3
- . Vakıt'in Tefrikası, Görünmez Bela – 38, s.5

3039. sayı 15 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hindenburg Hadisesi, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 115, s.3
- . Raşit Galip, Türklerin Viyana Muhasarasından Hatıralar, s.3
- . Vakıt'in Tefrikası, Görünmez Bela – 39, s.5

3040. sayı 16 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Mısır'daki Türkler, s.1
- . Seyyah, Şikâyetten Sonra Takdir, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 116, s.3
- . Vakıt'in Tefrikası, Görünmez Bela – 39, s.5 (tefrika sayısı yanlış yazılmış)

3041. sayı 17 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bir Tazminat Meselesi, s.1

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 117, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 40, s.5

3042. sayı 18 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Para Siyaseti, s.1
- . Seyyah, Sol Taraftaki Pencereleler, s.2
- . Ö. R. (Ömer Rıza), (Siyaset Ufkunda) Hindistan'da Müslümanlar, Mecusiler, Sihler, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 118, s.3
- . Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri), Times Nehri Üzerinde Sevda Alışverişi, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 41, s.5

3043. sayı 19 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Cihan Buhranı, s.1
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 119, s.3
- . Ali Haydar Emir, Kitaplar ve Kitapçılar, s.3
- . Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri), Bir Kadının Gecelikle Görünmesi Mugayir-i Ahlak mıdır? , s.4
- . Raşit Galip, Tüccarlarımız ve Avrupa, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 42, s.5

3044. sayı 20 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], Suikast Muamması, s.1
- . Seyyah, Artık İllallah, s.2
- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 120, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 43, s.5

3045. sayı 21 Haziran 1926

- . Mehmet Rauf, Son Yıldız, Tefrika 121, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 44, s.5

3046. sayı 25 Haziran 1926

- . İmzasız, İsmet Paşa'nın Beyanâtı, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Zeyno'nun Oğlu, Tefrika – 1 [Başlangıç], s.2
- . İmzasız, (Yeni Tefrikamız Münasebetiyle), Kalp Ağrısı – Zeyno'nun Oğlu, s.2
- . Arif Oruç, İzmir'e Doğru, s.2
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 45, s.5

3047. sayı 26 Haziran 1926

- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) İnkılâbımızın Manevi Futûhâtları, s.2
- . Halide Edip [Adivar], Zeyno'nun Oğlu, Tefrika - 1, s.2

3048. sayı 27 Haziran 1926

- . Halide Edip [Adivar], Zeyno'nun Oğlu [Tefrika - 2], s.2
- . Seyyah, Milleti Sürü mü Sandınız?, s.2
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 46, s.5

3049. sayı 28 Haziran 1926

- . Mehmet Asım [Us], İki Günlük Muhakeme, s.1
- . Halide Edip [Adivar], Zeyno'nun Oğlu [Tefrika - 3], s.2
- . Seyyah, İtirafkar Karşısında, s.2
- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresinin İlk Safhaları, s.2
- . Ali Haydar Emir, Suikastçılarının Cezası, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 47, s.5
- . A. (Elif) Galip, Beynelmillel Sinema Kongresi, s.5

3050. sayı 29 Haziran 1926

- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresinin İkinci Safhası, s.2
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 48, s.5
- . Faruk Şükrü, Bir Türk Lügatçisi, s.5

3051. sayı 30 Haziran 1926

- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 49, s.5

3052. sayı 1 Temmuz 1926

- . Seyyah, Yağmura Hasret, s.2
- . Hüseyin Avni, Ordu'da Ticaret, Dans ve Spor Aşkı, s.3
- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 1], s.3
- . Mehmet Asım [Us], İstiklal Mahkemesi Reisinin 'Vakit'e Mühim Beyanâtı, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 50, s.5

3053. sayı 2 Temmuz 1926

- . Hakkı Tarık [Us], Mustafa Kemal'i İnkâr, s.1-2
- . Seyyah, Feci Bir Tezat, s.2
- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 2], s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 51, s.5
- . Ali Haydar Emir, Kazaya Rıza, s.5

3054. sayı 3 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 3], s.3
- . Raşit Galip, İhtiyarlar Evi, s.3
- . Hüseyin Avni, Trabzon'da Sandalye Dansı Neye Derler?, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 52, s.5

3055. sayı 4 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 4], s.3
- . Refik Ahmet, Şehir Tiyatrosuna Mersiye, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 53, s.5

3056. sayı 5 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 5], s.3
- . Seyyah, Aşığın Şikâyeti, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 54, s.5

3057. sayı 6 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 6], s.3
- . Refik Ahmet, Dâr'ül-Bedâyi Öldü, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 55, s.5

3058. sayı 7 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 7], s.3
- . Seyyah, Güzellik Ne Demektir?, s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 56, s.5
- . Refik Ahmet, Fehim Efendi'nin Hatıraları Münasebetiyle, s.5

3059. sayı 8 Temmuz 1926

- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresinde Neler Tekrar Etti?, s.2
- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 8], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -1) Ahmet Vefik Paşa'nın Vücuda Getirdiği Tiyatro, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 57, s.5

3060. sayı 9 Temmuz 1926

- . Mehmet Nurettin, Merhum Zeki Bey, s.3

3061. sayı 10 Temmuz 1926

- . Seyyah, Tesadüfen Münasebetsizlik, s.2
- . Hüseyin Avni, Rize'de Hayat, s.2
- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 9], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -2) Sanatkâr Başında Tabak Kırılmasına İzin Vermez, s.4
- . Rauf Yekta, Şark Musikisi mi Garp Musikisi mi?, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 58, s.5

3062. sayı 11 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Asilzadeler [Tefrika - 10], s.3
- . Seyyah, Başıma İş Açtım, s.2
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -3) Beyoğlu Yangınında Kül Olan Tiyatrolar, s.4

3063. sayı 12 Temmuz 1926

- . İmzasız, Hafız Mehmet, Vahap, Keleş Mehmet'in Dikkate Şayan Mahkemeleri, s.3
- . Toplu İğne, [Gelişi Güzel] Asırlık Nişanesi, s.4

3064. sayı 13 Temmuz 1926

- . Toplu İğne, [Gelişi Güzel] Yine Köpek Bahsi, s.2

3064. sayı 14 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa Nezdinde, s.1
- . Ömer Kamil, Anadolu'muzda Yeşil Bir Cennet: Artvin, s. 2
- . Seyfi Ekrem, Bursa'da Hayat, s.2

- . İmzasız, (Sanata Dair) Vasfi Rıza Bey, s.2
- . Seyyah, İlk Marifet, s.3
- . İmzasız, (Bir Tarih Sahifesi) Ahmet Samim, Zeki ve Hasan Fehmi Nasıl Öldürülmüşlerdi?, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 59, s.5

3065. sayı 15 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Karardan Sonra, s.1
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -5) Sanatkâr Başında Tabak Kırılmasına İzin Vermez, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 60, s.5

3066. sayı 16 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Ters Ahlak Telakkisi, s.2
- . Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) İnkılâbımızın Manevi Fütuhâtı, s.3
- . Ali Haydar Emir, Gramofonlar, s.4
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -5) Önceden Aktörleri Valiler mi Azlettirmiş?, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 61, s.5

3067. sayı 17 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Meselenin Canlı Noktası, s.1
- . Seyyah, Zevahire Aldananlar, s.2
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -6) Edirne'de Bahçe, Tiyatro, Otel, Gazino Yapılıyor, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 62, s.5

3068. sayı 18 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Maziye Bir Nazar, s.1

- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -7) Kelimat-ı Arabiyye Kafir Ağzında Günahtır, s.4
- . Seyyah, Nasıl Anlatıyoruz?, s.5
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 63, s.5

3069. sayı 19 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Ne Kadar Varidata Muhtacız?, s.1
- . Seyyah, İntiharlar ve İntihar Edenler İçin, s.2
- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -1], s.3
- . Seyyah, Nasıl Anlatıyoruz, s.4
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -8) Heranos Sanatkâr, Güzel ve Ateşli Bir Kadındı, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 63, s.5

3070. sayı 20 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -2], s.3
- . Ali Haydar Emir, Mazi-yi Milliyet, s.4
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -9) Çanakkale, Ezine, Bayramiç Turnesi, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 64, s.5

3071. sayı 21 Temmuz 1926

- . Hüseyin Cahit, İttihat ve Terakki Ne Yapıyor?, s.4
- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -3], s.3

3072. sayı 22 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hiddeti Unutmayalım, s.1
- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -4], s.3
- . Muallim Yunus Kâzım , Muallimler Kongresinin Dış Kapısı, s.3

. Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -10) Kim 8 Mecidiye Verirse Onun Sandalına Bineceğim!, s.4

. Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 65, s.5

3073. sayı 23 Temmuz 1926

. Mehmet Asım [Us], Maliyede Teftiş ve Mürâkabe, s.1

. Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -5], s.3

. Ali Haydar Emir, 23 Temmuz, s.4

. Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 66, s.5

3074. sayı 24 Temmuz 1926

. Mehmet Asım [Us], Sulhun Sene-i Devriyesi, s.1

. Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -6], s.3

. Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -12) Ankara'da Geçen İki Buçuk Sene, s.4

. Tevfik Abdurrahman, Bulgaristan İktisadiyatında İnkılâplar Yaratıyor, s.4

. Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 67, s.5

3075. sayı 25 Temmuz 1926

. Mehmet Asım [Us], Suistimal Meselesi, s.2

. Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -7], s.3

. Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -13) Ankara'da Açılan Resim Tedrışanesi, s.4

. Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 68, s.5

3076. sayı 26 Temmuz 1926

. Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -8], s.3

. Seyyah, Yangın Işık Değildir, s.4

- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -14) Damadımızsın Diye Zorla Eve Alınan Adam, s.4

- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 69, s.5

3077. sayı 27 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -9], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -15) Aktör mü, Ressam mı, Makineci mi, Mimar mı?, s.4
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 70, s.5

3078. sayı 28 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Mahkemenin Mevzu'u, s.1
- . Seyyah, Acaba Nasıl İsyân Etmişler?, s.2
- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -10], s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 71, s.5

3079. sayı 29 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Kemal'in İntiharı, s.1
- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -11], s.3
- . Vakit'in Tefrikası, Görünmez Bela – 72, s.5

3080. sayı 30 Temmuz 1926

- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -12], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -16) Ankara'da Verilen İlk Muntazam Konserler, s.4
- . M. F., Paris Camii, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika - 1], s.5

3081. sayı 31 Temmuz 1926

- . Mehmet Asım [Us], Anadolu'da Telefon, s.1

- . Altın Ada, [Tefrika - 2], s.5

3082. sayı 1 Ağustos 1926

- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -13], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -3], s.5

3083. sayı 2 Ağustos 1926

- . Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı [Tefrika -14], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -17) Ankara'da Ahırda Bulunan Definenin Kıymeti, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -4], s.5

3084. sayı 3 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -1], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -5], s.5

3085. sayı 4 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Cemiyet Perdesi Altında, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -2], s.3
- . Seyyah, Hanımın Cigarası, s.3

3086. sayı 5 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Elim Hakikatler, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -3], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -6], s.5

3087. sayı 6 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Rus İnkılâbı, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -4], s.3
- . Seyyah, Bir Bahçe ve Üç Mevsim, s.3

. Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -18) Ankara Gazinosu Muharebe Meydanına Dönüyor, s.4

. Altın Ada, [Tefrika -7], s.5

. Seyyah, Sinema Dönüşü!, s.5

3088. sayı 7 Ağustos 1926

. Seyyah, Sorsalar Mağdurunu, s.2

. Güzeller Güzeli, [Tefrika -4], s.3

. Ali Haydar Emir, Teceddüt Edebiyatında Hüseyin Rahmi, s.4

. Altın Ada, [Tefrika -8], s.5

. Habip Edip, Almanlar Spora Niçin Ehemmiyet Veriyorlar (Berlin Mektupları), s.6

3089. sayı 8 Ağustos 1926

. Mehmet Asım [Us], Mühim Bir Kararname, s.1

. Güzeller Güzeli, [Tefrika -5], s.3

. Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -19) Cenazesine Tek Müslüman Gelmeyen Oyuncu!, s.4

. Altın Ada, [Tefrika -9], s.5

3090. sayı 9 Ağustos 1926

. Seyyah, Suistimâl Abidesi, s.3

. Güzeller Güzeli, [Tefrika -6], s.3

. Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -20) Bir Deniz Kurdu Nasıl İltifat Eder?, s.4

. Altın Ada, [Tefrika -10], s.5

3091. sayı 10 Ağustos 1926

. Mehmet Asım [Us], Ne Kadar Yanlış Anlamışız!, s.1

. Seyyah, Tesadüfler İçinde!, s.2

- . Altın Ada, [Tefrika -11], s.5

3092. sayı 11 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -7], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -12], s.5
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -21) Sahneye Çıkan İlk Türk Hanım Kimdir?, s.5

3093. sayı 12 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Sabri Bey'in Vaziyeti, s.1
- . Seyyah, Gramofon Sıtması, s.3
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -9], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -22) İlk Sanat Yuvasına Avdet: Bursa'da , s.5
- . Altın Ada, [Tefrika -12], s.5

3094. sayı 13 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -9], s.3

3095. sayı 14 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Casusluk Meselesi, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -11], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -23) Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosunda Kukla Oynatılıyor, s.5
- . Altın Ada, [Tefrika -13], s.5

3096. sayı 15 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Ağaoğlu Ahmet Bey, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -12], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -24) Manakyan İle Birlikte İzmir ve Selanik Seyahati, s.5

3097. sayı 16 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -13], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -14], s.5

3098. sayı 17 Ağustos 1926

- . Seyyah, Bir Bunağın Hezeyanı, s.3
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -14], s.3

3099. sayı 18 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -15], s.3

3100. sayı 19 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -16], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -15], s.5

3101. sayı 20 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Şirketler Kime Ait?, s.1
- . Altın Ada, [Tefrika -15], s.5

3102. sayı 21 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Sırp – Yunan İtilafı, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -17], s.3
- . Ayın) Ziya, (Seyyar Sergi İle Giden Muhabirimizin Mektubu) Eski Rusya'nın Korkunç Hapishanesinde, s.2
- . Altın Ada, [Tefrika -16], s.5

3103. sayı 22 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Türkler ve Ecnebler, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -18], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -26) Manakyan Kumanyası İstanbul'da Faaliyete Geçiyor, s.5

- . Altın Ada, [Tefrika -17], s.5

3104. sayı 23 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Küçükçekmeceliler, s.1
- . Seyyah, Marşlar Hakkında, s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -27) Aktris Kumari'nin Yüzündeki Maske, s.4
- . M. F., Adalar Niçin Boşalıyor, s.5

3105. sayı 24 Ağustos 1926

- . Altın Ada, [Tefrika -18], s.5

3106. sayı 25 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yunan İhtilafı, s.1
- . Seyyah, Vapurlarımız ve Canlarımız, s.3
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -18], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -19], s.5

3107. sayı 26 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -18], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -20], s.5

3108. sayı 27 Ağustos 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -19], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -21], s.5

3109. sayı 28 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], İstanbul Ne Yapıyor?, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -20], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -28) Filo, Tiyatrocuları Çanakkale'ye Çağırıyor, s.4

- . Altın Ada, [Tefrika -22], s.5

3110. sayı 29 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], Bir İflas Hadisesi, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -21], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -23], s.5

3111. sayı 30 Ağustos 1926

- . Altın Ada, [Tefrika -24], s.5

3112. sayı 31 Ağustos 1926

- . Mehmet Asım [Us], İstikbal Hazırlıkları, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -22], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -29) Şehzadebaşı'nda, Bursa'da ve Kadıköy'de, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -25], s.5

3113. sayı 1 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Lodos Hadisesi, s.1
- . Seyyah, Ya Şimdi Ne Olacak?, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -23], s.3
- . Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 1, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -26], s.5

3114. sayı 2 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Vapur Kazaları, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -24], s.3
- . Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 2, s.4
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -30) Ahmet Fehim Tiyatrosu Nasıl Te'sis Etti?, s.4

- . Altın Ada, [Tefrika -27], s.5

3115. sayı 3 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Yeni Fransız Sefiri, s.1
- . Seyyah, Vatan Borcundan Kaçanlar, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -25], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -31) Gedik Paşa ve Bursa Tiyatroları Karşısında Ta'lim, s.4
- . Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 3, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -28], s.5

3116. sayı 4 Eylül 1926

- . Seyyah, Metresli Kadınlar, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -26], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -29], s.5

3117. sayı 5 Eylül 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -27], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -32) İstanbul Sahnelerinde Vodvil Oynatmaya Başlıyor, s.4
- . Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 4, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -30], s.5

3118. sayı 6 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Türk – Yunan İ'tilafı, s.1
- . Seyyah, Kuru Gürültü, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -28], s.3
- . Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 5, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -31], s.5

3119. sayı 7 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Talip Aranıyor, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -29], s.3
- . Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 6, s.4

3120. sayı 8 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Japon Misafirlerimiz, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -30], s.3
- . Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 7, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -32], s.5

3121. sayı 9 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Fransızların Notası, s.1
- . Seyyah, Zalim Erkekler, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -31], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -33) Zarif Fransız Eserleri Türk Sahnelerinde, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -33], s.5

3122. sayı 10 Eylül 1926

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -32], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -34) 13 Sene İçindeki Sanat Hareketleri, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -34], s.5

3123. sayı 11 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Trabzon'un Derdi, s.1
- . Seyyah, Vahşilerin Takdiri, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -33], s.3

- . Altın Ada, [Tefrika -35], s.5

3124. sayı 12 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hafî Bir Mühahede, s.1
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -34], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -36], s.5
- . Seyyah, Olur mu Canım, s.5

3125. sayı 13 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Çin'de İngiliz Mağlubiyeti, s.1
- . Seyyah, İsyân İsyân Üstüne, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -35], s.3
- . İmzasız, Çin Meselesi, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -37], s.5

3126. sayı 14 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Liman Meselesi, s.1
- . Seyyah, Çin Şahlanıyor, s.2
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -35) Türk Sahnelerinde Dekor Meselesi, s.4

3127. sayı 15 Eylül 1926

- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -36) Sahnemizden Gelip Geçen Aktörler, Rejisörler, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -38], s.5

3128. sayı 16 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Gemicilerimiz, s.1
- . Seyyah, İşimiz Allah'a mı Kaldı, s.2
- . M.F., Tütüncülere Müjde, s.2

- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -36], s.3
- . Refik Ahmet, (Fehim Efendi'nin Hatıraları -37) Hürriyetin İlanından
Sonra Tiyatro Faaliyeti, s.4
- . Altın Ada, [Tefrika -39], s.5

3129. sayı 17 Eylül 1926

- . Güzeller Güzeli [Tefrika -37], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -40], s.5

3130. sayı 18 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Lodos Meselesi, s.1
- . Seyyah, Hakemlerin Vicdanı, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -38], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -41], s.5

3131. sayı 19 Eylül 1926

- . Seyyah, Nasrettin'in Türbesi, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -39], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -42], s.5

3132. sayı 20 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Tütün Ticaretimiz, s.1
- . Seyyah, Ne Yapmak İstiyorlar Acaba?, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -40], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -43], s.5

3133. sayı 21 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Gemicilik Meselesi, s.1
- . Seyyah, Cemalettin'in Mezarı, s.2
- . Güzeller Güzeli, [Tefrika -41], s.3

- . Altın Ada, [Tefrika -44], s.5

3134. sayı 22 Eylül 1926

- . Altın Ada, [Tefrika -45], s.5
- . Ali Haydar Emir, İstiklal Harbinde Bahriyemiz, s.5

3135. sayı 23 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Prensip Gösteriniz, s.1
- . Altın Ada, [Tefrika -46], s.5

3136. sayı 24 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Rusya İle Münasebetimiz, s.1
- . Altın Ada, [Tefrika -46], s.5

3137. sayı 25 Eylül 1926

- . Seyyah, Mektepsizlik Derdi, s.2
- . Altın Ada, [Tefrika -47], s.5

3138. sayı 26 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], İngilizler Olsaydı, s.1
- . Altın Ada, [Tefrika -48], s.5

3139. sayı 27 Eylül 1926

- . Altın Ada, [Tefrika -49], s.5
- . Ali Haydar Emir, Türkiye'de İngilizce, s.5

3140. sayı 28 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Paramızın Kıymetini Tespit, s.1
- . Seyyah, Mûsikîye Dair İki Ses, s.2

3141. sayı 29 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Maarifte Kadro Usulü, s.1
- . Seyyah, Ne Oluyoruz?, s.2

- . Altın Ada, [Tefrika -50], s.5

3142. sayı 30 Eylül 1926

- . Mehmet Asım [Us], Sigorta Şirketleri, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kadın Düşmanı [Tefrika - 1], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -51], s.5

3143. sayı 1 Teşrin-i Evvel 1926

- . Mehmet Asım [Us], Hakikat Yoruyor, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kadın Düşmanı [Tefrika - 2], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -51], s.5
- . Rauf Yekta, Musikimizin Tedrisi Kaldırılıyor mu?, s.5

3144. sayı 2 Teşrin-i Evvel 1926

- . Seyyah, Dosyalar Yine Dosyalar, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kadın Düşmanı [Tefrika - 3], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -52], s.5

3145. sayı 3 Teşrin-i Evvel 1926

- . Mehmet Asım [Us], Türkiye ve Cemiyet-i Akvam, s.1
- . Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kadın Düşmanı [Tefrika - 4], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -53], s.5

3146. sayı 4 Teşrin-i Evvel 1926

- . Mehmet Asım [Us], Gazi'nin Heykeli, s.1
- . Seyyah, Bekârlara Müjde, s.2
- . Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kadın Düşmanı [Tefrika - 5], s.3
- . Altın Ada, [Tefrika -54], s.5

II. ALFABETİK TAHLİLÎ FİHRİST

- A. Sırrı [LEVENT], (Ahmet Haşim Bey'in Nezdinde Birkaç Saat)
Edebiyatımız Kendi Kendini Tekrar Ede Ede Ölüyor, *Vakit*, sayı: 2752, 29
Ağustos 1925, s.3
- A. Sırrı [LEVENT], Lisanımız Müthiş Bir Anarşi İçindedir, *Vakit*, sayı: 2760, 6
Eylül 1925, s.3
- Abdülhak Hamit [Tarhan], (Üstad-ı Azam Abdülhak Hamit'in Eserleri) Cünûn-ı
Aşk, *Vakit*, sayı: 2648, 13 Mayıs 1925, s.3 – *Vakit*, sayı: 2718, 26
Temmuz 1925, s.4,
- Abdülhak Hamit [Tarhan], Her Gece Bir Yatak Değiştiriyorum, *Vakit*, sayı:
2604, 28 Mart 1925, s.2
- Abdülhak Hamit [Tarhan], Londra Hastanesinde Doktor Fitnen, *Vakit*, sayı:
2607, 31 Mart 1925, s.2
- Abdülhak Hamit [Tarhan], Sevgililerle Veda Biraz da Yarı Ölmektir, *Vakit*,
sayı: 2635, 30 Nisan 1925, s.2
- Abdülhak Hamit [Tarhan], Son Yapraklar, *Vakit*, sayı: 2593, 17 Mart 1925, s.2
- Abdülhak Hamit [Tarhan], Zenginler Fukaralara Ta'zimen Selam Duruyorlar,
Vakit, sayı: 2617, 10 Nisan 1925, s.2
- Abdülkadir Süleyman, Lisan'da Türkçeleşmek Bahsi Münasebetiyle, *Vakit*,
sayı: 2798, 14 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Adnan Remzi, Hilafete Artık Gerek Yoktur, *Vakit*, sayı: 2804, 20 Teşrîn-i
Evvel 1925, s.3
- Adnan Remzi, Müslümanların Vahdeti Vicdanî Vahdettir, *Vakit*, sayı: 2793, 9
Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Ahmet Cemalettin, Tarihle Dolu Bir Şehir, *Vakit*, sayı: 2331, 23 Haziran 1924,
s.3
- Ahmet Rafet, Kadınlarımızı Anadolu'ya Sevk, *Vakit*, sayı: 2287, 10 Mayıs
1924, s.3
- Ahmet Rasim, (Makale İhtiyacı) Numunelerinden, *Vakit*, sayı: 2106, 8 Teşrîn-i
Sâni 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Ağzı Açık Yürüme!, *Vakit*, sayı: 2194, 4 Şubat 1924, s.3

- Ahmet Rasim, Ahlakî Münazaralar Muharririne, *Vakit*, sayı: 2334, 26 Haziran 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Alenen Nakz-ı Sıyâm, *Vakit*, sayı: 2260, 10 Nisan 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Amanı Biliyor muyuz?, *Vakit*, sayı: 2161, 2 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Avdetî Başlar, *Vakit*, sayı: 2491, 4 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Ayıptır!... Günahtır!..., *Vakit*, sayı: 2134, 6 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Az Söz, Çok İş, *Vakit*, sayı: 2101, 3 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Beray-ı Teselli, *Vakit*, sayı: 2506, 19 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Bıyık Sakal Tarihinden, *Vakit*, sayı: 2187, 28 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Bir Ecmâl-i Ahval, *Vakit*, sayı: 2500, 13 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Bir İntihar Dalaveresi, *Vakit*, sayı: 2296, 19 Mayıs 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Bir Kere Daha: Sokaklarımız, Caddelerimiz, *Vakit*, sayı: 2343, 5 Temmuz 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Bir Nazar-ı Rücû', *Vakit*, sayı: 2267, 17 Nisan 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Bir Temenni Ama Muhal Değil, *Vakit*, sayı: 2351, 13 Temmuz 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Bir Terbiye Meselesi Daha, *Vakit*, sayı: 2229, 10 Mart 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Biraz da Güzellik, *Vakit*, sayı: 2099, 1 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Biz İstemesek Zelil Olmazdık!, *Vakit*, sayı: 2156, 28 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Bizde Gazete Tarihi Vesikalarından, *Vakit*, sayı: 2651, 16 Mayıs 1925, s.4
- Ahmet Rasim, Bizde Gazetecilik Tarihi Vesikalarından, *Vakit*, sayı: 2655, 20 Mayıs 1925, s.4
- Ahmet Rasim, Bizde Sokak Mefhumu, *Vakit*, sayı: 2479, 22 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5

- Ahmet Rasim, Boğaz Boğazımda Kaldı, *Vakit*, sayı: 2361, 26 Temmuz 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Boğaz Meselesi En Büyük Siyaset, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Boğaziçi Şirket-i Hayriye, *Vakit*, sayı: 2542, 25 Kânûn-i Sâni 1925, s.4
- Ahmet Rasim, Bu Gelen Ramazan mı?, *Vakit*, sayı: 2253, 3 Nisan 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Bugünlerin Endişeleri, *Vakit*, sayı: 2317, 9 Haziran 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Cayır Cayır Yazıyor, *Vakit*, sayı: 2431, 4 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Çocuk Bahçeleri, *Vakit*, sayı: 2514, 28 Kânûn-i Evvel 1924, s.5
- Ahmet Rasim, Darülaceze'ye Îrâd!, *Vakit*, sayı: 2164, 5 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Dobra Söze Ne Denir?, *Vakit*, sayı: 2493, 6 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Dolma Palas, *Vakit*, sayı: 2338, 30 Haziran 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Edirne'de İlk İttihat ve Terakki Maznûnları, *Vakit*, sayı: 2310, 2 Haziran 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Emanet-i Mübareke Ne Olacak?, *Vakit*, sayı: 2223, 4 Mart 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Eski Kışlarda Misafirsiz Gece, *Vakit*, sayı: 2183, 24 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2190, 31 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2197, 7 Şubat 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2201, 11 Şubat 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2204, 14 Şubat 1924, s.3

- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2208, 18 Şubat 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2211, 21 Şubat 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2215, 25 Şubat 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2218, 28 Şubat 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Eski Mirasyedi Şekillerinden, *Vakit*, sayı: 2222, 3 Mart 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Eski Mülgalardan (Cihan Koydu), *Vakit*, sayı: 2443, 16 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Esnaf Hileleri, *Vakit*, sayı: 2292, 15 Mayıs 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Ev, Bark Meselelerinden, *Vakit*, sayı: 2141, 13 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Evvelki Yıl Başları, *Vakit*, sayı: 2876, 1 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- Ahmet Rasim, Ey Siyasiyyûn, Vesika Alacaksınız! , *Vakit*, sayı: 2103, 5 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Gayr-i Muin Seciyeler, *Vakit*, sayı: 2131, 3 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Ahmet Rasim, Gayri Müslüm Erbab-ı Tahrir, *Vakit*, sayı: 2354, 19 Temmuz 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Gazetecilik Mektebi, *Vakit*, sayı: 2433, 6 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Geceli Gündüzlü Dağdağalar, *Vakit*, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Günün Adi Muhavereleri, *Vakit*, sayı: 2107, 9 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Güzelin Hangisi Sevilmez, *Vakit*, sayı: 2250, 31 Mart 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Hâlâ Asayiş Endişesi, *Vakit*, sayı: 2329, 21 Haziran 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Hala O Nakarat, *Vakit*, sayı: 2169, 10 Kânûn-i Sâni 1924, s.3

- Ahmet Rasim, Halk Edebiyatında Mizah, *Vakit*, sayı: 2891, 16 Kânûn-i Sâni 1926, s.3
- Ahmet Rasim, Halk Edebiyatında Mizah, *Vakit*, sayı: 2898, 23 Kânûn-i Sâni 1926, s.3
- Ahmet Rasim, Hasb-el-îcâb, *Vakit*, sayı: 2303, 26 Mayıs 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Hayat Bir Şarkı İmiş, *Vakit*, sayı: 2389, 23 Ağustos 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Her Günlük Bir Hasbihal, *Vakit*, sayı: 2489, 2 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Her Şeyin Bir Kolayı Bulunur, *Vakit*, sayı: 2341, 3 Temmuz 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Herkesin Maksadı Bir Ama..., *Vakit*, sayı: 2320, 12 Haziran 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Hilafe-yi Osmaniye, *Vakit*, sayı: 2224, 5 Mart 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Hisarlar Hakkında Hasbihal, *Vakit*, sayı: 2947, 13 Mart 1926, s.5
- Ahmet Rasim, İdmandan İdmana, *Vakit*, sayı: 2140, 12 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Ahmet Rasim, İftara İlk Davet Edilişim, *Vakit*, sayı: 2264, 14 Nisan 1924, s.3
- Ahmet Rasim, İhtiyar Muharrir Ne Diyor?, *Vakit*, sayı: 2110, 12 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Ahmet Rasim, İki Kuru Sıkı, *Vakit*, sayı: 2966, 1 Nisan 1926, s.3
- Ahmet Rasim, İkinci Parmak, *Vakit*, sayı: 2447, 20 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- Ahmet Rasim, İlk Osmanlı – Venedik Münasebeti, *Vakit*, sayı: 2315, 7 Haziran 1924, s.4
- Ahmet Rasim, İran da Cumhuriyet Oluyor, *Vakit*, sayı: 2176, 17 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, İrfânperverlik Bir Haslet-i Mümtazedir, *Vakit*, sayı: 2418, 21 Eylül 1924, s.3
- Ahmet Rasim, İştah Açsın Diye, *Vakit*, sayı: 2227, 8 Mart 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Karı da Bir Koca da Bir, *Vakit*, sayı: 2401, 4 Eylül 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Karnaval Kokuları, *Vakit*, sayı: 2940, 6 Mart 1926, s.5
- Ahmet Rasim, Kınalı Parmaklar, *Vakit*, sayı: 2382, 16 Ağustos 1924, s.4

- Ahmet Rasim, Kırışalım..., *Vakit*, sayı: 2124, 26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Kırk Sene Evvelki Yazı Grupları, *Vakit*, sayı: 2384, 18 Ağustos 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Kışa Doğru Bir Hasbıhal, *Vakit*, sayı: 2467, 10 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Kışa Karşı, *Vakit*, sayı: 2143, 15 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Kitapçılık İlerleyemiyor, *Vakit*, sayı: 2440, 13 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Lakap ve Unvan, *Vakit*, sayı: 2438, 11 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Matbûat Başına Çorap Örülüyor, *Vakit*, sayı: 2444, 17 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Memleketi Yakından Tanıma İhtiyacı, *Vakit*, sayı: 2289, 12 Mayıs 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Meyveciliğin Şekl-i Hâzırı, *Vakit*, sayı: 2363, 28 Temmuz 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Mihran Efendi Nakkaşyan, *Vakit*, sayı: 2308, 31 Mayıs 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Motorhane Bir Mütâla'a, *Vakit*, sayı: 2157, 29 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Mûsib Bir Tedbir, *Vakit*, sayı: 2188, 29 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Mübarek Bâd!, *Vakit*, sayı: 2152, 24 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Mülğalar Alayından, *Vakit*, sayı: 2375, 9 Ağustos 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Nafi Bir Karar, *Vakit*, sayı: 2113, 15 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Namuslu ve Kibar Kadınlar, *Vakit*, sayı: 2096, 29 Teşrîn-i Evvel 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Neler İşitiyor, Görüyoruz?, *Vakit*, sayı: 2458, 1 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Nutuklar Hakkında Kısa Bir Mukayese, *Vakit*, sayı: 2368, 2 Ağustos 1924, s.4
- Ahmet Rasim, On Senelik İmar Programı, *Vakit*, sayı: 2417, 20 Eylül 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Ramazan mı Gelmişmiş, *Vakit*, sayı: 2258, 8 Nisan 1924, s.2

- Ahmet Rasim, Safa Geldiler, *Vakit*, sayı: 2121, 23 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Sebeb-i Hayretim, *Vakit*, sayı: 2487, 30 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Son Mirasyedilik, *Vakit*, sayı: 2387, 21 Ağustos 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Şehir İçin Bir Çare, *Vakit*, sayı: 2403, 6 Eylül 1924, *Vakit*, sayı: 2403, 6 Eylül 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Tahliyeden Tahliyeye, *Vakit*, sayı: 2236, 17 Mart 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Talâk ve Ta'sîrât Muhtelifesi, *Vakit*, sayı: 2287, 10 Mayıs 1924, s.2
- Ahmet Rasim, Tarih-i Osmanî'de Veladilas, *Vakit*, sayı: 2473, 16 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Tramvay Kazaları Dolayısı İle, *Vakit*, sayı: 2173, 14 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Tükürük İşî, *Vakit*, sayı: 2545, 28 Kânûn-i Sâni 1925, s.4
- Ahmet Rasim, Umumi Bir Endişe, *Vakit*, sayı: 2322, 14 Haziran 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Vaktiyle Temelleri Atılmalı, *Vakit*, sayı: 2129, 31 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Vay Ense Köküm!, *Vakit*, sayı: 2415, 18 Eylül 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Yarım Asırda Bütün Likidasyon, *Vakit*, sayı: 2180, 21 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Yeni Paralar, *Vakit*, sayı: 2348, 10 Temmuz 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Yerhamük- Allah, *Vakit*, sayı: 2115, 17 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Ahmet Rasim, Yine Ben Siyasî Diyorum ki., *Vakit*, sayı: 2480, 23 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Yine İstanbul, *Vakit*, sayı: 2424, 27 Eylül 1924, s.3
- Ahmet Rasim, Yine Mektep Yine Mektep, *Vakit*, sayı: 2429, 2 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- Ahmet Rasim, Yine Siyaset Naraları, *Vakit*, sayı: 2120, 22 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Ahmet Rasim, Yunanistan da Cumhuriyet Oluyor, *Vakit*, sayı: 2153, 25 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Ahmet Rasim, Yürüyüş Zihniyet Nişanelerindedir, *Vakit*, sayı: 2465, 8 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4

- Ahmet Rasim, Zabıta-i Hususiye, *Vakit*, sayı: 2301, 24 Mayıs 1924, s.3
- Ahmet Safi, Dul Kadınlar ve Fuhuş, *Vakit*, sayı: 2745, 22 Ağustos 1925, s.3
- Ahmet Zeki Velidi [Togan], Cumhuriyetimizin Arması Nasıl Olmalıdır?, *Vakit*, sayı: 2809, 25 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Akçura Oğlu Yusuf, Asrî Türk Devleti ve Münevverlere Düşen Vazife, *Vakit*, sayı: 2694, 29 Haziran 1925, s.3
- Alaaddin Cemil, (Paris Mektupları) Fransa Yıkılan Berlin'i Nasıl Yapacak?, *Vakit*, sayı: 2308, 31 Mayıs 1924, s.4
- Alaaddin Cemil, (Paris Mektupları) Harabeler Nasıl İmar Edilmelidir?, *Vakit*, sayı: 2322, 14 Haziran 1924, s.5
- Albert Barok, (Norveç'ten Mektup) Kristiyanya İsmi Neden Değişiyor?, *Vakit*, sayı: 2459, 2 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Hafta Tatili ve Tabiat Aşkı, *Vakit*, sayı: 3038, 14 Haziran 1926, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İstiklal Harbinde Bahriyemiz, *Vakit*, sayı: 3134, 22 Eylül 1926, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Kansız, Bayraksız ve Ma'betsiz Sınıf, *Vakit*, sayı: 2106, 8 Teşrîn-i Sâni 1923, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], (18) Kânûn-i Sâni, *Vakit*, sayı: 2535, 18 Kânûn-i Sâni 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], (18) Mart, *Vakit*, sayı: 2594, 18 Mart 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], 23 Temmuz Niçin Bir İttihatçı Bayramı Olmuyor?, *Vakit*, sayı: 2368, 2 Ağustos 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], 23 Temmuz, *Vakit*, sayı: 3073, 23 Temmuz 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Abdürrahim İbrahim Reşit Bey'e Cevap, *Vakit*, sayı: 2854, 10 Kânûn-i Evvel 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Alfabenin Hars ile Münasebeti, *Vakit*, sayı: 2989, 26 Nisan 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Ali Emiri Efendi'nin İrtihali Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2187, 28 Kânûn-i Sâni 1924, s.4

- Ali Haydar Emir [Alpagut], Armamızda Neler Bulunsun?, *Vakit*, sayı: 2864, 20 Kânûn-i Evvel 1925, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Beyoğlu Dans Mektepleri, *Vakit*, sayı: 2190, 31 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Adım Daha, *Vakit*, sayı: 2830, 16 Teşrîn-i Sâni 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Kadın Bir Erkek, *Vakit*, sayı: 2849, 5 Kânûn-i Evvel 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Pazarcı, *Vakit*, sayı: 2124, 26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Şahadetin Tahlili, *Vakit*, sayı: 2900, 25 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Bir Tekzîb Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2236, 17 Mart 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Birliğe Mani Diğer Sebepler, *Vakit*, sayı: 2892, 17 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Bizim Olan Büyük Günler, *Vakit*, sayı: 2289, 12 Mayıs 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Boş Gönüller, *Vakit*, sayı: 2354, 19 Temmuz 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Boş Kalan Mevkiler, *Vakit*, sayı: 2576, 28 Şubat 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Bursalı Tahir Bey, *Vakit*, sayı: 2529, 12 Kânûn-i Sâni 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Cuma Seyranları, *Vakit*, sayı: 2394, 28 Ağustos 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Cumhuriyet Prensiplerine Muhalif Bir Müessese, *Vakit*, sayı: 2412, 15 Eylül 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Deniz Aşkı, *Vakit*, sayı: 2722, 30 Temmuz 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Edebiyatın Lüzumu, *Vakit*, sayı: 2208, 18 Şubat 1924, s.4

- Ali Haydar Emir [Alpagut], Enginlere Doğru, *Vakit*, sayı: 2513, 27 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Eski Bir İttihatçının Defterinde 31 Mart, *Vakit*, sayı: 2607, 31 Mart 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Evet Türkçe Konuşacaklar, *Vakit*, sayı: 2728, 5 Ağustos 1925, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Gramer ve Kamus, *Vakit*, sayı: 2724, 1 Ağustos 1925, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Gramofonlar, *Vakit*, sayı: 3066, 16 Temmuz 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Hukuk-ı Aileye Ait Bir Mütalaa, *Vakit*, sayı: 2382, 16 Ağustos 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İstilah Meselsi, *Vakit*, sayı: 2887, 12 Kânûn-i Sâni 1926, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İhtiram, *Vakit*, sayı: 2141, 13 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İki 10 Temmuz Arasında, *Vakit*, sayı: 2358, 23 Temmuz 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İki İfade, *Vakit*, sayı: 2363, 28 Temmuz 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İki Şiar Üzerinde, *Vakit*, sayı: 2906, 31 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İntihar Modası, *Vakit*, sayı: 2443, 16 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İtham Değil İhtiram, *Vakit*, sayı: 2422, 25 Eylül 1924, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], İzdivaçta Nişan İlgâ Edilmelidir, *Vakit*, sayı: 2387, 21 Ağustos 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Kara Kuvvet, *Vakit*, sayı: 2131, 3 Kânûn-i Evvel 1923, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Kavafil-i Hicret, *Vakit*, sayı: 2361, 26 Temmuz 1924, s.4

- Ali Haydar Emir [Alpagut], Kazaya Rıza, *Vakit*, sayı: 3052, 2 Temmuz 1926, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Kendimizi Sevmekten Başlayacağız, *Vakit*, sayı: 2356, 21 Temmuz 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Kitaplar ve Kitapçılar, *Vakit*, sayı: 3043, 19 Haziran 1926, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Küf Kokuları, *Vakit*, sayı: 2787, 3 Teşrîn-i Evvel, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Latin Harfleri Islah Edilemez, *Vakit*, sayı: 2246, 27 Mart 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Leyle-i Regâip, *Vakit*, sayı: 2197, 7 Şubat 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Mazi-yi Milliyet, *Vakit*, sayı: 3070, 20 Temmuz 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Medeni İnsanların Müşterek Yazısı, *Vakit*, sayı: 2713, 21 Temmuz 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Mefkûre Karşısında Arap Alfabeti, *Vakit*, sayı: 2708, 16 Temmuz 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Mefkûreden Seciyeye, *Vakit*, sayı: 2705, 13 Temmuz 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Mekteplerimizde Tarih Tedrisatı, *Vakit*, sayı: 2403, 6 Eylül 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Mekteplerimizde Tarih Tedrisatı, *Vakit*, sayı: 2408, 11 Eylül 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Mızrak İle Çuval, *Vakit*, sayı: 2937, 3 Mart 1926, s.6
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Milli Terbiye ve Medeni Terbiye, *Vakit*, sayı: 2431, 4 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Mimar Sinan, *Vakit*, sayı: 2497, 10 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Miras, *Vakit*, sayı: 2260, 10 Nisan 1924, s.3

- Ali Haydar Emir [Alpagut], Moda'da Büyük Deniz Yarışları, *Vakit*, sayı: 2788, 4 Teşrîn-i Evvel 1925, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Nine İle Torun, *Vakit*, sayı: 2162, 3 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Nine İle Torun, *Vakit*, sayı: 2173, 14 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Nine İle Torun, *Vakit*, sayı: 2176, 17 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Numune Bağları, *Vakit*, sayı: 3037, 13 Haziran 1926, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Oynatırken, *Vakit*, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Öz Anamız Vatan, *Vakit*, sayı: 2756, 2 Eylül 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Ramazana Girerken, *Vakit*, sayı: 2949, 15 Mart 1926, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Recâi Bey'in Beyanatı Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2110, 12 Teşrîn-i Sâni 1923, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Recâi Bey'in Beyânatı Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2113, 15 Teşrîn-i Sâni 1923, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Revam Cüretinin Manası, *Vakit*, sayı: 2099, 1 Teşrîn-i Sâni 1923, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Ses, *Vakit*, sayı: 2280, 1 Mayıs 1924, *Vakit*, sayı: 2280, 1 Mayıs 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Siyaset-i Bahriyemiz Hakkında, *Vakit*, sayı: 2515, 29 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Son İnkılâp Asrında Mektep ve Edebiyat, *Vakit*, sayı: 2692, 27 Haziran 1925, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Suikastçıların Cezası, *Vakit*, sayı: 3048, 28 Haziran 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Sulhün Manası, *Vakit*, sayı: 2152, 24 Kânûn-i Evvel 1923, s.3

- Ali Haydar Emir [Alpagut], Şive Farkı ve Lehçe, *Vakit*, sayı: 2891, 16 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Tabiat Âleminde İnsan ile Maymun, *Vakit*, sayı: 2868, 24 Kânûn-i Evvel 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Tarihe Yeni Bir Mecra, *Vakit*, sayı: 2802, 18 Teşrîn-i Evvel 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Tarihi Bir Karar, *Vakit*, sayı: 2508, 21 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Taş Yağmuru, *Vakit*, sayı: 2103, 5 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Teceddüt Edebiyatında Hüseyin Rahmi, *Vakit*, sayı: 3088, 7 Ağustos 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Telkin ve İrşat Kürsîleri, *Vakit*, sayı: 2686, 20 Haziran 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Terakkiyat Kongresinin Kararı, *Vakit*, sayı: 2959, 25 Mart 1926, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk Denizden Çıkılırken, *Vakit*, sayı: 2229, 10 Mart 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk Dünyasında İhtilat Vasıtaları, *Vakit*, sayı: 2735, 12 Ağustos 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk İndinde Firdevsi ve Şehnâmesi, *Vakit*, sayı: 2907, 1 Şubat 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Türk Mimari Tarihinin Büyük Günü, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Türkçe Sâitleri ve Latin Alfabeti, *Vakit*, sayı: 2978, 13 Nisan 1926, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Türkiye'de İngilizce, *Vakit*, sayı: 3139, 27 Eylül 1926, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Vatan Memuresinde Bir Harabe, *Vakit*, sayı: 2426, 29 Eylül 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Yavuz İzmit'e Giderken, *Vakit*, sayı: 2336, 28 Haziran 1924, s.3

- Ali Haydar Emir [Alpagut], Yedi Başlı Ejder, *Vakit*, sayı: 2855, 11 Kânûn-i Evvel 1925, s.4
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Yeni Bahriye Programımız, *Vakit*, sayı: 2552, 4 Şubat 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut], Yirmi Üç Nisan, *Vakit*, sayı: 2630, 23 Nisan 1925, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut]; Asrîleşmek, Temessül Etmek; *Vakit*, sayı: 2201, 11 Şubat 1924, s.3
- Ali Haydar Emir [Alpagut]; Gaye, Plan, Harp; *Vakit*, sayı: 2697, 2 Temmuz 1925, s.5
- Ali Haydar Emir [Alpagut]; Vicdan, Gönül, Dimağ; *Vakit*, sayı: 2180, 21 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Ali Rıza, Bahriyede Tasfiye, *Vakit*, sayı: 2329, 21 Haziran 1924, s.2
- Arif Cemil, Gazi Paşa Bozüyük'de, *Vakit*, sayı: 3015, 22 Mayıs 1926, s.3
- Arif Oruç, İzmir'e Doğru, *Vakit*, sayı: 3045, 25 Haziran 1926, s.2
- Arif Oruç, Musul Meselesi Her Şeyden Evvel Bir Arazi Meselesidir., *Vakit*, sayı: 2998, 5 Mayıs 1926, s.4
- Aydın M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar- 5) Hayvanların Tren Karşısında Vaziyetleri Nedir?, *Vakit*, sayı: 3031, 7 Haziran 1926, s.2
- Aydın M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar- 7) Vali ile Şehremini Şapkaları Nasıl Değiştiler?, *Vakit*, sayı: 3034, 10 Haziran 1926, s.2
- Aydın M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-2) Müşterek Gazel Tecrübesi Yarım Kaldıktan Sonra, *Vakit*, sayı: 3028, 4 Haziran 1926, s.2
- Aydın M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-3) Sürat Yarışında Otomobilden Geri Kalan Tren, *Vakit*, sayı: 3029, 5 Haziran 1926, s.2
- Aydın M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-4) Köylü Çocukları Gazeteyi Niçin İstiyorlar?, *Vakit*, sayı: 3030, 6 Haziran 1926, s.2
- Aydın M. (Bursa Seyahatine Ait Notlar-6) Araba, Otomobil Ücretleri Meselesinden Kim Mesul?, *Vakit*, sayı: 3032, 8 Haziran 1926, s.2
- Aydın M. , (Bursa Seyahatine Ait Notlar-1) Görüp Bu Heyet-i Pür-rengi Sanma Geşt-i Nev' / O Bir Ketibe-i Sevda ki Vasl-ı Yare Gider, *Vakit*, sayı: 3027, 3 Haziran 1926, s.2

- Ayın) N., Garb-ı Terakkiyede Cemaat-i İslamiye Hayatları, *Vakit*, sayı: 2598, 22 Mart 1925, s.2
- Ayın) Ziya, (Seyyar Sergi İle Giden Muhabirimizin Mektubu) Eski Rusya'nın Korkunç Hapishanesinde, *Vakit*, sayı: 3102, 21 Ağustos 1926, s.2
- Azime Reşit, (Amerika Mektupları) "Türk Demek Bıçak Demektir" Diyorlar, *Vakit*, sayı: 2450, 23 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- B. T.(Tı), Abideye Abide-i Zafere Dair, *Vakit*, sayı: 2294, 17 Mayıs 1924, s.3
- Cafer Seyit Ahmet, Türkiye Hakkında Telsiz Telefonla Konferans, *Vakit*, sayı: 2211, 21 Şubat 1924, s.4
- D. (Dal) Ş., 1480 Rakımlı Kirazlı Yayladayız, *Vakit*, sayı: 2731, 8 Ağustos 1925, s.4
- D. (Dal) Ş., Maksada Doğru, *Vakit*, sayı: 2745, 22 Ağustos 1925, s.4
- D. (Dal) Ş., Seyahatte Kadınlar, *Vakit*, sayı: 2773, 19 Eylül 1925, s.3
- Doktor Ahmet Şükrü, Sıhhat-ı Umûmiyyenin Vikayesine Doğru, *Vakit*, sayı: 2493, 6 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Dostoyevski, Rüya, *Vakit*, sayı: 2478, 21 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3 - *Vakit*, sayı: 2524, 7 Kânûn-i Sâni 1925, s.4
- Elif) Galip, Beynelmilel Sinema Kongresi, *Vakit*, sayı: 3048, 28 Haziran 1926, s.5
- Elif) R., Rûmi Tarih Nasıl ve Niçin Alınmıştır?, *Vakit*, sayı: 2816, 2 Teşrîn-i Sâni 1925, s.3
- Elif) Sırrı, Kapıkulu Hikâyesi Safsatadan İbarettir, *Vakit*, sayı: 2911, 5 Şubat 1926, s.3
- Emin Ali [Çavlı], Tarih Bahsinde Büyük Bir Sahtekârlık, *Vakit*, sayı: 2296, 19 Mayıs 1924, s.3
- Emin Mustafa, Bir İtalyan Gazetesinin Savurduğu Hezeyanlar, *Vakit*, sayı: 2951, 17 Mart 1926, s.7
- Ertuğrul Muhsin, Dolmabahçe Sarayında Büyük Kütüphane, *Vakit*, sayı: 2764, 10 Eylül 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Halka İnnek Değil Halkı Yükseltmek, *Vakit*, sayı: 2817, 3 Teşrîn-i Sâni 1925, s.3

- Ertuğrul Muhsin, İhtilal Gecelerinde Kapanmayan Opera, *Vakit*, sayı: 2786, 2 Teşrîn-i Evvel 1925, s.4
- Ertuğrul Muhsin, İhtilal Karşısında İlim Adamları, *Vakit*, sayı: 2770, 16 Eylül 1925, s.5
- Ertuğrul Muhsin, İşçi Fakülteleri Kimlere Ne Okutur?, *Vakit*, sayı: 2809, 25 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Kıymetli Sahne Sanatkârimızın Bir Mektubu, *Vakit*, sayı: 2969, 4 Nisan 1926, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Maarif Komiseri Bir Tiyatro Muharriridir, *Vakit*, sayı: 2759, 5 Eylül 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Marvich Shtiller, *Vakit*, sayı: 2458, 1 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Ertuğrul Muhsin, Medeniyette Köylü Nasıl Yaşamalıdır?, *Vakit*, sayı: 2801, 17 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Moskova Resim Sergisinde Birkaç Saat, *Vakit*, sayı: 2773, 19 Eylül 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Pavel Vagner İstanbul'da, *Vakit*, sayı: 2363, 28 Temmuz 1924, s.5
- Ertuğrul Muhsin, Rus İrfanından İstifadede Geciktik, *Vakit*, sayı: 2811, 27 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Rus Tiyatrosunun Geçirdiği Devreler, *Vakit*, sayı: 2781, 27 Eylül 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Rusya'da Sanat Politikası Prensipleri, *Vakit*, sayı: 2821, 7 Teşrîn-i Sâni 1925, s.4
- Ertuğrul Muhsin, Şehir Tiyatrosu, *Vakit*, sayı: 2367, 1 Ağustos 1924, s.4
- Ertuğrul Muhsin, Şekspir'in Hamlet'i mi Rusların Hamlet'i mi?, *Vakit*, sayı: 2794, 10 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Ertuğrul Muhsin, Tiyatro Eserleri, *Vakit*, sayı: 2368, 2 Ağustos 1924, s.4
- Ertuğrul Muhsin, Tiyatronun En Ziyade Terakki Ettiği Yer, *Vakit*, sayı: 2753, 30 Ağustos 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Tiyatronun Telkin Kudretinden İstifade, *Vakit*, sayı: 2696, 1 Temmuz 1925, s.3

- Ertuğrul Muhsin, Tiyatroya Yeni Bir Çığır Açan Adam, *Vakit*, sayı: 2788, 4 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Tiyatroyu Kontrol, *Vakit*, sayı: 2465, 8 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Ertuğrul Muhsin, Trabzonlular Hangi Piyesleri Seviyorlar?, *Vakit*, sayı: 2677, 11 Haziran 1925, s.3
- Ertuğrul, Bulgaristan Mektupları, *Vakit*, sayı: 2129, 31 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Estefan Lozan, Haşmetli Matbuat, *Vakit*, sayı:2197, 7 Şubat 1924, s.4 - *Vakit*, sayı: 2211, 21 Şubat 1924 s.4
- Falih Rıfki [Atay], Çocuklarımız İçin, *Vakit*, sayı: 2630, 23 Nisan 1925, s.3
- Falih Rıfki, Son Hadise Tahkikat Safhasında, *Vakit*, sayı: 2367, 1 Ağustos 1924, s.2
- Faruk Şükrü, Bir Türk Lügatçisi, *Vakit*, sayı: 3049, 29 Haziran 1926, s.5
- Faruk, Vilayetlerde Tezahüratlar, *Vakit*, sayı: 2101, 3 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Fazıl Ahmet, Türkçecilik, *Vakit*, sayı: 2656, 21 Mayıs 1925, s.3
- Fazıl Ethem, Devlet İnhisarının Tarz-ı Tatbiki, *Vakit*, sayı: 2460, 3 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- Fazıl Ethem, Reji Meselesi, *Vakit*, sayı: 2487, 30 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- Fazıl Ethem, Tütün İnhisarının Kısmen Bir Şirket Tarafından İdaresi, *Vakit*, sayı: 2465, 8 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- Fehmi Gönül, Silahı Elinde Bir Millet İstiyoruz, *Vakit*, sayı: 2688, 22 Haziran 1925, s.4
- Fevzi, Türk Tarihinin Dönüm Noktasında, *Vakit*, sayı: 2171, 12 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Feyzi, İstiklal Mahkemesinde, *Vakit*, sayı: 2689, 24 Haziran 1925, s.1
- Fuat, Eksik Ekmek, *Vakit*, sayı: 2799, 15 Teşrîn-i Evvel 1925, s.4
- G. L., Belgrat Ormanları Asrî Olacak, *Vakit*, sayı: 2403, 6 Eylül 1924, s.5
- Galip Bingöl, Ankara Nasıl İmar Edilmeli? -I-, *Vakit*, sayı: 2124, 26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Galip Bingöl, Ankara Nasıl İmar Edilmeli? -II-, *Vakit*, sayı: 2131, 3 Kânûn-i Evvel 1923, s.4

- H. (Ha) R., Resim Sergisi Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2725, 2 Ağustos 1925, s.4
- H. (Ha) Tahsin Nuri, Yarınki Türk Donanması, *Vakit*, sayı: 2194, 4 Şubat 1924, s.4
- H.(Ha) Tahsin Nuri, En Tesirli Silah Torpidodur, *Vakit*, sayı: 2187, 28 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- H.(Ha) Tahsin Nuri, En Yeni Fikir Cereyanı, *Vakit*, sayı: 2190, 31 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- Habip Edip, Almanlar Spora Niçin Ehemmiyet Veriyorlar (Berlin Mektupları), *Vakit*, sayı: 3088, 7 Ağustos 1926, s.6
- Hakkı Süha [Gezgin], Ada Dönüşü, *Vakit*, sayı: 3038, 14 Haziran 1926, s.3
- Hakkı Süha [Gezgin], Âyîne-i Devrâna Bir Nazar, *Vakit*, sayı: 2269, 19 Nisan 1924, s.2
- Hakkı Süha [Gezgin], Bir Gece Faciası, *Vakit*, sayı: 2267, 17 Nisan 1924, s.4
- Hakkı Süha [Gezgin], Dârülbedâyi'de Cehennem, *Vakit*, sayı: 2274, 25 Nisan 1924, s.3
- Hakkı Süha [Gezgin], Darülbedâyide Humma, *Vakit*, sayı: 2283, 4 Mayıs 1924, s.3
- Hakkı Süha [Gezgin], Hanımlar Terzihanesi, *Vakit*, sayı: 2264, 14 Nisan 1924, s.3
- Hakkı Süha [Gezgin], İhtilal Nasıl Oynandı?, *Vakit*, sayı: 2480, 23 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Hakkı Süha [Gezgin], Mehtap, *Vakit*, sayı: 2928, 22 Şubat 1926, s.5
- Hakkı Süha [Gezgin], Vefa-ı Ferağ Hakkında, *Vakit*, sayı: 2282, 3 Mayıs 1924, s.2
- Hakkı Tarık [Us], Bir Meclis Kanidir, *Vakit*, sayı: 2231, 12 Mart 1924, s.1
- Hakkı Tarık [Us], İnkılâbın Hastalığı, *Vakit*, sayı: 2664, 29 Mayıs 1925, s.1
- Hakkı Tarık [Us], İzmir'in 93 Mebusu İle Bir Mülakat, *Vakit*, sayı: 2406, 9 Eylül 1924, s.2
- Hakkı Tarık [Us], Mustafa Kemal'i İnkâr, *Vakit*, sayı: 3052, 2 Temmuz 1926, s.1-2
- Hakkı Tarık [Us], Set Kararı, *Vakit*, sayı: 2672, 6 Haziran 1925, s.1

- Hakkı Tarık [Us], Tabiplerden Hücum, *Vakit*, sayı: 2667, 1 Haziran 1925, s.1
- Hakkı Tarık [Us], Terhis!, *Vakit*, sayı: 2669, 3 Haziran 1925, s.1
- Hakkı, Muhalefetin Hakkı Yoktur, *Vakit*, sayı: 2668, 2 Haziran 1925, s.1
- Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Ayrılırken, *Vakit*, sayı: 2378, 12 Ağustos 1924, s.4
- Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Tirol'de Anadolu Hatıraları, *Vakit*, sayı: 2431, 4 Teşrin-i Evvel 1924, s.5
- Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Tirol'de, *Vakit*, sayı: 2429, 2 Teşrin-i Evvel 1924, s.2
- Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Tirol'de, *Vakit*, sayı: 2433, 6 Teşrin-i Evvel 1924, s.2
- Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Venedik'ten Geçerken, *Vakit*, sayı: 2394, 28 Ağustos 1924, s.3
- Halide Edip [Adivar], (İstanbul'a Mektup) Verona Müzesi'nde, *Vakit*, sayı: 2426, 29 Eylül 1924, s.2
- Halide Edip [Adivar], Gizli Belde, *Vakit*, sayı: 2347, 9 Temmuz 1924, s.3 - *Vakit*, sayı: 2477, 20 Teşrin-i Sâni 1924, s.3
- Halide Edip [Adivar], Gökalp Ziya, *Vakit*, sayı: 2454, 27 Teşrin-i Evvel 1924, s.4
- Halide Edip [Adivar], Kalp Ağrısı, *Vakit*, sayı: 2241, 22 Mart 1924, s.3 - *Vakit*, sayı: 2344, 6 Temmuz 1924, s.3
- Halide Edip [Adivar], Zeyno'nun Oğlu, *Vakit*, sayı: 3046, 26 Haziran 1926, s.2 - *Vakit*, sayı: 3048, 28 Haziran 1926, s.2
- Halil Halit Kendimize Dost Kazanmayı Bilmeliyiz, *Vakit*, sayı: 2920, 14 Şubat 1926, s.4
- Halil Halit, (Edebiyat Âleminde) Köprülüzâde Fuat Bey, *Vakit*, sayı: 2131, 3 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Halil Halit, Afganistan İle İngiltere Arasında Harp İmkânı, *Vakit*, sayı: 2180, 21 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- Halil Halit, Garp Âleminde Uyanan Heyecanın Ehemmiyeti, *Vakit*, sayı: 2824, 10 Teşrin-i Sâni 1925, s.3

- Halil Halit, Garp Misyonerlerine Açık Mektup, *Vakit*, sayı: 2813, 29 Teşrîn-i Evvel 1925, s.4
- Halil Halit, İngiliz Mesâî Fırkasının Kuveri, *Vakit*, sayı: 2183, 24 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- Halil Halit, Makarr-ı Hilafet, *Vakit*, sayı: 2117, 19 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Halil Halit, Mürşit Gandi'nin Hayatı ve Şahsiyeti, *Vakit*, sayı: 2204, 14 Şubat 1924, s.4
- Halil Halit, Şapka İle İngiliz Tarzında Selam Vermeliyiz, *Vakit*, sayı: 2768, 14 Eylül 1925, s.3
- Halil Halit, Türkiye ve Amerika Münasebeti, *Vakit*, sayı: 2260, 10 Nisan 1924, s.4
- Halil Lütfi [Dördüncü], İzmir'de Hükümet Dairelerini Ziyaret, *Vakit*, sayı: 2728, 5 Ağustos 1925, s.4
- Halil Lütfü, İzmir'in Yeniden İnşasına Başlanıyor, *Vakit*, sayı: 2710, 18 Temmuz 1925, s.4
- Halil Mirsat, Yunan İnkılâbı, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Halil Mithat, İngiliz Başvekili, *Vakit*, sayı: 2198, 8 Şubat 1924, s.2
- Halil Mithat, Türk Kadınları Bütün Kadınlara Faikdir, *Vakit*, sayı: 2262, 12 Nisan 1924, s.2
- Halil, İzmir İntihâbâtında Halk Fırkası Kazandı, *Vakit*, sayı: 2516, 30 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Halim, İtalya'nın En Zengin Şehri: Milano, *Vakit*, sayı: 2756, 2 Eylül 1925, s.3
- Hamdullah Suphi [Tanrıöver], Hüseyin Cahit Bey'e ve Diğerlerine Cevabım, *Vakit*, sayı: 2134, 6 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Hasan Rasim, Bağdat Yolunda 5 / Konya'dan Mersin'e (Seyahat Hatıraları), *Vakit*, sayı: 2099, 1 Teşrîn-i Sâni 1923, s.4
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar) Mabeyn'de Mütercimlik İdaresi, *Vakit*, sayı: 2171, 12 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar) Padişah'tan Zelzele Zararını Bile Gizliyorlar, *Vakit*, sayı: 2174, 15 Kânûn-i Sâni 1924, s.2

- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar) İstanbul'dan Vilâyetleri Teftiş Hünéri, *Vakit*, sayı: 2175, 16 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Sultan Abdülhamid-i Sâni'nin Huzurunda, *Vakit*, sayı: 2176, 17 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Kış Yarisında Anadolu Dağlarında Seyahat, *Vakit*, sayı: 2177, 18 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Hamidiye Süvari Alayları Arasında, *Vakit*, sayı: 2178, 19 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), İsyân Hiç Padişaha Bildirilir mi?, *Vakit*, sayı: 2180, 21 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Emrullah Efendi'nin Başına Gelenler, *Vakit*, sayı: 2182, 23 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), İstanbul'da Darülfünûn Nasıl Açıldı?, *Vakit*, sayı: 2183, 24 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Padişah İğbirarı İle Nazır İğbirarı!, *Vakit*, sayı: 2184, 25 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Şûra-yı Devlette Azalık, *Vakit*, sayı: 2185, 26 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, (Sultan Abdülhamid-i Sâni Devrine Ait Bazı Hatıralar), Abdülhamit Meşrutiyeti Nasıl İlan Etti?, *Vakit*, sayı: 2186, 27 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hasan Sırrı, Liman Meselesi, *Vakit*, sayı: 2229, 10 Mart 1924, s.3
- Hıfzı Tefik [Gönensay], (Yeni Neşriyat) Pervaneler, *Vakit*, sayı: 2647, 12 Mayıs 1925, s.4
- Hıfzı Tefik [Gönensay], Maarif Islahatı, *Vakit*, sayı: 2103, 5 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Hikmet Uluğ, Reşit Galip Bey, *Vakit*, sayı: 2800, 16 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Hüseyin Avni, Asr-ı Dîdeler Memleketi, *Vakit*, sayı: 2997, 4 Mayıs 1926, s.4

- Hüseyin Avni, Giresun Adasının Robinson Crusoe'si, *Vakit*, sayı: 3036, 12 Haziran 1926, s.2
- Hüseyin Avni, Ordu'da Ticaret, Dans ve Spor Aşkı, *Vakit*, sayı: 3051, 1 Temmuz 1926, s.3
- Hüseyin Avni, Rize'de Hayat, *Vakit*, sayı: 3060, 10 Temmuz 1926, s.2
- Hüseyin Avni, Sürmene'de Tiyatro, Musıki ve Spor Hayatı, *Vakit*, sayı: 2764, 10 Eylül 1925, s.4
- Hüseyin Avni, Trabzon'da Sandalye Dansı Neye Derler?, *Vakit*, sayı: 3053, 3 Temmuz 1926, s.4
- Hüseyin Avni, Tranzon'da Ruslar Nasıl Mağlup Oldu, *Vakit*, sayı: 2813, 29 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Hüseyin Avni, Zonguldak'a Doğru, *Vakit*, sayı: 2992, 29 Nisan 1926, s.5
- Hüseyin Cahit, İttihat ve Terakki Ne Yapıyor?, *Vakit*, sayı: 3071, 21 Temmuz 1926, s.4
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ankara Sokaklarında Cuma Tatili, *Vakit*, sayı: 2208, 18 Şubat 1924, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ankara'da Kuvvetimiz, *Vakit*, sayı: 2135, 7 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ankara'da Ramazan, *Vakit*, sayı: 2259, 9 Nisan 1924, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Ferit Bey – Recep Bey, *Vakit*, sayı: 2303, 26 Mayıs 1924, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Gazeteciler Beraat Ettilerse..., *Vakit*, sayı: 2156, 28 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Hilafet İlgasına Muarız Yoktur, *Vakit*, sayı: 2222, 3 Mart 1924, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Hükümet Eski Pay-i Tahtı Düşünüyor, *Vakit*, sayı: 2336, 28 Haziran 1924, s.4
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) İskan ve İmar İşleri, *Vakit*, sayı: 2256, 6 Nisan 1924, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) İstiklal Mahkemesinin Karşılaşacağı İhtimaller, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.2

- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları) Teceddüd Yolunda, *Vakit*, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Hüseyin Necati, (Ankara Mektupları), Türk Kadınının İntihab Hakkı, *Vakit*, sayı: 2239, 20 Mart 1924, s.3
- Hüseyin Necati, Adliye Meslek Mektebi Açılıyor, *Vakit*, sayı: 2398, 1 Eylül 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Af Kanunu Etrafında, *Vakit*, sayı: 2153, 25 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Hüseyin Necati, Anadolu'da Yeni Demiryolları Şebekesi, *Vakit*, sayı: 2312, 4 Haziran 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Anadolu'daki Rumların Son Kafileleri, *Vakit*, sayı: 2376, 10 Ağustos 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Ankara Yolunda, *Vakit*, sayı: 2096, 29 Teşrîn-i Evvel 1923, s.5
- Hüseyin Necati, Ankara'da Halife Hazretlerinin İstifası Rivayetleri, *Vakit*, sayı: 2107, 9 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Hüseyin Necati, Ankara'da İki Nokta-i Nazar, *Vakit*, sayı: 2143, 15 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- Hüseyin Necati, Ankara'da Türkiye İdman Birincilikleri, *Vakit*, sayı: 2403, 6 Eylül 1924, s.5
- Hüseyin Necati, Ankara'dan İstanbul'a, *Vakit*, sayı: 2408, 11 Eylül 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Ankara'nın İmarında İhtilâfta Kalınan Bir Nokta, *Vakit*, sayı: 2334, 26 Haziran 1924, s.5
- Hüseyin Necati, Atina Sokaklarında Cumhuriyet Bayramı, *Vakit*, sayı: 2266, 16 Nisan 1924, s.1
- Hüseyin Necati, Baş Vekilimizin Gazetecilik Telakkileri, *Vakit*, sayı: 2354, 19 Temmuz 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Bedel Nakdi Kanûnu Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2175, 16 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Büyük Millet Meclisinin Dünkü Müzakereleri, *Vakit*, sayı: 2237, 18 Mart 1924, s.1

- Hüseyin Necati, Cumhuriyetin Tesisi (Tarihçesi), *Vakit*, sayı: 2099, 1 Teşrin-i Sâni 1923, s.3
- Hüseyin Necati, Dâhiliye Bütçesi İkmal Edildi, *Vakit*, sayı: 2230, 11 Mart 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Dâhiliye Vekili, *Vakit*, sayı: 2107, 9 Teşrin-i Sâni 1923, s.1
- Hüseyin Necati, Demiryolları Müzakeresinin Safhaları, *Vakit*, sayı: 2113, 15 Teşrin-i Sâni 1923, s.4
- Hüseyin Necati, Dün Ankara'da Kabinenin İstifa Edeceği Şaibesi Dolaşmıştır, *Vakit*, sayı: 2240, 21 Mart 1924, s.1
- Hüseyin Necati, Faşistleri İtham, *Vakit*, sayı: 2331, 23 Haziran 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Fırkanın İctima'ında, *Vakit*, sayı: 2097, 30 Teşrin-i Evvel 1923, s.1
- Hüseyin Necati, Garbî Anadolu'da İktisadî Vaziyet Nedir?, *Vakit*, sayı: 2436, 9 Teşrin-i Evvel 1924, s.4
- Hüseyin Necati, Gazi Paşa ve Fırkanın İdaresi Heyet-i Vekile Namzetlerini Kararlaştırmıştır, Reis-i Ali Fuat Paşa'dır, *Vakit*, sayı: 2096, 29 Teşrin-i Evvel 1923, s.1
- Hüseyin Necati, Hakkari Hadisesinde Ecnebi Parmağı Var mı?, *Vakit*, sayı: 2388, 22 Ağustos 1924, s.3
- Hüseyin Necati, Heyet-i İlmiye, *Vakit*, sayı: 2279, 30 Nisan 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Heyet-i Vekilenin İstifası, *Vakit*, sayı: 2098, 31 Teşrin-i Evvel 1923, s.2
- Hüseyin Necati, Heyet-i Vekilenin Teşkili, *Vakit*, sayı: 2101, 3 Teşrin-i Sâni 1923, s.2
- Hüseyin Necati, İngilizlere Cevap, s *Vakit*, sayı: 2369, 3 Ağustos 1924, .1
- Hüseyin Necati, İnzivaya Çekilen Bir İttihatçı Reis, *Vakit*, sayı: 2439, 12 Teşrin-i Evvel 1924, s.4
- Hüseyin Necati, İsmet Paşa Bayramı Nasıl Geçirdi?, *Vakit*, sayı: 2352, 17 Temmuz 1924, s.5
- Hüseyin Necati, İsmet Paşa İzmir Yolunda, *Vakit*, sayı: 2351, 13 Temmuz 1924, s.2

- Hüseyin Necati, İsmet Paşa Kabinesinin Son Muvaffakiyeti, *Vakit*, sayı: 2189, 30 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Hüseyin Necati, İsmet Paşa, *Vakit*, sayı: 2391, 25 Ağustos 1924, s.1
- Hüseyin Necati, İstanbul'dan Ankara'ya, *Vakit*, sayı: 2402, 5 Eylül 1924, s.2
- Hüseyin Necati, İş Bankası Sermayesine İştirak Talepleri, *Vakit*, sayı: 2379, 13 Ağustos 1924, s.3
- Hüseyin Necati, İzmir'in Kurtuluş Gününde Ankara'nın Meserreti, *Vakit*, sayı: 2407, 10 Eylül 1924, s.3
- Hüseyin Necati, John Dewey 'in Maarif Hakkındaki Fikirleri, *Vakit*, sayı: 2392, 26 Ağustos 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Kabinede İstifa Şaibeleri Dün de Devam Etti, *Vakit*, sayı: 2242, 23 Mart 1924, s.1
- Hüseyin Necati, Kabinenin Bazı Erkânı Değişecek mi?, *Vakit*, sayı: 2245, 26 Mart 1924, s.1
- Hüseyin Necati, Köy Kanununun Müzakeresine Devam Edildi, *Vakit*, sayı: 2231, 12 Mart 1924, s.3
- Hüseyin Necati, Londra Sefirliği, *Vakit*, sayı: 2385, 19 Ağustos 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Mebuslara Tahsisat Zammı, *Vakit*, sayı: 2184, 25 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Meclisin Dünkü İçtimaîndeki Müzakereler, *Vakit*, sayı: 2195, 5 Şubat 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Meclisin Son Günleri, *Vakit*, sayı: 2269, 19 Nisan 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Muallimler Kongresi, *Vakit*, sayı: 2389, 23 Ağustos 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Muhalefet Ankara'da Nasıl Karşılıyor?, *Vakit*, sayı: 2103, 5 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Hüseyin Necati, Musul Müzakereti Yakında Başlıyor, *Vakit*, sayı: 2266, 16 Nisan 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Mülkiye Vekilinin İstifası, *Vakit*, sayı: 2164, 5 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Müstakbel Hedefimiz, *Vakit*, sayı: 2359, 24 Temmuz 1924, s.5

- Hüseyin Necati, Osmanlı Bankası Direktörü Ankara'ya Gidiyor, *Vakit*, sayı: 2337, 29 Haziran 1924, s.1
- Hüseyin Necati, Pamuk Borsası, *Vakit*, sayı: 2370, 4 Ağustos 1924, s.5
- Hüseyin Necati, Reis-i Cumhuriyetimiz, *Vakit*, sayı: 2159, 31 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Hüseyin Necati, Suriye Hududumuzda, *Vakit*, sayı: 2325, 17 Haziran 1924, s.1
- Hüseyin Necati, Suriye Mümessilliği, *Vakit*, sayı: 2121, 23 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Hüseyin Necati, Şemendüfer Meselesinin Geçirdiği Safha, *Vakit*, sayı: 2178, 19 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Hüseyin Necati, Teşkilat-ı Esâsiye Kanunu'nun İkmali, *Vakit*, sayı: 2125, 27 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Hüseyin Necati, Teşkilat-ı Esasiye'nin Heyet-i Umumiyesi, *Vakit*, sayı: 2236, 17 Mart 1924, s.2
- Hüseyin Necati, Yani Hariciye Tayinleri, *Vakit*, sayı: 2324, 16 Haziran 1924, s.1
- Hüseyin Necati, Yeni Halk Fırkası İdare Azaları ve Divân Kâtipleri, *Vakit*, sayı: 2147, 19 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Hüseyin Rahmi, "Halkın Düşmanı" ve Bir Tenkit, *Vakit*, sayı: 2587, 11 Mart 1925, s.3
- İhsan Arif, Beyrut Mümessilliği, *Vakit*, sayı: 2118, 20 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- İhsan Arif, Halk Fırkası, *Vakit*, sayı: 2126, 28 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- İhsan Arif, Hereke Fabrikasını Ziyaret İntibaları, *Vakit*, sayı: 2329, 21 Haziran 1924, s.4
- İhsan Arif, Hükümet Memurları Arasında Yapılacak Tasfiye, *Vakit*, sayı: 2108, 10 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İhsan Arif, Musul Meselesi Hakkında Mühim Bir Müzakere, *Vakit*, sayı: 2118, 20 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- İhsan Arif, Telgraf, Telefon Kanununun Müzakeresi, *Vakit*, sayı: 2181, 22 Kânûn-i Sâni 1924, s.2

- İhsan Arif, Teşkilât-ı Esâsiye Kanunu'nun Müzakeresi, *Vakit*, sayı: 2123, 25 Teşrin-i Sâni 1923, s.1
- İhsan Arif, *Vakit*'in Hususî Telgrafları, *Vakit*, sayı: 2119, 21 Teşrin-i Sâni 1923, s.3
- İhsan, Halk Fırkası Ne Yapıyor?, *Vakit*, sayı: 2110, 12 Teşrin-i Sâni 1923, s.2
- İhsan, Harbiye Mektebimiz Dün Güşâd Edildi, *Vakit*, sayı: 2102, 4 Teşrin-i Sâni 1923, s.1
- İhsan, Kimlerin Vekil Olma İhtimali Vardı?, *Vakit*, sayı: 2096, 29 Teşrin-i Evvel 1923, s.1
- İhsan, Meclis Müzakereleri, *Vakit*, sayı: 2471, 14 Teşrin-i Sâni 1924, s.2
- İhsan, Reis-i Cumhur Hazretlerinin Rahatsızlıkları, *Vakit*, sayı: 2109, 11 Teşrin-i Sâni 1923, s.1
- İhsan, Tütün İhisarı, *Vakit*, sayı: 2420, 23 Eylül 1924, s.3
- İhsan, Yeni Gün'den Hüseyin Cahit Bey'e, *Vakit*, sayı: 2106, 8 Teşrin-i Sâni 1923, s.1
- İhsan, Yunan Hükümetini Protesto, *Vakit*, sayı: 2111, 13 Teşrin-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, (Ahmet Emin) Bey Dikkatli Olsun, *Vakit*, sayı: 2557, 9 Şubat 1925, s.2
- İmzasız, (Akşam) Gazetesi Aleyhine Açtığımız Dava, *Vakit*, sayı: 2570, 22 Şubat 1925, s.2
- İmzasız, (Akşam) Gazetesi Demek İstiyor ki, *Vakit*, sayı: 2552, 4 Şubat 1925, s.2
- İmzasız, (Akşam) ın Müdafaa Cephesi Yarıldı, *Vakit*, sayı: 2553, 5 Şubat 1925, s.2
- İmzasız, (Bir Tarih Sahifesi) Ahmet Samim, Zeki ve Hasan Fehmi Nasıl Öldürülmüşlerdi?, *Vakit*, sayı: 3064, 14 Temmuz 1926, s.4
- İmzasız, (Köprülüzade Fuat Bey'in Nezdinde Birkaç Saat) Milli Edebiyatı İstikbalde Aramak Lazımdır, *Vakit*, sayı: 2912, 6 Şubat 1926, s.3
- İmzasız, (Namık Kemal'in Agâh Efendi'ye Mektupları) 1300'de Midilli'deki İdaremizin Bir Tablosu, *Vakit*, sayı: 2674, 8 Haziran 1925, s.3

- İmzasız, (Sanata Dair) Vasfi Rıza Bey, *Vakit*, sayı: 3064, 14 Temmuz 1926, s.2
- İmzasız, (Tan) Hadiseyi Yanlış Muhakeme Ediyor, *Vakit*, sayı: 2556, 8 Şubat 1925, s.3
- İmzasız, (Yeni Tefrikamız Münasebetiyle), Kalp Ağrısı – Zeyno'nun Oğlu, *Vakit*, sayı: 3045, 25 Haziran 1926, s.2
- İmzasız, Adliye Kongresinde Müzakere Edilen Meseleler, *Vakit*, sayı: 2588, 12 Mart 1925, s.3
- İmzasız, Adliye Müsteşarı İzahat Veriyor, *Vakit*, sayı: 2377, 11 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Adliye Müsteşarı Niçin Geldi?, *Vakit*, sayı: 2342, 4 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, Afganistan'da İrtica Başkaldırıyor, *Vakit*, sayı: 2585, 9 Mart 1925, s.2
- İmzasız, Akvam Meclisinde, *Vakit*, sayı: 2410, 13 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Akvam Meclisinde, *Vakit*, sayı: 2417, 20 Eylül 1924, s.4
- İmzasız, Akvam Meclisinde, *Vakit*, sayı: 2639, 4 Mayıs 1925, s.5
- İmzasız, Alman Hükümeti, *Vakit*, sayı: 2359, 24 Temmuz 1924, s.4
- İmzasız, Alman Kabinesi, *Vakit*, sayı: 2114, 16 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, Almanya'da Ne Buluyorlar?, *Vakit*, sayı: 2676, 10 Haziran 1925, s.4
- İmzasız, Altın Ada, *Vakit*, sayı: 3080, 30 Temmuz 1926, s.5 - *Vakit*, sayı: 3146, 4 Teşrîn-i Evvel 1926, s.5
- İmzasız, Amerika Halkı, *Vakit*, sayı: 2341, 3 Temmuz 1924, s.3
- İmzasız, Amerika Neresidir? Gazeteci Ne Demektir?, *Vakit*, sayı: 2565, 17 Şubat 1925, s.4
- İmzasız, Anadolu Demiryollarının Avrupa Cephesi, *Vakit*, sayı: 2136, 8 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, Anadolu Demiryollarının Teslimi İçin, *Vakit*, sayı: 2111, 13 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Anadolu Hattı Tekâmül Ediyor, *Vakit*, sayı: 2367, 1 Ağustos 1924, s.3

- İmzasız, Anadolu'da Milli Rum Meselesi Bitmiştir, *Vakit*, sayı: 2402, 5 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Anadolu'daki Hakiki Vaziyet Nedir?, *Vakit*, sayı: 2451, 24 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Anadolu'nun İmarında, *Vakit*, sayı: 2512, 26 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, Ankara – İstanbul Telefonu Ne Oldu?, *Vakit*, sayı: 2656, 21 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Ankara İstiklal Mahkemesinde İsmail Hami Bey'in Söyledikleri, *Vakit*, sayı: 2657, 22 Mayıs 1925, s.4
- İmzasız, Ankara İstiklal Mahkemesinde Lütfü Fikri Bey'in İlk Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2724, 1 Ağustos 1925, s.3
- İmzasız, Ankara İstiklal Mahkemesinde Mühim Safhalar, *Vakit*, sayı: 2699, 7 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Arnavutluk İhtilâli Bitti, Fakat..., *Vakit*, sayı: 2323, 15 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Arnavutluk'ta Vaziyet, *Vakit*, sayı: 2515, 29 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Avrupa'da Sükûn Temin Edilecek mi?, *Vakit*, sayı: 2599, 23 Mart 1925, s.3
- İmzasız, Bahriye Vekâleti Millet Meclisinde Kabul Edildi, *Vakit*, sayı: 2509, 23 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Balkanlar'da Harp, *Vakit*, sayı: 2316, 8 Haziran 1924, s.3
- İmzasız, Balkanlar'da İhtilal, *Vakit*, sayı: 2349, 11 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, Balkanlarda Vaziyet, *Vakit*, sayı: 2517, 31 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Bankalar Arasında, *Vakit*, sayı: 2118, 20 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Başvekilimizin Teftiş Seyahati, *Vakit*, sayı: 2655, 20 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Belediye Kanunu Hakkında Mühim Müzakereler, *Vakit*, sayı: 2145, 17 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, Berlinliler İlbaharı Nasıl Geçirirler?, *Vakit*, sayı: 3006, 13 Mayıs 1926, s.4
- İmzasız, Beş Sene Sonra, *Vakit*, sayı: 2576, 28 Şubat 1925, s.2
- İmzasız, Bir Deniz Hailesi, *Vakit*, sayı 2907, 1 Şubat 1926, s.4 – *Vakit*, sayı: 2992, 29 Nisan 1926, s.4

- İmzasız, Bir Türk Opera Cemiyeti Teşkil Ediliyor, *Vakit*, sayı: 2719, 27 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Bu Gidişle Şam'da İnsan Kalmayacak mı?, *Vakit*, sayı: 3002, 9 Mayıs 1926, s.3
- İmzasız, Buğday Tüccarları, *Vakit*, sayı: 2668, 2 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Bulgar Türklerinin Vaziyetleri Nedir?, *Vakit*, sayı: 3002, 9 Mayıs 1926, s.3
- İmzasız, Bulgaristan'da İsyan Var mı Yok mu?, *Vakit*, sayı: 2351, 13 Temmuz 1924, s.5
- İmzasız, Bütçe Münasebetiyle Mebuslarımızın Mütalaaları, *Vakit*, sayı: 2216, 26 Şubat 1924, s.2
- İmzasız, Büyük Millet Meclisi Ne Gün Açılacak?, *Vakit*, sayı: 2434, 7 Teşrin-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Büyük Millet Meclisinde Heyecanlı Müzakere, *Vakit*, sayı: 2109, 11 Teşrin-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Büyük Millet Meclisinde, *Vakit*, sayı: 2097, 30 Teşrin-i Evvel 1923, s.1
- İmzasız, Büyük Millet Meclisindeki Münakaşa Tafsilatı, *Vakit*, sayı: 2466, 9 Teşrin-i Sâni 1924, s.2
- İmzasız, Cemiyet-i Akvam Toplandı ve Karar Verildi, *Vakit*, sayı: 2812, 28 Teşrin-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, Cemiyet-i Akvam, *Vakit*, sayı: 2397, 31 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Cemiyet-i Akvam'dan Beklenen Akılâne Hareket, *Vakit*, sayı: 2774, 20 Eylül 1925, s.3
- İmzasız, Cemiyet-i Akvama Takdim Ettiğimiz Muhtıra, *Vakit*, sayı: 2416, 19 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Cenubî Notamız, *Vakit*, sayı: 2438, 11 Teşrin-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Cumhuriyet'e Suikast Davası, *Vakit*, sayı: 2196, 6 Şubat 1924, s.3
- İmzasız, Çarşı Esnafı Arasında, *Vakit*, sayı: 2133, 5 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, Çin Meselesi, *Vakit*, sayı: 3125, 13 Eylül 1926, s.4
- İmzasız, Çin'de Neler Oluyor?, *Vakit*, sayı: 2411, 14 Eylül 1924, s.2

- İmzasız, Dâhiliye Vekilimizin Gazetemize Beyanatı, *Vakit*, sayı: 2369, 3 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Danimarka Heyeti, *Vakit*, sayı: 2353, 18 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, Dârülbeydâyi Sanatkârları Karadeniz Sahillerinde, *Vakit*, sayı: 2327, 19 Haziran 1924, s.1
- İmzasız, Dârülfünûn Konferansı, *Vakit*, sayı: 2503, 16 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Dârülfünûn'da Konferanslar, *Vakit*, sayı: 2693, 28 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Dârülfünûndaki Konferans, *Vakit*, sayı: 2332, 24 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Dârülfünûnun İstanbul Şehrinden İsteddiği, *Vakit*, sayı: 2338, 30 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Demiryollarımız Etrafında Dedikodular, *Vakit*, sayı: 2112, 14 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, Doktor Fuat'ın Mektubu, *Vakit*, sayı: 2656, 21 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Dumlupınar'da İrat Edilen Nutuklar, *Vakit*, sayı: 2398, 1 Eylül 1924, s.5
- İmzasız, Duyûn-u Umumiye İdaresi, *Vakit*, sayı: 2277, 28 Nisan 1924, s.1
- İmzasız, Dün Gazetecilerden İsmail Müştak Bey Mahkeme Edildi, *Vakit*, sayı: 2758, 4 Eylül 1925, s.2
- İmzasız, Dünkü Halk Fırkası İçtimaî, *Vakit*, sayı: 2468, 11 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- İmzasız, Dünyanın En Ahenkdar ve Zarif Kadınları, *Vakit*, sayı: 2341, 3 Temmuz 1924, s.4
- İmzasız, Ecnebi Mekteplerinde, *Vakit*, sayı: 2778, 24 Eylül 1925, s.4
- İmzasız, Ecnebi Vapurları, *Vakit*, sayı: 2328, 20 Haziran 1924, s.4
- İmzasız, Ekmek Fiyatları, *Vakit*, sayı: 2441, 14 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Ekmek Meselesini Halletmek İçin, *Vakit*, sayı: 2558, 10 Şubat 1925, s.3
- İmzasız, Ekmek Meselsi, *Vakit*, sayı: 2720, 28 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Emin Bey Ankara'dan Namüsait mi Aldı?, *Vakit*, sayı: 2591, 15 Mart 1925, s.2

- İmzasız, Emin Bey'in Seyahati Hakkında İzahatı, *Vakit*, sayı: 2652, 17 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Emin Bey'in Seyahati, *Vakit*, sayı: 2568, 20 Şubat 1925, s.3
- İmzasız, Emlak Bankasının Teşkilî Kabul Edildi, *Vakit*, sayı: 3014, 21 Mayıs 1926, s.4
- İmzasız, Ermeni Yurdu, *Vakit*, sayı: 2708, 16 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Fas Mücahitleri, *Vakit*, sayı: 2385, 19 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Fethi Bey Hükümetinin Beyannamesi, *Vakit*, sayı: 2485, 28 Teşrin-i Sâni 1924, s.2
- İmzasız, Fetih ve İstila Siyasetlerinin Zamanı Geçiyor, *Vakit*, sayı: 2324, 16 Haziran 1924, s.3
- İmzasız, Fırkanın Beyannamesi, *Vakit*, sayı: 2476, 19 Teşrin-i Sâni 1924, s.2
- İmzasız, Fırkanın Nizamnamesi, *Vakit*, sayı: 2202, 12 Şubat 1924, s.2
- İmzasız, Fransa Almanya'dan Ne İstiyor?, *Vakit*, sayı: 2686, 20 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, Fransa İspanya İle Niçin Birleşmiş?, *Vakit*, sayı: 2666, 31 Mayıs 1925, s.3
- İmzasız, Fransa ve İngiltere Birbirini Tamamlamalıdır, *Vakit*, sayı: 2330, 22 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Fransa'nın İstikbalde Takip Edeceği Siyaset, *Vakit*, sayı: 2104, 6 Teşrin-i Sâni 1923, s.6
- İmzasız, Fransa'nın Şark Siyaseti, *Vakit*, sayı: 2345, 7 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, Fransa'yı Esir Etmek mi İstiyorlar?, *Vakit*, sayı: 2787, 3 Teşrin-i Evvel 1925, s.3
- İmzasız, Fransız Başvekili, *Vakit*, sayı: 2677, 11 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, Fransız Hükümeti, *Vakit*, sayı: 2479, 22 Teşrin-i Sâni 1924, s.5
- İmzasız, Fransız Kabinesinin İstifa Etmesi Muhtemeldir, *Vakit*, sayı: 2686, 20 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, Fransız Kabinesinin Ömrü 12 Saattir, *Vakit*, sayı: 2321, 13 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Fransız Kadın Muharririnin İkinci Mektubu, *Vakit*, sayı: 2494, 7 Kânûn-i Evvel 1924, s.4

- İmzasız, Fransız Notası, *Vakit*, sayı: 2650, 15 Mayıs 1925, s.3
- İmzasız, Fransız Sefarethanesinde Bir Resmî Kabul, *Vakit*, sayı: 2668, 2 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Fransız Sefirin Beyanâtı, *Vakit*, sayı: 2704, 12 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Gayri Müslim Okullarındaki Türk Muallimler, *Vakit*, sayı: 2682, 16 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, Gazeteler Arasında, *Vakit*, sayı: 2427, 30 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Gazi Paşa Hazretleri, *Vakit*, sayı: 2776, 22 Eylül 1925, s.3
- İmzasız, Gazi Paşa'nın İzmir Seyahati, *Vakit*, sayı: 2142, 14 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- İmzasız, Gazi Paşa'nın Nutukları, *Vakit*, sayı: 2420, 23 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Görünmez Bela, *Vakit*, sayı: 2996, 3 Mayıs 1926, s.2- *Vakit*, sayı: 3079, 29 Temmuz 1926, s.5
- İmzasız, Gümrük Ambarlarında Dönen Manevralar, *Vakit*, sayı: 2457, 31 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, Gümrüklerimiz Yeni Bir Vaziyet Karşısındadır, *Vakit*, sayı: 2379, 13 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Güzeller Güzeli, *Vakit*, sayı: 3084, 3 Ağustos 1926, s.3 - *Vakit*, sayı: 3133, 21 Eylül 1926, s.3
- İmzasız, Hafız Mehmet, Vahap, Keleş Mehmet'in Dikkate Şayan Mahkemeleri, *Vakit*, sayı: 3062, 12 Temmuz 1926, s.3
- İmzasız, Halk Fırkasının Vilayet Kongresi, *Vakit*, sayı: 2637, 2 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Hanımlarımız Parisliler Kadar Zarif Geziyorlar (Kadınlara Dair), *Vakit*, sayı: 3005, 12 Mayıs 1926, s.4
- İmzasız, Hayri Bey'in Müdafaaları, *Vakit*, sayı: 2160, 1 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- İmzasız, Hazret-i Musa'nın El Yazısı Bulundu, *Vakit*, sayı: 2810, 26 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- İmzasız, Her Danslı Eğlence Balo mu Demektir?, *Vakit*, sayı: 2708, 16 Temmuz 1925, s.5

- İmzasız, Hilal-i Ahmer Kongresinin İkinci Safhası, *Vakit*, sayı: 2717, 25 Temmuz 1925, s.3
- İmzasız, Hilal-i Ahmer Merkezi, *Vakit*, sayı: 2705, 13 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Hilal-i Ahmer, *Vakit*, sayı: 2720, 28 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Hilal-i Ahmer'in Dünkü Kongresi, *Vakit*, sayı: 2710, 18 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Hindistan Heyeti, *Vakit*, sayı: 2126, 28 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, Hükümet ve Millet Arasında Fark Yoktur, *Vakit*, sayı: 2799, 15 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, Hükümetimizin Nokta-i Nazarı Nedir?, *Vakit*, sayı: 2649, 14 Mayıs 1925, s.4
- İmzasız, Hükümetin Cemiyet-i Akvama Verdiği Muhtıra, *Vakit*, sayı: 2504, 17 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Hüseyin Cahit Bey'in, Dün, İstiklal Mahkemesinin İlk Celsesinde Mahkûmiyeti Kararından Evvel İrat Ettiği Müdafaa, *Vakit*, sayı: 2643, 8 Mayıs 1925, s.3
- İmzasız, Hüseyin Rahmi Bey Beraat Kazandı, *Vakit*, sayı: 2428, 1 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, İbrahim Efendi'nin Verdiği Malumat, *Vakit*, sayı: 2606, 30 Mart 1925, s.2
- İmzasız, İbrahim Ethem Anadolu'yu Niçin Dolaşıyordu?, *Vakit*, sayı: 2707, 15 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, İhsan Bey'in Şehadeti, *Vakit*, sayı: 2158, 30 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, İktisat Müdüriyeti Nasıl Teşkil Edilecek?, *Vakit*, sayı: 2348, 10 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, İktisat Sahasında, *Vakit*, sayı: 2368, 2 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, İngiliz Grevi Kaça Mal Oldu, *Vakit*, sayı: 3007, 14 Mayıs 1926, s.2
- İmzasız, İngiliz Hükümeti Nihayet Hatasını Anladı, *Vakit*, sayı: 2442, 15 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, İngiliz İşgali Mısır İçin Nimetmiş, *Vakit*, sayı: 2495, 8 Kânûn-i Evvel 1924, s.4

- İmzasız, İngiliz Kabinesi Vaziyeti Nasıl Görüyor?, *Vakit*, sayı: 3004, 11 Mayıs 1926, s.2
- İmzasız, İngiliz Lirası Niçin Yükseliyor?, *Vakit*, sayı: 2555, 7 Şubat 1925, s.3
- İmzasız, İngiliz Lirası, *Vakit*, sayı: 2121, 23 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, İngilizler Ankara'ya Gitmekten Çekiniyorlar, *Vakit*, sayı: 2514, 28 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, İngilizler Mısır'dan Sulh Kuvvetiyle Çıkacaklar, *Vakit*, sayı: 2422, 25 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, İngilizler ve Mısır, *Vakit*, sayı: 2508, 21 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, İngiltere Irak'ı Mutlaka Tahliye Etmelidir, *Vakit*, sayı: 2795, 11 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, İngiltere ile Ticari Münasebetimiz Ne Olabilir?, *Vakit*, sayı: 3022, 29 Mayıs 1926, s.3
- İmzasız, İngiltere'nin Irak'taki Vazifesi Ne İmiş?, *Vakit*, sayı: 2792, 8 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, İngiltere'nin Şark Siyaseti İflas Ediyor, *Vakit*, sayı: 2439, 12 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, İngiltere'ye İlan-ı Harp Edilsin, *Vakit*, sayı: 2692, 27 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, İntibah Devrini Tetkikten Alınacak Netice, *Vakit*, sayı: 2704, 12 Temmuz 1925, s.3
- İmzasız, İntiharlar Çoğalıyor, *Vakit*, sayı: 2427, 30 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, İran Kabinesi Niçin Değişmiş?, *Vakit*, sayı: 2695, 30 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, İran Kadınları, *Vakit*, sayı: 2382, 16 Ağustos 1924, s.4
- İmzasız, İran'da Cumhuriyet Niçin İlan Olunamadı, *Vakit*, sayı: 2371, 5 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, İran'da Çıkan İsyan Ne Olabilir?, *Vakit*, sayı: 2657, 22 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, İsmail Hami Bey Mandacılık ve Manda Taraftarları Hakkında Neler Söyledi, *Vakit*, sayı: 2658, 23 Mayıs 1925, s.4

- İmzasız, İsmet Paşa Hazretlerinin Nutukları, *Vakit*, sayı: 2352, 17 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, İsmet Paşa, *Vakit*, sayı: 2804, 20 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, İsmet Paşa'nın Beyanâtı, *Vakit*, sayı: 3045, 25 Haziran 1926, s.1
- İmzasız, İspanyol Ordusu Esir mi Olacak?, *Vakit*, sayı: 2410, 13 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, İstanbul – Ankara Telefon Rabıtası, *Vakit*, sayı: 2100, 2 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, İstanbul Hapishanesi Ne Durumdadır, *Vakit*, sayı: 2795, 11 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, İstanbul İptidaî Mekteplerinde Yeni Tayinler, *Vakit*, sayı: 2429, 2 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, İstanbul Köylerinde, *Vakit*, sayı: 2502, 15 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, İstanbul Rumları, *Vakit*, sayı: 2372, 6 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, İstanbul'da Cumhuriyetin Yıl Dönümü, *Vakit*, sayı: 2457, 31 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, İstanbul'da Kaç Hastane Var?, *Vakit*, sayı: 2389, 23 Ağustos 1924, s.3
- İmzasız, İstanbul'dan Kaçan Rumlar Geri mi Geliyor?, *Vakit*, sayı: 2361, 26 Temmuz 1924, s.4
- İmzasız, İstanbul'un Aç Kalmasına Meydan Verilmemeli, *Vakit*, sayı: 2440, 13 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, İstanbul'un İmar ve Tezyini İşleri, *Vakit*, sayı: 2207, 17 Şubat 1924, s.3
- İmzasız, İstanbul'un İmarı, *Vakit*, sayı: 2412, 15 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, İstanbul'un Üstünden Bir Afet Daha Geçti, *Vakit*, sayı: 2373, 7 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, İstihlak Vergisi Hakkında Yeni Kararlar, *Vakit*, sayı: 3006, 13 Mayıs 1926, s.2
- İmzasız, İstihlak Vergisinin Tatbikatı Etrafında, *Vakit*, sayı: 2997, 4 Mayıs 1926, s.2

- İmzasız, İstiklâl Mahkemesi Heyeti Şehrimizde, *Vakit*, sayı: 2139, 11 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, İstiklal Mahkemesi Müdde'i Umumiyesi Necip Ali Bey Hüseyin Cahit Bey'i Hangi Yazılar İle Nasıl İtham Ediyordu?, *Vakit*, sayı: 2643, 8 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, İstiklal Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2661, 26 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, İstiklal Mahkemesinin Cahit Bey ve Arkadaşları Hakkındaki Kararı, *Vakit*, sayı: 2647, 12 Mayıs 1925, s.3
- İmzasız, İşler Yoluna Girmeye Başladı, *Vakit*, sayı: 2141, 13 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, İtalya Buhranı, *Vakit*, sayı: 2333, 25 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, İtalya Rusya İle İttifak mı Ediyor?, *Vakit*, sayı: 2242, 23 Mart 1924, s.4
- İmzasız, İtalya Sefiri, *Vakit*, sayı: 2675, 9 Haziran 1925, s.4
- İmzasız, İtalya'da Vaziyet, *Vakit*, sayı: 2342, 4 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, İtalyan Siyahlar, *Vakit*, sayı: 2687, 21 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, İtalyan Siyahlar, *Vakit*, sayı: 2689, 23 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, İzmir Şehri Nasıl Yanmıştı?, *Vakit*, sayı: 2497, 10 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Kadın Muallimler de Şapka Giyecekler, *Vakit*, sayı: 2788, 4 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, Kadınlar Birliği, *Vakit*, sayı: 2806, 22 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- İmzasız, Kafkasya İhtilâli, *Vakit*, sayı: 2404, 7 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Kafkasya İhtilâlinin Aslı Nedir?, *Vakit*, sayı: 2406, 9 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Kafkasya'da İsyan, *Vakit*, sayı: 2420, 23 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Kafkasyalı Komşularımız Arasında, *Vakit*, sayı: 2104, 6 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Kızıl Orduya İki Bin Silah, *Vakit*, sayı: 2351, 13 Temmuz 1924, s.4
- İmzasız, Komünistler Mahkemesinde İddianame, *Vakit*, sayı: 2737, 14 Ağustos 1925, s.3
- İmzasız, Köylünün Zararı, *Vakit*, sayı: 2743, 20 Ağustos 1925, s.3

- İmzasız, Kral Hüseyin'in Son Günleri, *Vakit*, sayı: 2429, 2 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Krippel İtirazlara Cevap Veriyor (Sanata Dair), *Vakit*, sayı: 3012, 19 Mayıs 1926, s.3
- İmzasız, Londra Konferansı Son Safhasında, *Vakit*, sayı: 2381, 15 Ağustos 1924, s.3
- İmzasız, Londra Konferansında, *Vakit*, sayı: 2368, 2 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Londra Konferansında, *Vakit*, sayı: 2377, 11 Ağustos 1924, s.1
- İmzasız, Londra Konferansında, *Vakit*, sayı: 2380, 14 Ağustos 1924, s.4
- İmzasız, Maarif Vekili Geldi, *Vakit*, sayı: 2154, 26 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, Maarif Vekilinin Gençlere Çizdiği Yol, *Vakit*, sayı: 2680, 14 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Maliye Vekili, *Vakit*, sayı: 2389, 23 Ağustos 1924, s.3
- İmzasız, Matbuat Cemiyeti, *Vakit*, sayı: 2434, 7 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Mavi Çarşamba, (Mütercimleri: Halide Nusret Zortlutuna – Mehlika Emir), *Vakit*, sayı: 2769, 15 Eylül 1925, s.4 - *Vakit*, sayı: 2828, 14 Teşrîn-i Sâni 1925, s.4
- İmzasız, Mehmet Arif Bey'in Asım Bey'e Cevabı, *Vakit*, sayı: 2556, 8 Şubat 1925, s.2
- İmzasız, Mektep, Yol ve Aydınlık, *Vakit*, sayı: 2455, 28 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, Mektep-i Mülkiyede, *Vakit*, sayı: 2388, 22 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Memleketimizde Pekâlâ Yapabileceğimiz İş, *Vakit*, sayı: 2906, 31 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- İmzasız, Memleketimizde Zengin İşler Vardır, *Vakit*, sayı: 2642, 7 Mayıs 1925, s.3
- İmzasız, Memleketimizi İsyân İçinde Gösterenler, *Vakit*, sayı: 2422, 25 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Memurlar Arasında, *Vakit*, sayı: 2423, 26 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Memurlar Arasında, *Vakit*, sayı: 2424, 27 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Memurlar Arasında, *Vakit*, sayı: 2461, 4 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- İmzasız, Memurlar Arasında, *Vakit*, sayı: 2469, 12 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4

- İmzasız, Memurlar Arasında, *Vakit*, sayı: 2475, 18 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- İmzasız, Memurlar Arasında, *Vakit*, sayı: 2499, 12 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, Mersin Vapurunda Bir Gün Bir Gece, *Vakit*, sayı: 2692, 27 Haziran 1925, s.4
- İmzasız, Mısır Harekatı Hakkında Ne diyorlar?, *Vakit*, sayı: 2497, 10 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Mısır'daki Hadise, *Vakit*, sayı: 2605, 29 Mart 1925, s.2
- İmzasız, Milli Mücadeleye İştirak Etmeyen Bahriyeliler, *Vakit*, sayı: 2326, 18 Haziran 1924, s.1
- İmzasız, Muallimler Arasında, *Vakit*, sayı: 2122, 24 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, Muallimler Birliği, *Vakit*, sayı: 2785, 1 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, Muallimler Cemiyeti, *Vakit*, sayı: 2682, 16 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Muallimler Her Zaman Her Yerde Birdirler, *Vakit*, sayı: 2393, 27 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Muallimler Kongresi Azalarına Ziyafet, *Vakit*, sayı: 2392, 26 Ağustos 1924, s.3
- İmzasız, Muallimler Kongresi, *Vakit*, sayı: 2395, 29 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Muharebe Var mı?, *Vakit*, sayı: 2689, 24 Haziran 1925, s.4
- İmzasız, Musul Bizim İçin Bir Hak Meselesidir, *Vakit*, sayı: 2740, 16 Ağustos 1925, s.2
- İmzasız, Musul İçin Harp Edemeyiz, *Vakit*, sayı: 2728, 5 Ağustos 1925, s.2
- İmzasız, Musul İhtilafı Etrafında Dedikodular, *Vakit*, sayı: 2783, 29 Eylül 1925, s.3
- İmzasız, Musul İhtilafında Meclis-i Akvam, *Vakit*, sayı: 2321, 13 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Musul Meselesi Halledilevek mi?, *Vakit*, sayı: 2755, 1 Eylül 1925, s.3
- İmzasız, Musul Meselesi, *Vakit*, sayı: 2328, 20 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Musul Olmazsa, *Vakit*, sayı: 2312, 4 Haziran 1924, s.4
- İmzasız, Musul'u Almadan Geri Dönmeyiz, *Vakit*, sayı: 2748, 25 Ağustos 1925, s.2
- İmzasız, Müfide Ferit Hanım, *Vakit*, sayı: 2335, 27 Haziran 1924, s.2

- İmzasız, Mühim Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 2230, 11 Mart 1924, s.3
- İmzasız, Mülkiyelilerin Bayramı, *Vakit*, sayı: 2133, 5 Kânûn-i Evvel 1923, s.2
- İmzasız, Müslümanların Diyarında, *Vakit*, sayı: 2120, 22 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, Necati Bey'in Vaatleri, *Vakit*, sayı: 2102, 4 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- İmzasız, Ormanlarımız İşletilecek, *Vakit*, sayı: 2691, 26 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Orta Tedrisat Muallimliği İçin İmtihan Şeraiti, *Vakit*, sayı: 2300, 23 Mayıs 1924, s.4
- İmzasız, Osmanlı Bankası İle Müzakerat Bitti, *Vakit*, sayı: 2230, 11 Mart 1924, s.2
- İmzasız, Osmanlı Bankası, *Vakit*, sayı: 2386, 20 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Papazların Esrarı Nihayet Anlaşıyor, *Vakit*, sayı: 2506, 19 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Parasız Ticarethane Tesis Edilir mi?, *Vakit*, sayı: 2507, 20 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Paris Sefirimiz, *Vakit*, sayı: 2639, 4 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Paris Sefirimiz, *Vakit*, sayı: 2651, 16 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Patrikhaneler Kalacak mı?, *Vakit*, sayı: 2231, 12 Mart 1924, s.3
- İmzasız, Pazartesi Günkü Fırka İçtimaî, *Vakit*, sayı: 2469, 12 Teşrîn-i Sâni 1924, s.2
- İmzasız, Rafet Paşa Mebusluktan Çekilirken Ne Dedi?, *Vakit*, sayı: 2457, 31 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Raşit Bey Ankara'ya Gitti, *Vakit*, sayı: 2409, 12 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Raşit Bey Hakkındaki Tahkikatın Neticesi, *Vakit*, sayı: 2410, 13 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Rauf Bey, *Vakit*, sayı: 2112, 14 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Romanya Baş Vekili Londra'ya Gitti, *Vakit*, sayı: 2366, 31 Temmuz 1924, s.2
- İmzasız, Romanya'da Nasıl Kabul Gördük, *Vakit*, sayı: 2644, 9 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Rum ve Ermeni Memurlar, *Vakit*, sayı: 2119, 21 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2

- İmzasız, Rusya İstanbul'a İnmek İsterse, *Vakit*, sayı: 2323, 15 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Sakalsız Adam Vaaz Edebilir miymiş, *Vakit*, sayı: 2331, 23 Haziran 1924, s.4
- İmzasız, Selanik Muhacirleri, *Vakit*, sayı: 2425, 28 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Sessiz Grevin Son Şekli, *Vakit*, sayı: 2603, 27 Mart 1925, s.2
- İmzasız, Seyyar Sergi, *Vakit*, sayı: 2676, 10 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, Sigara Yasak, *Vakit*, sayı: 2431, 4 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Sinemalar İçin Yapılan Talimatname, *Vakit*, sayı: 2608, 1 Nisan 1925, s.2
- İmzasız, Suistimal Yapıldı mı Yapılmadı mı?, *Vakit*, sayı: 2988, 25 Nisan 1926, s.4
- İmzasız, Sultanlıktan Cumhuriyet Reisliğine, *Vakit*, sayı: 2105, 7 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Suriye Hudutlarımız, *Vakit*, sayı: 2441, 14 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- İmzasız, Suriye'de Ermeniler, *Vakit*, sayı: 2423, 26 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Suriye'de Ermenileri, *Vakit*, sayı: 2368, 2 Ağustos 1924, s.5
- İmzasız, Şark Demiryolları, *Vakit*, sayı: 2118, 20 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- İmzasız, Şark İle Garp Arasında Köprü Olacak Diyolar, *Vakit*, sayı: 2991, 28 Nisan 1926, s.3
- İmzasız, Şark Medeniyetinin Başlıca Vasıfları Nelerdir?, *Vakit*, sayı: 2696, 1 Temmuz 1925, s.4
- İmzasız, Şehir Emaneti, *Vakit*, sayı: 2132, 4 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- İmzasız, Şehir Tiyatrosu Hakkında, *Vakit*, sayı: 2232, 13 Mart 1924, s.2
- İmzasız, Şehit Abidesi, *Vakit*, sayı: 2700, 8 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Şehremini Emin Bey Yalancı mı Çıkacak?, *Vakit*, sayı: 2498, 11 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Şehremini Gazetecilere Nasihat Veriyor, *Vakit*, sayı: 2561, 13 Şubat 1925, s.2
- İmzasız, Şehremininin İcraatı Tasvip Edilmemiştir!, *Vakit*, sayı: 2695, 30 Haziran 1925, s.4
- İmzasız, Şehrimizde İranlılar, *Vakit*, sayı: 2109, 11 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2

- İmzasız, Şeyh Sait'in İlk Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2672, 6 Haziran 1925, s.5
- İmzasız, Şeyh Sait Gazetecileri Saçlı Sakallı İhtiyar ve Sarıklı Zannediyormuş, *Vakit*, sayı: 2736, 13 Ağustos 1925, s.3
- İmzasız, Şeyh Sait ve Avenesi Nasıl Asıldılar?, *Vakit*, sayı: 2695, 30 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Şirketlerde Türkçe Hâkim Olacak, *Vakit*, sayı: 2565, 17 Şubat 1925, s.3
- İmzasız, Şükrü Bey, *Vakit*, sayı: 2706, 14 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Tahir ve Nurettin Beyler İntihap Edildiler, *Vakit*, sayı: 2646, 11 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Tan'ın Hakkımızı Teslim Eden Makalesi, *Vakit*, sayı: 2428, 1 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Tanin Mahkemesinde, *Vakit*, sayı: 2645, 10 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Tanin Muharrirleri ile Baş Muharriri Hüseyin Cahit Bey'in Mahkemesinin Tahkikat Safhasına Ait Son Celse, *Vakit*, sayı: 2640, 5 Mayıs 1925, s.2
- İmzasız, Tanin'e Cevap, *Vakit*, sayı: 2316, 8 Haziran 1924, s.3
- İmzasız, Tehlikedeki Sulh, *Vakit*, sayı: 2371, 5 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Tekkeler ve Türbeler, *Vakit*, sayı: 2797, 13 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- İmzasız, Terakki, Refah ve Ümran Yolundaki Türkiye, *Vakit*, sayı: 2760, 6 Eylül 1925, s.3
- İmzasız, Tetkik Seyahatleri, *Vakit*, sayı: 2741, 18 Ağustos 1925, s.3
- İmzasız, Tevfik Rüştü Bey Geldi, *Vakit*, sayı: 2416, 19 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Tıp Fakültesi Niçin Naklediliyor?, *Vakit*, sayı: 2400, 3 Eylül 1924, s.2
- İmzasız, Tıp Medresemiz, *Vakit*, sayı: 2397, 31 Ağustos 1924, s.2
- İmzasız, Ticaret Mektebi, *Vakit*, sayı: 2100, 2 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Tophane Sergisi İçin İnşaata Başlandı, *Vakit*, sayı: 2332, 24 Haziran 1924, s.3
- İmzasız, Trabzon Bir Gecede Kaç Okka Rakı İçebilir?, *Vakit*, sayı: 2850, 6 Kânûn-i Evvel 1925, s.3
- İmzasız, Trabzon'dan Kars'a Kadar Ne Gördüler?, *Vakit*, sayı: 2783, 29 Eylül 1925, s.2

- İmzasız, Trakya'da Şenlikler, *Vakit*, sayı: 2477, 20 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- İmzasız, Tunusluların Kalbindeki Türk Aşkı, *Vakit*, sayı: 2384, 18 Ağustos 1924, s.4
- İmzasız, Türk Cumhuriyeti, *Vakit*, sayı: 2689, 24 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Türk Ocağı'nda, *Vakit*, sayı: 2791, 7 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- İmzasız, Türk Ocağında, *Vakit*, sayı: 2636, 1 Mayıs 1925, s.3
- İmzasız, Türk Ocakları'na, *Vakit*, sayı: 2685, 19 Haziran 1925, s.4
- İmzasız, Türk Tarihi, *Vakit*, sayı: 2697, 2 Temmuz 1925, s.6
- İmzasız, Türk Tütünleri, *Vakit*, sayı: 2954, 20 Mart 1926, s.2
- İmzasız, Türkiye – Almanya, *Vakit*, sayı: 2671, 5 Haziran 1925, s.2
- İmzasız, Türkiye'de Ne Kadar Gazete ve Mecmua Çıkıyor?, *Vakit*, sayı: 2721, 29 Temmuz 1925, s.2
- İmzasız, Türkiye'nin Büyük Servet Menbalarından Biri, *Vakit*, sayı: 2195, 5 Şubat 1924, s.3
- İmzasız, Türkler ve İranlılar, *Vakit*, sayı: 2105, 7 Teşrîn-i Sâni 1923, s.7
- İmzasız, Un Meselesi, *Vakit*, sayı: 2439, 12 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Un Meselesi, *Vakit*, sayı: 2645, 10 Mayıs 1925, s.4
- İmzasız, Vali Bey Diyor ki, *Vakit*, sayı: 2483, 26 Teşrîn-i Sâni 1924, s.2
- İmzasız, Yakup Kadri Bey, *Vakit*, sayı: 2495, 8 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- İmzasız, Yeni Adliye Teşkilâtımızın Esasları, *Vakit*, sayı: 2678, 12 Haziran 1925, s.3
- İmzasız, Yeni Bir Dârülfünûn İnkışâf Edilecek, *Vakit*, sayı: 2305, 28 Mayıs 1924, s.2
- İmzasız, Yeni Bir Seferberlik, *Vakit*, sayı: 2203, 13 Şubat 1924, s.3
- İmzasız, Yeni Fırkanın Programı, *Vakit*, sayı: 2476, 19 Teşrîn-i Sâni 1924, s.2
- İmzasız, Yeni Kadrolar Mekteplere Tebliğ Edildi, *Vakit*, sayı: 2409, 12 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Yeni Kanunlarımız, *Vakit*, sayı: 2263, 13 Nisan 1924, s.2
- İmzasız, Yeni Kanunlarımız, *Vakit*, sayı: 3035, 11 Haziran 1926, s.2
- İmzasız, Yeni Maarif Müdürü, *Vakit*, sayı: 2383, 17 Ağustos 1924, s.2

- İmzasız, Yeni Tefrikamız Tagore'nin Şaheseri, *Vakit*, sayı: 2584, 8 Mart 1925, s.4
- İmzasız, Yeni Vergiler Üzerinde Bir Tetkik, *Vakit*, sayı: 3004, 11 Mayıs 1926, s.2
- İmzasız, Yeni Vergiler Üzerinde Bir Tetkik, *Vakit*, sayı: 3007, 14 Mayıs 1926, s.2
- İmzasız, Yeni Yıl, *Vakit*, sayı: 2160, 1 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- İmzasız, Yunan İntihabatı, *Vakit*, sayı: 2789, 5 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, Yunan Meclisini Fesheden Emirname, *Vakit*, sayı: 2786, 2 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- İmzasız, Yunanistan'da Ne Oluyor?, *Vakit*, sayı: 2333, 25 Haziran 1924, s.3
- İmzasız, Yunanistan'da Vaziyet, *Vakit*, sayı: 2410, 13 Eylül 1924, s.4
- İmzasız, Yunanistan'da, *Vakit*, sayı: 2102, 4 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- İmzasız, Yunanistan'la Dostluk mu?, *Vakit*, sayı: 2334, 26 Haziran 1924, s.2
- İmzasız, Zevce ve Zevce Nasıl Ayrılabilirler?, *Vakit*, sayı: 2426, 29 Eylül 1924, s.3
- İmzasız, Ziya Gökalp Bey Öldü, *Vakit*, sayı: 2453, 26 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- İmzasız, Ziya Gökalp Kimdir, Ne Demektir?, *Vakit*, sayı: 2810, 26 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Kamuran, Madam Nikolaydis Türk mü?, *Vakit*, sayı: 2482, 25 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Kamuran, Rumlar İncirlerimizin Taklidini Çıkardılar, *Vakit*, sayı: 2791, 7 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Kandemir, Ermenistan Ne Halde?, *Vakit*, sayı: 2410, 13 Eylül 1924, s.5
- Kara Çetin, Taşköprü Nasıl Bir Memlekettir?, *Vakit*, sayı: 3034, 10 Haziran 1926, s.2
- Karilerimizin Mektupları, *Vakit*, sayı: 2122, 24 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Karilerimizin Mektupları, *Vakit*, sayı: 2124, 26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.5
- Karilerimizin Mektupları, *Vakit*, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Karilerimizin Mektupları, *Vakit*, sayı: 2144, 16 Kânûn-i Evvel 1923, s.5
- Karilerimizin Mektupları, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.6
- Karilerimizin Mektupları, *Vakit*, sayı: 2150, 22 Kânûn-i Evvel 1923, s.4

- Karilerimizin Şikâyetleri, *Vakit*, sayı: 2122, 24 Teşrîn-i Sâni 1923, s.4
- Kâzım Nami, Latin Harfleri mi?, *Vakit*, sayı: 2234, 15 Mart 1924, s.3
- Kâzım Vehbi, Bugün Bütün Türkiye'de Çocuk Günüdür, *Vakit*, sayı: 2986, 23 Nisan 1926, s.3
- Kemal Emin, Mûsikimiz Gayesine Vasıl Olmuştur!, *Vakit*, sayı: 3001, 8 Mayıs 1926, s.4
- Kemal Merhumun Kaleminden Çıkan Vesika Tarihi, *Vakit*, sayı: 2665, 30 Mayıs 1925, s.3
- Kemal) Zamanında Midilli'de Vesait-i İcraiyeimiz, *Vakit*, sayı: 2672, 6 Haziran 1925, s.3
- Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri - 1), İngiliz Parlamentosu Sıcakta Nasıl Serinletilir?, *Vakit*, sayı: 3034, 10 Haziran 1926, s.4
- Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri - 2), İngiliz Kadınlarının Mali Müşavirleri Ne Demektir?, *Vakit*, sayı: 3035, 11 Haziran 1926, s.4
- Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri), Bir Kadının Gecelikle Görünmesi Mugayir-i Ahlâk mıdır? , *Vakit*, sayı: 3043, 19 Haziran 1926, s.4
- Lütfi Simavî, (İngiliz Hususiyet ve Garibeleri), Times Nehri Üzerinde Sevda Alışverişi, *Vakit*, sayı: 3042, 18 Haziran 1926, s.4
- Lütfi Simavi, Avrupa Kumarhaneleri Nasıldır?, *Vakit*, sayı: 2998, 5 Mayıs 1926, s.3
- Lütfi Simavi, Kocalı Kadınlarla Münasebette Bulunanların Akıbeti, *Vakit*, sayı: 3013, 20 Mayıs 1926, s.4
- Lütfi Simavi, Monte Carlo'da Nasıl Soyuldum?, *Vakit*, sayı: 2992, 29 Nisan 1926, s.3
- Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 1, *Vakit*, sayı: 3113, 1 Eylül 1926, s.4
- Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 2, *Vakit*, sayı: 3114, 2 Eylül 1926, s.4
- Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 3, *Vakit*, sayı: 3115, 3 Eylül 1926, s.4
- Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 4, *Vakit*, sayı: 3117, 5 Eylül 1926, s.4
- Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 5, *Vakit*, sayı: 3118, 6 Eylül 1926, s.4
- Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 6, *Vakit*, sayı: 3119, 7 Eylül 1926, s.4
- Lütfi Simavî, Tarihi Bir Dolandırıcılık- 7, *Vakit*, sayı: 3120, 8 Eylül 1926, s.4

- Lütfi Simavi, Yan Kesicilere Nasıl Para Kaptırdım?, *Vakit*, sayı: 2991, 28 Nisan 1926, s.2
- Lütfi, İktisat Müdüriyeti İstanbul'u İflas mı Ettiriyordu?, *Vakit*, sayı: 2323, 15 Haziran 1924, s.2
- Lütfi, Nasıl Bir Sına'yi Mektebi Yapmak Lazımdır?, *Vakit*, sayı: 2708, 16 Temmuz 1925, s.4
- Lütfi, Sanatkâr Yetiştirmeliyiz, *Vakit*, sayı: 2700, 8 Temmuz 1925, s.4
- M. (Ayın), Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2494, 7 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- M. (Ayın), Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2496, 9 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- M. (Ayın), Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2499, 12 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- M. Cemil, Tekkeler İdare-i Hususiye Veriliyor, *Vakit*, sayı: 2750, 27 Ağustos 1925, s.3
- M. F. Mektepler Açılıyor, *Vakit*, sayı: 2773, 19 Eylül 1925, s.3
- M. F., Adalar Niçin Boşalıyor, *Vakit*, sayı: 3104, 23 Ağustos 1926, s.5
- M. F., Asrî Bir İzdivaç, *Vakit*, sayı: 2218, 28 Şubat 1924, s.3
- M. F., Bayram Ne Gün Olmalıydı?, *Vakit*, sayı: 2980, 17 Nisan 1926, s.4
- M. F., Einstein Nazariyesine Bir Nazire, *Vakit*, sayı: 2471, 14 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- M. F., Fransızlar Zulüm Ektiler, İsyân Biçtiler, *Vakit*, sayı: 2757, 3 Eylül 1925, s.2
- M. F., İstanbul'un Atisi, *Vakit*, sayı: 2215, 25 Şubat 1924, s.3
- M. F., İstanbul'un İmarı, *Vakit*, sayı: 2418, 21 Eylül 1924, s.4
- M. F., Köprü Parası Kalkarsa, *Vakit*, sayı: 2722, 30 Temmuz 1925, s.4
- M. F., Köprü Üzerinde Selam Verirken, *Vakit*, sayı: 2315, 7 Haziran 1924, s.4
- M. F., Latin Harfleri, *Vakit*, sayı: 2264, 14 Nisan 1924, s.4
- M. F., Mekteplerde Dans Dersleri, *Vakit*, sayı: 2343, 5 Temmuz 1924, s.4
- M. F., On Beş Kuruşa Ekmek!, *Vakit*, sayı: 2363, 28 Temmuz 1924, s.4
- M. F., Paris Camii, *Vakit*, sayı: 3080, 30 Temmuz 1926, s.4
- M. F., Tütüncülere Müjde, *Vakit*, sayı: 3128, 16 Eylül 1926, s.2

- M. F., Yeni Bir İnkılâp, *Vakit*, sayı: 2310, 2 Haziran 1924, s.3
- M. F., Yirmi Sene Sonra, *Vakit*, sayı: 2872, 28 Kânûn-i Evvel 1925, s.3
- M. Kemal, Trabzon'da Bir Şaheser: Eski Türk Evi, *Vakit*, sayı: 2803, 19 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- M. N. Nafiz, Hindistan Kadınlarından Mısır Kadınlarına, *Vakit*, sayı: 2718, 26 Temmuz 1925, s.2
- M. N., (Yeni Kitaplar Arasında) Üç Mühim Eser, *Vakit*, sayı: 2639, 4 Mayıs 1925, s.4
- M. N., (Yeni Kitaplar Arasında) Üç Mühim Eser, *Vakit*, sayı: 2646, 11 Mayıs 1925, s.4
- M. N., Cuma Tatili, *Vakit*, sayı: 2746, 23 Ağustos 1925, s.3
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2434, 7 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2432, 5 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2433, 6 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2435, 8 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2437, 10 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2438, 11 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2439, 12 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2441, 14 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2452, 25 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2461, 4 Teşrîn-i Sâni 1924, s.2

- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2463, 6 Teşrîn-i Sâni 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2477, 20 Teşrîn-i Sâni 1924, s.2
- M[ehmet] N[urettin], Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2479, 22 Teşrîn-i Sâni 1924, s.2
- Mahmut Esat, Nur Baba Köşkü, , *Vakit*, sayı: 2179, 20 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Mahmut Hıfzı, Gazi Reis-i Cumhuriyet, *Vakit*, sayı: 2162, 3 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], (23) Nisan, *Vakit*, sayı: 2630, 23 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], (Elaziz) Mukavemeti, *Vakit*, sayı: 2576, 28 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], (Yunan) Projesi, *Vakit*, sayı: 2391, 25 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], 1 Mayıs, *Vakit*, sayı: 2636, 1 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Abdülkerîmler, *Vakit*, sayı: 2720, 28 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Acaba Doğru mu?, *Vakit*, sayı: 2835, 21 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Acaba Ne İsteniliyor?, *Vakit*, sayı: 2498, 11 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Acaba Nereden Cüret Alıyorlar?, *Vakit*, sayı: 2524, 7 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Acaba Niçin Gidiyor?, *Vakit*, sayı: 2599, 23 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Acaba Vatan Tehlikede mi?, *Vakit*, sayı: 2832, 18 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Acaba Yanılıyor muyuz?, *Vakit*, sayı: 2256, 6 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Acıklı Bir Feryat, *Vakit*, sayı: 2818, 4 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Adana Valisinin Mahkûmiyeti, *Vakit*, sayı: 2603, 27 Mart 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Ağahan'ın Mektubunun Neşri, *Vakit*, sayı: 2140, 12 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ağaoğlu Ahmet Bey, *Vakit*, sayı: 3096, 15 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Akalliyetler Bahsi, *Vakit*, sayı: 2208, 18 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Akil Bey'in İstifası, *Vakit*, sayı: 2462, 5 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Alacaklı Olan Kim, *Vakit*, sayı: 2317, 9 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Albert Saro, *Vakit*, sayı: 2657, 22 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Aldanmayalım, *Vakit*, sayı: 2414, 17 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Almanya Şark'a mı Dönüyor?, *Vakit*, sayı: 2984, 21 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Almanya Tehdit mi Ediyor?, *Vakit*, sayı: 2589, 13 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Altı Aylık Bir Tecrübe, *Vakit*, sayı: 2767, 13 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Aman Beni Karıştırmayın, *Vakit*, sayı: 2447, 20 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Amelenin Mesai Saatleri, *Vakit*, sayı: 2952, 18 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Amerika Tasdik Etmezse?, *Vakit*, sayı: 2758, 4 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Amerka'da Bir Münakaşa, *Vakit*, sayı: 2873, 29 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Anadolu Demiryolu, *Vakit*, sayı: 2686, 20 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Anadolu'da Mahallî Dertler, *Vakit*, sayı: 2199, 9 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Anadolu'da Telefon, *Vakit*, sayı: 3081, 31 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ankara Merkez Hükümet, *Vakit*, sayı: 2167, 8 Kânûn-i Sâni 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Ankara'da Bar Hadisesi, *Vakit*, sayı: 2508, 21 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ankara'da Buhran mı Var?, *Vakit*, sayı: 2528, 11 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ankara'da Mesut Bir Heyecan, *Vakit*, sayı: 2671, 5 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ankara'da Vaziyet, *Vakit*, sayı: 2470, 13 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ankara'da, *Vakit*, sayı: 2670, 4 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ankara'ya Giderken, *Vakit*, sayı: 2159, 31 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ankara'yı Unutmayınız, *Vakit*, sayı: 2163, 4 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Anlamadığımız Bir İhtilaf, *Vakit*, sayı: 2936, 2 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Anlaşılamayan Hakikat, *Vakit*, sayı: 2139, 11 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Aramızdaki Fark Nedir?, *Vakit*, sayı: 2734, 11 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Askerlik ve Mebusluk, *Vakit*, sayı: 2149, 21 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Aşarın İlgası, *Vakit*, sayı: 2370, 4 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Avrupa'da Tahsil Meselesi, *Vakit*, sayı: 2661, 26 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Avrupa'nın Pamuk İhtiyacı, *Vakit*, sayı: 2451, 24 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bacaların Temizlenmesi, *Vakit*, sayı: 2889, 14 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bahrî İhtiyaçlarımız, *Vakit*, sayı: 2107, 9 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bahriyemizin İnkişâfı, *Vakit*, sayı: 2104, 6 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1

- Mehmet Asım [Us], Bahriyemizin Tekemmülü, *Vakit*, sayı: 2285, 8 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bakana Çare-i Telif, *Vakit*, sayı: 2771, 17 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Balkan Konferansı, *Vakit*, sayı: 2745, 22 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Balkanlar Karışacak mı?, *Vakit*, sayı: 2693, 28 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Balkanlar Karışacak mı?, *Vakit*, sayı: 2881, 6 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Balkanlar Yine Yanacak mı?, *Vakit*, sayı: 2811, 27 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Balkanlarda Manidar Hadiseler, *Vakit*, sayı: 2712, 20 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Banka İhtilafına Dair, *Vakit*, sayı: 2706, 14 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bankerler Çapulculuğu, *Vakit*, sayı: 2578, 2 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Banknotlar Meselesi, *Vakit*, sayı: 2291, 14 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Banknotların Karşılıkları, *Vakit*, sayı: 2269, 19 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Baronun Tasfiyesi, *Vakit*, sayı: 2286, 9 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Baş Muharririmizin İntibarı ve Müşahedeleri, *Vakit*, sayı: 2778, 24 Eylül 1925, s.2
- Mehmet Asım [Us], Başkumandanlık Harbi, *Vakit*, sayı: 2754, 31 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bayrak Meselesi, *Vakit*, sayı: 3008, 15 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bilâ-sebep Teşhir, *Vakit*, sayı: 2394, 28 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Dereceli İntihâb, *Vakit*, sayı: 2477, 20 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Bir Hasbihalin İntibai, *Vakit*, sayı: 2384, 18 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Hatanın Neticesi, *Vakit*, sayı: 2535, 18 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İflas Hadisesi, *Vakit*, sayı: 3110, 29 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İhtilaf Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2954, 20 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İhtilafın Manası, *Vakit*, sayı: 2473, 16 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İhtisas Meselesi, *Vakit*, sayı: 2639, 4 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İktisadî Sahtekârlık, *Vakit*, sayı: 2389, 23 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İntikal Kanunu Lazım, *Vakit*, sayı: 2970, 5 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İstizah ve Bir İzah, *Vakit*, sayı: 2122, 24 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İtlafın İlk Semereleri, *Vakit*, sayı: 2647, 12 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir İzah ve Bir Ders, *Vakit*, sayı: 2383, 17 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Kaçakçının Tecziyesi, *Vakit*, sayı: 2934, 28 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Kelime İhtilâfı, *Vakit*, sayı: 2407, 10 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Mahkûmiyetin Manası, *Vakit*, sayı: 2919, 13 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Matbuat Meselesi, *Vakit*, sayı: 2724, 1 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Meslek Meselesi, *Vakit*, sayı: 2111, 13 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Nakil Meselesi, *Vakit*, sayı: 2418, 21 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Prensip Hatası, *Vakit*, sayı: 2115, 17 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1

- Mehmet Asım [Us], Bir Resm-i Küşadın Manası, *Vakit*, sayı: 2627, 20 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Salahiyet Meselesi, *Vakit*, sayı: 2355, 20 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Salahiyet Tehdidi, *Vakit*, sayı: 2963, 29 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Sûistimal, *Vakit*, sayı: 2987, 24 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Şikâyet, *Vakit*, sayı: 2660, 25 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Tazminat Meselesi, *Vakit*, sayı: 3041, 17 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Teşrifat Meselesi, *Vakit*, sayı: 2783, 29 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Tokadın Neticesi, *Vakit*, sayı: 2509, 23 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bir Tokat Meselesi, *Vakit*, sayı: 2412, 15 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bira İnhisarı, *Vakit*, sayı: 2827, 13 Teşrin-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Biraz İst'câl Etmeli, *Vakit*, sayı: 2501, 14 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Birlik Muahedesi, *Vakit*, sayı: 2992, 29 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bîtaraplardan Ne Bekliyoruz, *Vakit*, sayı: 2409, 12 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bize Nasıl İslahat Lazım, *Vakit*, sayı: 2623, 16 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bolşevik Hareketleri, *Vakit*, sayı: 2356, 21 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Borsacılık ve Türkler, *Vakit*, sayı: 2928, 22 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Boşa Kalan Cephemiz, *Vakit*, sayı: 3038, 14 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bugünkü Yunan Tehlikesi, *Vakit*, sayı: 2209, 19 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Buğday ve Un Stoku, *Vakit*, sayı: 2561, 13 Şubat 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Buhrana mı Giriyoruz?, *Vakit*, sayı: 2244, 25 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Buhranda Tevkif Alameti, *Vakit*, sayı: 2245, 26 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bulgaristan Su Kıstı, *Vakit*, sayı: 2626, 19 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bulgarlardan Ne İstiyoruz?, *Vakit*, sayı: 2258, 8 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bulutlar Dağılıyor mu?, *Vakit*, sayı: 2982, 19 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bursa İntihabatı Kanuni mi?, *Vakit*, sayı: 2506, 19 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bursa İntihabatı, *Vakit*, sayı: 2505, 18 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bursa Mühtekirleri, *Vakit*, sayı: 2604, 28 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bursa Seyahati, *Vakit*, sayı: 3026, 2 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bursa'da İslahat, *Vakit*, sayı: 2957, 23 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bursa'dan Bir Nazar, *Vakit*, sayı: 2986, 23 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bursa'nın Tatili, *Vakit*, sayı: 2753, 30 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bütçe Açığı, *Vakit*, sayı: 2161, 2 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Bütçe Meselesi, *Vakit*, sayı: 2164, 5 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Büyük Gazi Türk Çiftçiliğinde Feyyaz Bir İnkılâba Alemdar Oluyor, *Vakit*, sayı: 2675, 9 Haziran 1925, s.2
- Mehmet Asım [Us], Casusluk Meselesi, *Vakit*, sayı: 3095, 14 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Celal Muhtar Bey'in Teberruu, *Vakit*, sayı: 2892, 17 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemil Beyin Seyahati, *Vakit*, sayı: 2699, 7 Temmuz 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Cemiyet- Akvam, *Vakit*, sayı: 2444, 17 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemiyet Perdesi Altında, *Vakit*, sayı: 3085, 4 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvam Toplanıyor, *Vakit*, sayı: 2942, 8 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvam Tuzakta, *Vakit*, sayı: 2860, 16 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvam, *Vakit*, sayı: 2424, 27 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvama Havale, *Vakit*, sayı: 2312, 4 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvama Müracaat, *Vakit*, sayı: 2381, 15 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cemiyet-i Akvamın Kararı, *Vakit*, sayı: 2861, 17 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenevre Faaliyetleri, *Vakit*, sayı: 2428, 1 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenevre Yolunda, *Vakit*, sayı: 2747, 24 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenevre Yolunda, *Vakit*, sayı: 2846, 2 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenevre'de Faaliyet, *Vakit*, sayı: 2403, 6 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenevre'de İngiliz Oyunu, *Vakit*, sayı: 2766, 12 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenevre'de Neler Oluyor, *Vakit*, sayı: 2854, 10 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenup Halkının İstirabı, *Vakit*, sayı: 2371, 5 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenup Hududumuz, *Vakit*, sayı: 2895, 20 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cenuptaki Mücahide, *Vakit*, sayı: 2289, 12 Mayıs 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Cerâm-ı Matbûat Meselesi, *Vakit*, sayı: 2168, 9 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cevab-ı Notamızın Aksî, *Vakit*, sayı: 2555, 7 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ceza Günü Geldi mi?, *Vakit*, sayı: 2507, 20 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ceza Kanunumuz ve Gazeteler, *Vakit*, sayı: 2937, 3 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cihan Buhranı, *Vakit*, sayı: 3043, 19 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cuma Tatili Kanûnu, *Vakit*, sayı: 2165, 6 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cumhuriyet İlanından Sonra, *Vakit*, sayı: 2098, 31 Teşrîn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cumhuriyet mi Şahlık mı?, *Vakit*, sayı: 2820, 6 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cumhuriyetin Birinci Kabinesi, *Vakit*, sayı: 2100, 2 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Cumhuriyetin Esası, *Vakit*, sayı: 2710, 18 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Çalışan Anadolu, *Vakit*, sayı: 2705, 13 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Çıkar Yol Nedir?, *Vakit*, sayı: 2137, 9 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Çin'de İngiliz Mağlubiyeti, *Vakit*, sayı: 3125, 13 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Çocuk Aldatır Gibi, *Vakit*, sayı: 2316, 8 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Darülaceze, *Vakit*, sayı: 2991, 28 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Darülfünûn Fikir Rehberi, *Vakit*, sayı: 2697, 2 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Dârülfünûn Hadisesi, *Vakit*, sayı: 2534, 17 Kânûn-i Sâni 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Dârülfünûn Meselesi, *Vakit*, sayı: 2545, 28 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Darülfünûn'un İhtiyaçları, *Vakit*, sayı: 2134, 6 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Darülfünûnlular Hadisesi, *Vakit*, sayı: 2474, 17 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Darülfünûnlular İğfal Ediliyor mu?, *Vakit*, sayı: 2475, 18 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Davamız Tahrif Ediliyor, *Vakit*, sayı: 2556, 8 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Davamızı Kazandık, *Vakit*, sayı: 2558, 10 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Defter Tutmak Mükellefiyeti, *Vakit*, sayı: 3024, 31 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Değirmencilerin İhtikârı, *Vakit*, sayı: 2363, 28 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Derebeylik Derdi, *Vakit*, sayı: 2884, 9 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Derebeylik Meselesi, *Vakit*, sayı: 2721, 29 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Dertlerimizin Menbaı, *Vakit*, sayı: 2496, 9 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Dikkat Edilecek Noktalar, *Vakit*, sayı: 2145, 17 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Din ve Siyaset, *Vakit*, sayı: 2575, 27 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Din ve Teceddüd, *Vakit*, sayı: 2218, 28 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Dinî Hayatımız, *Vakit*, sayı: 2785, 1 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Divan-ı Adaletin Kararı, *Vakit*, sayı: 2837, 23 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Divan-ı Umumiye Bütçesi, *Vakit*, sayı: 2212, 22 Şubat 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Diyarbakır Taarruzu, *Vakit*, sayı: 2588, 12 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Dostlar Ne Yapmak İstiyorlar?, *Vakit*, sayı: 2912, 6 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Duman Görüyoruz, Demek ki Ateş Vardır, *Vakit*, sayı: 2504, 17 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Dumlupınar Yolunda, *Vakit*, sayı: 2396, 30 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Duyun-ı Umumiye İdaresi, *Vakit*, sayı: 2658, 23 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Dûyûn-u Umûmiye İdaresi, *Vakit*, sayı: 2275, 26 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Duyun-u Umumiye ve Bütçe, *Vakit*, sayı: 2336, 28 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ecnebi Bankaları, *Vakit*, sayı: 2460, 3 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ecnebi Hükümetlerle Ticari Münasebetimizin Şekli, *Vakit*, sayı: 2684, 18 Haziran 1925, s.2
- Mehmet Asım [Us], Ecnebi Pasaportu Almak, *Vakit*, sayı: 2365, 30 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ecvâf-ı Kebire Cezası, *Vakit*, sayı: 2716, 24 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ekmek Buhranı, *Vakit*, sayı: 2378, 12 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ekmek Sarfiyatının Yarıya İnmesi Ne Demektir?, *Vakit*, sayı: 2512, 26 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Ekseriyetin Kararı, *Vakit*, sayı: 2249, 30 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Elim Hakikatler, *Vakit*, sayı: 3086, 5 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emanet Kontrol İster, *Vakit*, sayı: 2814, 31 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emanet Tahkikatı, *Vakit*, sayı: 2797, 13 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emanet ve Hükümet, *Vakit*, sayı: 2328, 20 Haziran 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Emanetin Borçları, *Vakit*, sayı: 2956, 22 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emanetin İade-i İtibarı, *Vakit*, sayı: 2725, 2 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emin Bey Aldanıyor, *Vakit*, sayı: 2787, 3 Teşrin-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emin Bey ve Gazeteler, *Vakit*, sayı: 2406, 9 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emlak Bankası, *Vakit*, sayı: 3015, 22 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emlak-ı Milliye Satışı, *Vakit*, sayı: 2620, 13 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emniyet ve İstikrar, *Vakit*, sayı: 2237, 18 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emniyet-i İctimaiyye, *Vakit*, sayı: 2798, 14 Teşrin-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emval-i Metrûke Müşkilâtı, *Vakit*, sayı: 2253, 3 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Emvâl-i Metrûke, *Vakit*, sayı: 2250, 31 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], En Kolay İcraat, *Vakit*, sayı: 2284, 7 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Endişemiz Nedendi?, *Vakit*, sayı: 2572, 24 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Entrikalar İçinde, *Vakit*, sayı: 2318, 10 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ermeni Davasının Kurbanları, *Vakit*, sayı: 2264, 14 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ermeniler Arasında, *Vakit*, sayı: 2961, 27 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Esaslı Tedbir Lazım, *Vakit*, sayı: 2360, 25 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Eski Düşmanlar, *Vakit*, sayı: 2773, 19 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Eski İttihat ve Terakki, *Vakit*, sayı: 2433, 6 Teşrin-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Esrarengiz Bir Mülakat, *Vakit*, sayı: 2880, 5 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Evkafın Islahı, *Vakit*, sayı: 2257, 7 Nisan 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Evrak Nakdinin Kıymeti, *Vakit*, sayı: 2214, 24 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Evrak-ı Nakdiye Meselesi, *Vakit*, sayı: 2605, 29 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Evrak-ı Nakdiyemizin Kıymeti, *Vakit*, sayı: 2833, 19 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fakülte İşi Alevleniyor, *Vakit*, sayı: 2570, 22 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fas İşi Büyüyor, *Vakit*, sayı: 2703, 11 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Faziletli İnsan Yok mu?, *Vakit*, sayı: 2594, 18 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fazla Bir Şey İstemiyoruz, *Vakit*, sayı: 2920, 14 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fena Alametler, *Vakit*, sayı: 2388, 22 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ferit Bey Hakkındaki Karar, *Vakit*, sayı: 2568, 20 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ferit Bey'in Bir Fikri, *Vakit*, sayı: 2596, 20 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ferit Bey'in Mesuliyeti, *Vakit*, sayı: 2326, 18 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fesat Ahlakı Unsurları, *Vakit*, sayı: 2525, 8 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fethi Bey Bîtaraf mıdır?, *Vakit*, sayı: 2187, 28 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fethi Bey Kabinesi, *Vakit*, sayı: 2481, 24 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'e Verilen İtimat, *Vakit*, sayı: 2486, 29 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in Bir Sözü, *Vakit*, sayı: 2487, 30 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in İstifası, *Vakit*, sayı: 2580, 4 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in İtimatnamesi, *Vakit*, sayı: 2640, 5 Mayıs 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Fethi Bey'in Vaziyeti, *Vakit*, sayı: 2372, 6 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fevkalade Bir Tedbir, *Vakit*, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fevkalade İctimâ'lar, *Vakit*, sayı: 2251, 1 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fırıncıların Şikâyetleri, *Vakit*, sayı: 2930, 24 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fırka Programları, *Vakit*, sayı: 2478, 21 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fırkadaki İftirak, *Vakit*, sayı: 2468, 11 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fırka-yı Tefrika, *Vakit*, sayı: 2157, 29 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Franklin Bubion Geliyor, *Vakit*, sayı: 2591, 15 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Franklin Bubion'un Seyahati, *Vakit*, sayı: 2612, 5 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fransa İle Siyasetimiz, *Vakit*, sayı: 2350, 12 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fransa İle Sulhümüz, *Vakit*, sayı: 2152, 24 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fransa Sona mı Kalacak?, *Vakit*, sayı: 2234, 15 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fransa'nın Tasdiki, *Vakit*, sayı: 2393, 27 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fransız İntihâbâtından Sonra, *Vakit*, sayı: 2292, 15 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fransız Mecranın Hitamı, *Vakit*, sayı: 2322, 14 Haziran 1924, s1
- Mehmet Asım [Us], Fransızlar Ne İstiyor, *Vakit*, sayı: 2196, 6 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fransızların Notası, *Vakit*, sayı: 3121, 9 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Fuzuli İşgaller, *Vakit*, sayı: 2423, 26 Eylül 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Garbî Terakkiye Dağılıyor, *Vakit*, sayı: 2280, 1 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Garip Bir Müdafaa, *Vakit*, sayı: 2979, 14 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Garip Bir Tehdit, *Vakit*, sayı: 3032, 8 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Garip Bir Teklif, *Vakit*, sayı: 2761, 7 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Garp Yıldızının Akvali, *Vakit*, sayı: 3021, 28 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Garpta Siyasi Hareketler, *Vakit*, sayı: 2586, 10 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gayr-ı Muntazır Bir Safha, *Vakit*, sayı: 2151, 23 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gayri Mübadillerin Hakkı, *Vakit*, sayı: 2882, 7 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gazeteciliğin Cilvesi, *Vakit*, sayı: 2430, 3 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gazi Paşa Peygamber mi?, *Vakit*, sayı: 2796, 12 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gazi Paşa'nın Hitabesi, *Vakit*, sayı: 2585, 9 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gazi'nin Heykeli, *Vakit*, sayı: 3146, 4 Teşrîn-i Evvel 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gazi'nin Nutku, *Vakit*, sayı: 2817, 3 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gazi'nin Seyahati, *Vakit*, sayı: 2748, 25 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gazinin Hasbihali, *Vakit*, sayı: 2750, 27 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gediklerin İlgası, *Vakit*, sayı: 2339, 1 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gemicilerimiz, *Vakit*, sayı: 3128, 16 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gemicilik Meselesi, *Vakit*, sayı: 3133, 21 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gençlik ve İhtiyarlık Cereyânı, *Vakit*, sayı: 2110, 12 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1

- Mehmet Asım [Us], Gizli İhbarlar, *Vakit*, sayı: 2597, 21 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gözü Kapalı Bir İdare, *Vakit*, sayı: 2772, 18 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gümrük Suistimalleri, *Vakit*, sayı: 2446, 19 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Günü Geçen Takvim, *Vakit*, sayı: 2522, 5 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Gürzon'un Bir Sözü, *Vakit*, sayı: 2718, 26 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Güzellerimiz Karardı mı?, *Vakit*, sayı: 2499, 12 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Habeşistan'ın Taksimi, *Vakit*, sayı: 2983, 20 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hadisenin Ehemmiyeti, *Vakit*, sayı: 2573, 25 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hafî Bir Müahede, *Vakit*, sayı: 3124, 12 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hakikat Meydana Çıkıyor, *Vakit*, sayı: 3023, 30 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hakikat Prensibi, *Vakit*, sayı: 2688, 22 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hakikat Yoruyor, *Vakit*, sayı: 3143, 1 Teşrîn-i Evvel 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hakikati Anlayalım, *Vakit*, sayı: 2929, 23 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hakikatte Bîtarafılık, *Vakit*, sayı: 2717, 25 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hâkimiyet-i Milliye Telakkileri, *Vakit*, sayı: 2130, 2 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hâkimlerimiz, *Vakit*, sayı: 2941, 7 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hâkimlerimizin Vazifesi, *Vakit*, sayı: 2938, 4 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hâkimlerin İstiklali, *Vakit*, sayı: 2953, 19 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hakk-ı Mektep Var mı? *Vakit*, sayı: 2347, 9 Temmuz 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Haklı Bir Karar, *Vakit*, sayı: 2940, 6 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Haksız Şikâyetler, *Vakit*, sayı: 2463, 6 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Halıcılık Tehlikede, *Vakit*, sayı: 2939, 5 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Namzet Gösterecek mi?, *Vakit*, sayı: 2539, 22 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Niçin İkiye ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2498, 11 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2500, 13 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2501, 14 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2502, 15 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2503, 16 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkası Niçin İkiye Ayrıldı?, *Vakit*, sayı: 2504, 17 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Halk Fırkasının Tasfiyesi, *Vakit*, sayı: 2445, 18 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Halkı Düşünen Var mı?, *Vakit*, sayı: 2540, 23 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Harbe mi Gidiyoruz, *Vakit*, sayı: 2552, 4 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Harflerimiz Değişecek mi?, *Vakit*, sayı: 2947, 13 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hariçteki Akisler, *Vakit*, sayı: 2147, 19 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hariçteki Endişeler, *Vakit*, sayı: 2229, 10 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hariçteki Ermeniler, *Vakit*, sayı: 2255, 5 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hariçteki Hareketler, *Vakit*, sayı: 2521, 4 Kânûn-i Sâni 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Hariçten Buğday Getirtmek İktisadî Cinayettir, *Vakit*, sayı: 2683, 17 Haziran 1925, s.2
- Mehmet Asım [Us], Hasan Bey'in Bir Sözü, *Vakit*, sayı: 2601, 25 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hatadan Dönmek Fazileti, *Vakit*, sayı: 2614, 7 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hatalarımızı Bilelim, *Vakit*, sayı: 2996, 3 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hataların Neticesi, *Vakit*, sayı: 2995, 2 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hatanın Neticesi, *Vakit*, sayı: 2117, 19 Teşrin-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hatayı Tashih Etmeli, *Vakit*, sayı: 2537, 20 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Havaleden Sonra, *Vakit*, sayı: 2780, 26 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hayat Pahalılığı, *Vakit*, sayı: 2210, 20 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hayat Pahalılığı, *Vakit*, sayı: 2964, 30 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hayati Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 2497, 10 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hayati Bir Meselemiz, *Vakit*, sayı: 2538, 21 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Haydar Bey Ne Yaptı?, *Vakit*, sayı: 2965, 31 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hem Emin Hem Mücella, *Vakit*, sayı: 2530, 13 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Her Şeyden Evvel Ne Yapmak Lazım Gelir?, *Vakit*, sayı: 2514, 28 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Hesapsız Kasap, *Vakit*, sayı: 2816, 2 Teşrin-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Heyecansız Düşünelim, *Vakit*, sayı: 2268, 18 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Heyet Vekilesinin Tasvîbi, *Vakit*, sayı: 2102, 4 Teşrin-i Sâni 1923, s.1

- Mehmet Asım [Us], Heyet-i Vekile İntihâbı, *Vakit*, sayı: 2099, 1 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hıyanet Hortlakları, *Vakit*, sayı: 2695, 30 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hıyanet Vesikası, *Vakit*, sayı: 2632, 27 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hiddet ve Cüret Ettik mi?, *Vakit*, sayı: 2488, 1 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hiddeti Unutmayalım, *Vakit*, sayı: 3072, 22 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hilafet Bahsi, *Vakit*, sayı: 2108, 10 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hilafet Türklerde Kalacak, *Vakit*, sayı: 2222, 3 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hindenburg Hadisesi, *Vakit*, sayı: 3039, 15 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hukûkî Aile Kararnamesi, *Vakit*, sayı: 2178, 19 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Hukukî Delillerimiz, *Vakit*, sayı: 2306, 29 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Irak Mü'âhedesinin Tasdiki, *Vakit*, sayı: 2323, 15 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Irak'ın İstiklâli, *Vakit*, sayı: 3033, 9 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İcraatde İsti'câl, *Vakit*, sayı: 2319, 11 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İçtimaî İntizam Kaideleri, *Vakit*, sayı: 2542, 25 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İdam Hususu, *Vakit*, sayı: 2606, 30 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İdare Memurları, *Vakit*, sayı: 2689, 24 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İdeal Kabinesi, *Vakit*, sayı: 2227, 8 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İdman Cemiyetleri Kongresi, *Vakit*, sayı: 2774, 20 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İflaslar Niçin Çoğalıyor, *Vakit*, sayı: 2914, 8 Şubat 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], İhracatımız İçin Bir Tehlike, *Vakit*, sayı: 2990, 27 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İhtikâra Karşı Mücadele, *Vakit*, sayı: 2203, 13 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İhtilaf Programda mı?, *Vakit*, sayı: 2411, 14 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İhtilaf Zail Oldu mu?, *Vakit*, sayı: 2346, 8 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İhtisas Teşkilatını Takviye, *Vakit*, sayı: 2179, 20 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İhtisasın Kıymeti, *Vakit*, sayı: 2213, 23 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İhtisassız Tenkitler, *Vakit*, sayı: 2465, 8 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Günlük Muhakeme, *Vakit*, sayı: 3048, 28 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Heyet-i Tahkikiyye, *Vakit*, sayı: 2267, 17 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Katl Hadisesi, *Vakit*, sayı: 2485, 28 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Mühim Karar, *Vakit*, sayı: 2917, 11 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Mühim Nokta, *Vakit*, sayı: 2649, 14 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Tarafı Da Dinleyelim, *Vakit*, sayı: 2831, 17 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Tarz-ı Telakki, *Vakit*, sayı: 2166, 7 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Tarz-ı Teşhis, *Vakit*, sayı: 2200, 10 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İki Türü Mahkeme, *Vakit*, sayı: 2622, 15 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisadî Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 2684, 18 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisadî Bir Sûistimal, *Vakit*, sayı: 2763, 9 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisadî Bir Tehlike, *Vakit*, sayı: 2648, 13 Mayıs 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], İktisâdi İşgalin Refi', *Vakit*, sayı: 2173, 14 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisadî Münazara, *Vakit*, sayı: 2432, 5 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisadî Sahada Birlik, *Vakit*, sayı: 2402, 5 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisadî Suikastler, *Vakit*, sayı: 2828, 14 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisadî Tahkikat, *Vakit*, sayı: 2215, 25 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisat Müdüriyetinin Lağvi, *Vakit*, sayı: 2321, 13 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İktisat-ı Milli Bu mudur?, *Vakit*, sayı: 2746, 23 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İlga Edilen Nedir?, *Vakit*, sayı: 2243, 24 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İlk Hüküm, *Vakit*, sayı: 2156, 28 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], İlmiye Kisvesi, *Vakit*, sayı: 2765, 11 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İmparatorluğun Tasfiyesi, *Vakit*, sayı: 2223, 4 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İmparatorluk Konferansı, *Vakit*, sayı: 2888, 13 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İnce Bir Fark, *Vakit*, sayı: 2527, 10 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz – Fransız İhtilafı, *Vakit*, sayı: 2592, 16 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz – Rus İtilafı, *Vakit*, sayı: 2377, 11 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz – Rus Müzâkerâtı, *Vakit*, sayı: 2270, 20 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz Grevi Büyüyor, *Vakit*, sayı: 3002, 9 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz Grevi, *Vakit*, sayı: 2998, 5 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz Lirası (810), *Vakit*, sayı: 2735, 12 Ağustos 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], İngiliz Lirası (990), *Vakit*, sayı: 2977, 12 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz Sefiri Ankara'da, *Vakit*, sayı: 2896, 21 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiliz Vatanperverliği, *Vakit*, sayı: 3004, 11 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngilizler Ne Diyecekler?, *Vakit*, sayı: 2587, 11 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngilizler Olsaydı, *Vakit*, sayı: 3138, 26 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngilizlerin Bir Tertibi mi Var?, *Vakit*, sayı: 2613, 6 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngilizlerin Endişesi, *Vakit*, sayı: 2615, 8 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngilizlerin Teşebbüsü, *Vakit*, sayı: 2440, 13 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiltere – İtalya, *Vakit*, sayı: 2311, 3 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiltere Tasdik Etti, *Vakit*, sayı: 2263, 13 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiltere Tehdit Ediyor, *Vakit*, sayı: 2813, 29 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiltere'de Himaye Siyaseti, *Vakit*, sayı: 2700, 8 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiltere'deki Tahavvül, *Vakit*, sayı: 2182, 23 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İngiltere'den Bir Ses, *Vakit*, sayı: 2228, 9 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İnhisar Aleyhdarlığı, *Vakit*, sayı: 2921, 15 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İnhisar İçinde İnhisar mı?, *Vakit*, sayı: 3012, 19 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İnhisar İşlerinde Teehhî, *Vakit*, sayı: 2950, 16 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İnhisâr Tatbikatından, *Vakit*, sayı: 2993, 30 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İnkılâbımız Hukuk Sahasında, *Vakit*, sayı: 2821, 7 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], İnkıta'ın Sebebi, *Vakit*, sayı: 2120, 22 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], İnkıtâ-i Müzakere Hadisesi, *Vakit*, sayı: 2118, 20 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], İntikal Devri, *Vakit*, sayı: 2571, 23 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İntizar Vaziyeti, *Vakit*, sayı: 2457, 31 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İran ve Türkiye, *Vakit*, sayı: 2736, 13 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İran'da Cumhuriyet, *Vakit*, sayı: 2235, 16 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İran'da Neler Oluyor?, *Vakit*, sayı: 2696, 1 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İran'daki tebeddül, *Vakit*, sayı: 2859, 15 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İrfan İhtiyaçlarından, *Vakit*, sayı: 2830, 16 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İskan ve Mübadele İşleri, *Vakit*, sayı: 2131, 3 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], İskenderun ve Antakya, *Vakit*, sayı: 2171, 12 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa – Fethi Bey, *Vakit*, sayı: 2177, 18 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa Nezdinde, *Vakit*, sayı: 3064, 14 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa ve Maarif, *Vakit*, sayı: 2351, 13 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa'nın Bir Sözü, *Vakit*, sayı: 2584, 8 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İsmet Paşa'nın İstifası, *Vakit*, sayı: 2480, 23 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul Bir Vahdettir, *Vakit*, sayı: 2733, 10 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul Firavunları, *Vakit*, sayı: 2973, 8 Nisan 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], İstanbul İstirap İçinde, *Vakit*, sayı: 2511, 25 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul Ne Yapıyor?, *Vakit*, sayı: 3109, 28 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul Polisi ve Ecnebler, *Vakit*, sayı: 2304, 27 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul'u Kurtaran Siyasî Zafer Nasıl Oldu?, *Vakit*, sayı: 2790, 6 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Mehmet Asım [Us], İstanbul'un Derdi, *Vakit*, sayı: 2448, 21 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul'un İdare-i Belediyesi, *Vakit*, sayı: 2490, 3 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul'un İdaresinde, *Vakit*, sayı: 2443, 16 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul'un Kabahati Nedir?, *Vakit*, sayı: 2730, 7 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstanbul'un Su Derdi, *Vakit*, sayı: 2332, 24 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstifa Acz midir?, *Vakit*, sayı: 2526, 9 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstihlak Talimatnamesi, *Vakit*, sayı: 3005, 12 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstihsal Senesi, *Vakit*, sayı: 2656, 21 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstikbal Hazırlıkları, *Vakit*, sayı: 3112, 31 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstiklal Mahkemeleri, *Vakit*, sayı: 2155, 27 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstiklal Mahkemesi Reisinin 'Vakit'e Mühim Beyanâtı, *Vakit*, sayı: 3051, 1 Temmuz 1926, s.3
- Mehmet Asım [Us], İstiklal Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2867, 23 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İstiklalin Manası, *Vakit*, sayı: 2565, 17 Şubat 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], İstizahın Hududu, *Vakit*, sayı: 2464, 7 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İsyân Mıntıkasında, *Vakit*, sayı: 2595, 19 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İsyân ve Aşar, *Vakit*, sayı: 2618, 11 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], İşin İç yüzü, *Vakit*, sayı: 2315, 7 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İtalya Ne İstiyor?, *Vakit*, sayı: 2974, 9 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İtalya'da Ne Oluyor?, *Vakit*, sayı: 2981, 18 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İtalya'nın Şüpheli Hareketleri, *Vakit*, sayı: 2309, 1 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İtalyan Buhranı, *Vakit*, sayı: 2327, 19 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İtilaf İmzalanıyor, *Vakit*, sayı: 3027, 3 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İtilafnamenin İmzası, *Vakit*, sayı: 2926, 20 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İzmir İntihâbâtı, *Vakit*, sayı: 2517, 31 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İzmir Seyahati, *Vakit*, sayı: 2198, 8 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], İzmir'de Bir Hadise, *Vakit*, sayı: 3000, 7 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], İzmir'de Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 2665, 30 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Japon Misafirlerimiz, *Vakit*, sayı: 3120, 8 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Japonya'nın Tasdiki, *Vakit*, sayı: 2294, 17 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kabahat Kimde?, *Vakit*, sayı: 2184, 25 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kabine Sisteminin Neticesi, *Vakit*, sayı: 2103, 5 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kabine ve Fırka, *Vakit*, sayı: 2225, 6 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kabotaj Hazırlıkları, *Vakit*, sayı: 2836, 22 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kaçakçılığı Kaldırmak, *Vakit*, sayı: 2800, 16 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Kanalizasyon İnşaatı, *Vakit*, sayı: 2899, 24 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kanalizasyon Teşkilatı, *Vakit*, sayı: 2924, 18 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kanun Kuvvetine İtaat, *Vakit*, sayı: 2224, 5 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Karabekir Paşa Mecliste, *Vakit*, sayı: 2456, 29 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Karardan Sonra, *Vakit*, sayı: 3065, 15 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kararı Bekliyoruz, *Vakit*, sayı: 2435, 8 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kararın Aslı, *Vakit*, sayı: 2862, 18 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kemal'in İntiharı, *Vakit*, sayı: 3079, 29 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kenedi İşe Başlıyor mu?, *Vakit*, sayı: 2105, 7 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kısa Yol?, *Vakit*, sayı: 2678, 12 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kıymetsiz Adetler, *Vakit*, sayı: 2482, 25 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kimler Mes'uldür?, *Vakit*, sayı: 2142, 14 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kimlerden Sormalı, *Vakit*, sayı: 2413, 16 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Konferans Niçin?, Hüküm Niçin?, *Vakit*, sayı: 2308, 31 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kongre Mevsimi, *Vakit*, sayı: 2638, 3 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kontrolde İmkânsızlık, *Vakit*, sayı: 3010, 17 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Köprü Mürûriyyesi, *Vakit*, sayı: 2719, 27 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kör Dövüşü, *Vakit*, sayı: 2373, 7 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kredi Buhranına Çare, *Vakit*, sayı: 2906, 31 Kânûn-i Sâni 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Kredi Kimlere Verilmeli, *Vakit*, sayı: 2743, 20 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kredisizlik Derdi, *Vakit*, sayı: 3001, 8 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kumar ve Dans İnhisarı, *Vakit*, sayı: 2852, 8 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kuponlar Müzakeresi, *Vakit*, sayı: 2732, 9 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kuvvetli Bir İdare Lazım, *Vakit*, sayı: 2579, 3 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Kuvvetli Hükümet, *Vakit*, sayı: 2129, 31 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Küçükçekmeceliler, *Vakit*, sayı: 3104, 23 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lahey'ye Havale, *Vakit*, sayı: 2775, 21 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lenin'in Vefatı, *Vakit*, sayı: 2183, 24 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Liman Meselesi, *Vakit*, sayı: 3126, 14 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Limanın Sahibi, *Vakit*, sayı: 2219, 29 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lisanda Türkçülük, *Vakit*, sayı: 2793, 9 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lodos Hadisesi, *Vakit*, sayı: 3113, 1 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lodos Meselesi, *Vakit*, sayı: 3130, 18 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lozan Müâhedesi ve Fransa, *Vakit*, sayı: 2170, 11 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lütfi Fikri Bey Davası, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Lüzumsuz Takayyüdât, *Vakit*, sayı: 2401, 4 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Maarifte Kadro Usulü, *Vakit*, sayı: 3141, 29 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Maaş mı?, Borç mu?, *Vakit*, sayı: 2333, 25 Haziran 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Maaşlara Zam Fikri, *Vakit*, sayı: 2492, 5 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Macar Misafirlerimiz, *Vakit*, sayı: 2531, 14 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mahkeme Başlıyor, *Vakit*, sayı: 2143, 15 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mahkemenin Mevzu'u, *Vakit*, sayı: 3078, 28 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mahkemeye Ait İntibâat, *Vakit*, sayı: 2144, 16 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mahkemeye Gideceğiz, *Vakit*, sayı: 2549, 1 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mahrem Kararnamesi Var mı?, *Vakit*, sayı: 2303, 26 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mahrem Rapor, *Vakit*, sayı: 2359, 24 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Makarr-ı Hilafet Meselesi, *Vakit*, sayı: 2114, 16 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Makarr-ı Hilâfet, *Vakit*, sayı: 2113, 15 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Makedonlar Hükümeti, *Vakit*, sayı: 2442, 15 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Makedonlar Ne Yapmak İstiyor?, *Vakit*, sayı: 2192, 2 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Makedonlardan Ne Bekliyoruz?, *Vakit*, sayı: 2185, 26 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Maksatları Nedir?, *Vakit*, sayı: 2503, 16 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Maliyede Teftiş ve Mürâkabe, *Vakit*, sayı: 3073, 23 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Manalı Bir Tekzib, *Vakit*, sayı: 2897, 22 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Manisa Nutku, *Vakit*, sayı: 2353, 18 Temmuz 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Matbûat Bir Aynadır, *Vakit*, sayı: 2191, 1 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Matbuatın Şehadeti, *Vakit*, sayı: 2146, 18 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Maziye Bir Nazar, *Vakit*, sayı: 3068, 18 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Maziye Unutmamalı, *Vakit*, sayı: 2452, 25 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mebusların Tahsisatı, *Vakit*, sayı: 2181, 22 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mebusluk ve Avukatlık, *Vakit*, sayı: 3029, 5 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mebusluk ve Meclis İdareleri, *Vakit*, sayı: 3017, 24 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mecburi Tahsil Müddeti, *Vakit*, sayı: 2425, 28 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meclisin İçtihatı, *Vakit*, sayı: 3014, 21 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meclisin Tatil Kararı, *Vakit*, sayı: 2274, 25 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meclisteki Buhran, *Vakit*, sayı: 2466, 9 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meclisteki Hadise, *Vakit*, sayı: 2559, 11 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meclisteki Münakaşalar, *Vakit*, sayı: 2217, 27 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meclisteki Vaziyet, *Vakit*, sayı: 2459, 2 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mecranın İnkışâtı, *Vakit*, sayı: 2096, 29 Teşrîn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mecrânın Nihayeti, *Vakit*, sayı: 2116, 18 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Medeniyet Müsabakası, *Vakit*, sayı: 3011, 18 Mayıs 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Mehmet Asım [Us], Terakkiperverlerin Vaziyeti, *Vakit*, sayı: 2825, 11 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mektepçilikte İhtisas, *Vakit*, sayı: 2454, 27 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mekteplerde Disiplin, *Vakit*, sayı: 2804, 20 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Memnuniyetsizliğin Menbaları, *Vakit*, sayı: 2301, 24 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Memuriye Meselesi, *Vakit*, sayı: 2123, 25 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Memuriyetin Tasfiyesi, *Vakit*, sayı: 3022, 29 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Memurlar ve Grev, *Vakit*, sayı: 2341, 3 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Merkez Hükümet, *Vakit*, sayı: 2441, 14 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mesainin Teksifi, *Vakit*, sayı: 2238, 19 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mesele Ne *Vakit* Biter?, *Vakit*, sayı: 2344, 6 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mesele O Kadar Muğlak mıdır?, *Vakit*, sayı: 2190, 31 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meseleden Meseleye, *Vakit*, sayı: 2281, 2 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meselenin Canlı Noktası, *Vakit*, sayı: 3067, 17 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meselenin Ehemmiyeti Nerede?, *Vakit*, sayı: 2532, 15 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meselenin Halli, *Vakit*, sayı: 3031, 7 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meselenin Ruhı, *Vakit*, sayı: 2233, 14 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Meselenin Ta'likı, *Vakit*, sayı: 2176, 17 Kânûn-i Sâni 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Meselenin Yeni Safhaları, *Vakit*, sayı: 2864, 20 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mesut Bir Hareket, *Vakit*, sayı: 2698, 3 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Metin ve Müteyakkız Olalım, *Vakit*, sayı: 2574, 26 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mevazı' Ticareti, *Vakit*, sayı: 2174, 15 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mısır'da İntihabat Yüzünden Çıkan İhtilal, *Vakit*, sayı: 2566, 18 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mısır'daki Türkler, *Vakit*, sayı: 3040, 16 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Millet Meclisi, *Vakit*, sayı: 2426, 29 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Milletin Milyonları, *Vakit*, sayı: 2536, 19 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Milletperverlerin Vazifesi, *Vakit*, sayı: 2644, 9 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Milli Servetlerimiz Çürüyor, *Vakit*, sayı: 2345, 7 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Milli Siyasetimiz, *Vakit*, sayı: 2792, 8 Teşrîn-i Evvel, s.1
- Mehmet Asım [Us], Milliyetperverlik Salahı, *Vakit*, sayı: 2125, 27 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mister Keyneğ'in Seyahati, *Vakit*, sayı: 2707, 15 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muallâkta Kalmış Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 2472, 15 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muallimler Kongresi, *Vakit*, sayı: 2387, 21 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muallimlikte İstikrar, *Vakit*, sayı: 2419, 22 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mudanya Oklarında Geçen Unutulmaz Saatler, *Vakit*, sayı: 2779, 25 Eylül 1925, s.2
- Mehmet Asım [Us], Muhacirlere Verilen Emlak, *Vakit*, sayı: 2927, 21 Şubat 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Muhafazakârlık ve Liberallik, *Vakit*, sayı: 2121, 23 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muhakemat Safhası, *Vakit*, sayı: 2563, 15 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muhassasât-ı Zâtiyye Maaşları, *Vakit*, sayı: 2352, 17 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muhtaç Olduğumuz İnkılâp, *Vakit*, sayı: 2400, 3 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muhtar Bey'in İstifası, *Vakit*, sayı: 2175, 16 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Muhtar Bey'in İstifası, *Vakit*, sayı: 2471, 14 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Davası, *Vakit*, sayı: 2520, 3 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul İşi Ne Halde, *Vakit*, sayı: 2883, 8 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Meselesi Canlanıyor, *Vakit*, sayı: 2713, 21 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Meselesi Mecliste, *Vakit*, sayı: 2886, 11 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Meselesi, *Vakit*, sayı: 2879, 4 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Müzakeratı Başlıyor, *Vakit*, sayı: 2293, 16 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Müzakeratı, *Vakit*, sayı: 2276, 27 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Raporu, *Vakit*, sayı: 2726, 3 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul Tahkikatı, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul ve Re'y-i Am, *Vakit*, sayı: 2421, 24 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul'da Harp Tehlikesi, *Vakit*, sayı: 2768, 14 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Musul'un Menfaati Nerede?, *Vakit*, sayı: 2740, 16 Ağustos 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Muvaffakiyetsiz Bir Usul, *Vakit*, sayı: 2248, 29 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müahedenin Tatbiki, *Vakit*, sayı: 2376, 10 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mübadele ve İstanbul, *Vakit*, sayı: 2261, 11 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mübadelede İktisadî Safha, *Vakit*, sayı: 2358, 23 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mübadeleyi Tarih Etmeli, *Vakit*, sayı: 2405, 8 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mücâhede Aleyhdarları, *Vakit*, sayı: 2516, 30 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müdafaa Safhası, *Vakit*, sayı: 2153, 25 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müdafaa-i Milliye'nin Gözü, *Vakit*, sayı: 2679, 13 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müddet-i Askeriyenin Tenkîsi, *Vakit*, sayı: 2172, 13 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mühim Bir Dava, *Vakit*, sayı: 2891, 16 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mühim Bir Hadise, *Vakit*, sayı: 2875, 31 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mühim Bir Kararname, *Vakit*, sayı: 3089, 8 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mükafat-ı Nakdiye Usulü, *Vakit*, sayı: 2495, 8 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Münakaşa Büyüyor, *Vakit*, sayı: 2935, 1 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müntahab-ı Sâniler Korktular mı?, *Vakit*, sayı: 2500, 13 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müntehipler ve Mebuslar, *Vakit*, sayı: 2803, 19 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Müphem Kalan Bir Nokta, *Vakit*, sayı: 2128, 30 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müspet Bir Teklif, *Vakit*, sayı: 2770, 16 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müstahsil Müesseseler, *Vakit*, sayı: 2295, 18 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müstahsil Anadolu, *Vakit*, sayı: 2714, 22 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müstahsillere Karşı Vazifemiz, *Vakit*, sayı: 2330, 22 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müşterek Terbiye, *Vakit*, sayı: 2338, 30 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mütedavil Para Miktarı, *Vakit*, sayı: 2931, 25 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Mütahassıslar İçin Hazırlık, *Vakit*, sayı: 2354, 19 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müteyakkız Olalım, *Vakit*, sayı: 2287, 10 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müthiş Bir İhtikâr, *Vakit*, sayı: 2385, 19 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müzakere Başlarken, *Vakit*, sayı: 2757, 3 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Müzakerenin İnkışafı, *Vakit*, sayı: 2300, 23 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nahoş Alametler, *Vakit*, sayı: 2629, 22 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Namaz da Türkçe, *Vakit*, sayı: 2972, 7 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nasıl Başa Çıkacağız?, *Vakit*, sayı: 2305, 28 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nasıl Cevap İsterdik?, *Vakit*, sayı: 2789, 5 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nasıl Kontrol Olmalı, *Vakit*, sayı: 2340, 2 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nazariyat Ne Demektir?, *Vakit*, sayı: 2802, 18 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ne Garip Bir Müdafaa, *Vakit*, sayı: 2551, 3 Şubat 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Ne İstiyoruz?, Ne Yapıyorlar?, *Vakit*, sayı: 2290, 13 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ne Kadar Varidata Muhtacız?, *Vakit*, sayı: 3069, 19 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ne Kadar Yanlış Anlamışız!, *Vakit*, sayı: 3091, 10 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ne Yapmalıyız?, *Vakit*, sayı: 2314, 6 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Necati Bey'in Tasavvurları, *Vakit*, sayı: 2916, 10 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Niçin Altın Vermiyoruz?, *Vakit*, sayı: 2642, 7 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Niçin Gitti?, *Vakit*, sayı: 2944, 10 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Niçin Muvaffak Olamıyoruz, *Vakit*, sayı: 2437, 10 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nîk-bînlik Artıyor, *Vakit*, sayı: 2976, 11 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nüfus Tezkireleri, *Vakit*, sayı: 2206, 16 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Nüfusumuz Ne Kadar?, *Vakit*, sayı: 2691, 26 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankası, *Vakit*, sayı: 2598, 22 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankasının Vaziyeti, *Vakit*, sayı: 2278, 29 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankasıyla İhtilaf, *Vakit*, sayı: 2702, 10 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Osmanlı Bankasıyla İtilaf, *Vakit*, sayı: 2590, 14 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Otomobillerin Kontrolü, *Vakit*, sayı: 2784, 30 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Öncülerin Yeni İhtikârı, *Vakit*, sayı: 2422, 25 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Pangalos Reis-i Cumhur, *Vakit*, sayı: 2971, 6 Nisan 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Papaz Mekteplerinin Sırrı, *Vakit*, sayı: 2259, 9 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Para Buhranı, *Vakit*, sayı: 2909, 3 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Para Siyaseti, *Vakit*, sayı: 3042, 18 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Paramız Kıymetleniyor, *Vakit*, sayı: 2701, 9 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Paramızın Kıymeti, *Vakit*, sayı: 2349, 11 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Paramızın Kıymetini Tespit, *Vakit*, sayı: 3140, 28 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Paramızın Tesbit-i Kıymeti, *Vakit*, sayı: 2619, 12 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Park Gazino Mukavelesi, *Vakit*, sayı: 2826, 12 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Paşa Papaz Gitti, *Vakit*, sayı: 2548, 31 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Patrik İntihabının Neticesi, *Vakit*, sayı: 2136, 8 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Patrikhanede Tahkikat, *Vakit*, sayı: 2150, 22 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Pek Mühim Bir Misal, *Vakit*, sayı: 2494, 7 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Polis Vazifesi, *Vakit*, sayı: 2367, 1 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Prensip Gösteriniz, *Vakit*, sayı: 3135, 23 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Program Bahsi, *Vakit*, sayı: 2415, 18 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Propaganda Silahına Karşı, *Vakit*, sayı: 2900, 25 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Rafet Paşa Ne Yapacak?, *Vakit*, sayı: 2283, 4 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Rafet Paşa'nın Bir Sözü, *Vakit*, sayı: 2479, 22 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ramazan Hayatı, *Vakit*, sayı: 2602, 26 Mart 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Raşit Bey'in Hareketi, *Vakit*, sayı: 2408, 11 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Recep Bey İstanbul'da, *Vakit*, sayı: 2369, 3 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in Bir Şikâyeti, *Vakit*, sayı: 2324, 16 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in Cevabı, *Vakit*, sayı: 2366, 31 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in İstifası, *Vakit*, sayı: 2523, 6 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Recep Bey'in Seyahati, *Vakit*, sayı: 2368, 2 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Reis-i Cumhur ve Fırkalar, *Vakit*, sayı: 2484, 27 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Reis-i Cumhurun Mesuliyeti, *Vakit*, sayı: 2201, 11 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Reis-i Cumhurun Mevkî, *Vakit*, sayı: 2101, 3 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Reji İ'tilâfı, *Vakit*, sayı: 2126, 28 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Reji Meselesi, *Vakit*, sayı: 2483, 26 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Resmî Vesikaların Kıymeti, *Vakit*, sayı: 2302, 25 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Robert Kolej Hadisesi, *Vakit*, sayı: 2645, 10 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Rus İnkılâbı, *Vakit*, sayı: 3087, 6 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ruslarla Müahedemiz, *Vakit*, sayı: 2868, 24 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Rusya İle Münasebetimiz, *Vakit*, sayı: 2288, 11 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Rusya İle Münasebetimiz, *Vakit*, sayı: 3136, 24 Eylül 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Rusya ve Ermeniler, *Vakit*, sayı: 2801, 17 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Sabri Bey'in Vaziyeti, *Vakit*, sayı: 3093, 12 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Saraylar Mukavelesi, *Vakit*, sayı: 2850, 6 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Saraylardaki Servetler, *Vakit*, sayı: 2329, 21 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Sarhoşluk Nasıl Kaldırılabilir?, *Vakit*, sayı: 2541, 24 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Selanik Meselesi, *Vakit*, sayı: 2694, 29 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Seyyar Sergi, *Vakit*, sayı: 3037, 13 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Sırp – Yunan İtilafı, *Vakit*, sayı: 3102, 21 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Sigorta Şirketleri, *Vakit*, sayı: 3142, 30 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Silah Ticaretinin Kontrolü, *Vakit*, sayı: 2651, 16 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Silahsız Bir Meclis İstiyoruz, *Vakit*, sayı: 2560, 12 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Silahsız Harp, *Vakit*, sayı: 2918, 12 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyaset Adında Bir Tahavvül, *Vakit*, sayı: 2933, 27 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyaset Hekimleri, *Vakit*, sayı: 2519, 2 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyaset-i Bahriyemiz Ne Olmalı, *Vakit*, sayı: 2512, 26 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyaset-i Bahriyemiz Yoktur, *Vakit*, sayı: 2510, 24 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyasette Garabet, *Vakit*, sayı: 2949, 15 Mart 1926, s.1a
- Mehmet Asım [Us], Siyasette Sarâhat, *Vakit*, sayı: 2106, 8 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyasî Bir Eser, *Vakit*, sayı: 3009, 16 Mayıs 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Siyasi Bir Tesadüf, *Vakit*, sayı: 2641, 6 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyasî Edebiyatı Bırakalım Asıl Derde Bakalım, *Vakit*, sayı: 2515, 29 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyasi Kundakçılık, *Vakit*, sayı: 2577, 1 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Siyasî Tahammürât Mevsimi, *Vakit*, sayı: 2260, 10 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Son Bir Delil, *Vakit*, sayı: 2420, 23 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Son Safhada mıyız?, *Vakit*, sayı: 2975, 10 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Son Silah, *Vakit*, sayı: 2842, 28 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Son Ümitler Kırıldı mı?, *Vakit*, sayı: 2815, 1 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Su istimal mi Var?, *Vakit*, sayı: 2254, 4 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Sû-i Zandan Kurtulalım, *Vakit*, sayı: 2189, 30 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Suikast Muamması, *Vakit*, sayı: 3044, 20 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Suistimal Meselesi, *Vakit*, sayı: 3075, 25 Temmuz 1926, s.2
- Mehmet Asım [Us], Sûistimal Mücadelesi, *Vakit*, sayı: 2805, 21 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Suistimal Tahkikatları, *Vakit*, sayı: 2450, 23 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Sulhun Sene-i Devriyesi, *Vakit*, sayı: 3074, 24 Temmuz 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Suriye Hududumuzda, *Vakit*, sayı: 2279, 30 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Suriye ve Musul, *Vakit*, sayı: 2849, 5 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Sükûn ve İstikrar Şartları, *Vakit*, sayı: 2543, 26 Kânûn-i Sâni 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Şahsiyyâta mı Döküleceğiz?, *Vakit*, sayı: 2493, 6 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şapka Kimin Kararı, *Vakit*, sayı: 2756, 2 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şapka Ticareti, *Vakit*, sayı: 2759, 5 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şarkta Islahat, *Vakit*, sayı: 2960, 26 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şarta Ta'likan İştirâ, , *Vakit*, sayı: 2180, 21 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şayana Dikkat Bir İhmal, *Vakit*, sayı: 2337, 29 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şayana Dikkat Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 2978, 13 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şayana Dikkat Emareler, *Vakit*, sayı: 2652, 17 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şayan-ı Dikkat Bir Hadise, *Vakit*, sayı: 2910, 4 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şayan-ı Taksir Bir Misal, *Vakit*, sayı: 2946, 12 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şehir İnhisarının Tatbiki, *Vakit*, sayı: 2915, 9 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şehir İşlerinin Hududu, *Vakit*, sayı: 2788, 4 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şehir İşlerinin Mesuliyeti, *Vakit*, sayı: 2320, 12 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şehit Asker Abidesinin Asırlara Nakledeceği Destan, *Vakit*, sayı: 2399, 2 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şifahi Rapor, *Vakit*, sayı: 2834, 20 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şimdiki Meclisin Müddeti, *Vakit*, sayı: 2239, 20 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şimendifer Grevi, *Vakit*, sayı: 2119, 21 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1

- Mehmet Asım [Us], Şirketler Kime Ait?, *Vakit*, sayı: 3101, 20 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şirketlerde Türkçe, *Vakit*, sayı: 2795, 11 Teşrin-i Evvel, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şirketlerin Zam Talepleri, *Vakit*, sayı: 2625, 18 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şömendifer, Teyyare, Vapur, *Vakit*, sayı: 2904, 29 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şömendiferler Kongresi, *Vakit*, sayı: 2711, 19 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şûra-yı Âli-yi Askerî, *Vakit*, sayı: 2874, 30 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şûra-yı Devlet İntihabatı, *Vakit*, sayı: 2948, 14 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şüpheler İçinde, *Vakit*, sayı: 2969, 4 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tagallüp Nasıl Çıkar?, *Vakit*, sayı: 2722, 30 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tagallüp Nasıl Kaldırılır?, *Vakit*, sayı: 2723, 31 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tahkikat Tuzağı, *Vakit*, sayı: 2781, 27 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tahkikatın İlk Neticeleri, *Vakit*, sayı: 2297, 20 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Takası Kabul Etiler, *Vakit*, sayı: 3006, 13 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Takiyeler ve Şeyhler, *Vakit*, sayı: 2690, 25 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Takrir-i Sükûn Kanunu, *Vakit*, sayı: 2582, 6 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Taksitli Satışlar, *Vakit*, sayı: 2799, 15 Teşrin-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Talip Aranıyor, *Vakit*, sayı: 3119, 7 Eylül 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Tamirat Neden Olmuyor?, *Vakit*, sayı: 2202, 12 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tarafgirlik Devam Ediyor, *Vakit*, sayı: 2557, 9 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tarizlere Karşı, *Vakit*, sayı: 2325, 17 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tasfiye mi? İstifa mı?, *Vakit*, sayı: 2246, 27 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tasfiye Yolu, *Vakit*, sayı: 2188, 29 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tatkiyat-ı Mülkiye, *Vakit*, sayı: 2727, 4 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teceddüd Ne Demektir, *Vakit*, sayı: 2216, 26 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teceddüt Davası Nedir?, *Vakit*, sayı: 2547, 30 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tevhürün Manası Nedir?, *Vakit*, sayı: 2653, 18 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teessürler Kalpte Kalmamalı Dimağa Geçmeli, *Vakit*, sayı: 2564, 16 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teftiş İşleri, *Vakit*, sayı: 2357, 22 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teftiş İşlerimiz, *Vakit*, sayı: 2809, 25 Teşrin-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tehdid-i Teslîhât Münakaşaları, *Vakit*, sayı: 3020, 27 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tehdit ve Tahrik, *Vakit*, sayı: 2553, 5 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tehlikeli Bir Teşebbüs, *Vakit*, sayı: 2439, 12 Teşrin-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Telaşın Sebebi Nedir?, *Vakit*, sayı: 2903, 28 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teminattan Sonra, *Vakit*, sayı: 2313, 5 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tenakuzlar İçinde, *Vakit*, sayı: 2855, 11 Kânûn-i Evvel 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Tenvire Muhtaç Bir Nutuk, *Vakit*, sayı: 2819, 5 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Terakkiperver Fırka, *Vakit*, sayı: 2655, 20 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tercih Meselesi Nedir?, *Vakit*, sayı: 2994, 1 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ters Ahlak Telakkisi, *Vakit*, sayı: 3066, 16 Temmuz 1926, s.2
- Mehmet Asım [Us], Teşkilat-ı Esasiye Bitti, *Vakit*, sayı: 2236, 17 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teşkilât-ı Mülkiye'nin Islahı, *Vakit*, sayı: 2204, 14 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Teşkilat-ı Mülkiyemiz, *Vakit*, sayı: 2621, 14 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tetkik Heyetleri, *Vakit*, sayı: 2752, 29 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tetkikat-ı Milliye, *Vakit*, sayı: 2806, 22 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tetkikat-ı Mülkiye, *Vakit*, sayı: 2687, 21 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tefik Bey'in Aidatı, *Vakit*, sayı: 2699, 7 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tıbbî Vaziyete Avdet, *Vakit*, sayı: 3007, 14 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tıbbiyenin Nakli Bahsi, *Vakit*, sayı: 2708, 16 Temmuz 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tıp Kongresi, *Vakit*, sayı: 2755, 1 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ticaret Haberleri, *Vakit*, sayı: 2851, 7 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Trabzon – Tebriz Yolu, *Vakit*, sayı: 3036, 12 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Trabzon'un Derdi, *Vakit*, sayı: 3123, 11 Eylül 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Tuzağa Düşmeyeceğiz, *Vakit*, sayı: 2782, 28 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk – Yunan İtilafı, *Vakit*, sayı: 3118, 6 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk - Yunan İtilafı, *Vakit*, sayı: 2689, 23 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk – Yunan Müzakeratı, *Vakit*, sayı: 2907, 1 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk Cumhuriyeti'nde Tabâbet, *Vakit*, sayı: 2205, 15 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk İnkılâbı ve Museviler, *Vakit*, sayı: 2866, 22 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk Milli Sergisi, *Vakit*, sayı: 2410, 13 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk Nüfusu Dağılmakta Devam Edecek mi?, *Vakit*, sayı: 2513, 27 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Mehmet Asım [Us], Türk Yunan Dostluğu, *Vakit*, sayı: 2887, 12 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türk'ü Kurtaran Kuvvet, *Vakit*, sayı: 2791, 7 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkçemizin Hâkimiyeti, *Vakit*, sayı: 2894, 19 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkçenin Mecburiyeti, *Vakit*, sayı: 2980, 17 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkçülük ve Siyaset, *Vakit*, sayı: 2634, 29 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiyat Mütihazları, *Vakit*, sayı: 2681, 15 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiye – Mısır Münasebeti, *Vakit*, sayı: 2628, 21 Nisan 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiye ve Amerika, *Vakit*, sayı: 2902, 27 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiye ve Cemiyet-i Akvam, *Vakit*, sayı: 3145, 3 Teşrîn-i Evvel 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Türkiye ve Rusya, *Vakit*, sayı: 2872, 28 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiye'de Arazi Meselesi, *Vakit*, sayı: 2334, 26 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiye'de Bankacılık, *Vakit*, sayı: 2654, 19 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiye'de Ecnebi Mektepleri, *Vakit*, sayı: 2769, 15 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkiye'nin Vaziyeti, *Vakit*, sayı: 2491, 4 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Türkler ve Ecnebler, *Vakit*, sayı: 3103, 22 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tütün Ticaretimiz, *Vakit*, sayı: 3132, 20 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Tütüncüleri Kurtaralım, *Vakit*, sayı: 2741, 18 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ufaklık Meselesi, *Vakit*, sayı: 2911, 5 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Umumi Bir Nazar, *Vakit*, sayı: 2674, 8 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Un Kapanı Değirmeni, *Vakit*, sayı: 2386, 20 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Un ve Buğday İthalatı, *Vakit*, sayı: 2124, 26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Usulsüz Grevler, *Vakit*, sayı: 2342, 4 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Usulsüzlüğün Neticeleri, *Vakit*, sayı: 2266, 16 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Üç Tarz Hareket, *Vakit*, sayı: 2865, 21 Kânûn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Üç Tarz-ı Hal, *Vakit*, sayı: 2739, 16 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ümit Vapuru'nun Garkı, *Vakit*, sayı: 2252, 2 Nisan 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ümit Veren Haberler, *Vakit*, sayı: 2967, 2 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ümitlerimiz Beyhûde mi?, *Vakit*, sayı: 2569, 21 Şubat 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Vapur Kazaları, *Vakit*, sayı: 3114, 2 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Varidatımızın Tezyîdi, *Vakit*, sayı: 2729, 6 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Vaziyet Tabidir, *Vakit*, sayı: 2529, 12 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Vaziyeti Anlayacaklar mı?, *Vakit*, sayı: 2562, 14 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Vaziyet-i Siyasiye, *Vakit*, sayı: 2812, 28 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Vaziyeti Tanzim Lazım, *Vakit*, sayı: 2348, 10 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Vaziyeti Tasfiye İçin, *Vakit*, sayı: 2162, 3 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Mehmet Asım [Us], Vekâletlerde Mesuliyet, *Vakit*, sayı: 2455, 28 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Veraset ve İntikâl Vergisi, *Vakit*, sayı: 2966, 1 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Veygand'ın Beyanatı, *Vakit*, sayı: 2307, 30 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Vicdan Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2299, 22 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Vikayenin Şehadeti, *Vakit*, sayı: 2502, 15 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Ya Netice Çıkmazı?, *Vakit*, sayı: 2141, 13 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yakup Kadri Bey'e Cevap, *Vakit*, sayı: 2453, 26 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yanlış Bir Telakki, *Vakit*, sayı: 2968, 3 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yanlış Mesele, *Vakit*, sayı: 2467, 10 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yanlış Yola Giriyorlar, *Vakit*, sayı: 2554, 6 Şubat 1925, s.1

- Mehmet Asım [Us], Yapılacak İşler nedir?, *Vakit*, sayı: 3016, 23 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yarınki Karar, *Vakit*, sayı: 2241, 22 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yas ve Ümit Devreleri, *Vakit*, sayı: 2211, 21 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yayından Koruma İmiş, *Vakit*, sayı: 2905, 30 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yayını Yakan Çocuk, *Vakit*, sayı: 2469, 12 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yel Değirmeni ve Makine, *Vakit*, sayı: 2221, 2 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Bir Harp Olursa, *Vakit*, sayı: 2959, 25 Mart 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Bütçede Memurlar, *Vakit*, sayı: 2764, 10 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Evrak-ı Nakdiye, *Vakit*, sayı: 2829, 15 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Fırka ve Merkez Bahsi, *Vakit*, sayı: 2489, 2 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Fırkanın Programı, *Vakit*, sayı: 2476, 19 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Fransız Sefiri, *Vakit*, sayı: 3115, 3 Eylül 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Kabine, *Vakit*, sayı: 2581, 5 Mart 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Kanun Müddetimiz, *Vakit*, sayı: 2794, 10 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Kanunların Müzakeresi, *Vakit*, sayı: 2876, 1 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Memuriyet Kanunu, *Vakit*, sayı: 3018, 25 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Nahiye Teşkilatı, *Vakit*, sayı: 2922, 16 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Propagandalar, *Vakit*, sayı: 3013, 20 Mayıs 1926, s.1

- Mehmet Asım [Us], Yeni Sene Bütçemiz, *Vakit*, sayı: 2762, 8 Eylül 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Tarih ve Yeni Saat, *Vakit*, sayı: 2877, 2 Kânûn-i Sâni 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Türkiye ve Ecnebler, *Vakit*, sayı: 2731, 8 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Türkiye'nin Vasıf Farkı, *Vakit*, sayı: 2662, 27 Mayıs 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Vergiler ve Müstehlekler, *Vakit*, sayı: 2997, 4 Mayıs 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeni Vergiler, *Vakit*, sayı: 2988, 25 Nisan 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yerli ve Yabancı Rumlar, *Vakit*, sayı: 2364, 29 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yeşil Masa Başında, *Vakit*, sayı: 2296, 19 Mayıs 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yine Ekmek Buhranı mı?, *Vakit*, sayı: 2392, 26 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yine Patrikhane Meselesi, *Vakit*, sayı: 2133, 5 Kânûn-i Evvel 1923, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yolu Kısaltalım, *Vakit*, sayı: 3034, 10 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yumruk Yerine Mantık, *Vakit*, sayı: 2461, 4 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunan Fırsatçılığı, *Vakit*, sayı: 2742, 19 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunan Hezimetinin Mesulleri, *Vakit*, sayı: 2335, 27 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunan İhtilafı, *Vakit*, sayı: 3106, 25 Ağustos 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunan İhtilali, *Vakit*, sayı: 2692, 27 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunan İttifakının Tahlili, *Vakit*, sayı: 2380, 14 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunan Meclisinde Bir Alkış, *Vakit*, sayı: 2379, 13 Ağustos 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Yunan Tehlikesi, *Vakit*, sayı: 2513, 27 Kânûn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunan-Bulgar İhtilafı, *Vakit*, sayı: 2810, 26 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunandan Gelecek Rumlar, *Vakit*, sayı: 2362, 27 Temmuz 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunanistan İle İtilaf, *Vakit*, sayı: 2824, 10 Teşrîn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunanistan Yola Geliyor mu?, *Vakit*, sayı: 2567, 19 Şubat 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunanistan'ın Geçirdiği Buhran, *Vakit*, sayı: 2808, 24 Teşrîn-i Evvel 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunanlılar ile İhtilafımız, *Vakit*, sayı: 3028, 4 Haziran 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunanlılara Aldanacak mıyız?, *Vakit*, sayı: 2533, 16 Kânûn-i Sâni 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunanlıların Hileli Teşebbüsü, *Vakit*, sayı: 2382, 16 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yunanlıların Maksadı Nedir?, *Vakit*, sayı: 2925, 19 Şubat 1926, s.1
- Mehmet Asım [Us], Yüz Paralık Dava, *Vakit*, sayı: 2749, 26 Ağustos 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Zabitanın Hak Kazası, *Vakit*, sayı: 2310, 2 Haziran 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Zaferde Millet ve Fert, *Vakit*, sayı: 2434, 7 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Zaferi Teyide Giderken, *Vakit*, sayı: 2395, 29 Ağustos 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Zarar-ı Manevi Ticareti, *Vakit*, sayı: 2417, 20 Eylül 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Zavallı Darülmualimin, *Vakit*, sayı: 2436, 9 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1

- Mehmet Asım [Us], Zavallı Müstahsiller, *Vakit*, sayı: 2685, 19 Haziran 1925, s.1
- Mehmet Asım [Us], Şömendiferler Münakaşası, *Vakit*, sayı: 2169, 10 Kânûn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us], Venizelus'u Anacaklar mı?, *Vakit*, sayı: 2193, 3 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us]; İzmir, Bursa, Adana; *Vakit*, sayı: 2207, 17 Şubat 1924, s.1
- Mehmet Asım [Us]; Patrikhane, Hahamhane; *Vakit*, sayı: 2232, 13 Mart 1924, s.1
- Mehmet Asım, Ana Sütü (Kimlere Helal, Kimlere Haramdır?), *Vakit*, sayı: 2458, 1 Teşrîn-i Sâni 1924, s.1
- Mehmet Emin, Edebiyatımızdaki Boşluk Hakkında, *Vakit*, sayı: 2858, 14 Kânûn-i Evvel 1925, s.5
- Mehmet Emin, Gökalp Ziya, *Vakit*, sayı: 2454, 27 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- Mehmet Emin, İlahiyat Fakültesi, *Vakit*, sayı: 2230, 11 Mart 1924, s.1
- Mehmet Emin, Türk Şairleri Ne Diyor?, *Vakit*, sayı: 2294, 17 Mayıs 1924, s.3
- Mehmet İzzettin, Türk Çiniciliği, *Vakit*, sayı: 2324, 16 Haziran 1924, s.5
- Mehmet Nurettin, "Tagore" ve Eserleri, *Vakit*, sayı: 2573, 25 Şubat 1925, s.3
- Mehmet Nurettin, Dört Sual Dört Cevap, *Vakit*, sayı: 2822, 8 Teşrîn-i Sâni 1925, s.3
- Mehmet Nurettin, Garpta Aile Hayatı İntihabattadır, *Vakit*, sayı: 2618, 11 Nisan 1925, s.4
- Mehmet Nurettin, Geçerler ki, *Vakit*, sayı: 2791, 7 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Mehmet Nurettin, İmam-ı Azam'ın Cevaz Verdiği Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 2784, 30 Eylül 1925, s.3
- Mehmet Nurettin, İstanbul'dan Dört Saat Uzakta, *Vakit*, sayı: 2410, 13 Eylül 1924, s.3
- Mehmet Nurettin, Köşe Başında, *Vakit*, sayı: 2803, 19 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Mehmet Nurettin, Merhum Zeki Bey, *Vakit*, sayı: 3059, 9 Temmuz 1926, s.3
- Mehmet Nurettin, Tahir Bey Öldü, *Vakit*, sayı: 2815, 1 Teşrîn-i Sâni 1925, s.2

- Mehmet Nurettin, Yine Kuran'ın Türkçe Okunmasına Dair, *Vakit*, sayı: 2808, 24 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Mehmet Rauf, Baba Kalbi, *Vakit*, sayı: 2828, 14 Teşrîn-i Sâni 1925, s.4
- Mehmet Rauf, Hep Yalan, *Vakit*, sayı: 2830, 16 Teşrîn-i Sâni 1925, s.5
- Mehmet Rauf, Papaz Büyüsü, *Vakit*, sayı: 2912, 6 Şubat 1926, s.4
- Mehmet Rauf, Son Yıldız, *Vakit*, sayı: 2900, 25 Kânûn-i Sâni 1926, s.3 - *Vakit*, sayı: 3044, 20 Haziran 1926, s.3
- Miriam Henry [Mütercimi Seyyah], İhtiras Adası, *Vakit*, sayı: 2212, 22 Şubat 1924, s.3 - *Vakit*, sayı: 2267, 17 Nisan 1924, s.3
- Muallim Abdülaziz, Çin'deki Muharebelerin İç Yüzü, *Vakit*, sayı: 2431, 4 Teşrîn-i Evvel 1924, s.4
- Muallim Yunus Kâzım, Muallimler Kongresinin Dış Kapısı, *Vakit*, sayı: 3072, 22 Temmuz 1926, s.3
- Müderriş Hüsnü Hamit, Fen Fakültesi Reisi Cevap Veriyor, *Vakit*, sayı: 2550, 2 Şubat 1925, s.4
- N. F., Ankara'da Bankacılık, *Vakit*, sayı: 2507, 20 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- N. F., Bahriye Vekâleti Teşekkül Edilirken Bahriyemiz, *Vakit*, sayı: 2508, 21 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- N[aşit] H[akkı] [Uluğ], Ermeni Odabaşının Bektaşiliğe Kabulü, *Vakit*, sayı: 2399, 2 Eylül 1924, s.2
- Namık Kemal Merhumdan Agâh Efendi'ye Mektup, *Vakit*, sayı: 2676, 10 Haziran 1925, s.3
- Namık Kemal Merhumun Agâh Efendi'ye Tevdîâtı, *Vakit*, sayı: 2668, 2 Haziran 1925, s.3
- Namık Kemal Merhumun Agâh Efendiye Tevdîâtı, *Vakit*, sayı: 2679, 13 Haziran 1925, s.3
- Namık Kemal-i Merhumdan Agâh Efendi Merhuma Mektup, *Vakit*, sayı: 2658, 23 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], (Diyarbakır'a Gönderdiğimiz Muharririmiz Bu Mektubunda da Akçakale'den Diyarbakır'a Kadar Olan Seyahatini Anlatıyor) İsyân Havalisine Giderken Yol İntibaları, *Vakit*, sayı: 2633, 28 Nisan 1925, s.3

- Naşit Hakkı [Uluğ], “Hepimiz İdama Müstehakız; Çünkü Vatana Hıyanet Ettik”, *Vakit*, sayı: 2663, 28 Mayıs 1925, *Vakit*, sayı: 2664, 29 Mayıs 1925, s.1
- Naşit Hakkı [Uluğ], Abdülkadir İle Adamlarının Mahkemesine Başlandı, *Vakit*, sayı: 2650, 15 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Abdülkadir İle Refikasının Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2663, 28 Mayıs 1925, s.1
- Naşit Hakkı [Uluğ], Ali Saib Bey'in Muharririmize Beyanata, *Vakit*, sayı: 2675, 9 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Anavatan Hududundan Ayrıldıktan Sonra, *Vakit*, sayı: 2623, 16 Nisan 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Asilerin Reisi Altınlarını İstiyor, *Vakit*, sayı: 2694, 29 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Batıl Hurafelerin Hükümran Olduğu Dersim, *Vakit*, sayı: 2681, 15 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Bayram Tatilinden İstifade: Mardin'i Ziyaret, *Vakit*, sayı: 2645, 10 Mayıs 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Beş Yüz Yetmiş Dört Seneyi Atlarken, *Vakit*, sayı: 2883, 8 Kânûn-i Sâni 1926, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Bir Tek Firar Bile Çıkmamıştır, *Vakit*, sayı: 2678, 12 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Bursa'nın Felaket ve Halas Günleri, *Vakit*, sayı: 2409, 12 Eylül 1924, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Derebeyi Hem Korkak Hem de Cesurdur, *Vakit*, sayı: 2724, 1 Ağustos 1925, s.4
- Naşit Hakkı [Uluğ], Derebeylerle Yan yana Yürüyen Şeyler, *Vakit*, sayı: 2728, 5 Ağustos 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Dersim Fikir Siyasiyesi Bugün Bir Muammadır!, *Vakit*, sayı: 2684, 18 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Dersim Kürt Aşiretleri İsyana İçin Ne Diyorlar?, *Vakit*, sayı: 2662, 27 Mayıs 1925, s.1

- Naşit Hakkı [Uluğ], Dersim'de Kasaba Hayatı Yaşayan Nerelerdir?, *Vakit*, sayı: 2697, 2 Temmuz 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Diyarbakır Şehrinde Bir İhanet Şebekesi, *Vakit*, sayı: 2637, 2 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Diyarbakır'da Geceleyin Sokak Muharebesi, *Vakit*, sayı: 2636, 1 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Doktor Fuat Kimdi?, Ne Yapmak İstiyordu?, *Vakit*, sayı: 2642, 7 Mayıs 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Düşmanlarla Nasıl Birleşeceklerdi, *Vakit*, sayı: 2756, 2 Eylül 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Gazi Paşa Hazretlerinin Bursa'da Dünkü Ziyaretleri, *Vakit*, sayı: 2779, 25 Eylül 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Gizli Hükümdarlar Yaşatan Derebeyler, *Vakit*, sayı: 2686, 20 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Göz Hastalığı Müttehassısı Hangi Şeyhdir?, *Vakit*, sayı: 2695, 30 Haziran 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Hazret-i Mevlana Türbesini Ziyaret, *Vakit*, sayı: 2618, 11 Nisan 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], İstanbul Zabıtası İftarakçıları Nasıl Yakaladı, *Vakit*, sayı: 2749, 26 Ağustos 1925, s.6
- Naşit Hakkı [Uluğ], İstanbullular Çemişgezek Deyip Geçmeyiniz!, *Vakit*, sayı: 2700, 8 Temmuz 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], İstiklal Mahkemesinde Bir Gece Celsesi, *Vakit*, sayı: 2644, 9 Mayıs 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], İstiklal Mahkemesinde İlk Mahkeme, *Vakit*, sayı: 2639, 4 Mayıs 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], İstiklal Mahkemesinde, *Vakit*, sayı: 2656, 21 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], İsyân Hazırlıkları Nasıl Yapıldı?, *Vakit*, sayı: 2740, 16 Ağustos 1925, s.5
- Naşit Hakkı [Uluğ], İsyân Komitesinin Fertleri Derebeyleriydi, *Vakit*, sayı: 2727, 4 Ağustos 1925, s.2

- Naşit Hakkı [Uluğ], Kemal Fevzi'nin Hayatıyla Ödediği Hıyanet, *Vakit*, sayı: 2733, 10 Ağustos 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Kemal Fikri Kimdir, Neler Yapmıştır?, *Vakit*, sayı: 2647, 12 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Kürdistan Teşkilî İçin Neler Düşünüüyordu?, *Vakit*, sayı: 2660, 25 Mayıs 1925, s.4
- Naşit Hakkı [Uluğ], Kürt İstiklal ve İstihlas Komitesi, *Vakit*, sayı: 2737, 14 Ağustos 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Kürtlük Meselesi İstanbul'da Nasıl Patladı, *Vakit*, sayı: 2729, 6 Ağustos 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Mardin'de Lisan Türkçe mi Arapça mı?, *Vakit*, sayı: 2653, 18 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Naci Paşa, *Vakit*, sayı: 2682, 16 Haziran 1925, s.1
- Naşit Hakkı [Uluğ], Sabri, Vasfi ve Zeynel Abidin Hocalar, *Vakit*, sayı: 2731, 8 Ağustos 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Sait Getirilirken Diyarbakırlıların Tezahürü, *Vakit*, sayı: 2643, 8 Mayıs 1925, s.1
- Naşit Hakkı [Uluğ], Seyit Abdülkadir ile Arkadaşlarının Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2657, 22 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şark İstiklal Mahkemesi Şeyh Sait'in Mahkemesine Başladı, *Vakit*, sayı: 2663, 28 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şark İstiklal Mahkemesinde Hasan Fakih'in Mühim İtirafı, *Vakit*, sayı: 2683, 17 Haziran 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Eyüp Mahkemesinin Karar Safhası, *Vakit*, sayı: 2641, 6 Mayıs 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait 319'da İstanbul'da İken, *Vakit*, sayı: 2801, 17 Teşrin-i Evvel 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait İle Refikasının Mahkemesine Devam Edildi, *Vakit*, sayı: 2666, 31 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait İsyan İçin Dolaşırken, *Vakit*, sayı: 2766, 12 Eylül 1925, s.3

- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait İsyana Nasıl Reis Oldu, *Vakit*, sayı: 2743, 20 Ağustos 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2667, 1 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Mısır'da Neler Görmüş, *Vakit*, sayı: 2797, 13 Teşrin-i Evvel 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Muharririmize Hayatını Anlatıyor, *Vakit*, sayı: 2784, 30 Eylül 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait Müdafaanamesini Hazırladı, *Vakit*, sayı: 2691, 26 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Hatıraları: Hac Seyahati, *Vakit*, sayı: 2785, 1 Teşrin-i Evvel 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in İstanbul Hatıraları, *Vakit*, sayı: 2813, 29 Teşrin-i Evvel 1925, s.4
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Mahkemesi Devam Ediyor, *Vakit*, sayı: 2676, 10 Haziran 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Mahkemesi, *Vakit*, sayı: 2687, 21 Haziran 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Mahkemesine Bugün Başlanıyor, *Vakit*, sayı: 2661, 26 Mayıs 1925, s.1
- Naşit Hakkı [Uluğ], Şeyh Sait'in Oğlu Rıza, *Vakit*, sayı: 2744, 21 Ağustos 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Terakkiperver Fırkanın Urfa Kâtibi Mahkemede, *Vakit*, sayı: 2648, 13 Mayıs 1925, s.3
- Naşit Hakkı [Uluğ], Terakkiperver Katibindeki Defterindeki Notlar Nedir?, *Vakit*, sayı: 2649, 14 Mayıs 1925, s.2
- Naşit Hakkı [Uluğ], Uşak'ta Halı Tezgâhları Arasında, *Vakit*, sayı: 2348, 10 Temmuz 1924, s.4
- Naşit Hakkı [Uluğ], Yeni Mahkûmiyet Kararları, *Vakit*, sayı: 2636, 1 Mayıs 1925, s.1
- Naşit Hakkı [Uluğ], Zafer Harplerinin Cereyan Ettiği Yerler, *Vakit*, sayı: 2394, 28 Ağustos 1924, s.3

- Orhan Haydar, Tayyareciliğimizin Terakkisine Doğru, *Vakit*, sayı: 2110, 12 Teşrin-i Sâni 1923, s.3
- Ömer Kamil, Anadolu'muzda Yeşil Bir Cennet: Artvin, *Vakit*, sayı: 3064, 14 Temmuz 1926, s. 2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Buiner ve İngiliz Mücadelesi, *Vakit*, sayı: 3035, 11 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Çin İşleri, *Vakit*, sayı: 3036, 12 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Faşist Devlet, *Vakit*, sayı: 3037, 13 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Hilafet Kongresinin Son Perdesi, *Vakit*, sayı: 3030, 6 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Hindistan'da Müslümanlar, Mecusiler, Sihler, *Vakit*, sayı: 3042, 18 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) İnkılâbımızın Manevi Futûhâtları, *Vakit*, sayı: 3046, 26 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) İnkılâbımızın Manevi Fütuhâtı, *Vakit*, sayı: 3066, 16 Temmuz 1926, s.3
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Magrib-i Aksa'da Vesait, *Vakit*, sayı: 3021, 28 Mayıs 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresi, *Vakit*, sayı: 3034, 10 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresinde Neler Tekrar Etti?, *Vakit*, sayı: 3058, 8 Temmuz 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresinin İkinci Safhası, *Vakit*, sayı: 3049, 29 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mekke Kongresinin İlk Safhaları, *Vakit*, sayı: 3048, 28 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Mısır'da Çarpışan Kuvvetler, *Vakit*, sayı: 3029, 5 Haziran 1926, s.2
- Ömer Rıza, (Siyaset Ufkunda) Türkiye İle Mısır Arasında, *Vakit*, sayı: 3028, 4 Haziran 1926, s.2

- Ömer Rıza, Mısır Hilafet Kongresi Komedi, *Vakit*, sayı: 3018, 25 Mayıs 1926, s.3
- Ömer Rıza. , Habeşistan'ın Taksimi Karşısında, *Vakit*, sayı: 2984, 21 Nisan 1926, s.3
- Ömer Seyfettin, Asilzadeler, *Vakit*, sayı: 3051, 1 Temmuz 1926, s.3 - *Vakit*, sayı: 3061, 11 Temmuz 1926, s.3
- Ömer Seyfettin, Bilgi Bucağı, *Vakit*, sayı: 3069, 19 Temmuz 1926, s.3 - *Vakit*, sayı: 3083, 2 Ağustos 1926, s.3
- R. (Elif), Darülfünûnda Devlet Kuşu, *Vakit*, sayı: 2514, 28 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- R. (Elif), Asırlık Hızır İlyas Efsanesi, *Vakit*, sayı: 2642, 7 Mayıs 1925, s.4
- R. (Elif), Eskişehir'de de Bir Dârülelhân Var, *Vakit*, sayı: 2638, 3 Mayıs 1925, s.2
- R. S (Sin), Keşiş Dağı'nı Yunanlılar Kadar Bilmiyoruz, *Vakit*, sayı: 2727, 4 Ağustos 1925, s.4
- R. Ş., Hangi Keşiş Nerede Derviş?, *Vakit*, sayı: 2747, 24 Ağustos 1925, s.3
- R. Ş., Yüce Yaylalar, Gümüş Dereler, *Vakit*, sayı: 2759, 5 Eylül 1925, s.4
- Raşit Galip, (*Vakit*'in Viyana Mektubu) İstirahat Yerleri, *Vakit*, sayı: 2715, 23 Temmuz 1925, s.2
- Raşit Galip, (Viyana Mektupları) Avusturya'da Grevler, *Vakit*, sayı: 2488, 1 Kânûn-i Evvel 1924, s.2
- Raşit Galip, (Viyana Mektupları) İkinci İsviçre, *Vakit*, sayı: 2144, 16 Kânûn-i Evvel 1923, s.5
- Raşit Galip, (Viyana Mektupları) Viyana Ortasında Atar Dükkânı, *Vakit*, sayı: 2389, 23 Ağustos 1924, s.5
- Raşit Galip, (Viyana Mektupları)Türkiye İçin Film, *Vakit*, sayı: 2166, 7 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Raşit Galip, Avusturya'da Ekmek Meselesi, *Vakit*, sayı: 2557, 9 Şubat 1925, s.3
- Raşit Galip, Avusturyalıların Kuruşu, *Vakit*, sayı: 2697, 2 Temmuz 1925, s.5
- Raşit Galip, Bâd-ı Hevâ Seyahat, *Vakit*, sayı: 3010, 17 Mayıs 1926, s.3
- Raşit Galip, Dünyanın Sonu, *Vakit*, sayı: 2472, 15 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4

- Raşit Galip, Fransuva Jozef'in Tarihi Köşkünü Ziyaret, *Vakit*, sayı: 2692, 27 Haziran 1925, s.3
- Raşit Galip, İhtiyarlar Evi, *Vakit*, sayı: 3053, 3 Temmuz 1926, s.3
- Raşit Galip, Şehri Temiz Tutmak, *Vakit*, sayı: 2500, 13 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Raşit Galip, Tüccarlarımız ve Avrupa, *Vakit*, sayı: 3043, 19 Haziran 1926, s.4
- Raşit Galip, Türklerin Muhâsıra Ettikleri Tarihi Şato, *Vakit*, sayı: 2689, 23 Haziran 1925, s.3
- Raşit Galip, Türklerin Viyana Muhasarasından Hatıralar, *Vakit*, sayı: 3039, 15 Haziran 1926, s.3
- Raşit Galip, Viyana'da Açılan Hıfz-ı Sıhha Sergisi, *Vakit*, sayı: 2670, 4 Haziran 1925, s.2
- Raşit Galip, Viyana'da Sefirimize Verilen Ziyafet 1925, s.3
- Rauf Yekta, (Dârülelhan) ın Ramazan Konserleri, *Vakit*, sayı: 2960, 26 Mart 1926, s.4
- Rauf Yekta, Anadolu Halk Şarkıları, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Rauf Yekta, Dârülelhân'ın Ramazan Konserleri, *Vakit*, sayı: 2620, 13 Nisan 1925, s.4
- Rauf Yekta, Dârülelhânın Ramazan Konserleri, *Vakit*, sayı: 2613, 6 Nisan 1925, s.3
- Rauf Yekta, Emsalsiz Bir Ziyafet Mûsikisi, *Vakit*, sayı: 2124, 26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.5
- Rauf Yekta, Milli Musikimiz Yok Mudur?, *Vakit*, sayı: 2919, 13 Şubat 1926, s.5
- Rauf Yekta, Musikîmiz Hakkında Yanlış Fikirler, *Vakit*, sayı: 2976, 11 Nisan 1926, s.5
- Rauf Yekta, Musikimizin Tedrisi Kaldırılıyor mu?, *Vakit*, sayı: 3143, 1 Teşrîn-i Evvel 1926, s.5
- Rauf Yekta, Şark Musikisi mi Garp Musikisi mi?, *Vakit*, sayı: 3060, 10 Temmuz 1926, s.4

- Rauf Yekta, Türk Musıkisi Müzeyeye Kaldırılmaz, *Vakit*, sayı: 2958, 24 Mart 1926, s.3
- Rauf Yekta, Türk Musıki Ocağı, *Vakit*, sayı: 2141, 13 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Recep, Tanin'e Cevaben, *Vakit*, sayı: 2132, 4 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Memleket Edebiyatı, *Vakit*, sayı: 3036, 12 Haziran 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Edebî Hayat) Batakılık Çiçeği (Selahattin Enis Bey'in Eseri), *Vakit*, sayı: 2517, 31 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -1) Ahmet Vefik Paşa'nın Vücuda Getirdiği Tiyatro, *Vakit*, sayı: 3058, 8 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -10) Kim 8 Mecidiye Verirse Onun Sandalına Bineceğim!, *Vakit*, sayı: 3072, 22 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -12) Ankara'da Geçen İki Buçuk Sene, *Vakit*, sayı: 3074, 24 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -13) Ankara'da Açılan Resim Tedrishesi, *Vakit*, sayı: 3075, 25 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -14) Damadımızsın Diye Zorla Eve Alınan Adam, *Vakit*, sayı: 3076, 26 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -15) Aktör mü, Ressam mı, Makineci mi, Mimar mı?, *Vakit*, sayı: 3077, 27 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -16) Ankara'da Verilen İlk Muntazam Konserler, *Vakit*, sayı: 3080, 30 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -17) Ankara'da Ahırda Bulunan Definenin Kıymeti, *Vakit*, sayı: 3083, 2 Ağustos 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -18) Ankara Gazinosu Muharebe Meydanına Dönüyor, *Vakit*, sayı: 3087, 6 Ağustos 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -19) Cenazesine Tek Müslüman Gelmeyen Oyuncu!, *Vakit*, sayı: 3089, 8 Ağustos 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -2) Sanatkâr Başında Tabak Kırılmasına İzin Vermez, *Vakit*, sayı: 3060, 10 Temmuz 1926, s.4

- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -20) Bir Deniz Kurdu Nasıl İltifat Eder?, *Vakit*, sayı: 3090, 9 Ağustos 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -21) Sahneye Çıkan İlk Türk Hanım Kimdir?, *Vakit*, sayı: 3092, 11 Ağustos 1926, s.5
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -22) İlk Sanat Yuvasına Avdet: Bursa'da, *Vakit*, sayı: 3093, 12 Ağustos 1926, s.5
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -23) Ahmet Vefik Paşa Tiyatrosunda Kukla Oynatılıyor, *Vakit*, sayı: 3095, 14 Ağustos 1926, s.5
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -24) Manakyan İle Birlikte İzmir ve Selanik Seyahati, *Vakit*, sayı: 3096, 15 Ağustos 1926, s.5
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -26) Manakyan Kumanyası İstanbul'da Faaliyete Geçiyor, *Vakit*, sayı: 3103, 22 Ağustos 1926, s.5
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -27) Aktris Kumari'nin Yüzündeki Maske, *Vakit*, sayı: 3104, 23 Ağustos 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -28) Filo, Tiyatrocuları Çanakkale'ye Çağırıyor, *Vakit*, sayı: 3109, 28 Ağustos 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -29) Şehzadebaşı'nda, Bursa'da ve Kadıköy'de, *Vakit*, sayı: 3112, 31 Ağustos 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -3) Beyoğlu Yangınında Kül Olan Tiyatrolar, *Vakit*, sayı: 3061, 11 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -30) Ahmet Fehim Tiyatrosu Nasıl Te'sis Etti?, *Vakit*, sayı: 3114, 2 Eylül 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -31) Gedik Paşa ve Bursa Tiyatroları Karşısında Ta'lim, *Vakit*, sayı: 3115, 3 Eylül 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -32) İstanbul Sahnelerinde Vodvil Oynatmaya Başlıyor, *Vakit*, sayı: 3117, 5 Eylül 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -33) Zarif Fransız Eserleri Türk Sahnelerinde, *Vakit*, sayı: 3121, 9 Eylül 1926, s.4

- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -34) 13 Sene İçindeki Sanat Hareketleri, *Vakit*, sayı: 3122, 10 Eylül 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -35) Türk Sahnelerinde Dekor Meselesi, *Vakit*, sayı: 3126, 14 Eylül 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -36) Sahnemizden Gelip Geçen Aktörler, Rejisörler, *Vakit*, sayı: 3127, 15 Eylül 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -37) Hürriyetin İlanından Sonra Tiyatro Faaliyeti, *Vakit*, sayı: 3128, 16 Eylül 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -5) Önceden Aktörleri Valiler mi Azlettirmiş?, *Vakit*, sayı: 3066, 16 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -5) Sanatkâr Başında Tabak Kırılmasına İzin Vermez, *Vakit*, sayı: 3065, 15 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -6) Edirne'de Bahçe, Tiyatro, Otel, Gazino Yapılıyor, *Vakit*, sayı: 3067, 17 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -7) Kelimat-ı Arabiyye Kafir Ağzında Günahdır, *Vakit*, sayı: 3068, 18 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -8) Heranos Sanatkâr, Güzel ve Ateşli Bir Kadındı, *Vakit*, sayı: 3069, 19 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Fehim Efendi'nin Hatıraları -9) Çanakkale, Ezine, Bayramiç Turnesi, *Vakit*, sayı: 3070, 20 Temmuz 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], (Suat Derviş Hanım'ın Hikâyesi) Fatma'nın Günahı, *Vakit*, sayı: 2283, 4 Mayıs 1924, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], "Nedim"ın Kabrinde, *Vakit*, sayı: 2442, 15 Teşrin-i Evvel 1924, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Afife Hanım Nasıl Tevkif Edildi? (Türk Kadını Sahneye Nasıl Çıktı? - 2), *Vakit*, sayı: 3003, 10 Mayıs 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], Beşte Gelen Efendi, *Vakit*, sayı: 2621, 14 Nisan 1925, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Bir Saniye, *Vakit*, sayı: 2965, 31 Mart 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], Canavar, *Vakit*, sayı: 2629, 22 Nisan 1925, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Dâr'ül-Bedâyi Öldü, *Vakit*, sayı: 3056, 6 Temmuz 1926, s.3

- Refik Ahmet [Sevengil], Dârülbedâyi Şimdiye Kadar Ne Yapabildi?, *Vakit*, sayı: 2903, 28 Kânûn-i Sâni 1926, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Dârülelhan ile Dârülbedâyi Birleşirken, *Vakit*, sayı: 2901, 26 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], Fehim Efendi'nin Hatıraları Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 3057, 7 Temmuz 1926, s.5
- Refik Ahmet [Sevengil], Güzellik ve Faidenin İmtizaç Ettiği Sergi, *Vakit*, sayı: 2326, 18 Haziran 1924, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Halep'ten Urfa İstasyonuna Kadar, *Vakit*, sayı: 2624, 17 Nisan 1925, s.2
- Refik Ahmet [Sevengil], Her Şeyden Evvel Tiyatro Mektebi Açmalıyız, *Vakit*, sayı: 2907, 1 Şubat 1926, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], İstanbul'da Milli Sahne, *Vakit*, sayı: 2758, 4 Eylül 1925, s.5
- Refik Ahmet [Sevengil], İzmir'den Gelip Giderken Alınan Film, *Vakit*, sayı: 2745, 22 Ağustos 1925, s.2
- Refik Ahmet [Sevengil], Kızıl Gece, *Vakit*, sayı: 2624, 17 Nisan 1925, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Konservatuardan Neler Bekleyebiliriz?, *Vakit*, sayı: 2902, 27 Kânûn-i Sâni 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], Miras Peşinde, *Vakit*, sayı: 2963, 29 Mart 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], Sadrazam Paşa Ne Emrediyor? (Türk Kadını Sahneye Nasıl Çıktı? - 3), *Vakit*, sayı: 3004, 11 Mayıs 1926, s.4
- Refik Ahmet [Sevengil], Sahnede Bakir Bir Mevzu, *Vakit*, sayı: 2580, 4 Mart 1925, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Şehir Tiyatrosuna Mersiye, *Vakit*, sayı: 3054, 4 Temmuz 1926, s.3
- Refik Ahmet [Sevengil], Türkiye'de İlk Tiyatro Hareketleri ve Kadın (Türk Kadını Sahneye Nasıl Çıktı? - 1), *Vakit*, sayı: 3002, 9 Mayıs 1926, s.4
- Refik Ahmet, Aktör Burhanettin Bey Ne Yapmak İstiyor, *Vakit*, sayı: 2817, 3 Teşrîn-i Sâni 1925, s.4
- Refik Halit [Karay], Bin Bir Çeşit, *Vakit*, sayı: 2570, 22 Şubat 1925, s.3

- Refik Halit [Karay], Bir Avuç Saçma, *Vakit*, sayı: 2483, 26 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Refik Halit [Karay], Bir İçim Su, *Vakit*, sayı: 2567, 19 Şubat 1925, s.5
- Refik Halit [Karay], Bir Kış Düşüncesi, *Vakit*, sayı: 2516, 30 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- Refik Halit [Karay], Biraz İçtimaiyat, *Vakit*, sayı: 2546, 29 Kânûn-i Sâni 1925, s.3
- Refik Halit [Karay], Boş Laf, *Vakit*, sayı: 2543, 26 Kânûn-i Sâni 1925, s.3
- Refik Halit [Karay], El-Cezire Ortasında, *Vakit*, sayı: 2559, 11 Şubat 1925, s.2
- Refik Halit [Karay], Fırat Kenarları, *Vakit*, sayı: 2495, 8 Kânûn-i Evvel 1924,s.4
- Refik Halit [Karay], Millî Mücadele Tarihinden Bir Sahife, *Vakit*, sayı: 2370, 4 Ağustos 1924, s.2
- Refik Halit [Karay], Ney Dinlerken, *Vakit*, sayı: 2528, 11 Kânûn-i Sâni 1925, s.3
- Refik Halit [Karay], Son Ayrılıktan Sonra Dârülbedâyi, *Vakit*, sayı: 2544, 27 Kânûn-i Sâni 1925, s.2
- Reşat Nuri [Güntekin], (Hüseyin Suat Bey'e Cevap)'Bir Gece Faciası' Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2270, 20 Nisan 1924, s.2
- Reşat Nuri [Güntekin], Akşam Güneşi, *Vakit*, sayı: 2724, 1 Ağustos 1925, s.2 - *Vakit*, sayı: 2898, 23 Kânûn-i Sâni 1926, s.2
- Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kadın Düşmanı, *Vakit*, sayı: 3142, 30 Eylül 1926, s.3 - *Vakit*, sayı: 3146, 4 Teşrîn-i Evvel 1926, s.3
- Reşat Nuri [Güntekin], Bir Kurban Hatırası, *Vakit*, sayı: 2697, 2 Temmuz 1925, s.2
- Reşat Nuri [Güntekin], Damga, [Tefrika - 10], *Vakit*, sayı: 2096, 29 Teşrîn-i Evvel 1923, s.5 - Damga, [Tefrika - 41], *Vakit*, sayı: 2131, 3 Kânûn-i Evvel 1923, s.5
- Robert Diyodone, [Mütercimi: Seyyah], Yalnız Kadın, *Vakit*, sayı: 2131, 3 Kânûn-i Evvel 1923, s.2 - *Vakit*, sayı: 2186, 27 Kânûn-i Sâni 1924, s.3

- Robindranath Tagore, Yurt ve Dünya, [Mütercim: Basri Tahir], *Vakit*, sayı: 2583, 7 Mart 1925, s.3 - Tefrika 77, *Vakit*, sayı: 2685, 19 Haziran 1925, s.4
- Ruşen Eşref, Ziya Gökalp İçin, *Vakit*, sayı: 2460, 3 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- S.(Sin), Osmaniye Telsiz –Telgraf İstasyonu Ne Halde, *Vakit*, sayı: 2348, 10 Temmuz 1924, s.3
- Seyfi Ekrem, Bursa'da Hayat, *Vakit*, sayı: 3064, 14 Temmuz 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin] Alaaddin Tepesinde, *Vakit*, sayı: 2327, 19 Haziran 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Mühim Hisler Silsilesinden) Sevinç!, *Vakit*, sayı: 3019, 26 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) İlk İftar, *Vakit*, sayı: 2257, 7 Nisan 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) İlk Mukabele, *Vakit*, sayı: 2259, 9 Nisan 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Mahyalar Yanarken, *Vakit*, sayı: 2260, 10 Nisan 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Oruç Keyfi, *Vakit*, sayı: 2261, 11 Nisan 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Sabah Ezanları, *Vakit*, sayı: 2267, 17 Nisan 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], (Ramazan Musahabeleri) Topa Doğru, *Vakit*, sayı: 2262, 12 Nisan 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Acaba Nasıl İsyan Etmişler?, *Vakit*, sayı: 3078, 28 Temmuz 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Alaturka ve Sinema, *Vakit*, sayı: 2553, 5 Şubat 1925, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Anadolu Hattında 1500 Kilometre, *Vakit*, sayı: 2313, 5 Haziran 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Anadolu Hattında Bin Beş Yüz Kilometre, *Vakit*, sayı: 2306, 29 Mayıs 1924, s.3

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Anlaşılmaz Mektuplar, *Vakit*, sayı: 2997, 4 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Aristokratlarımız, *Vakit*, sayı: 3025, 1 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Artık İllallah, *Vakit*, sayı: 3044, 20 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Asım'la Başa Baş, *Vakit*, sayı: 2387, 21 Ağustos 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Asrî Bayram mı, Karnaval mı?, *Vakit*, sayı: 2352, 17 Temmuz 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Aşığın Şikâyeti, *Vakit*, sayı: 3055, 5 Temmuz 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Aşk Duası, *Vakit*, sayı: 2539, 22 Kanûn-i Sâni 1925, s.4 – *Vakit*, sayı: 2597, 21 Mart 1925, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Aşkın Kuvveti, *Vakit*, sayı: 3003, 10 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Attar Efendi'nin Fikri, *Vakit*, sayı: 2117, 19 Teşrîn-i Sâni 1923, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bahar İçinde, *Vakit*, sayı: 2989, 26 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Balolarına Ne Mâl Oluyor?, *Vakit*, sayı: 2964, 30 Mart 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Banyoların Marifeti, *Vakit*, sayı: 3014, 21 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Baskın, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Başıma İş Açtım, *Vakit*, sayı: 3061, 11 Temmuz 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bayram Hazırlıkları, *Vakit*, sayı: 2979, 14 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bekârlara Müjde, *Vakit*, sayı: 3146, 4 Teşrîn-i Evvel 1926, s.2

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Beraata Hücum, *Vakit*, sayı: 3029, 5 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bıyıklara Hücum, *Vakit*, sayı: 2987, 24 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bir Bahçe ve Üç Mevsim, *Vakit*, sayı: 3087, 6 Ağustos 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bir Bunağın Hezeyanı, *Vakit*, sayı: 3098, 17 Ağustos 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bir Hicaz Taksimi, *Vakit*, sayı: 2971, 6 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bir Macera Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2562, 14 Şubat 1925, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bir Muhakeme Karşısında, *Vakit*, sayı: 3010, 17 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Boğaz Tenhalaşıyor, *Vakit*, sayı: 2947, 13 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bu da mı Mahşere Kalacak?, *Vakit*, sayı: 2375, 9 Ağustos 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Bu Nasıl Dârülaceze?, *Vakit*, sayı: 2993, 30 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Can ve Patlıcan, *Vakit*, sayı: 2942, 8 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Cemalettin'in Mezarı, *Vakit*, sayı: 3133, 21 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Cezasız Kalmamalı, *Vakit*, sayı: 2982, 19 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Cumhuriyet Milletlerin Son Rütbesidir, *Vakit*, sayı: 2814, 31 Teşrîn-i Evvel 1925, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Çin Şahlanıyor, *Vakit*, sayı: 3126, 14 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Değişen İstasyonlar, *Vakit*, sayı: 2967, 2 Nisan 1926, s.2

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Deli mi Oluyorlar Acaba?, *Vakit*, sayı: 2955, 21 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Dişi Zeybekler, *Vakit*, sayı: 2351, 13 Temmuz 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Dosyalar Yine Dosyalar, *Vakit*, sayı: 3144, 2 Teşrîn-i Evvel 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Düşmanlarımız Gülüyor, *Vakit*, sayı: 2106, 8 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Eczacı Bey Ne Diyor?, *Vakit*, sayı: 2120, 22 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Eldaro'da İmla Encümeni, *Vakit*, sayı: 2417, 20 Eylül 1924, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Feci Bir Tezat, *Vakit*, sayı: 3052, 2 Temmuz 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Fikir İçin Ne *Vakit* Öleceğiz?, *Vakit*, sayı: 3018, 25 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Fransızlarda Ne Oluyor, *Vakit*, sayı: 2807, 23 Teşrîn-i Evvel 1925, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Galip İmişiz, *Vakit*, sayı: 2936, 2 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Gavur İzmir, *Vakit*, sayı: 2187, 28 Kânûn-i Sâni 1924, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Genç Görünmek Uğrunda, *Vakit*, sayı: 2986, 23 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Gönüllü Mahpuslar, *Vakit*, sayı: 3008, 15 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Gramofon Sıtması, *Vakit*, sayı: 3093, 12 Ağustos 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Güzel Bir Sahne, *Vakit*, sayı: 2173, 14 Kânûn-i Sâni 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Güzellik Ne Demektir?, *Vakit*, sayı: 3057, 7 Temmuz 1926, s.3

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hakemlerin Vicdanı, *Vakit*, sayı: 3130, 18 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Haksız Bir Tariz, *Vakit*, sayı: 2960, 26 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hala mı Harf-endazlık? , *Vakit*, sayı: 2229, 10 Mart 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hala Taht ve Hala Patrik!, *Vakit*, sayı: 2148, 20 Kânûn-i Evvel 1923, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hangisi Daha Kutlu, *Vakit*, sayı: 2980, 17 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hanımın Cigarası, *Vakit*, sayı: 3085, 4 Ağustos 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hazin Bir Sergi, *Vakit*, sayı: 2958, 24 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hazin Bir Yanlışlık, *Vakit*, sayı: 2230, 11 Mart 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hesap Günündesiniz, *Vakit*, sayı: 2975, 10 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hevâ ve Hevâiyyât İçinde, *Vakit*, sayı: 2969, 4 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Hitabet Şampiyonluğu, *Vakit*, sayı: 2978, 13 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], İlk Marifet, *Vakit*, sayı: 3064, 14 Temmuz 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], İmam Bildiğini Okudu, *Vakit*, sayı: 3037, 13 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], İntiharlar ve İntihar Edenler İçin, *Vakit*, sayı: 3069, 19 Temmuz 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], İsyan İsyan Üstüne, *Vakit*, sayı: 3125, 13 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], İşimiz Allah'a mı Kaldı, *Vakit*, sayı: 3128, 16 Eylül 1926, s.2

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], İşsizler, *Vakit*, sayı: 2610, 3 Nisan 1925, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], İtirafkar Karşısında, *Vakit*, sayı: 3048, 28 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kalp Ağrısı Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2380, 14 Ağustos 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kanlı Bahar İçinde, *Vakit*, sayı: 2294, 17 Mayıs 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kâşif Efendi, *Vakit*, sayı: 2627, 20 Nisan 1925, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kırk Asırlık Bir Beddua, *Vakit*, sayı: 2968, 3 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kirli Silah, *Vakit*, sayı: 2966, 1 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kokain ve Gençlerimiz, *Vakit*, sayı: 2336, 28 Haziran 1924, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kuru Gürültü, *Vakit*, sayı: 3118, 6 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kuyruk Sallıyorlar, *Vakit*, sayı: 2363, 28 Temmuz 1924, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Kürenin En Ulvi Seyyahı, *Vakit*, sayı: 2392, 26 Ağustos 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Latin Harfleri, *Vakit*, sayı: 2949, 15 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Marşlar Hakkında, *Vakit*, sayı: 3104, 23 Ağustos 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Meğer Sahne Ne İmiş?, *Vakit*, sayı: 2486, 29 Teşrin-i Sâni 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Mektepsizlik Derdi, *Vakit*, sayı: 3137, 25 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Merhamet mi Hürmet mi?, *Vakit*, sayı: 2954, 20 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Meş'ûm Yangın, *Vakit*, sayı: 2996, 3 Mayıs 1926, s.2

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Meşûm Meşale!, *Vakit*, sayı: 2436, 9 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Metresli Kadınlar, *Vakit*, sayı: 3116, 4 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Mevlana Huzurunda, *Vakit*, sayı: 2331, 23 Haziran 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Milleti Sürü mü Sandınız?, *Vakit*, sayı: 3047, 27 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Miloviç'in İkinci Saltanatı, *Vakit*, sayı: 2199, 9 Şubat 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Muhacirler Geliyor, *Vakit*, sayı: 2124, 26 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Muhacirlerin Hicranlı Hali, *Vakit*, sayı: 2183, 24 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Mûsiki Yerlerinde Bir Cevelan, *Vakit*, sayı: 2280, 1 Mayıs 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Mûsikîye Dair İki Ses, *Vakit*, sayı: 3140, 28 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Mûzî, *Vakit*, sayı: 3015, 22 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Nasıl Anlatıyoruz, *Vakit*, sayı: 3069, 19 Temmuz 1926, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Nasıl Anlatıyoruz?, *Vakit*, sayı: 3068, 18 Temmuz 1926, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Nasrettin'in Türbesi, *Vakit*, sayı: 3131, 19 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ne Oluyoruz?, *Vakit*, sayı: 3141, 29 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ne *Vakit* İsteyecekler, *Vakit*, sayı: 2940, 6 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ne Yapmak İstiyorlar Acaba?, *Vakit*, sayı: 3132, 20 Eylül 1926, s.2

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Nefis Bir Mûsikî Gecesi..., *Vakit*, sayı: 2180, 21 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Nereye Gidiyoruz?, *Vakit*, sayı: 3022, 29 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], O Şerefli Tasavvura Dair, *Vakit*, sayı: 2956, 22 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Olur mu Canım, *Vakit*, sayı: 3124, 12 Eylül 1926, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Operayı Nasıl Dinliyoruz?, *Vakit*, sayı: 2110, 12 Teşrîn-i Sâni 1923, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ölümünden Sonra, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Panzehirli Bir Münazara, *Vakit*, sayı: 2152, 24 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Perdeler Kalktıktan Sonra, *Vakit*, sayı: 2166, 7 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Perili Evde Bir Gece, *Vakit*, sayı: 2829, 15 Teşrîn-i Sâni 1925, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Postalardan Şikâyet, *Vakit*, sayı: 3031, 7 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Renkler ve Kadınlar, *Vakit*, sayı: 3005, 12 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Saklanan Bayraklar, *Vakit*, sayı: 2976, 11 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sermayesiz Bir Ticaret, *Vakit*, sayı: 2134, 6 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sıcaktan Şikâyet, *Vakit*, sayı: 2990, 27 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sinema Bazen Bir Afettir, *Vakit*, sayı: 2211, 21 Şubat 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sinema Dönüşü!, *Vakit*, sayı: 3087, 6 Ağustos 1926, s.5

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sol Taraftaki Pencereleler, *Vakit*, sayı: 3042, 18 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Son İzler, *Vakit*, sayı: 2937, 3 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sorsalar Mağdurunu, *Vakit*, sayı: 3088, 7 Ağustos 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Suistimâl Abidesi, *Vakit*, sayı: 3090, 9 Ağustos 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sürünen Çocuklarımız, *Vakit*, sayı: 2415, 18 Eylül 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Sütunlarda Seyahat, *Vakit*, sayı: 2927, 21 Şubat 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Şerefsiz Akan Kanlar, *Vakit*, sayı: 2208, 18 Şubat 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Şeyhin Nikâhında, *Vakit*, sayı: 2096, 29 Teşrîn-i Evvel 1923, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Şikâyetten Sonra Takdir, *Vakit*, sayı: 3040, 16 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Tahta Kılıçlar, *Vakit*, sayı: 2884, 9 Kânûn-i Sâni 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Taksim Bahçesinde, *Vakit*, sayı: 2359, 24 Temmuz 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Tehlikeli Bir Endişe, *Vakit*, sayı: 2236, 17 Mart 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Tesadüfen Münasebetsizlik, *Vakit*, sayı: 3060, 10 Temmuz 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Tesadüfler İçinde!, *Vakit*, sayı: 3091, 10 Ağustos 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Türkçeye Hürmet İsteyelim, *Vakit*, sayı: 3009, 16 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Türkün Ne Günahı Var?, *Vakit*, sayı: 2215, 25 Şubat 1924, s.4

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Unutulması Lazım Bir Mesele, *Vakit*, sayı: 3024, 31 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Vahşilerin Takdiri, *Vakit*, sayı: 3123, 11 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Vapurlarımız ve Canlarımız, *Vakit*, sayı: 3106, 25 Ağustos 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Vatan Borcundan Kaçanlar, *Vakit*, sayı: 3115, 3 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Vatan Çağırıyor, *Vakit*, sayı: 2225, 6 Mart 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ya Bizim Meçhul Kahramanımız, *Vakit*, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Ya Şimdi Ne Olacak?, *Vakit*, sayı: 3113, 1 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yağmura Hasret, *Vakit*, sayı: 3051, 1 Temmuz 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yaltaklık Eden İmla!, *Vakit*, sayı: 2408, 11 Eylül 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yangın Işık Değildir, *Vakit*, sayı: 3076, 26 Temmuz 1926, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yaz Bulutu, *Vakit*, sayı: 3033, 9 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yazı Sergisini Ziyaret, *Vakit*, sayı: 2283, 4 Mayıs 1924, s.5
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yeni Bir Kutup Seyahati, *Vakit*, sayı: 3000, 7 Mayıs 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yeni Bir Saz: Feryat, *Vakit*, sayı: 2162, 3 Kânûn-i Sâni 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Yersiz Bir Ceza, *Vakit*, sayı: 2973, 8 Nisan 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zafer Ama Ne Zafer, *Vakit*, sayı: 3027, 3 Haziran 1926, s.2

- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zalim Erkekler, *Vakit*, sayı: 3121, 9 Eylül 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Azrail, *Vakit*, sayı: 3011, 18 Mayıs 1926, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Edebiyat, *Vakit*, sayı: 2598, 22 Mart 1925, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Erzurum, *Vakit*, sayı: 2426, 29 Eylül 1924, s.4
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Gemiler, *Vakit*, sayı: 2938, 4 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Gökalp, *Vakit*, sayı: 2450, 23 Teşrin-i Evvel 1924, s.3
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Halk, *Vakit*, sayı: 2935, 1 Mart 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı İzettin, *Vakit*, sayı: 3036, 12 Haziran 1926, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zavallı Kahramanlık..!, *Vakit*, sayı: 2194, 4 Şubat 1924, s.2
- Seyyah [Hakkı Süha Gezgin], Zevahire Aldananlar, *Vakit*, sayı: 3067, 17 Temmuz 1926, s.2
- Süleyman, Bergama'da, *Vakit*, sayı: 2658, 23 Mayıs 1925, *Vakit*, sayı: 2658, 23 Mayıs 1925, s.1
- Ş. Ragıp, Türk Yurdu'nda Ziyafet, *Vakit*, sayı: 2638, 3 Mayıs 1925, s.3
- Tevfik Abdurrahman, Bulgaristan İktisadiyatında İnkılâplar Yaratıyor, *Vakit*, sayı: 3074, 24 Temmuz 1926, s.4
- Toplu İğne, [Gelişi Güzel] Asırlık Nişanesi, *Vakit*, sayı: 3062, 12 Temmuz 1926, s.4
- Toplu İğne, [Gelişi Güzel] Yine Köpek Bahsi, *Vakit*, sayı: 3063, 13 Temmuz 1926, s.2
- Türkistanlı Miyan Berzek, Unutulmuş Bir Türk Şairi: Bî-dil, *Vakit*, sayı: 2740, 16 Ağustos 1925, s.3

- Ülker, (Yunanistan Mektupları) Yapılan Şarlattanlığa Rağmen, *Vakit*, sayı: 2170, 11 Kânûn-i Sâni 1924, s.2
- Vasfi Raşit [Sevig], Siyah – Kırmızı – Altun, *Vakit*, sayı: 2521, 4 Kânûn-i Sâni 1925, s.3
- Vasfi Raşit [Sevig], (Ankara İntibaları) Tarihin Üstünde Yükselen Şehir, *Vakit*, sayı: 2367, 1 Ağustos 1924, s.3
- Vasfi Raşit [Sevig], 100.000 Lira Anadolu'ya Nakledilirken, *Vakit*, sayı: 2359, 24 Temmuz 1924, s.2
- Vasfi Raşit [Sevig], Alman Buhranı, *Vakit*, sayı: 2463, 6 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Vasfi Raşit [Sevig], Almanya'da Riyaset-i Cumhur Meselesi, *Vakit*, sayı: 2493, 6 Kânûn-i Evvel 1924, s.5
- Vasfi Raşit [Sevig], Başvekilin Nutku Münasebetiyle, *Vakit*, sayı: 2492, 5 Kânûn-i Evvel 1924, s.5
- Vasfi Raşit [Sevig], Esrarengiz Şarkın İlahi Güzellikleri, *Vakit*, sayı: 2670, 4 Haziran 1925, s.3
- Vasfi Raşit [Sevig], Hak ve Facia, *Vakit*, sayı: 2394, 28 Ağustos 1924, s.4
- Vasfi Raşit [Sevig], Mösyö Pikar Cenapları, *Vakit*, sayı: 2336, 28 Haziran 1924, s.4
- Vasfi Raşit [Sevig], Nizam, *Vakit*, sayı: 2621, 14 Nisan 1925, s.3
- Vasfi Raşit [Sevig], Reis-i Cumhurun İstifası Arifesinde, *Vakit*, sayı: 2320, 12 Haziran 1924, s.3
- Vasfi Raşit [Sevig], Siyasette Hukuk Fikri, *Vakit*, sayı: 2472, 15 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- Vasfi Raşit [Sevig], Son İntihabatın Verdiği Netice, *Vakit*, sayı: 2503, 16 Kânûn-i Evvel 1924, s.4
- Vasfi Raşit [Sevig], Sosyalistliğin Altmış Senelik Tarihi, *Vakit*, sayı: 2443, 16 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3
- Vasfi Raşit [Sevig], Türk Zaferinin Manası, *Vakit*, sayı: 2412, 15 Eylül 1924, s.3
- Vasfi Raşit [Sevig], Yeni Lehistan Sefiri İle Birlikte, *Vakit*, sayı: 2327, 19 Haziran 1924, s.2

- Wilkie Collins, Aytaşı, [Mütercim: Nurünnisa Asım] Tefrika 1, *Vakit*, sayı: 2599, 23 Mart 1925, s.3- *Vakit*, sayı: 2751, 28 Ağustos 1925, s.4
- Wilkie Collins, Dirilen Ölü, [Mütercim: Nurünnisa Asım] *Vakit*, sayı: 2471, 14 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5 - , *Vakit*, sayı: 2481, 24 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- Wilkie Collins, Rüyadaki Kadın, (Mütercim: Nurünnisa Asım), *Vakit*, sayı: 2456, 29 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2 - *Vakit*, sayı: 2465, 8 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- Yahya Halit, Cumhuriyet ve Darülfünûn, *Vakit*, sayı: 2236, 17 Mart 1924, s.4
- Yahya Halit, Evkaf ve Sath-ı Umumiye, *Vakit*, sayı: 2117, 19 Teşrîn-i Sâni 1923, s.5
- Yahya Halit, Fakültenin İstanbul'a Nakli, *Vakit*, sayı: 2474, 17 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Yahya Halit, Tabiplere Mecburi Hizmet Kanunu, *Vakit*, sayı: 2103, 5 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3
- Yahya Halit, Türkiye Musevilerinin Lisanı, *Vakit*, sayı: 2478, 21 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5
- Yunus Kâzım [Köni], (Edebiyat Aleminde) Uşşâkizâde Halit Ziya Bey, *Vakit*, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.3
- Yunus Kâzım [Köni], Şair-i Azamın Huzurunda, *Vakit*, sayı: 2117, 19 Teşrîn-i Sâni 1923, s.2
- Yunus Nadi, Nadi Bey'in Hadiseyi Büyüten Makalesi, *Vakit*, sayı: 2245, 26 Mart 1924, s.2
- Yusuf Ziya, (Olimpiyat Mektupları) Paris'te İlk Günler, *Vakit*, sayı: 2306, 29 Mayıs 1924, s.3
- Yusuf Ziya, (Paris Mektupları) Olimpiyata Giderken, *Vakit*, sayı: 2297, 20 Mayıs 1924, s.2
- Yusuf Ziya, Esrarengiz Adamın Akşam'a Cevabı, *Vakit*, sayı: 2280, 1 Mayıs 1924, s.4
- Yusuf Ziya, Finlandiya'da Meserretli Günler, *Vakit*, sayı: 2334, 26 Haziran 1924, s.4
- Yusuf Ziya, Mecburi Bir Hizmet, *Vakit*, sayı: 2267, 17 Nisan 1924, s.3

- Yusuf Ziya, Milli Takım Buradan Nasıl Ayrılmıştı?, *Vakit*, sayı: 2478, 21 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, *Vakit*, sayı: 2484, 27 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, *Vakit*, sayı: 2485, 28 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, *Vakit*, sayı: 2486, 29 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, *Vakit*, sayı: 2487, 30 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, *Vakit*, sayı: 2488, 1 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Yusuf Ziya, Rusya'da Üç Hafta, *Vakit*, sayı: 2489, 2 Kânûn-i Evvel 1924, s.3
- Yusuf Ziya, Son Merhale, *Vakit*, sayı: 2303, 26 Mayıs 1924, s.4
- Yusuf Ziya, Stockholm'de Bir İki Gün, *Vakit*, sayı: 2327, 19 Haziran 1924, s.2
- Z (Ze) M.,Mektep Mefhumunda İnkılap, *Vakit*, sayı: 2487, 30 Teşrîn-i Sâni 1924, s.3
- Z. (Ze) M., Lehistan'daki Mektepler ve Muallimler, *Vakit*, sayı: 2422, 25 Eylül 1924, s.4
- Z.(Ze) M., Mecburi Tahsil Müddeti Hakkında, *Vakit*, sayı: 2472, 15 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4
- Ziya Vehbi, Adapazarı'nda Türk Ocağı Nasıl Açıldı?, *Vakit*, sayı: 2716, 24 Temmuz 1925, s.5
- Ziya Vehbi, Tekfur Dağında İmar ve Belediye İşleri, *Vakit*, sayı: 2639, 4 Mayıs 1925, s.4

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SEÇİLMİŞ METİNLER

I. EDEBÎ METİNLER

HİKÂYE

Reşat Nuri [GÜNTEKİN]: Bir Kurban Hatırası

Her kurban bayramı Nesibe yengemizi hatırlarım. Benim nem olurdu pek bilmiyorum. Fakat bütün aile çocukları gibi ben de ona yenge derdim. Beylerbeyi'nde büyük bahçeli bir eski evde kendi gibi ihtiyar hizmetçisiyle yalnız yaşardı. Çocukları çok sevdiğini tahmin ediyorum. Çünkü bahçesindeki kirazları kızarmadan bitirdiğimiz, elma, armut dallarına ip takıp sarsarak –yeni açılan çiçeklerle- kar yağdırdığımız zaman kızar, bizi annelerimize şikâyet ederdi. Ceza korkusuyla boynumuzu büktüğümüzü görünce bize ilk şefaah eden yine o olurdu. Yumuşak kınalı saçları, ince ve soluk yüzünde genç kız gözleri gibi taze ve berrak gözleri vardı.

Çocuklar gibi hayvanları da severdi. Sokaktan hasta köpekleri toplayıp tedavi eder, kışın kar yağdığı vakit aç kalan kuşlar için bahçeye yem serperdi. Yalnız bir âdeti vardı ki onun bu sevdasıyla bir türlü uzlaştıramazdım. Her ilkbaharda bir kuzu satın alır, onu bir evlat gibi dizinin dibinde büyütür, yadigâr bir öksüz gibi en tatlı kelimelerle okşayıp öperdi. Fakat ne çare ki bu bir evlat gibi buselerle büyüyen kuzu bayram sabahı bağlı ayaklarıyla mutfağın önündeki çukurun önüne yatırılır, alıştığı nevazişi bekler gibi uzanan kınalı boynu bekçinin bıçağıyla kesilirdi.

Nesibe yengenin faciaya nasıl tahammül ettiğini hala anlayamıyordum. Mutaasıp din terbiyesi onun bazı şefkatlerini söndürmüştü. Belki de gizli gizli yüreği yanar fakat bu acıyı çekmeyi ilahına karşı bir vazife bilirdi.

Bir sene ailenin bütün çocukları Nesibe yengenin kuzusuna iptila derecesinde bir sevda ile bağladık, ismi “Filizer” di. O kadar güzel gözleri

vardı ki, bu kadar sene sonra görsem tanırım sanıyorum. “Filizer” Küçükken bir araba çarpmış, ayağını kırmıştı. Nesibe yenge Üsküdar’dan baytar getirterek bu ayağı sardırmıştı. İyi oluncaya kadar etrafından ayrılmamış, elimizle üzümünü yedirerek ona bir kardeş gibi bakmıştık. Filizer’in ayağı bütün iyi olmamıştı. Yürürken hafifçe aksardı. Ona olan derin sevdamızın sebebi belki de bu gizli merhametti.

Kurban bayramı yaklaşıyordu. Fakat bu sene hiç birimizde neşe yoktu. Bayram sabahı biz yeni elbiselerimizi giyerken, salıncaklara gitmeye hazırlanırken “Filizer” i çukurun başında keseceklerdi. Birkaç kere hep birden Nesibe teyzeye yalvarmayı düşündük. Fakat bizi dinlemeyeceği muhakkaktı. O Filizer ‘i bir gaye-i hayale kurban ediyordu. Küçük yaşımıza rağmen bunu gayet iyi hissetmiştik.

Bayrama bir hafta kalmıştı. Sabahleyin uyandığım zaman başımın içinde garip bir fikir, Filizer’i kurtarmak için bir çare buldu. Bana öyle geldi ki bu fikri benim başımın içine masum Filizer’e acıyan bir melek koydu. Bütün çocukları bahçenin bir köşesine topladım. Söyleyeceğim sırrı kimseye haber vermeyeceklerine birer birer yemin ettirdikten sonra:

- Filizer kurtuldu, dedim, eğer benim dediklerimi yapacak olursanız Filizer’i mutlaka kurtaracağız. Ama ne dersem itaat etmek lazım.

Çocuklar evvela inanmıyorlar: –Bizi aldatıyorsun Lütfi... Nesibe yenge dünyada Filizer’i affetmez, diyorlardı.

- Filizer’i kurtaracağıma annemin mezarına yemin ederim... Fakat siz beni dinlemelisiniz.

Çok yaramaz, haşarı bir çocuktum. Küçük bir çocuktum. Küçük arkadaşlar Lütfi’nin ipiyle kuyuya inilmeyeceğini biliyorlardı. Fakat şuna emindiler ki bu ele avuca sığmaz Lütfi de büsbütün muksebattan mahrum bir çocuk değildi. Mevrusî bir vecd ile dolu bir irfanı vardı: Anneannesinin

sevdası. Yaramaz Lütfü dünyada bu hatıraya hürmetsizlik edemezdi. Hem galiba hakikat olacak fikirler insanın bakışına, haline inandıran bir cazibe de veriyor.

- Söyle Lütfü... Ne yapmak lazımsa yaparız, dediler. Ağaçların altında uzun uzun konuştuğu ve planımızı hemen nutka başladı. Alt kattaki odalardan birinde çocuklardan biri, koltuğa oturuyor, kalfanın yeşil yeldirmesine bürünüp avuçlarına üzüm doldurmayı bekliyordu. "Filizer" i kapıdan içeri sokup arkadaşımıza yaklaştırıyorduk. Kuzu çocuğun elindeki üzümleri – avuçlarını yalaya yalaya – yiyip bitiriyordu. Bu oyun tam bir hafta devam etti. Arife günü son provayı yaptığımız zaman muvaffakiyeti yüzde yüz muhakkak gördük ve gözlerimizde yaşlarla birbirimizin boynuna sarıldık.

Bayram sabahı... Hepimiz erkenden yeni elbiseleri giyip hazırlanmıştık. Küçük kızlardan hepsinin saçlarında, elbiselerinde kurdeleler vardı.

Nesibe yenge aşığı odada naif omuzlarında yeşil bol atkısı ile bir koltukta oturuyor, emirler veriyordu. Çocuklara işaret ettim. Sessizce odaya girdik, kapının yanında kızlar bir yana, erkekler bir yana dizildik.

Nesibe yenge hayretle bize bakmaya başladı. Ben hürmetkâr bir tavırla yaklaştım. Tatlılaştırmaya başladığım bir sesle:

- Yengeciğim müsaade ederseniz elinizi öpeceğiz, dedim.

- El öpmek için daha vakit var, birazdan kurban falan kesildikten sonra gelirsiniz... Adet böyledir.

Bir işaretim üzerine çocuklar çıkarken bir hareket yaptılar. Ben iki üç adım geri gittikten sonra durdum. Tereddütle döndüm:

- Nesibe teyze, dedim, biz biraz sonra geliyoruz... Ama Filizer gelemeyecek...O da bizim kardeşimiz değil mi? O da evladınız değil mi? Müsaade ederseniz o şimdiden elinizi öpsün. Zavallının daha ayaklarını bağlamamışlar...

Nesibe yengenin mavi gözleri derin bir hayretle açıldı:

- Ne söylüyorsun Lütfü, kuzu el öper mi?

Çocuklar hep birden: – Siz izin verirseniz öpecek yenge, dediler.

Nesibe yenge: □ Çocukluğun lüzumu yok, diye bizi tekdire hazırlanıyordu. Fakat içimizden biri kapıyı araladı, “Filizer” in başında çocukların – kardeşlerinin – renginde yeşil kurdelelerle içeri girdi. Haline bir mustarip ve alîl insan zavallılığı veren sakat ayaklı sendeleye sendeleye – yeşil elbiseli – büyük yengeye gitti. İhtiyar kadının hayretten iki yana düşen ellerini öper gibi yalıyordu. Ben hafif bir hıçkırığı zapt edemedim. Çocuklar hep birden ağlaşmaya başladılar, Nesibe yenge evvela gözyaşlarını saklamak için başını, kınalı saçlarını kuzunun kınalı tüyelerine kapadı. Fakat o da hıçkırıklarını tutamadı.

Gürültüyü işiten kalfa odaya girdiği zaman Nesibe yenge yaşlara batmış mavi gözlerini bir aralık saklamadı. Bitap bir sesle:

- Çabuk iskeleden bir başka kurbanlık alınsın... “Filizer” e ölünceye kadar ilişilmeyecek dedi. (1 Temmuz)

Reşat Nuri [Güntekin]

Vakit, 2697. sayı, 2 Temmuz 1925, s.2

MEKTUP

Halide Edip [ADIVAR]: Ayrılırken

[Halide Edip Hanımefendinin Avrupa'dan aldığımız ilk mektubu İtalya'dandır ki geçen Perşembe günkü nüshamızda mündericdi. Bu mektup ondan daha evvel yazılmış ve daha evvel Atina'dan postaya verilmiş olduğu halde elimize ancak dün gelmiştir. Yunanistan postalarının intizamsızlığı ikinci mektubu birinciden evvel derc etmemize sebep olmuştur.]

Bunu bir dosta mı, bir şehre mi, bir sevgiliye mi yazıyorum, bilmiyorum. Hayatımın uzun bir kısmı seyahatle geçti, daima her seyahatin başında mektup yazmayı düşündüm. Fakat hiçbir zaman yazmadım. Düşündüm ki ekseriyetle yollarda yazılan mektupların pek azı, pek müstesnası okunur. Çok gariptir, insanların ekserisi kendisinin görmediği, kendi hayatıyla alakasını bulmadığı yerlere karşı lakayttır. Herhalde ben kendim öyleyim. Bu ister güzel ister çirkin olsun, mutlak şahsî olmasa bile yaşayan bir kitlenin, bir insanın elemi yahut sevinci ile bir rabitası olmazsa ne başımda ne kalbimde yaşıyor.

Beni bu defa mektup yazmaya sevk eden İstanbul limanından akşam çıkışı oldu. Üzerine ateşböceklerinden bir ağ gerilmiş gibi vapurdan kaçan, uzaklaşan İstanbul, minarelerini gittikçe koyulaşan karanlıkta tamamen kayboluncaya kadar gözlerimle tuttuğum güzel İstanbul kısa bir müddet için bile olsa gözümünden uzaklaşırken bana çok acı verdi. İstanbul'dan hayatımdan kaç defa uzaklaştım. Hem ekseri şahsî olmasa bile memleketimin dünyada en çok sevdiğim canlı bir mahlûkmuş gibi azap çektiği zamanlarda gittim. Burada geçmiş günleri anlatmak istemem, yalnız demek istedim ki bu defa ayrılırken duyduğum ıstırapta şimdiye kadar farkına varmadığım bir ağlayış, bütün varlığımla İstanbul'la bir olan, İstanbul'un insan şeklinde bir cüzü gibi İstanbul'u duyan bir şey vardı. Vapurun kıçında oturdum, arkasında kabaran, oynayan beyaz köpüklere baktım, İstanbul'la konuştum. Bir buçuk senedir, yani İstanbul'a döndüğümünden beri güzelliği

bana yeni renkler ve harik-ül-âde olgun ve emsalsiz cazibeler içinde inkişaf etti. Şehrin sathını, zevahiri değil, içini, ruhunu duymaya başladım. Bu güzelliği olduğu gibi anlamak için bütün bir zavallı hayatı kifayet edeceğine kail değilim. Aman vermeyen kadir bir elin mütemadiyen yoğurduğu şekilden şekle soktuğu, etrafının dinmeyen ıstırabıyla kasırga içinde dönen aciz bir yaprak gibi rüzgârdan rüzgâra uçurduğu bir ruh bile bir gün ancak İstanbul'u müphem bir şekilde sezebiliyor. Bazen Ahmet Rasim Beyin benim insanları ve binaları ile, tabiatın bin bir güzelliği ile bir gül halinde sezdiğim şehrin köşesini ani bir ışıkla tenvîr ettiğini, sezmekten fazla, daha derin ve yakın gözlerle bir kısmını gördüğünü ve gösterdiğini gördüm. Benim İstanbul'a bakan kalbimin ve kafamın gözleri için bu kadar muvaffakiyetli bir görüş ve gösteriş hiçbir zaman nasip olmayacaktır. Çünkü benim için bir tarafına bakmak kail olmuyor, ben hepsine birden bakıyorum ve hiçbir tarafını ayrıca görüp göstermiyorum. Ben şehrin güzelliğine değil, şehir bana hâkim oluyor. Daima geniş ve derin, güzel fakat seyyâl bir hava içinde kafamı da, kendimi de kaybediyorum. O kadar ki en çok İstanbul'un kalbe dolduğu nokta köprünün üstü olduğu halde yine oranın verdiği heyecanı tarife muktedir olamıyorum.

Herhalde İstanbul'a seyahatten mektup yazarken İstanbul'dan bahsetmeyi İstanbullu hemşerilerimin belki biraz gülünç bulurlar. Fakat mektubumun başında da söyledim, bunu bir şehre mi, bir insana mı, yoksa bir insandan daha pek çok yakın hissettiğim karilerime mi yazıyorum, bilmiyorum. İnsan bazen senelerce beraber yaşadığı ve sevdiği bir insanı bir akşam garipliğinde, loş bir köşede, gözleri yaşlı olduğu bir anda birden bire kalbine girmiş gibi hisseder, bunun kelimelerle tarifi kâbil değil, gülüp geçen beşerî ve kalbî ısrardan beridir. İki elin bazen öyle birbirine sarılışı, iki gözün bazen birbirine öyle bakışları vardır ki hariçten seyredenler bu temasın, bu nazarın başka temaslara, başka nazarlara benzemediğini, bir heyecan, bir güzellik hadisesi karşısında olduklarını hissederler. Ben de limandan çıkarken İstanbul'a böyle temas ettim, böyle baktım, onun için İstanbul'a

mektup yazıyorum. Mektuplarımın sırf ticari, tarihi ve mevzi' malumat veren siyah mektuplarına benzemesi ihtimali yok.

Bütün gece vapurun kışından İstanbul'a son ışığı, son şekli kayboluncaya kadar baktım. Kalbimde bir ra'şse, gözlerimde akmayan yaş vardı. Limandan çıkarken ışıklar, karanlıklar, dumanlar, sular, küçük kayıklar ve şirketlerle onların çıkardığı sesler vardı.

Rıhtımda dizilen Galata meyhanelerinin arka pencerelerinden insanların bir şeyler içtiklerini, kımıldadıklarını gelip gittiklerini görüyordum. Küçük, tiz düdüklelerin arasından pes ve kadir bir sesle bizim vapur öterken bütün yolcular İstanbul'a bakıyordu. Meyhanelerin pencerelerinin birinden beyaz bir mendil mütehallik, seri' sallandı, sallandı, ve arkamdan bir ses, azıcık ince, fakat çatallaşan, heyecandan garip bir hırıltıya benzeyen çatlak bir ses haykırdı:

- Adiyos!

İhtiyar, beyaz saçlı, kuru yüzlü bir Rum kadını, başka bir ses çıkarmadı, fakat bu çatlak feryadının hırıltısı hala boğazında, gözlerini, burnunu silerek başını çevirdi, gitti.

Vapura girdiğim dakika en evvel nazar-ı dikkati celp eden beyazlı, ince, yanakları çökük, çenesi, solgun, gümüşî gözleri zarif bir genç kadının vapurun parmaklığından sarkmış, hamalların arasında vapurun ipini aldıkları rıhtımın ucundaki demir direğe dayanan genç erkeğe seslenmesiydi. Önde daha genç, ötekinin ihtiyar ye'sinden daha canlı, fakat istikballe bakan muvakkat bir ıstırap vardı. Gözlerinden dudaklarına, dudaklarından gözlerine götürdüğü bir mendille tiz sesinin bağırarak isteyen şiddeti teskin ediyordu:

- Louie, Louie, Louie...

Yanakları çökük gözleri rakik, saçları beyaz bir adam boynuna asılı iki çocuk kolundan kurtulmaya çalışıyordu. Kalbi kırılacak gibi çocuk hıçkırına hıçkırına, yumuşak bir İtalyanca ile kelimeleri seçilmeyen bir şeyler söyleye

söyleye ağlıyor, ihtiyarın çocuğun kesik saçlı sevimli bağında, yanaklarında dolaşan buseleri çocuğun hıçkırığı kadar ses çıkartıyordu. Nihayet hepsi bitti ve bizde ayrıldık.

İlk gün neler düşündüm, neler yazmaya karar verdim! İkinici gün fena bir deniz tutması arasında ben de, İstanbul'da zihindeki mektuplarda kayboldu. Deniz tutması nasıl olur, onu anlamak deniz tutmayanları alakadar etmez. Fakat şimdiye kadar en uzun, en fırtınalı seyahatlerde duymadığım bu ses, her halde edebiyatta bir tutacak kadar hususi bir şey. Denizin altından bir el, kapan, kımıldayan, dalgalanan bir sürü muazzam ve yumuşak mahlkat vapurun ipini yavaş yavaş sallıyor, ağır, sıcak ve mütemadiyen bir kabus gibi insanın kalbini alt st ediyor, başını döndürüyordu. şimdi karaya çıkalı kaç saat olduğu halde böyle ilk defa ömrümde dünyanın bir yere istinat etmediğini, nihayetsiz ve her tarafı uçurum olan bir boşlukta yuvarlanarak gittiğini duyuyordum. Dünyanın da kımıldadığını, sallandığını, bir vapur gibi bir yerde istinat etmeden, hatta sudan daha ince ve daha az emin bir madde içinde gittiğini duyuyordum. Demek insana ne denizde, ne karada, ne de havada emniyet ve selamet var.

Pire Limanı şayan-ı hayret derecede vapurla, hayatla, vinç sesiyle, gelip giden vapurlardan karaya, karadan vapurlara insan ve mal taşıyan vesaitle dolu. Hiçbir zaman burasını bu kadar kalabalık ve bu kadar ticaret ve para ifade eden vaziyette görmemiştim. Pire'den Atina'ya kadar mtemad bir inşaat humması var, bazı yerlerde küçük asrî evleriyle mahalleler tamam olmuş, bazı yerlerde henüz tamam olmayan binalar ve küçük mahalleler meydana çıkıyor. Atina'nın sokakları da yeni inşaatla, yeni asfalt yapan amele ile, tren kadar vagonları olan tramvaylar ile dolu. Denizin üstünde nmtenahi siyah kabak dökmüşler gibi yüzlerce ocuk başı görünüyor, birbirine tutunan küçük eller denizde dönüyor, oynuyor, batıp çıkıyorlar, kumlarda birçok çadır var, ötede beride muhacir yığınlarını. Herhalde şehrin faaliyetine, yeni hayatına hâkim yeni bir unsur ve hava var. Yetmiş tane fazla fabrika olduğunu söylüyorlar. Beş sene sonra daha müreffeh, nfs daha çok mrn içinde, zenginlik ve faaliyet için yepyeni bir Atina ve Pire olacak.

İnsana daha gelirken memleketine bu kadar hayat ve maddi faaliyet getiren bu unsurun bu memlekete hâkim olacakları hissi geliyor. Bizim muhacirleri düşündüm. Bir kısmı ümrân ve kabiliyet, bir kısmı say' ve âtî için insan zenginliği getiren kendi muhacir unsurumuzun bizim için ifade ettiği şeyi, atideki ümrânı zenginliği, kalabalığı bugün anlayamadığımızı duydum. Bizimkilerin de bu kadar süratli yerleşmesi, bu kadar süratli memleketimizin has ve değerli unsuru haline gelmesini temenni ettim.

Atina'da tasavvur ettiğim kadar askerî bir kalabalık görmedim.

Efzun askerleri bana tuhaf bir his verdi. Bilhassa avcı püsküllü pabuçları İzmir yolunu, Salihli'nin tozlu, incir ağaçlı medhalini hatırlattı. Orada direklerine bu pabuçlardan asmış giden iki kağrı tekrar gıcırdayarak gözlerimde canlandı. İnsan memleketinden çıkınca kendi başına kafasıyla bir memleket oluyor, kendi memleketine nasıl canlı ve hakiki hayatıyla içinde taşıyor.

Mektubumu kapıyorum. Böyle bir tesir mümkün olsa, İstanbul'a ve kalbimde götürdüğüm bütün memleketime "gözlerinden öperim" diyeceğim.

Halide Edip

Hamiş: Artık tamamen karar verdim ki uzun minareleri olmayan, hiç olmazsa kulelere benzemeyen evler yükselmeyen şehirlerin güzelliğini ben anlamaya muktedir değilim. Toprak yığınlarından yapılmış beyaban ortasına atılmış en zavallı köyümüzün bile arkasında havanın değişen renklerinde bazen başını kaldıran beyaz ve narin bir minare yalçın ve küllük yerlerden bile bir güzellik, bir sanat, bir heyecan abidesi oluyor.

Vakit, sayı: 2378, 12 Ağustos 1924, s.4

Halide Edip [ADIVAR]: Venedik'ten Geçerken

- On bir buçuk, 12 Ağustos -

Temmuzun otuzuncu sabahı idi. Yattığım yerden eritilmiş kurşunî bir ışık sathı gözlerimi kamaştırdı. Tren sallandıkça perdede sallanıyor, arasından bu mâyi, kurşunî ışık sathı çakıp kapanıyordu. Yağmur kesilmiş, fakat kurşunî bulut tabakası güneşin sarışın zıyasını gümüşlemiş, dünyayı kendi gümüşî rengine boyamıştı. Fakat bu koyu ve yeknesak kurşunînin arkasından kalın ve biraz râtib bir sıcaklık insanı ısıtıyordu.

Doğrudum, perdeyi kaldırdım. Perdenin arasından gördüğüm kurşunî parlak denizin ortasına doğru uzanan köprümsü ince, dar bir yerden biraz mazlum bir yarım adaya ilerliyorduk. Uzanan, ince yolun nihayetinde girintili çıkıntılı bir yığın halinde şehrin şehrin gölgeleri, suyun uzaklarına kadar serpilmiş yeşil avuç içi kadar adaları, orada burada tek direkleri, şamandıraları ile Venedik bize bakıyordu. Bir memleketi sırf güzelliği için sevmek kabil midir, bilmiyorum; bilhassa şehirleri insan tarihine örülmüş insanların hayaletleriyle te'yid eder. Sanat ve şehir dekorları insan dramları için kurulan ezeli sahnelerden başka bir şey değildir ki... Venedik'e girerken sokaklarında gondollar içinden her tarafa aşkını, ıstırabını, ve kendini seven kadınlara karşı zulmünü götüren Lord Bayron'un güzel yüzünü hatırladım. Muhteris, ateşin ve insan volkanı gibi zavallı bir divane.

Bundan sonra Şelli, Brondiğ, Jorj Sand, hepsinin sıra ile aşklarını, ilham saatlerini yaşadıkları Venedik'in istasyonuna girdik. Herhangi Avrupalı bir istasyon. Ancak birkaç kart postal ve bir gazete alabilecek zaman vardı. Trenden atladım, biraz yürüdüm.

Belki on sekiz, belki yirmi yaşlarında idiler, başlarında dalgalı uzun kesilmiş kabarık saçları, arkalarında birer siyah gömlekleri vardı. Ayaklarında çizme ve mahmuz, ellerinde birer kamçı, ince uzun vücutlarının dalgasında mübalağa ile hissedilen bana pek yabancı gelmeyen genç bir çalım vardı. Geçtiler, gittiler; bunlar gördüğüm ilk faşistlerdi. Kendi kendime faşistliği

tahlile çalıştım. Neydi? Zevahirî muîn bir kıyafete, bir selam verişe, bir yürüyüşe inkılâp etmiş, biraz cazip, fakat oldukça ham bir zihniyet.

Bir mahalde oturan her insanın arzuları, tarz-ı hayatı nasıl komşularının arzu ve tarz-ı hayatını nazar-ı itibara alarak cûd buluyorsa birbirine oldukça yakın millet manzûmelerinde de aynı mecburiyet, aynı geniş nazar ve mütekebil fedakârlık mecburiyeti olduğuna inanıyordum. İnsan yahut millet için yaşamak en derin ve ibtidai bir sevk tabibidir. Buna karşı gidenler ne kadar büyük ve ne kadar muzaffer olurlarsa olsunlar mutlak kafalarını kayaya çarpacak, mutlak yaşamak isteyenlerin mücadelesine karşı boyunlarını eğeceklerdir.

Türkiye'nin mücadelesinin, fedakârlığının, aziz şehitlerinin akan kanlarının millîden daha geniş ve insanî manası olduğunu her zamandan fazla hissediyorum. Dört sene pek samedânî faciasını Türk milleti insaniyetin gözlerini açmak için hayatıyla oynadı. Bir zaman ellerinde kamçı genç vücutlarının dalgasında aynı zarif çalımla geçen ne kadar aziz vatandaş gördüm. Fakat onlarda bu kıyafete ve evza'a inkılâp eden bir zihniyetten daha yüksek ve daha hayatî bir şey ifade ediyordu. Milletlerin hatta küçük ve mağlup olanların, milletler manzûmesinde hayat-ı mevki tesbit için en büyük mazlumiyet ve şahadet sahnesini oynadılar. Faşistler de bu daha şahsî, daha dar manasıyla yalnız İtalya'ya inhisar ettiği için bana bir şeye muvaffak olmadan değişecek bir veda hissi verdi.

Kafamda daha uzun ukalalığa zaman bırakmadan tren girdiği dar ve uzun yoldan kurşunî denizi küçük yeşil adalarıyla bırakarak denizsiz İtalya'ya geçti.

Güneş hala çıkmamıştı, fakat gökteki kurşunîlik o kadar ince idi ki havada kurşunî bir parlaklık ve sıcaklık vardı ve bunun altında asıl İtalya, İtalyan halkının, İtalyan köylüsünün vatanlarının asıl arka kemiğini teşkil eden yeşil ve mesut toprakları gördüm. Bitmeyen, solmayan gözleri saatlerce, belki günlerce işgal eden yeşil bir zenginlik, yeşil bir mamûr.

Eski bir medeniyetin mutlak uzağını ifade eden çok şirin bağları vardı. Hiçbir yerde bu şekilde bağlar görmedim. Her ağacın altında bir üzüm kütüğü vardı, her ağaç bir birine bu kütüklerden uzanan yeşil üzüm yapraklarıyla bağlanıyordu ve bütün İtalya yeşil yemiş ağaçlarından ve bu ağaçları bin bir fantezi, bin bir nevi yeşil üzüm yapraklarıyla bağlayan bağlardan ibaretti. Kendi kendime “yeşil bir salkım üzüm neşidemi” dedim. İşte İtalya bu bağların, bu nihayetsiz güzel yeşilliğin sahiplerinin idi. Faşistler millî oyunlarını oynuyorlar, herhangi bir hükümet sağa sola istikametler alarak yürüyüp gidebilirdi, fakat asıl İtalya bu idi. Bu milyonlarca isimsiz, çalışkan İtalyan köylüsünün, bütün bu yeşil neşidenin üstünden yükselen servet ve sanayiye ifade eden fabrikalarda çalışan insanlarındı. Ayakta durabilecek bir memleket, bir vatan, evvela ana topraklarında asıl memleketin sahiplerinin servet ve saadeti, mamur meskenlerini bina etmeye mecburdu. İçimde bir ümit uyandı: “Belki, dedim, ben değil fakat çocuklarım mamur bir Türkiye görecekler, böyle arka kemiği bir şeyle İngiliz millî bir saadet görecekler ve vatanımız harabe iken ümitlerini kaybetmeyecekler.” Hatta harabesini hür ve üzerinde çalışacaklara emin bir vatan yapmak için ölenlere kalplerinde bir muhabbet, hatta minnet köşesi ayıracaklar!

Verona’ya geç zaman girdik. Kurun-ı Vustai cephesini muhafaza eden bir şehre girerken artık bir şeyi düşünmesine, sırf kendimi en çok sevdiğim bir devrin güzelliklerinin uyandıracığı heyecana terk etmeye karar verdim.

Vakit, sayı: 2394, 28 Ağustos 1924, s.3

II. DİL VE EDEBİYAT YAZILARI

A. DİLLE İLGİLİ YAZILAR

Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Gramer ve Kamus

Türkiye'nin bugünkü perişanlığına üç sebep vardır:

- 1-Dağınık Türk cemiyetleri arasına giren mesafeler,
- 2-Türk cemiyetlerinin birlikte yaşamaya mecbur olduğu milletler
- 3-Gramer ve kâmûs yokluğu.

Mesafe, lehçe üzerine en büyük tesiri icra eden kudretli bir âmildir. 4 medenî teâmülü batın olan cemiyetler bu âmilin kudretinden, lisan itibarıyla daha ziyade müteessir olur. Türkçenin İstanbul'da, Tekfûr Dağında, Kastamonu'da, Urfa'da, Erzurum'da gösterdiği şive farkı, mesafe âmilinin tesirine misaldir. Mesafe uzayıp dağlar, ovalar aşılınca tevlid ettiği netice büyür, şive farkı, lehçe farkına inkılâp eder. Vakai kasırgasının önünde Türk milleti zaman zaman yerinden sökülerek etrafa dağılmış, birbiriyle nesilden mahrum milletlere ayrılmış ve aralarına aşılmaz dağlar, geçilmez çöller, müncevit yollar girmiştir. Başka hiçbir sebep olmasa idi, yalnız bu vaziyet Türkçenin şivece büyük farklar göstermesini intâc edebilirdi. Hakikati hatırlayalım ki mesafe ile tehdit eden vaziyet, salah kabul etmez bir şey değildir. O yara birtakım mu'in ilaçlarla tedavi edilebilir.

Bundan başka Türkler gah Çinlilerle, gah Farslarla, gah Islavlarla, gah Araplarla temas ve ihtilal halinde yaşadığımızı birinci sebep ile kuvvetten düşmüş olan Türkçe, yabancı lisanlarla mücadeleye girdi. Şarkta Çin lehçelerine itti; o kadar derin tahattura uğradı ki bugün (Büyük Tataristan) Türkçesine Türkçe demek pek de vakıa mutabık değildir. Merkezde Fars dili, başka sebeplerle birleşerek Horasan, Harezmi, Buhara'nın öz diline fesa etti, daha cenuba yayılarak eski Gazne ülkesine hâkim millet lisanının yerini aldı. Şimalde Islav lehçesinden müteessir oldu; Rusçadan kelimeler aldı. Yukarı

Azerbaycan'da kamusunu Acem kamusuyla karıştırdı. Küçük Asya'da ve Balkan yarımadasında Arap ve Farsî dillerinin yalnız kamûsunu değil, gramerini de kendine mâl ederek o güzel Türkçenin yerine (Lisan-ı Kalp Lisan-ı Osmanî) denilen kozmopolit lisan teşekkül etti. Bugünkü vaziyete göre Türklerin birbiriyle konuşup anlaşması mümkün değildir.

Gramer ve kamûs yokluğu hem başlı başına bir âmil, hem de ikisinin neticesi olmak üzere tetkik olunabilir. Türkçe o kadar sistematik bir lisandır ki cezirlerinin tertibine fiillerin tesrifine, isim ve sıfatlarının teşkiline, bütün kaidelerinin kısmî istisnasızlığa bakarak bir kimse Türkçe bir gramer ve sonra ona isnad bir lisan yapılmış olduğu zehabına düşer! Buna mazbut bir dilin gramersiz kalması imkân haricindedir. Kamûs ise bir lisanın fihristi demektir. Gramersiz ve kâmuşuz lisan olmaz, bunlar lisan ile beraber yaşayıp gider. Tedvin edilmeleri için hatt-ı ihtiyaç vardır. İşte yarı Türkçenin müdevvin bir gramer ve kamûsundan mahrum kalmasını intac etmiştir. Bu mahrumiyet Türkçenin yabancı dillere mağlup olmasına en büyük sebeptir. Milli mefkûrenin gösterdiği esaslara müstefid bir gramer ile bir kamus tedvini, vaziyetin ıslahata doğru atılmış geniş bir adım olacaktır.

Türkçenin gramerini vücuda getirmek bu kadar kolay bir iş değildir. Zirâ (sırf Cumhur)culuğun garip bir tarihi vardır. Son yarım asra gelinceye kadar Türkiye'de sarf u nahive ihtiyaç hissedilmedi. Çünkü münşîlerimizin fikirlerine göre Lisan-ı Osmanî, belagat sahasında uçan bir kuş olup bir kanadı Arapçadan diğer kanadı Farsçadan teşekkül edilmiş; yalnız Türkçe, bu acayip kuşun başımı yoksa kuyruğunu, belli değildi. Her halde Lisan-ı Osmanî için üç muhtelif sarf u nahiv lazımdı. (Kaba Türkçe) nin sarf u nahiv kaidelerini herkes bilip tatbik etmekte olduğundan bir kitap şeklinde tetkikini müteavin-i i'lam kabilinden olacaktı; Fars Arap lisanlarının sarf u nahivi zaten mevcut olduğu için isteyenler okuyup öğrenebilirdi. Halisi Osmanlıca isnatlarına layık bir iş yoktu. Lisan mahsulü asırlarca işte bu yolda yürüdü; Türkçe Türk uyruklarına bir ders olarak talim edilmedi. Lisanımızda Arap Fars muallimleri meydan aldı. Anadil unutuldu ve bazı mıntikalardan hiç kimse Arabı ve Farsı öğrenemedi; lisan-ı Osmanîce bu feyzin mahsulünden ibaretti.

Mektep ihdas edilince lisan-ı Osmanî kavaidine bir usul verilmek iktiza etti. İhtilal devri üstatları kaleme sarıldı. Sarfî Osmanîler, nahiv-i Osmanîler, kavaid-i lisan-ı Osmanîler birer birer ortaya koyuldu. Bu hadiselerin hedefi çocuklara Osmanlıca'yı doğru okuyup yazdırmak idi; mevzu, üç müstakil lisanın gramer kaidelerini hudutsuz bir vüsat birbiri ardınca sıralamak oldu. İş, öyle bir dereceye geldi ki bugün bile içinden çıkamıyoruz; Türkçemizin grameri diye çocuklarımıza okuttuğumuz şey, mebâni'-ül inşaanın bir az basitleştirilmiş şeklinden başka hiçbir şey değildir. Bu vaziyet, iki mühlik neticeyi idame edip duracaktır. Yani:

1- Türkiye'de Türkçemizin imlası yeknesak bir hale gelmeyecek; Arapçadan yeni tasarruflar ve mecmuadan yeni mürekkep saffetler yapılmaya devam olunacak; asıl Türk grameri vücuda gelmeyerek lisanımız işlenmeyecektir.

2- Türkiye haricinde dil birliğinin kurulmayacak, neş'et yaşayacak, sevk ve idareden mahrum kalan lisanımız uzak iklimlerde bir bir sönüp gidecektir.

Gramer vücuda gelmek için zemin hazırlamak lazımdır, bu da genç lisancılarımıza tertip eden ilk milli vazifedir. Biz, Arap alfabesini kullandıkça Türkçenin gramerini vücuda getiremeyeceğiz. Şüphe etmiyoruz, lakin fikirler bu mevzu üzerinde faaliyete gelmek, gramerin ana hatları çizmek, Türk şivelerinde ciddi tatbiklere girişilmek için elif-ba meselesi değildir. Her şeyden evvel yapılacak gramerin yalnız Türkiye için değil, bütün Türk dünyası için yapılacağı derpîş edilmelidir. Bu nokta-i nazardan elde edilecek semere farklı şivelere aynı renk ve şekli verecek demir bir kalıp gibidir. Hususi haletleri düşünmek ve kaide tespit ederken mesela Türkiye'de Arapçanın, şimalde Rusçanın vasıtta Farsçanın mevkîni göz önüne getirmek bizi hedeften irak düşürür Türkçenin grameri ancak Türk dili kaidelerinin bir mecmuasıdır; hiçbir düşünce ile bu esas üzerinde fedakârlık edilemez.

Harf temin ettikten sonra dilimizin binası, tettebbua muhtaç ilk meseledir. Türkçe, dokuz sait ile yirmi sâmitin terkiibinden yapılmış mahdut

cezrlı bir lısandır. Bilfarz (b) sâmiti, dokuz samitin evveline ve ahirine gelerek on sekiz cezr teşekkül etmiştir ve yirmi sâmit birinci şeklin nihayetine gelerek cezrlerin miktarı iki yüz kusura çıkmıştır. Her sâmit dokuz sâmit ile aynı tarzda ihtimamdan lisanımızın (madde-i asliye) leri hâsıla gelmiştir. Bütün bu maddeler, malum adetin iltihakıyla mastar haline getirilir ve ikinci ve üçüncü derece mastarlar, her nevi isimler ve sıfatlar yapmak için ilavesi icap eden adetler, sâitlerden, sâmitlerden ve asıl maddelerden ibarettir. Bunların istisnası bu kadar. Zamirler ve mühim kelimeler yine birinci ve ikinci dereceye mensup bazı cezrlardan başka şeyler değildir. Türkçede cem' ve izafet kaideleri yarımşar satırdan ibarettir. Umumi bir makale Türkçenin binası hakkında daha fazla tafsilata mütehammil olmadığından bu kadarla iktifa ediyorum.

Gramer bu esaslar üzerine bir kere kurulduktan sonra kamus müessesesi kendi kendisine halledilmiş olur. Ab, aba, abar kelimeleriyle başlayan lugat kitapları Türkçenin kamusu değildir. Kamus gramerin geçeceği yeni merhalelerden geçerek bugün arz ettiği manzarayı almıştır. Bu mülahaza ile yapılacak lugat kitaplarının hacmi birkaç misline çıkabilir, yine tesadüf ettiğimiz müşkülleri karşılayamaz. Mefkûre-yi Türkçe kamusunda iki nevi lugat bulunacaktır. Birinci nevi lugatler Türkçenin maddeleri ile bu maddelere muin heceler ilave ederek vücuda getirilen bütün kelimelerden ibarettir, ikinci nevi lugatlerde şark ve garp lisanlarından alınarak Türk selikasına uydurulmuş, miktarı tehdit ve imlası tespit edilmiş kelimelerdir. Biz, lisan vahdetini ancak bu iki vasıta ile tespit edebiliriz. Hala kadim yolda sürüklenerek vasıl olacağımız nokta, Türk dünyasında rehberliğimizi elden kaçıracığımız hezimet ve hüsrân noktasıdır. Bizim müstakbel ve esir arkadaşlarımız bizden ümit kesmemekle beraber her biri kendi âleminde çalışmaya başladı; şarktan ve şimalden yazıya, gramere ve lisanın temizlenmesine dair intibah sesleri geliyor. dağınık Türk kitlelerine azim ve iman dersi direk Türkiye Cumhuriyeti nura giden yolda da onlara hâmidâr olmalıdır. Bütün teceddüt cümlelerinde de Türk dünyasına takdim, bu vazifenin en esaslı şartlarındandır. Yazı meselesi halledilmeden

münakaşalara nihayet verildi, imla ancak şimdilik kısa bir liste yaparak dağıldı. Bunlar daha hayati işlerin hatırı için yakın atıye bırakılabilir diyelim. Lakin gramer ve kamus sahasında çalışmayı ihmal etmeyelim.

Vakit, 2724. sayı, 1 Ağustos 1925, s.5

Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Mefkûreden Seciyeye

Emel üç merhaleden geçer; tahayyül, tefekkür, tahakkuk. Bunun için tahayyül yalnız hülyaların değil, bir takım hakikatlerin de manbasıdır diyebiliriz. Son yarım asırda sık sık mevzu bahis olan Türk ittiadı, ilk defasında olduğu gibi elli yaşına girdikten sonra, hâlâ bir hayaldir. Bu hayal, iki menbadan gelmiştir: İstirap, vehim. Birincisi Türk milletinin kalbinde, ikincisi başka milletlerin başındadır. Türk milleti, ihtişam ve fazilet devrinin ferdasında büyük kederler görmüş; camiadan mahrum kalarak yolunu şaşırılmış; parça parça olarak Asya'nın ve Avrupa'nın ötesine berisine dağılmış; çölde kuruyan bir deniz gibi birbirinden uzak, birbirinden sığ, birbirinden daha serî' techize müstemidd teşekküllere ayrılmıştır. Kimi esir, kimi müstakil olan bu teşekküllere çoğu eski refahın harabesi üzerinde sürünmektedir. Bütün bu husumet dünyasına göğüs germek asgari hududu içerisinde istiklalini muhafaza eden Türkiye gittikçe daha zebun, daha perişan olan ırkdaş cemaatlerin mukadderatına karşı kolları bağlı bir seyirci vaziyetine düşmüştür. Dağınık kavmiyetlerin birer birer ittihat ettiği milliyet asrında Türklük hayaline de bir vahdet güneşinin doğması zaruridir ve Türk ittihadî emeli, işte bu zaruretin ifadesinden başka bir şey değildir. Menbaa gelince ve tam bir vehim olarak emperyalist milletlerin dimağı da parladı. Bir İstanbul, bir Kazan, bir Semerkant Türkü, Türk ittihadını hatırına getirmezdence evvel Avrupa müsteşrikleri böyle bir ittihat arzularının uyandığından şüpheye düştü. Aksi tesirler başladı ve mukavemet teşebbüslerinden Pan-Turanizm hayaline karşı yeni bir siyaset inkişaf etti.

Eğer birleşmek emeli şimdiye kadar bir hayal idiye her emel gibi onun da artık tahayyül devresinden çıkarak tefekkür merhalesine gelmesi icap ederdi. Emel ancak bu merhaleden bir mefkûre olabilir ve tahkikine çalışılacak şey hayal değil, mefkûre. Türk milletinin bugün arzu ettiği manzaraya sathi bir nazarla bakılınca görülecektir ki: ittihâta mani üç sebep vardır!

- 1- Coğrafi vaziyet,
- 2- Psikolojik vaziyet,

3- Diplomatik vaziyet.

Birinci maninin harita üzerinde tetkik ve ihatası pek kolaydır. Türk milli hududuna mücâvir ve mütebâit olmak özünde iki şekil göstermektedir. Birinci şekil mücâvir Türk diyarlarının doğrudan doğruya anavatana ilhakı suretiyle ıslah edilebilir. Hâlbuki ikinci şeklin aynı çare ile izalesi mümkündür. Mefkûreye bilâ-tevakkuf yüründüğü takdirde bir coğrafi vaziyet be-heme-hâl hevâc-ı neticeye iktiran edecektir:

- A- Mücâvir Türk memleketleri anavatan ile birleşerek Türkiye serhatları genişleyecektir,
- B- Uzak Türk iklimlerinden muhtelif haiz-i istiklal Türk hükümetleri teşekkül edecektir,
- C- Mücâvir memleketler anavatana ilhâk etmekle beraber uzak Türkler muhâceret suretiyle Türkiye Cumhuriyetinin hududu dâhiline akacaktır.

Psikolojik maninin remmi daha mühim ve bu hedefe müteveccih faaliyet daha müşküldür. Mücâvir ve mütebâit mevzuları ruhen pek derin farklar, ayrılıklar, ihtilaflar içerisinde dirler, bazısı siyasete alet edilmiş müzehheplerin tesiriyle ırkıyetini unutmuş, bazısı medeniyet-i âliyle temasını kaybederek insanlıktan çıkmış; bazısı taassup tuzağına tutularak istikametini değiştirmiş, bazısı cehl ve gaflet uykusuna dalarak milel meyyiteye benzemiştir. Hâlbuki coğrafi vaziyetin ıslahı ile maddi vahdetin temini için evvel emirde psikolojik bir ittihat yapmak lazım gelmektedir. Bu ittihat yeryüzünde yaşayan ve Türk milliyete mensup olan bi-l-umûm insanlar arasında lisan, irfan ve vicdan birliği yapmak demektir. Lisan birliği başlı başına muazzam bir mesele teşkil eder. Türkiye'de lisan mukayeseleri şimdiye kadar bu hedefe teveccüh eyledi, yalnız Türkiyeliler ve hatta Türkçe öğrenmek isteyen Avrupalılar düşünöldü. Asıl düşünölmek lazım gelen insanlar Türkler idi. Dil birliğinin esasları üçtür: yazı, gramer, kamus. Yazı hakkında çok şeyler yazılmış, çok fikirler ileriye sürölmüş, nihayet o da unutulmuş meseleler arasına karışıp gitmiştir.

Yazımızın bu günkü haline Türk dünyasında dil birliğine temel atmak mümkün değildir. Bu bahis ileride başlı başına mütalaa edilecektir. Gramerimiz bu kadar, bize bütün Türk lehçelerini hal ve tevhit edecek bir gramer lazımdır. Sarf u nahivimizde ve kavaid-i edebiyemizde önce Arap'ın, sonra Fransız'ın grameri adapte edilmiştir; güzel Türkçenin katlarından biri de bu adapte milliyesidir... Henüz bir kamusumuz yoktur ve daha uzun bir müddet için de olmayacaktır. Hiç olmazsa tasrihî bir lisan olan Türkçenin hünerleri tespit edilerek müstakbel Türkçe kamusunun esası kurulmalıdır; zira elimizde gezen lügat kitaplarının cümlesi Osmanlıca ucubesine mahsustur.

İrfan birliğinden murat ilim birliği değildir; zira ilim her yerde ve herkes için birdir. İrfan, hedefli terbiye-i ruhiye demektir ve teşekkülünde yüksek tahsilin o kadar tesiri yoktur. Türk dünyasında zevk, tehyîc, emel ve muhabbet birlikleri iyi idare edilmiş ve tatbikat sahasına geçirilmiş bir lisan birliğine neticeleridir. Nerede yetişmiş olursa olsun büyük Türk şairi diye bunun Türklere hitap eden şairlerdir; telkin ve irşat anasının tek mil müntesipleri için bu nazariyye vardır. Türk dünyasında aynı dil konuşulup yazıldığı günden itibaren Türklerin tarihi, Türklerin yaşadığı yerlerin coğrafyası, Türk diyarlarının jeolojisi ve arkeolojisi Türk bünye-i milliyesinin yaralarını teşhis ve tedavi eden edebî ve felsefî tezler, hikâyeler, piyesler ve Çamlıca kadar Türk illerinin dağlarını, tepelerini, Göksu kadar bütün derelerini, ırmaklarını terennüm eden şiirler hep aynı aziz hedefe teveccüh edilmedikçe irfan ve hiddet teşkil edemez. Vicdan birliğinden başka bir gün bahsedeceğim. Bu üç noktada ve hiddetin teşekkülüyle psikolojik ve hiddet teşekkül eylemiş olacaktır.

Büyük mefkûrenin tahkiki mana hâmi kudretlerden biri de diplomatik vaziyettir. Bu tabir ile Türk ittifadının toprakça, teferrüsce ve gramer-i milliyece zarar görecektir, yahut zarar gördüğünü zannedecek, hükümetlerin vaziyet-i manasını kast ediyorum. Siyaset sahasına intikal etmeksizin yalnız ilmî vadide kendi kendini hapis ve tehdit eyleyen bir makale, bu üçüncü

vaziyet-i şerhe kadar olamaz. Ben, ancak kendi imzasının yükünü taşıyan ve fikir zannîsinden başka hiçbir fikri temsil etmeyen bir adam saffetıyla mefkûreden millî seciyeye doğru bir diyagram çizdim ve bu diyagramda bilâgurur diplomatik hattı ihmal edemedim. Mamafih biz nasıl düşünersek düşünelim, beşerin tarihi mukadder mecrasını takip edecektir. Yukarıdan beri serd ettiğim mütalaaların zeki bir kara nazarında vasıl olduğu netice şudur: Millî mefkûre, millî seciyeyi dikte eder. Mademki önümüzde yapılması iktiza eden bu kadar muazzam bir iş vardır. Acaba o lisanların muvaffakiyetle ikmâli için bir Türk'ün ne gibi evsaf ile müteessif olması lazım gelir? İşte bu sorunun cevabı, mefkûreye ve ona doğru müteselsilen mevcut olan tâlî hedeflere göre millî seciyemizin ana hatlarını çizecektir:

1- İş büyük ve sahası geniştir; o sahada bu işi yapmak için fazla işçiye ihtiyaç vardır, binaenaleyh evvel emirde memleketimiz halk ile dolmalı yani muin bir nüfus siyasetimiz olmalıdır. Kazıye-yi mürekkebenden basite naklettikçe şu neticeye vasıl oluruz: Zengin fakir, âlim ümmî, mâfevk mâdûn hiçbir Türk kadını ve hiçbir Türk erkeği evlat yetiştirmekten korkmamalı, evlat yetiştirmeyi millî ibadet saymalı ve ömrünün sonunda gözlerini yumarken mukaddes bir vazife ifâ edenlere mahsus istirahat-i ruhiyeyi duymalıdır.

2- Her tâlî hedefe vusul için heybetli avarız-ı mahiyeye girmek icap edecektir, hainleri devirmek, bu manilerden atlamak, bu müşkülât ile çarpışmak madden azami kudret, kuvvet ve iradete mütevakkıftır. Şu halde Türk'ün ferden insanların en kavîsi, en kâdiri olması iktiza eder; cılızlıkta şiiiriyet bulan solgunluğu incelikle karıştıran, hasta hasta öksüren neslin efradı o manilerle çarpışmaya değil kendi hayatını temin ve terfiye bile muktedir olamaz. Binaenaleyh memleketimiz halkının ve bilhassa halka rehber olan münevver sanatın güzellik telakkisinde büyük inkılâba ihtiyaç vardır. Türk kadını ve Türk erkeği için ideal bir güzel, sağlam, mütenasip, gürbüz, cesur, mert bir insan olmalıdır; böyle bir insan ile alîl ruhlu münevverlerin gaflete alay ettikleri devre yaşıyoruz. Hâlbuki alîl ruhların alîl bedenlerde bulunabileceğini unutuyoruz.

3- İrfan birliğine ma'tûf her tesis az çok bütün fazilet sahalarında kuvvetli düşmanlarla yüz yüze gelmeyecektir. Bu düşmanlar ancak ilim ve irfan aşkıyla mağlup edilebilir. Türk ferdi ilmin, irfanın faziletin karşısında sarsılmaz bir ciddiyet ve metanet mücehhiz olmak iktiza eder. Hafif sahalarda yürümek mizaca hiffet verir; ciddiyetin ve ciddiyet mahsulü olan işlerin layık olduğu hürmet ve takdir ile karşılaşması lazımdır. Binâberin ferdin ahlakında bir tahavvül ifa etmek mecburiyetindedir. Bugün ve yarın, burada ve orada, bu milletin ve o milletin ahlak telakkilerinin değiştiğinden, etiketin istikrar bulamayışından şikâyet edebiliyor.

4- Türk dünyasında bugün tek bir meşru vicdan yoktur, hâlbuki bunun temini elzemdir. Ferdî vicdanları dünyanın bütün vicdan-ı kalplerine dökülmüş olan binlerce Türk heyet-i içtimaiyesinde böyle bir vahdet teminine teşebbüs etmek, evvela müteşebbisin ferdî vicdanına inkılâp yapmış, prensiplerini nispet ve tasfiy eylemiş olmasına tevakkuf eder. Memleketimiz gençliği tahsil ve tefekkür hayatında kabulde redde, tasfiyden inkâra, inkârdan şüpheye, şüpheden teslimiyete geçmekte ve hiçbir umde üzerinde karar etmektedir. Bu zulmette rakslar tefekkürât-ı vicadniyyede hedefsiz kalışımızdandır. Türk ferdinin vicdanı hür, temiz ve bembeyaz olmalıdır.

Siz bu numaraları mefkûrevî tespitlerin nev'ine göre istediğiniz kadar teksîr edebilirsiniz. En basit bir iş bile ehline muhtaçtır. Mefkûresine vasıl olmak isteyen milletin fertleri ancak o mefkûrenin istilzâm ettiği seciyeye sahip olmak şartıyla muvaffakiyete erer.

Vakit, sayı: 2705, 13 Temmuz 1925, s.4

Naşit Hakkı [ULUĞ]: Mardin’de Lisan Türkçe mi Arapça mı?

Diyarbakır’a suret-i mahsusada gönderdiğimiz muharririmizden: bayram tatilinde Mardin’e gidip geldiğimizi yazmıştım. Mardin’in iki manzarası var, oviden Mardin, Mardin’den ova. Her iki manzara da Türk’ün medeniyet kurduğu bu şehrin derin hususiyetini yaşatıyor.

Oviden Mardin bir kartal yuvasına benzer. Yüzlerce metre genişliğinde tarihi bir kale bedeni Mardin’in geniş tepesini düzeltir. Engine doğru akan taş evler ve onları süsleyen ..... [bu satır katlanmış] seçilir. Mardin’in dört köşeli evleri önlerindeki geniş taraçaları ile birer mük’aba benzer. Arada tek bir ağaç ve vüsatli sayılacak bir yeşillik görmek kabil olmaz.

Evler üst üste konmuş gibidir. Sokaklar şehri arzanî kat ederler. Tûlânî sokak yok gibidir. Onlar evlere uzayan bayırlardır. Mardin’den oranın burada çöl denen faal ve feyizli ovanın manzarası ne güzeldir, bînihaye yeşillik, sürülmüş arazi, ufukta Abdülaziz dağlarının şahikalarında buğulanarak nihayet bulur.

Bu bînihaye ovanın düzlüğü, yeşilliği karşısında denizin ruha verdiği inşirahı duyarsınız. Ovanın ortasına kıskançlıkla serpilen birkaç köy birer nokta gibi görünüyor. Mardin istasyonundan Derbesiye’ye doğru uzanan demiryolu bir çizgi gibi uzar ve o da ovaya karışır.

Bu muazzam ovanın yegane alet-i zer’i Hazret-i Adem zamanından kalma karasabandır. Henüz makine girmemiştir, toprağa bir karış girmeyen saban bu feyzdâr ovanın ancak zekâtından istifadedir. Hakiki servet hala ve hala daha derinliğinde gizlidir.

Bu ovayı haksız bir el ortasından bulmuştur. Demiryolu hudut olmuş, Abdülaziz dağlarına dayanan milli hudut buralara kadar sıkıştırılmıştır, Mardin’in daha menfaatdâr toprakları bu gayri tabi hududun altına düşmüştür.

Mardin çok yaşlı bir şehirdir, hurafeler, kurulduğu zaman yirmi beş asır evveline kadar çıkarıyor. Bilmem hangi İran hükümdarının..... [sayfa katlanmış okunmuyor] getirmişler, burada yaşamış, kızının adı Mardin'miş. Buraya Mardin denmiş. Yok Yanyan seraskerlerinden Mardin'os'tan muzafmış vesaire. Esâtire ait hurafelerle yorulmak nemize lazım. Mardin'i süsleyen birçok asar-ı medeniyet birer canlı şahitlerdir ki Mardin kasabasını bir şehir haline sokan, oralarda medeniyet kuranlar bundan dokuz asır evvel orayı alan (Artuk Türkleri) dir. Üç buçuk asır Türk'ün icazkâr kudretini çöle tanıtan Artuk Türkleri burada ölmez medeniyet abideleri bırakarak yaşamışlardır. Üç buçuk asırda Artukların 17 reis-i hükümeti gelmiş, ilk isimleri öz Türk isimleri iken; Artuk, Sekman Bin Artuk, İl Gazi Bin Artuk, Celalattin Demirtaş Bin-el Gazi gibi yavaş yavaş Arapça asıllı isimler aralarına karışmış, en son reisler Nurettin, Necmettin, Salih, Muhittin, Ahmet, Muzaffer, Fahrettin Bin Necmettin, Cemalettin gibi isimlerle ilk isimlerden uzaklaşmışlardır. Nihayet Orta Asya'dan kopup gelen yuvarlanan Artuklarla Mardin'de hırpalatıp tarumar etmiştir.

Sonra Karakoyunlu Türkleri yetmiş sene burada Türklük saltanatı sürmüşler, onlara tefevvuk eden Akkoyunlular gelince Mardin'i baştanbaşa ihya eden asar-ı medeniyet kurmuşlardır.

Akkoyunlular'ın değerli reis-i hükümeti Kasım Mardin'de muazzam abidât bırakmış, Azerbaycan'dan seksen bin Türk getirerek bu feyizli araziye yerleştirmiş bu topraklarda Türk'ün hâkimiyeti canlandırmıştır.

Acemler bu güzel medeniyete göz koyarak uzanmışlarsa da başlarında Yavuz Selim olarak Türkler orayı tekrar kurtarmış Mardin'in çöle bakan şahikadâr kalesine Türk'ün zafer alemini takmış, onu oradan hiçbir el indiremeyecektir.

Mardin'in tarihinden bu kadar uzunca bahsetmemin sebebini belki soracaksınız Mardin kasabasının ve Mardinlilerin manzarası insanı teessüflerle bu izahatı vermeye ve bu tahsisatı tettebbua mecbur ediyor.

Mardin'in tarihi ile, taşı ile, toprağı ile, medeniyet ve hayatıyla Türk şehri ve Mardinliler tarihin en bariz mübtenî ırkın hasail ve havas fırkasıyla Türk iken alış verişlerini, sohbetlerini uydurma bir Arapça ile yapıyorlar. Bu münasebetsiz hal, millet iman ve mefkûresinin hüküm sürdüğü bu asırda bilhassa Türkiye gibi Türklüğün ve Türkçülüğün bunca elim ıstırahat ve tecavüzata uğradıktan sonra kendisini kurtardığı bir memlekette değil müsamahakâr nazarla görülecek bir hadise, bilakis bir cürm, bir cinayet telakki edilmelidir.

Ticareti cenuptan Abdülaziz Dağlarının aşarak gelen urban ile alakadar olan buralılar muamelelerini kolaylaştırmak üzere Arapça öğrenmiş olabilir, fakat bu lisanla bilaperva sokaklarda, güzel Türkçe ile karıştırarak, bulaştırarak konuşmaları insanı sinirlendiriyor.

Bir Mardinli hitap eder:

–La tekarış!

Bunun manası (karışma) demektir. Türk mastarını almış ve başına bir (Lâ) geçirerek çok acayip bir fiil teşkil etmiştir, güzel Türkçe asıl Arabî Mardin yarım asır evvel tamamen Türkçe konuşuyormuş, bu uydurma lisan Osmanlı İmparatorluğunun bütün memurları, alakadarları vilayetlerde meçhul işler peşinde koştukları vakit vücut bulmuş asılsız ve esassız bir lisandır.

Cumhuriyetin kudretini pek sarih bir surette Mardin'de tecelli etmeli, şiddetli kanunlarla, bu kanunların mebdeleri olacak müesseselerle on asırdır Türk olan, ta Azerbaycan'dan kopup gelerek buraları kuran ve şenlenen Türkler... Milli benlikleri öğrenilmelidir. Ta ki hudut üzerinde ilk büyük şehrimiz takviye edilmiş ve herhangi hain bir emelin önünde kuvvetli bir imanla bekçilik etsin. Mardin hars sahasında çok ihtimam ve özründe çok tevkif edilmesi lazım gelen bir şehirdir. Fakat bu ihtimam ve alaka büyük bir süratle tecelli etmelidir.

Mardin'in bazı sokakları toprak bazıları taştır. Şiddetli bir rüzgâr esince bütün kasabayı bir toz bulutu kaplar, gözleri bozar, sızlatır, dükkânlarda yemeklere, yemişlere, her şeye konar.

Belediye çok iptidâî idir. Henüz mikrop fikri bu kasabaya uğramamıştır. Sineğin mazzaratı takdir edilememiştir, dükkanların önü ekseriyle açıktır. Bütün eşyalar zeminin oldukça yüksek bir kerevetin üzerine bîihtimam serilmiştir. Dükkâncı da bir kerevetin üzerinde bağdaş kurup oturuyor, alış veriş edenler de ekseriye bu kerevetin bir kenarına ilişir.

Mardin'in havas-ı farfasından birisi de ahalinin entari ile sokağa çıkmaları, devaire gelmeleridir, Mardin'i Arap şehirlerine benzeyen bu şekil ve kıyafet meselesi de ciddiyetle nazar-ı itibara alınacak ve mani edilebilecek bir şeydir.

Mardin son isyan hadisesinin muhtelif temevvücâtından beri kalmıştır. Bu noktayı ehemmiyetle kayıt lazımdır. Bunun muhtelif sebepleri arasında hiç şüphesiz Mardin'in kıymetli valisi Tevfik Hadi Bey de amel addedilmelidir.

İstanbul'un ve İstanbulluların zabıta-i siyasiye müdürlüğündeki faaliyetinden pekiyi tanıdıkları Tevfik Hadi Bey Malta'dan döndükten ve birkaç vilayette bulunduktan sonra kısa bir müddet evvel Mardin'e getirilmiş ve huduttaki vilayetimiz ehemmiyetiyle mütenasip değerli bir ele emniyetle tevdi edilebilmiştir.

Hars ve milletperverliğin inkişafı yolunda alınacak tedbirlerin muin bir el ile burada hüsn-ü tatbik göstereceği şimdiden kestirilebilir.

22 bin kadar Türk'ün yaşadığı bu kasaba mühim inkişaflar .... [katlanmış] vatanın zenginlemesi için süratle iktifat edilebilsin. Velhasıl Mardin'e dikkat etmek onu takviye etmek elzemdir.

Yahya HALİT: Türkiye Musevilerinin Lisanı

Diğer memleketlerde bulunan Museviler hemen her yerde buldukları memleketin lisanını söyledikleri halde Türkiye'deki Museviler kendi aralarında yalnız kendilerinin anlayabildikleri mucip bir lisanı konuşurlar. Bizim Yahudice dediğimiz bu lisanı, Musevilerin kendilerine sorarsanız, İspanyolca olduğunu söylerler. Hâlbuki o lisanı bu günkü İspanyolca değildir. Türkiye Musevilerinin İspanyolca zannettikleri lisanı İspanyollar dahi anlamaz. Çünkü bu lisan Musevilerin İspanya'dan kovuldukları zaman orada söylenen lâ-akıl dört asır evvelki İspanyolcanın, dört yüz seneden beri türlü türlü istihale geçirmiş, fakat bittabi asıl İspanya memleketindeki lisanın tabi tekâmülüne tabi olamamış bir bakıyesidir.

Şarkta söylenen bu kadar müteadid lisanlar arasında kulağa en çirkin gelen lisanın Yahudice olduğu hakkında Musevilerden maada - bütün şark ahalince ittifak-ı ârâ vardır. Bu ucube-i lisaniye İstanbul'daki Musevilerden başka herkesle kulağını tırmalar. Ahenk itibariyle bu kadar tekil olan ucubenin edebi bir kıymeti olmadığını, onu söyleyenlerin bile o lisandan okuyup yazamadıklarıyla sabittir.

Zaten Yahudicenin pek çirkin bir lisan olduğunu Musevilerce dahi malum olsa gerektir ki, Museviler arasında bile kendilerini medeni göstermek isteyenler hiç olmazsa yabancılar huzurunda Fransızca- zaten bu güzel lisanı da Yahudicenin çirkinliğinden bozulmuş olan kendi tecvitlerine az çok uydurarak – konuşurlar.

Yahudice denilen bu ucube-i lisaniye kaleme gelebilmek hassasından mahrum olmak gerektir ki, Museviler kendi cemaatlerine mahsus mekteplerde o lisan üzere tedris etmezler de Fransızca lisanında tedris ederler.

Bundan dolayı bugün Türkiye Musevilerinin okuma, yazma lisanları Fransızcadır. Hepsi yine Yahudiceye tabben bozulmuş şiveleriyle Türkçe söylerler. Pek çoğu Türkçe okumak da bilir. Bazıları Türkçede yazmaya da

kadirdir. Fakat buna rağmen Türkiye Musevilerinin lisan madurzedeleri, kendilerinin milli lisan addettikleri o ucubedir. Dünyada bu ucube-i lisaniyeden daha manasız bir şey yoktur. Museviler dinlerine, ırzlarına merbutiyyetini göstermek için İbrani lisanında konuşmak olsalardı, solmuş bir lisanı diriltmek istemeleri garip görünmekle beraber, bir dereceye kadar haklı olabilirdi. Fakat dört yüz sene evvel kendilerini kovan bir memleketin lisanı dört asır müddetli tahrif ederek bir gızet telaffuz meydana getirip kendilerini hüsn kabul etmiş olan bir memleket halkının sami'asını o gızetle tahriş etmek bir hak olamaz. İnsanın Yahudice denilen bu lisanı işittikçe bu gızeti ihtiyar eden kimseleri memleketlerinden çıkaran İspanyalılar hak vereceği geliyor.

Yahudicenin hakkında benim bu müstehkarane tabiratı kullanışım, emin olunuz ki antisemist olduğumdan, Musevilere karşı bir gayz bildiğimden dolayı değildir.

Bilhassa Musevilerin buldukları memleketlerde hiç olmazsa alelade ve buhransız zamanlarda sefid oldukları kanaatindeyim. Ve bundan dolayıdır ki Türkiye'de bulunan Musevilerin de o ucube-i lisaniyeyi unutarak Türkçe konuşmalarını, Türkçe okuyup yazmalarını, Türkiye medeniyetine hizmet etmelerini, diğer memleketlerde olduğu gibi burada dahi müfit olmalarını arzu ediyorum.

Beni İsrail her yerde zeki, çalışkan kanaatkâr bir unsur olduğundan bulunduğunu memleketlere faydası olur. Türkiye'den maada her yerde Musevilerden içinde buldukları memleketlerin hesabına edebiyatına ilmüne felsefesine hizmet etmiş adamlar yetişir. Bu keyfiyet o kadar malumdur ki bunun için misal göstermek de lüzum yoktur. Fransa'da, Almanya'da, Avusturya'da, İtalya'da darü'l-fünûn medreseleri arasında birçok Museviler vardır. Zaten ulum tarihi Musevi ulemasının isimleriyle malidir.

Musevilerin medeniyet tarihinde mühim hizmetleri vardır. Yunan kadim ulemanın İslam'a, daha sonra İslam medeniyet ulumunun Avrupa'ya intikalinde Musevî ulemasının pek büyük dahilleri olmuştur. Beni İsrail medeniyet ve cüretkar bir kavimde olduğu için bulunduğu memleketlerin geçirdikleri büyük inkılaplarda dahi hizmet etmiştir.

Hâlbuki Türkiye'de ne kadar Musevî varsa o kadar zeki ve faal insan memlekete fikir ve mefkûre itibarıyla yabancı kalıyor. Memlekette pek nadir müstesnaları olmak üzere – o kadar insanın fikrî hizmetinden mahrum oluyor. Buradaki Musevîler arasında bir İspinoza (Spinoza), bir Aynştayn (Einstein) yetiştiğini bilmekle Türkçede bir tiyatro yazmasını istemek hakkımızdır.

Bir memleketin evladından olarak o memlekete fikren hizmet edebilmek için evvela o memleketin lisanını benimsemek, o lisanda okuyup yazmak lazımdır. Türkiye Musevîlerinin heyet-i umumiyesi böyle yapmadığı için bu memleketin evladından olamıyor, memlekete fikren hizmet edemiyor. Türkiye'den daha az Musevî olan diğer memleketlerde Musevîler arasından birçok edipler, âlimler, darülfünun müderrisleri yetiştiği halde biz burada Musevî olarak yalnız iki darülfünun müderrisi tanıyoruz. Darülfünunun bir şaibesinden heyet-i tedrisiyeye intisab etmiş diğer bir Musevî'nin de ilkbaharında başına şapka geçirerek o vakit burada bulunan ağyara karşı Türkiye'ye merbut olmadığını göstermekte musârahat eylediğini biliyoruz.

Musevîler arasında en ziyade vatanperverlik izhar edenler, mesela ordunun bir muzafferiyet haberini sorarken o muzafferiyeti temin eden mecruhlar için acaba kaç şişe (tetanos) serumu satabileceğini de beraber soruyorlar. Bir memlekette ticaret etmek, o memlekete para celp etmekte belki bir hizmet, bir vatanperverliktir. Fakat bizim memleketimizdeki Musevîlerden beklediğimiz hizmet yalnız ticaretten ibaret değildir. Onlardan fikrî hizmetler de, Türklük mefkûresine de hizmet bekliyoruz. Bu hizmeti yapmadıkça ne kadar ticaret etseler, ne kadar zengin olsalar aramızda ilelebet yabancı kalacaklardır. Memleketin mefkûresine yabancı kalan asrın

serveti ne kadar büyük, iktisadî hâkimiyeti ne kadar kuvvetli olsa bir gün o servetin “emvâl-i metruke” de olabileceğini bu günkü tarih göstermektedir.

Musevilerin kendi aralarında söyledikleri o ucube-i lisâniye neticesi olarak kendilerinin de mutazzır bulduklarını kendilerinden de söyleyenler vardır. Çünkü bir kavmin tekâmül etmesi için okumak mütekâmil bir lisana da mâlik olmak lazımdır. Edebiyatsız bir cemaat terfi edemez. Buradaki Musevîlerin ise edebiyatı, mefkûresi yoktur. Aralarında fikren yükselmek isteyenler Fransız lisanında yükselebiliyorlar, hâlbuki Fransızca Yahudice demek değildir. Fransızca okuyarak fikren yükselen bir Musevî belki fikren Fransız olur, fakat Yahudi mefkûresi taşıyamaz.

Onun için buradaki müteaddid ve muhtelif cemaatler arasında Musevî cemaatinin en geride kaldığını yine Musevîlerden bazıları söylemektedir. Hahamhanenin idaresi için Musevîlerden kâfi miktarda i'ane alamadığını galiba hahambaşı efendi de bir gazeteciye söylemiştir.

Musevîlerin cemaat itibariyle şarkta en geri oldukları kendilerinden bazılarının taht etrafında ise fert itibariyle bugün Türkiye Musevîlerinden hiçbirinin fikren yükselemeyeceğini, içerisinde yaşadığı memleketin fikrî tarihinde ismini bırakamayacağını herkes teslim eder. Buna da sebep Türkiye Musevîlerinin bu memleketin lisanını öğrenmemeleri ve kendilerinin söyledikleri lisanın da bir edebiyat lisanı olmak hususunda mahrum bulunmasıdır.

Selanikli Müslüman olmuş Yahudilerin Türkiye'ye ettikleri hizmetler gösterir ki Türkiye'nin Musevî kalmış Yahudileri de aralarında söyledikleri o çirkin lisanı bırakıp Türkçe okuyup yazmaları onlar da memlekete müfit bir unsur olurlar, onlar da bugün mütrikî bir cemaat teşkilatına mâlik bulunurlardı.

Selanikli dediğimiz Müslümanlar Musevîliği terk etmekle Yahudilikten çıkmış değildirler. Belki hemen yalnız kendi cemaatleri arasında kız alıp

vermekle kendilerinin Yahudi ırkını, Musevî kalmış asıl Yahudilerden ziyade muhafaza etmişlerdir. Musevîlik bir dindir, Yahudilik ise bir ırktır. Nitekim Yahudiliği bir millet olarak yeniden ihya etmek isteyenlerden bazıları mezhep itibariyle serbestliklerini göstermek için “Yahudiyim, fakat Musevî değilim” derler. Onun gibi Müslüman olan Selanikli Yahudiler de Musevîliği bırakmışlar fakat Yahudi ırklarını muhafaza etmişlerdir.

Şu kadar ki bunlar Musevîlikten çıkarken Türklerin lisanlarını benimsemiş, Yahudiceyi bırakarak Türkçe okumak yazmak öğrenmiş oldukları için Türk mefkûresine dâhil olmuş ve bu suretle Türkiye’ye, Türk medeniyetine pek güzel hizmet etmişlerdir. Bunlar da Musevî kalan Yahudiler gibi ticarete devam etmekle beraber, aralarında Türkiye’ye fikren hizmet eden birçokları yetişmiştir. Müslüman olan Selanikli Yahudiler adetçe Musevî kalan Yahudilerden pek az olduğu halde Türkiye’ye kendilerini tanıtmışlar ve bir gün mühim bir mevki sahibi olmuşlardır. Selanikliler ırken Yahudi oldukları halde Türkiye’ye asla Türk olanlar kadar tasarruf edebildikleri için kendilerine bugün Türk dedikleri gibi biz de onları Türk mefkûresinden ayrı tutamıyoruz ve öyle yapmak için hiçbir hakkımız yoktur. Çünkü onlar da bizim gibi Türkçe söylüyorlar ve bizim gibi Türklüğe hizmet ediyorlar. O kadar ki bugün Darülfünundaki Selanikli müderrisleri Türklüğünden ayrı bir unsur olarak zikredemiyoruz. Meşrutiyet inkılabı esnasında Selaniklilerin hizmetleri yukarıda söylediğim gibi Yahudilerin buldukları memleketlerin inkılaplarında daima dâhilleri olduğunu teyit eder.

Musevî kalmış diğer Yahudilerden de beklediğimiz budur. Bugün Yahudilerin Müslüman olmasını istemek hiçbir Türkün hatırına gelemes. Fakat Türkiye’de yaşayan Yahudilerin de bugünkü manasıyla Türklüğü kabul etmelerini, artık Yahudice denilen o çirkin lisanı bırakarak, Türkçe okuyup yazmalarını, Türk mefkûresine girmelerini istemek hakkımızdır. Bunları yapmakla Türk memleketine hizmet edecekler, kendileri de fikren yükseleceklerdir.

Hükümet Musevî mekteplerinde Fransızca tedrisattan sarf etmelerini, Musevîlerin isterlerse İbrani lisanında tedrisat yapabileceklerini Musevîlere bildirmekle onlara Türklüğe gelmek için zarifane bir yol göstermişti. Musevîlerin bu zerafeti anlayarak davete icabet ve mekteplerinde, İbrani lisanında okumak kabil olamadığı için tedrisatı Türkçeye tahvilde musara'at göstermeleri icap ederdi. Bu, hem memleketin umumi menfaatine, hem de Musevîlerin kendi menfaatlerine muvafık olurdu.

Musevîler böyle yapmadılar; mekteplerinde bazıları, hükümetin Galatasaray lisesindeki usul-i tedrisi takip eylediğini söyledi. Kimisi de hükümetin bu emriyle memlekette Fransız hareketine darbe vurmak istediğini ileri sürdü. Galatasaray Lisesindeki Fransızca tedrisat ile Musevî mekteplerindeki Fransızca tedrisatın bir manada olmadığını Musevîler belagat anlayacak kadar zekidir. Fransız harsına darbe vurmak Musevî bahs olmadığının en büyük delili ise Galatasaray Lisesinin mevcudiyetidir. O münevverliğe Fransızların da akıllıları gülmüştür.

Hükümetin, Musevîleri Türklüğe davet için büyüdü göstermekten maksadı Musevîler gibi muti' ve zeki tanınmış bir unsura karşı cibr göstermek istememesi olduğu aşikâr idi.

Türkiye Musevîlerinin artık Türkiye'ye müfit olmak yolunu tutmaları iktiza edir. Çünkü bir memlekete müfit olmayan bir unsur nihayet o memlekete muzırr addolunur.

B. EDEBÎ MESELELERLE İLGİLİ YAZILAR

A. Sırrı [LEVEND]: Edebiyatımız Kendi Kendini Tekrar Ede Ede Ölüyor [Ahmet Haşim Bey'in Nezdinde Birkaç Saat]

Garp'ta her şey de olduğu gibi sanat sahasında da çok mühim tebeddüller olmuştur, Darülfünûnumuza Avrupa'dan bir de edebiyat mütehassısı getirilmelidir.

Bir çift yeşil göz.. Tamamıyla yeşil de denmez.. Mavi ile yeşilin imtizacından doğan güzel ve manidar renklerden biri. Geniş hatları bariz bir yüz. Çıkıntılı ve yuvarlak bir alın.. Şiirin kudretli sanatkârlarından Ahmet Haşim Bey'le karşı karşıyayım.

İlk bakışta büyük bir hususiyet göstermeyen siması, hayatı ve sanatı daha ziyade gözlerinde taşıyor. O sanatkâr gözleri ki, onlarda alelâde bir insanla bir sanatkârı ayıran pek başka bir belagat vardır. Şairin evi, bir apartmanın üst katlarındadır. Bulduğumuz mütevazı odanın beyaz duvarlarında, yaz güneşinin göz alacak kadar kuvvetli akisleri parıldıyor ve tasdi'immin mevzu malum olmakla beraber olan bu mevzudan hariç şeyler konuşuyoruz. Fakat bu bahisler yine iyilik, güzellik ve sanata dairdir.

Şairin sesi, şiirleri gibi mûnis. Dinledikçe birçok hususiyetleri anlıyor, birçok tarif ihtisasları öğreniyorum.

Mevzu, daima hedeften uzaklaşan yaramaz bir çocuk gibi... Mesela gözlerimin o günde güneşin cömert akisleri altında fazla koyu görünen bir tablo kopyası var ki ara sıra bilâ-ihityâr bakıyorum ve bunu fark eden üstat merakımı tatmin lütufkârlığını gösteriyor. Muzlim bulutlar altında bir sonbahar dekoru gibi bir mabet harabesi çizen bu levha (Rene Menard) ın (Arz-ı Kadîm) isimli tablosudur. Fakat üstadın asıl prestij ettiği tablolar, ilk nazarda insana hayret veren eşkalden ibaret bir takım şeylerdir. Bunlar üstadın

dostlarından ve rus ressamlarından (Greco) nun (Stereo Dynamic) tarzında yaptığı resimlerdir. Burada insan “esrarengiz bir ziya halesiyle muhât” yaşamaktadır ve bu tarz “tahte-ş-şuûr sanatın” temsillerine aittir.

Şairin, resimleri için cazibe taşıyan lisanı ilk sualime cevap verirken merak edilecek derecede üzgün ve kırık çıkıyor:

- Diğer faaliyet sahalarında göze çarpan inkişâf edebiyatta görülemiyor, ne yazıcısı ne de okuyucusu kalmamış gibidir. Tedricen düştüğü inhitatın son merhalesine varmadan evvel, bir müddet, çocukların eğlencesi olmaya muvaffak olmuştu. Fakat şimdi edebiyat çoluk çocuğu da eğlendirmiyor. Yalnız birkaç asil ve bîhaber ruh, hala seci-i nesir, tezat, teşbih ve istiare oyunlarının ciddiyetine inanmakta devam ediyor. Tiyatro edebiyatının bazı muharirleri cezp edişi rağbet bulan tiyatronun hakikatte edebiyattan ziyade karlı bir nev-i ticaret oluşundandır. “Tiyatro” gün geçtikçe bütün yazı müntesiplerini kendine çekecek gibi görünüyor. Dudaklarımda bir niçin kelimesinin teşekkülünü gören üstat boynunu büküyor ve:

- Bilmiyorum. Diyor, hadisenin gizli sebeplerini söylemek güç bir şeydir.

- O halde efendim Garp’ın etkisi altında kalan edebiyatımızın hali nedir, diyorlar ki, bu tesir altında kalan edebiyatımız tamamıyla ölmüştür?

- Hiçbir zaman ciddi ve hakiki Garp edebiyatının tesiri altında kalındığını zannetmiyorum. Halit Ziya Bey’in (bu isim bir devrin markası mahiyetinde olduğu için zikrediyorum) anlayıp, Türkçeye naklettiği edebiyatın, öz vatanında Farslar ekseriyetle çocuk mürebbiyeleri olmuştur. Halit Ziya Bey’in şöhreti bizim çocukluğumuza ve cehaletimizin had devresine tesadüf eder. Edebiyat-ı Cedîde’den zamanımıza intikal etmiş hiçbir kâr ve faide yoktur. Harp senelerinde Fransa’da, bir takım karışık casusluk işlerinden dolayı hıyanet-i vataniye cürmüyle idam edilen Polo Paşa’nın şu mısralarla başlayan garip bir manzumesi vardır.

Je voudrais mourir et être
sur l'esenlier.

Pour voir qui riraite le
premier

Dostların hakikatte birer gizli düşman olduğunu bilen Polo Paşa hem ölmek hem de aynı zamanda merdivenin üstünde saklı bulunmak ve tabutu karşısında ilk gülecek dostun kim olacağı öğrenmek istiyor. Şayet bu merakı “Mai Siyah” sahibi duyduysa, seneler onu tatmin etmekte gecikmemiştir. Kendisi canlı iken, cenazesinin birkaç müstahzır el üstünde kalktığını görmek ona tamamen nasip oldu.

Şairin sesi yavaş yavaş eski vuzuhunu buluyordu. Sordum:

- Diyolar ki şair, artık esâtirî bir mahluk oldu?

- Evet, zannediyorum... Fakat gazetelerde okuyoruz ki, sizinle konuştuğumuz bu dakikada Hint şairi “Tagor” (Tagore) uzun saçları, kulaklarında altın halkaları ve kırmızı ipinden abasıyla, eski tâc-dârlara mahsus tantana ile kıta kıta dolaşır şiirlerini hayran bir cihana okuyor.. Büyük şairlerin vücudundan layıkıyla haberdar olamamak bir memleket için büyük bir talihsizliktir.

- O halde... Dedim, edebiyatımızın canlanması için ne lazımdır?

- Gaipten haber getiren bir peygamber vaziyetlerini takınarak size bu hususta ve manalı şeyler söyleyemeyeceğime müteessifim. Mâmafih şu cihet muhakkaktır ki edebiyatımız, beyn-el-milel medenî âlemle teması hâiz olamamaktan, “Sait”ten bîhaber yaşamaktan, her gün hariçten gelen yeni kan dalgalarıyla zenginleşmemekten dolayı, kendi kendini tekrar ede ede ölüyor. Maziye bakmak bir vazifedir. Fakat ileri gitmek için bu rec’î nazarın kâfi olduğunu kimse iddia edemez. Her milletin mazide yetişmiş büyük dâhileri vardır. Fakat o ulular hâle tahakküm ettirilmez. Sanatta bizi meşgul eden şeylerin cümlesi başka memleketlerde ihmal edilmiştir. Gerçi zevk hala kafiye düzgünlüğünden sarf ü nahivce doğruluğundan gelen şiirler tanzim edenler

zamanımızda her memlekette yok değildir. Fakat bunlar ekseriyetle ne tâbî ne de kari buluyor. “Temaşa” içinde aynı şey söylenebilir.

Son senelerde Fransızcadan yığın yığın Türkçeye nakledilen özsüz “komedyalar”ı oynayan tiyatrolar gerçi Paris bulvarlarında çoktur. Fakat bunların müşterisi mütekemmil değildir. Fikrî hareketin başında yürüyen Odeon, Théâtre Antuan, Viyo Colombia, “Théâtre de Champselysse” gibi edebî müesseselerde bu gibi tatsız mahsulât için yer yoktur. Bugünkü sanat, merhum Gökalp’in tabiri vechle haricî “şanın” üzerinde mütevakkıf değildir. Meşhur Viyanalı doktor, Sigmund Froyd’un (Sigmund Frued) bir emrâz-ı asabiye mütehasısı sıfatıyla, ilk nazariyelerini kurduğu “Psychanalyse” el-yevm-i asr-ı hâzırın en muazzam, felsefî hareketi teşkil ediyor. Mübâdide hâiz olduğu tıbbî mahiyet tedricen kaybeden nazariye bugün in’ikâsâtını her memlekette, fikrin her sahasında hissettirmeğe başlamıştır. “Psikanaliz” edebiyatın, sanatın, terbiyenin, ictimanın, fennin, tarih-i edebiyatın, bütün düsturlarını zîr ve zîr aşmıştır. “Amerika” kıtasının keşfi ve malum dünyaya ilhakı tarihte nasıl bir devir açmışsa “Psikanaliz”in mevzu’u olan “tahte’ş-şuûr” âleminin keşfi de ruhiyatta o derece mühim bir inkılâp husule getirmiştir. Evvelce takdir edebileceğimiz “esbâb ve avâm” baştanbaşa sahte ve bütün hakikatlerin kökleri zekâ ve şuurun hüküm sürdüğü idrak mıntıkları haricinde, daha pek çok derinlerde olduğu anlaşıldığı için şimdi sanatkâr, deniz altının yeşil alacalığında, yosunlar ve mercanlar arasında inci arayan dalgıç gibi ruhun derin karanlıklarında çalışıyor. Sahnede ve sahifelerde artık ictimâî meselelerin münakaşası vekayii çarpıştırılması bir takım âli-cenâb-âne veyahut cesurâne metalib der-miyânı beyhûde addediliyor.

Yeni hâilede insan esrarengiz bir ziya hâlesiyle, muhbir’ül makul bir mahlûk güzelliğiyle yaşamaktadır. Tahrisi yirmi otuz sene evvelki romancıların başlıca özünü teşkîl eden “seciyeler” şimdiye kadar her insanı diğer insandan ayrı imiş gibi göstermişti.

“Seciye” de maziye terk edilmiş eski malzemedir. Yeni sanatta insan ruhunun karanlık avâmiliyle dünya dünya olalı gelip giden her insanın aynen şahsi olarak tecelli etmektedir. Şöhretleri günden güne artan Fransa’da “Jean Jeuque Bernard”, “Lenormand” diğer memleketlerde “Hasenchever”,

“Braindello”, “Werfel”, “Schmitzler”, “George Kaiser” tahte-ş-şuûr sanatının bugün büyük ve şanlı mümessilleridir.

Halbûki bu yeni işlerden bizim burada hiç haberimiz yoktur. Hikâyelerimiz, şiirlerimiz mevzu’, şekil, ruh hatta “ser-levha” itibariyle senelerden biri hiçbir tenevvü’ gösteremiyor. İmâr ve sanayi işleri için hariçten mütehasıs getirdiğimiz gibi dâr-ül-fünûn edebiyat fakültesi kürsülerinden biri içinde, edebiyatın yeni meseleyle, yeni endişeleriyle, yeni usulleriyle bizi aşına edecek ve bu itibar ile, dimağımızın nakillerini beyn-el-milel edebî âlemle rabt için bize yardım edecek bir mütehasıs getirmek fikri bence hiç garip telakki edilmemek lazım gelir.

Üstat heyecandan heyecana atlıyor, ben kelimeler ve sanatın bu ayini karşısında hayran oluyordum.

Son iki sorunun cevapsız kalmasını istemeyişim üstadın lütufkârlığına karşı beni techîz etti. Sordum:

- Yeni şairlerimiz, yeni romancılarımız ne haldeler?

Üstat gülümsedi ve dedi ki:

- Niçin “yeni” olduklarını bilmiyorum. Mamafih çoktan gazete tesirinden başka bir şeyi okumuyorum. Onun için ne halde olduklarını tabi bilemem.

- Nasıl bir edebiyatımız olmalıdır?

- Şairin yetişmesi için bir muhataba lazım olduğuna kâbil misiniz?

- Şair için içtimai istikrar ve içtimai istikrarla hâsıl olan okumaktan zevk alır, arzusu, ümidi ve hayali muîn bir halk tabakası lazımdır. Başka bir “mahiyet”ten şeyini anlamıyorum.

Sanatkâra veda ettikten sonra müthiş bir fırtınadan çıkmış gibi, Kadıköy’ün daima neşeler ve piyano nağmeleri taşan cazip sokaklarında dakikalarca bir şey düşünmeden yürüdüm.

Ahmet RASİM: Gayr-i Müslim Erbâb-ı Tahrir

Neviyle böyle bir asra yakın bir zaman zarfında Türkçe yazmak şartıyla anâsır-ı gayr-i müslüme mensup olarak zuhur etmiş olan muharrirlerle müellif mütercimlerin adedi ihmal edilecek derecededir. Benim tahmin mevkiinde bulunan kanaatime göre bu nev-i erbâb-ı kalem 1300 senesinden Meşrutiyet'in evâiline kadar mürûr eden rub' gerek gazete muharriri hususunda azami faaliyet göstermişlerdir.

Bu azami faaliyet delaletiyle de sabit olur ki mezkûr rub'-ı asır zarfında kitap ve risale karilerinin de adedi bizde azami dereceye varmıştır. Balkan ve harp umumi belaları evvel emirde askerlik vesilesiyle altına alınan, muharebe meydanlarına sevk olunarak hariç edilen birçok İstanbul karileriyle beraber Osmanlı İmparatorluğu'nun inkısamı üzerine itiraf eden büyük kıtalardaki taşra karilerinin de mühimce bir kısmını evvelki yükünden tarh ve tenzil eylemiş, sâniyen zamanımızda alenî görüldüğü ve cehle gerek telif ve gerek tercüme yoluyla tab' ve neşredilmiş asar-ı ciddiye rağbet hayliden hayliye azalmıştır. Ben kitap neşriyatı ile de meşgul olduğu için iyice biliyorum ki (Trablusgarp) İtalya harbi Meşrutiyetin şevkiyle birden bire artmış olan kitapçılık terakkiyatını kesip atmıştır.

Diğer taraftan mütareke devresi de enasır-ı gayr-i müslümeden Türkçe muharrir muktadir Rum, Ermeni, erbâb-ı kalemini çekip çıkarmış ve o zamanlarda her asrın başında kavak yelleri esmesi sebebiyle onlarca Türkçe yazmak adeta bir züill derekesine itmişti. Şimdi meydan neşriyatta hemen hemen birkaç musevî muharrir, müellif ve mütercime kalmıştır.

Elimde mevcut nakıs bir not defteri mündericatına göre devr-i istibdatta telif, tercüme olarak Türkçe asâr neşretmiş olan gayr-i Müslim erbâb kalemlerinden bir kısmının tarih sırası nazar-ı itibara alınmamak üzere isimleriyle eserlerinden bazıları veche-i âtîdir.

Kostantinidi Efendi, (Meclis-i kebir maarif azasından idi) : (Yunanistan Kadim Tarihi)

Mihran Efendi: Fransızca İkmal-i Semaiyyenin Tasarrufu, (Romeo ve Juliet) Tercümesi

Vizental Efendi: (Tercüme-i Hakikat) ile sair gazetelerde mütercimlik mekatib-i aliyyede hocalık ederdi. Fransızca (Cep Lügati), (Usul-i Tedris Lisan-ı Fransavî) vesaire.

Minas Efendi. (Fenn-i Baytarî)

Nazarat Hilmi Efendi: (Tesrih-i Kanun-ı Ticaret) (Kodsivil Tercümesi)

Vahan Efendi: (Adliye nezareti müsteşarı idi) (Şerh-i Kanun-i Ticaret)

Tıngır Simon Efendi: (Avukat): (Şerh-i Kanun-i Ceza)

Yusufyan Efendi: (Mekteb-i Mülkiye Muallimlerinden idi) : (İlm-i Cebr)

İlyas Matar Efendi: (Hıfz-ı Sıhhat-i Umumiye)

Yunus Efendi: (Mütercim idi) : (Rusya'nın Ahval-i Siyasiyyesi)

Maksut Efendi: (Şab Sal) Fransızca Gramer Kitabının Tercümesi

İstepan Efendi: (Nev İcat Elif-Ba-yı Fransavî) (Jil Belas) Tercümesi

Terziyan Efendi: (Galatasaray Lisesi muallimlerinden idi) : (Elif-ba-yı Fransavî)

Cebrail Girgor Efendi: (Meşhur avukat) : (Hukuk-u Düvel) Muharrir-i Şehîr merhum (Sait Bey) ile beraber

Hünkâr Beğendiyan Efendi : (Evlenmek İster Bir Adam)

Vasilaki Efendi : (Londra Bî-çaregânı) : Roman

Yanko Efendi : (Şerh-i Kanun-i Ticaret)

Sergiz Agopyan : (Miftahü'l- Cenne) :

Miltiyadi: (Miftah-i Nizamâtı Esasiye-i Osmaniyye)

Kostaki Aleksiyadis: (İflas Şerhi)

Girgor Zehrebiyân : (Mebus) : (Ceza ve Hukuk-u Mürur Zamanları)

Mihran : (Muhâkemât)

Avramaki : (Hukuk-i Ticaret)

Yorgaki Efendi : (Mahkeme-i Temyîzden) : (Usul-i Muhâkemât-ı Hukukiyye)

Bafralı Yanko Bey : (Tabib-i şehîr) : (Yağların Tahlîlât-ı Kimyevisi)

Hekimyan Mıgırdıç : (İlm-i Nebatat ve Teşhiş-i iş'ab)

Antranik Bey : (Mektep-i Tıbbiye muallimlerinden idi) : (Hikmet-i Tıbbiye)

Vasil Neun Efendi : (Kimyager) : Kimya-yı Gayr-ı Uzvî

Mineciyan : (Nevzâd-ı Vatanın Sûret-i İnfâk ve Aışesi)

Otacıyan: (Kütüphane-i Sahn)

Agop Bey : (Kimya-yı Kanunî)

Marko Burangal Efendi: (Ter ve Terlemek)

وین Efendi : (Kesf-i Rüya)

Agop Boyacıyan : (Coğrafya-yı Tabî) , (İlm-i Hesap)

Yanko Efendi : (Emil oğlu) : (العلوم النائية حوامع)

Yuvan Efendi : (Milel Şarkıyye)

Yanni Vertu: (Müddehil Felsefe)

Tales Efendi: (İlm-i Defter)

Dimitraki Efendi : (Musikî)

Aleksan Efendi : (Mir'at-ül Hesap)

Avram Efendi : (Demir Yollar Hakkında)

Falciyan: Cümel-i Müntehaba-i Âsâr

Parsinyan : (Mükemmel Kozmoğrafya)

Aram Margosyan : (Hesap Tahlili)

Piyer Foskolo: (İstanbul'dan Amerika'ya Seyahat)

Sergiz Papaysan: Buffon

Pederos Efendi : (مدیطة السوحات)

Nirvani Dimitraki : (اینگ بوجی کھن تریبوس)

Sakir Ohanni Efendi : (Mekteb-i Mülkiye Muallimlerinden) (Mebadi-i İlm-i Servet)

Kardis Efendi : (Usul-i Defterî)

Torkumyan: Feylofsera

Dikran : (Lugat-i İkmal-i Fransuye)

Mikail Efendi : (Encümen-i teftiş ve muayene azasından idi.) Gunyet-i Lügat Fransızca

Serafim Efendi : (Gazete Mütercimlerinden), (Sarf u Nahiv) (Tatbikat-i Lisan-ı Fransavî)

Albert Efendi : (Rehber-i Frans)

Artin Efendi: Tuhfet'ül Fesah

Kalost Efendi : (Kör yahut Âma) Tiyatro

Alyan Efendi : (Simon Mari), (KızılSihirbaz) Mütercim Roman

Diran Papaysan : (Kış Geceleri) meşhur (Hayal) ve (İstikbal) gazeteleri muharriri ve (Monte Kristo) romanının mütercimi (Teodor Kasap) ile en sonunda (Sabah) gazetesi başyazarlığında bulunmuş olup başımıza meşhur (Diran Kelekyan), (Vizental) mütercim (Yanus) Efendi doğrudan doğruya (Matbuat-ı Osmaniyye) erkânından ma'mûttur. Öyle zannederim ki unutulmuş, hatıra gelmeyen bir bu kadar daha isim olacaktır. Gerçi gazetelerimizde olan mütercimlik ile meşgul birkaç Rum, Ermeni muharrir var ise de bunlar doğrudan doğruya neşriyat-ı sahip değildir.

Hamiş: Şu muhtasır cevval-i esâmin mutalaasında mütehakkim olunur ki gayr-i Müslim erbab-ı tahrir arasında sanata, edebiyata meyledenler adedi akl-ı kalîl mertebesindedir. Bunların kanun, hukuk, fen, lisan, sanat umdeleri tabaka-i evlada bulunmakta ve anasır-ı gayr-i Müslimenin arz-ı mesaisi hakkında mücmel olduğu kadar şayan-ı itibar bir fikr-i mahsus vermektedir ki bugünkü günde bile yine böyledir. (Ali Paşa) merhumun 1378 lâyiha-i umumiye idaresinde anâsır gayr-i Müslimenin, unsur-ı İslam'dan daha ziyade farklı çalışmakta ve devlet ve memleket idaresi hakkında daha esaslı malumat edinmekte olduklarını beyan ederek gözümüzü açmak zamanı gelmiş olduğunu ihtar ettiği günden beri altmış yıl kadar geçmiştir. Bana öyle geliyor ki hiçbir inkılap bizde husulî ehem olan (Cedit) i temenni edememiş ve cedit neşriyat ile mütegevvil erbab-ı kalem yetiştirmiş ise bile devede kulak kabilinden kalmıştır. Bu haldeki (mizah) bile aramızda ekseriye rezil ve kepaze olmaktadır.

Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: İtham Değil İhtiram

Tercüman-ı Hakikat'in İstanbul halk edebiyatına kumanda ettiği günlerden biridir, Hoca-i evvel, büyük başını eğmiş, çalışıyordu; odaya nahif, kumral, ufak tefek bir genç girdi; mahcup, muhteriz adımlarla yürüyerek efendi-i merhuma yaklaştı ve elindeki kâğıtları hep aynı tereddüt ve heyecan ile ona uzattı. Anlaşıyor ki Tercüman edebiyatının fikirlere hâkim olduğu devrede matbuat erkânı büyüklüğe şimdikilerin verdiği manayı vermiyordu ve onların genç kalemleri okuyacak boş vakitleri vardı. Ahmet Mithat Efendi, kumral genci dikkatle süzdükten sonra uzatılan müsveddeleri aldı, okudu, düşündü ve sordu:

- Bunları sen mi yazdın?

- Evet, efendim ben yazdım.

- Şurada gözümün önünde mabedinden birkaç sahife yazabilir misin?

- Yazarım.

- İyi, işte Halep işte arşın, haydi bakalım.

Kumral genç orada, Hüseyin Mellâh müellifinin gözü önünde eserinin alt tarafından bir iki sahife yazdı. Üstat bunları evvelkilerle mukayese etti ve hükmünü verdi:

- Sende nesir-i komik var; bu vadide çalışırsan büyük bir hikâyenüvis olacağın muhakkaktır. Eserini gazeteme tefrika edeceğim; istersen seni Tercüman'a daimi muharrir yaparım.

O genç, ilk eserinden beri süratle yükselerek ta ki hoca-i evvelin tahmini gibi Türk milletinin en büyük hikâyenüvisi mevkiine geçen üstadımız Hüseyin Rahmi idi ve Tercüman'a tefrika edildikten sonra kitap halinde tabb ve neşredilen eser, üstadın ilk eseri *Şık* bediiyesiydi Bütün üstad-ı edebin ilk eserleri meydandadır; bu eserler umumiyetle ya kendilerini takip eden eserler en iptidâisi yahut en mütekâmili olurlar. Muharrir ya ilk eserinden itibaren

gittikçe yükselerek nihayet şah devrini halk etmiş, yahut ilk eseriyle son kudretini tüketerek sanat hayatının mabedini onun müşfik aydınlığında yaşamıştır. İşte Nemide işte Eylül. Hüseyin Rahmi Bey, bu iki sınıf üstaddan hiçbirine benzemez, eğer *Şık'tan Ben Deli miyim* hikâyesine kadar bütün eserlerini gelişi güzel önünüze yığsanız hanginsin ilk ve hangisinin son eser olduğunu tespitte mütehabbir kalırsınız. O sanat hayatında mutedillik çekmedi, gerçi daima yükseldi, daima tedrici tekâmüle tabi oldu, fakat ilk eserini ortaya koyduğu dikkat zaten yüksek ve mütekâmil idi. Hakiki sanatkâr dalalet kat'ası budur.

Hüseyin Rahmi Bey için kimimiz muharrir, kimimiz edip diyoruz; bu nokta-i nazar ihtilafı muharrir ile edibi ayrı ayrı iki şahsiyet telakki etmemizden geliyor. Mamafih Hüseyin Rahmi Beyin büyük bir üstat olduğunu kabulde cümlemiz mütefekkiriz. Tahrir sanatında üstatlık, öyle bülend bir mertebedir ki bu mertebeye yükselmiş olanın artık muharrirliği, edipliği mevzu bahis olamaz. İki Arapça kelimenin çengeline takılarak düşünüp durmakta mana yoktur. (45) büyük eser şahadet ediyor ki Hüseyin Rahmi Bey yalnız Türk edebiyatında değil, bütün edebiyat sahibi milletlerde emsali onlarla sayılacak kadar az yetişmiş müstesnalarından biridir. Bir üstat tahrir, bir üstat edip, bir üstat tefekkürdür. Onu görmek için yüzümüzü çevirdiğimiz o temeyyüz ve çok yüksek nasiyyenin bariz hatlarını çizmek bizim elimizden gelmez; hep neşrettikleri muhtelif tarihlerde okuduğumuz (45) eseri fasılasız bir sami ile tettebbu ve tahlil ederek Hüseyin Rahmi Bey'in sanat hayatını yaşamak ve bu hayatın dönüm yerlerinde nazar-ı idrakimizi onun şahsına ve muhitine mütekebilen müesser olmuş şahsiyetler hadiseler, serencamlar ile birlikte yürümek, sonra bu uzun ve yorucu mesai neticesinde üstadın sima-yı sanatını bariz ve gayrimahsus bütün hudut ve elvanıyla tasvir etmek, istikbalin maverasından beklenecek bir hizmettir. Eğer biz sadece onu sevmeyi, sanatına hürmet etmeyi ve dehasına hayran olmayı bilir ve bildiğimizi bilfiil gösterebilirsek hissemize düşen vazifeyi yapmış, borcumuzu ödemiş oluruz.

Hüseyin Rahmi Bey'in büyük bir üstat olmasında ittifak vardır demiştim. Bunu biraz tamik etmek isterim. Türk milletinin yetiştirdiği şairlerden, ediplerden, hikâye ve piyes muharrirlerinden hiçbiri Türk hayat-ı içtimâyesini onun kadar derin ve çıplak görmemiş; görmüş olsa bile onun kadar hakikate yakın bir vuzuh ve katiyetle göstermemiştir. Hususî hayatını feragat ve inziva içinde geçirmekten zevk alan Hüseyin Rahmi Bey mensup olduğu cemiyet-i medeniyetin için için işleyen yararlarını duymuş, onların ıstırabını kalbinde çekmiş, cemiyetle birlikte müteessir ve müteellim olmuş ve daima havf ve rica edişlerinin fevkinden cemiyete hitap etmiştir. İnzivasından mamul edilmeyen bu vukuf, üstadın esrar muvaffakiyetinden biridir. On beş yirmi seneden beri odada oturur çamlarla söyleşir, haftada yahut iki haftada bir İstanbul'a gelir sonra yine harîm-i itikâfına çekilir; fakat Türk'ün hiçbir hutvesi, hiçbir cümlesi onun nazar-ı takibinden kaçmaz; bu zihniyet ve yaşayış tahvilleri üstadın tecrübesi önünde takdis ve tevâle etmiş gibidir. Bu sebeptendir ki eserleri intişar tarihi sırasıyla okunduğu zaman kara, hayat-ı içtimaîmizin tekâmülünü adım adım takip ederek hâl-i hazıra gelir. Mevzuunu, mevzuun esası ve fûrû'unu mahallileştirmekte Hüseyin Rahmi Bey kadar muvaffak olmuş romancımız yoktur. Muhalledât-ı edebîyemizden hemen hepsi, yalnız ism-i has değiştirmek suretiyle ecnebi lisanlardan mütercim gösterebilirsiniz; yalnız Hüseyin Rahmi Beyin eserleridir ki semt ve insan isimlerini tebdil etmekle onları Türk edebiyatının yerli milli olmak huhusiyet-i mümtaziyetinden ayırmak kabil olamaz.

Deniliyor ki Hüseyin Rahmi Bey de mevzuu bolluğu yoktur; her kitabı mevzuunu aynı menbadan almıştır, hemen her kitabında kaynana, gelin, baba ve evlat, zevce ve metres, birçok da aşçı ve uşak, sonra serseriler ve külhanbeyleri, işte bu ve daima bu. Fakat hakiki hayat hikâyelerinin sahnesi daima aile ocağı değil midir ve tarafımızda vukua gelen hadiseler mevzularını aileden, ailenin erkân ve teferruatından alıyor. Cemiyet hayatını tahrik eden kuvvetlere beşerin ihtiras ve infiâli menba olmuyor mu? Hüseyin Rahmi Bey Türk kitle-i milliyesinin cez-i fertleri, terkip ve teşkil unsurları olan Türk ailesine değil de nereye, hangi mastar mevzuata müracaat edecekti? Dikkat

edersek şekillerle, muhtelif renklerle tekrar edip durmakta olduğunu görürüz. Bir yüzünde birçok insan, lakin birkaç sebep ve birkaç netice vardır; bu birkaç sebebin tesiriyle o birçok insan arasında hep aynı hikâyeye cereyan eder ve sebeplerin sevk ettiği neticelere vasıl olur. Üstadın eserlerinde varlığı iddia edilen mevzu vahdeti işte bu hakikatinden gelir. Mamafih Hüseyin Rahmi Bey, mevzu vahdetini cereyan tarzlarının tabiattaki renkleriyle boyamakta ve hadiseleri geniş bir ihtilaf manzar vermekte tabiata pek yakın bir kudret göstermiştir. Aralarındaki mevzu aynını sezebilmek için mesela Mürebbiye ile Tesadüf'ü, Metres ile Cehennemlik'i Nimetşinas'ı ile Billur Kalp'i hurde-senc görüşle tettebbu etmek lazımdır.

Hüseyin Rahmi yeni diğer büyük hikâyenuvislerimizden ayıran bariz bir hususiyette eşhâsı her gün konuşup selamlaştığımız insanlardan almakta gösterdiği muvaffakiyettir; bu muvaffakiyettir ki hikâyelerini lokalize etmiştir. Hüseyin Rahmi Bey de eşhâs kadar sahnelerde yerlidir. O, ne mabedlerin ihtişamını, ne muhatapların şiiirini, ne tûlu ve grupların İstanbul'a mahsus güzelliğini tasvir eder; lakin onu okurken halk ettiği şahısların gölgesine basarak, hüviyetine girerek İstanbul'un en uzak köşelerini gezer, en harap türbelerini dolaşır, en hususi yeniliğine hulûl ederseniz ve bütün bu keşif ve güzâr esnasında gördüğünüz İstanbul sahneleri, kokladığımız İstanbul havası ve seslerini işittiğiniz insanlar İstanbul ahalisidir. Bir romancı için eşhâs-ı intihaptan sonra o şahıslar gibi düşünmek, o şahıslar gibi konuşmak mecburiyeti baş gösterir; üstat şahıs intihabı kadar bu iki mecburiyeti galebe etmesi şayan-ı hayrettir. Halk ettiği şahısları düşündürmek ve konuşturmak göstermiştir ki insan muharririn ayrı ayrı eşhâsın beynine, kalbine girdiği, o âlimler de uzun tecrübe seneleri geçirdiği zehabına düşer. Bu muvaffakiyet karşısında hayrete düşen bazı münekkitler üstadın eserlerini ortaoyununa teşbih ettiler; zira o eserler de her mütehassıs kendi kıyafetiyle görünüyor, kendi dimağıyla düşünüyor, Türkçeyi kendi şivesiyle söylüyordu. Ve üstadın kudretine bu teşhisi koyanlar, her gün gözlerinin önünde cereyan eden vakanın ortaoyununa benzediğini düşünmüyorlardı. Hikâyede mükâleme müşkülâtını muharrir lisanından tarif ve tahlil sahifeleriyle bertaraf etmek güç

değildi; mesela Halit Ziya Bey ibda' ettiği o müebbet ve bu güzide hikâyelerinde eşhâsı konuşturmaktan ziyade düşündürmeye ve mekânların yalnız tarif ve tahlilini vermeye meyletmiştir. Hâlbuki Halit Ziya Beyin mevzuları hemen daima husus arasında yüksek mahâfilde cereyan ettiği için eşhâsı kendi kafalarıyla düşündürmek, lisanlarıyla konuşturmak güç değildi. Halide Edip Hanım, mevzu aldığı husus-ı zümreyi muhakeme ve mükaleme ettirmekte gerçi buna bir kudret göstermiştir; fakat bu zümre, Türk heyet-i içtimaiyyesini teşkil eden zümrelerden yalnız biri, yükseği, münevver ve mütefekkeri, nihayet kendinin mensup olduğu ve his ve fikrine yabancı kalmadığı bir zümredir. Kalp Ağrısı'nda Hasan, Zeyno ile beraber Gülhane Parkından çıkarken ahdanasından iki şahsın tecavüzüne uğramış ve o pek müstesna eser muharririn yabancı kaldığı zümreden iki şahsın müdahalesi ile tehlikeli bir sarsıntı geçirmiştir; bize Seviye Talip, Handan, Mev'ud Hüküm ve Kalp Ağrısı bediyelerini veren kalem mensup olduğunu zümrenin haricine çıktıkça böyle sürçmeye, sendelemeye ve sarsılmaya mahkûmdur. Eşhâsı görünür görünmez bütün heves ve secayasıyla yaratmak ve eserin nihayetine kadar öldürmeden yaşatmak hususunda Çalığı pek vaatkâr idi; lâkin Reşat Nuri Bey (Dudaktan Kalbe) ile zaafa düşürdüğü bu vadiyi (Damga) da unuttu ve yalnız piyeslerinde hatırladı.

Şimdi adab-ı umumiye mefhumuyla ona muvafakat veya muhalefet duasına geliyorum. Her şeyden evvel adab-ı umumiye mefhumunun tarihinde müşkülata düşmekte olduğumuzu kaydettim. Bu mefhumun dünkü tarifi ile bugünkü tarifi arasında geniş bir uçurum vardır. Dün ayıp olan tavır ve hareketler bugün kısmen mübâh, kısmen mukteza-yı edeb olmuştur. Öyle serbest ve şehvani şerait altında yaşamakta biz ki eğer yarım asır evvel ölmüş olan bir İstanbul Türkü dirilerek aramızda birkaç gün dolaşacak olsa heyecandan kahrolur ve çıktığı mezara diri diri uzanarak kendini kendi elleriyle defnederek; zannedilebilir ki yarım asır sonra doğacak bir İstanbul Türkü bugünkü yaşayışımızı zevksiz, neşesiz ve mutaassıp bulacaktır. Eğer adab-ı umumiyeye muhalefet demek görenleri hicabından kızarıp terlemeye mecbur edecek hareketleri ihtiyar demek ise resim, kitap derce-i tâliyyede

kalmaktadır. Bizce mazar olan, hırs-ı hayvanatımızı tahrik eden şeydir ve Hüseyin Rahmi Bey de bu hususiyet yoktur. Mesela (Karanfil ve Yasemin) de bazı sahneler, bazı tasvirler, bazı teşrihler ve vardır ki size (Zambak) bâhnâmesinden müştehi ve muhrik kokular getirir, hâlbuki Hüseyin Rahmi Bey de açık sahneler hiçbir vakit iştihanızı tahrike hizmet etmez, bilakis sizi husumet ve istikrâha sevk eder. Eğer (Ben Deli miyim) hikâyesinde Kalender Nuri lâubali düşünüyor, lâubali konuşuyor ve lâubali hareketler irtikâp ediyorsa bunları yapan Hüseyin Rahmi Bey değil, Kalender Nuri'dir ve Kalender Nuri bir yarım akıllıdır. Üstat, hayatı tahlil ettiği bu yarım akıllıya tam akıllıların hayatını izafe etse idi işte o vakit sanat namına nihayet işlemiş olurdu. Makam-ı iddia (Ben Deli miyim) romanına karşı adab-ı umumiye muhalefet davasını tahrik etti. Perşembe günü başlayacak olan muhakeme, bu duayı bir karara başlarken son telakkiye göre adab-ı umumiyenin neden ibaret olduğu anlaşılacak ve ona muhalefetten sakınmak imkânı hasıl olacaktır. Bizim maksadımız davanın muhakkak olup olmadığına karışmak değil, vakit karilerinin gözleri önünde büyük üstada karşı eskiden beri beslediğimiz hayret ve ihtiram ile baş eğmektir. Muhakeme, şüphesiz adilâne bir karar verecektir; efkâr-ı umumiye ise kararını çoktan vermiştir.

Miyan BERZEK: Unutulmuş Bir Türk Şairi Bîdil

Türk tarih-i edebiyat sahasında mümtâz bir Türk sîması maalesef hariçte kalmıştır: Mirza kadar gerek yeni gerek eski edebî ve tarihî eserler ve mecmualarda mumaileyh hakkında hiç izahata tesadüf edilmiyor. (Bî-dil) gibi insanî bir gaye beslemiş hilkat-i insan hakkında devrinden çok evvel tekâmül nazariyesini kabul etmiş, zıll, taassub, cehalet, taklitçiliğin ve merasimperverlik gibi hallere karşı mücadele açmış olan radikal bir hekimin Türk tarih-i edebiyatında ihmal edilmiş olması mûcib-i esîfdir. (Bî-dil) gibi yüksek bir mefkûreye ve 'âlî hasletlere mâlik bir Türk hekimin (Farabî, İbn-i Sînâ) gibi hekimlerimiz mısralarında hürmetle yâd edilmesi icap eder. Nasıl ki Türkistan, Afganistan, Hindistan gibi hittalarda ta eskiden beri hürmetyâd edilmekte ve eserleri sevilerek okunmaktadır. (Bî-dil) in asıl ismi (Mirza Kadir) dir. (Bî-dil) تاج‌الملک Ecdâdı meşhur Babür padişah zamanında (Mirzalık) [1] memuriyetiyle Türkistan'dan, Hindistan'a gidip (Bengal) vilayetinde tutun ederek kalmıştırlar. Bu muhacir Türklere (Azimabad) şehrine yerleşen bir büyük aile arasında Bî-dil dünyaya gelmiştir. (51-35) Bî-dil'in eyyâm-ı tıfliyyet ve şebâbeti Azimabad şehrinde ailesi nezdinde geçmiştir. Pek küçükken babası vefat etmiş, annesi ve amcası kendisini terbiye etmiştir.

İptidai tahsilini bitirdikten sonra medreseye girmiş ise de birkaç sene sonra amcası Mirza Kalender'in tavsiyesi üzerine medreseyi terk ve mütasavvıf zümresine duhul etmiştir. Zaten Bî-dil'in tab'-selisi pek sakamete uğrayan medreselerin hayatıyla bir türlü uyuşamıyordu. Bu tabiatı (gazeliyat)ının Taşkent tab'ı - (107) inci sahifesindeki bir kıta resmi vazıh surette gösterir. Meali şudur: Medreseleri ilim için bir matem yeri addetmeli isek o radde insaf kanlara gark edilesi feryat ile ağlıyor. Medreseden hiç ses çıkarmadan kaçmalısın. Yoksa hiddet ve taassup ile ortaya derhal bir misale çıkarılacaktır.

(Bî-dil) medreseyi terk ettikten sonra bir müddet Bengal'deki şehzadelerden (Mehmet İsmail Han) namlı birinin memuriyetinde bulunmuş ise de şehzadenin kendisini methettirmek istemesi üzerine bu memuriyetini terk ederek beray-ı tahsil (Dehli) şehrine gitmiş orada tasavvuf felsefe ruhiyat tetkikatına koyularak birçok eserler okumuş marûf ilme ve feylesofların fikirlerine aşına olmuştur. Hint Brahmanları ile de musahabelerde bulunarak Hint felsefesine ruhiyatına vakıf olmuş, bundan sonra meşhur eserleri yazmaya başlamıştır. Bî-dil gerek nesir ve gerek nazımda yeni bir üslup icat etmiştir. Bütün eserleri bu tarz ifade ile mümtazdır. Bu üsluba göre şiirlerin mısraı evveli müddeayı teşkîl eder. Mısraı sâîsi delil ve şahitlik vesikası îfâ eder. Nesirlerde de serd müddeâ edildikten sonra mabeynî tabî hallerden bir misal gösterilir. Bu tür beyandan mesneviyatı müstesnadır.

Bî-dil'in bilhassa gazellerde kullandığı mecaz ve istiareler gayet mücez ve latif ve son derece halâvetlidir:

Gazeliyatının 32'nci sahifesinden aldığım bir beyit bunların güzel bir misalidir. Meali şudur: Senin de kalbin varsa aydınlat da neşe ve tesir sahibi ol. Keyifli ve tesirli olmak sade üzüm tanesine mahsus hal değildir. Zamanın müşkilesinden şikâyeti muhtevî olan şu beyit de buna değer bir misal temsil eder. Meali: Zalimin doğru görünmesine bakarak emniyet etmek olmaz. Mızrak da doğrudur ama diğer salahlara ekseriyetle daha mühlik yara açar.

Bî-dil de birçok Türk âlimler gibi bulunduğu muhit ve aldığı talim ve terbiye icaben eserlerini Farsî lisanında yazmıştır.

Eserleri ilmî, edebî, içtimaî, felsefî, ahlakî ve tarihidir. Ender olarak aşkî eşârı var olsa da gayet nezih ve ruhnevâz felsefe ve fecâyî-i aşkıyyeyi tasvir eder. Mûcî ve mizahi şiirleri yoktur. Bî-dil'in geçen şairlerden hiçbirinde olmayan mümtaz bir hasleti daha vardır: Emirlere, sultaniyye ve medh yazmamıştır. On büyük eserini gözden geçirir iseniz hiçbirinde medhe ait bir şiire veya nesre rastlamazsınız.

Bî-dil mütegalibe görünen ve payidâr kalmayacakları er geç sükût edecekleri kanaatiyle yaşamıştır. Bu hususta yazdığı şiirlerden şu mısraları ruhlu ve şümüllü buluyorum: "Zulüm ve fesat cehd gayesine varmıştır. Senin

gurur ve hezimetin ne zamana kadar feryatlarımızı susturabilir? Zalimlerin yerleri en son münafıkların nasibi olacaktır. Nasıl ki ateş mahvolur da yerini (kül)lere bırakır!” Bî-dil’i tanımak için onun zamanındaki cereyân-ı efkâr ve hâlet-i ictimaiyyeden bir derece olsun haberdar olmak icap eder: Umûm-i Hindistan’a iki sene padişahlık eden meşhur Ekber zamanında Hint efkâr-ı ‘ammesinde yeni bir cereyân başlamıştır. Bu cereyânın ameli ve terki Ekber’in kendisiydi. Ekber idare hükümetinde yalnız bir millet ve bir dine istinat etmeyip bütün milletlere, dinlere bir nazarla bakıyordu. Bunu bir tedbir olarak değil, belki kanaat ve meslek olarak yapıyordu. Ekber’e göre dinlerin iyilikleri olduğu gibi fenalıkları da vardı. Aynı zamanda esasları ve gayeleri bir idi. Bir dini diğerine tercih etmek doğru değildi.

Bu fikir ve kanaat ile her milletin temellerini ve ruhânilerini huzuruna cem’ edip ilmî meclisler akit edip, bunların fikirlerini bî-tarafâne dinler ve kaydettirirdi. Aynı zamanda Hindistan’ın her tarafında dinî, ilmî, fikrî mübaheseleri serbest bırakmıştı. Bu hal devam ettikçe fikirlerde inkişâf, zihinlerde muhavvil, ibadetlerde tebeddül husul bulunduğu gibi ilim ve sanat da gittikçe terfî ederd. Ekber ahir ömründe bir din tesis etmeyi necat karara almış ise de buna muvaffak olamadan vefat etmişti. Ekber’in bu icraatı tamamıyla halk arasında birçok zümreler vücuda getirmişti. Ekberin vefatından sonra din hamileri, mutasavvıflar, feylesoflar... Yeni zümrelerin fikrî mücadeleleri hadd gayesini bulmuştu. Bu vesile ile muhtelif maksatların felsefesi edebiyatı, ruhiyatı, ahlakı diğer milletler tarafından öğreniliyor, bu hususta büyük büyük eserler yazılıyordu.

Aynı zamanda memleket son derecede ileri gitmişti. [2] Bu cereyânın en parlak ve müdebdeb zamanı Ekber’in torunu Şah Cihan’ın devr-i saltanatı idi.

Bî-dil işte böyle münevver, muhteşem, aynı zamanda çok mağrur ve mütefessih bir devirde dünyaya gelmiş ve o devrin halas-ı ictimaiyyesine göre eserler vücuda getirmiştir. Hicrî (1133) de Dehlî şehrinde vefat etmiştir. Bî-dil’in bugün malum olup da yalnız Şark’da neşredilen eserleri şunlardır:

- 1- İrfan (İlmî ve terbiyevî. Mesnevi)
- 2- Tûr-i Marifet (Tasavvûfî. Mesnevi)
- 3- Nûkât (Felsefî. Mesnevi)
- 4- İşarat ve Hikâyât (İctimâî. Mesnevi)
- 5- Rukaât (Tarihî. Mesnevi)
- 6- Tılsım-ı Hayret (Felsefî. Mesnevî)
- 7- Muhit-i A'zam (Felsefî. Mesnevi)
- 8- Gazeliyyât (Edebî ve Ahlakî)
- 9- Rûbaiyyat (Edebî ve Ahlakî)
- 10-Kasail (Tarihî)

Bu eserler Hintli şair Molla Hüseyin Sahib nezdinde eczâ halinde bulunurken mumaileyhin hahişiyle tüccardan: Mergilanlı (Molla Abdülhekim) ve Keşmirli (Muhtar Şah Sahib) tarafından (Kalemât-ı Bîdil) namıyla Bombay şehrinde (1299) da tabb edilmiştir. Cem'en mutad-ı kîtâda bin sahife kadar tutar. Garibi şu ki bu eserler hakkında izahat veren ve onları tahlil eden müsteşrik de malum değildir.

Türkistanlı : Miyan Berzek

1. Mirza kâtip değildir. Vekile-i Hindistan'a hicret eden Türklerin evlatlarına (Mirzabân) denilirdi. Mirzaların aralarında Türkçe az kalmış ise de Türk oldukları unutulmamıştır. Bunlardan bugün memuriyetlere irtika edenler vardır.
2. Bugün Hindistan'da o zamandan kalma Türk asâr-ı medeniyet karşısında hayret içerisinde kalmamak kabil değildir. Bilhassa (Delhi, Akra) şehirlerindeki tarif kabul etmez derecede sâlimdir.

Refik Ahmet [SEVENGİL]: Nedim'in Kabrinde

Şâir Nedim, edebiyatımızın asırların üstünde çınlayan bir ak kumkumasıdır. Efsanevî his ve hayal ilminin şen sesi, iki yüz sene sonra, dün Karacaahmet servilerinin serin gölgeleri altından meclûblarının ruhlarına yeniden akisler bırakmıştır.

Nedim, 1143 Rebî-ül-evvelinde ihtilâl esnasında damdan dama atlayıp kaçarken düşüp ölmüştü; iki esir edebiyat âlimi sanatkârın cesedini ihtilâlin karışıklığı içinde sokaklarda sürüklendirilip parçalandırılmış ve bir tarafa atıvermiş sandı. Billûrin mısralarında ruha süzülen terennümlerle içlerinden inşirâh ve mestî ettiklerinin açılıp genişlediğini duyanlar, sanatkârın ölümünü takip iden igtirabla içlenmekten geri kalmadılar. Edebiyat için kısır olan son seneler, edebiyat tarihi için ehemmiyeti istismar edilemeyecek bir hadiseyi doğurmakla mümtazdır: Nedim'in mezarı bulunmuştur.

Üsküdar'da Karacaahmet türbesinin senelerden beri ârif ve zarîf kimseleri sakfı altına toplamakla marûf tarihî Çiçekçi Kahvehanesi karşısındaki kısmında ve yola hemen birkaç adım mesafedeki baştanbaşa yosun tutmuş, yüzü örtülmüş dik taşlı mızrak Nedim'e aidiyetinde birkaç sene evvel Halil Nihat ve Köprülüzâde Fuat Beyler ittifak etmişler, Mamafih kitâbenin Nedim'in şûh ve şâik ruhuna uygun olmayan ağır başlı satırları bazı zihinlere tereddütler çizmiştir.

Birkaç gün evvel vukû' bulan bir keşif, bütün bu şüpheleri izale edecek mahiyettedir. Şair Üsküdarlı Talat Bey, Milli Mecmûa müdürü Mehmet Mesih Beyle beraber bu kabrin etrafını dolaşıp tetkik ederken Talat Bey, Nedim'in mezarına metre mesafedeki parkın kitabesini örten yosunları bir kiremitle kazıyıp temizlemiş ve mezar taşında şu mısraların mahkûm edildiğini görmüşlerdir:

Mâder-i müşfikası âzim-i şehrah-ı bakâ
Olıcak emr-i Hudâyile Nedîm-i zârın emr

Gelip iki gözüne yâş dedim târihîn

Sâliha kadına cây ede behiştî Mevlâ

“Nedimzâr” annesinin mezarı başında ağlayıp, ilk kelimelerdeki sarf ü nahv hatasını veznin zarûri ilcââtına atfedilirse kıtanın heyet-i umumiyesindeki kibar ve içli eda ve imalelerin tatlılığı bu mısraların büyük Nedim’in kaleminden çıkmış olduğuna hiç şüphe bırakmaz.

Kıtanın muhtevası olan tarih, ebced hesabı ile 1124 senesine işaret ediyor. 1224 Nedim’in ölümünden 19 sene evvelki zaman demektir. Salha kadının yanibaşına uzanan kabir taşındaki kitabe ise şudur:

Nedîm Ahmed Efendî kârı tederîs idi rûz ü şeb
Ulûm içre kemâle ermiş idi ol safî-meşreb
Hitâb-ı İrcî erdikde sem'ine deyüb lebbeyk
Koyub cân ü cihânı kıldı kurb-i Bâri'yî matlab
Revâ ola düşerse fevtine işbu du'â târih
Nedîm olan nedîm-i Şâh-ı ceyş-i enbiyâ yâ Rab

Anlaşılan şudur ki ihtilalde damdan düşüp ölen Nedim’in cesedi dostları ve talebesi tarafından gizlice Üsküdar’a getirilip Karacaahmet’e annesinin yanı başına defnedilmiştir. Birkaç sene geçip ihtilalin asabiyeti ve şiddeti unutulduktan sonra aynı dostlar Nedim’e bir mezar taşı dikmişler ve kitabesine Nedim’in yalnız müderrisliğine ait evsâfını kaydetmişlerdir. Kitabenin nâzımın hayat takıyyeleri, rind Nedim’i iyi adam göstermek kastıyla saf meşrep yapıp çıkarmıştır. Nedim’in Üsküdar’da oturmasına ve Üsküdar kadılığı yapmasının kendisine Üsküdarlılar da çok teveccühkâr hisler tevlihd ettiği beyan edilmektedir. Bu hal yukarıdaki mülâhazaları te’yîd eder, zannolunur.

Dün Nedim’in meclûbları bu mezarın başında toplanarak ihyâ-yı tahassüsât ettiler. İhtiyar şair Üsküdarlı Talat Bey sordu:

Ey Nedim, ey bülbül-i şeydâ niçin hâmûşsun
Sende evvel çok nevâlar güft ü gûlar var idi

Dünkü ziyarete Üsküdar Selimhan Numune Mektebinin küçük yavruları, şen cıvıltılarıyla renk verdiler. Esasen Nedim'in kabri başında geçirilen dakikalar ziyaretçilerine verdiği uhrevî bir hüznün değil, toprağın altındaki sanatkâr kalbin, toprağın üstündekilere asırlardan beri dökmekte olduğu zevk ve hatta şelalesidir.

Vakit, sayı: 2442, 15 Teşrîn-i Evvel 1924, s.2

Refik Ahmet [SEVENGİL]: Memleket Edebiyatı

İstanbul'da edebî hareket sermâ-dîde "Servet-i Fünûn" ile nev-demîde "Millî Mecmua" nın sütunları arasında sıkışıp kalmış, nefes almak için çırpınır dururken Anadolu'dan yer yer yeni edebiyat mecmuları isimleri işitiyoruz.

"Servet-i Fünûn" u bir müzeyi dolaşır gibi okuyoruz. Felsefe, ruhiyat ve ale-l-umûm ilim sayfeleri dolgun ve olgun olan "Millî Mecmua" edebiyat namına – birkaç mahdûd satır istisna edilirse- maalesef ekseriyeti sanat liyakat ve kıymetinden mahrum takırtılarla sütunlarını doldurmaktadır.

Anadolu'da İzmir, bir vakit "*Güzel İzmir*" adlı bir güzel mecmua kazanmıştı. Yazık ki kazanmasıyla kaybetmesi bir oldu. Afyonkarahisar'ı'nda bir müddet intişâr eden "*Nur*" adlı bir mecmua vardı ki karilerine eski zarf içinde leziz ve nefis mısraları sunduğu oluyordu. Adana'da zaman zaman üç beş yapraklık mecmualar çıkar, batar. Erzurum bir muallim mecmuasına maliktir ki içinde – belki de haklı olarak – en az bulunan edebiyattır. Konya'da bir zaman "*Yeni Fikir*" adlı hatta İstanbul'u tatmin edebilecek bir ilim mecmuası neşredilmekte idi. Balıkesir'de bazı münevver zevât "*Çağlayan*" adlı bir mahfil ve bir mecmua ile irfanımıza hizmet etmeye çalışıyorlar.

Ankara'da intişâr eden "*Türk Yurdu*" nu herkes biliyor. Karadeniz kıyılarından akseden içli ve özlü bir hasret sesinin benim içime bıraktığı sıcak ve samimi tahsisin heyecanı içinde yazdığım bu satırlarla karilerime Giresun'da çıkmakta olan "*İzler*" den bahsetmek istiyorum.

On beş günde bir İstanbul'un "*Millî Mecmua*" sı hacminde güzel resimler, güzel çerçeveler, güzel bir tabla muntazaman intişâr etmekte olan bu mevkutenin isminin altında "*Anadolu'nun İyilik ve Güzellik İzleri*" kelimeleri vardır.

İyilik ve güzellik izleri... Bağrı yanık Anadolu'nun yürekler acısı bir hüsrân ve hicran ile mahrum ve müştak olduğu izler!

En geniş bir hüsn-ü niyetle, memleketin het bucağında çıkmakta olan mecmua ve gazetelerin hepsinin bu ideali takip ettiklerini kabul edelim. Heyhat acıdır, fakat doğrudur: Bunların hiçbiri istenileni yapmış olabilmekle mümtaz değildir!

Giresun'un "*İzler*" i de daha düne kadar arkadaşlarından yarım parmak öne çıkmış bir vaziyette görünmüyordu; onun edebiyat sayfeleri de ötekiler gibi hiçbir hususiyet ve kıymeti haiz olmayan yeknesak ah vahlarla dolu idi. Hâlbuki bize bundan çoktan âbâ geldi.

... Düne kadar diğerlerinden farksız olan "*İzler*" in son gelen nüshası - ki on üçüncü sayıdır - yalnız Anadolu matbuatına değil, fakat İstanbul neşriyatına da takdim mazhariyetiyle hala dardır: Görene görmeyene, bilene bilmeyene yeşil Giresun'u üç beş küçük mısraın çerçevesi içinden ta canımıza tevdi' ederek aziz bir sevgi, bir hasret, bir sızı halinde veriyor.

Bize bir memleket edebiyatı lazımdır. Bir edebiyat ki bize bizi söylesin, bizim derdimizi hüsrânımızı, hicranımızı ağlasın; ıstırabımızı bestelesin; bize bizi sevdirdin...

Memleket toprağının altındaki kıymetlerle beraber ve aynı zamanda üstündeki kıymetlerden, üstünde oturanlardan, üstünde oturanların tahsis ve tehyîcilerinden, rabitalarından, aşklarından başka bir şey değildir; bir edebiyat olmalı ki bize memleketi sevdirdin!

Radi' ve sakin Giresun'un "*İyilik ve Güzellik İzleri*" ilk bize bu edebiyattan güzel bir numune verdi. Bu mecmuanın son gelen sayısında uzun yıllarını gazetede geçirmiş bir Giresunlunun Giresun için yazmış olduğu bir şiir var. İmzası "*Can*" dır. Bu, şairin hakiki ismi midir, değil midir, bilmiyorum; fakat şunu anlıyorum ki her kim ise ve her nerede ise bu, yanık bir kalptir, küllerinin üstünde hasretin ..... [sayfa katlanmış] ta can evinden yakan elleri dolaşmış bir [sayfa katlanmış] memleketini sevmiş, memleketini özlemiş memleketini şimdi hiç bilmeyenlerin hiç görmeyenlerin içine bir

özleneni ..... Geliniz, hüsrânı beraber duyalım, beraber içlenip beraber duyalım:

Giresun lehçesinde (cıdık) elastiki demekmiş. Şair memleketini anarken hatırına önce fındık ağaçlarının tutam tutam dolu dallarının, üstündeki mahsulün bereket ve ağırlığından sallanarak alçalıp yükselmesi geliyor:

Fındığı olgunlaşan
Dallar şimdi cıdıktır.
Ey yurttan ayrılan (Can)
Nasibin hıçkırıktır.
Ararsın yıldan yıla
Sevinci, "Nerede?" diye
"O cennet adlı sıla
Yok mu kaderde?" diye.

Şair, bu başlangıçtan sonra bize memleketinin sulu boya gündüz resmini çiziyor:

Yanaşırlar bir âfili
Sorgu çizip de kabuklar.
Konuşarak –tan- kuşdili
Komşu kızlar iç ayıklar
Vinçler durmadan garıldar,
Kışner şilepler at gibi.
İskeleye dek hamallar
Uzanır bir halat gibi.
Gider karın gere, gere
Dik kulaklı geniş çapar [1]
Fındık yükler gemiler
Döner de Lonca [2] ya sapar.

Müteakip mısralarda Giresun'un akşam manzarasını görüyoruz:

Gölgesini suya banar,
 Şu Lonca'nın var bir suçu.
 Akşamları sessiz yanar
 İnce, zarif burun ucu. [3]
 Tutun bir ah gemilerin
 Enginde siyah sorgucu.
 Bayır [4] da camlar tutuşmuş,
 Gökler olmuş renk kaynağı.
 Ortalık sanki uyumuş, Garipsemiş Dikmen Dağı [5],
 Dikmen Dağı, Dikmen Dağı!
 Ne kavmış aşkın bağı.
 Ölüm gelse dindiremez
 İçimdeki sağanağı!

Giresun'un gece manzarasını tespit eden mısralar, bir mehtap gecesinde ra'şeden sermest kalbe ufuktan ufka uzanıp giden engin bir besteden damla damla düşen nağme gibidir:

Uzakta kalmış Melikli (6)
 İzlete dalmış Melikli;
 Orda zümrüt düğme ile
 Gece göklerle ilikli.
 Destek tutar Gedikkaya (7)
 Ablak yüzlü şirin aya...
 Saytaş (8) der ki: Yorgun Kale
 Başını göğsüme daya!

Şairin lehçesindeki mahalli hususiyette ifadesine bir başka belagat veriyor. Üzümler nasıl salkım salkımsa fındıkların da öbek öbek duruşuna

Giresunlular “Çotanak” diyorlar. Şair, Giresun gecesini anlatırken bu ifadeden istiare ediyor:

Kumyalı'da [9] düşmüş suya
Yıldızlardan bir çotanak...
Gölgeleri ay duruyor,
Hanlar ışık püskürüyor
De...y tabakları deresinde [10]
Yine köpekler ürüyor...

İşte garip ve yoksul, mahzun ve mahrum yurdun bütün nasibi...
Altında bin bir felaket ve facia saklayan basık damlar bir ölü sükûnu içinde
uyurken gecenin bir ufkundan bir ufkuna halka halka akseden, yalnız
köpeklerin acı sâmia-hıraş ulumaları değil midir?

Şair, gurbette memleketinin panoramasını böylece gözünün önünden
geçirdikten sonra Minik adlı küçük ve sevimli köpeğinin, karşısında bu
hasrete aşına gözlerle, mahzun mahzun yüzüne baktığını görüyor:

Yavru Minik, garip Minik!
Kulakların niçin inik?
Seni de mi yoksa yaktı
Hasretiyle yeşil Canik?

Biz Samsun'a Canik deriz, köylüler Giresun'a Canik diyorlar. Şair, yeşil
Canik'in ismini anınca tahassürî bir düğüm halinde boğazına gelip tıkanıyor,
gözleri doluyor:

Anılınca güzel adı
Gözlerim bak, doluksadı
Firkatin çok acı tadı...
Kahpe felek, durmadan sun!

Bu sessizliği dağlayan
Değirmendeki ağlayan...
Var tenhada bir ağlayan
Senin için Şen Giresun!

Türk edebiyatı çoktandır böyle içten ve samimi, böyle mahalli ve güzel bir Őiir görmemiŐti. Giresunlu Őairin teknik cihetinden belki dűŐük denilebilecek mısraları da var. Fakat ne olsa, ruh öyle ve cana yakın ki bunun sıcaklığı ve samimiliği yanında cismin ufak teknik kusurları göze arpmıyor.

Beyitler Türk edebiyatını zora uğratır mı, dediler. Türk, öyle hâileler gördü, dudağını öyle heyecan-bahŐî bir ıstırap kaynağına dayadı ki buradan içtiği alevle susaması kabil değildir. Anayurdun yakın uzak köşelerinden aksetmeye başlayan sesler, beklediğimiz müjdecilerdir. Bekliyoruz.

-
- 1- apar: Karadeniz mavnası
  - 2- Lonca: Giresun'da mavnalar limanı
  - 3- Burun ucu: Giresun sahilindeki zarif bir burunun ismi
  - 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 Giresun'daki birer semt ismi.

Vakit, sayı: 3036, 12 Haziran 1926, s.4

Yunus Kâzım [KÖNİ]: Uşşâkîzade Halid Ziya Bey

Mai ve Siyah mülellifi muhterem yazın Ayestefenos'taki köşkünde ve kışın da Şişli'deki apartmanındadırlar ve şimdi Kanun ayındayız.

Kapıdan girip kabul mesaisini beklerken dar koridorun öteki ucundan üstadın yaklaştığını gördüm. Şahsiyet-i edebiyesini pek küçük yaşımdan beri tanıyordum. Fakat yol halıları üzerinde belirsiz adımlarla yaklaşan muhterem üstadı ilk defa görüyordum. Bununla beraber ufak bir yabancılık hissine bay düşmede ve hiç yadırgamadan: - İşte o...

Diye hükmettim. Önümüzde kapısı açık salonu geçtik. Lütfen yer gösterip oturdular. Kendimi çok şık bir salonda ve üstadın hemen karşısında oturmuş olduğumu düşünürince bir an içinde "Ne umulmaz şey..." dedim. Herhalde çocukluğumdan başlayarak her romanıyla, hikâyesiyle bir derece sevgim artan ve o zamanlar için görebilmek ve bir odada bana hitap ettiğini işitmek bir yana olan halet-i ruhiyemi hatırladım. Kim bilir benim o günkü hislerimi bugün yaşayan daha ne kadar küçük fakat, samimi ve hakiki muhabbetkârları vardır ve kim bilir benim bu günkü mülakatım şerefini birçokları da nasıl kıskanmaktadırlar.

Edebiyat-ı Cedîde'den, böyle çocuk hislerine meydan vermekle ve edebiyatımız üzerindeki vazifesinin mahiyete, yaptığı işe temas etmeyerek bahsetmek evvelki fasla karşı hürmet borcumuz bir tezahürü addedilen.

Fuat Bey'in söylediği gibi bugün kendi yazdıklarını okumayacak kadar manasız bulan, manasız bulan demeyelim, onlarda kendileri de bir tat duyamayan muharrirlerin kusuru, hakikaten sadece deha olmamaları değildi. Mamafih kusurları bir az da deha olmamalarıdır, sözüne hak verelim.

Hangi muharririmiz, bilmiyorum, Uşşakizade'den bahsederken onu bir Fransız kontuna benzetiyordu. Çok doğru, dememek bu tesadüfün bir kıyası müşahedemiz olmasına atfedilirse de Halit Ziya Bey'e hürmet eden gençlik tipi kendilerine pek uygun düşmüş görüyor. Fakat bu kontu derin bir şahsiyet

olarak tanıyacağız, yani on dokuzuncu asırdan sonrakiler gibi bir kont. Halit Ziya Bey hakkında asi, şedit bir şahsiyet düşünülemez değil mi?

- Harbin edebiyatımız üzerine ne tesiri olmuştur?

Sualini sorunca kâğıt kalemi çıkardım ve hazırlandım. Bir müddet çok sevimli ve kibar başlarını önüne eğdikten sonra okumaya başladılar.

Halit Ziya Bey'in ifadesi o kadar düzgün ve o kadar yazdıkları gibi nüktelidir ki üstadın skolastik müellifler gibi eserlerini evvela ezberlediğine ve şu söylediklerini de işte böylece malum olmayan bir kitabının sahifelerinden okumaya başlamıştır, sanırız. O kadar ki muhterem üstad bazen hitap ederken "Virgül koyunuz" diyorlardı.

Yukarı dairede uzayıp uzayıp tekrarlanan bir piyano egzersizi makalemizin daha sessiz ve büsbütün sükûnet içinde devam etmesine mani oluyordu. Mamafih Halid Ziya Bey'de salonun bir köşesinde birleştirilen güzel piyanosunu görünce kendilerinin bundan benim kadar mütessif olup olmadığını da şüphe ederim. Çünkü Uşşakîzade aynı zamanda muvaffak bir piyanisttir. İşte sualime verdikleri cevap:

- Harb-i umumiyenin bir tesir unsuru olup olmadığına dair bir hüküm verebilmek için son asar-ı edebiyeyi derin bir tetkikten geçirmek icap eder. Maalesef son senelerin mahsulât-ı edebiyesinde görülen tahta işaret etmekle sualinize verilebilecek cevap da efkârıma sadık bir tercüman olmaya imkan görmüyorum. Harb-ı umumi tarihin hiçbir zaman bahsetmediği o kadar feci, o kadar vahşi ahvale sahne olmuştur ki akvam maneviyatı üzerinde bunun ihtilâl-i İngiliz bir tesiri olmamak kabil değildi. Diyebiliriz ki cemiyet-i beşeriye mevcudiyet-i maneviyesinin amakına kadar sarsıldı. Ve her şeyi zîr u zeber oldu. Bunun edebiyatta bir akis olmaması farz edilemezdi. Evet doğrudan doğruya harbe iştirak eden ve harbin netayicinden daha ziyade müteessir olan milletlerde, yalnız iki menal zikretmiş olmak için, bir yandan Almanları, bir yandan Fransızları göstereyim, bu iki milletin de nevi kendine mahsus öyle bir feveran-ı edebî hâsıl oldu ki bunun hareketını takip edebilmek en

sarih ve en cevval zihinler için bile mümkün olamayacak kadar taşkınak etti. Buna mukabil harpten en ziyade müteessir ve mutazarrır olan, bir baştan bir başa kadar kan içinde, ateş içinde kalan istiklal mücahedesini uğrunda en kıymetdâr evladını kaybeden bîçare Türk milletinin kalplerine, matemlerine tercüman olabilecek kadar edebiyatın sesi yükselmedi. Binaenaleyh sualinize cevap vermek için size o sualde ufak bir tashih yapmanızı rica edeceğim. Harbin edebiyat üzerinde değil, hayatın maneviyeti üzerinde husule getirdiği tesiri sordunuz.

Üstat, suali bu suretle vaz' etmekle başka bir saha-yı tetkik ve tetebbu açmış oluyorlardı. Kendilerine arz etmek istediğim şu idi;

- Bir inkılâb-ı içtimaî içindeyiz. Zaruret halindeyiz. Ne olacağını kestirmek Fuat Bey'in söylediği gibi bir kehanet olabilir. Fakat inkılâbımızın timsali başka ideallerden ayrı bir menbada çıkmıştır. Vakıa hepsini zaruri kılan şey ihtiyaçtır. Fakat bizim inkılâbımızın timsali istiklaldir denilebilir. Bu istiklalin bir muazzam harbi vardır. İşte, sade harp edebiyatına bir mevzu olması itibariyle değil, inkılâbın timsali olması itibariyle ne gibi tesiri olduğunu sormak istediğimi arz ettim. Dediler ki:

- Eğer bu şekilde irat edilecek sual hakkında beyan mütalaa etmek lazım gelirse derim ki kışın en mizac günlerinden sonra nasıl bir baharın hevaline intizar etmek lazım gelirse halkın maneviyetinde de bütün geçirilen ıstırap vehim günlerinden sonra nihayet memleketin yeni bir hayata çıkacağına, nihayet bedbaht milletin nasiye-i mukadderetinde yeni bir güneşin parlayacağına dair kavi vir ümit peyda olmuş olmak lazım gelir. Ve buna ben bilhassa yeni neslin istikbale karşı nasıl ümit ile şişkin bir göğüs gerdiğini gördükçe kaviyyen itimat ediyorum. Harbin maneviyat üzerinde tesirât muhtelifesinden kati nazariyatınız buna işaret etmekle iktifa edeceğim ve ilave edeceğim ki bu öyle bir kuvvet teşkil edecek, yeni bir istiklalin, yeni bir hayatın feyzaver menbana öyle yeni bir kevser cavidanı ilave edecek maişettedir ki memleket için temenni edebilen saadetlere vasil olmak için başlı başına kâfi bir mihrak mahiyetinde telakki edilebilir. Bunun ale-l-umum

inkışafat-ı fikriyyeye üzerinde bir tesiri olmak pek gayri tabi olur. Eğer bu güne kadar o tesir kendini layıkıyla gösterememiş ise bundan sonraki mahsulât-ı edebiyenin ruhunda bunun mündemiç olacağını da iştibat etmiyorum.

Üstat sözlerini burada kestiler. Ben asıl bundan sonra kabul fırsatlarından bilâistifade üstadın fikirlerini öğrenmek isteyeceğim. Fakat kendileri henüz mühim bir ameliyattan kurtulmuşlar. Başka bir zaman tekrar hasbihal vaatlerine şükranlarımı arz ederek huzurlarından ayrıldım.

Vakit, sayı: 2138, 10 Kânûn-i Evvel 1923, s.3

III. ESER TANITIM VE TENKİT YAZILARI

Refik Ahmet [SEVENGİL]: Bataklık Çiçeği (Selahaddin Enis)

Bir müddetten beridir, edebî hayat namına kaydedilecek olan faaliyet, senelerden sonra yine, “Servet-i Fünûn” matbaasının etrafından da dağılmakta olan yorgun seslerden ibaret kalıyor. O Servet-i Fünûn ki etrafında senelerce yenilmiş, içilmiş, söylenmiş terennüm edilmiş ve nihayet susulmuştu; bugün görüyoruz ki kısır edebiyat ananesi yeniden, devrini ikmâl etmiş ihtiyarların tahattur ve özlemini meclislerinde iki kelime oyunu, bir nükte ve bir göz kırpması arasında şakımaya sürüklemektedir. Lakin yenisindeki kısırlıkla ötekilerdeki ihtiyarlığın birleşmiş olmasından mıdır, nedir, ortaya çıkarılanlar, çarpık, cılız ve yavan kelime ve satır yığınlarından başka bir şey olmuyor.

Edebiyatın bu yıl görmüş mecmûanın sahifeleri arasında can çekişmekte olduğu söylenildiği şu sırada gözlerimizin önünde yeni bir tulû vardır: Salahaddin Enis’in son eseri, *Bataklık Çiçeği*.

Mütevâzı bir iki gazete ilanı ile ortaya çıkarılıp kütüphanelerin camekânları önünde durup vaktini öldürecek yolcuların gözlerine tevdi edilen bu kitap, şu durgun sanat hayatımızda başlı başına bir hadise telakki edilmek kıymet ve mahiyetini haizdir. Muharrir, her biri bir başka vasıtanın sihir ve füsûnu ile ikbâle adım atıp geldiği yere arkasını dönmüş kimseler arasında, facialı bir şekilde yorgunluk veren gazetecilik faaliyeti ile hayatını satın almaya çalışan, sanata sadık kalmış bir fikir amelesidir.

Zaman denilen çekiç, senelerin evresi üstünde kalıp indikçe Salahaddin Enis’in sanatı olgun, pişmiş, kemale yaklaşan bir hüviyet alıyor. O sanat ki çok defa, mağdur ve mazlum sefaletten zulmün muhtekir bir harp zengini çehresine benzeyen yayvan suratına semavî bir kahır ve şiddetle havale edilmiş müthiş bir tokada benzemekten geri kalmıyor.

Salahattin Enis'in sanatı, her zaman canlı, kara kalemle ve kalem darbeleriyle kalın hatlar halinde çizilmiş, mütekallis ve merâret-engiz bir heyecandır. Gümrah kimselerle karşılaştım ki onu buruk ve acı olduğu için itham ve tahtie ettiler. Fakat hangi hakikat-beyn insanlar ki eğer levm edilen cephede değilse bir ıstırap bir kani olan bugün ki içtimaî haile içinde omuzlarında iki demir elle sürüklenirken yüzünde naks duymuyor kalbini parmaklarının arasında sıkıp hısmının yüzüne fırlatmak istemiyor? Bir çığ azamet ve heybetiyle ve dev adımlarıyla yürüyüp büyüyen iktisadî hakikat önünde bunalmış kalplerin özlediği edebiyat, şüphe yok ki biraz da hiç olmazsa boşalınılmasına yarayacak olan bedi ve mağrûr tel'indir.

“*Bataklık Çiçeği*” nin ihtiva ettiği küçük hikâyelerden “*Bir Kadının Son Mektubu*”, “*İsyân*”, “*Şaheser*”, “*Avdet*” bu edebiyatın en mükemmel sahifeleri arasındadır. Babalarından kalmış bakıye-i mirası yiyen insanlar, kendilerinden hakaretle bahsettikleri kadınların memeleri üzerinde zelîl ve iğrenç uyurlarken yakalanıp bu kitabın sahifeleri arasında kudretli bir üslup ve muvaffak bir tahkiye içinde teşhir ediliyor. O kimseler ki zengin ve namusludurlar. Ve kendi zevcelerinden gizlice umûmi olur keskin lavanta kokularıyla örtülmeye çalışan levsi üzerinde sızarken zevceleri de başka erkeklerin göğüsleri altında şehvetle kıvrınmaktadır. Ve bu, ne bu kadınların, ne de o erkeklerin şayan-ı hürmet ve namuslu kimseler sayılmalarına mani' teşkil etmemektedir.

Aç kalan asil ve yüksek sanat “*isyân*” ın zehr-nâk satırlarında hayat-ı içtimaiyenin yüzüne tükürüyor. “*Şaheser*” de yaktığı şehri en yüksek bir evinin yüksek penceresinden öldürdüğü kadının çıplak vücuduna basarak seyreden adam, cemiyetteki redaet ve fena taksim karşısına konulmuş bir hakaret ve istihza abidesidir.

Cephe ve cephe gerisindeki iki ayrı vatanperverlik “*avdet*” de hakiki kıymetleri belagatle gösterilmiştir.

“*Lambo Usta*”, “*Bağırsak*” ve “*Bütün Bir Hayat*” hikâyeleriyle iç İstanbul sokaklarının birer gizli perdesi kaldırılıyor; “*Fatma Hanım*”, “*Kurtlar*” ve “*Çingenerler*” sıcak ve güzel birer mahallî hikâyedir.

Kitabın ilk ve son parçalarını teşkil eden iki mensûreyi en sona bıraktım. “*Batalık Çiçeği*” ve “*Hufre*”, insanı aşkın inkisarını ve aldatılmanın zehr ve gayzını yüksek bir belagatle söyleyen birer edebî parçadır. Sonuncusu, alışılmamış bir telakkinin böyle bile olsa, ondaki bir şeh-kâr olan beyan-ı kudreti zevk ve hazla okunulması için kâfi değil midir?

“*Batalık Çiçeği*” sanatkârın bir kısmı evvelce yazılmış ve neşredilmiş yazılarını da muhtevîdir. Fakat böyle toplu ve muhallit bir halde sanata susamışlara maruz edilmesi şüphe yok ki bir kazanç olarak kaydedilmek lazımdır. Salahattin Enis’in yeni ve canlı yolunda yürümekte olması ise edebiyat için ayrı bir ümit ve sevinç teşkil ediyor.

Vakit, 2517. sayı 31 Kânûn-i Evvel 1924, s.3

Refik Ahmet [SEVENGİL]: Fatma'nın Günahı (Suat Derviş)

Hayat, mütekâmil ve kuvvetli bir oluş, kemale doğru kudretli bir akış ve sanat, hayata delalet eden yüksek çarpıntılı bir ruh hadisesi olduğu içindir ki dikkatimi genç kalemlere çarpıyorum. Türk edebiyatı devamını neslimin çocuklarından beklediğine göre onun yaşayıp yaşamadığı hakkındaki sual, cevabını bu dikkatten alacaktır.

Bu cevabın facialı bir şey olduğunu bilmeyen kim var! Yanıp yıkılmış yüz binlerce insanın ıstırabındaki hailevi feryat, onu alıp keder ruhunun raşeleri arasından geçirerek ebediyete alevden kelimeler halinde tevdi' edecek sanatkârı henüz bulmadı.

Edebiyatımızın üstünde esen rüzgâr, hüsrânı söyleyen kuru bir ısıktan başka bir şey değildir. Gerçi zaman zaman ortaya yeni basılmış bir kitap uzatılmaktan hali kalınmıyor. Ancak bunların içindeki mahdud sanat eserleri, mükerrer tablardır ki devrini ve yerini yapmış üstatlara ait bulunuyor. Kitapçılar eskiyi yeniden basıp bize vermekle şüphesiz ki faydeli bir iş yapmış oluyorlar. Fakat şunu unutmuyorum ki edebiyat, bunlarla şimdi yeni bir şey kazanmış olmamaktadır. Zira, onlar ki edebiyat için evvelden kazanılmış eserlerdir ve Halide Hanım'ınkiler gibi bazıları muhalled eserlerdir.

Bence edebiyatın bugünkü büyük hadisesi henüz tamamlanmakta olan "*Kalp Ağrısı*"dır. En son neşriyat arasında yeni bir tab olarak ortaya çıkan kitapta Suat Derviş Hanım'a ait bulunuyor.

Bir genç kalemin ortaya yeni bir sanat eseri koyması, bugünkü yoksulluk içinde istismar edilmeyecek bir hadise olmak lazım gelir. Bunun içindir ki Suat Derviş Hanım'ın yeni kitabını dikkatle alıp okudum ve sonunda elimin altında duran bu yüz on sekiz sahifenin intibasını dikkatle eleyip dokudum.

Genç muharrir kadın, henüz mazi denilmeyecek kadar yakın bir zaman evvel kâfi selaseti haiz olmayan bir lisan ve acemiliğini gidermemiş bir

tahkiye ile edebiyatımıza geldiği vakit onda bütün bunlara rağmen yeni ve cazip bir şey bulduk.

Toprağı bir uçtan bir uca sarıp bir ıstırap kânî olan karanlık bağrına basan gece, çok kimseler için konuşan bir varlıktır. Ve başını bu geceye dayayıp, meçhulâtı, tehlikelerle mâlamâl mesafeleri ve kalb-i kâinatın büyük elemindeki ihtilacı içinde saklayan karanlığı gözlerinden ruhuna içirip evhamın dizinde titremenin çok kimseler için nâmahdud, nâmütnahi bir zevki var.

Suat Derviş Hanım, edebiyatımıza karanlık ve karışık dehlizlerden çıtırdayan eski tahtaların sesinde durup boşlukta korkunç akislerle halkalanan ayak seslerini dinleyerek, ruhunda bir ürperiş ve gözlerinde titreyen bir karartıyla geldi. Onda yeni olan, edebiyatımızın bir eksiğini tamamlayacak olan bu korkudur.

Gerek son seneler içinde çıkıp batmış bir Akşam gazetesine Almanya'dan yazdığı mektuplardan ve gerek muhtelif yazılarından aldığımız bir fikirde ondan bugünkü kadın hayatının yeniliklerinden birçoğunu teslif saymakta ve bunları reddetmekte olduğudur. Bütün bunların bize söylediği şudur ki genç muharrir kadın, marazi bir hassasiyetle örülü yolunda bekleyerek, arayarak, içinde mazinin yaslı ve loş duvarlarından süzölmüş mühim gölgelerle ve tatmin edilmeden yürüyor.

Suat Derviş Hanım'ın son hikâyesi olan "Fatma'nın Günahı", nâşâd kızların hikâyesidir. Bu kitap, tatmin edilmemiş bir kalbin elemli çarpıntısıdır ve Suat Derviş Hanım'ın edebiyatımıza getirdiği yeni malzeme bu eserde muharririn bu kitaba takdim eden hikâyelerindekinden daha iyi bir işçilikle kullanılmıştır.

Güzelliğinden emin ve güzelliğini vererek baş döndüren bir güzellik olan ruhunu vererek seven, sahibim dediği erkeğin sevgisinde kendi şaheserini seven Fatma, kocasının hislerini dinlerken aşk zannettiği

aralarındaki şeyin bir boşluk olduğunu görüp sendeliyor ve dimağı içinde baştanbaşa yıkılan bir kâinatın enkazı altında ezilip dağılıyor.

Sevdiğimiz kimseleri bazen nasıl sevgiye dair olan telakkilerimiz arasındaki farkı ve muhatabımızın bizden asıl istemekte olduğu şeyini anlamamamız yüzünden istemeden fakat tamiri imkânsız surette kırdığımız, kocasının Fatma'ya söylediği sözlerde belagatle ifade edilmiştir.

Fatma'nın hayatında sevmek nasıl can verilerek istenilmiş muazzam bir hadise ise kocasının sözleriyle Fatma'da yıktığı şey, bütün bir hayata severmiş, ondan daha büyük ve kudretlidir ve Fatma'yı bundan sonra sağa sola çarpacak zannedilip karinin içini ürperterek götüren adımlarından başka bir şey değildir.

Bu kitapta baştan sona kadar bir ruh ve dimağ hastalığının seyr-i vuzuhu ile gösterilmiş ve bundan alaka uyandıran bir hikâyeye çıkarılmıştır. Fatma'nın içinde hissettiği hudutsuz boşluk, dimağındaki kesif karanlık ile bilmeyerek ve hatırlamayarak geldiği ressamın onda geçen günleri, ressam ve arkadaşlarının bu yüksek güzellik karşısındaki müşterek teheyyücleri zevkle okunulan satırlardır.

Hayatımızda böyle bir muhit ve hissimizde buna benzer bir safha var mıdır? Şeklinde bir sorunun tevarüd ettiği bir zihin mevcut ise hikâyenin yalnız (olan şeylerin tespiti) gibi bir mezayı ihitva ettiğini hatırlamak lazım gelir fikrindeyim.

Bugünkü içtimai telakkiyi bu temiz zevk gösterisine müsadekâr addetmeyecekler için başka bir cümleyi kaydetmeliyiz: Bazen bugün muhayyilde olan, yarın hayatta olandır.

Fatma, dedesinin evine avdetinden sonra, seven ve terk edilen Zeynep'e bir Cuma gecesi, karanlık ve perişan hatıralar, bir türlü menbaini bulup çıkaramadığı zehr-i hatıralar arasında ölümün felsefesini tevdi ediyor. Zeynep'i bu sırta erdikten sonra içini ferahlamış gibi, ıstırapı durmuş gibi bulduğumuzun ziya-yı irşat olunmuş kadının kayalardan atıp parçaladığı

cesedini getiriyorlar. Küçücükken sevmeye başlayıp son gecesine kadar bir gönül halesiyle sardığı Zeynep'e kendi dimağı ve diliyle hazırlanan akıbet Fatma'yı çıldırtmasa bile uyandırmaktadır ve bu sahifeler iyi bir bağlayıştır.

Tahkiye canlanmakta, lisan pervazlarından sıyrılmaktadır. "İştihâ" ve "aşk"ın birbirine karıştırılmakta olduğu zelalet yıllarında bir ruh hadisesinin tahlilini yazmak ve mutad olan çıplak etin vafına girmekten yükselmenin, genç muharrir kadına yaraşan hissi bir necabet olduğu kadar bizim özlediğimiz mevzudur. Şu var ki Suat Derviş Hanım'da henüz gönül volkan değil, ruh alev dalgalı bir iltima değil, ıstırap cehennemî bir bürkan değildir. Ve sanırım ki şimdilik bu halde aç ruhları doyurabilecek gibi değildir!

Fakat Suat Derviş Hanım içinden henüz ergindir ve edebiyatımız kendisini haklı bir ümitle bekleyecektir.

Vakit, sayı: 2283, 4 Mayıs 1924, s.3

M. N. : Türk Hâkimiyeti ve İngiliz Cihangirliği (Halil Halit)

Dâhilde ve hariçte hars olan vekaiyin içinde hiç şüphesiz, çoktan beri karileri irfan âleminin batî fakat ümitbahş hareketlerinden haberdar etmek mümkün olmuyordu. Şark'ta köpürmek isteyen cehalet ve mefsedet ateşinin kısa bir müddet içinde söndürülmüş ve kırılmış olması, bizi yine neşriyât hareketlerini huzur ve sükûn içinde tetkike imkan verdi. Bu sütunlarda son günlerde intişâr sahasında anılan üç mühim eserden sırasıyla bahsedeceğiz.

Bunlardan birincisi İngilizleri ve İngilizlerin Şark hakkındaki siyasetlerini salahiyet-dârane bir vukuf ile tetkik etmiş olan Halil Halit Bey'in yukarıda yazdığımız isimle yazdığı bir eserdir. Dahilde ve hariçte zuhur eden birçok vakiada İngiliz nüfûz ve tesîrinin çok kere müdhaldâr görünmesi itibariyle bu yolda bir eser kütüphanemizin ehemmiyetli bir ihtiyacına tekabül ediyor demektir.

Türkler içerisinde ilk defa Cambiridge Darülfünûn'unda (Master of Arte) ketebesini ihrâz ile neşet eden ve Türk davasını müdafaa yolunda birçok İngilizce eserler yazarak bir müddet Türkleri İngilizlere tanıtmaya uğraşmış olan Halil Halit Bey, bu eser ile de İngilizleri Türklere tanıtmak istiyor.

Kitapta on mübahis var. İngiltere ile anenevi münasebetlerimizi bir kenar atfederek biraz maziden ve tarihten bahseden ilk bentte İngilizleri pek yakından tanıyan müellifin şayan-ı dikkat bir görüşü nazar-ı dikkate calibdir. İngiliz muharrir (Rudayrd Kipling) in Garbın Şark, Şarkın da Garp olmayacağı hakkında söylediği bir vecizeyi nakilden sonra müellif diyor ki:

“Eğer bende hiss-i hamiyet varsa, mutlakî surette düşünüyorsam ve İngilizlerden menfaat-i şahsiyye bekleyecek kadar maddiyat perest değilsem şurasını nazar-ı itinaya almaya kendimi mecbur görürüm, ki Şarkta tahakküm-i siyasisini hiçbir millet-i İslamiyyenin hürriyet ve istiklal sammını çekemeyecek dereceye götüren bir emperyalizmi iltizam ettikçe İngilizlerin hiçbir vasf müstahsini benim kalbimi cezp edemez. Maalesef

memleketimizde bu emperyalizm yüzünden çekilen belaları, uğranılan felaketleri unutmaya mâil olanlar bulunduğu anlaşılıyor. Biz onlar gibi mazi mâ-mazi siyasetinin hikmetine inanlardan değiliz. Her levhada ‘anenevî münasebât’ tabirini kullandım. Hâlbuki bizde bunun yerinde ‘anenevî dostluk’ sözünün hayli müstehil olduğunu biliyorum.

Malûmdur ki ‘münasebât’ dostane olduğu gibi gayr-ı muhibane olabilir. İngiltere ile bu memleketin arasındaki münasebâtın tarihçesine göz gezdirirsek bu münasebâtın ne derece-i mahdudedede dostâne bulunmuş olduğunu ve hakkında asıl olan şeyin husûmetten başka bir cehle tavsîf etmediğini anlarız.”

İngilizler harpten çıkalı daha çok olmadı. Gariptir bu kitabın tetkikatından anladığımıza göre Türklerle İngilizlerin son temaslarında olduğu gibi ilk temasları da harp meydanında olmuştur. Landfester dukasının oğlu (Polifirok) mümeyyizdeki İngiliz gönüllüleri ile ‘Niğbolu’ da bizimle harp etmiş ve sonra kral olmuş meşhur İngiliz şairi Shakespeare’in bir eserinde kafirlere karşı ünvanını kazanmıştır.

Eserin birbirinden mühim bütün bentlerini yegan yegan tetkik etmeye imkan bulamayacağımız şüphesizdir.

Fakat şimdiye kadar duyulan bütün şaibelere rağmen İngilizleri ve İngiliz emellerini son zamanlarda müteaddid misallerle anlayan vatandaşlarına Halil Halit Bey bilemedikleri birçok vakiadani hadiselerden bahsetmektedir.

Müellif, hep İngiliz tesir ve nüfûzu ile vukua gelen Arap ve Mısır iftirakından da bahsettikten sonra eserine Musul ihtilafı hakkında da vakıf-âne yazdığı sahifeleri ilave etmiştir.

Halil Halit Bey’in nazarında cemiyet-i akvamın en büyük kıymet ve meziyeti büyük rütbe ve unvanlı İngiliz papazlarının aleniyyesine mazhar olmaktan ibarettir. Sonra bu eser bir takım mektupları da ihtiva etmektedir ki bunlardan birisi bâhusus şayan-ı dikkattir.

Cemiyet-i akvamda İngiliz murahhas Lord Balfor 22 Teşrîn-i Sâni 1920 tarihinde Ermeni meselesi hakkında müzakerât cereyân ederken Türklerin başkumandanları ve diğer rüesâ-yı milliyeleri hakkında (haydut) tabirini istimal etmemişti. Müellif buna Paris'te çıkan (Deko de İslam) gazetesiyile 15 Kanûn-i Evvel 1920 tarihinde açık bir mektup neşrederek cevap veriyor. Bu mektup da kitapta mündericidir. Balfor'un hayatını babasının Hindistan'da gayri meşrû bir surette topladığı milyonlar dolayısıyla bir İngiliz'in kendisine aynı unvanı vermesini kayıt ile lordun Türk kumandanlarına vermek istediği adı unvanı kendisine suret-i iadesi müellifin nasıl faziletkâr bir ruh taşıdığını gösteriyor. İngilizleri, yakınlarında birçok seneler geçirdiği için tanıyan Halil Halit Bey'in bu eserinden vatandaşlarının şeyler edineceği istifadeler vardır. Karilerimize mütaalasını tavsiye etmeliyiz.

Vakit, sayı: 2639, 4 Mayıs 1925, s.4

İmzasız: Kalp Ağrısı ve Zeyno'nun Oğlu

“Zeyno'nun Oğlu” gerçi müstakil bir eserdir; fakat içindeki kahramanlar bundan evvel sütunlarımızda çıkan “Kalp Ağrısı” isimli romanın eşhasından bazılarının ömür yolunda geçirdikleri sergüzeştlerle alakadar görüldüğü için gazetemiz, karilerine bir hülasa takdimini vazife bildik.

“Kalp Ağrısı” nda üç mühim şahsiyet vardır. Bunlardan Zeynep – ki anası Kürt olduğu için “Zeyno” diye yâd edilir- eserin en ileri gelen kahramanıdır, vaka çok defa bütün sıkletiyle onun etrafında döner, onun omuzlarına yüklenir. Bu Zeyno bir doktorun biricik kızı ve yine bir doktor Saffet in nişanlısıdır. Romanda evvela onu bu yönüyle tanıyoruz. Çok geçmeden; bir tesadüf bin başı Hasan ile onu karşılaştırıyor. Akrabasından olan “Azize” bu genç askerin sevgilisi ve nişanlısıdır. Hasan’la Zeyno'nun tesadüfü tasadüme benzer ve ondan bir kıvılcım çıkar. İki de iradelerine mağrur insanlardır. Hiçbiri mağlubiyeti kabule taraftar görünmez. Hatta bir gün Göksu’daki koşu yarışı bu irade ve gönül güreşinin basit bir şekilde tezahüründen başka bir şey değildir. O müsabaka berabere neticelendi. Ve ondan sonraki musarraların hepsi bu tarzda devam etti

“Azize” deli gibi sevdiği Hasan’ın bütün benliğine sahip olamadığını hissettiği bir gece kendisini denize atar; fakat kurtarılır. Bu hareket Hasan’ın rikkatine dokunmasına ve Azize ile evlenme kararına sebep olmuştur. Öte tarafta bizzat “Zeyno” da Hasan’a karşı lakayt olmadığını hissetmiş ve gönlünde böyle bir yabancı ateşle parmağındaki nişan halkasını taşımaya kendinde hak görmemiş ve Doktor Saffet’e meseleyi açarak ayrılmıştır.

Azize’yi alan Hasan, nikâh u izdivaçla Zeynep’e karşı duyduğu iptiladan kurtulamamış, belki daha derin bir çarpıntı halinde o hissi saklamıştır. Azize’nin bir tek kalbine mukabil bu adamın her güzel ve alımlı kadına nezderilmiş yüzlerce gönlü vardı. Taşkın ihtiraslı bir ruh ile bu gönül el ele verince bütün ömrün bir macera filminden başka bir manzara göstermesine imkân olur mu? Nitekim bu aynı Hasan, daha pek genç bir

mülazım iken Diyarbakır taraflarında yanaklarının renginden kinaye olarak “Kürt Şeftalisi” denilen bir başka yerli kızı karnında bir çocukla bırakmış ve unutmuştur.

Zeyno’ya duyduğu aşkın uzun ömürlü olması, onun sebatından ziyade genç kızın kendisine nefesine teslim etmemesi hürmetinedir. İşte mesele bu halde iken Azize intihar gecesinin soğuk banyosundan kalan bir ciğer nezlesiyle Avusturya sanatoryumlarından birine gidiyor. Tabi Hasan da beraber.

Hasan ile Azize Viyana’ya indikleri gün bir başka kadına rast geliyorlar ve daha fenası bu kadınla beraber yaşamak değilse bile pek sıkı görüşmek ıztırarındadırlar. “Dora” bu zengin bir bankerin kızı ve bu banker de Azize’nin babasının ticaret ortağıdır. Beraber geziyorlar, doktorlar, hastaneler hakkında hep ondan izahat almak ıztırarındadırlar. Garip huylu bir kız olan bu Dora fena bir tesadüf eseri biraz Zeyno’ya benzer. Bu müşabehet, Hasan’ın esasen en küçük bir kıvılcımından ateş almaya mahya kalbini tutuşturur ve Almanca ders bahanesiyle işi pişirirler. Azize hem hasta, hem de aksi gibi gebedir. Hamileliğin kadın vücudunda yaptığı yorgunluk illeti besliyor, ve gittikçe mağlup edilmez bir hale getiriyor. Bu maddi vesileler kadını tahribe kâfi iken bir de kocasının bu Frenk kızına karşı zaafını hissedince, tedavi güçleşiyor.

Viyana’da macera bu tehlikeli şekli aldığı bir zamanda İstanbul’da Zeyno’nun da başından başka bir hikâye geçiyor. Babasının dostlarından bir miralay Muhsin Bey, evlenmek üzere gelmiştir. Fakat bütün kırkı bulmuş erkekler gibi müşkülpesenttir. Doktora danışırken Zeyno’yu görür ve meylli birden bire büyür.

Kırkını geçmiş olmasına rağmen genç, düzgün, manalı bir yüzü olan bu Erkân-ı Harp miralay, aynı zamanda çok okumuş ve zengin bir kütüphane sahibi olmuştur. Musikiyi sever, iyi de piyano çalar. Zeyno, giden Hasan’ın aşkıyla yaralı meyus iken ona rastlıyor. Bir ay kadar süren bu arkadaşlıktan ciddi ve ağırbaşlı bir muhabbet doğuyor.

Zeyno evlenmek kararını vermiştir. Çok geçmeden o da oluyor. Yirmi beş yaşına gelmiş bu muhteris mizaçlı genç kız, hiç bilmediği memnu şeylere ilk temasla birden bire çok ateşli bir ruh olarak kocasına sarılmıştı. İki ay yeni evliliğin esrarını keşfederek yaşadılar. Bu müddet zarfında Hasan izin almak için İstanbul'a gelip onlarla görüşmüştür. Bu seyahatte Dora da beraberdir. Zeyno, Azize'nin doğacak çocuğuna öteberi hazırlamış onları Hasan'a veriyor. Kendileri de bu, yakında kocasıyla beraber şarktaki fırkalarının başına gideceklerdir.

Viyana'dan taşınan Azize karnındaki çocuk büyüdükçe fenalaşmış ve Doktor Saffet Berlin'den tedavi için gelmiştir; fakat onun en derin ihtimamına, en etraflı tedavisine rağmen zavallı kadın bir gece hamileliğin son gecesi, bir taraftan müthiş ıstıraplarla çocuğunu dünyaya getirmişken bir taraftan da ruhen taşımaktan, muhafaza edilmekten sıkılmış bir emanet gibi Allah'ına teslim ediyordu.

Kalp Ağrısı Azize'nin işte ölümüyle böylece bitiyordu.

Vakit, sayı: 3046, 26 Haziran 1926, s.2

Hıfzı Tevfik [GÖNENSAY]: Pervaneler (Müfide Ferit Tek)

Son senelerin o kadar boş ve çelimsiz geçen edebiyat âlemine tek başına bir eser, hayat ve hareket vermek için kifayet etti. Bu bahtiyar eser (Pervaneler) dir, Müfide Ferit Hanımefendinin son neşrettiği bu büyük hikâyedir. Türk muharrirlerinin kimi edebiyat âlemini terk ederek siyasete, kimi mezc ü uzliyete karıştığı günden beri nazmımız da, nesrimiz de sanat âleminden uzaklaşmıştı. Artık güzel nesir namına ceridelerde masal okuyorduk ve nazım sadece mizah gazetelerinin açık saçık kurgularına tahsis edilmişti. Hâlbuki son seneler bin bir vukuat ile dolan sinesinde sanatkârlar ne kadar lâ-yemût ilhamlar alabilirlerdi. Sanki müşterek bir mukavele ile bütün bu sanatkârlar sükûtu tercih etti. Yalnız bu karanlığa rağmen günün birinde Pervaneler zevrini öğrendik.

Pervaneler yalnız bir roman değil, bir tetkik eseridir ki memleketin hazin bir macerasını hatırlatıyor ve içimizde kurulan bir suikast ocağının bütün o saklamaya çalışılan ateşini eşeliyor. Bu cihetle Pervaneler yalnız edebî kıymeti itibari ile değil, içtimai kıymeti itibarı ile de bizi derin derin düşünmektedir.

Eserin mevzuu: İstanbul'un en göze görünen bir tepesinde kurulmuş ecnebi bir müessesenin Türk kızları üzerinde ne kadar feci eserler ve tesirler bıraktığını göstermekten ibarettir.

Haddizatında içtimaî tesirleri dolayısıyla çok mühim olan nokta bir roman dâhilinde belki yalnız bir mübahise zemin teşkil edebilecek olan bu mevzu Müfide Hanımın sanatkâr kalbi ve zengin kurmacası muvacehesinde bütün bir romanı vücuda getirebilecek kadar vüsat ve ehemmiyet kesbetmiştir. Eser okunduğu zaman vazhen görülüyor ki muharrir mevzuunu gelişi güzel intihap etmiş değildir. Realist hikâye nüvislerin yaptıkları gibi mevzuunun etrafında bir müdekkik dikkat ve itinası ile adım adım dolaşmış ve göze görünmeyen en gizli noktalar üzerinde uzun uzun tevkif ederek korkunç bir hakikati en baş döndürücü bir vuzuhla anlatmaya müfik olmuştur.

Eserde gösterilen tipler en ehemmiyetsizine kadar o kadar canlı bir surette tasvir edilmiştir ki insan kitabı okurken bu meçhul aşınaları yanında görüyor gibi garip bir heyecanla titremektedir.

Bizans!... İşte Müfide Hanımın kalemiyle hissettiği muazzam [sayfa katlanmış] tanıyor. Geniş kulvarları, ziya taşan ..... [sayfa katlanmış]

O zaman kalbinizin dinmeyen hicranı içinde kendinize, vatanınıza fakat bilhassa o zavallı Türk kızlarına derin bir yeis ve merhamet için de acıyor, acıyorsunuz...

Müfide Hanım mevzuunu, bir an bile hakikatten uzaklaştırmamak üzere şayan -ı hayret bir tertip altına almıştır:

Burhan Ahmet Bey millî duyguları şuurlu bir surette hisseden genç bir doktordur. Fransa'daki tahsilinin en canlı hediyesi de Fransız karısıdır. Genç doktor hayatıyla şuurunun tezadı altında ezilirken hemşiresi Leman'ın Bizans Kolejinden aldığı hiçbir şeyi beğenmeyen kozmopolit terbiyenin netayiciyle karşılaşılıyor. Alman mektep arkadaşları ile beraber Türklüğe karşı lakayt ve mekteplerinin verdiği terbiye ve telkin neticesi olarak Amerika'ya karşı bir şinaskârdırlar. Görmedikleri Amerika için çıldırıyorlar. Nihayet günün birinde, bir şeyh kızı olan Besime'nin Amerika'ya firar ederken limanda bir Amerikan zabiti ile beraber aile ocağını terk ettiğini öğreniyoruz.

Amerikan terbiyesi, Amerikan mektebi her gün işite işite kulaklarımızda bir uğultu haline gelen bu iki terkibin hakiki manasını anlamak için Pervanelerden daha belîğ bir tetkik-i eser vücuda getirmek kabil değildir.

Eserin en canlı tarafları psikolojik tahlilleri ihtiva eden kısımlarıdır. Bilhassa hanın ruhî buhranları çok kudretli bir tarzda tahlil edilmiştir. Milli duyguya malik fakat belki bir aşk, belki bir hırs neticesi olarak ecnebi bir kadınla evlenmiş bir Türk'ün hayatını istila eden ıstırap kadar acı ve feci ne olabilir. İşte Pervaneler mebdesi bilhassa bu nokta üzerinde çok kudretli bir tahlil marifetini göstermiştir.

Burhan'ın milli zaferleri takip eden günlerdeki vaz'ı Fransızların kıtlıkta olmasından mütevellit elemi ne kadar hazin bir cevaptır. Sonra arada babasına başka türlü, anasına başka türlü görünmek mecburiyetinde kalan çocuklar var. İki tezat terbiyenin malikânesinde ancak riyakârlığa düşen bu zavallı yavruların dinsiz ve milletsiz kalan ruhları bir kefaretin günahı, azabı şeklinde tasvir edilirken kara kalbinde cereyan eden kanın yakan atışını duyuyor.

Bilhassa bedbaht babanın son ümidini tasvir ederken Müfide Hanım cidden büyük bir sanatkârdır.

“Burhan bunları düşünürken gayri ihtiyari kızının saçlarını okşamak için uzattığı elini yastığın üstüne dayadı. Sonra nasıl oldu, haberi olmadan elini yastığın altına kadar uzattı. Birden en korkunç vakalar karşısında duyulmayacak bir haşyetle oradan uzun bir şey çıktı... Yılan gibi soğuk, korkunç bir şey, Burhan'ı yüreğinden öldürücü bir zehirler ısırısın bir şey... Korkudan fırlayacak gibi büyük gözleriyle o çektiği şeye bakıyor, bakıyor, fakat bir türlü tuttuğu şeyin hakikatini duran beynine aksettiremiyordu. İnanamıyordu, tespih... Ucunda küçük اساسı olan taneleri kara, araları zincirli, rahibelerin kullandıkları gibi bir Hıristiyan tespihi!”

Eserin insana böyle ra'ş'e ve heyecan veren sahifeleri çoktur. Ve bunların hepsinde muharririn duyduğu acı karinin ta kalbine sirayet eden bir ıstırap ile anlatılmıştır.

Görülüyor ki Müfide Hanım Pervaneler'le memleketin en derin yarasına dokunmuştur. Nazarlarını şarkı terk ederek garp âleminde garp medeniyetine teveccüh ettiği günden beri bir kısım Türklerin nasıl feci bir galat ve vahime içinde kendi mevcudiyetini unuttuğunu ve bunun neticesi olarak nasıl dinsiz ve milliyetsiz insanlar ve hakir yavrular gibi süründüğünü öğrenmek için Pervaneler'in coşkun sahifelerini her Türk'ün yalnız okuması değil işitmesi gerekir.. Garp maddiyatı... Ah şüphesiz buna müftekiriz fakat milli ruhumuzun asaletini hiçbir şeye feda etmemek şartıyla!

Hâlbuki malesef böyle olmadı. Bir zamanlar nasıl Acem ve Arap kisvesi altında Türklük şuurunu Fars'ın cazibesi altında milli ruhumuzu zevahire öylece esir ettik. Fars'ın mekteplerinin kendi mekteplerinden bile hared edilen Hıristiyan terbiyesi altında çocuklarımız genç ruhlarını karanlığa ve bilgilerini Beyoğlu'nun Levanten muhitine çevirdik. Bir zaman geldi genç kızlarımız için öğünde üç buçuk Frenkçe kelimeyi telaffuz etmek en büyük şeref ve meziyet yerine geçti. Ve terbiyenin gayesini bu Frenk mekteplerinin karşısından çok muazzam duran çatısı altında öğreneceğimize iman ettik. Sonunda ne oldu? Sonunda işte böyle üzerine koştığı aşkın nasıl yakıcı ve soldurucu olduğunu hesap edemeyen bir sürü pervane yetiştirdi. Bu zavallılar uzaktan çok cazip görünen bu aşka koştular ve nihayet hepsi kanatları koparak sersem ve hakir düştüler.

Müfide Ferit Hanımefendi tezini ne kadar kuvvetli bir tertip altında müdafaaya muvaffak olmuşsa sanat hususunda o kadar mutaassıp ve meraklı hareket etmiştir. Pervaneler'in birçok sahifeleri kusurların hayatiyeti itibarıyla o kadar canlı ve o kadar şiirdir.

Müfide Hanımın gayet selis ve ruhuma akan bir üslubu vardır. Bu üslup manba'ını lisanın en samimi köşelerinden bulmuş, bir an bile kuvvetinden kaybetmeyerek süzüle süzüle ta kalbe kadar akıyor... Söze munis gelmeyen bir setre, bir cümleye, bir kelimeye bile tesadüf edemiyorsunuz...

Pervaneler sanatkârı bazen ruhunun taşan bir heyecanıyla size bir gece, bir deniz tasvir ediyor. İki kelime içinde bir gecenin bütün hüznünü görüyorsunuz. Sonra dervişlerin zikrini anlatıyor kalpten gelen "Allah, Allah, Allah!" seslerinin kalbinize aktığını duyuyorsunuz...

Bu kadar tatlı ve canlı bir üslup itiraf etmeli ki şimdiye kadar sanatkârlarımızın pek azına nasip oldu.

Pervaneler'de muharririn bütün kudretini tezin müdafaasına hasrettiği görülüyor. Bunun için bütün teferruat en ince bir tetkik ile toplanmış, en

kudretli bir muvaffakiyetle çok ani bir tertip altına almıştır. Fakat mevzu tezin kuvveti karşısında kayboluyor, siliniyor hatta bazen bir makale okuyor gibi oluyorsunuz bilmem bu belki bir kusur değil, belki eserin kudretini gösteren bir dildir, fakat benim fikrimce sanat biraz da sanat vadisinde kalmalıdır.

Mesela “Leman”ı çok samimi bir hisle sevdiği anlaşılın Cemil için o kadar müphem ve belirsiz kalmıştır. Hâlbuki Cemil eserde pek kuvvetli bir tertip olarak gösteriliyor, hatta eserin tezi itibarı ile de esaslı bir şahsiyet haline konabilirdi. Ve bu gencin için için yanan aşkı hikâyenin hararetini çoğaltabilirdi. Sonra Nesime'nin yengesi andramilli terbiyesini almış bir Türk'ün kızı şeklinde gösterilse “Pervaneler” in za'f u bahzı dehayı bir surette meydana çıkmaz mıydı? Mamafih ne olursa olsun eser haddizatında o kadar kuvvetli; o kadar canlıdır ki benim istediğim bu bir iki nokta ilave edilse belki esere bir takviye bile olurdu.

Son söz olarak Pervaneler muhterem mebde'sini tebrik ederken bir mektepçi saffetıyla de aziz edibesine en derin teşekkürlerimi ifade etmek isterim.

Vakit, sayı: 2647, 12 Mayıs 1925, s.4

IV. GÜZEL SANATLARLA İLGİLİ YAZILAR

Ertuğrul MUHSİN: Şehir Tiyatroları

[Gazetelerden: Şehremini Haydar Bey bir şehir tiyatrosu tesisi düşünmüş ve bunun için... Vekillerden mürekkep bir komisyon...]

Bu havadis okunduğu zaman gazetelerden biri benim fikrimi sordu. Ben bu hususta ne düşündüğümü neşretmek taraftarı değildim. Muktedir bir iş adamı tahmin ettiğim Haydar Bey'in bu teşebbüsünü, dedi kodu açarak, tuttuğu yolun sakametini gazetelerde göstererek örselemek istemiyordum. Susmak, meslek ve memleket için muvaffak değildi. Kendisine hususi ve taahhütlü bir mektupla müracaat ederek eski hataların neler olduğunu ve bu hatıraların şimdi tekrar edildiğini bilirdim. Gazeteci arkadaşım fikrimi öğrenmekte ısrar edince, neşretmek üzere, aşağıdaki hikâyeyi anlattım:

Adamın birine misafirlikte (punch) ikram etmişler içmiş... Beğenmiş ve ev sahibinden nasıl ihzar edildiğini, nelerden mürekkep olduğunu sormuş ve öğrenmiş... İçinde: Şeker, çay ispiertosu, çokça rom var... Adamcağız evine avdet edince çoluğunu çocuğunu başına toplamış, içtiği punchu methetmiş ve öyle nefis bir punch hazırlamak istemiş. Karısı da evde çay olmadığını fakat kilerde adaçayı bulunduğunu söylemiş, naçar o kaynatılmış, şeker yerine daha tatlı olması için bal koymuşlar... İspirtosu çok rom bulunmadığından doğrudan doğruya kaminato ispiertosundan ilave etmişler ve içmişler... Adamcağız ilk yudumda görmüş ki bu alelacâyip şey hiç o nefis puncha benzemiyordu.

Bizim şehir tiyatrosu komisyonu da öyle: Tiyatroya bir müdür lazım. Fakat tiyatro işlerini anlayan bir müdür değilmiş de daha büyük bir tütün şirketi müdürü imiş. Ne ye's var... Daha iyi.

Bir muharrir lazım... Fakat tiyatro muharriri değil de bir roman muharriri... Hem de şöhretli, kıymetli bir muharrir... Muvaffak demiş. Komisyon toplanmış... Toplanmış... Projeler başlamış...

Haydar Beyefendi! Bu komisyonun yaptığı projeyi okuduğunuz zaman çehrenizi ve işmi'zâzınızı tahmin ediyorum. Yüzünüz muhakkak nefis bir punch umarken adaçayı, bal, ispiro ile yapılan acayip mâyi' içen adamın ilk yudumda buruşturduğu surata pek benzemiştir.

[(3) Haziran tarihli Vakit'ten: Şehremini bey demiştir ki: Şehir tiyatrosu tesisten evvel ahaliyi tiyatro seyrine alıştırmalıdır, Bir defa bu olsun, sonrasını düşünürüz.]

Bu, filhakika benim de şimdiye kadar bilmediğim yeni bir usul imiş. Bunu en son gelen Musavvir mecmuasında resmiyle gördüm. Bir adamı koltuklarından ve karnından kayışlarla asmışlar... Yere muvazi bir halde asılı olan bu adam el ve ayaklarını tahrîk ederek suda imiş gibi yüzmek hareketini öğreniyor. Bu âlet ve bu tarzla [karada yüzmek öğrenmek] usulü kovadan faale çıkmadığı için artık bu cümle latife olarak kullanılamayacak demektir. Binaenaleyh tiyatro seyrine alışmak için de evvela karpuz sergilerinde karpuzları, tarlalarda lahanaları, Yedikule'de marulları seyirden başlayacağız... Mamafih halkın buna alışıp alışmadığını imtihan da güç. Muhakkak uzun müddet sürecek olan bu devre-i tedrisiyeden sonra tiyatro gişelerinde bir de imtihan heyeti lazım. Bir mahzûrda on senedir Dâr'ül-Bedâyi'de tiyatro seyrine alışan bir kısım halk bildiklerini unutacaklar.

Herhalde ben yeni şehremimizin bu fikrini süratle değiştirmesini temenni ederim.

[Geçen gün ki gazeteden: Şehremâneti karşısındaki arsaya yeni bir tiyatro binası inşası hususunda alelacele...]

Hele çok şükür! Şimdi artık mademki punch yok, karada yüzmek yok. Şimdi mademki baş başa kaldık. Şehir tiyatrosu hakkında düşündüklerimi söyleyebilirim:

Her şey bir ihtiyaçtan doğar ve İstanbul'da dört eli beş bin kişinin susamışçasına tiyatro ihtiyacı vardır. Bu adet bir piyesi gören halkın vâsıtı miktarıdır. Şu halde İstanbul'a yapılacak tiyatro azami üç yüz elli kişiyi istîâb edecek küçük, samimi, temiz bir tiyatro olmuştur ki bir piyesi her gece oynamak şartıyla on beş gece seyircilerle dolu bir halde tekrar edebilsin. Bu on beş gün zarfında temsil heyeti bir diğer piyesi hasırlayabilir ve ancak bu suretle İstanbul'un her gece muntazaman oynanan daimî, yerli tiyatrosu vücuda gelmiş olur.

Böyle bir tiyatro son Avrupa ve Amerika tiyatro mimarisine göre her türlü tezyinattan, localardan ârî, basit, dört duvarla muhat bir binadır. Seyircilerin yerinde temizlik ve istirahattan başka katiyen tezyinat mevzuu bahis değildir.

Bu tiyatrolarda ehemmiyet verilecek yer sahnesidir. Sahne en son sistem tenvîrât vesaitine malik olmalıdır. Dünün sahnelerinin ne gibi mahzurları olduğu uzun tecrübelerle görüldüğü için şimdiki yeni dram sahnelerinde makine vesaire gibi pahalı tertibat kalmamıştır. Ve bu bahsettiğim tarzda bir tiyatroyu azimli bir şehremini üç, dört ayda ve son derece ucuz olarak yaptırabilir. Fakat yapılması isteniliyorsa tabi ki bir komisyona havale edilebilir.

Bu tarzda bir şehir tiyatrosuna malik heyet-i temsiliye ayrıca tahsisata muhtaç değildir. Vergiler tahlîf olunursa böyle her gece çalışan ve halka manen bedî sanat zevki zerk eden heyet madden kendini varidatıyla idare edebilir.

Hakiki tiyatro sanatı Fransa'da, Almanya'da, Rusya'da, Danimarka'da, İsveç'te, Avusturya'da hep böyle küçük tiyatrolarla başlamıştır. Seyirci adedi çoğaldıkça şehrin tiyatroları çoğalmıştır. Garibi şu ki böyle küçük tiyatro hatta

bugün bile en yeni edebiyat ve sanat cereyanına rehber ve pîşvâ olmaktadırlar.

Bütün dünyanın gözünü kamaştıran Rus temaşası Moskova'da küçük "Ten Times Teatr"dan, bütün cihana yeni temaşa cereyanı veren İsveç edebiyatı Stockholm ki yine o isimli tiyatrodan, kırk sene içinde hiç yoktan hârik-ül-âde bir temaşa muhiti yaratan Makes Reinhard Alman tiyatrosu Shal Undervah isimli küçük tiyatrosu kabardan ve nihayet Fransız tiyatrosu Antova'nın Theatre Liz namını verdiği küçük mahzenden doğmuştur.

Önümüzde bu kadar numune ve yığınlarca misal varken başka yollara sapmak bilmem doğru mudur? Haydar Bey'in komisyonu İstanbul'a bin, iki bin kişilik büyük bir tiyatro yapmasını istiyordu. Bu fikrin doğru olmadığını sûret-i hususide söylediğim zaman icabında yapılacak tiyatronun Avrupa turnelerinde kiralanacağını ileri sürdüler. Şaşırdım kaldım. İstanbul şehrine bir ihtiyaç için mi tiyatro yapılıyor, bu kısa Avrupa turnelerine yer mi hazırlanıyor anlayamadım. Bana kalırsa Beyoğlu'nda yabancı dostlar o vazifeyi şimdi ne kadar mükemmel yaptılar. Herhalde bu husus için İstanbul'a, şehir tiyatrosuna muhtaç olmadılar, olmazlar da... Binanaleyh bu şehre büyük bir tiyatro yaptırmak doğru değildir. Seyirci adedinin vasıtası yukarıda söylediğim miktar olunca demek bir eser bin kişi istîfâ eden mesela Ferah tiyatrosu kadar bir tiyatrodan azami beş gece oynanabilecektir. Hâlbuki temaşa hayatını şehirde tekrar ettirebilmek için her gece oynanan temiz bir tiyatronun mevcudiyeti lazımdır. Şu halde yeni eser hazırlanıncaya kadar gece temsil heyeti ya boş sandalyeler önünde oynayacak, yahut da hiç oynamayacaktır. Bir sanatkâr için hatta yarı dolu bir salon önünde oynamak ne işkencedir. Ah bu büyük tiyatro arkasında koşan hayalperest komisyon, sanat işlerine sellemeh-üs-selâm karışırken ruhunda bir parça sanatkâr duygusunu duyabilseydi bari!

[Oscar Wilde'nin Meşhur Baladından: Ve herkes kendi sevdiğini öldürür...]

Tiyatro her şeyden evvel bir sanat işidir, bir meslek işidir, bir ihtisas işidir ve eğer bu güne kadar Türkiye'de tiyatro küçük bir mevcudiyet gösterdiyse bunu ancak sanatkârların sanatlarına olan merbutiyetlerine borçluyuz.

Şehremini, vaktiyle verdiği üç beş kuruş için Dâr'ül-Bedâyi'nin başına daima gölge eden gayri mütecanis bir heyet denmeseydi, sinevizm denilen alet ihtisasa mağlup olsaydı on senede bizim tiyatromuz çok ilerlemiş bulunurdu. Bu heyet-i azaları arasındaki kararsızlık, onlarla temsil grubu arasındaki anlaşmazlıklardır ki bu memleketi temaşa terakkisinden alıkoymuştur. Bu neticeyi ben daha başlangıçta söyleyerek isyan etmişim.

Ne gariptir ki o zamanki heyet-i idareye işten anlamadıklarını, bu işi başaramayacaklarını söylediğim zaman bana kızmışlardı. Hâlbuki ben bir kunduracının bana potin nasıl yapıldığını sen bilmiyorsun demesine kızmam. Çünkü bu onun sanatıdır, benim değil. Şüphesiz ki tiyatroya ait herhangi bir hususu, benim mesleğim olmak dolayısıyla, o heyet azalarından fazla bilmem benim için tefâhür vesilesi değil, borçtur, vazifedir. Onlar için, bilseler bile nihayet heveskârlıktır.

O heyet azaları belki tiyatroya muhabbetleri olmak dolayısıyla, belki de, biz de beş on komisyonda aza olmak işleri çok olmayanların âdetidir, o münasebetle Dâr'ül-Bedâyi heyeti arasında bulunurlar. Hâlbuki bizim işimizin başında bulunmamız mesleğimiz olduğu içindir.

İşte bu gayet basit farkı anlayamadıkları ve ara sıra yaptıkları fahiş hatalar içindir ki Dâr'ül-Bedâyi senelerdir çarpışır, durur. Bundan sanatkârlar olduğu kadar halk da zarar görmektedir.

Benim fikrimce bu memlekette tiyatroyu öldüren en birinci amele Dâr'ül-Bedâyi'nin başındaki "idare heyeti" dir. Bunu da ben Oscar Wilde'nin

(Herkes sevdiğini öldürür...) diye başlayan mısraıyla onların mazur, ihtisassız tiyatro muhitlerine hamel ediyorum.

Şehir tiyatrosu önünde idareten ders alacağı on senelik tecrübe dersi olduğu için bahtiyardır. Kim olursa olsun iş başındaki adamlar sanat hususlarını komisyonlara havale etmelidirler. Hatta yalnız sanatkârlardan mürekkep bile olsa sanat meseleleri çark kafalara tahammül edemez, hemen karakterini kaybeder. Hâlbuki sanat eserlerinde görülen iyi veya fena şahsi karakter esas ve asıl olan hattır. Sanatkârların ve sanat eserlerinin hususiyetleri (karakter) leridir. Bunları birleştirebilmek imkân haricindedir. Sanat şahsi olmalıdır ki bir kıymeti olsun. En küçük mütehassis, sanatkâr bir şahsiyetin meydana getirdiği eser, yüzlerce kişiden mürekkep bir komisyonun ortaya koyduğu şeyden yine bin defa yüksektir.

Bilhassa bunu tiyatro sahasında daha bariz hissederiz. Tiyatro ki sanâyi'-i nefisenin müteaddid şubelerini câmi' olmak dolayısıyla hemen parçalamaya, şahsiyeti tese'üb etmeye daha müsaittir; bunu tevhit edebilmek için müteaddid başlı bir komisyonun vücudu değil, kuvvetli, azimli bir sanatkâr eli lazımdır.

Ve ben şahsen on sekiz senelik bir tiyatro saffetiyle söylerim ki müstakbel şehir tiyatrosunun başında Türkiye'nin en küçük bir sanatkârını görmek, en büyük heyetini görmekten bin kat müreccahtır.

Vakit, sayı: 2367, 1 Ağustos 1924, s.4

Ertuğrul MUHSİN: Tiyatronun Telkin Kudretinden İstifade

19 Haziran Gülcemal'de

Son zamanlarda buralarda siyaset edip de Rize masallarıyla kulakları dolmamış bir kişi yok. Buralarda kiminle görüşürseniz görüşünüz mübahase zemini, bilmem neden, dönüp dolaşıp Rize'ye intikal ediyor. Dikkat ettim görüştüğünüz kim olursa olsun muhakkak lakırdının içine Rize'yi serpiştiriyor. Adeta bu umumi bir hastalık gibi olmuş.

Mesela bir yerden bahsederken kaldırımlar fena, sokaklar pis dediniz mi... Cevabı hemen "Ah, bir Rize'yi görerseniz!" dir. Şurada asayiş yokmuş... Külhanbeyler çokmuş dediniz mi... Size hemen "Ah, bir Rize'den geçseniz!" derler. "Buranın halkı tembel" derken ""Ah, bir Rize halkını tanısanız! Diye ağzınızı kapatırlar. Temizliği, sükûnu, asayişi ve çalışmayı insan Rize'de görmeli imiş!

Hâlbuki pekiyi hatırlıyorum... Bundan iki üç sene evvel Rize dağlarında öbek öbek eşkıyalar geceleyin sokaklarında her gün tembellerin yegâne meşgalesi olan kavgalarla kan gövdeyi götüren bir yerd. Hep anlatır dururlardı. Senede bilmem kaç bin kişi boş boşuna öldürülmüş. Sakinleri hatta abdesthanelerine mavzersiz gitmezlermiş... ne şimdi?

Şimdi emindim oranın Hurşit Bey isminde bir valisi varmış... Bu çok çalışkan genç adam iki senede orayı Türkiye'nin cenneti yapmış!

Bir Alman coğrafya profesörüyle görüşüyordum. Diyor ki: Rize vilayet dairesinde bir yer yoktur ki her gün silinmeyen, ovulmayan... Şehirde bir yer yoktur ki her gün temizlenmeyen. Ve bir gece yoktur ki vali bey ya bir çeşme, ya bir yol, ya bir mektep yaptırırken amelelerin başında gecelemesin... Ve Rize'yi görmüş bir kişi yoktur ki validen hürmetle, minnettarlıkla bahsetmesin, onu sevmesin!

Jetral Müjen konuşuyordum... diyor ki: Bu Hurşit, bu şayan-ı hayret bir adam... Onu ilk gördüğüm zaman yeni yaptırdığı tiyatro binasının çatısında,

ömründe amelelik etmemiş adamlara- ki ekseriye kürek mahkûmlarıdır- kiremitleri tutturmak için nasıl çivi çakıldığını tarif ediyordu. Türkiye’de birçok genç, faal valiler gördüm... Fakat Rize valisi muhakkak onların en birincisidir. İki senede yapılanları gördüğüm zaman inanmakta çok tereddüt ettim... Çünkü bu kadar faaliyet fevk-al-beşerdi. Küçücük güzel Rize... Eğer böyle giderse Türkiye’nin ne’si olacak. Manzara itibariyle de Rize ile boy ölçüşecek bir Tük şehri ben bilmiyorum.

Şimdi rakı satan eski bir imam anlatıyor: Yalnız Sürmene ve Rize’de adedi her halde yüzden fazla olmak üzere bilmem ne kadar hoca ve müderrise varmış... Çocuklar... On yaşında ya muhakkak başlarına sarık sarar, bellerine [Emsile ve Binâ] cüzlerini sokarlarmış, ya omuzlarına tüfenk, yanlarına kama asar babalarını taklit ederlermiş.

Muhitin bu derece koyu mutaassıp, cahil olduğu bir yerde böyle bir zaman içinde dev adımlarıyla terakki, atılabilmesi için başındaki valinin ne derece sert, çalışkan, bilgili ve idareli olması lâzımdır... İnsan pekâlâ tasavvur edebiliyor.

Biz; seyahat programımızda evvelce tespit edilen on iki temsili muntazaman bitirdik. Temsillerimiz Trabzon halkı tarafından azami rağbetle karşılandı. En ağır eserlerimiz en çok muvaffakiyet kazananlardı. Son gece umumi arzu üzerine bir de veda gecesi tertip ve bunda Andreyev’in [İhitlâl] namıyla lisanımıza nakledilen felsefî piyes temsil edildi. Trabzonlular bu eseri hayret fakat tekdirle karşıladılar. Belki bir parça yadırgadılar... Lâkin hiçbir zaman esere kabahat bulacak kadar basitleşmediler. Anlayabildikleri kadarını anlayabilir ve duyabildiklerinin fevkinde de zevki buldular. Bu aşağı yukarı onlar için bir bilmece gibidir... Bir sene sonraki hizmetimize kadar halletmeleri için verilmiş bir bilmece.

Geçen sene bu zamanlardaydı. (İhtilâl) piyesini yeni tarzda kurallarla oynamayı düşünüyordum. Fakat içimde bir nevi tereddüt vardı. Sanatın bu yeni şekline birden bire geçivermenin uyandıracığı aks-ül-amelden korkuyordum ve bu teknilin tabii seyrine bırakmakla çok gecikeceğini bildiğim için bir cür'ette bulundum. Bu adım bana gösterdi ki gerek içtimâi hayatımızda, gerek sanat sahasında biz daha fazla anlamaya müstemidiz. Düne kadar iki çelimsiz öküzüyle, Hazret-i Âdem'den kalma sapanıyla tarlaları süren köylümüze bakınız... Bugün Fordson traktörü üzerinde bir Amerika köylüsü gibi. Düne kadar çakmaklı tüfek kullananlar bugün mavzeri herhangi bir Alman kadar iyi kullanıyorlar.

Karadeniz boyunca he yelkenlide bir motor var. Eskiden kağnıların söktüğü sarp yollarda şimdi kamyonlar ve otomobiller uçuşuyorlar.

Bu sanat sahasında daha kolaylıkla olacak... Bizim bilhassa tiyatrodaki kökleşmiş bir tarzımız, ayrılmış bir zevkimiz olmadığı için bugünkü en son tarzı almakla zerre kadar yadırgamayacağız. Esasen Avrupa'da da son yedi, sekiz senede bilhassa temaşa edebiyatı yolunu kaybetmiş gibi bocaladı. Hâlâ da bocalamakta. Bu kararsızlık ve tereddüt, sonra bu değişme sanat eserlerinin şeklinde, kaidelerinde olduğu kadar mevzularında da oldu. Herkes müttehit olduğu yalnız bir nokta vardı. Yenilik! Fakat herkes bu yeniliğe ayrı ayrı yollardan, ayrı ayrı vasıtalarla varmaya kalktılar. Zemin çok müsaitti. Bilhassa bu gibi sanat yeniliklerine en çok sahne olan Almanya ile Rusya'nın son sekiz senelik ortaya koyduklarına bakılırsa insan adeta şaşar kalır. Belki seksen senede tabii seyriyle meydana gelmeyen bir teknil, sanat tekniği vardır. Zaten her şeyde olduğu gibi sanatta da inkılâp buna derler. Garibi şu ki içtimâi hayatlarında büyük bir tahavvül gören milletler sanat sahasındaki bu yeniliği pek tabii buluyorlar. Ve yadırganıyorlar. Sanat inkılâpları için en müsait zaman siyasî ve içtimâi inkılâpların yapıldığı zamanlardır. Düne kadar tapındığı mabudun nihayet yıldız ve mukavvadan, düne kadar huzurunda eğildiği hükümdarların nihayet sırma ve paçavradan başka bir şey olmadığını gören halk bu sanattaki inkılâp eserlerini yeni bir din, yeni bir iman ve necât yolu bulmuş gibi dört elle sarılıyor. Hatta Avrupa'nın bile çok küstah, çok

cüretkâr bulduğu (Strindberg)in eseri Anadolu'da oynanırken, (İbsen) nin taşkın fikirli piyesleri, mesela (Halkın Düşmanı) temsil edilirken halk yeni bir peygamberin kitabını dinliyormuş gibi vecd içinde kalıyor. Beşerin kötülüklerini, sahtekârlıklarını, yalanlarını bağırın, yüzlerine haykıran yeni bir ahir zaman peygamberi bulmuş gibi, kendinden evvel gelenin bağladığı zincirleri kıran, insanları din denilen heyulanın cenderesinden azat eden bir münecci gibi.

Bunları gördükçe kendi kendime ve bütün sanat arkadaşlarıma. Haydi... diyorum... zaman işte şimdi... Tiyatroyu; yeni fikirleri aşılama, yeni düşünceleri kafalara sokmak için vasıta diye kullanmanın zamanı şimdidir! İş başına!

Köroğlu, Âşık Ömer, Tahir ile Zühre, La Garson gibi eserler müstesna olmak şartıyla diğer kitaplar Trabzon'da en fazla 20 – 30 tane satılıyormuş. Esasen biz de üç, dört bin basan eserler parmakla gösterilecek kadar azdır.

Trabzon'da bizim tiyatromuz gecede dört yüz, beş yüz kişi geliyordu... On iki eseri bu kadar kimseye zorla okuttuk demektir. Eğer okumakla temsil arasındaki farkın büyüklüğü de nazar-ı itibara alınırsa seyircilerin, bir daha unutmamak üzere, şu veya bu eseri hatıralarına perçinledik demektir. Biz bu sûretle fikir inkılâbı sahasında boynumuza düşen vazifeyi yapabiliyorsak ne mutlu bize! O zaman dört yüz talebeye ders tekrar eden bir hoca gurur ile koltuklarımızı kabartarak dönmeye hakkımız var demektir.

Trabzon'dan vedamız çok canlı fakat çok acıklı oldu. Bütün sevdiklerimiz ve bütün bizi sevenler samimi, anlayıştan uzak bir surette bizi teşyi' edenler ve bu teşyi'e gelenler arasında, asıl şayan-ı dikkat olan nokta burası, yalnız Trabzon'un gençliği veya münevverler, yarım münevverleri değil, her sınıfa her tabakaya mensup birileri vardı. Sanki herkes, temaşa sanatının bedîî zevklerinden gayrı bir de içtimaî hizmetini takdir eden

okumuş, cahil herkes bu hareketiyle sanata ve sanatkârlara merbutiyetlerini göstermek istiyorlardı.

Gülcemal gün batarken Karadeniz'de beyaz izler bırakarak su üstünde kaymaya başladı Trabzon'dan belki ceplerimizi doldurmuş ayıramıyorduk. Kalplerimiz onların bizi hüsn-ü kabulüne karşı hürmet ve minnettarlıkla dolu idi. Yalnız kalplerimiz değil... Gözlerimiz de dolu, bir sene görmeyeceğimiz bu şehri selamlaya selamlaya uzaklaşıyorduk.

Vakit, sayı: 2696, 1 Temmuz 1925, s.3

Mehmet İZZETTİN: Türk Çiniciliği

Memleketimizde ehemmiyet verilmeyen sanatlardan biri de sanâyi'-i nefîseden çiniciliktir. Ecdadımızın, Anadolu'nun muhtelif mahallerinde fabrikalar tesis ederek terakkisine çok hizmet edenleri Türk çiniciliği her şeyin terakki ve tekâmül ettiği yirminci asırda maalesef eski kıymet ve ehemmiyetini kaybetmiş bulunuyor. Sanâyi'mizin terakkisi için çalışan hükümet adamlarımız içinde hiçbir zat Türk sanâyi'nin iktisâdiyet cehtiyle de ehemmiyetli olan bu şaibesini ile meşgul olmak istemiyor. Hâlbuki bir ecnebi bir Türk'ten ziyade Türk'ün çiniciliği ile meşgul oluyor, tarihine ve tarz-ı tezyinâtına dair tetkikatta bulunarak eser neşrettiği gibi fırsat buldukça türbe ve camilerimizden kıymetdâr çinileri Avrupa müzelerine nakletmek fedakârlığına bile katlanıyor!

Bugün Avrupa devletleri arasında çiniciliğe ehemmiyet vermeyen hiç yok gibidir. Komşumuz dünkü Bulgaristan bu sanata bizden fazla rağbet göstermekte memleketinde sanâyi'nin terakki edebilmesi için kanunlar vuzia etmektedir. 11 Kânûn-i Sâni 1924 tarihiyle bir kanun ile tezyinatlı ve tezyinatsız çini ve madeninin Bulgaristan'a ithalini men etmiş ve bu suretle sanâyi'nin terakkisine bir kapı açmıştır.

Komşularımız ve sâir Avrupa devletleri bu sanatı ihyâ ederler iken Türk milletinin altı yüz senelik bir mazisi olan meşhur çiniciliği olmak üzeredir. Kütahya çini fabrikalarımızdan bugün işleyebilen bir tanesi halkın ihtiyacını temine kâfi şerâiti hâiz olmadığı gibi Yıldız Çini Fabrikası da ilan-ı Meşrutiyetin biri bir türlü faaliyete ircâ' edilemiyor. Eğer bu iki çini fabrikamız asrî bir çini fabrikası şekline ifrâğ edilerek işletilse ve hükümetimizde Avanos üzerine bir men-i duhûl kanunu vuzia edecek olsa hem çiniciliğimiz terakki eder ve hem de halk bu husustaki ihtiyacâtını dâhilden tedarik etmiş olur.

Elimizde vücut fabrikaların asrî bir şekle ifrâğı için pek büyük bir masrafa ihtiyaç yoktur. Yapılacak şey bu sanatta müterakkî bir milletin mesela Fransa'nın çini fabrikalarında tetkikatta bulunmak onların usullerini

bizim fabrikalarımızda tatbik etmekten ibarettir. Fransa fabrikalarından birkaçında gördüğüm tarz-ı imalat ile bizim fabrikalardaki tarz-ı imalat arasında azîm bir fark var. Yıldız Çini Fabrikası'nda bulunduğum zaman yakılan fırın fırıncının zekâsına daha doğrusu kadere bağlı bir mesele idi. Hâlbuki Fransa fabrikalarında bu iş kadere, kısmete bırakılırsa, bir fırının derece-i hararetini pirometre denilen aletle muayene ediyorlar. Fabrikanın müdürü ve ameleleri bu sanata vakıf kimselerden seçiliyor. Bizde olduğu gibi bir paşanın veyahut bir kâtibin anlamadığı bir mesleğe müdür tayin olunmaya Avrupa'ya fabrikalarında tesadüf edilemez. Fabrikalarımızın hakkıyla işletilememesinin sebeplerinden biri de idare meselesidir. İlan-ı Meşrutiyetin bugüne kadar Yıldız Çini Fabrikası'nın işletilmeyişine yegâne sebep saray katından hiçbir sanatla alâkadar bulunmayan bazı eşhasın fabrikanın müdüriyetine tayini olmuştur. Kütahya fabrikamızda maalesef aynı şekildedir. Geçen seneki iktisat kongresinde bu fabrikanın müdürü ile görüştüğüm zaman müdür fabrikanın çok iptidaî olduğunu asrî bir şekle ifrağı için hükümetin ufak yardımına ihtiyacı bulunduğunu söylüyordu. Fakat iktisat vekâletimiz henüz çiniciliğimiz ile meşgul olmadığı için ne Kütahya fabrikalarımız yardım görüyor, ne de Kütahya fabrikaları ile kabil-i kıyas olmayan Yıldız'daki büyük çini fabrikamız faaliyete geçebiliyor.

Diğer Avrupa devletlerinin belli başlı çini fabrikaları hükümetten azamî yardım görürken bizim iki küçük çini fabrikamızın ihyası için iktisat vekâletimiz ufak bir fedakârlıkta bulunamıyor. Bugün memleketteki buhran iktisadının azalması ve Türk sanâyi'nin terakkisi için çalışırken Türk milletinin meşhur olan çiniciliğini de ihmal etmemek onun terk edilebilmesi için hiçbir fedakârlıktan çekinmemek memleketin iktisadî menafî-i noksan nazarından icap eder.

Sabık Yıldız Çini Fabrikası ressamı

Mehmet İzzettin

Vakit, sayı: 2324, 16 Haziran 1924, s.5

Refik Ahmet [SEVENGİL]: Güzellik ve Faidenin İmtizac Ettiği Bir Sergi

İstanbul'un biri Üsküdar'da küçük bir binaya sıkışıp kalmış, öbürü şehrin fakir mahalleleri ve yangın yerleri ile sarılı iki bakımsız kız mektebi var; bunların hususiyetleri öbür mektepler gibi yalnız "münevver" yetiştirmekle kalmayıp aynı zamanda genç kız çocuklarının ruhlarında sanatın ulvî çerağını da yakmakta olmalarıdır. Bunlardan Selçuk Hatun Kız Sanayi Lisesi'nin yavruları bir senelik süm'alarını tekşif ve teşhir eden bir sergi yapmışlar; sıcak bir yaz gününde şehrin velveleli yollarını geçip Çapa yangın yerleri ortasındaki beyaz binaya dâhil olanlar, burada serin bir sükûn içinde ra'şedâr bir güzellik ayiniyle mahsur kalacaklardır.

Sergi, binanın alt kat salonlarından beşini işgal etmektedir. "Deha, uzun bir sabırdır" sözündeki belagat-ı mana, bana bu beş salonu süsleyen genç kız çocuklarının eserleri karşısında tecelli etti. Şurada nazar-rûba heyetiyle sizi kendi önüne çeken bu sadeliğine tamamen fevkalade cazip kadın elbisesi ve şu köşedeki esrarengiz ipek nakışlar, yüksek birer sanat eseri olarak görünüyorsa bu, her birinin bir genç kızın aylarca dökülen göz nurunu taşımakta olmalarındandır ve bu sanat eserlerine genç sahiplerinin ruhlarından birer parçaları karışmış olduğu içindir ki onları bu kadar güzel buluyoruz.

Birinci salon mini minilerin işlerine tahsis edilmiş. İptidaî kısmı talebesinin eserleri feyizli istimdatlardan haber vermektedir, iptidaî kısmı malumat-ı umumiye ile beraber dikişe hazırlık kısmıdır ve bu eserlerde bu hazırlığın numuneleridir. Diğer dört salon – ki asıl zairin göz zevkini kemaliyle tatmin edecek olan bunlardır - tâli talebesine aittir. Bunlardan biri "ipek işi" tahsis edilmiş: Burada nadide nakışlar, ipek yastıklar veya sandık üzerine işlenmiş küçük şehkârlar var. Elbise üzerindeki ipek nakışlar, elbiseye erişilmez bir zarafet bahşetmektedir. Kadife defter, kitap ve albüm kapları, bunların üzerindeki işlemler ince bir zevkten haber veriyordu.

Diğer bir zarafet meşheri de iç çamaşır odasıdır. Burada müstesna bir zevk mahsulü olduğundan ıstıbah edilmeyecek kadın çamaşırıları zairlerin takdir-i nazarlarına açılmaktadır. Beyaz işi ve bir kısım nakışta bu salonu tezyin eden eşya miyanındadır.

Yatak ve masa örtüleri, çay takımları başlıca birer zarafet eseridir. Bu odanın diğer bir köşesinde bu müstesna eserlerin nasıl hazırlandığını gösteren başlamalar vardır.

Dördüncü salon elbise ve elbise tezyinatı odasıdır. Her nevi haricî kadın elbisesi, ihzar devresine ait numunelerle beraber burada mankenler ve masalarda teşhir edilmektedir. Heyet-i umumiye şüphe yok ki fena değildi, fakat çok güzel şeylerle muhatap kalındığından mıdır, nedir insan burada küçük bile olsa bazı hataları affedip geçemiyor. Bunların tâlinin ilk sınıfı talebesine ait olacağını tahmin ettim.

Nihayet yağlı boya odası. Şimdiye kadar dolaştığımız salonlarda ufak tefek kusurlarla karşılaştınızsa bu son odada derin bir meshuriyetle dolup sergiden leziz ve nefis intibalarla ayrılmış evvelasınız diye en sonra burayı gezdiriyorlar. Burada gölge ve ziyanın duvarlara asılmış, masaların şuralarına buralarına bırakılıvermiş cam eşya üzerindeki akisle renkler, nazar-rûba, cazip, sihr-alûd renkler iltima' ediyor. Renklerin ziya ve gölge ile mümtezic iltima'ı, gözü ve ruhu çıldırtıcı bir zevkle okşayan füsunkâr bir rakstır.

Buzlu camdan üstadâne kesilmiş, yapıştırılmış kutular, üstlerindeki yağlı boya tezyinatla beraber her sene bu sergiyi süsleyen eserlerdir, bol şişelerden yapılmış rengin vazolar da eski sergilerin zairlerine aşınadılar. Fakat bu sene İstanbul'un henüz görmediği bulunmaz güzelliklerle bu sergide zairlere yeni bir bedîi ziyafet verilmektedir. Üstlerine yağlı boya ile çok güzel tezyinat yapılmış buzlu camlardan vücuda getirilmiş abajurlar, tepsiler, tablolar birer küçük şaheserdir. Bu senenin yeniliklerinden biri de tahta üzerine yağlı boya işlenerek vücuda getirilen resimler, dökmeler, tokalar, kutular ve etajerlerdir.

Dikişi de, nakışı da, kutusu da, etajeri de hepsi güzel, hepsi göz ve gönül alıcı. Bütün bu eserlerin güzel olmaları başlı başına bir kifâyet iken hepsi, aynı zamanda her ev için faideli, burada maharetle mecz edilmiş bulunuyor. Bunların hepsini mektebin genç talebesi yapmıştır ve bu sanatkâr yavrular, yarın dağıldıkları evlerde kendi dikişlerini kendileri dikecekler, yuvalarının köşesini bucağını bizzat imal ettikleri ucuz, fakat fevkalade güzel eşya ile ssleyeceklerdir.

Yağlı boya odasında bir de nebatat, hayvanat koleksiyonları vardır ki yağlı boya dersinin hocası Kenan Bey imal etmiştir. Bunlar bütün mektepler için lazım ders eşyasıdır ki mamafih mekteplere Avrupa'dan ve birçok fazla masraflar yapılarak getiriliyor.

Sergiden kızlarımız için derin takdir hisleri ile ayrıldım. Ve bu his, içimde bir ezaya inkılâp etmekte gecikmedi: Mektebin nâmtenai noksanları var ve bu işlerin hepsi mahrumiyet ve vesaitsizlik içinde vücuda getirilmiştir. O yavrular, kadınlığın fıtrî meyl ve inhimakiyla çalışıyorlar, çalışıyorlar, fakat buna mukabil, bir senelik ömürlerinin içine karışmış olduğu sergilerine bir küşâd-ı resmî yapmak istemişler, davet ettikleri maarif erkânından ne müsteşarı ne başkası bu çocukların gülünç almak için vakit bulamamış, bunu geçiniz; doğru bütün bir yerde olmadığını da geçiniz, fakat aylardır, mekteplerinin akan damı bile aktarılmamıştır!

Vakit, sayı: 2326, 18 Haziran 1924, s.3

Rauf YEKTA: Anadolu Halk Şarkıları

İngilizcede “Halk Bilgisi” manasına gelen “Folklor” kelimesine bir müddetten beri matbuatımızda dahî tesâdüf olunuyor. Topu bedi harften müteşekkil olan bu kelimenin medlûlü ne kadar mütenevvi’ mevzu’ları şâmil olduğunu düşününce, hayret etmemek mümkün değildir. Filhakika halk şiiirleri, ananeler, rivayetler, hikâyeler, masallar, itikatlar, evham ve zanniyat, âdet ve merasim, bilmeceler, darb-ı meseller, halk şarkıları... gibi her milletin hususiyet-i ahvaline, mazarisine, yaşayışına, tarz-ı tefekkürüne, taalluk eden birçok mevzular bugün “Folklor”un dâire-i şümulüne dâhil bulunmaktadır. Asrımızın halk bilgiçleri de işte bu derece vasi bir zemin tetkikte çalışmaktadırlar.

Halk bilgiçlerinin cem ettikleri vesâik ve vücuda getirdikleri koleksiyonların tetkikinden edilecek istifadenin hoş ve eğlenceli surette vakit geçirmekten ibaret kalacağı zannedilmemelidir. Bilakis bu vesika ve mecmualardan bazılarının ciddi bir kıymet-i zatiyeye haiz bulunduğu halde kısm-ı azminin bir milletin sûret-i neş’et ve tarz-ı inkişafını örten şüphe ve tereddüt karanlıklarını tamamıyla tenvir ve büsbütün yeni bir şekilde irâe edecek mahiyetteki mühim şeyler olduğu görülmektedir.

Fransa krallarından on beşinci “Lui”nin çocukluğu zamanında nâibliğini ifa etmiş olan “Philip D’orlean”, niyabeti esnasında “Lui”nin sarayında güzerân olan ahvalden bahsettiği sırada der ki:

“Sarayın hakiki ahvalini öğrenmek isteyenler buna dair yazılan kitapları okuyacaklarına o asırda Paris sokaklarında söylenen şarkıların güftelerini tetkik etsinler; çünkü o kitaplar bir takım şahsiyetler hakkında müddealarla doludur, sokak şarkıları ise saray ahvalini bütün üryanlığıyla meydana koyar.”

Zannederiz ki bu sözler “folklor” tetkikatının tarihi ve içtimaî fâidelerini göstermek için kâfidir.

Avrupa'da her memleketin halk bilgileri ta'dad edilen mevzuların birini veya birkaçını taktik ile uğraşırlar. Bu cümleden olarak halk şarkılarının güfte ve bestelerini toplayan musiki âlimleri de o şarkıların besteleri hakkında yaptıkları tetebbuları tarihî, nazârî ve tenkidî mütalaalarıyla mezc ederek mecmua halinde neşrederler.

Halk şarkılarına büyük bir ehemmiyet atfeden milletler arasında Rusları zikretmek lazım gelir. Vâkıa Rusya'da bu şarkıların toplanıp neşredilmesine Petersburg'daki "Rus Coğrafya-ı Cemiyet-i İmparatoryası"nın muavenet ve teşviki ile ta on dokuzuncu asr- miladî evailinde başlanmış halk şarkılarını havî birçok mecmualar neşredilmiştir, bu meyanda meşhur "Rimsky Korsakov" ile "Balakirev"ın mecmuaları pek kıymetdâr şarkıları havîdir.

Bulgar komşularımız bile tetkikattan geri durmamışlar ve "Stoyanov" namında bir Bulgar muallimi topladığı 24 halk şarkısının güfte ve bestelerini 1887 senesine "Varna"da ve "Vasylev" isminde bir Bulgar musikişinası da 230 şarkıyı havi mecmuasını 1891'de "Tirnova"da tab ettirmişlerdir. Sırp, Karadağ, Dalmaçya, Bosna-Hersek, Hırvatistan taraflarının şarkıları da "Kuhac" namında bir müdekkik tarafından cem edilen 1879 tarihinde "Agram"da bastırılmıştır.

Ruslar kendi şarkılarından sonra ve bütün Rusya memalindeki mütemekkin muhtelif akvâmın ve ezcümle Türklerin halk şarkılarını toplamayı da ihmal etmemişlerdir. Bu babdaki tetkikatımıza nazaran yalnız Türklere müteallik olarak şimdiye kadar üçü Rusya'da, biri Macaristan'da dört mühim mecmua neşredilmiştir ki sahiplerinin esâmisiyle mahal ve tarih-i tabiilerini kaydediyoruz:

Ribakov: Ural Müslümanlarının Musiki ve Şarkıları (Petersburg) 1897

Yantusev: Türkistan-ı Çinî'de (Kulca) Çinlilerinin Şarkıları; (Petersburg) 1890

Çilingaryan: Asya-yıvusta Türklerinin şarkıları (Budapeşte) tarihsiz.

Laysek: Kırgızlar, Tatarların Şarkıları (Taşkent) 1890

Folklor tetkikatı senelerden beri bütün milletler nezdinde aynı faaliyetle devam edip gittiği halde maa't-teessüf bizde şimdiye kadar kimse çıkıp da bu işlerle meşgul olmamış ve ale'l-husus halk şarkılarımızın güfte ve besteleri toplanarak bunlar hakkında ilmî bir tetebbu' yapılmamıştır.

Mevcudiyet-i hâzırasını sevgili İstanbulumuzun yine pek sevgili valisi Haydar Beyefendinin lutf-i delalet-i kadirşinasânesine medyûn bulunan (Dârülelhan) müessesesi, hükümet-i Cumhuriyetimizden gördüğü âlî himayeye kesb-i istihkâk edebilmek emniyesiyle bir taraftan memleketimizin (sanâyi-i nefise) âlemindeki mühim bir boşluğunu doldurmaya gece gündüz çalıştığı gibi diğer taraftan da (Folklor) sahasındaki noksanlarımızın halk şarkılarına taallük eden kısmını ikmâle teşebbüs etmiş ve bu maksatla asıl Türk milletinin samimi duygularını ifade eden bu şarkıları toplayarak mütâlaât-ı ilmiye ve tenkîdiyyesinin ilâvesiyle neşretmeye karar vermiştir.

Dârülelhan bu maksadının temin-i husûlü zımında bir takım sualler tertîb etmiştir. Maârif Vekâlet-i celîlesi vasıtasıyla da zîr-i idârelerinde bulunan bütün mekteplerde musiki ile alakadar olan muallimlerine ve sâirlerine musiki müntesiblerine irsâl ve tevzîi rica edilecek olan bu suallerin başlıcaları şunlardır:

- Kasaba ve köylerinizde okunan halk şarkıları hangileridir?

- Köylerinizde halk şarkılarından en ziyade söylenen hangileridir? Bunlar arasında eski ve yeni devirlerin hayat ve menâkıbini tasvir ve ifade edenler var mıdır? Varsa bunlar hakkındaki rivâyât ve malûmat-ı mahalliye neden ibarettir?

- Kasabalarda hâl-i hazırda ekseriyet halkın en ziyade terennüm ettiği millî, vatanî şarkılar, marşlar ve dinî ve ahlakî ilahiler hangileridir?

- Harb-i umûmî ve mütareke seneleriyle mücâhede-i milliye esnasında memleketinizde ne gibi şarkılar, marşlar terennüm edildi? Bunlar arasında sırf yerli halkın ruhundan doğan parçalar da var mıdır ve hangileridir?

Anadolu halkının hissiyât-ı milliye, diniye ve vataniye ve tefekkürât-ı içtimâiyyesini ve aynı zamanda hâlis Tür musikisinin hakiki üslubunu tanımaya hizmet edecek olan bu fâideli teşebbüsün bütün Türk gençliği ve münevverleri tarafından büyük bir mazâhirat göreceğine eminiz.

Halk şarkılarına ait olan sualler haricinde Darülelhan'da bu münasebetle daha bir takım sualler îrâd edilmiştir ki bunlar da bervech-i âtîdir:

- Şehrinizde bulunan kütüphanelerde müellefât-ı kadime-i musikiyyeden kitap ve risale ve notalar var mıdır?

- Muhitinizde âlât-ı musikiyeden hangileri daha ziyade müstameldir? Ve bunların tamir ve imaliyle iştigal eden meşhur sanatkârlar var mıdır?

- Kasaba ve köylerinizde yapılan düğünlerde ve gelin alaylarında ne gibi sazlar çalınmakta ve hangi türkü ve şarkılar söylenmektedir?

Bu sualler hâvî olarak müteaddid nüshası tab' ettirilen cetvellerle her سوالin karşısına îcâb eden cevaplarının yazılması için kâfi boş bir mahal bırakılmıştır. Cevapların buralara ve şarkılarla marş, ilahi gibi âsâr-ı musikiye notalarının da ayrı kâğıtlara tahrir ve cevaphaneleri doldurulan cetvellerle beraber irsali alâka-dârândan temenni olunmaktadır.

Darülelhan'ın bu çok hayırlı ve lüzumlu teşebbüsünün muvaffakiyet-i kâmilieiktârına şimdilik şüphe etmek istemiyoruz. Maahâza şayet Anadolu'nun bazı taraflarında nota bilen zevât bulunmayıp da oraların mahsûlât-ı musikiyesine dair malûmat-ı kâfiye alamaz ise o vakit Avrupa'da mer'î olan "Memuriyet-i Fenniye" Missionscienfique usulü biz de dahi mevki-i tatbika kanulmalıdır. Darülelhan muallimlerinden bir zat memuren Anadolu'nun merâkız-ı musikiyesi hükmünde olan taraflarına bir seyahat icra

etmeli ve oralarda tesadüf edeceği halk şarkılarını ve sâireyi fotoğrafla zapt etmelidir. Bu mazbûdât bilâhira Darülelhan'a getirilerek notaya alınmalı ve bu şarkılar üzerine yapılacak tahlîli ve tenkîdi bir tetebbu' ile beraber tab' ve neşredilmelidir. Bu suretle meydana getirilecek eser, belki bizden ziyade Garp âlem-i musikiyesince hâiz-i ehemmiyet görülecek ve hiç şüphesiz Türklerin sanâyi-i nefîsede dahi mevki' kazanmaya çalıştıklarına delil addolunacaktır.

Müessese müdüriyetinin memnuniyetle matla' olduğumuz teşebbüsât-ı müfidesinden biri de "Darülelhan Mecmuası" namıyla mevkût bir risale neşrine başlanacağıdır. Aldığımız malûmat-ı tedrisatta takip ettiği usullerle bunlardan muhtac-ı ıslah ve ta'dil görülenlerin teşrih-i mahiyetine, Darül Elhan'da verilecek konserlerin tenkidine, Alaturka ve alafranga musikileri alakadar eden muhtelif mesâil-i ilmiye ve fenniyyeye dair gerek muallimler tarafından yazılacak ve gerek hariçten gönderilecek makale ve tetebbu'lar neşr ve şehrimizin ve umum-i Türkiye'nin şüûn-i musikiyesi takip edilecek imiş ki ezher cihet şayân-ı takdir ve teşvik bir teşebbüstür.

Diğer taraftan ser-âmedân-ı mualliminden mürekkep içtima ermekte olan bir heyet-i ilmiyenin tespit ettiği kâr, nakş, murabba, semâi gibi enâfis-i âsârın dahi tab'ına başlanmış ve bu suretle millî Türk musikisinin klasik parçaları olan âsâr-ı eslâfın – müessesenin idâre-i sabıkası zamanında uğradığı tahfifât-ı kasdiyye ve indiyyeden masûn olarak – per-der-pey mevki'-i istifadeye vaz'ı mukarrer bulunmuştur.

Darülelhan'ın bütün bu kıymettar mesaisini ciddi bir salahiyet ve hüsn-i niyetle tanzim ve idare eden zat, müessesenin faal ve muktedir müdürü üstad muhterem Musa Ziya Beyefendi'dir ki kendilerini terakkiyât-ı musikiyemiz namına bilhassa tebrik ve temâdi-i muvaffakiyetlerini temenni etmeyi vicdanî vazifemizden addederiz.

V. TÜRK KÜLTÜRÜ VE TARİHİ İLE İLGİLİ YAZILAR

Ahmet CELALETTİN: Tarihle Dolu Bir Şehir

Husûsi muhabirimizden: Yaz denizi üstünde dört saatlik rahat bir vapur yolculuğundan sonra Mudanya'dan Bursa'ya yeşil yerler arasından trenle geçip gelmek bu mevsimde hayli zevkli oluyor. Yollarda trenin her durduğu istasyonda köylü çocuklarının vagon pencerelerine koşarak yolculara ricakâr seslerle:

“Gazete! Gazete!” diye bağırımları ayrı bir dikkat ve memnuniyet uyandırıyor. Köylü çocuklar, İstanbul'dan gelenlerden topladıkları gazeteleri göğüslerine basarak memnuniyetle köylerine koşuyorlar.

Bursa istasyonunda çıkıp şehrin yollarına daldım. Kalabalığın içinde gözüm Süleyman Nazif Bey'e ilişti, biraz sonra sanatkâr Şadi Bey'le karşılaştım. Şadi Bey, temsil heyetiyle birlikte burada oyunlar vermekle meşgulmüş.

Burada dikkati celp eden iki müessese var: Türk Ocağı ve Milli Kütüphane. Ocakta aynı zamanda gençleri mahalle kahvehanelerinden kurtarmak için bir bilardo salonu, bir gazino yapılmış. Buradaki meşrubat fiyatı her yerden daha ucuz Türk Ocağının mevkii de ferah-fezâ. Bahçesindeki fiskiyeli havuz ruhlara inşirah veriyor. Kütüphaneye Salı gününden mâ-adâ her sabah saat dokuzdan akşama kadar herkesin girmesine müsaade ediliyor.

Yeşil Bursa'nın tam yeşil zamanındayım akşamları Yeşil Türbe civarına çıkıp etrafındaki huzuru ve güzelliği seyretmek insana latif bir zevk veriyor.

Doğru yol üzerinde mütenâ bir mevkide bulunan Sultan Osman'ın Yeşil Türbe'de Çelebi Sultan Mehmet'in türbelerini ziyaret ettim; Bunlar büyük birer sanat eseridir.

Bu tarihî şeylerin her tarafında bir takım enfes asara tesadüf etmemek kabil olmuyor, karşı taraftaki Yıldırım, Yeşil Türbe civarındaki Emir Sultan camileri yüksek mimarlığımızın mütenâ eserleridir.

Orhan Gazi'nin Hisar mevkiinde bulunan türbesini gördüm. Kubbesinin üstündeki çinkolardan bir kısmı daha sökülmüş, bunun tamiri de ihmal edilmiş; Bursa Evkaf Müdüriyetinin nazar-ı dikkati celp olunur.

Şehri gezmek için bana dalalet eden zat, türbenin bahçesindeki yedi kabri gösterdi, bunların Bursa'nın Yunanlılar tarafından işgalinde şehit olmuş yedi kahramana ait olduklarını söyledi. Maalesef bu mezarların başlarına henüz birer taş bile dikilmemiş!

Bursa tarihle dolu bir şehir. Türbenin bahçesinde aynı zamanda, birkaç asır evvel vefat etmiş fakat ismi el-yevm meçhul bir Hint mihracesinin de merkadı vardır. Bu - kimin tarafından yapıldığını bilmiyorum – güzel bir taş ve demir parmaklıkla bu bahçe de mütemâyiz bir vaziyette duruyor.

Pınarbaşı denilen mahale doğru gidiyoruz, karşı taraftaki yeşillikler arasından yükselen minareler keşişin tepesini mütemadiyen kaplayan sis tabakaları göze çok hoş görünüyor, bulunduğumuz Yıldız Tepesinden Çekirge taraflarında vaktiyle işleyen, bugün muattal bir halde duran, harabe yüz tutan beş on fabrika bacası görünüyor. Murat-ı Sânînin Camii ile medresesini seyrediyorum, daha ileride şehirden oldukça uzak bir mesafede Ziraat Mektebi var. Rehberim bunlar hakkında bana uzun boylu tafsilat veriyor. Pınarbaşı'na geldik. Burası vâsi', yeşil bir meydan. Suyunun ahenkdar zembemesi ruha bir his inşirah veriyor. Pınara beş dakika mesafede, (Molana Zeyrek) hazretlerinin mezarı var. İstanbul'un Fatih ile Unkapanı arasındaki (Zeyrek) mahallesi bu zatın namına izâfe edilmiştir. Biraz daha ilerleyerek Mevlevi dergâhını ziyaret ettik. Mükemmel vâsi' bahçeli bir türbe. Dergâh civarındaki mezarlıkta birçok âzam-ı eslâf yatıyor.

Bu gezinin son merhalesi Üftade Camii oldu. Caminin karşısındaki türbede Üftade hazretlerinin ve ailesinin sandukaları var. Rehberim türbenin

o köşesindeki mezarlıklardan sarmaşıklar ve otlarla sarılı bir tanesini gösterdi. (Naili-i Kadim) in mezarı sarmaşıklar arasından şairin sesini duyar gibi oldum:

“Bülbüller öter sanki gülün şahlarındandır”

Bulduğum yüksek yerden karşı tarafa baktım, keşişin tepesindeki sis tabakası gittikçe kesafet peyda etmekte idi.

Vakit, sayı: 2331, 23 Haziran1924, s.3

Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Öz Anamız Vatandır

Nereden ve niçin geldik?... diye düşünenlere tesadüf edersem onlara diyeceğim ki: Siz, hepiniz, faydalı işler görmeye ya ihtiyacı yahut iktidarı olmayan mahluklar idiniz; bunun için nerede bulunduğunuzu düşünebilecek iken menşeen illet mülahazalarında kendinizi kaybettiğiniz ve hakikat denizinin sahilinden engin ufuklara bakarak gündün güne daha ziyade aptallaştığınız ve aptallaştıkça tabiatın daha muğlak esrarına daldığınız vehmiyle böbürlendiğiniz; bu halinizle ey hekimler, allâmeler, ey mütnebîler bir damla suyun fırtınasında kulaç atan esrarkeşlere benziyorsunuz.

Nereden geldik?... Lâkin işte annemiz kadın ve annemiz vatan... Eğer tenasülde hâlâ esrarengizlikler varsa bu da bir gün yok olacak varlıkların biridir.

Ne için geldik?... İyi ki böyle bir sual teveccüh edecek muhatabımız yok; ne için evlat yetiştirdiğimizi bizden sorsalar hodbinliğimizi düşünüp sükûn etmekten başka cevap bulabilir miyiz? Önce sen, benim genç dostum, ben dediğin mefhumun hududunu temin et; lâkin bunu yaparken dinleye dinleye benimsediğin efsaneleri aklına getirme; bil ve inan ki o mefhumun mebdei başkalarına anne, baba diye ilk hitap ettiği dakikadır; müntehası başkalarının sana anne, baba diye hitap edişini en son işittiğin dakikadır. Sen bu iki dakika arasını vasıl etmiş müstekim, münhani yahut münkesir bir hatadan ibaretsen ve bundan başka hiçbir şey değildin, değilsin ve olmayacaksın.

Doğmadan evvelde mevcut olduğunu ve öldükten sonra da mevcut olacağını sana söyleyebilir, âkil ve ârif kimselerse, sana değil, tek bir halkası olduğun insanlık zincirine hitap ettiler; lâkin hata ettiler. Onlar ve onlardan önce bu âleme gelip gidenler âkil ve ârif idiler; lâkin ciddi ve mütevazı değil idiler; dişine konduğu filin kendi mini mini sıkletiyile rahatsız olduğunu zannederek özür dileyen sinek gibi arzın üstüne konup gittiler. Aziz dostum

sen ne ebedîsin ne ezeli; arzda insan, manzumemizde arz, fezada manzumemiz, kâinatta feza bile ne ebedîdir ne ezeli.

Sermediyyetine iman etmekten başka elimizden hiçbir şey gelmeyen kibriyaya şerik ve nazir olmadığımız için ye'se düşmek kendimizi bilmekten gelir. İki nefes arasına sıkışan ömrümüz büyük işler görmemize müsait olacak kadar uzundur. Şu noktayı unutma ki başını semalara kaldırıp cüssesine nispetle nihayetsiz gördüğü bu yüksekliklerin karşısında kendini olduğundan zayıf, hakir ve naçiz görenler, ayaklarının altındaki uçuruma yuvarlanabilir ve gözlerini yere eğip cüssesine nispetle nihayetsiz küçüklüklere karşı kendini kavî, kâdir ve muazzam görenler başlarına yığılan kuvvetlerin, kudretlerin ve eziyetlerin altında ezilip gittiniz; şu halde; benim genç dostum, tabiatın bize verdiği şeylerle iktifa edelim; tekebbürün adını taharri hakikat koyan hodperestler serhat-i zekâda kendi ihtilaçları ile yalnız bırakalım; zira feylesof da, peygamber de, kitab-ı mukaddes de onlardan geldi. Demek ki onlardan insanlara efsaneden başka hiçbir şey gelmedi. Bazı kavimler yeni doğan çocuk için, mihnet dünyasına bir mahkûm daha geldi diye ağlıyor; bazıları çocuğun ağlayışını kendi şen sesleriyle boğuyorlar. Bu çocuğa ne oldu ne öyle ağlamaya, ne de çok gülmeye lâyıktır. Ağlayanlar kendi bedbahtlıklarının matemini tutuyorlar; gülenler kendi dalgalarını bir kerede bu bahane ile alkışlamış oluyorlar. Bir et parçasının rahimden kovulup çıkması acaba çocuğun ve gençliğin vazife ve mesuliyetinin doğmasından daha mühim midir?

Daima, genç dostum, iki cinsten aşk, iki âşıktan tenasül doğar. Bu hadise mikroplar, haşereler, ağaçlar, kuşlar, balıklar, vahşiler, medeniler, aylar, güneşler arasında devam edip gitmektedir; ve fevkalade değildir, mukteza-yı tabiattır. Aynı lahzada vukua gelmiş kaç yüz milyon tevellüd olabileceğini bir kere tasavvur et; eğer falan adam, tevellüdünden evvel yaşıyor idi ise mevcudat arasında ne fark kalır? Tevellüdlere doğduğun ana tesadüf eden insanlar hayvanlar, ağaçlar, yıldızlar hiç şüphe etme ki, o andan evvel gayri mahdud bir vahdet ile bir, yani hiçbir şey değil idiler.

Sinemada (oğluma nasıl söyleyeceğim) filmini gördüğümü? O filmde iki cinsin takribinden sonra bir takım mikropların rahme doğru nasıl çıktığını, birçok mikropların rahme doğru nasıl indiği, sonra bunların biri ile nasıl birleşerek birbirinin içerisine girerek, birbirinin içerisinde yekvücut olarak tek bir tohum teşkîl ettiği, tabîî ki tabiatta olduğu gibi gösteriliyordu. O ikiden biri babanın diğeri annenin seciyesiyle küçülmüş şeklidir. Memleketin suyu, havası, güneşi, kokusu ve nebatı annenin ve babanın teşkilatından süzülerek o mikropları büyüttü ve aynı hadise onların ittihadine sonra da devam etti; cenin vücuda geldi. Şu halde ebeveyn asıl menşei değildir; neşetin üçüncü vasıtasıdır. İkinci tavassut rolü vatana, birinci tavassut vazifesi arza aittir; o da kâinatın bir cüzisidir Lâkin yavruma: Uzaklara gitmeyelim, onu bir Türk genci kendi nefsinin tevellüdünden evvel hiçbir şey olmadığını bilen, kendi nefsinin tevellüdü için muhitinde yüzlerce zî hayatın ölmesi lazım geldiğinde iman eden ve kopmaz ipliklerle kalbi, sinirleri, damarları ve dimağı memlekete bağlı olan gençtir. Sen o genç olmaya çalış; tasavvur ve tahayyül ile hakikat değişmez. Memleketimiz bizi yalnız kucağında besleyip büyüttüğü için değil, birleşmeleriyle bedenimizde teşkil ettiği iki yarım mahlûka madde ve hayat verdiği için de bizim hakiki meşemiz, öz vatanımız annemizdir. Hod endişliklerini tatmin emeliyle faaliyete gelen tenasülden daha ziyade bu mukaddes anneyi sev, Türk genci, müspet ve katî fikirleri hazma alış, sarfih ve basîf ol. Memleket borcu böyle ödenebilir.

Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: Mevlana Huzurunda

Konya'nın sarı ve esmer damları arasında "Kubbe-i Hadra" yı evvela çok uzaktan gördüm. Şehrin yabancı olduğu halde ruhum, o semte ezeli bir aşına şevkiyle atıldı. Bir caminin kurşun parıltılı kubbesiyle siyah serviler arasında yükselen yeşil türbe, pîrimin başucuna asılmış uhrevî bir fanusu andırıyordu. Öyle bir fanus ki nuru önünde fani saltanatların hiçbirine nasip olmayan uçsuz bir âlem devam ediyor gibidir. Hayalimden rengârenk tennurelerin haleleri arasında semaya kalkmış uzun ve mübarek bir kafilâ geçti. Bulutlar içinde kudemâları kaybolmuş (mutrip) lerden akan ney sesleri ve kadem damlalarıyla vicdanım abdest aldı. İrademin dizginleri görünmeyen rehberimin elinde, yürüdüm. Bilmem ne kadar sonra tatlı bir şadırvan şırıltısı içinde uyanır gibi silkindim. Beyaz ve temiz taşlı bir meydana gelmiştim. Karşımda merkadın yeşil destarı ve önümde muslukların terennümü vardı. Türbenin kapısında meşhur imzalı ta'lik bir "Ya Hazret-i Mevlana" altın pırıltılarla göz kamaştırıyor, şadırvan başında beyaz takkeli birkaç dede abdest alıyor, eşikte bir iki kadının çömelmiş intizarı görülüyordu.

Camekân cephe hücreler, bir hilal gibi kollarını açmış, merkadı kucaklamıştı. Namaz vaktine daha ati olduğu için dedelerden birine:

- Aşk olsun erenler!
selamıyla yaklaştım.

Tarîk ehlinin ruhunda manevî halkanın irfan ve ilhamından fırlamış birer kıvılcım vardır. Ala câlî kitap sahifelerinde bir an kalmamış derviş gözlerinde bile bu ruhânî feyzin parıltısı hiss olunuyor. Muhatabım, tarzlarını sayıklayan kitapların dar çerçevesinden aşan mümtaz bir gülümseme aydınlığı ve kalbi ılık kucaklayışlarla saran bir tavr asaleti içinde selamımı iade etti ve sonra:

- Fakire bir emriniz olur mu?

dedi. Sesinde derin kubbe akislerinin akordu vardı. Kendisine dergâhın değilse bile beldenin garibi olduğunu ve ayağımın tozu ile yerin

muattar toprağına yüz sürmeden dinlenemeyeceğimi anlattım. Hafif adımlarla uzaklaşırken türbedârı göndereceğini söyledi.

Biraz sonra hücrelerden ak sakallı ve biraz öne eğilmiş sakallı bir zat çıktı, aynı gülümseme ve aynı tatlı sesle şahadet parmağındaki anahtarı göstererek:

- Buyurun!
dedi.

Türbeye girmeden evvel mermer bir sahayı geçmek lazımdır. Orada ayaklarımızı çıkardık. Oymalı ve kakmalı güzel kapıda anahtar gıcırdadı; girdik.

Daha eşiğı atlarken teneffüs ettiğim havanın değiştiğini, bütün benliğimden tahlil olunamaz bir cereyanın geçtiğini duydum. Sağ tarafta zeytinyağı küplerinin şişkin safından sonra kabirler başlıyordu. Küçük, büyük sandukalar, muhtelif şekilde destârların muayyeb ve ağır gölgeleri altında uzanıyor. Kubbeden aşağıya bu loş hava içinde birden bire dönüp durmuş hissini veren bir avize ve kandil yağmuru sarkıyor.

Sol tarafta “Belh”ten gelen iki zat da yatıyor. Onlar aile makberesinin haricinde kalmıştır ve “Horasan Erleri” diye anılırlar.

Müdemhilden takriben otuz adım kadar yürüdüktan sonra sağda giranbaha puşidesinin altında “Makam-ı Mevlana” görüldü. Türbedâr efendinin nefes kadar hafif bir sesle verdiği izahata nazaran bu sandukalar ancak uzaktan ziyaret edilir, el sürülemezmiş. Bir hikâyeden ziyade acemi bir zaire nezaketiyle bir ihtarı andıran bu ikaz karşısında bende mücessememin fazla kısımlarını örtmeye çalıştım.

Yalnız, pir hazretinin ayakuçlarında daha büyük ve bilhassa pek yüksek başka bir sandukanın vaziyetini merak ettim. Sordum. Rehberim:

- Bedr şeriflerinin makamlarıdır.

dedi. O zaman küçükken dinlediğim bir hikâye aklıma geldi. Demişlerdi ki, Mevlana'nın ruhu vilayet kanatları üzerinde sema ederek kibriyânı ararken cisimleri buraya defnedilmek üzere getirilmiş fakat oğlunun vasıl olduğu mertebeden uhrevîlere mahsus bir mazhariyyetle herkesten evvel haberdar olan müşârünileyh, tabut yanı başında toprağa emanet edilirken kıyam ve bu suretle hürmetini azher etmiş.

Bu, dediğim gibi küçükken dinlediğim bir hikâyedir ve belki hayali çok işlek bir zairin sandukaların vaziyetlerini mukayeseden çıkardığı bir netice de olabilir.

Sol tarafta devran yeri (semahane) ile karşılaştım. Kaplan, çaylak ve pars postlarının sıralandığı yerden geçerek meydana dâhil oldum. Gözlerim havada mutribi arıyordu. Kapının sağında kademleri görünce ayaklarım suya erdi. İstanbul ve diğer belde dergâhlarında (mutrib)ler hemen daima semahanenin üstündedir. Burada bilakis semahane ile beraber olmasından başka birisinin vücudunu aradım ve buldum zannediyorum.

Yazıya başlarken de söylediğim gibi bütün tarikler ve bilhassa (mevlevî) lik muhiblerine hatırşinaslığın azamî derecesini vazife tanıtır. Öyle tahmin ediyorum ki Konya dergâhındaki mutribi mu'tad yüksekliğe çıkarmayan endişe, karşı taraflarındaki uhrevîlerin seviyesini aşmak hadşinaslığıdır.

Benim ziyaretim çarşamba gününe tesadüf etmişti ve yazık ki Konya'da birkaç saatten fazla kalamamak ıstıرابında idim.

Necef oyması nadide kandiller, sırmalı buşisedeler, salkım salkım dökülen avizeler, kaideleri müstesna nakışlarla bedi' büyük ve çok kollu şamdanlar arasında parmaklarıma basarak yürüyorum. Yanımda adımlarını duymadığım rehberimle beraber çıkıyoruz. Eşiği atlarken ruhumun bir kısmının orada kaldığını hissettim ve bugün bütün Konya gözümde yalnız yeşil bir kubbe ve yalnız serin sesli bir şadırvandan ibaret duruyor.

Vasfi Raşit [SEVİG]: Tarih Üzerinde Yükselen Şehir

Ankara şehri Anadolu'nun herhangi bir şehrinden daha doğrusu herhangi bir memleketten ne hisarından şekil itibariyle farklı değildir. Şehir, o kâfirûn vasıtadaki şeklini muhafaza ettiren bir hisarın tezyini altında yanmış ve ezilmiş galiz bir kesafet-i türabiyyeden ibarettir. Bir iki kadit tahta parçası yardımıyla bir şekil verdirilmeye çalışılmış otopark ve kerpiç kesafeti, elem ve sevinci, huzur ve humalları barındıracak birer mesken olmaya tahsis edilmiş. Yarım açılmış bir iki cadde taslağından başka sokak denebilecek bir şeyi yoktur. Sokak olması melhuz şekilsiz aralıklarda ise i'sar sermest ve perişan dolaşmaktadır. Bütün bu şekilsiz yığınlar arasında bir mermer sütun birden fışkırtır gibi birden fırlar. Özünde bir leyleğin yuva yaptığı o mermer sütun vaktiyle oralarda konaklamış bir ordunun mağrur bir serdarının, imparatorunun heykelini taşırmış. Zaman idareleri ikaz edildiği gibi heykeli de sernigûn kılmış. O sütunda bugün yalnız bir hüsn-i sanat yaşıyor. Sütunun bulunduğu mahalden biraz ilerlenirse yüz örtüsü kadar mahaz ve çirkin bir kapının örttüğü ve nazarlardan sakladığı muazzam bir mabedin mamur harabeleri karşısında insan hüsnün verdiği hal-i sekrî yaşar. İmparator August ismini taşıyan bu meydan mermer duvarlarının serinliklerinde ilaheler ve ilahlar ile Türk ve İslam âliminin yeniçeri kadıları hem-agûş yatıyorlar. Mabedin muhteşem kapısının dış tarafında ve kapının iki tarafında yatan bu muazzam uluların içinde bir küçük çocuk makberesi vardı. Aşk alihi olacak olan bu yavrucağızın alihe venüsü ihtiras ateşleri içinde tutuşturmakta olduğuna hiç şüphe yok. Venüsün ihtiras ateşinin kızarttığı ve güzelleştirdiği yanaklarındaki gül rengi mabedin mermerlerine aksetmiş ve o penbeleşmiş taşlardan mesut yeniçeri ve kadının mezarlarına sinen bir hüsn sızmaktadır.

Serin boğazların arasından geçen kirli renkli bir derenin öte tarafında yükselen sırt onu yaşatmamış ve öldürmüş olan kaleyi taşıyor. Sırt yalnız başında kale gibi bir ur taşımakla kalmaz, böğründe bir de dağ taşır. Büyük bir yangının geniş sahasını sırtı baştanbaşa kaplar. Paris, Londra, Berlin gibi içlerinde ağır uykularla zalim uykusuzlukları, toklukla açlığı, sefahatle sefaleti

besleyen şehirlerin akıbeti tenzir edilen ve safha-i âhiresini göstermekte olduğu söylenen o harabelerden tırmanarak bedestene çıktım. Şömendiferci ismiyle meşhur Tafninin sabık vekili Muhtar Bey o bedesten harabesine Ankara'nın bedelinden fazla kıymet verirmiş, içinde mazi ve hayalet ile karşılaşacağı zannedilen o bedestenin duvarlarının içine girilince bir âlem-i sefalet ve hüsrân ile karşılaşılıyor. Sinesinde bir bereketli ahz u ata ve bir servet yaşanmış, o harabenin boş ve delik bir kese gibi kalmış duvarlarına ittika ettirilmiş taştan ve tahtadan inler, orada barınan ve memleketlerine dönmek istemeyen Bayburt muhacirlerinin mazlum gecelerle dolu birer karanlık koyu ağzına benziyor. Ne yazık ki hayatın barınamayacağı o feci inlere malik olamayacak kadar içlerinde bedbaht olanlar da var: Bu en bîçareler zemherinin paçavra manasına da geldiğini kaydettiği en mülevves meta'ı gurur ile çevrilmiş teneşir tahtalarında yatıyorlar. İnerinden dışarıda yıkılmış bir kubbenin göçmesine müsaade ettiği güneş hizmetleri altında toplanmış bu insanların içinde her cinsten, her hallisinden ve her yaşından olanlar var idi. Bu koyu sefaletin çocuklarda feci ve korkunç bir cehalet şeklinde devam edeceğinden ben korktum. Bu halk taallümlerinden memnun idi. Bayburt'un biraz mübalağa ederek üç ay sürdüğünü söyledikleri yazı gidiş, ev yapış ve ekin ekış için gayri kâfi olduğunu ileri sürüyorlar ve bedestenin içindeki şerait-i hayatiyeler şükranla merbut bulunuyorlardı. Bu zavallılar o kadar düşkün idiler. İplere garip birer çamaşır gibi kuruması için tozlanarak serilmiş kurban parçaları kabiliyet ihsaniyesini kaybetmiş cemiyetin vergisi hududunu gösteriyordu. Etrafındaki kalabalığı görmeyecek kadar nevzadıyla meşgul bir anne çocuğunun nihayetsiz ihtiyacıyla münasip nihayetsiz şefkatini vereni ve aleni yükselten bir cömertlikle ihsan ediyordu. Bu, rabtları günlerce ot yiyerek vilayet-i şarkiyeden akmış sefalet-i seyyareye karşı ibkasına mükellef olduğumuz yardım bir lokma ete mi maksur kalacaktı? Vereni ve alanı terzil eden zill-ı sefaletin saha-i sefilânesine mahsur kalacaktı. Maziden müzahrefât ile dolu bir virane, feci ve zaruri olması nispetinde ulvi cidallerle geçen halden korkunç bir kuraklıktan başka bir nasibeleri olmamış bu zavallılar hiçbir taraftan almadıkları aşk ve ihsanı nereden bulup etrafına saçıyorlardı? Bu hangi ekinin mahsulü idi? Bu

adamlardan yayılan hilm ve sükûn ve şefkat ışıkları vicdanımın nazarımdan ihtimamla saklamaya çalıştığım korkunç uçurumlarını şimşek gibi korkular vererek tenvir ediyordu. O tenvirat her vuzu, her hareketim üzerinde meş'um ışıklar saçıyordu, önümdeki annenin mertebesine ve mahiyetine varmayan vergi ve muhitlerimdeki müariliği parıldanıyordu. İğrenmeden bakamadığım vicdanımdan korkarak kaçtım. Kervansarayın malını birleştirmek için yapılmış zannedilen, bayram münasebetiyle mesdud mağazaların ve bankaların arasından geçerek kalenin kapısını aştım.

Romalılar tarafından inşa edilmiş bu kale Selçuklular tarafından tamir görmüş ve bedeninde her duvarın malzemesini taşıyor. Ayak ayağa ve yan üstü yatırılmış imparatorlar heykeli, mabet kornişleri yatırılmış sütunlar; bunların hepsi tuğla ve adi taşlarla birleşerek kalenin bedenine vücut vermişler. Kale, August'un mabedine ittika eden Hacı Bayram-ı Veli Cami ve Roma sütunlarından birini direk olarak kullanmış kale içindeki evlerden biri, efkârımız gibi asırların bakıyye-i enkazı halitasından vücut bulmuş. Tezekler ile dolu evler arasından geçerek – lise müdürünün dediği gibi bu millet pislikle uyanacak kadar çarpılmaya müstahak mıydı?- müzeye geldik. Müzenin önünü dolduran taş olmuş çirkin arslanların arasında başsız oturan bir vücudun çirkinliğindeki güzelliği hayran hayran seyrettik. Bu başsız vücut ne güzel gülüyordu!

Müzenin içinde Anadolu kıyafetleri, meskukat, silah, kitab-ı mukaddise, istavroz, kandiller, kitap kapları ve yağlı boya resimler vardı. Bu eşyaların arasında müzeye bir keşişin inzivagahı halini iare eden bir de ölü kafası vardı.

İki yüz senelik kadar olduğu zannedilen bu kuru kafa mutad olan cesametten büyük olması itibarıyla müzede yer bulmuştu. Bu kuru kafadan mana-yı mevti öğrenmek istedim ve onun birer huni gibi kafatasının içine uzanan gözlerinin oyuklarına dikkatle baktım. Ben mevti annemin çehresinde görmüştüm, o çehre ölümü de güzelleştirmişti. Ben ölümü onun muhteriz

dudaklarında tatmışım. Bir tek busede aşk ile birlikte tattığım mevt o dudaklarda acılığını kaybetmişti.

Kurukafa bulunduğu mahalın balasında duran Makber ve ulu şairinin daha muazzam yağlı boya başı bana mana-yı iftirakı, seven annesinden evvel sevilen Fatma'sından öğrendiğini öğretir gibi bakıyordu. O müzede sevgi ve hüsn saçan mermer bir bacak parçası ile bir dantel gibi işlenmiş kandil önünde vereni ve alanı yükselten ihsanın manasını anladım.

Kalenin bulunduğu tepenin karşısında derenin ayırdığı çıplak tepeler mezarlıklarla dolu idi. Bütün bu harabeler arasından, yangın yerlerinin harabesi üzerinden muhteşem bir adliye serabı hayali yükseliyor, şömendifer hattının öte tarafında bağlar semtinde yeni bir şehrin gölgeleri irtisama başlıyor. Şehri bağlara rabt eden şoselerin belediyeye varidat verecek yemiş ağaçları ile sayedar edilmeleri zihinleri işgal ediyor ölen ve doğan Ankara halkına takdim eden "kamus" gibi gayrı münekker tezatlarla yürütmüş. Bu yığılan yıldızların, uçan ayların mütelatım karanın velhasıl bu kamusun bu herc ü mercin ortasında elinde bir kılınç ve dilinde hüsniyan ile memlekete bir intizam vermek için yürüyen bir adam gözüktüyor. Adamı ben bir maidenin çılgın sürati arasında gördüm. O adam bir fikrin teceddüdü idi. Fikir gibi güzeldi.

Vakit, sayı: 2367, 1 Ağustos 1924, s.3

VI. MATBUATLA İLGİLİ YAZILAR

Ahmet RASİM: Kitapçılık İlerleyemiyor

İtalya'nın Trablusgarp'a tasallutları ile beraber (İstanbul) kitap neşriyatına arz olan buhran hala devam etmektedir.

(Meşrutiyet) in ilanı üzerine bilhassa asar-ı edebiye ve tarihiyenin bir sürat-i fevkalade ile tabına başlanıp devam edildiği gibi sâir-i ilmî, fennî, sınaî eserlerde az çok fasılalarla basılarak devr-i istibdâdın bu şube-i irfanını sarmış olan kâbus zail olmuş ve bittabi kitap okumak merakı da hayliden hayliye artmış idi. Hatta (31 Mart) vakası bile bu ilk habere tesir edememiş idi. Fakat İtalya muharebesi zuhur edip de anı müteakip (Balkan) larda Osmanlı saltanatı aleyhine mürettep küsurat ve harekât birer birer tebârüz edince yine bir durgunluk çökmüş ve memleketin şiddetle muhtaç bulunduğu böyle bir faaliyetin günden güne azalmakta olduğunu anlamıştır.

Bu azalış, o zamanlarda da erbab-ı mütalaayı şaşırtmak olan (siyasiyat) derdinin tevlit ettiği türlü türlü buhranlar neticesi idi. Gazetelerin münakaşat ve müsadematı, siyasi cereyanların hangi tarafa gideceğini bilemeyen zihniyetler üzerindeki tesirâtı, şahsiyet kavgalarının ta mahalle kahvelerine kadar serabını, (Balkan) ittihat malumunun tehdidatı, (tensikât) yatırdıklarının biraz evvelki tarz-ı maişeti esasından değiştirmesi bir taraftan karinin zümresini kendi hâl ve istikbâller ile işgal ettiği gibi diğer taraftan da erbab-ı telif ve tercümeyle durdurdu. Bahusus Bulgar, Yunan ordularının Çatalca istikameti önüne gelerek şehrin karma karışık bir vaziyete girmesini icap edince (kitapçılık) büsbütün rağbetten düşerekten ve de bu mevcudu ile kepenklerini açıp indirmeye mecbur oldu. (Londra) Konferansının Rumeli vilayetini hemen kâmilen elimizden nez' ederek yalnız (Edirne) vilayetini kısmen bırakmış olması başta (Selanik) vilayeti olmak üzere eski Rumeli'den külliyyen keff-i yed etmeliğimizi intâc etmiş ve bu sebeple (İstanbul) kitapçılığının belli başlı mahreclerinden beş altısı kapanmıştır.

Bu hadisenin cümlesi üzerine tüy diken (harb-i umumi) galesi ise heves-i kırâatı asar-ı münteşire rağbet hissini göğünden kurutmuştur. Bu gaile ilk ve orta gençliği toplayıp sırlara atmış, düşman orduları imparatorluğu her taraftan kuşatarak en sonunda tahammül-fersa bir (mütareke) devresi ilk pay-i tahtı da tahtı işgale almış, binaenaleyh kara-mizac adetleri hadd-i asgariyye inmiştir. Harb-i umumî esnasında diğer muharip milletlerin vaziyetleri neşr-i asar hususunda zaten cümlesinden dûn derece yüksek idi (mücadelat-ı milliye) hasebiyle bütün (Anadolu) ile muhaberât ve münakalat mantıkî olduğu gibi (Arabistan), (Irak) kıtaları da ayrıldığı cihetle (İstanbul) kitapçılığı ancak kendi başına kalabilmiş ve bir aralık (Bâb-ı Ali) caddesindeki kitapçı dükkânlarından bazıları aşçı, kitapçı, bakkal dükkânı olmuştu. Ortada yarım yarım çıkan gazete parçalarıyla destan kırıntılarından, eskiden basılmış kitaplardan mâ-adâ okunacak bir şeyler kalmamıştı. Le-ül-hamd (mücadele-i milliye) nin büyük bir zaferle netûc ederek (Misak-ı milli) hududunun katiyen temin etmemiş olması ve dâhil-i memlekette emniyet ve asayiş istikrarı ile beraber (Hâkimiyet-i milliye) esaslarının tatbiki, Büyük Millet Meclisinin ve Hükümet-i Cumhuriyenin (Maarif-i umumiye) meselelerini ele alarak (irfan-ı ilmi) umdesinin tatbik ve tamimi kazıyyesiyle iştigali, erbab-ı tahrir ve telifin nispeten canlanması, gençliğin haylazlığı pek çabuk terk ederek yine sai ve ammal izleri üzerine gelmeye azim ve niyet göstermiş olması, matbuatının hür ve serbest bulunmuş gibi avâmil-i müessirenin arada sırada mütesadim akisler husule getirmekle beraber kitap neşri ve kitapçılık sanatının ihyası hakkında perverde edilen efkâr-ı mahsusayı yeniden uyandırmakta ise de mamafih bugünlerde de yeni yeni maniler karşısında kalmaktadır.

Kitapçılardan herhangiisine müracaat ettim ise, cümlesini başlıca iki maniden müşteki buldum. Bu iki maniden biri kâğıt, tertîbiyye, tabbîyye mürekkep, teclîdiyye fiyatlarının son derecede artmış olması, diğeri halkın parasızlığı ile beraber posta icraatlarının fevkalade galî bulunmasıdır. Hâlihazırda (Letona) denilen kat'ada bir forma yani on altı sahifelik bir yazı, ancak beş yüz kuruşa dizilmekte ve bu yazının bin nüsha olarak tabı, kapağı

da bin kuruş demektir. (Kâğıt) masrafı bu miktardan hariç olup kâğıdına göre bir forma 10-20 liraya mâl olmakta ve (İstanbul) denilen küçük kat' keza kâğıdının cinsine göre (10-17) liraya (battal) denilen kat'da (20-22) liraya mal olmaktadır.

Bu masraf-ı iptidaiyeye hakk-ı telif ve tercüme dâhil olmadığı gibi esnaf uhdesine tahmil edilen türlü türlü vergiler, bayiler, kâr ve kesb miktarı da dâhil değildir. Azim bir züğürtlüğün karşısında bulunan neşr-i asar gayretini karşılayan böyle bir mani, iktisadiyemizi sıkı sıkıya kucaklamış olan mecranın netâyic-i mazarrasından biridir.

Kitapçılarımızdan biri nakletti:

Devr-i istibdatta in müşkülât ile (Encümen-i teftiş ve muayene) nin elinden kurtardığımız bir kitabın tabını bitirdiğimiz gün son derecede sevinirdik. Çünkü o gün bize mühim bir alış veriş vukua geleceğini tebşir ederdi. Kütüphanemize müracaat edenlerden maada diğer kitapçılar, mevzular, beş, altı yüz daha satarlar, biz de bir taraftan vilayetdeki kitapçılara posta posta yollardık. O gün çekmecemize oldukça mühim bir meblağ girerdi. Mektep kitapları zamanları müstesna olmak üzere şimdiler böyle bir alış veriş günü gördüğümüz yoktur. Bu sebeple pek çok asar-ı mühimenin tabına cesaret edemiyor ve müelliflerinin müracaatlarına maalesef cevab-ı red vermek vaziyetinde kalıyoruz.

İşte bu neticeyi de ikinci mani yani posta icraatının ziyadeliği daha ziyade kabartmaktadır. Postaneler (İstanbul) dan harice gönderilecek kitap ve risale matbuatının behr-i kilosundan kuruş almaktadırlar. Bizim gibi noksan vesait içinde bulunan bir milletin tenvir-i ezhan ve temin-i irfan uğrunda göstermek istediği gayret ve faaliyete müthiş bir zorba demektir. (Taahhüdiye) olarak alınan beş kuruştan maada bir de kitapçının irsalât için ihtiyar ettiği sargı, bez, sandık masrafı vardır. Velhasıl bir kilo kitap elli kuruş masraf ile (İstanbul) hududunun haricine çıkabilmektedir. İzahtan müstağnidir ki kitap neşri ve tabı, kitapçılık milletlerin seviye-i irfan ve marifetin bar ve metresidir. Bu bar ve metrenin eşâr ettiği derecelere göre milletlerin

terekkiyat-ı medeniye ve âmiyyesi tespit edilir. Dâhil-i memlekette kıraati tetebbu hevesi ölçülür. Maarif-i umumiyeye bahşedilen gayret ve himmetlerin neticeleri anlaşılır. Halkın, hükümetin refah ve istikrar hususundaki kabiliyet ve kemaliyeti takdir olunur.

En ziyade mazhar müsaade değil ondan daha ileriye gidilerek en ziyade mazhar mükâfat olması icabet-i asriyeden olan telif ve neşr-i asar maksat-ı mebrûruna karşı duran manilerin izalesine ihraz-ı muvaffakiyet eylemektir ki maarif vekilinin müsâi-yi vakıfanesinin hüsn-i tesiri duyulur. Vekâletin en sağlam ve nâfiz propagandası mektepçilik ve kitapçılıktır. Ta'mim-i maarif kaziyyesi ancak bu yeni şaibe-i irfan-perverinin ihzar ve imdat ettiği suhuletin geniş geniş nefes alışları ancak yol alabilir. Milletten pençe pençeye uğraştığı (kara cahil) ancak bunlarla mağlup edilir. Cumhuriyet her sene başında cetvel mesaisinde zikrettiği asar ve telifatın adedi, ehemmiyeti, muvaffakatı ile anmakta olduğu hatıraların metanetini artırıyor. Umumi bütçesine kaydettiği kitap posta icraatları zaten naçiz bir yekûn tutan bu varidat bu gidişle artmaz, bilakis eksilir.

Vakit, sayı: 2440, 13 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3

Ahmet RASİM: İhtiyar Muharrir Ne Diyor?

Mübarek üç aylardan birinde heybesini sırtlayınca cerre çıkmış eski medrese-nişînlerden biri oldukça ma'mur, büyük bir köye düşer. Bir camide birkaç vaaz ve nasihatte bulunur. Kendisini dileyen 'ayan ve eşrâf beğenirler. O aralık imamda vefat edince onun yerine tayin edilir.

Softamız dört beş gün namazını kıldırır, bir gün öğle namazından çıkarken yanına bir delikanlı sokularak:

- İmam, sana bir şey söyleyeceğim. Sen haddini tecavüz ediyorsun.

der, İmam şaşalar.

- Ne gibi?

- Ne gibi olacak? Dikkat ediyorum, sen her vakit babamın önüne geçiyorsun...

İmam daha ziyade şaşalar:

- Canım efendim, bu din muktezâsı, imamlar daima cemaatin önünde bulunurlar.

- Ben tanımam, benim babam eşraftır... Bir daha önüne geçtiğini görürsem sarığını boynuna dolar seni sokak sokak sürürüm.

der, yürür. Zavallı imam donakalır. Acaba dediği gibi yapar mı?... Düşünmeğe ne hacet, eşrafın oğlu... Yapar mı yapar?... Düşünür:

- Şimdi ben ne yaparım?

Deyip dururken konuyu köylünün birisine açar. O da nasılsa biraz makul-şinas imiş: Git babasına konuyu anlat; işin önünü alırsa ancak o alır, dosyasında bulunur...

O da:

- Filhakika en doğru hareket budur! Hükümünü verir. Delikanlının babasının nezdine gider.

- Buyurun hoca efendi... Hoş geldin... (Kahve getirin, çabuk verin)... İkrâm, izzet...

- Maşallah Ramazanımız da hoş geçiyor...

- Fakat...

- Evet... Biraz sıcaklar bastı ama, Cenab-ı Hak da sabrını veriyor.

- Evet efendim, amenna... veriyor... fakat...

- Başka ne var ki?

der demez, imam vaka'yı açar... Eşraf, dinler... Neticesinde der ki:

- Ben ona lazım gelen tenbihatı veririm. Bir daha seni tehdit etmez... Fakat hoca efendi biliyor musun sen de ziyadece ileriye geçiyorsun! İşte – zevahir-i hale göre- Ankara refiklerimiz de bize ziyadece ileriye varıyorlar gibi geliyor.

Hâlihazırdaki müşâtemât ve münakaşâta bakılırsa bence yani oldukça bîtaraf gözüyle bakan bir temaşakâr nokta-i nazarınca görülebilen bir şey var ise o da kartopları gibi yuvarlandıkça kesb-i cesâmet etmek istimdadında bulunan anlaşamamak derdidir. Bu dert, bizde yeni değildir. Her yeni inkılâp evâilinde zuhur ve etrafa isal-i şer ü şurâbdan bir sinedir. İtiraf etmeliyiz ki gerek terbiye-i siyasiyede, gerek terbiye-i içtimaiyede henüz nasibedâr kemal olmaktan pek uzaktayız.

Binaenaleyh gazetelerimizdeki işgal-i münakaşatta bu mühim noktalara temas etmekten ilk fırsatta uzaklaşmaktadırlar.

Bu ve bunun gibi bence şunlarda tekrar ede ede adeta dilimize pelesenk ettiğimiz bir söz var ki o da şudur:

(Her kelime, her söz sû-i tefsîre, sû-i tâ'vile müsaittir.) Şayan-ı teamül ve itibardır ki mütarekenin ilk seneleri gibi İstanbul efrad-ı İslamiyesine kan

kusturan tazyikât-ı mütevâliye devrelerinde de yerli, Ankara gazetelerinin de tasdik ettikleri vecihle - irticâa meyletmediği gibi Anadolu mücahedat-ı milliyesinde an-samim-il-kalb elinden dilinden geldiği kadar müzahir, hatta fedakâr bir vaziyet almakta sabit-i kadim kalmıştır. İkilikler, üçlükler, hatta dörtlükler, beşlikler azgınlıklarını sabır ve sebatı vatan ve memlekete şiddet irtibatı ile savuşturmuş, atlatmış, zindanlarda, mahpuslarda inlemiştir. Şimdi nasıl olur da bir gaye-i vahdet etrafında dolaşıp duruken oradan ayrılır.

Şu aralık fındıkkabuğunu doldurmayacak kadar mühim ve sıkletten mahrum görünen birtakım müsail-i şahsiye ile uğraşmak reva mıdır? Görülüyor ki Ankara'da birkaç eski muharrir arkadaşlarımız ihtimal ki tesirat hevâiyye ve akliyye neticesi, ihtimal ki işlerle çokça uğraşmaktan mütevellit yorgunluk musibetleri tesiri ile bilmeyenlerin, vakıf-ı ahval olmayanların fikirlerine hadşeler vermeyecek neşriyatta bulunuyorlar. İstanbul gazetelerinden bir kısmı da alıngan mı oldular, yoksa onlarda mı bilâ-intikal sinirlendiler hengâmeler koparıyorlar.

Karilerim benim sözümü dinleseler, bu patırtıları biz men edebiliriz. Nasıl? Böyle mübâhesatta devam eden gazete nerenin olursa olsun, alıp okumamak ile.

Şehirde kaç kişiye bunu teklif ettim ise aldığım cevaplar:

- Nasıl olur?

dan ibaret ve tamamen yekdiğerinin harfi harfine hatta aynı cümlelerdir. Ne kadar meyas ve müteessif olduğumu burada tafsîl edemem. İptida düşünmelidir ki Ankara'da hangi hükümet var ise, burada da o hükümetin timsali vardır. Hükümet-i hazıra prensiplerine mugayir her türlü teşebbüs ve hareket elbette onun nazar-ı dikkatinden dûr kalamaz. Saniyen Ankara'da hangi cemiyet erleri var ise burada da o cemiyet erlerinin emsali vardır, hatta kısmen daha ziyadedir bile. Şu halde Ankara dakiler umdelerimize ne kadar sadık iseler, bizler de o kadar sadığız. Bunda şüpheye girecek bir fırça bulunamaz. Sâniyen İstanbul matbuatı da tamamen Ankara matbuatı gibi

namuslu, vaadinde vefakâr-ı ihtiyar, genç erbab-ı kalemin cevelangâhıdır. Rabiten Ankara'dan südur edecek her türlü asar-ı faaliyetin ukûs-ı medîde kuvvetinde sürüp gitmesi için bu erbab-ı kalemin propagandalarından daha müessirini bulabilmek gayr-i mümkündür. Çünkü Ankara matbuatı, ne kadar parlak propaganda da bulunacak olursa olsun inzâr-ı ağıyârda (mülhim) olmaktan kurtulamaz. Vaziyet icabınca bu asar-ı kabiliyeti bihakkın takdir edecek İstanbul gibi merkez vilayette münteşir gazetelerdir.

Hamsen, matbuat arasındaki tesânüdü zorlamak makul bir teşebbüs değildir. Her hangi taraf, böyle bir mesele-i şedideye müracaat edecek olursa hem hatakâr, hem de mesuldür.

Sadisen, Ankara daima itilaf vaziyetinde kalmak dür-endişliğini kabul-i âmmeye etmeye çalışmaya mecburdur. Çünkü yazılışlardaki zımnî müddealara göre kendisini mukteda görmek gayretindedir.

Sâbiân İstanbul da Ankara gibi bilaihtiyar hükümet-i hazırayı benimsemiştir. 31 Mart vakasında Sultan Hamit ve avenesi hiçbir cehele meşrutiyeti benimsememişlerdir. Biz bu cihetleri pek derin biliriz.

Sâminen: İstanbul matbuatı hiçbir zaman saltanat ferdiye taraftarı olamaz. Çünkü saltanat-ı ferdiyye zamanlarında bu zavallı matbuatın çektiklerini Ankara matbuatı arasında çekenleri bile buldukları halde yine onlar kadar mütehassısâne ve müteessirâne yâd ve tahattur edemezler.

Tasiân, İstanbul'daki asabi muharrir arkadaşlarımız da arada sırada hükümeti azdırmaktan tevakki etmek tarafı iltizam etmekle Ankara'daki meslektaşlarını teselliye itmek suretiyle adab-ı muaşerete riayetkâr olduklarını teslim etmelidirler. Çünkü bence bu vatan içinde artık ayrılık, gayrılık mümkün değildir. Artık ayrılara, gayrılara yol verdik. Giden gitti. Tortu olarak bizler kaldık.

Aşiran, cümleten gençlerin pişgâhındayız. Adab-ı münazarayı bizden öğrenecekler, onlar, bizi adab-ı münazarayı ihlal etmekten münasip tutacak olan yegâne müdekkik odur.

Kol kırılır yen içinde, baş yarılır fes içinde. Fes olmasın da kalpak olsun, tek yarık görünmesin!

Her iki tarafta hiss-i üslup ve his-i adaba mukarren (tenkit) lere tahammül ile değil fikr-i istifade ile bakmaya hazırlanmalıdır. Çünkü fikr-i istifade (tahammül) den akvadır, (tahammül) den ziyade vatana, memlekete hadimdir. Zaten saçma sapan akvalin umuru pek kısadır. Onlar doğar doğmaz mevte mahkûmdurlar. Fikr-i istifade ile bakışlar, düşüncüler de ölürler. Fakat ipek böceği gibidir. Kozasından çıkar çıkmaz ölse bile bir avuç ipek bırakır.

İşte ihtiyar, böyle düşünüp böyle söylüyor.

- Bunamış!

mı diyeceksiniz? Hanginizin hafızası sağlam ise karşıma çıksın!

Vakit, sayı: 2110, 12 Teşrîn-i Sâni 1923, s.3

VII. GAZETECİLİK VE MUHARRİRLİK İLE İLGİLİ YAZILAR

Ahmet RASİM: Gazetecilik Mektebi

Spikerler mi gevşemiş yoksa idrak ve azameti mi zamanın mudhikât peyderpey zuhurundan birden bire müteessir oluyor da bize dair yeni bir teşebbüs vukuatı, vukua geleceğini, vukua getirilmek istenilebileceğini görür görmez, işitir işitmez kendimi zapt edemeyerek iptida gülüyor, sonra düşünüyorum, zannımca bir karara rabit ediyorum. Hatta bu hal benim nadiren gördüğüm rüyalarımaya kadar sirayet ediyor.

Mesela geçenlerde, gençlerimizden biri mi söyledi idi, yoksa evrak-ı hadiseden birinde mi okumuş idim, velhasıl:

Bizde de bir gazetecilik mektebi açılma. Bu teşebbüse az çok benzer bir teşebbüs taslağına, anlar anlamaz makaraları salıyordum, sonra da,

- Böyle bir mektep açılacak olsa acaba hoca olarak kimler temin edilir?

diye düşündükçe düşündüm, evvel emirde (Amerika) da veya (Avrupa) nın bir şehrinde bu şaibede ikmal tahsil etmiş birkaç genç, zeki muharrir arkadaş hatırıma geldi... Bir aralık onlardan vazgeçtim.

“Herkesin bir revşi, her revşin bir kesi var”

Bizim gazeteciliğinde revşi var. Bu revşte birkaç sahib-i ihtisas aradım. Önceden bulamadım... Bir iki mülahazayı müteakip bulur gibi oldum. Yine vazgeçtim. Hatırıma eski münasib-i hususiye reklamları, propagandaları geldi. Güldürü gazete okuttuklarını kendilerince tedris ve talim namına bir medar-ı imtiyaz addederler ve çocuk babalarını, analarını bu türlü nümayişlerle celp ederlerdi. Ben birkaçının imtihanlarında bulunmuş idim de anlamış idim. Fevkalade çocuk herhangi bir gazetenin herhangi bir sütunundaki satırları güldür güldür değil ise de paldır küldür okuyor, huzzarın aferinini kazanıyor, (Usul-i kerait) den tam numara alıyordu. Fakat bu usulün bir de iç yüzü var idi ki acaba o güldür güldür veya paldır küldür okuyan

çocuk okuduklarını anlıyor mu idi? Mesele mühimesinden ibaret idi, hatta ben o gittiğim imtihan günlerinden birkaçında herhangi bir çocuğa:

- Maşallah! Efendi! Çok güzel okuyorsun... Aferin... Fakat hocan müsaade ederse sana bir şey soracağım.

der, hoca da makam-ı ihtiramda:

- Buyurun efendim, sorunuz!

müsaadesini verince:

- Şimdi, şu okuduklarından ne anladın? Bana söyler misin?

dedim mi çocuğun nazarlarının şaşaladığını, hocanın suratı asıldığını görmüş idim. Bu cihet henüz hatıratım içinde canlı durduğu için cümle-i tefekküratım arasında gazetecilik mektebinden evvel, gazete nasıl okunur ve gazetede yazılı olan şeyler nasıl anlaşılır? Bunun talim-i keyfiyetine ehemmiyet verilmesi, düşüncesi ile de oyalandım. Evet. Bu düşünce her an beni işgal eder. Çünkü müşahadat ve tetkikatım neticesinde temin etmiş hakikatlerdendir ki değil çocuklarda hatta mektep mezunu çocuklar, saçlı sakallı kimseler arasında bile okur göründükleri gazeteler mündericatını bi-hakkın anlayanların adedi oldukça mahduddur. Ben yendikleriyle iddiaya tutuşmuş iki üç kişiden ibaret bir heyetin telaşıyla bana veyahut onlarca kendilerinden ziyade anlar itibar ettikleri bir zata:

- Şu fıkra için ben diyorum ki...

- Hâlbuki bizim arkadaş da diyor ki...

Şeklinde müracaat ettiklerine hala tesadüf etmekteyim. Bu şekilde daha katı, daha kestirme bir nevi mesela okuduğum fıkra, 'Havadis, makale her ne ise benim anladığımdan başka bir müedda, bir mealde değildir' diyenler vardır ki bunlar bittabi bahisten hariçtir. Gerçi bu anlayış, anlamayış da (üslub-ı asrî) nin farklar üzerinde ibka ettiği son moda (heyecan) ların tesir kelimesi muhakkak ise de bu zihniyetlerin de her müedda veya meal

kavrayacak güşayış ve istimdad da bulunup bulunmadıkları elbette daha ziyade calip endişedir.

Binaenaleyh bir birine girift olmuş iki mesele mevcut demektir.

1- Gazete okumak için vaktiyle ne gibi istihzarat icap eder?

2- Gazetecilik etmek için ne gibi istihzarata lüzum vardır?

Yani önceden mekteplerde gazete okumak ve anlamak için çocukların kaplıkları nasıl temin ediliyordur? Keza gazetecilik etmek için de ne türlü kabiliyet sahibi olmak kâfidir?

Mademki zamanımızda matbuat, efkâr-ı umumiyeye cevelangahî addedilmiştir, bu iki meselenin ehemmiyeti pek ziyade bariz ve şamil bir vaziyet almıştır. Gün geçmiyor ki matbuat yevmiye mündericatından bir kısmı için ihtilaflar, dargınlıklar, devalar, muzarebeler vukua gelmesin! Bahusus İstanbul matbuatının da!

(Terbiye-i siyasiyye) dersleriyle manâfi'-i vataniyye bahislerinin asrımızda intisap ettiği incelik gazeteciliği pek ziyade müşkil-ül iftihat bir mesele huzurunda bulundurduğu gibi karileri de aynı mesele huzurunda dimdik durmakta. Bana göre bu babda bir (anlatış) bir de (anlayış) fiilleri en büyük rol, en ağır bir vazife görmektedir.

(Söyleyenden dinleyen arif gerek)

derler. Dünyanın hangi tarafında böyle bir muvazene cari olabilir? Neden dinleyen, söyleyenden arif olmalı imiş? ...İkisinin de irfan ve idrak nokta-i nazarından tesâvîsi halinde kıyamet mi kopuyormuş? Fevkalade bu sözünde makbul olduğu muhavereler, muhabereler, müzakereler yok değildir. Fakat efkâr-ı umumiyenin esası olan yüksek tabaka kara zihniyetlerini bile terbiye-i siyasiye ve manâfi'-i vataniyye meselelerinden ayrı, biri yukarı diğeri aşağı farz etmiş daha doğrusu hakkında da böyle olduğunu görmek insana güç geliyor.

(Kenarına bak bezini, anasına bak kızını al)

derler. Şu devirde de bir milletin matbuatına bak karilerini anla, hükmü oldukça muvazeneli bir kıyas, bir mihenk taşıdır.

Muvafakatlerin, muhalefetlerin, propagandacılıkların; aşırma endahat usulünü andıran tariz ve tenkitlerin, efkâr-ı umumiyeye verilmek istenilen istikametlerin ittihaz ve tezyininde icat edilen dönemeçlerin, inkılâp esaslarının tefhim ve te'miminde gözetilmesi lazım gelen sinemanın, masalların, şahsiyetlerin veya şahsiyetlerin asıllarında mütecelli keyfiyat-ı muhtelifenin anlatılması da bir hüner olmağı gibi anlayacak olanların da vaziyet ve zihniyetlerinin müsait olması veyahut bu vaziyetlerin, bu zihniyetlerin o hal ve istidada getirilmiş olması matbuatın en birinci rollerindedir. Şu halde matbuat ve karinin ilmi irfanı, ruhu, içtimai, iktisadi birer cephe olmak üzere tasavvur olunabilir ve bence bulunur. Havadis mensupları, muhabirlikler envai vesait istihbareye tahkikat –ı hafiye, heyecan-âver vekayii yazılmışları, tasvirleri, resimler, havadis-i musanna' tekzipler, ilham ve telkin usulleri, fırkacılık bilhassa meslek telakkileri, bir tesebbüb gayretleri ve emsali şeyler bu cihetlerde dolaşan gazeteci, kara gözleridir. Şu halde zat-ı mesele kısa, uzun, açık, parlak, sönük karanlık (görme) de kalıyor demektir.

Diğer taraftan gazetecilik kendi kendisine bir mekteptir. Fakat gazetesine o gazetenin meslek telekkiyâtına göre.

Benim gençliğimde gazetecilik, adeta (devşirme) efradından müteşekkil, az çok okumuş, az çok fikir sahibi, az çok anladığını anlatır, söyleneni anlar, bu hallerle beraber farih zümresi ekseriyetinin fevkinde bir seviye-i irfana malik kimseler idi. Meslek, bittabi hükümet mesleği olmakla beraber bir parça inhirâf derhal göze çarpar ve bu çarpış inhirâfın derecesine göre gazetecileri de bire, duvara çarpardı!

Şimdi ise neşvenüma zamanıdır. Bu sebeple bir gazetecilik mektebi ihdası lüzumu şiddetle hissedilmektedir. Fakat bunu (gazetecilik) açmalıdır.

Bu mektebi gazetecilik açtığı takdirde muallimlerini de intihap etmek hakkını haiz bulunmalıdır. Zamana da tramvay kondüktörlerine, şoförlere, zabıtaya, belediyeye ait mektepler güşad ediliyor, nerede ise köprü memurluğuna bile bir tane açılacaktır. Neden bir gazeteci mektebi açılmasın. Bahusus heveskâr gençlik için bir iş yurdu daha elde edilmiş olur. Bu ciheti (matbuat kongre) sinin nazar-ı dikkatine bütün ehemmiyetiyle arz ederim. Artık kendimizi yavaş yavaş toplayalım. Sendikalarımızı, mekteplerimizi yapalım. Zira bu gidiş gidiş değil.

Vakit, sayı: 2433, 6 Teşrîn-i Evvel 1924, s.3

Mehmet Asım [US]: Gazeteciliğin Cilvesi

Gazetecilik mesleğinin kendine mahsus garip bir hususiyeti vardır. Bir gazetecinin memleket haricinde ve dâhilinde birçok dostu ve birçok düşmanı vardır. Gazetecinin dostları onun neşriyatını muntazaman takip eden, bu neşriyattan memnun olanlardır. Düşmanları ise gazetenin neşriyatından menfaatleri hâldar olan insanlardır. Gazeteciden başka hemen her mesleğe mensup olan kimseler dostlarını düşmanlarını şahsen tanırlar. Yalnız gazetecilerdir ki ne dostlarını bilirler ne de düşmanlarını tanırlar. Ekseriye bir gazeteci tramvayda, vapurda giderken, sokaklarda dolaşırken dostlarıyla karşı karşıya gelirler, yan yana giderler; fakat yine onların kimler olduğunu bilmezler. Bunun gibi bazen düşmanları ile de tesadüf ederler. Onları da tanımazlar.

Gazeteciler dostlarından ancak binde belki beşini şahsen yakından tanırlar, onlar ile samimi münasebette bulunurlar. Bu münasebetler ekseriye gazete idarehanelerinde cereyan eder. Hiç tanımadıkları düşmanlarından bazıları ile de mahkeme salonlarında görüşürler. İşte biz mesleğimizin bu garip tecellisi icabından olarak evvelki gün ceza mahkemesinde Hasan Naili Bey isminde bir adam ile görüştük. Bugüne kadar uzaktan ve yakından katiyen şahsını bir defa bile görmediğimiz bu adam, (Vakit)in düşmanlarından biridir. Çünkü onun neşriyatından dolayı menfaatleri hâldar olduğuna kanidir.

Biz neşriyatımızdan mugayir olan herhangi bir adamın mahkemeye müracaat etmesini pek tabi görenlerdeniz. Onun için Hasan Naili Bey tarafından aleyhimizde açılan davayı da tabi telakki etmemiz lazım gelirdi. Hâlbuki Hasan Naili Bey davası için mahkemeye gittikçe içimizde garip bir hayret ve ıstırap peyda olduğunu hissediyoruz.

Hasan Naili Bey davasında hissettiğimiz hayret ve ıstırap, işin içinde bir gayri tabilik görmediğimizdendir. Hasan Naili Bey, beton değirmenciyanı meselesine ait suistimalatta samimi suretle alakadar olduğundan dolayı mülkiye müfettişleri tarafından hakkında takibat icrasına lüzum gösterilmiştir.

Vakit de mülkiye heyet-i teftişiyesinin tahkikatından bahisle bu adam ve emsali hakkında bazı neşriyat yapmıştır.

Şimdi Hasan Naili Bey suistimalatını tahkikat-ı resmiye ile sabit olduğu ve bu babdaki evrak-ı derdest tedkit bulunduğu halde melekler gibi tertemiz bir insan haliyle mahkemeye müracaat etmiş, hakikatte kendisine teveccüh etmek lazım gelen mesuliyetleri Vakit aleyhine çevirmeye teşebbüs eylemiştir. Meselede hayretimizi mucip olan hal budur.

Bu garabete bir az gayret ve dikkat ile bakılınca, insan maznun saffetiyle taht-el-hıfz mahkemeye sevk edilen bir adamın yolda fırsat bularak muhafızın elini, ayağını bağlaması, kendi elbisesini ona giydirerek kendi hüviyetini vererek onu heyet-i hakimiyeye teslim etmesi ve “İşte aradığınız mücerrim budur!” demesi kabilinden bir vaziyet karşısında kaldığını zannediyor. İşte bunun içindir ki Hsan Naili Bey ile Vakit’in müteakbil vaziyetini düşündükçe hayretimiz artıyor.

Eğer biz menfaat peşinden koşmuş olsa idik, eğer memlekette suistimal unsurlarının istedikleri gibi icra-yı faaliyet etmelerini hoş görebilecek bir tabiatla bulunsa idik, bugün Hasan Naili Bey’den gördüğümüz gayz ve tehdit yerine çok tatlı iltifatlar görecektik. Adliye mahkemelerinde elim suallere cevap vereceğimize onun düzineler ile polis memurlarını davet ederdik kendilerini saz ve söz içinde eğlendirirken gösterdiği dostluklardan memnun olacak idik. Fakat bu takdirde gazetecilik sanatına ve memlekete karşı vicdanen borçlu olduğumuz vazifemizi ihmal etmiş bulunacak idik.

Hakikat halde memleketimizde suistimalat mücadelesi zahiren gösterdiğinden çok mühimdir. Memleketimizin nadiren yetiştirdiği en kıymetli simalar birtakım vicdansız adamların sırf menfaatleri için çevirdikleri entrikalar yüzünden manevi nüfuzlarını kaybediyor. Memleketin İnönü’de, Sakarya’da Dumlupınar’da yüz binlerce şehidin kanı pahasına kazanabildiği şerefi temsil eden insanlar idare başına geçince, ecnebi istilasına karşı kılları kımıldamayacak derecede lakayt olan birtakım adamların menfaat-i şahiyeleri için halk nazarında kirleniyor.

Bu gibi ahvalin devamına zerre kadar müsamaha etmek memleket endişesi ile mütehassıs olan bir kalp için elbette mümkün değildir. Suistimalat unsurlarının faaliyetlerine karşı lakayt kalmamak gazeteciliğin en mukaddes bir vazifesidir. Biz, vazifemizi yaptık, ve yapıyoruz ve mahkemenin vereceği karara onun için kemal-i emniyet ve huzur-ı vicdan ile intizar ediyoruz.

Vakit, sayı: 2430, 3 Teşrîn-i Evvel 1924, s.1

VIII. SOSYAL HAYATLA İLGİLİ YAZILAR

Ahmet RASİM: Bizde Sokak Mefhûmu

Benim, o ahir hayatına yetiştiğim kibar tabiatlı, ehl-i hâl, rind mağrip bir Tahsîn Bey var idi. Bir aralık komşuluk da ettik idi. Bu vesile ile ekser akşamlar, ya merhumun evinde yahut bizde birleşir, konuşur, vakit geçirir idik. Yine o akşamlardan birinde idi bir iki misafirimizde var idi. Tatlı tatlı musahebeler geçen zaman bize hissettirmemiş olmalı ki geçen zaman duyulmamış, saat gece yarısını bulmuş idi.

- Artık gidelim,

Manasına birbirimize bakıştığımız sırada sokaktan iki muhtelif ses aksetmeye başladı. Birden bire irkildik, sustuk. Çünkü devr-i Hamîdide hanelerde birkaç kişinin ictima'i tehlikeli idi. İşgüzarlar, insanın başına iş açar,

- Burada toplanıp neler konuşuyorsunuz?

diye evleri basarlar, bastırırlardı. Bu korku yüreğimizde olduğu halde hepimiz ayrı ayrı kulak verdik. İşitiyorduk. Biri diyor idi ki:

- Saat altıyı bulmuş! [eski alaturka saat]

- Deme!

- Hem de elifi elifine.

- Biz gazinodan kaçta çıktık? Olsun olsun da üç...

- Demek üç saatten beri yolda konuşmuşuz tevekkeli değil rakıda suyun çekti!...

Yürüdüler, gittiler. Tahsin Bey gülüyordu.

Dedi ki:

- Bunlar yine açık havada gecikmişler!.. Bir kere benim başıma bunun karşı havalısı geldi. Hala hatırladıkça gülerim. O zaman Unkapanı civarındaki Hacıkadın mahallesinde oturuyordum. Her akşam kalem arkadaşları ile bizim

eve bir çarık mesafede bulunan Kafesli meyhanede birleşir, hoş beş eder, saat iki dedi mi kepenkler iner, biz de çıkar, evlerimize dağılırdık. Bir karlı günün akşamı yine orada birleştik. Vakit-i mutâda kadar oturduk, kepenkler indi, üç arkadaşı kapıdan fırladı, hep bir semtli olduğumuz için aynı istikamete yürümeye başladık. Kar, hızını alamamış, yağıyordu. İçimizden biri tatlı tarafından açtı. O kadarını biliyorum. Dinleyip gülüşüyorduk. Yalnız bana pek ağır yürüyoruz gibi geliyordu, hâlbuki biz yürüyor değil, saatlerden beri duruyor imişiz! Birden bire etrafımızı beş on kişi sardı. İçlerinden biri:

- Ne duruyorsunuz?

Diyor idi. Baktık ki süngülü bir kol-kul. Şaşırdık.

Dedim ki:

- Evlerimize gidiyorduk

- Nereden geliyorsunuz?

- Artık inkâra lüzum yok. Bu manzara üzerine ayılmış idim de:

- Kafesli meyhaneden şimdi çıktık..

- Şimdi mi?

- Evet

Kafesli meyhane kapanalı üç saat oluyor... Yarım saatten beri sizi görüyorum, burada konuşuyorsunuz. Bir kere üstünüze başınıza bakın... Omuzlarınızda, feslerinizde bir karış kar var... Saatte beş!.. Haydi, dağılın.

Hüvel-vâki saat beşe gelmiş, biz hala (atlama) taşında sokak ortasında konuşuyormuşuz!.. Eve gelsem ki, meraklarından uyumamışlar... Bekliyorlardı... Utandığımdan geciktiğimin sebebini de söyleyemedim. Yemek bile yemeden hemen yattım!..

Biz İstanbullular sokakta görüşüp konuşmayı adet edinmişizdir. Gazinolarda, kahvelerde, sokakta konuştuklarımız gibi etraflı görüşmeyiz! Kadınlarımız için sokak kapısından yarım saatte çıkarlar, deriz, kendimiz dert anlatacak bir bildiğe tesadüf ettik mi bir saat ayakta durur, mürûr u haberden dirsek, omuz bedenimiz, itilip kakıldığımız halde ne terk-i mevki', ne de tebdil-

i zemin etmeyerek görüşürüz. Bilhassa Köprü, Galata, Eminönü, Sirkeci, Sultan Ahmet, Mahmut Paşa, Balık Pazarı, Beyoğlu caddesi gibi müzdehim yerlerde...

Ekseriya görürüm. Bir tesadüf neşesiyle

- Sizi gören ne olur?

sitemiyle elini uzatmış iki ahbap, zincir kırmış gibi zaten dar olan yaya kaldırımını kaplar, biri bastonunu bir âfâkî surette koltuğuna sıkıştırarak

- Vay, güngörmez padişahın oğlu!

demiş, öteki de şemsiyesini aynı vaziyette göstererek mütebessim-âne karşısına dikilmiş, fakat bu vaziyetlerle yoldan iki taraflı birer arşın mahal işgal etmiş, biri:

- Sağ mısın yahu! Üç ay var ki...

diye başlamış, üç aylık macerayı anlatmak üzere araları çocuk geçecek kadar açık, hangimiz başlasak? Tavriyla birbirine bakıp duruyorlar...

Hele şimdikiler:

- Nerde idin, yahu?

Sualiyile beraber

- Ankara'dan!

cevabı karşılanacak ... bir üçüncü de?

- Neler var, neler yok, anlat bakalım!

diyecek olursa!...

Bunlar da bir şey mi?

- Aman birader, affedersin çıkaracağım, acil işim var,

- Vapura bir çeyrek var, sonra görüşürüz,

- Öteberi aldım, dükkâna yolladım, çocuklar bilemez, akşama birleşiriz,

- Ben de sana geliyordum, haydi bize gidelim anlatayım,
- Saat ikide Abidin Hanında birine vermiştim, ikiyi on geçiyor!... Müsaade buyurdu...
- İşim olmasaydı da seninle bir yerde oturup uzun konuşa idik!
- Aman, kaç gündür merak ediyorum, (Ahmet Bey) den ne haber?
- İyi ki sana tesadüf ettim. Bir dakika beni dinle!
- Seni gördüm de hatırıma geldi; Bankalar kaçta kapanıyor? Acaba geciktim mi?
- Adam, ne olur? Bir gece de bize gel de doya doya bir koklaşalım!...
- Seninkini gördüm (Ali) Bey'in oğluyla gidiyordu!

gibi, emsali mukaddimelerle karşılaşanlardan takılıp kalanların hemen günde nicelerini isterseniz? Öyle ya... Sokak yok ki böyle bir şeyin ne olduğunu, buraların kimseyi i'zâc, mürûr ve ubûru işgal etmeksizin bir mahalden diğer mahale gidilecek müessesât-ı belediyeden bulunduğunu fark edelim!.

Binalar arasından bir açıklık... İster yürü, dur, ister otur... İster yükünü indir, işportanı, sedyeni, küfeni koy... İstersen sıra sıra dilenci, tabelacı, şerbetçi, yemekçi, tütüncü diz! ... Herhalde evlerden, gazinolardan, dükkanlardan ziyade içinde hayat geçen yamrı yumru , eğri büğrü, dar yol bir geçit!...

Vakit, sayı: 2479, 22 Teşrîn-i Sâni 1924, s.5

Ali Haydar Emir [ALPAGUT]: Mekteplerimizde Tarih Tedrisatı

Muhterem Maksudî Bey'in, geçen nüshalarımızdan biri ile intişar eden kıymetli makalesi eski bir yaramı açtı; kalbimi sızlattı ve beni tezhîb ve terbiye hasabine derin derin düşündürdü. İster istemez, Abdülhamit devri maarif nezaretinin iptidası, Rüştüye ve İdadî mekteplerine çürüyen çocukluk ve gençlik yıllarımı hatırladım, iptidaînin ikinci sınıfından idâdînin ikinci – çünkü o vakitler idadiler iki sınıftan ibaretti - sınıfına kadar yedi sene tarih okumuştum; hususi ve umumi tarihin bu üç devrede birkaç kere bitip yeniden başlaması lazım gelirdi ve âsâr-ı tarihiyesiyle maruf bir memlekette yetiştiğim için tahsilimin hitamında tarih kadar memleketimin mevâki' ve âbidât-ı tarihiyesini de tanımış, öğrenmiş olmaklığım iktiza ederdi. Hâlbuki, hafızamın o çağdaki yekun itlânını şimdi büyük bir dikkatle tartışıyor ve neticenin boşluğu karşısında hicap ve ıstırap duyuyorum. Önce bize Osmanlı tarihi diye sualli ve cevaplı otuz iki sahifelik bir risale ezberletmişlerdi; ertesi sene zannederim bir jurnal üzerine bu dersi mani ettikleri için, tarih yerine ilmihal okuttular. Rüştüyenin birinci ve ikinci sınıfında muallimimiz elindeki kitabı beğenmediğini söyleyerek bütün halife devri ile tavâif-i mülûk bahislerini dikte etti. Üçüncü sınıfta merak ve iştıyak ile beklediğimiz umumî tarih başlayacaktı, programlar değişti, bu defa Osmanlı tarihi konuldu. Yine Sultan Osman'dan işe başladık. İstanbul fethine geldik. İdadî sınıflara terfi edildiğimiz sene bütün maarif mekteplerinde tarih dersi adeta ilga' edildi. Eğer devrin her türlü fesat hıyânete rağmen vazifesini büyük bir liyakat ve şecaatle ifa eden ve otuz senelik hayat talimiyesiyle yalnız bahriye mektebinde değil, bütün bahriye mesleğinde aziz ve müebbet izler bırakan Şükrü Bey merhumun muhit-i irfanına tesadüf etmeseydim tarihe bigâneliğim devam edip gidecekti eminim ki tahsil yıllarını o devrede ikmal etmiş olan herkes aynı arızalara uğramış; muallim tebeddülünden program değişmesinden, kitap intihabındaki asayişsizliğinden, defter yazmak gaillesinden aynı derecede mütezarır olmuştur. Tarih tedrisatının tarzındaki sekamet de ayrı bir bahistir. İstibdat, tarihinin kudretini anlamış, ondan tabiatıyla nefret etmişti. Meşrutiyette tarihin terbiye-i hissiye ve fikriyede haiz

olduğu tesiri sezdi. Ona ehemmiyet vermek istedi. Mamafih temmuz inkılâbından sonra tarih tedrisatının düzeldiğini söylemek hayli sâf-derûnluk olur. Meşrutiyetin muvaffakiyetsizliğine üç sebep vardı. Muallim, kitap, tarz-ı tedris. Bütün derslerden gelecek faideyi tahkim eden bu üç sebep, tarih tedrisatında umumiyetini arttırıyordu. Muallim intihabında diğer bütün dersler için nazar-ı dikkatine almak lazım gelen şey liyâkat olduğu halde tarih muallimlerinin milliyetlerine, zihniyetlerine temâyülât ve hayalarına liyâkattan daha fazla bir ehemmiyet vermek muktezi idi. Gayr-i Türk enası-ı İslâmiyye, memlekete o kadar yayılmış, lisanları ve simaları biza benzediği için Türklerle o kadar tefrîk edilmez bir surette karışmış bulunuyordu, ki tarih tedrisatının bilâistisna Türk muallimlere tevdi hemen imkânsızdı; fakat işin zamanın nezaketi imkânsızlığın iktihâmını emrediyordu. Tarih muallimleri arasında iftirak gayesine yürüyen milletlere mensup birçok münevverler vardı; hakayık-ı tarihiye bu münevverlerin elinde eğilip bükülüyor, acayip şekiller alıyor, Türk çocuklarının terbiye-i ruhiyelerine hizmet etmeyecek tahribata uğrayacaktı. Ders kitapları kezalik birinci derecede haiz-i ehemmiyetti. Umumî tarih, kıymet saht-ı meşuk eserlerden gelişi güzel tercüme edebiliyordu; milli tarih ise acınacak bir halde idi. Bazı müverrihlerimiz tarihin bîtaraflığını âsâr-ı tarihiyenin bîtarafılığı taalluk ederek büyük garp müteferriklerinin tuzağına düşüyor, mektep kitabı yazarlar da onların eserlerini müehhez ederek hedefsiz, maksatsız, mebdeesiz ve müntehasız ders kitapları meydana alıyordu. Sonra bunlar her sene değişiyor; Arabiye hatlar ve nüfuz değişiyor, mektep kitaplarına umumî ve muîn istikamet vermek için programların hükümetçe tertip ve tespitine lüzum görülüyordu. O zaman komisyonlar toplanıyor, içtimailer ve münakaşalar yapılıyor, mesâi taksim ediliyor ve bu esnada tarih programlarını vücuda getirmek işi memur veya muallim birkaç kişiye kalıyordu. Tarz-ı tedris eskimişti. Tarih, medeniyet dünyasının hiçbir yerinde artık böyle okutulmuyordu. Muallimler araziden, âsâr-ı tarihiyeden, tablolardan, müzelerden istifade ediyor ve tarih ulûm riyaziye gibi muhakemeye müstefit bir ders haline getiriyordu. Hatta çok mekteplerde tarih dersinin de kendine mahsus dershanesi, laboratuvarı vardı. Meşrutiyet tarih tedrisatına bu kemali vermek için vakit bulamamıştı.

Mekteplerimizde tarihin mevkii, heyet-i talimiye ekseriyetinin zihniyetiyle mütehavvildi. Klasik tahsil dersinin bakiyesi olan fasıl çok sakîm ve çok muzır bir nazariye tesis etmişti. Bu nazariyeye göre tefekkür erbabı iki büyük üstat ile mücehhez olurdu. Biri riyaziye üstadı idi ki hesap, cebir, tefasili müsellesât, tamam ve tefâfili gibi âli fenleri bir cümlede kavradıktan sonra fizik, elektrik ve makine gibi medeniyet-i hazıraya temsil kuran kanunun mücerret ve tatbikine dökülürler, tatbiat ve tatbikata koyulurlar, keşfiyat ve ihtirââta muvaffak olurlardı. Bunların edebiyat ve felsefeye karşı garip bir nefretleri vardı. Zanlarınca edebiyat, beşerin zekâ ve say'ını ikamet yollarına sürükleyen bir batıl kuvveti ve dünyayı terakki ve tealiye sevk eden asıl ulema yani riyaziye ve tıbbiye erbabı olmasaydı, insanların edipler, şairler ve feylesoflar arkasında asırlarca koşarak nihayet helak ve inkıraz girdabına yuvarlanmaları muhakkaktı. Bütün maarif nezaretlerinde, maarif müfettişlerinde, maarif mekteplerinde hatta yüksek askerî mekteplerde riyazi ve tıbbi tedrisatı idare edenler az çok bu zihniyette hareket ediyor ve diğer muallimleri ve bu muallimlerin idare ettiği diğer dersleri kaidersiz, taklidî bir kalabalık bir fazlalık telakki etmeye mütemayil görünüyordu. İkinci istimdat ile müteessif olanlar, bu zümrenin kanaatine göre, muhakemesi işlemeyen ve yalnız hafıza kuvvetiyle hareket eden bîçarelerden müteşekkildi. Müspet ve kat'î mevzular bunların kafasına girmez, ruhlarını okşamazdı. Binaenaleyh kimisi manzum söz söylemeye, kimisi tumturaklı yazı yazmaya, kimisi geçmiş zamanın masallarıyla vakit geçirmeye, nihayet bir kısmı da mâ-b'd-et-tabîiyye beyhudeliklerle uğraşmaya başlar; sefil sefil oturur, bi'l-netice açlığa ve sefaletle mahkûm olur; insanları tembelliğe ve açlığa doğru tahrik ve teşvike çalışırdı. Merhum Emrullah Efendi'nin maarif nazırlığı zamanında iki taraf arasını açan uçurum nihaî derinliğini bulmuş, Tevfik Fikret ve Salih Zeki hadisesinde bu yukarıdan biri tarif ettiğimiz zihniyet infilakı noktasına gelmişti. Fikret, his ve ruh ile uğraşan zümreyi, Salih Zeki ise hissini ve ruhun kudretini ihmal eder fikir ve muhakeme ile işleyen tarafın temsiline sevk-i vakayi' mecbur olmuştu. Emrullah Efendi, münakaşaların sonunda kendi tabiri ve cehle şairi âlime feda etti; Fikret geriye çekildi ve sonra öldü. Perdnin arkasında pek başka bir hadise cereyan ediyordu; Fikret ve Salih Zeki

meselesi hakkında pek bayağı bir fırka meselesiydi. Fakat halk perdeyi dışarıdan görüyor ve ona göre muhakeme yürütüyordu. Binaenaleyh Salih Zeki'nin kazandığı dava fen erbabı tarafından kazanılmış bir dava oldu; edebiyat ve felsefe bizzat sükûtunu aldı ve memleket bu suretle güya terfi yolunu tuttu. Eğer Ziya Gökalp, kendisine izafe edilen o meşhur deha ve kudretle imdada gelmeseydi bu gün o yanlış ittihadın mazur neticesiyle karşılaşmış olacaktık.

Vakit, sayı: 2403, 6 Eylül 1924, s.3

Raşit GALİP: Viyana Ortasında Bir Atar Dükkânı

Birçok karilerin hatırında olsa gerektirdi ki bundan hayli zaman evvel bir vakitler Avrupa'da (Kınaip) namında bir rahip meydana çıkmış, hastalara dertlerini su ile ziya-yı şems bu gibi tıbbî suret ve usullerle tedavi hususî tavsiyenve ta'lim eylemiş idi. Hasta olanlara madenî ve kimyevî istihsâlât ile meydan ticaret ve tedârike muhtelif namlar altında dökülmüş olan yüz binlerce ecza-yı sınaîye-yi tıbbiyeyi yutmamalarını dosya ediyor ve bu ilaçlardan hasta olan azanın göreceği bir faydaya mukabil bin zarar geleceğini halka anlatmaya çalışıyordu. Rahip Kınaip'in bu usul ve vesait-i tıbbiye ile suret-i tedavisi Avrupa'da (her şeyin olduğu gibi) bir müddet moda tarzında devam etmiş ve sonra mezkûr rahip olmuş, usul-i tedavisi de moda halinden çıkmış, unutulmuştu.

Hâlbuki bu usul-i tedaviyi icat veyahut tecciden ihya eden Kınaip etrafında o vakit hastalarını usul-i tıbbiye ile tedaviye samî' eden birçok şakirtler peyda olmuş idi. Kınaip'in vefatıyla bunun şakirtleri mûmâ-ileyh usul-i tedavisini takip eylemişler ve her tarafa kavlı salmışlardır. Nitekim her türlü terakkiyat fenniye ve medeniyetin merkezi olan Viyana'da hastalarını sırf tıbbî usullerle tedavi eden doktorlar mevcut olduğu gibi yine Viyana ortasında bunların ilaçlarını satan ve bizim Mısır çarşısındaki attar dükkânlarına benzeyen attar dükkanları vardır. Mesela bu cinsten yani derininde her nevi hastalıklara deva olmak üzere türlü türlü otlar ve çiçekler satan ve Viyana'nın en merkez bir yerinde bulunan bir attar dükkanı mevcuttur. Bunun bizim Mısır Çarşısında olduğu gibi birçok kadın ve erkek müşterisi vardır. Hatta zahirde pek kıymetsiz ve âdî şeyler gibi görünen bu otlar da bu dükkanda pek pahalı satılmaktadırlar.

Geçenlerde ahabımdan sıhhate pek meraklı olan birisi buradan geçmiş, Almanya'da meşhur bir tabip olan Krause'ye kendisini muayene ettirmeye gitmiş idi. Avdetinde bu arkadaşına bu en meşhur Alman doktorunun acaba ne gibi fennî ve madenî ilaçlar tavsiye ettiğini merak ederek sordum, Doktor Kravs arkadaşına (alkol içme, sigara içme, sıhhatine nâfî şeyler ye,

yürü, sâfî havada gez, saf hava teneffüs et, eczanede gördüğün madenî ve kimyevî ilaçlardan hiçbirisini yutma, nebatî ilaçların faîdeleri olmasa bile zararları da olmaz) demiş. Bu meşhur Alman doktor bütün eczanelerde binlerce güzel etiketlerle müzeyyen olan kimyevî ve madenî ilaçların hepsine ilan-ı harp ve hepsinden nefret ettiğini ve kendisinin ancak bu sayede bugün seksen yaşına geldiği halde sıhhat-i nâmesini muhafaza eylediğini ilave etmiş. Bundan dahî anladım ki Viyana'nın ortasında bizim Mısır Çarşısı'ndaki nebatata benzer envâi nebatat ve kuru çiçekler satan bu attar dükkanının burada, bu merkez-i medeniyette vücûdu o kadar sebepsiz değilmiş!

Vakit, sayı: 2389, 23 Ağustos 1924, s.5

Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: Dişi Zeybekler

Zaman zaman çıplak baldır modasının kuvvetli bir salgın halinde sınırları sarstığını gazeteler yazıyordu. Her nedense ben, bu arzunun gönül ve emel çemberinden çıkarak hakikat sahasına gireceğine bir türlü inanmıyor, kendi kendime düşündükçe:

- Hayır, bu nihayet bir cüret olur! tarzında cahilce hükümler veriyordum.

Birkaç gün evvel bir kitap aramak için Beyoğlu'na çıkmıştım. Maksadım zühd taslamak değildir. Aradığım kitabın kara kaplı olmadığını söylüyorum. "Cadde-i Kebir" bütün genişliği ile beraber beni şaşılacak bir ıstırap içinde sıkır ve vazgeçilmez bir ihtiyaç karşısında kalmazsam, oraya yolum uğramaz.

Havada tepetaklak olmuş bir volkanın müthiş ağzını andıran güneş, lav kadar yakıcı bir ateş ve ışık yağmuruyla ortalığı kavuruyor. Büyük ve yüksek binaların yere düşmüş gölgeleri altında yürüdüğüm halde yavaş yavaş başımın döndüğünü, adı konmamış bir içkinin sarhoşluğu ile uyuştüğümü hissediyordum.

Saçaklarda kuşların sesleri gelmişti ve havada bir tek kırlangıç bile görünmüyordu. Hayvan zekâsının bu istirahat emrine rağmen Piyade kaldırımları hınca hınç... Yayvan birer Bizans kubbesini andıran hiyeroglif nakışlı şemsiyeleri altında madamlar, hatta hanımlara sık sık, küme küme rastlıyorum.

Ben, kadın karşısında daima "Dost başa düşmen ayağa bakar" düsturunu hatırladığım için onların zarif başlıklarını, bütün bir baharı geniş kenarlarına toplayan çiçekli şapkalarını seyrediyordum. Fakat göz bu... Bir defada yanılıp ayak tarafına gitti.

Gördüğüm manzara bana zevk ve tecessüsten ziyade azap ve merhamet verdi. Evvela ağızımdan ürkmüş bir sayha, uzun bir taaccüble fırladı, sonra acıdım ve:

- Kim bilir hangi elem, hangi derim iç yarası bu zavallı kadını bu kadar dalgın bir hale getirmiş.

Dedim. Bu Bîçare hatun, her halde evinden yangından kaçır gibi şaşkın çıktı. Çünkü... Çünkü çoraplarını giymeye vakit bulamamıştı. Bizim ev de yandığı vakit, ben bütün varlığımı teşkil eden kitaplarımı bırakmış, matbahdan kıyma demirini bir hazine gibi kurtarmıştım. Bu der-hatır, beni o tanımadığım kadına daha çok alakadar etti. Öyle değil mi? İstirap veya sevinçte ortaklık şahısları birbirine yaklaştırmaz mı?

Bu manzaranın bir başka meziyeti de bana güneşi sokağa çıktığım dakikadan beri şikâyet ettiğim cehennem sıcaklığını unutturmasıdır. Kitapçının önünden geçerken, o durmadığı için ben de:

- Dönüşte uğrarım; evvela şu hatunun derdini anlayalım. Diyordum.

Galatasaray'a yaklaşırken çorapsız kadın, spor bir vitrin önünde durdu. İçindeki cici biciyi, gümüş aynaları temaşaya daldı. Oradaki eşya hakikaten çok eğlenceli şeylerdi. Birkaç kişi gibi ben de bakakaldım. Gözüm biran nasılsa çorapsızın yüzüne gitti. Pek güzel tuvalet yapmış, saçlarını kıvrımış ve yüzünü bir ressam paleti gibi dalga dalga renk içinde bırakmıştı. Bu kadar itina ile giyinip boyanan bir kadının yangından çıkması ihtimali zihnimde kuvvetinin hemen hemen dörtte üçünü kaybetti. Sonra baktığı yere gözüm gidince, tanımadığım kadının baldırı çıplak çıkmasına yangın, telaş gibi herhangi bir felaket sebep olmadığını tamamıyla anlaşıldı. Çünkü o, andaki kendi aksine bakıyor ve bilhassa bacaklarında gözleri uzun uzun kalıyordu.

Bir tek ihtimal daha vardı. Belki bu hatuncağız nasılsa şeytana uymuş ve bir delikanlının intihar tehditleriyle karışık niyazlarına dayanamayarak bir randevu evine gitmişti. Orada, malum ya kaza bela hep tepeden inme nâgahlenî şeylerdir. Pek masum olmamakla beraber bu ihtimal de kalbimde

başka bir düğüm yumrusu peydahladı. Yarım kalmış bir busenin acı, buruk lezzeti, sanki mahrumu benmişim gibi, içime işledi. Ya o telaşlı kalbî vuruluşları, ve onlardan beter kalp vuruşları!.. Yine acıdığım bakılırsa yangında olduğu gibi baskında da iştirâkîma hamal etmek kolay görünecek. Neme lazım. İstedüğümüz gibi hükmettik.

Yalnız şurasını söyleyelim ki tetkikim arttıkça bana bu ihtimalde pek kuvvetli görünmedi. Geniş yakalı hafif bluzu henüz ütü altından çıkmış hissini veren bir düzgünlükle titriyor, sıcak bir telakkinin muhteris ve hücumcu izlerinden hiçbirini taşıyamıyordu. Sonra hatunun başlığındaki kıvrımları o kadar bedî' tenazurlarla kıvrır kıvırdı ki herhalde ayna karşısında uzun zamanların yalnız o büklümlere hasredildiği muhakkaktı. Hadise, ne yangın felaketinin, ne derin bir elem dalgınlığının, ne de vahşi bir baskın telaşının mahsulü olmayınca, benim zihnim durdu ve artık başka bir sebep arayamaz oldum.

Ağır ağır kitapçının tarafına dönerken, içimde beyhude bir yorgunluğun gizi ve kalbimle kafamın kavgası vardı. Birden, nasıl oldu bilemedim, şairin:

“Dilbere hüsnünden evvel bir gümüş baldır gerek”

Mısraını hatırladım. Bu mini mini satır beni bir saatten beri üzen büyük muadelenin tılsımlı anahtarı oldu ve görünmez bir hatibin bazı seslerini duydum. Diyordu ki : “Yavrum, eşyanı biraz emsalleriyle tetkike alış. Hadiseler hep onların çapraşıklıklarından doğar. Çoraplar tabi ki bacalar gibi birer nikabdır. Üzüm üzümü göre göre kararır.” Derler. Sende : “Çorap bacağı göre göre ağardı” de. Korkma yanılmazsın bak niçin:

Peçe, vaktiyle tam bir hasırdı. Altındakini kıskanç bir der aguşla kucaklar, aç gözlerden esirgerdi. Onlar yavaş yavaş inceldi. Şeffaflaştı ve nihayet büsbütün kaktı. Yaşmakları bir az düşünse ki... Yaşmakla muhat güzel bir çehre nur fanusuna düşmüş ilahî bir meşaleye az mı benzer. Ay bedir haline geldiği vakit etrafında hale dediğimiz nurdan bir fanus hâsıl

olmaz mı? Zanneder misin ki güzel çehre ile tam ay arasında bir münasip yoktur.

Çorap da tıpkı öyle oldu. Evvela kalın ve kaba idi, onun rengini değil bacağın şeklini bile göstermezdi. Yavaş yavaş açıldı. Şeffaflaştı, nihayet büsbütün ortadan kalktı veya kalkacak.

Sonra yine biliyorsun ki asrımız kadın asrıdır. Gerçi her asırda kadın kuvveti, hadisenin en yüklü kısmını taşırsa da bu, bilhassa bütün parıltısıyla bizim doğduğumuz zamanda kemaline erdi. Son İstiklal Harbinde zeybeklerin kahramanlığı dillere destan oldu. Onların kıyametleri, bütün dünya gazetelerinde en sanatkâr ressamın fırçalarıyla görüldü. Kahramanları daima zırhlı ve tolgalı ağır bir heybetle düşünen Avrupa bu tîg gibi mütenâsip ve tûy gibi hafif kahramanlar karşısında kuvvetli bir imrenme duydu. Mademki şöhret, bir başka güzellik kadar caziptir; niçin ona koşanları ayıplıyorsun? Kadınlar, yalnız erkeklere mahsus zannettiğimiz zeybeklikte de müsavat istiyorlar. Müsabakaya girerlerse kazanacakları da muhakkaktır. Kulaç kulaç bıyıklı erkek zeybeklerin bir ayda açamayacakları bir kalenin fethi bu dişi zeybeklere bir lahzada müyesser olur.

Vakit, sayı: 2351, 13 Temmuz 1924, s.3

Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: “Eldorado”da Bir İmla Encümeni

Gönül tiz bir ruhlu bir kuş; konduğu dalın örümcek tutmasını beklemekten hoşlanmıyor dem olur, vazife bir kafes gibi onu sıkar. Bu akşam, ben de onun ası ve hırçın hitabına uymak istedim. Zaten ne zamandan beri hep uykuya, uzun uzun gerinmeye hasr ettiğim tatil günlerinin yekûnuna insanca geçirilmiş birkaç saat ilavesi de farz olmuştu. İstanbul’un zevk yerlerini artık unutmuşum. Gitmeye karar verince, tabî bir sual kocaman bir tereddütle karşımda kıvrılıyor:

- Nereye?

Evet nereye... Her akşamüzerlerinde göz nuru döktüğüm eğlence ilanlarının hiçbirini hatırlayamıyorum. Beyhude yeni ve eski hatıralarımı örselemekten ise, talih ve tesadüfe sığınarak çıkmayı tercih ile fırladım.

Meğer isabet etmişim; tramvayda koluma dokunanı görmek üzere dönünce, yüzüm memnun hatlarla açıldı ve gözlerimde neşe güneşlerinin doğduğunu kendim bile anladım. Karşımdaki zat, söz aramızda, midelerini zevkine kurban, kalbini kafasına sultan etmiş bir tasallüfdir. “Nedim” i falan tenkit için okumuş, Fuzuli’nin divanını ancak hasret ve hicran isminde bazı hislerinde insanlara musallat olduğuna şaşmak için eline almıştır.

İlk sözü:

- Ey! Sen hala yaşıyor musun ayol? Semmî ile intihar ettiğini düşünmüştüm.

Demek öldü. Hele semmî kelimesi, ağzında ham üvez gibi boğucu bir tikanıklık yapıyor, onu telaffuz ederken, yüzü içmiş kadar istikrahla buruşuyordu.

Güldüm:

- Gevezeliği bırak da bana bu akşam bir eğlence programı, daha doğrusu bir zevk yeri salık ver. Ama masum değilse bile hiç olmazsa günahı az olsun.

Dedim. Gözlerini açtı, kocaman ve şişman yüzü lüzumsuz bir sevinçle aydınlandı ve bütün tramvay halkın başını çevirten bir sele cevap verdi:

- Desene ki beraberiz.

Otomobil, Taksim bahçesinin kapısında durdu. Ben, gişeye doğru ilerlerken o, koluma girerek anlattı:

- Oraya değil; ciddiyet maskeli mürebbiyeleri ve bunun arabalarını sürükleyen yılışık hizmetçi kızlarını temaşaya karnım tok, Eldorado'ya gideceğiz.

Eldorado... İstanbul'un göbeğinde bu İspanyol şivesi de neydi? Uzun suallere vakit kalmadan girdik. Her taraftan cömert elektrik çağlayanları boşalıyor ve cilalı beyaz duvarlar bu nurla billurlaşarak tutuşurken, salon, içinde insanlar dolaşan büyük, hayali bir ampule benziyordu. Dışarıda temiz hava ve büyük, renkli şemsiyeler altına sığılmış çiftlerin yüksek sesli maşukaları vardı. Biz sazın hatırı için içerisini tercih ettik. Esasen hüzzam nağmeleri, çapkın bir kıvranişla açık pencerelerden taşıyor ve müterennim kementler gibi yüzümüze sarılıyordu.

Soğuk bardaklarımızla sık sık musafaha ederek tatlı bir zaman geçirmeye başladık. Boş masalar yavaş yavaş doluyor, çarşafılı hanımlar, gittikçe aranan bir hücum ile etrafı kaplıyordu. Kim ne derse desin, kadın elinde rakı kadehinin iğrenç bir manzarası oluyor.

Giritli Hicaz faslı başlarken bizim tam yanı başımıza bir grup gelip oturdu. Komşuluk zaruri bir dikkati davet eder: Ben de onlara biraz uzunca

baktım. Altı kişi idiler. Birinin devetüyü kalpağı sarı, mütehakkim kaşları üzerinde yalçın bir kaya gibi yükseliyor ve cam kalkanlı muharib gözleri çetin bir mavilikle parlıyordu. Kendi kendime: Şüphesiz bir mebus! dedim. Ve yakamı enseme kaldırarak elimi muhtemel tokaya karşı ihtiyat ve müdafaa tertibatı aldım. Karşısında bir mavi gözlü deha vardı; fakat nedense bana o, o kadar heybetli görünmüyordu.

Evvela uslu uslu içmeye, saza mani olmayacak tarzda konuşmaya daldılar. Gitgide ben onları unutarak haşarı dostumdan izahat almaya başladım.

Bilmem ne kadar geçti, sağ taraftan gittikçe yükselen garip bir gürültü gelmeye başladı.

- (Ha) iledir!

- Hayır (Hı) iledir!

Şöyle biraz dönüp baktım. Yeni gelenler münakaşa ediyordu. Hatta mavi gözlü, ufak tefek genç, sandalyenin üzerinde atılmaya hazır bir sincap çevikliği ile tünemiş ve saçları ürperdi. Mebusa benzettiğim zat, vakur bir tebessüm çerçevesi içinde dinliyor, fakat münazaraya karışmıyordu. Öteki, bu defa ona hitap etti:

- Siz de (hı) ile demiyor musunuz?

- Zannederim. Benim (ha) ile (hı) da ihtisasım var. Kafamı keserim ki benim dediğim doğrudur.

Sağda oturan iri ve yarı çıplak kafalı genç, gayet emin ısrar etti:

- İhtisattaki kelimenin lügatlerdeki şekli temin edecek. Şimdi yapılacak şey, iki tarafın iddiasını kayd ile imza almak ve neticede haksız çıkacak tarafa bir ceza temin etmektir.

- Kabul!

Bir cigara paketinin arkasına bir şeyler karaladılar, imza ettiler ve mecranın hükmü olarak mukavva kutuyu kara kalpaklı, galiba mebus zata verdiler. Ceza haksız tarafın çekeceği mükellef bir ziyafet diye kararlaştı.

Mesele (zehl) kelimesi üzerinde cereyan ediyordu. Mavi gözlü ufak tefek zat verilen karara rağmen iki de bir de sıçırıyor ve :

- Katiyen (hı) iledir; cahiller içinde kaldım imdat!

diye tepiniyordu.

Dalgın dalgın saz dinleyen dostum nihayet bîzar oldu. Ve

- Ne oluyor Allah aşkına? Bir (ha) (hı) gürültüsüdür, gidiyor, burası akademi mi?

Benim de gevezeliğim tuttu:

- Arkadaş! Dedim. Eğlenceden etrafına baktığın yok ki...

İstanbul'da müthiş bir sekene buhranı hasil oldu. Mesele hep bu illetin başı altındadır.

Muhatabım ispirotodan kızarmış yüzünü kaldırdı. Sekr bir ağırlıkla süzülen gözleri manasız bakışlarla çehresine dolaştı, sonra:

- Sapıttın galiba... dedi; Karmakarışık şeyler söylüyorsun. Sekene buhranını hangi sarhoş şeytan sana ilham etti?

- Ben, sarhoş değilim! Gerçi içki masasından nefy ve inkârın manasını bilirim; fakat gel, muvazenemi kaybetmediğime inan. Bu muhterem kişiler, mutlaka bir encümen azasıdırılar...

Sözüm yarıda kaldı. Yine bir evvelki masadan zehl ha, hı, lafları yükselmeye başlamıştı. Bu defa işi büsbütün azıttılar ve müzayedeye koydular.

- Eğer (ha) ile ise yüz lira veririm, hem ısrar etme, vallahi beni şimdi bir otomobile atlatır yetmiş iki tane kamusla getirirsin!

- Dedim ya, (ha) iledir.

Münakaşa bu raddeye varınca, tabi etraftan da alaka arttı ve zehlin noktasının değil, kendi adımlarının mührünü bile göremeyecek kadar ölgün bazı zevat da işe karışarak:

- Hı iledir!

diye en fazla hatıratı temine koştular. Mavi gözlü bıyıklı çocuk, muzaffer bir gramer ile hususa baktı şeddeli bir (s) ile :

- Nassıl?

İstifhamını fırlattı. Sözümün nihayetini bekleyen arkadaşlar, bu istifhamın cevabını dinlememe kızdı:

- Neler söylüyordun sen?

diye bağırdı.

Tekrar ettim:

- Sekene buhranı var, diyordum ya... İşte zevkimizin, sazın ve neşenin güme gitmesine sebep olan bu münakaşa gürültüsü hep o raddeden çıkıyor. Encümen veya komisyonlar teşkil olunurken ne yazık ki aza ile beraber mükellef de temin etmiyorlar. Onlar da işte böyle gelişi güzel (Eldorado) da toplanıp çekişiyorlar.

- Sübhanallah! Ne encümeni be?

- Ha! Daha anlamadık mı idi?

Söyleyelim öyle ise: İmla Encümeni!

IX. SİYASİ KONULARLA İLGİLİ YAZILAR

Hakkı Tarık [US]: İzmir'in 93 Mebusu İle Mülakat

Nalbantoğlu Mahmut Hıfzı Bey İzmir maarif simalarındandır. İzmir'in 9 Eylül kurtuluşunu tespit ederken, benim için, hüsrân günlerinin bu cefakeş uzvunu hatırlamamak kabil olmaz. Hafızamda İzmir'le beraber bir yer tutan bir düşmandır. Geçen kışın İzmir'de iken birkaç gecemizi Basmahane müveddet salonunda bu neşeli sohbetin halkasına dâhili olarak geçirdim. O gün sohbet bizi eski meclise, 93 meclisine ve bu meclise İzmir'den giden mebusların hüviyetleri etrafında kayı u muhâle götürmüştür. 93 meclisinin İzmir'de yaşayan bir uzvî mevcut olduğunu orada öğrendim ve o dakikada verdiğim karar bu canlı tarihi ziyaretten ibaret oldu. Ziyaret sabahı, İzmir'in yeni ve genç mebusu Mahmet İsmet Bey, Ankara'ya gidecekken treni kaçırmış, yine müveddet salonunda tatlı bir musâhabe köşesi yapmıştı. Üç arkadaş birleştik, Ragıp Paşa'nın Göztepe'deki köşkün yolunu tuttuk.

O tümüyle yol açabilmek için yeni kale üzerlerine bakan bu güzel sırtı büyük ve sarsıntılı kavislerden sonra bulabildik. Bizi evvela bir salona aldılar. Hava zaten bulanıktı; loşluğu büsbütün artan salonun müstesna yerlerinde insana kendini toplamak, gözleri yere dikerek elleri kavuşturmak hissini veren resimler vardı. Mithat Paşa bunların arasında ve başında idi.

Mahmut İsmet Bey kendi refikası cihetinden paşanın akrabası oluyordu Mahmut Hıfzı Beyin de akrabadan yakın bir merbûtiyeti vardı. Salonu dolduran eserlerde hep bir aksine nokta keşfediyorlardı yalnız 93 mebusunun salonunda değil, reisinin maneviyatı mahsus bir gaile camiasının ortasında idik. Yabancı kalan varsa o da bendim.

Beş on dakika süren bir intizardan sonra benim de yabancılığım zail oldu. Salondan bir koridora, koridordan bir diğerine geçerek (tarih) in menbasına geldik.

Biri köşkün üst bahçesine, o biri, aşağı bahçe üstündeki körfeze bakan iki karşılıklı pencere arasına kurulmuş bir karyola içinde oturan aksakallı, fesli, Salih bir zat: Ragıp Paşa bu idi:

Ellerini öpmeye şitap ettik. Hürmet ve muhabbet telkin eden bir hava hâsıl olmuştu. Bize yer gösterdi. Şimdi eseri azalan kibar selamlardan ve kibar selamlarından biri ile müşerref oluyorduk.

Benimle beraber Mahmut İsmet Bey'i de paşaya tanıtan Mahmut Hıfzı Bey oldu, Beyza Hanım, Refika Hanım, Advıye Hanım, bilmiyorum kimlerdir, bu aile intisâbının tafsilatı arasında muhabbetle zikredilen isimlerdendi. Fazla olarak bellediğim şu olmuştu ki reis-i cumhurumuzun refika-i muhteremleri, ziyaretle mesut olduğum bu zatın kız kardeşinin torunu idi.

93 de ceride-i resmiye Aydın meb'ûsânını birinci defa olarak şöyle kaydetmişti:

Yenişehirizade mükremetli Hacı Ahmet Efendi Evliyazade futuvvetli
Hacı Ahmet Efendi

Ragıp Bey

Ref'et-lü Yanko Efendi

Galiba ikincisinde de Menekşelizade Emin Efendi bulunuyordu. Ragıp Bey 93'te bu ilk Türk Meclis meb'ûsânında Aydın vilayetini temsile gitmezden evvel, Sabri Paşa zamanında meclis idare-i vilayette, otuz – otuz beş arasında genç, gayretli bir aza idi. Bugünkü Ragıp Paşa seksen yaşından aşağı değildi. Fakat fûrûate ait hafıza ihmallerini ve hafıza teşvişlerini kaydetmeyiniz, Ragıp Paşa karşımızda hala genç kendi esaslarında hala kuvvetli ve canlı ve bilhassa çok nezih idi. Fikrini ifade ederken itina ve

ihdimam ile en kuvvetli kelimeyi buluyor ve bunu serbest bir tevazu ile, muhatabını tatmin eden bir kibarlık eda ediyordu.

Ragıp Paşa ile konuştuklarımız uzun boylu mütalaalar değil, lakin esaslı işaretlerdi.

Türkiye'nin ilk meclis-i meb'ûsân azasına bizim ilk sualımiz ne olabilirdi?

Büyük Millet Meclisinin faaliyetini nasıl bulduğunu sorduk:

- Maalesef dediler; meclisin mesâisinden haberdar olamıyorum.

Paşa haklı idi. Kendisine gazete falan vermiyorlardı. Hafızasında bugünkü vakit değil 93'te çıkan "*Vakit*" ve "*Tarik*" vardı. Yatağından ancak oda içinde kalmak üzere kaldırıyorlardı. İzmir'in bu münzevi köşesinde paşayı bulabilmek için çok fevkalade bir mahiyet arz etmek lazım geliyordu. Mesela o günlerde cumhuriyet yeni ilan edilmişti, meclisin müddeti iki sene mi olsun, dört sene mi gibi teşkilat-ı esasiye kanununa henüz madde olarak girmemiş bazı münakaşalar vardı. Meclis hararetli günler geçirmişti ve geçirmekte idi.

- Meclis için iki sene ile dört seneden hangisi müreccah sualine verdikleri cevapta aynen şu oldu:

- Dört sene olursa emniyet hâsıl eder. İki senede iş noksan kalır; dört sene olursa ileri gider, öyle değil mi ya?

Cumhuriyetin ilanını nasıl karşılıyordu; o günler için en meraklı soru birisi de bu idi, pencereleri bir yaz gününün tağbanı içinde döken dolu tanelerinin, gök gürültüsünün aksi içinde Ragıp Paşa'nın tecrübe dîdesi cevap verdi:

- Cumhuriyet elbette iyidir, öyle değil mi ya?

Paşa sık sık, cümlelerine bu kısa istifham cümlesini de rapt ve ilave ediyordu. Paşadan mümkün olduğu kadar 93 meclisinin hayatına ait çok

hatıra almak emeline idik. (Cumhuriyet) kelimesi kendisini bir noktaya sevk etti.

Mükâlemenin bu devamından anlıyorduk ki Paşa cumhuriyeti hemen hemen hürriyetle bir müteradif olarak kabul ediyordu. Urfa mebusu ile zıdnâm halindeler! Yahya Kemal Bey hürriyetle cumhuriyeti yalnız ayrı görmez, cumhuriyeti isteyip hürriyeti istememek tarafındadır. Bu telakki kendisinde 93 meclisindeki hürriyet mücadelesinin hatırasını uyandırdı:

- Meclis dosyalarını açıp bakmalı, ben orada da söyledim. Hürriyetle yaşamalıyız. Mademki meb'ûsuz hürriyetle yaşamamız lazım gelirken hürriyetten men ediliyoruz, dedim; dedi.

93 mebusunun iki 1339 mebusuna karşı bu hatırayı bir hitap olarak irat etmediğinden emin idik. Mamafih insanın içinde 1339 hürriyete kavuşmaktan 93'te hürriyet ve teceddüt taraftarı olmayı tercih eder gibi bir heves doğuyordu. Yine Ragıp Paşa'dan öğreniyorduk ki 93 meclisinde de hürriyet taraftarları bir grup teşkil etmişlerdi. Paşanın hikâyesine göre Rumeli mebusları ile, 20- 30 kişilik bir grup oluyordu. Türkiye'nin meclis hayatında ilk parti bu olacaktı.

Ragıp Paşa dedi ki:

- Bir gün bir kısım mebusların meclis senesinin birinde, aşağısında ayrıca toplandıklarını haber aldım. Bina Ayasofya'daki bildiğiniz daire did. Toplandıkları yere gittim. Yenişehirli Ahmet Efendi de orada idi. "Neden toplandınız? Ben de sizin fikrinizdeyim" dedim.

Filvaki ben de onarın fikrinde idim. Onların fikrindeyim demek, kanun-ı esasinin ilanıyla, meclisin içtimaiyle başlayan yeni vaziyette ileri gitmek, işi ileriye götürmektir.

Bunda şiddetle hareket taraftarları da vardı; hâlbuki ben öyle değildim.

93 mebusu teceddüt bulunan mu'tedil bir yolcusu idi ve bütün senede, sözünde aynı ölçü, itidal seziliyordu. Bittabi 93 meclisinin de teceddüt

tarafında bulunmuş, fakat gürültülü bir vaaz almamıştı. Yenişehirizade gibi daha vükelâyî sual ve istîzâha çekmek için nizâm-nâme en müsaad ahkâm koydurmaya çalışan sayılı mu'terizlerden biri Ragıp Paşa olmamıştı.

Bununla beraber 93 meclisinin bu ilk teceddüt partisinde lider vazifesi giren Mithat Paşa'nın hayranı idi. Mithat Paşa'nın muntazaman meclise geldiğini söylüyordu. Bu münasebetle Mithat Paşa'nın İzmir'e ilk geldiği vakit hakkında nasıl bir şikâyet dinlemiş olduğunu anlatıyordu.

Mithat Paşa'nın İzmir'e gelişi bir Cuma gününe tesadüf etmişti. Paşa "beynamaz demesinler" diye muvâsalatıyla beraber Hisar Camii'ne gitmiş, cemaate katılmıştı. Namazdan sonra çıkmışlar, biraz istirahat ederek, kahve içmişlerdi. Sonra bir arabaya binerek şehri tura çıkmışlardı. Mithat Paşa Kâtipzade Kabristanı denilen yukarı taraflarda arabayı durdurmuştu. Ragıp Paşa'nın himmetiyle büyük bir yol faaliyeti vardı. Şehir nefes alıyor, canlanıyor gibi oluyordu. Mithat Paşa ile Ragıp Bey ta Gürtepe taraflarına kadar gittiler. Şehirle ilk defa temasa gelmişlerdi; bu ilk temas sonunda Mithat Paşa'nın Ragıp Bey'e sözü şöyleydi:

- Senin hakkındaki şikâyet-i şefaata çıktı!

Yani Mithat Paşa'ya İzmir'de ilk söylenen sözler arasında Ragıp Bey'den de şikâyet vardı ve Mithat Paşa bu şikâyeti kendi gözüyle hâdisâta tatbik ediyor, neticesi de Ragıp Bey hakkında mükâfat oluyordu. Yollar yapılmalı idi.

Ertesi gün Mithat Paşa imar ve teceddüt mu'terizlerine ilk kibar darbeyi vuruyordu, meclis-i idare hâl-i içtimaide idi. Ragıp Bey de hazır bulunuyordu. Yol açmaktan mütevellit şikâyetleri yayanlar da bunların arasında idi. Mithat Paşa'dan bu icraatın mani kararını bekleyenlerin aldığı cevap Ragıp Bey'e hitaben verdiği şı kısa emir olmuştu:

- Ben yolları gördüm. Tahsin ettim. Noksanı çok. Onları ikmâl etmeli!

93 mebusu kendi zamanı ile bu zamanın farkını bizim lehimize kaydediyordu. Teceddüdün, harbin şimdi daha kolay müdafaa olunacağını söylüyor:

- O zaman şimdiki gibi halk uyanmamıştı; uyanıklık yoktu!

diyordu.

93 mebusunun bu musâhabede en şayan-ı dikkat fikirlerinden biri de Gazi Reis-i Cumhuriyetimiz hakkındaki mutalaası idi. İzmir'i teşrifleri sırasında gidip ziyaret edememiş; bunun için:

- İstirabım ziyade idi; dediler; memlekette büyük hizmeti vardır. Tarih böyle bir zat kaydetmemiştir; hizmetleri takdir olunur.

Hakkında en takdîr-kâr hükmü veren Ragıp Paşa Gazi Paşa için:

- Yalnız acûldür. Diyor ve bunun içinde İzmir'i teşrifleriyle beraber hemşiresinin torunu Latife Hanım'la nikâhlanmış olmasını misal gösteriyordu. 93 mebus muhterem o kanaatte idi ki bu anı izdivaç Gazi Paşa'nın İzmir'e bunun için geldiği kanaati verebilirdi.

Ragıp Paşa Gazi Paşa'yı böyle bir zanna maruz kalmaktan bile esirgiyor tamamıyla kalbinden söylüyordu. Zaten şehrin münzevî bir noktasında bir köşkte ve köşkün en münzevî bir noktasında yatakta kendisinin kendi gölgesinden daha yakın ve daimî bir arkadaş yoktu. Ve şüphe yok, Yunan'ın güzel İzmir'i işgalinin ıstırabını duyan da bu münzevî köşede asıl kendi kalbi idi:

- Lehülhamd kurtulduk, diyor, cümleyi namaza, niyaza teşvik ediyordu.

Bugünde, 9 Eylül, İzmir kurtuluş gününün devr-i senevîsi, Ragıp Paşa mutlaka o kendisi gibi bembeyaz karyola içinde gözleriyle secdeye varıyor ve mutlaka yine: "Lehülhamd kurtulduk!" diyor.

Mehmet Asım [US]: Dumlupınar Yolunda

29 Ağustos- Trene bindik. Artık Dumlupınar yolundayız. Zihnim orduda yapılacak tesid merasimine ait bir takım ihtimaller ile meşgul. Gazi hiç şüphesiz Türk tarih-i askerisi için, belki Türkiye tarih-i siyasisi için pek mühim bir vaka olarak kaydedilecek bir nutuk irat edecek. Sonra meçhul asker abidesinin bizzat temelini atacak, bu suretle ilk defa olarak milli hayatımızda Türk neferlerinin zaferlerdeki hisse-i şerefi kendisine verilecek... Ondan sonra artık son senelerin hayatını dolduran şanlı Türk mücahide-i milliyesinde Türk neferinin mevki temin edilecek...

Hakikat halde milli mücahide hareketlerinden Türk neferinin mevki pek büyüktür. Eğer mücahide-i milliyetin meydandan müntehasına kadar geçirdiği safhalar gözden geçirilirse, buradaki Türk neferi ile eski muharebelerdeki Türk neferinin mukayese edilemeyecek derecede vaziyetçe farklı olduğunu tasdik etmemek kabil değildir.

Eski muharebelerde Türk milli vazifesi basit idi. Bu vazife ulü-l-emr olan makamlardan verilen işaretleri sadıkane takip etmek idi. Başta bir saray ve Bâb-ı Ali vardı, bu saray ile Bâb-ı Ali'ye merbut kumada-ı vesaitân heyetleri vardı. Saray ve Bâb-ı Ali ilk hareket işareti verir kumanda-i vesaitân bu hareket işaretini teyit ve tasdik ederdi.

Orada istenilen cepheye giderdi. O vakit Mehmetçik için emredilen bir şecaat ile silah atmak, karşısına çıkacak düşmanı süngü hücumu ile atmaktan başka yapacak bir iş kalmazdı. O vakit Türk neferi yalnız hücum ile alacak tepeye, yahut müdafaa ile muhafaza edilecek siper bakardı. Kendisine hücum işareti verilince zapt edilecek tepeyi almak için hiçbir fedakârlıktan sakınmazdı. Müdafaa emri verilince bulunduğu siper mezar oluncaya kadar hücum eden düşman ile cebelleşmekten yılmazdı.

Fakat bu defa vaziyet tamamıyla tebeddül etmiş idi. İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar İstanbul'u ve bir bir Anadolu'yu işgal etmişlerdi. İzmir düşmanların en mülevvesi olan Yunanlılara vermişlerdi. Ve bütün bu işgal

amaliyeleri yaparken Yıldız'da oturan Vahdettin'e ve Bâb-ı Ali'sine tasdik ettirmişlerdi. Bütün bu işgal hareketlerini hal-i sulhün icabetinden gibi göstermişlerdi. Fakat düşmanlar hareketleri ile ne maksat takip ettiklerini pek vazih surette ispat ediyordular. Düşmanların maksadı mütareke ve sulh namı verilen bir esaret zinciri ile Türk milletinin ellerini ve ayaklarını sıkıca bağladıktan sonra Anadolu'nun şarkından Ermenileri, garbından Yunanlıları Türk milletinin başına musallat ederek imha etmek idi. Yunanlılar bu imha ameliyelerini daha İzmir rıhtımına ayak basar basmaz tatbik etmeye başlamışlardır.

Türklerin bu maksadı anlamamasına imkân var mıydı? İzmir'deki işgal fecâyî'ini görenler ve işitenler bunu derhal anlamıştı. Ve artık Yunanlılara ve Yunanlılığa zahir olan bütün kuvvetlere karşı milli bir cihat-ı mukaddes asılması lüzumuna karar vermişti. Bu suretle milli mücahede fiilen iptida İzmir muhitinde başladı.

Milli harekâtın dalgaları bir sermest-i fevkalade ile bütün Anadolu'ya sirayet etti. Bu defa Türk neferleri başlarında kumandansız olarak vazifelerine başlamış idi. Saray ve Bâb-ı Ali için vazifelerine başlayan neferlere kumandanlar vermek ve onların hareketlerini tanzim etmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı.

Hâlbuki saray ve Bâb-ı Ali ulvi bir his-i milli ile efradın anladıkları vazifenin lüzumunu takdir edemedi. İstanbul'u işgal eden hıyanet şebekeleri onların maddi mevcudiyetleri ile beraber idraklerini de esir etmiş idi. İngilizler Bâb-ı Ali'den sadrazam namına, dâhiliye nazırı namına teslim emirleri vermek yolunu bulmuşlar idi.

Bir kın ve bir süngü Türk neferleri hareketlerinde yalnız kalmadı. Türk milletinin hayatını tehlikede gören ve bunun için ancak ihtilâlden başka müracaat edilecek çare kalmadığını anlayan Mustafa Kemal Paşa arkadaşları ile beraber kumanda heyetlerini oraya topladı. Dalga dalga Anadolu'nun her köşesine dağılmış olan milli hareketlerin idaresini ellerine aldı.

Fakat Türk neferinin vazifesindeki müşkülât burada bitmiş olmuyordu. Çünkü Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlarının milli hareketlere vaz'-ı yed etmesi İngilizleri ve saray ve Bâb-ı Ali'yi kurdurtmuştu. Türk neferi ile ihtilal-i mukaddes vazifesini istimale başlayan kumandanlarına karşı İngilizler, Yunanlılar saray ve Bâb-ı Ali ile birleşmişti. Mücahide-i milliye aleyhine tertip edilen bu fesat İngiliz ittifakı bütün mukaddesini Türk neferi ile kumanda heyetlerini birbirinden ayırmaya hasretmiş idi. O vakit milletin maddiyatına hükmeden padişah ile sadrazamı Bâb-ı Ali'den iradeler neşrediyor.

Yine o vakit memleketin maneviyatına hükmeden halife ve Şeyhülislam fetvalar çıkararak, hepsi de Türk neferine "Harp etmeyiniz. Kumanda heyetlerinizi dinlemeyiniz. Düşmanlara silahlarınızı teslim etmeyiniz" diyordu.

İşte Türk neferinin milli vazifesini idrakteki isabeti burada görüldü. Türk neferi padişah ve sadrazam, halife ve şeyhülislam namı ve kıyafetleri ile karşısına çıkarak kendisine emir veren insanların hayatlarını anladı. Düşman askerlerine, düşman ordularına düşman harekâtına karşı en büyük bir sadakat, en büyük bir fedakârlık ile mücadelesine devam etti.

Eğer Türk neferinin milli vazifesini idrakte gösterdiği bu selamet his olmasaydı, ne milli ordu teşekkül eder ne İnönü muharebeleri kazanılır ne Sakarya müdafaası yapılır, ne Dumlupınar'da bütün orduları imha olunabilirdi.

Mütareke esnasında başımıza gelen felaketler o derecede büyüktü ki bunun dehşeti karşısında birçok akıllılarımız deli oldu, birçok siyasilerimiz şaşırды, saraylardaki padişahlar ve halifeler hain Bâb-ı Ali'deki vezirler düşmanlara uşak oldu. Fakat Anadolu'da düşman askerlerine karşı silahını çeken Türk neferi hiçbir vakit küçülmedi. Tehlikenin büyüklüğü nispetinde ruhundaki cevher his ve hamiyetin kıymetini gösterdi. İşte ancak Türk neferinin bu büyüklüğü siyasette daha başkumandanımız Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın zafer planları tahakkuk etti. Türk neferi, (Meçhul Asker) abidesine tamamıyla istihkakı kesbetti.

Mehmet Asım [US]: Emin Bey ve Gazeteler

Evveli gün Şehremini Emin Bey'in kendi hakkında yapılan tenkidâta cevap olarak gazete başmuharrirlerine söylediği sözleri karilerimiz dünkü nüshamızda okudular. Emin Bey'in sözlerini okuyan karilerimiz şüphesiz, onlar da birçok şayan-ı dikkat noktalar görmüşlerdir ve bu noktalar istinat bununla beraber biz gazetemiz tarafından şimdiye kadar yapılan tenkidatı hatırlayarak Emin Bey'in sözlerinden kendi hissemize düşen cihetleri tetkik etmek istiyoruz.

Emin Bey'in sözlerini dinledikten sonra kendi kendimize düşündük. Şehremimizin ruhunda hissettiğimiz ıstırap noktalarına temas ettik ve neticede şuna kanaat ettik ki bugün Operatör Emin Bey'in neden dolayı İstanbul'da muamelat ve harekâtın mütemadiyen tenkide maruz kaldığını hala anlamamıştır.

Şehremini Emin Bey zannediyor ki kendi hakkındaki tenkidât sırf şahsi hayatından neşet ediyor. Tenkitçiler selefi Haydar Bey'i methetmek, sandı ki bilakis zem etmek maksadıyla hareketleniyor. Mütemadiyen Haydar Bey iyi yaptı, Emin Bey fena yapıyor, deniliyor.

Şehremimiz buna mütehayyirdir. Neden dolayı kendisinin şahsı murakıb görülmüyor? Neden dolayı Haydar Bey'e mütemadiyen iltifatlar yağdırıyor? Bunun manasını anlamaktan acizdir. Onun için musahabesinin daha iptidasında ruhundaki bu ıstırap noktasını muhataplarına göstermek kendisinin Haydar Bey'den daha çalışkan, Haydar Bey'den daha fedakâr olduğunu ispat etmek istedi. "Haydar Bey günde üç saatten fazla çalışmazdı. Ben on iki, on dört saat çalışıyordum. O geceleri çalıştığı zaman fazla olarak gece yevmiesi alırdı. Ben bunu da almıyorum. O cemiyet-i umumiye-i belediye tarafından verilen ikramiyeyi almış idi. Bana bir gün böyle bir ikramiye verilirse almayacağım." dedi.

Şehremini Emin Bey'in şahsı esasen bizce meçhul değildi. Bundan iki sene evvel mesut bir tesadüf operatör Emin Bey'in şahsını tanımak fırsatını

bahşetmişti. O vakitten beri hakkında şahsi hürmetimiz vardı. Fakat Emin Bey'in şahsı hakkında şu veya bu nokta-i nazardan hürmetimiz bulunması heyet-i umumiyede onun her türlü hareketini bîtarafane bir his ile tetkik ve tenkit hakkından elbette bizi mahrum edemezdi. Onun içindir ki emanet makamına geldiği zaman ittihaz ettiği tarz ve hareketi gazetemiz tetkik etti.

Bununla beraber bu tenkitlerimizin, Emin Bey'in zannettiği gibi hiçbir vakit şahsî de olmadı. Daima prensip meselesi mevzu bahsedildi.

Hakikat halde şahsî hissiyat ile hareket eden birisi var ise o da kendisi idi. Çünkü Emin Bey emanet makamına gelir gelmez selefi Haydar Bey'in emanetindeki icraatını yere batırmak ister gibi bir vaziyet aldı. Emin Bey'in aldığı bu vaziyet İstanbul'un bîtaraf inkârı üzerinde çok fena bir tesir yaptı. Evvelce Haydar Bey'in birçok muamelesine aleyhdâr olanlar üzerinde bile bir aks'ül amel icra etti.

Gazetelerin Emin Bey'in ismi ile Haydar Bey'in ismini yan yana getirerek mukayeseler yapmaları bundan sonra oldu. Ve bu mukayeselerde daha ziyade latife ve mizah ve vadisinde neşredilen yazılarda görüldü. İttihaz ettiği tavır ve hareketi ile, söylediği sözleri ile selefi Haydar Bey'in şahsına ve icraatına karşı düşman değilse bile hassas olduğunu göstermiş oldu. Serbest bir memleketin serbest matbuatını Emin Bey'in böyle bir zannını keşfettikten sonra artık bunu tabi olarak efkâr-ı umimiyeye mizahî şekillerde arz edeceklerdi. Eğer Operatör Emin Bey matbuatta gerek ciddi, gerek mizahî şekillerde meydanı alan tenkidâne hakiki menşeiini görebilmiş olsa idi mini hataları tekrar etmekten ictinab edecekti.

Hâlbuki evvelki gün yine gazetecilere söylediği sözler ile aynı hatayı tekrar etmiş oldu: Operatör Emin Bey, Haydar Bey'in günde üç saat çalıştığı halde kendisinin on dört saat uğraştığını, sonra yine Haydar Bey'in gece mesaisi için yevmiye aldığı halde kendisinin on para almadığını, hatta cemiyet-i umumiye tarafından bir gün kendine ikramiye verilirse bunu kabul etmeyeceğini söylemiş olsa idi, zihninden geçirdiği bu gibi mülahazaları zikretmiş olsa idi eline daha ziyade menfaatine hareket etmiş olacaktı. Emin

Bey mütekâmil bir dimağın mahsulü olduğuna kimsenin inanmayacağı bu gibi sözleri söylemekle efkâr-ı umimiyede hiçbir şey kazanmadı. bilakis kendisinin çocuk ruhlı, biraz da çocuk düşünceli bir insan olduğunu gösterdi. Operatör Emin Bey'in geldiği zamandan beri yaptığı işler hakkında verdiği izahat arasında şayan-ı dikkat noktalar vardı.

Bilhassa hırsızlığın önünü almak, fazla sarfiyata mani olmak için sarf ettiği mesaiyi ispat edecek canlı deliller göstermiştir. Fakat daha evvel söylediği sözlerin zaf'ı , diğer delillerin kuvvetini kesretmiştir.

İstanbul matbuatında belki şehremininin şahsına karşı mugbir olan insanlar, mugbir olan muhitler vardır. Fakat bu muhitler içine her halde gazeteciler, bilhassa (Vakit) katiyen dâhil değildir. Gazetemizin mesleği herkes hakkında olduğu gibi Emin Bey hakkında de aynı icraatını gördükçe takdir etmek, fena olduğuna hükmettiği icraatı da tenkit eylemektir. Nitekim gazetemiz Emin Bey'in iktisat müdüriyetini ilga meselesi hakkındaki tarz-ı hareketini şiddetle tenkit ettiği sırada hamallar meselesindeki tarz ve mesleğini takdir etmiştir.

Ve bizim fikrimizce kusursuz insan bulmak mümkün olmadığı gibi idare memurlarının da her türlü kusurlardan salim olmasını istemek doğru değildir. İyilik ve fenalık, hata ve sevap daima mütereffikî olarak herkeste vardır. Lazım olan şey iyiliğin fenaliğe, sevabın hataya azami derecede galip olmasını temin etmektir. Lazım olan şey, yapılan işin hata olduğunu söylemeğe ısrar etmemektir. Hatayı tashih etmekte izzet-i nefis tehlikesi görmemektir. Herkesten istediğimiz budur ve şehremini Emin Bey'den istediğimiz de bundan başka bir şey değildir.

Vakit, sayı: 2406, 9 Eylül 1924, s.1

Mehmet Asım [US]: Ferit Bey'in Mesûlüyeti

Ankara'dan gelen bazı muhabir telgraflarında sabık dâhiliye vekili Ferit Bey'in mucib mesuliyet hareketinden dolayı Divan-ı Aliye sevkine fırka divanınca karar verildiğinden bahsediliyor. Fakat aynı zamanda hakkında bir muamele yapılabilmek için millet meclisinin içtimaî lazım geldiği ilave olunuyor.

Malum olunduğu üzere İstanbul'daki heyet-i tahkikiye sırf Ermeni zenginleri meselesinde müddehildar memurlar ile iştigal etmektedir. Heyet-i tahkikiyenin silahını mebuslar ve icra vekilleri hakkında tahkikat ifasına kâfi değildir. Binaenaleyh mülkiye müfettişleri tarafından şimdiye kadar Ankara'ya gönderilmiş olan raporların doğrudan doğruya sabık-ı dâhiliye vekilini itham eder bir şekilde olması şer-i kabildir. Bu takdirde mülkiye müfettişlerinin verecekleri herhangi bir rapora istinaden herhangi bir vekil veya mebusun Divan-ı Ali'ye sevk edilemeyeceği şüphesizdir.

Diğer taraftan sabık-ı dâhiliye vekilinin vekâleti esnasında idaresizlikten şikâyet edilmiş, en yüksek dâhiliye memurları arasında vuku' bulan suistimalâta mani olamamak şöyle dursun vukuata bile inanmamak istemesi idareten mûcip mesuliyet addedilmiş, fakat doğrudan doğruya kendisinin Divan-ı Ali'ye sevkini icap eden bir vakadan bahsedememiş idi.

Bu itibar bugün ulu fırka divanınca sabık-ı dâhiliye vekilinin Divan-ı Ali'ye sevki hakkında verilmiş bir karardan bahsetmek hakikatten uzak bir şaibeye benzemektedir.

Olsa olsa hatıra bir ihtimal vârid olabilir: Bir de İstanbul'daki heyet-i teftişenin memurları hakkında yaptığı tahkikat esnasında mûcip-i muaheze olmak üzere bazı vakalara temas etmiş olması, fakat bu vakalar hakkında ta'mik-i tahkikat etmek kendi vazife ve salahiyetleri dâhilinde olmadığı için keyfiyeti dâhiliye vekâletine arz eylemiş bulunmasıdır.

Eğer bu şekilde bir eş'ar vuku' bulmuş ise eş'ar-ı vaka bittabi meclise sevk edilecek ve bu babdaki evrak Büyük Millet Meclisinin gelecek içtimainde tetkik olunacaktır. Eğer bu tetkikat esnasında mûcip-i mesuliyet ve muhakeme bir hal görülürse tatbik-i tahkikât olunmak üzere bizzat meclis tarafından bir heyet intisap edilmek lazım görülürse meclis kararı ile mesele Divan-ı Ali'ye sevk edilecektir.

Binaenaleyh bu gibi muamelat-ı evvelîye geçmeden herhangi bir suretle şimdiden Divân-ı Ali teşkilinden bahsedilmesi inanılacak bir şey değildir.

Vakit, sayı: 2326, 18 Haziran 1924, s.1

Mehmet Asım [US]: Muallimler Kongresi

Ağustosun 22'nci günü (yarın) Ankara'da muallimler kongresi açılacaktır. Her vilayetin murahhaslarından mürekkeb olarak toplanacak olan bu kongre bir hafta on güne kadar içtimalarına devam edecek, alel-umum muallimlerin müşterek ihtiyaçlarını tetkik edecektir.

Bu defa Ankara'da toplanan kongre "Türkiye Muallimleri Birliği" nin eser-i teşebbüsüdür. "Türkiye Muallimleri Birliği" bundan dört sene evvel teşkil edilmiş olduğu halde harp ve mücahede-i milliye gibi fevkalade sebepler yüzünden teşkilatını ikmal edememiş idi. Ancak geçen Teşrîn-i evvelden beri yapılan gayret ve mesâî sayesinde vilayetlerde seksen kadar dernek tesis edilmiş idi. Birlik bir taraftan vilayetlerde dernek teşkilatına çalışmakla beraber diğer taraftan muhtelif mahallerde esasen hal teşekkülde olan muallimler cemiyetleri ile münasebet tesisine girişmiş, nihayet heyet-i umûmiyesi arasında bir vahdet-i ahenk vücuda getirilmek için bir kongre akit edilmesine karar verilmiştir. Bu itibar ile Ankara'da bugünlerde akit edilecek muallimler kongresi bir kıymet-i tarihiyeye de haizdir.

Muallimler Kongresinin maksat-ı teşekkülü bilumum Türkiye muallimleri birliğinin esaslı surette teşkilâtını itmam ve ikmal etmek olduğu için kongrenin ilk vazifesi her seneden evvel birlik nizamnamesi hâlihazır ihtiyacatına göre ta'dil etmek olacaktır. Bu surette Türkiye muallimlerinin bir merkez etrafında el ele vermiş toplu bir kuvvet haline gelecektir.

Türkiye muallimlerini sıkı rabitalar ile birbirlerine merbut toplu ve kuvvetli bir teşkilat haline getirmek yalnız meslektaşlık hukukunu müdafaa etmek için lüzumlu bir vasıta addedilmiştir. Bu aynı zamanda memleketin muallimlerden beklediği ta'lim ve irşat vazifesinin ifasını teşkil edecek bir tedbirdir.

Filhakika maarif vekâleti teşkilatı tetkik edilirse derhal tasdik edilir ki vekalet ile memurları, maarif idareleri yekdiğer sene doğrudan doğruya merbut oldukları halde bilakis mektep idarelerinden ziyade mektep

talebelerinin ahval-i ruhiyelerine, isti'dâd ve ihtiyaçlarına vakıf olan, mektep idarelerinden ziyade talebe ile hal-i temasta bulunan, daha doğrusu vekaletin ta'lim ve terbiye programlarını bilfiil çocuklar üzerinde tatbik edecek olan muallimler arasında doğrudan doğruya ve toplu bir şekilde irtibat temin edecek bir vasıta mevcut değildi. Bu hal şüphesiz maarif teşkilatımız için pek mühim bir noksan idi. Muallimler Birliği teşkilatı vücut bulduktan sonra bittabi bu noksan artık zail olacaktır.

Muallimler Birliği, bilumum muallimlerin maarif-i umumiyeye ait işlerdeki tecrübelerini ve mütalaalarını teşkilat-ı mahsusasıyla cem ederek maarif vekâletini tenvîr edebilir. Bu itibar ile Muallimler Birliği maarif vekâleti için terbiyevî esasların tatbikatından ihtimal edilen netâyic hususunda tabi bir heyet-i istişare ve taifesinde görecektir. Muallimler Birliğinin teşekkülü birliğe dahil olacak meslektaşlar arasında sıkı bir fikir telakki ahengi temin edeceği için çocuklarımızın talim ve terbiyesi noktasından yapılacak hareketlerde intizam husulüne hizmet edilecektir.

Ahiren maarif mütehassısı saffetiyle Amerika'dan gelmiş olan John Dewey'in bundan birkaç gün evvel gazetelere vermiş olduğu bir izahname hatırlardadır. Bu izahnamede Amerikalı maarif adamı Türkiye maarifinde ıslahat hareketine muallimlerden başlamak geleceğini söylemiştir. Yani bir kere bundan sonrası için yetiştirilecek muallimleri evsaf-ı matluba demekle de hatırlamak, ikinci derecede ise mevcut olan muallimlerin sanat talim ve terbiye itibarıyla noksanlarını ikmal etmek lazımdır. İşte Muallimler Birliği, muallimlik mesleğinin ıslahı maksadıyla ittihaz edilecek tedbirlerin müesser olabilmesi için de kaideli hizmetler ifa edilecektir.

Binaenaleyh Muallimler Birliğinin teşekkülünü takdir ile karşılamak vazifedir.

Mehmet Asım [US]: Siyasî Edebiyatı Bırakalım Asıl Derde Bakalım

“Terakkiperver Halk Fırkası Teşkilatı”nı yaymak üzere İstanbul’a gelmiş olan Ali Fuat Paşa dün baş gazetelere beyanatta bulunmuştur. Ali Fuat Paşa’yı söylediği sözlerden dolayı acı kelimeler ..... [sözcükler silinmiş] etmek fikrinde değiliz. Çünkü paşa hazretlerinin mücahide-i milliye devrinde ilk safta mühim vazifeler görmüş olmakla beraber siyasî fırka meselelerinde vukuf ve ihtisası olmadığına kaniiz. Ali Fuat Paşa fırka teşkilatını işlerini pek ciddiye almış ve program namıyla ortaya koymuş olan prensiplerin kuvvetine ve kıymetine lüzumundan fazla inanmıştır. Bu itibar ile beyanatını okuduktan sonra kemal derecede olan sükût-ı siyasiyesine mütehabbir olduk.

Ali Fuat Paşa, beyanatının iptidasında Cumhuriyet Halk Fırkasının programı olmadığından bahsediyor. Sonra “Bugün Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının programında şöyle, böyle faziletler, meziyetler var, hâlbuki refimiz olan fırkanın programında onlar yok” diyor.

Ali Fuat Paşa ile siyaset arkadaşları yeni fırkalarını teşkil etmezden evvel nerde idiler? Onlar da Cumhuriyet Halk Fırkasının azasından değil mi idiler? Şimdi Cumhuriyet Halk Fırkasının programsız olduğunu söyleyen bu zat bir buçuk seneden beri mezkûr fırkaya manen ve madden merbut kaldıkları halde neden dolayı “bizim bir programımız yok, şu tarzda bir program yapalım” demediler? Böyle dememiş oldukları için Cumhuriyet Halk Fırkası eğer bugün programsız ise ve bu programsızlık bir fırka-i siyasiye için kusur ise kendileri de bunun mesuliyete şerik değildirlir?

Mamafih biz bu noktada ısrar etmek istemeyiz. Program hakkındaki fikirlerimizi evvelce muhtelif vesilelerle yazmış olduğumuz için aynı mütalaaları burada tekrar etmeye lazım görmeyiz.

Bizim Ali Fuat Paşa’nın sözlerinde şayan-ı dikkat gördüğümüz nokta yeni fırka programına adeta dindarâne bir merbutiyet-i kalbiyye gösterdiği halde memleketine en esaslı yarası hakkında bir kelime bile söylememiş

olmasıdır. Ve Ankara’da alelumum fırka meseleleri etrafında gürültü yapan zatın hiçbirisi bunu nazar-ı dikkate almakta bulunmasıdır.

Fırka işleri ile uğraşan zat bilmelilerdir ki herhangi bir hükümetin bütçesi o hükümete istinadgâh olan fırkanın bir senelik bir programıdır. Eğer muhalif vaziyet olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası Halk Fırkası hükümetinin hatasını arayacaksa onun hükümeti tarafından tanzim edilmiş olan bütçesinde aramalı .... [sözcükler silinmiş] Hâlbuki bütçeyi kimse hatırına bile getiremiyor.

Bu seneki bütçemiz bizi mühim açığı ile uykusuz bırakması lazım gelen bir şekildedir. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Cumhuriyet Halk Fırkası hükümetinin bütçesini nasıl buluyor? Bu bütçedeki açığı kapamak için ne çareler düşünüyor? İşte bugün mevzubahis edilmesi iktiza eden en hayati devlet meselesi budur.

Zahiren bakılırsa 1341 bütçesinin açığı on yedi milyon liradır. Bu açık hakikatte laakal iki mislidir. Bir devlet için bütçenin masraf kısmı suret-i katide temin etmek addedilir. Masraf olarak bütçeye vaz’ edilen tahsisat mutlaka verilecektir. Belki daha fazla sarfiyet olacaktır. Fakat varidat öyle değildi. Varidatın tahmin edilen miktarı bile bulmaması mümkündür. Bu ihtimaller nazar-ı dikkate alınınca bütçemizdeki açık meselesinin hayati bir metanet zamanı olduğunu kolayca takdir edebiliyor.

Binaenaleyh biz Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının vücuda getirmiş olduğu yeni programında bütçe açığına dair bir madde görmek isterdik. Bu maddede memlekette mütevazın bir bütçe vücuda getirmek için nasıl amelî bir çare düşündüklerini öğrenmek isterdik. Bu fırkanın bütçe tevazünü meselesinde seri’ ve kati bir fikri olmazsa müphem müphem kabuller ile yapılan diğer vaatlere kimse inanmaz. bilfarz Ali Fuat Paşa fırkasının programından mühim addettiği bazılarını tekrar ederken “vazaif-i devletin hadd-i asgariye tenzil edilecektir.” Bahsediyor. Biz hiç zannetmiyoruz ki Halk Fırkası Ali Fuat Paşa’nın dediği gibi vazaif-i devleti hadd-i asgariye çıkarmak fikrinde olsun. Fakat farz ediyoruz ki bu fırka vazaif-i devleti artırmaya taraftar

olsun. Terakkiperver Cumhuriyet ..... [sözcükler silimiş] devlet vazaif-i hadd-i asgariye tenzil etmek için ne yapacaktır? Bugünkü hükümet işlerinde hangi vazifeler fazla telakki edilmektedir? Bu fazlaları nasıl bir taraf edeceklerdir? Açıkta kalacak olan memurlara ne muamele yapacaklardır?

Bu noktaları sarahaten üstüne koymak lazımdır ki herkese söylenen sözlerin kabil-i mutabık işler olduğuna dair bir kanaat gelebilsin. Aksi takdirde yarın üçüncü bir fırka teşekkül eder ve bu fırka bütün ahaliye karşı neşrettiği beyannamede “Ben hükümet bütçesinde on paralık açık bırakmayacağım. Bir tek memuru açığa çıkarmayacağım. Bugünkü vergileri on para artırmayacağım gibi hariçten ve dâhilden de istikrarsız akit etmeyeceğim.” diyebilir. Bu ne kadar parlak bir vaattir? Fakat kabiliyet-i natıkası olup olmadığını biraz tetkik edilince bu sözlerden daha gülünç, daha mantıksız bir fikir olmayacağını itiraf etmemek kabildir.

Başta Mustafa Kemal Paşa bulunduğu ve aralarında Ali Fuat Paşa da dâhil olduğu halde bütün ordunun erkânı mütareke içinde mukaddes bir ihtilal harbi açtılar. Bu harp memleket ve millet için hayat ve memmat müessesesi idi. Bu harbi başa çıkarmak için ne yaptılar ise herkes sükût etti. Ortada kanun ve nizam mevcut değildi. Ancak muazzam bir ameliye-i harbiye ile Yunanistan’ı Anadolu’dan tarz gayesini istihsal etmek lazım idi. Bunun için şehirlerdeki ahali dağlardan inen eşkıyaları bile kendilerine reis-i umur telakki etti. Çünkü kurtulmak için başka bir çare yok idi. Lehülhamd bütün bu muazzam iş muvaffakiyetle bitirildi. Sonra sulh-i akit edildi. Mukaddes ihtilal devrinde ne kadar haklar zayi olmuş ise, ne kadar idaresizlikler olmuş ise hepsi de büyük zaferin hürmetine unutuldu.

Fakat bugün vaziyet öyle midir? Şimdi sulh olmuştur. Hal-i tabiiye, kanun ve nizam devrine girilmiştir. Dâhilde ve hariçte herkese emniyet mal, can, hürriyet, vicdan vermek zamanı gelmiştir. Bu şerait içinde bir hükümetin iş görmemesi ne kadar müşküldür.

Harp olurken büyük millet meclisi bütün efrat-ı milletin emval mevcudesinden yüzde kırkını almak için başkumandanlığa salahiyet vermiş

idi. Bununla beraber kimse sesini çıkarmamış idi. Hâlbuki şimdi sulh içindeyiz. Herhangi bir vergiyi on para artırmak mühim meseledir. Diğer taraftan tasarrufun miktarı dehşetlidir. Daha sonra ...[sözcükler silinmiş] felaketler içinde çıkan cumhuriyet hükümetinin bütçesine Osmanlı İmparatorluğundan birçok borçlar kalmıştır.

İşte bugün en mühim mesele budur. Yeni fırkanın bu meselede nokta-i nazarı nedir? Eğer zümre-i muhalife bir çare-i hal biliyorlar ise onu söylemeleri lazım gelir. Aksi takdirde bütün söylenen sözleri siyasi edebiyattan addetmek zaruridir.

Vakit, sayı: 2515, 29 Kânûn-i Evvel 1924, s.1

Mehmet Asım [US]: Raşit Bey'in Hareketi

İstanbul valisi Raşit Bey'in asayiş manevrası namı verilen hareketi matbuat tarafından tenkit edilmeye devam ediyor. Bazısı Raşit Bey'in istifasını istiyor, diğer bazısı dâhiliye vekâletini vazifeye davet ediyor.

Fakat şu noktayı tatbik etmek lazımdır ki bu meselede valinin tarz-ı hareketini tasvip etmemekte hemen bütün gazeteler mutabık olmakla beraber her birinin vakayî tarz-ı tahlilleri arasında bazı farklar vardır. Yalnız vaziyette şayan-ı dikkat olan nokta hükümete karşı efkâr-ı umumiyyede iki kutup gibi telakki edilen Tanin ile Cumhuriyet'in Raşit Bey'i mesul addetmekte mutabık kalmasıdır. İkdâm refikimiz "Bizim bu işe aklımız ermedi" diye meseleyi halledilemez bir mana şeklinde görmüştür. Diğer gazeteler içinde meselenin mesuliyetini bir taraftan Halk Fırkasına, diğer taraftan dâhiliye vekiline kadar teşmil etmek isteyenler vardır.

Gazetelerin mütalaaları arasında bir takım farklar görülmesi her birinin meslekleri arasındaki ihtilaflar ile beraber asayiş manevrası denilen hareketin tarz-ı tertip ve icrası hakkında tafsilatlı malumat mevcut olmamasından neş'et ediyor.

Eğer Vali Raşit Bey'in gecenin muayyen saatinde bütün hükümet kuvvetlerinin derece-i teyakkuzunu teftiş etmek istemiş ise bunu daha başka bir şekil ve surette yapabilirdi. Bütün karakollara: "Falan saatte her memur vazifesi başında bulunacaktır." Yahut "Falan saatte bütün belediyeler ve jandarmalar şehrin falan ve filan noktalarında necm edecektir." tarzında bir emir verebilirdi. Hatta icap ederse bu necmin süratini temin edebilmek için şehirde mevcut vesait-i nakliyeden, tramvaylar vesaireden istifade dahi olunabilirdi. Manevra hadisesi bu şekilde cereyan etmiş olsa idi hiç kimsenin hayat ve hürriyetine temas etmeyen bir hareketten dolayı bir şikâyete mahal kalmazdı.

Hâlbuki hadise bu suretle cereyan etmedi. Gecenin saat ikisinden saat dördüne kadar, yani bütün manevra esnasında şehrin her tarafında heyet-i

umumiye tamamıyla tevkif edildi. Geceleri tiyatrolardan çıkıp da evlerine giden birçok kimseler yollarda tevkif olundu. İşte bütün şikâyetler manevra hareketine böyle bir şekl-i vûs'at verilmesinden çıktı.

Memleket hal-i tabiiyeye mahsus usuller ve kanunlar ile idare edilip dururken velev ki vali gibi en yüksek bir melekeye memurunun evvelden kimseye malumat vermeksizin belediyeler ve jandarmalar vasıtasıyla birkaç saat bütün yolları kesmesi, vesait-i nakliyeyi tevkif etmesi doğrudur! Bâhusus her ne suretle olursa olsun “Dur!” emrine itaat etmeyenlerin vurulmasını emretmesi hangi salahiyet-i kanuniyeye müstenid bulunmaktadır.

Raşit Bey vali saffetiyle İstanbul'a geldiği zaman biri zuhur eden birkaç hadisede şayan-ı dikkat bir sürat ile mûsib kararlar vermiş idi. Ve ancak ettiği tedbirlerden dolayı şikâyet edenlere karşı hatta hareketini makul ifadelerle müdafaa edebilmiş idi. Hasılı fırsat ve imkan düştükçe imkan üzerinde kanunperver, mu'tedil bir memur tesirini icra etmiş idi. Onun için asayiş manevrası denilen hareketten sonra herkes .....[sayfa katlanmış] oldu. Raşit Bey'in hareketini muzur gösterecek esbab-ı makbule serd etmesine intizar edildi. Fakat maalesef bu intizarlar beyhude gitti. Raşit Bey hatt-ı hareketini muzur gösterecek bir sebep-i makbul daha ziyade vahimleştirdi. Çünkü yapılacak harekete sebep olarak “bir ihtilal makrufu” diye bahsetti. İstanbul'da bir ihtilal hareketi zuhur etmesi ihtimalden bahsetmenin hariçte ve dâhilde ne fena tesirler yapılacağını hiç hesap edemedi. Kaldı ki İstanbul denilen şehir başında aşağı baktığında ihtilal kesilmiş bile olsa merkez idaresi Ankara olan yeni Türkiye için bir tehlike teşkil edemeyecek gibi böyle bir ihtimal ve ihtilal hiçbir vakit vâride değildir.

Yalnız ortada mevcut tereddüt olan ceht Vali Raşit Bey'in böyle bir harekete kendi re'yi ile karar verip vermeyeceği meselesi idi. Vali Raşit Bey “Hareket esasen masum idi.” diyordu. Fakat bu hususta daha fazla tafsilat vermiyordu. Ankara'dan gelen haberlere göre artık bu nokta-i nazardan vaziyet biraz nevr etmiş oldu:

Anlaşılıyor ki Raşit Bey, zabıta manevrası hakkında evvelce dâhiliye vekâletine malumat vermemiştir. Mensup olduğu makamdan bu hususta salahiyet almamıştır. Yapılan hareket sırf kendi rey ve kararı ile tatbik ve icra etmiştir.

Binaenaleyh manevra hareketinin her türlü mesuliyeti sırf Raşit Bey'e teveccüh etmektedir.

Netice: Bugün ortada başka bir hareket vardır. Raşit Bey gerek birkaç saat şehrin heyet-i umimiyesini bilâsebep tevkif etmekle, gerek şehirde ihtilal ihtimallerini hatıra getirecek sözler söylemekle efkâr üzerine fena bir tesir icra etmiştir. Bu tesirin izalesi için yegâne çare Raşit Bey'in şahsını feda etmekten ibarettir.

Vakit, sayı: 2408, 11 Eylül 1924, s.1

Mehmet Asım [US]: “Şehit Asker Abidesi”nin Asırlara Nakledeceği Destan

Şehit Asker Abidesinin şekli sanatkârlara bırakılacaktır; Abideye o şekil verilmelidir ki Türk askerinin şehameti, feragati, tahammülü yanında Yunan şenaatının, ecnebler ve ecneblere istinat eden saray istibdatlarının intihası bu taşta okunabilsin!

Cumartesi sabahı gözümüzü açtığımız zaman tren Afyonkarahisar istasyonunda tevakkuf ediyordu. Buraya gelince gördüğümüz şeyler artık bize iki sene evvelki büyük zaferi hatırlatmaya başlamıştı. İptida bir küçük gazete mevzuun ses vagonların önlerinden geçerek bağıyor:

–Dumlupınar hatırası! Dumlupınar hatırası!

diyordu. Küçük mevzu büyük zaferin birkaç sahifeden ibaret küçük bir tarihçesini satıyordu. Bir az sonra vagonumuza genç zabıtalardan mürekkep bir kafile girdi. Bu zabıtalardan bir takımı koridorda vagonun pencerelerine dizildi. Bir ikisi oturduğumuz kompartımana girerek boş olan yerleri işgal ettiler.

Yolculuğa mahsus teklifsizlikle teati edilen birkaç söz bunların derhal ne maksat ile vagona girmiş olduklarını anlamıştı. Genç zabıtalardan hemen hepsi iki sene evvel bu yerlerde harbe iştirak etmişlerdi. Başkumandanlık Muharebesinin sene-i devriyesi ve aynı zamanda (Şehit Asker Abidesi) nin vaz’-ı esas resmi münasebetiyle yapılacak merasime iştirak için gidiyorlardı.

Nihayet tren hareket etti. pencereden kırlara doğru initalaf eden gözlere iki sene evvel Yunan yangınından çıkmış, fakat şimdi kısmen yapılmış köyler çarpıyordu. Birisi bu köylerden birini parmağı ile göstererek dedi ki:

– Bakınız, şu köy iki sene evvel nasıl yanmıştı!

Diğer biri buna cevap verdi:

– Bu köylerin yanan serveti asıl evleri değildir. Büyük yangın evlerden ziyade memleketin hayvanlarını, canlı servetlerini süpürüp götürdü. Bakınız: Şu geniş kırlara bir göz gezdiriniz. Hiç göze bir koyun, bir keçi sürüsü görünür mü?

Hâlbuki bu köylerin en küçüğünün beslediği mevaşi elli bin liralıktan az değildir. Hain Yunan sürüleri bunların hepsini sürüp götürdü. Zavallı köylülerin yalnız evlerini barklarını yakmakla kalmadı. En kıymetli serveti olan sürülerini de yok etti.

– Yunanlılar buralardan sürüp götürdükleri hayvan sürülerinin hepsini mağlup olduktan sonra bu sürüleri terk etmediler mi?

– Belli ki kısmen sürüleri Yunanistan'a götürdüler. Fakat götüremediklerini sağ ve salim bırakmadılar. Yunan askeri bozulup da muntazam surette hayvanları nakledemeyeceklerini anlayınca ellerine geçen insanlar gibi onları da öldürdüler. Bozgun Yunan ordusunu takip ederken gördük: Yunanlılar sürüler ve hayvanları yollarda kesmişler, yalnız göğüslerinden ciğerini çıkararak bunu yemişler, gerisini atmışlar! Yunan milleti acayip bir millettir. Bunlar tavukları bile pişirerek yememişler. Boğazını koparmışlar, kanını emmişler, gerisini atıp gitmişler...!

Bu sırada diğer bir zabıt pencereden başı dışarıya uzanarak baktı:

– Arkadaşlar, bakınız: Yıldırım Kemal mezarı işte burasıdır.

dedi. (Yıldırım Kemal) in mezarı. Bu isim bana yabancı değildi. Hatta buraya civar olan eski bir istasyonun adı değiştirilmiş, (Yıldırım Kemal İstasyonu) denilmişti. Onun için ben de merak ederek yerimden kalktım. Pencereden uzanarak gösterilen yere doğru baktım:

Burası etrafı dairevi bir taş yığını ile çevrilmiş bir yerd. Yıldırım Kemal Bey kimdi? Yoksa bu kahraman bir bey değil, paşa mı idi? Burada kendisi

için bir mezar olması, sonra istasyonun ismi değiştirilerek kendi namına tesis olunması elbette sebepsiz değildi.

Burada yine genç zabitlerden biri Yıldırım Kemal hakkında izahat verdi:

– Kemal Bey bir paşa değil, bir bey idi. Bir ihtiyat mülazımı idi. Hareket-i milliyenin iptidasından itibaren milli orduya gönüllü olarak girdi. Son nefesine kadar fedakârâne hizmet etti. Zavallı sağlam da değildi. Müteverrim İdi. Doktorlar kendisine istediği kadar tebdil-i hava vermişlerdi. Fakat o tebdil-i hava yapmak şöyle dursun, hafif hizmetleri bile kabul etmedi. Süvari oldu. Taarruzlara iştirak etti. Kahramanca muharebeler etti. Nihayet burada şehit düştü...

Bu hazin hikâyeyi nakleden genç zabıt Yıldırım Kemal hakkındaki bu malumatı verdikten sonra elemli bir tavır aldı, daldı ve kendi kendine şu sözleri irat etti.

– Kim bilir, zavallı genç hayatından ümidini kesmiş miydi? Sonunda hastalıkla ölmektense mutlaka düşman ile pençeleşerek ölmeyi mi tercih etti?

dedi. Harb-i umumiyeden mağlup olarak çıkan Türkler nasıl oldu da elleri ayakları mütareke bağları ile bağlandıktan ve bütün silahlardan tecrit olunduktan sonra üzerine musallat edilen Yunan ordularını imha edebildi? Dikkat edilirse Yıldırım Kemal'in tercüme-i hali bu suali izah eden sebeplerden biridir. Filhakika hayatından kati ümit eden yalnız müteverrim kahraman Yıldırım Kemal değildi. Sıhhati en sağlam Türkler bile Yunan işgali altında hayatından nevmid idi. Türkler için iki ihtimal vardı: Yaşamak, yani muzaffer olmak, ölmek, yani mağlup olmak... Binaenaleyh bütün millet mağlup olarak zillet içinde ölmekten ise muzaffer olarak serbestçe yaşamak lüzumunda ittifak etti. İşte bu ittifak ve ittihadır ki bizi bugünkü mesut neticeye isal edebildi.

Nihayet saat sabahleyin on bir raddelerinde tren Afyonkarahisar'ı ile Dumlupınar arasında Çalköy hizasında tevakkuf etti. Sonra otomobil bizi Şehit Asker tepesine Başkumandanlık muharebesinde Başkumandan Mustafa Kemal Paşa hazretlerinin bulunduğu tepeye Çal köylüler "Çallı Tepe" diyorlarmış. Şehit Asker Abidesi'nin vaz'-ı esas resmi icra edildikten sonra artık buraya Şehit Asker Abidesi denilecektir.

Tepenin merta'î bir noktasına bir tâk-ı zafer ile onun başındaki Şehit Asker mezarı iki sene evvel bu yerlerde olup biten fevkalade vakayi-i timsal evleri göze çarpıyor ve biri 30 Ağustos zaferini, diğeri bu zaferi emsalsiz fedakârlığı ile ihraz eden milli orduyu hatırlatıyordu. Onun için merasim esansında irad-ı nutuk eden hatiplerin bazısı daha ziyade tâk-ı zaferden diğeri bazısı da Şehit Asker'den mülhim olarak söz söylediler. Tâk-ı zaferden mülhim olarak söylenen sözler 30 Ağustos zaferini ve onun bir hayat olan kahramanlarını temsil, Şehit Asker'den mülhim olarak söylenen sözler büyük zaferi yaratan milli ordunun fedakârlıklarını takdis etti. Bir şey zaferin sene-i devriyesini, diğeri Şehit Asker Abidesi'nin tesisini sabit etti.

30 Ağustos günü Şehit Asker Abidesi'nin vaz'ı esası icra edildi. Fakat abidenin şekil ve evsafı neden ibaret olacağı henüz malum değildir. Bizim fikrimizce bu abidenin şeklini sanatkârlara temsil ettirirken bilhassa bir noktaya itina etmelidir, ki bu nokta Türk askerinde ve Türk milletinde Misak-ı Milliye tahkik ettiren evsaf ile beraber 30 Ağustos zaferinin tevlit ettiği en esaslı netayicin ifadesidir.

Demek istiyoruz ki Şehit Asker Abidesi bizim için mukaddes ve milli bir timsal olmalı: Bu timsalde Türk askerinin şecaati, Türk askerinin feragati, Türk askerinin fedakârlığı, Türk askerinin tahammülü, Türk askerinin itaati... Birer birer okunmalıdır. Yine bu timsalde 30 Ağustos muzafferiyeti ile yalnız Yunan zulüm ve şenaatlarının değil, aynı zamanda meşakkatlerin istibdadının, nihayet İngilizlere isnad eden saray istibdadının nihayet bulunduğu anlaşılmalıdır.

Hülasa Şehit Asker bütün Türkler için bir numune-i emsal, aynı zamanda daima muhafaza edilecek bir gaye olmalıdır. Bir haldeki bu milli ziyaretgâha gelen Türkler çocuklarına, muallimler talebelerine göstere: “İşte evlatlarım, bu şehit asker gibi bir insan olacağız. Bu şehit asker gibi memleketimize hizmet edeceğiz.” desin.

Millet bu mukaddes timsali muhteris siyasilerimize göstere: “Şehit askerin feragat-ı nefsinı unutmamalıyız.” desin.

Hükümet ve ordu bu timsal-i Türkiye'ye karşı tecavüz emeli besleyen düşmanlara göstere: “Şehit asker neslini unutmamalıyız. Dumlupınar'da imha edilen Yunan ordusunun akıbetini düşüneceğiz. ” desin.

Vakit, sayı: 2399, 2 Eylül 1924, s.1

Mehmet Asım [US]: Zaferi Teyide Giderken

Bugün Haydarpaşa'dan ve aynı zamanda Ankara'dan Dumlupınar'a doğru birer tren hareket edecek bu trenlerin taşıdığı işgal heyetleri iki sene evvel milli ordunun bütün ordularına kat'ı imha darbesini vurduğu yere gidecek, başta Mücahede-i Milliye'nin başkumandanı Gazi Mustafa Kemal Paşa hazretleri olduğu halde Dumlupınar'da meçhul Türk askerinin namına nispetle bir âbidenin vaz'-ı esas icra edilecektir.

Türklerin milli tarihleri baştan aşağıya kadar kahramanlıklar, fedakârlıklar, büyük vakalar ile mâl-â-mâldır. Fakat her türlü şüphe tereddütlerden arî olarak iddia edilebilir ki Dumlupınar zaferi karar-ı millet için hayatbahş hiçbir muvaffakiyet olmamıştır. Dumlupınar zaferi Anadolu'yu her taraftan saran esaret zincirlerini kahhar bir darbe ile kırıp atmıştır. Türk milletini en kati ve serî bir tesir ile ölümden kurtarmıştır. Mütarekede en feci şerait içinde başlayan mücahede-i milliye çok mazlum safhalar geçirdikten sonra Dumlupınar sırtlarında en parlak bir muzafferiyet-i kat'iyye ile neticelenmiştir. Bu itibar ile Dumlupınar milli mücahedemizin adeta irfanı hikmete girmiştir. Türk vatanperverleri senede bir defa Dumlupınar mevkiini ziyaret ederek orada yatan Türk şehitlerini takdis etmelidir.

İşte bugün İstanbul'dan hareket eden heyetler bu milli vazifeyi ilk defa olarak ifa edecektir. Ve Dumlupınar'da meçhul asker abidesini rezk ederek bundan sonrası için her sene milli bir maç yapılmasına karar verecektir. Türk tarihini tezyin eden büyük hareketlerin büyük zaferlerin hepsine dikkat edilirse şayana dikkat bir noktaya tesadüf olunur ki bu da bütün büyük hareketlerin, bütün büyük zaferlerin hepsi o vakaların başında bulunmuş büyük şahsiyetlere hediye edilmiştir. Daha doğrusu birçok vakalarda takdis edilen zaferler şerefi zaferlerin kazanıldığı muharebe meydanlarını hiç görmemiş hükümdarlara verilmiştir. Hâlbuki o zaferleri ve canları pahasına elde eden Türk askerlerinin hisse-i şerefi hiç hatırlara bile getirmemiştir.

Dumlupınar büyük zaferinin sene-i devriyesi münasebetiyle Mustafa Kemal Paşa hazretleri tarafından meçhul Türk askeri abidesi rekzine teşebbüs edilmesi Türkiye tarihinde yeni bir âne-i milliyenin tesisine doğru atılmış ilk adım olacaktır. Mücahede-i Milliye hareketinin, nihayet Dumlupınar muzafferiyetinin ruhu demek olan Gazi Paşa'nın bizzat kendi eli ile Türk neferinin mücahede-i milliyede teşkîl edecek ve bu hadise harp meydanlarında Türk milletinin kanı ve canı pahasına kazandığı muharebelerin kendilerine tac-ı iftihar yapması ile Cumhuriyetin bu güzel ananesi arasında ne kadar büyük bir fark olduğu anlaşılacaktır.

Vakit, sayı: 2395, 29 Ağustos 1924, s.1

X. ÇEŞİTLİ KONULARLA İLGİLİ HABER VE YORUM METİNLERİ

Ahmet RASİM: Ahlakî Manzaralar Muharririne

Azizim, Cevdet Bey

İkdam'daki makaleni okuyup bitirdikten sonra hem sana, hem de kendime güldüm. Makaledeki dört nevi (terbiye) amilinin dördünün de hâl-i iflasta olduğunu yazıyordun. Sana arkadaşça bir tavsiye: Artık böyle şeyler yazmaktan vazgeç. Çünkü ne sen, ne ben, ne senin, ne de benimkiler, kullanıla kullanıla iptale düşerek ikinci, üçüncü manasıyla falan (asrî) olamayız. Biz o saydığın terbiye usullerinin cebr ve zoruyla (muhafazakâr) kalmaya mahkûmuz.

Biz şimdi, tabi ki gençliğimizde anlattığımız, çubuğunun lüle tarafı taktukada, imamesi dudakları arasında duran mahalle kahvehanesi kûşenişin ihtiyarları andırmaktadır.

“Derde bak kim ne yaman yirde erişti akşam!” Bilmem ki anlatabildim mi? Sözün açıkçası sen de, ben de, senin, benim gibi düşünürler de (bunak) gürûhundayız. Saçımız, sakalımız ağardı. Eski bir tabir ile ifade edilmek lazım gelirse torba yoğurduna döndük.

Bir kere bana bak... Her mualleme meddah (İsmet) gibi:

- İsim isme, resim resme benzer, geçmiş zaman söyleriz.

ile başlayıp,

- Onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine!

ile hatime veriyorum.

... işte bir tane daha:

Bundan dört sene evvel “*Vakit*” gazetesinde “*Fuhş-ı Atik*” namıyla bazı tasvirat-ı bulunmayı düşündüm ve başladım. Bu (dört sene

evvel) i iyice hatırında tut. Bir iki makaleden sonra bildiklerimden biri yolda beni durdurdu. Dedi ki:

- Sen de mi beh-nâmenüvis oldun?

Bittabi kendisine lazım gelen cevabı verdim. Tabii ki senin benim hakkımda dediğin gibi:

- Bunlar beh-nâme parçaları değildi. Heyet-i içtimaiyemizin uğramakta olduğu tereddüyat hakkında bazı teşrihattan ibaretti. Bunlardaki tasvirat, bu tereddüdün seyrini gösterir.

Dedi. Ayrıldı. Yine o gün idi ki “Vakit” matbaasına uğradığımda muhterem Asım Bey beni bir tarafa çekerek:

- Rasim Bey, bu “Fuhş-ı Atik” unvanını kaldıralım. Karilerimizden pek çoğu bundan dolayı gazeteyi evlerimize götüremiyoruz, diyorlar. Yine sen bilirsin.

dedi.

Asım Bey bu mülahazalarla bana ihtarda bulunmuyordu; adeta müjde veriyordu “Vakit” in nispeten kesretli karileri var. Bunlar evlerden içeriye “fuhuş” lafzını bile sokmak istemiyorlar. Ne mutlu bize!... Ne mutlu bize!... Zira hariçte evvela Alman ya da İngiliz – Fransız – İtalyan talipleri ile beraber bunlara munazzım olan Rus muhacirinin tesiratıyla en müstekreh, en zelil bir fuhşun rezaleti dizi aşmış, bu müthiş maraz istîlâ’î bir şekil almış idi. Şimdi “Vakit” karilerinden bir ekserinin kelimesini bile kapıdan içeriye sokmadıklarını duymuş, aile hayatı namına büyük bir zafer temaşası yerine kaim olmaz mı? Ben de derhal mel’ûnî makalelerimin başından attım ve fakat içtimaî bir mukasside o tasviratta devam etmek amelim olduğu için onun birine (eski muhacirlerden!) diye bir unvan ikame ettim.

Evet... (Dört sene evvel). Hatırında ya... Şimdi bir şey daha söyleyeceğim. Onu da der-i beş tefekkür et: (Dört sene sonra)... Yani şimdiler... Siftahım uğurlu imiş... Matbuat-ı muhalliye bir nevi ekseriyet

itibariyle dünyanın en kıyak, en sıkılmaz beh-nâmevî bir meşheri oldu. Çoluk, çocuk, kız, dul, genç, haftalık günü, orta yaşlı, ihtiyar yolda, tramvayda, trende, vapurda, evde, anasının babasının kız oğlan kardeşlerinin, yeğenin, bacanağının yanında bunları okuyorlar. Gördün mü teker teker gidişi! Paldır küldür inişi!

İkincisi de biraz unutkanız... Şu anda bir daha hatırıma geldiği için kaçırmayayım, diye söylüyorum: (Dört sene sonra!)

Ben, sen, benim, senin gibilerin ikinci üçüncü manalarıyla (asrî) olamayacağımızı da bu arada zihninden çıkarma, dilinden eksik etme.

- Sen, ben yaşta bazı kesânın (asrî) olduklarına ne dersin?

diye sormak istiyorsan sor. Bence bunun cevabı şudur:

- Bu oluş, öteden beri mütereddî bir tabiatın tesadüfî bir kalbe su sızmaz dedikleri bir surette intibakından başka bir şey değildir. Kalıpta, dökümde zaten birbirini arar idi. Buluştular. Tıpa tıp geldiler. Öldüler, gittiler. Fuşun da yenisi eskisi olmaz. Yalnız sor ücraibece derecelere intisâm eder.

Ben “Fuş-ı Atik” demekle bizim gençliğimizde gördüklerimizin, işittiklerimizin birden bire istilafî haline gelen Avrupa’yı ve medeni fuşun yanında pek ziyade iptidai bir vaziyette kalmış olmasından idi. O zaman hatırıma geleydi “Fuş-ı İptidâî” derdim.

Gelelim, “Fuş-ı Cedit” i meydana çıkaran tertibatın seyrini tasvir bahsine?

Bunun için hemen her gün bir manzara not etmekten yazmaya el değmiyor ki!... Mamafih yazdıklarımı yine neşredeceğim... Fakat “Fuş-ı Cedit” namı altında değil...

“Fuş-ı Asrî” unvanı altında... Artık bu kelimeyi ulu orta kullanmakta hür.

Emin evvelki makalende saydığım dört terbiye amilinin dördünü de: Tabiat-ı insaniye nokta-i nazarından madden ve fiilen izafi bir mahiyette yani (yapıştırma) nevminden görenler gittikçe çoğalmaktadır. İşte bu çoğalış ferdi ahlakın de istilafî bir şekil almakta olduğunu pek bariz bir surette sebat eder. O nokta-i nazardan bakanlarca, insanlık pek kadim zamanlardan beri kaybetmiş olduğu bir (sal)ı bulabilmek için mübtelatı terk ederek, tabiî ki korkusuz, devamsız bir sandalın suların keyfince, bilakayd ve fütur akması gibi akıp gitmelidir. Binaenaleyh bir takım قودہ و شروط ahkâm ve anane ihtiyaç hissetmez. Yaşamakta esas olan bir tespit, ancak bu ve bunun müsabihleridir.

İşte heyet-i ihtimayelerin tâ mebde' tarihinden başlayan muhtelif cereyanlar ile asırdan asra, inkılâptan inkılâba çalkanıp dalga atlamaları, senin, benim gibi sahil temaşa olan bazı inzâr انظار رسدہ

- Eyvah! Bu sandal mutlaka batacaktır.

dedirten, yahut bu türlü vehimler verir.

Evet, bakılsa bu sandal pek tabi gitmektedir. Sular ne tarafa?

- Bu tarafa!

İyi ya o da bu tarafa!... Bırak gitsin.

- Fakat ileride bir girdap var...

- Hayır, yok. Sana öyle geliyor. Bak ben akıyorum. Seni ben oturduğun sahil ile beraber nasıl geri geri gidiyor görürsem sen de beni sandalımla beraber ileri gidiyor görsen.

- Göremem

- Öyle ise olduğun yerde kal... Oracıkta gir!

- Ayol... Yazık olur...

- Ha ha hay! Kötürüm, kör ihtiyar. Teneşire birkaç adım mesafesi kalmış, onu düşünmüyor da, koca bir uman istikbali bana açacak olan revş tazemi kıskanıyor...

- Canım...

- Ben canım, manım tanımam... İsterse canın çıksın...

- Ayol... Bu gidiş gidiş değil... Bunca tecrübeler, unca kitaplar, bunca mutabık-ı tarihiye, bunca haritalar...

- Hepsi senin olsun... Beni keyfime bırak... Ben böyle akacağım.

Hatırıma Boğaz'daki eski afiş çakışları geldi. İstinye, Burunbahçe veya Paşabahçe mi önlerinde "Lüfer"e çıkıp da birkaç tane tuttuk mu, toprak mangal, küllenmiş, ızgara hazır... Ha babam kürek... Ta Macarkale'si önlerine kadar gider, orada balığın bir tanesi ızgaraya koyar. Kürekleri sandalın küpeştesine kaldırır, o zaman mâni'-i sekerât kanunu yok. Şişeyi Livar'dan alır. Çaka çaka sularla beraber Hisar'ın önüne iner, eğlenirdik. Bir gece yine böyle akıntıya inanmış idik. Tam Çatalburnu'na geldik, gelmeden, burnun arkasından birden bire cism'ül-cüsse bir deniz aygırı gibi sulara gömülmüş bir şilep çıkmasın mı? Bire aman burun buruna geliyoruz... Eyvah! Parçalanacağız. O akıntıda yüzme kaç para eder? İndir kürekleri!... Dümen nerede? Telaş... Korku... Fakat bizim arkadaş oralarda mı ya... O aralık ne dese beğenirsiniz...

- O, kırsın dümeni

- Ne diyorsun... be!... Yaklaşıyor... Şakanın yeri değil...

- Ne şakası be! Doğru söylüyorum. Ne yapabilir... Yapsa yapsa devirir... Bittabi, yaradana sığınıp bir tokat... Kürekleri elinden aldık... Biriyle çektik, diğeriyle dümenledik... Güç bela kurtulduk idi.

Benim inkılâplardan anladığım netice böyle bir tokadı böyle bir tehlike atlatışı mütakip kurtulmaktır. Sen nasıl anlıyorsun?

Sen de benim gibi anlıyorsan fena fenaya verir, sahilde bir muhatap alemi yaparız. Fuş-ı Asrî'ye girişmeden evvel senin dört nevi (tebiye) n hakkında konuşuruz. Sana bunların bizim aramızda geçirmiş oldukları safhatı, aklım erdiği kadar birer birer nakil ve hikâye ederim... Sonra sen de eksiklerimi söyle... İki (pinpon) hoşça bir vakit geçirmiş oluruz.

Vakit, sayı: 2334, 26 Haziran 1924, s.4

M. F.: Mektepler Açılıyor

Meşhur zenginlerden, muteber tacirlerden Haymaçi hikâyesini biliyor musunuz? Bilmiyor iseniz ben size anlatayım:

Bu Haymaçi gençliğinde gayet gayet fakir bir Yahudi imiş. Hiçbir gün doyasıya yemek değil (zaten eski zaman Yahudileri, şimdikiler gibi israf etmezlerdi, zengin bile olsalar yine doyasıya yemek yemezlerdi) açlık bile teskin edemezmiş. Nihayet bu züğürtlükten bıkmış; bir gün sabahleyin daha güneş çıkmazdan evvel Havraya gideyim, Yehova'ya yalvarayım, beni bu halden kurtarsın demiş.

Böylece düşündüğünün ertesi sabahı alacakaranlıkta havraya gitmiş ve dediği gibi Yehova'ya yalvarmaya başlamış. Haymaçi'nin niyâzı hahamın nazar-ı dikkatini celp etmiş. Delikanlının duası bittikten sonra onu yanına çağırılmış ve neden dolayı bu kadar sayıkladığını sormuş. Haymaçi züğürt bir Yahudi olmakla beraber akıllı bir genç olduğundan, kendisinin sefalet halini anlattıkça haham ona hem acımış, hem de onun aklını beğenmiş...

- Bana da zaten bir kâtip lazımdı, seni yanıma kâtip alayım, ayda yüz kuruş veririm... demiş.

Haymaçi Yehova'nın kendi duasını bu kadar çabuk kabul ettiğinden heyecana gelerek hemen hahamın ellerine sarılmış. Haham yeni kâtibe emirlerini verdikten sonra demiş:

- Elbette okumak yazmak vardır?

Hâlbuki Haymaçi'nin anası, babası da züğürt olduklarından çocuklarını okutup yazdırmak hatırlarına gelmemiş. Haham bu ciheti o gün sormadığından dolayı nadim olarak:

- Öyle ise, al şu iki mecdiyeyi, git başının çaresine bak. Okuma yazma bilmeyen adam haham kâtibi olamaz.

Haymaçi iki mecediyenin beş parasıyla ekmek, beş parasıyla karatavuk almış. Üst tarafıyla da limon almış, satmış. İki mecediye üç olmuş... Hülasa almış satmış. Nihayet milyonlar sahibi zengin bir Yahudi olmuş. Bir gün kendi gibi zengin Yahudilerle konuşurken Manchester pamuk piyasasına dair bir telgraf gelmiş. Yahudilikte herkesin kıymeti parasına göre ölçülür. Herkese parasının miktarına göre itibar edilir. Onun için telgrafı evvela en zengin Yahudi olan Haymaçi'ye takdim etmişler. Haymaçi telgrafı açmadan yanındaki Yahudi'ye vermiş ve "Şunun oku!" demiş. Yahudiler:

- Ne için kendin okumuyorsun? Diye sormuşlar.

- Okuma bilmem de onun için!

Bunun üzerine bütün Yahudiler haykırmışlar

- Maşallah ... okuma bilmeden bu kadar büyük adam olmuşsun... Ya okuma bilseydin ne olacaktın?

Haymaçi:

- Okuma bilseydim, demiş, şimdi yüz kuruş aylıkla hahamın yanında kâtip olacaktım!

Her sene bu mevsimde mektepler açıldıkça ve gazetelerde mekteplerin kâfi olmadığından dolayı birçok çocuğun mektepsiz kaldığını okudukça Haymaçi'nin hikâyesini hatırlarım.

Filozofun birine sokakta akın akın giden adamları göstererek:

- Ölmeye gidiyorlar... demiş.

Ben de filozof olsaydım mektebe giden çocuklar için:

- Bedbaht olmaya gidiyorlar!

derdim.

Okumanın, bilginin insanları bedbaht ettiğini inkâr etmezsiniz, sanırım. Herkes bilir ki dünyanın en bahtiyar insanları çobanlardır. Çobanlar ise yine herkes bilir ki, dünyanın en cahil insanlarıdır.

En çok bilgili insanlar ise hesapça filozoflar olacaktır. Hâlbuki filozoflardan bir tane muteber kimse yoktur. Çünkü kendisi şahsen bahtiyar olsa dahi, arkadaşlarının bedbahtlığını görür yine müteallim ve bedbaht olur. Yalnız filozof şu : Çok okurmuş, çok yazarmış, şahsen çok zengin olduğu halde dünyayı kapkara görmüş ve âleme de öylece göstermiş.

Buna mukabil gülistandaki bahtiyar çobanın hikâyesini hatırlayalım: Bir tek gömleği ve hiç okuyup yazması olamadığı halde dünyanın en bahtiyar adamı imiş. Okuma yazma insana bahtiyarlık temin edemediği halde, acaba servet temin eder mi? Bunun da aksi olduğunda hiç şüpheniz olmasa gerektir.

Dünkü okuyup yazma bilmeyen Haymaçi'ye mukabil bugün de yine okuyup yazma bilmeyen birçok Haymaçiler var. Milyonlar kazanıyorlar. Okuma yazma bilen kâtiplerine ayda yüz lira veriyorlar. Bugünkü yüz liranın da Haymaçi'nin gençliğindeki yüz kuruştan fazla kıymeti var mıdır?

Bakınız şu efendiye: Beş yaşından yirmi beş yaşına kadar okumuş. Yerli, yabancı bütün kanunları öğrenmiş, bunları mukayese etmek için bir iki cilt de eser yazmış. Nihayet bir dairede müdür olmuş. Aldığı nedir, bilir misiniz? Ayda yüz lira! Buna mukabil hiç okumamış, hiçbir kanun öğrenmemiş Haymaçi ayda yüz liranın yüz mislini kazanmazsa kendi kendinin gözünden düşer.

Okuma yazma acaba insanın aklını, zekâsını arttırır mı? Buna da o kadar emin değilsem de, doğrusu yine şüpheliyim.

İkisine de Allah rahmet eylesin, büyük dayımın Sait Ağa namında Erzurumlu bir uşağı vardı. Dayım mütekaid olmuştu, uşağın aylığını vermekte

sıkıntı çekiyordu. Sait Ağa bunu anladı. O aralık sadrazam olan zat hemşerisi imiş. Gitti onu buldu. Kendisini nahiye müdürü tayin ettirdi. Tayin emrini aldığı günün akşamı bize bunu teşhir ettiği vakit:

- Sait Ağa, senin okuman yazman yok, nasıl nahiye müdürlüğü yapacaksın şimdi? Sait Ağa :

- Kâtip tutarım, beyim! Dedi.

Sait Ağa müdürü olduğu nahiyeyi pekiyi idare etmiş olacak ki, kovuluncaya kadar orada kaldı. En güç iş idare işi, bazı insanları idare etmektir, derler. İdarede muvaffakiyete en iyi mi'yâr ise bulunduğu yerde kalabilmektir.

Nahiye müdürlüğünü ehemmiyetsiz addederseniz size daha büyük misal göstereyim:

Abdülhamit saltanatının sonlarında idi. Uzakça vilayetlerin birinin merkezinde bulunuyordum. Kazalardan birinde ahali ayaklanmış vali paşa bizzat telgrafhanede ve telgraf makinesi başında muhabere ediyordu. Giden telgrafları muntazaman imla ettiriyor, gelenleri de yanındaki kâtime okutuyordu. Ben orada yeni olduğumdan, yanımda bulunan zata usulcacık: "Vali paşa telgrafları niçin kendisi okumaz?" diye sordum. "Okuma bilmez de onun için!" dedi. Vali paşa okuma bilmiyordu ama, ayaklanan ahaliyi o gece yalnız muhabere ile yerine oturturdu. Ama, böyle şey ancak Abdülhamit saltanatında olurdu diyeceksiniz. Evet, fakat vali paşa meşrutiyet gelince daha mühim vilayete nakletti.

Bu hikâyeleri size anlatmakla okuma yazma bilmenin kaidesini büsbütün inkâr etmek istemiyorum

Tabii midir ki insan okuma yazma bilmezse mesela, gazete okuyamaz, gazete okunmazsa onu yazan da olmaz. Fakat düşünüyorum ki, acaba gazete okumak için mutlaka mektebe gitmek lazım mıdır? Akgöz Karababa

gazetelerini daha mektebe giden çocukların da okuduğunu gördükçe, bunun için de mektebe gitmenin pek lüzumlu olmadığına inanacağım geliyor.

Hatta bu gazetelerdeki hadiseleri bile mektebe gitmeden kendi kendilerine okumayı öğrenen kimseler biliyorum.

Yalnız gazetelerdeki baş makaleleri okumak ve anlayabilmek için mektebe gitmeye şüphesiz lüzum vardır. Fakat – şehir muharrirleri duymasın – yalnız baş makaleleri okumak için de çocukları senelerce mektebe yollamak, bilmem ki değer mi?

Burada akıllarınıza bir sual geldiğini hissediyorum.

- Söylediklerinin hepsine, haydi, doğru diyelim. Sen çocuklarını mektebe yollamıyor musun?.... diyeceksiniz.

- Elbette yolluyorum. Hatta henüz iki yaşındaki çocuğu beş sene sonra hangi mektebe göndereceğimi şimdiden düşünüyorum.

Vakit, sayı: 2773, 19 Eylül 1925, s.3

Naşit Hakkı [ULUĞ]: Diyarbakır Şehrinde Bir İhanet Şebekesi

Diyarbakır, 20 Nisan 143

Diyarbakır'ın usât tarafından musahasası dâhilden ve hariçten iskâtı için zorlanması şehir mahallinde asırlarla birlikte hareket eden bir şebekenin vücud-ı ihtimalini takviye etmiş ve şimdiye kadar haberdar olunamayan bazı esrarı meydana çıkarmıştır.

Bu hakaik miyanında en mühim mevki olan mesele isyan ve irticanın hakiki maksadı idi. Bu da müstakil bir Kürdistan teşkili arzusuyla şark vilayetlerinin bir kısmında umumî bir şebeke kurulmuş olmasıdır. Bu hakaik teşkilin daha büyük süratle yapılmasını zaruri gösteriyor ve harekâtın şiddetlendirmesini emrediyordu.

Nitekim ilk günlerde usâtın maksadı ve taarruz faaliyetleri şöyle hülasa edebiliyordu:

1- Güya kandırılmış olan şeriatî tesis ve Sultan Hamit'in oğullarından birini hilafete iade ederek o makama geçirmek.

2- Bilhassa ordu mensubiyetine ve memurun hükümete fena ve ağır muamele yapmış.

3- Kuvvetlerimiz ile temasa gelince bilhassa geceleri Salli Ali Muhammed nidalarıyla baskınlar yapmak.

4- Taraftar olmayan köylüleri tazyik etmek

5- Bilhassa keşif kollarına köylüler tarafından hüsn-ü kabul gösterilmesi ve sonra gizlendikleri evlerden meydana çıkan esirler tarafından esir edilmeleri – bu hususta köylüler pek mazur birer amil olmuştur.

İsyanın elebaşları mahdut zannediliyor ve köylüler tav'an ve kerhen şeyhe taraftar görünüyorlardı. Bu, isyanın ilk günlerine ait manzara idi. Çünkü bütün şark vilayetlerimizi Kürdistan yapmak için tertip edilen hıyanet planı

martın yirmi birinde tatbik edilecekti. Daha iki hafta vardı. Onun için zaten on beş gün evvel başlamak mecburiyetinde kalan isyan Piran'da paylaştırılırken Şeyh Sait hükümet memurlarına şöyle demişti:

– Biz esasen Mart içinde işe başlayacaktık. Bu vaka aceleye sebep oldu!

Kürdistan kurmak teşebbüsü Diyarbakır surlarında kuvvetli müdafaamıza çarparken iftirakçı hainlerin dâhilden fazla muavenet görmelerine müsaade edilmedi. Ordu daha evvel Kürt iftirakçılığı ile tanınan Cemil Paşa ailesinin unsurlarını, Doktor Fuat haini, sabık Siverek mebusu Bekir Sıtkı'yı dava vekili Hacı Mehmet Tevfik'i Diyarbakırlı İlyas ile kardeşi gibi vaziyetten derin bir şüpheye düştüğü adamları hapsetmek olduğu için bunlar şehri hariçten zorlayanlara muavenet eden Zazaları bilfiil idare edemiyorlardı. Hükümet daha evvel aldığı bu tedbirlerle asırların muvaffakiyetleri için gayet kuvvetli bir mani kurmuştu.

Şimdi bu hakaik de göz önüne getirildikçe isyanın bir an evvel tenkili ve anavatanın birliğine karşı hıyanet planı kuran bütün canilerin kad'imi lazım gelirdi. Ordu kısmen seferber edilen mıntıkadan celp ettiği noktalarla Diyarbakır civarına ve muhtelif kollardan asırların üzerine gelmeye başladı. Mühim bir kısım cenuptan, diğer bir kısım garptan ayrıca şimal ve şimal-i garptan mühim kazalar hazırlanarak isyan sahasına gönderiliyordu. Küçücük olan zaruri bir zaman zarfında isyan mıntıkası dâhilinde bulunan Marsil Paşa'nın kumandasındaki kıtanın bir kısmı yavaş yavaş tenkil hareketine başladı, fakat bu hareket teşkile başlamaktan daha ziyade isyanı olduğu yerde tevkif ve tehdit mahiyetinde idi.

Yeni kuvvetler henüz isyan sahasına gelirken iftirakçı hainler Diyarbakır'ı iskât için müteaddid ve muhtelif teşebbüslerde bulunmaktan kani olmuyorlardı.

Hainler kısım kısım şehrin şark ve garp cihetinden ve günler geçtikçe her iki taraftan sarkarak Diyarbakır'ın Mardin ile olan ittisalini kimseye ve bu

suretle kıtaatin harekâtını işgale çalışıyorlardı. Fakat gün geçtikçe Diyarbakır civarında kıtaat ziyadeleşiyor ve kati tenkil günü gide gide yaklaşıyordu.

Diyarbakır'daki kıtalarımız arada bir huruc hareketleri yapıyor ve top endah edilerek mütecevizler şehre yaklaştırılmıyor, asiler ümitsizliğe sevk edebiliyordu.

Şehrin içindeki ma'hud hıyanet şebekesi iki de bir de hainlerin yeni bir hücum yapacağını işaa ediyorlardı. Fakat ordu bu tezi de göz önünde tutuyor ve mühimmatını ziyadeleştiriyordu. Asiler geçen bu günleri hükümetin aczine hamlettiler. Mardin'den Diyarbakır'a gelen kıtaata Dicle'nin şimalinden ateş ettiler ve hatta kısmen Dicle'den geçerek bazı kıtalarımıza tasallut ile gözlerine aldılar.

Bunun üzerine kıtaatımız daha fazla beklemedi. Martın on dokuzuncu günü Diyarbakır cenubundaki un fabrikası ve civarından hareket emrini aldılar. Ertesi gün bu kuvvetler erkenden Diyarbakır'ın garbına doğru bir yürüyüş yaparak Siverek yolunun iki tarafında Karakuyu, Havar mıntıkasına girdikleri ve bu suretle öteden beri Siverek hattını tehdit eden ve şehre hâkim tepeleri işgal etmiş olan asileri teşkil etmişlerdir. Bunları Martın yirminci ve yirmi birinci günü kâmilen şimale ve Maden istikametinde karara mecbur etmişler.

Diyarbakır'ın garbından şimaline doğru bu harekât inkişaf ederken Dicle'nin cenubunda süvari miralayı Suphi Bey'in kumandasında kıtaat Şükürlü civarından kalkarak cenuba sarkmak isteyen hainleri kısmen şimale ve kısmen Dicle'yi geçerek şimal-i garbiyye attı ve bu husus Diyarbakır'ın şark ve garbı asilerin elinden kurtarıldı, fakat bazı ufak tefek hadiselerde olmuyor değildi. Osman Şevket Paşa kumandasındaki kıtalardan bir kısmı da Siverek'e gelerek diğer kuvvetlerle birlikte Diyarbakır garbından büyük harekâta başlamak üzere yola çıkmışlardı.

Cemil Cahit Bey'in kumandası altında kıtalarımız içtimai muhale gelerek büyük teşkil harekâtına iştiraka başlamışlardı. Bu suretle cenuptaki vaziyet tersin edildi.

Bu esnada garptan Kığı ve Elaziz istikametine muhtelif kollarla kıtaatımız gönderilmeye başlamış ve kıtaat yolun mühim bir kısmını kat etmiştir.

Şimalden sevk edilenler de gelmişti, bu suretle kıtalarımızda Demirçemberi Diyarbakır Haval – Elaziz – Kığı – Muş – Bitlis – Siirt – Silvan mevkilerinin muhat olduğu sahada kurulmuştu. Kahraman Mehmetçikler vatani parçalamak isteyen hainleri işte bu sahada demir çember içine almışlardı ki, bu tarihi isyan ve iftirak planın vazi' tatbiki konulmak istenildiği Martın son haftasına tesadüf eder. Asiler bugün vatani parçalamaya başlayacaklardı. Fakat biz aynı günde onların hayatını boğmaya başlıyorduk. Teşkil harekâtının suret inkişafını da karilerimiz bu sütunlarda takip edeceklerdir.

Vakit, sayı: 2637, 2 Mayıs 1925, s.2

Naşit Hakkı [ULUĞ]: Şeyh Sait Muharririmize Hayatını Anlatıyor

Hapishanedeki çay ziyafeti – Gözlerine sürme çekerken – Şeyh'in silsilesi – Hocasının bilmedikleri – İlk karısıyla nasıl yaşadılar – İkinci karısı kim?

Şeyh Sait'in son dem hayatı idi. Ertesi gün Şark İstiklâl Mahkemesinin medeni umumisi, Sait'le seksen arkadaşı hakkında iddiasını dermeyan edecekti. Müdafaalar dinlendikten sonra hüküm lâhik olacaktı.

Şeyh Sait'in kusuru, onu bir an evvel dünya yüzünden kaldıracak ve cehenneme yaklaştıracak kadar büyüktü. Ağzından sergüzeşt-i hayat ve hıyanetini dinlemek için Diyarbakır'ın öldürücü bir sıcakla tutuştuğu bir günde hükümet dairelerinin bulunduğu kemerlerin altından geçtim.

Hapishanenin cephesi üzerindeki Şeyh Sait'in odasını tanıyordum. İçeride duran teneke semaverin buharı Şeyh'in yine çay kaynatmaya başladığını gösteriyordu. Merdivenden çıktım, sağdaki nezaret altında bulunan koridora saptım. Şeyh Sait bir kilimin üzerine diz çöküp oturmuştu. Gözlerine kırmızı bir deri torbadan kibrit çöpüyle çıkardığı sürmeyi çekiyordu.

Sürmeli kirpiklerinin altında mütemadiyen dönen gözlerinin bana dikerek ayağa kalktı. Elini göğsüne koyarak selam verdi. Kendisine uğradığıma teşekkür etti. Müdafaasını yazmaya başladığını söyledi. Şeyh Sait benden soruyordu:

– Naşit Hakkı Bey, sen bilirsin, kurtulurum, ama kurtulamam?

Şeyh Sait büyük bir korku ile dudaklarımdan çıkacak cevabı bekliyordu, hıyanete o kadar merbutiyyet duyuyordu ki adeta metanetini kaybetmişti.

Sürmenin kararttığı gözlerinin içine gözümü dikerek dedim ki:

□ Şeyh Sait Efendi, senin için kuvvet olmak için son bir fırsat vardır: Yarınki son celsede bildiğin bütün hakikati söylemek ve hayatını kurtarmak!

Şeyh Sait bir kere sarsıldı, o ne zannediyordu ki kendisi Kürt komiteleriyle nasıl teşrik mesai ettiğini anlatırsa mahkûm olacak, din yolunda görünürse kurtulacak, işte bu tereddütle yine doğru söylemeliydi. Fakat doğru söylemesinde mahzur görmediği sergüzeşt-i hayatını kuru ellerini kaldırıp işaret etmek, bilhassa adetleri ifade için uzun parmaklarını sallamak suretiyle söze başladı:

– Sergüzeşt-i hayatımı nakle başlarken dedem Palu’lu Şeyh Ali ile ittisalime tekellüm gerektir.

Dedem evliya-yı kiramdan (!) Şeyh Ali idi. Şeyh Ali Efendi 14 yaşında Palu’dan kalkmış Diyarbakır’a gelmiş burada ilm mütebahhirinden Şeyh Ahmet Efendi’ül Şâfi’den tahsil ulum etmiştir.

Oradan Mevlana Halidi-i Zülcenaheyn’in türbe-i sülukuna girmiştir. Dokuz senede tezkiye-yi ihlâf için riyazet şâfâ çıkmış yani, az söylemiş, az yemiş, az uyumuş. Kaya gibiymiş ve bu dokuz senelik hayat meşakkatinde zikir kalbi ile tevhid-i Hüdâyı zikretmiştir. Burada üç sene kaldıktan sonra şeyhi vefat edince Palu kazasının irşadına memur olmuştur (!):

İşte Palu’da bugün mezar u mutaf türbesinde yatan dedem bu suretle orada tesis-i selk-i Nakşibendî olmuştur

Daha ilerisini bilmiyorum. Büyük dedemin aslı Şam’dan gelmiştir. Ailemizin şeceresi büyük dedemin dedesinin evi yandığı vakit saib olduğu cihetle asıl mı çıkaramıyorum.

1275 senesi / Şeyh Sait bu tarihi yalan söylüyor. Daha ihtiyardır. / Zilhiccesinde Palu’da doğdum. On altı yaşına kadar orada büyüdüm. Babamdan orada okuma yazma öğrenmeye başladım. Babam beni Hınıs’a götürdü. O zamana kadar Türkçeden başka bir şey bilmiyordum. Hele kelime-i vahide Kürtçe bilmezdim.

Hınıs’ta iki üç ay içinde Kürtlerle düşüp kalkarak Kürtçe öğrendim. Babamdan tahsil-i uluma başladım. İlk icazem ondandır. Sonra Kürdistan

ulemasından Hınıslı Musa Kâzım Efendi'den ulum-u diniye öğrendim. Şafiiye, vaaz, adap, meani, ulum-u kelâm ve ayrıca sarf u nahiv-i Arabî okudum. Ulum-u akliye yani hikmet, hendese, hesap, cebir okumadım. Zira ki hocam da okumamıştı.

24 yaşında daha babam sağ iken Çanlı Şeyh Ahmet Efendinin kızını aldım. Kolhisar'daki köyümüzde bir büyük düğün yaptık. Şeyh Ahmet Efendi dedemin halkasından idi, zaten tanışıklıkları vardı. Bu kadından üç oğlum oldu. Büyüğü kaçan Ali Rıza'dır. Hani geçen kış İstanbul'a yollamıştım.

Ortancası Gıyasettin'dir ki, asker takip ederken suda boğuldu. Küçüğü de Selahattin' dir, ne oldu bilmiyorum.

Babam 1312 senesinde öldü. Köyün başına büyük bir türbe yaptırdım. Büyük muharebede Ruslar geldiği vakit içinde altın, gümüş var mı diye kabrini açıp kemiklerini dağıtmışlar.

Babam ölünce ben yerine geçtim. Talim-i uluma başladım. Ne yalan söyleyeyim, bir taraftan da ticaret ile meşgul idim. Müridatım ticaret yaparlardı, fakat parayı bana getirirlerdi. Bu suretle ince altın biriktirdim.

Şeyh Sait burada bir sigara daha yaktı, ilk karısının hayatını gözünün önüne getirdi. Dalgın dalgın meçhul bir noktaya bakarak sustu. Sonra içini çekerek kendini topladı, devam etti:

– İlk karım ile on beş sene yaşadık, çok iyi bir kadındı. Üç oğlan doğuran fena kadın olur mu hiç oğlu? Onu bir gün babamın kabrinin yakınına defnettim.

Hani bizim ile muhakemededir, Şeyh Ali var. Onun kızını aldım. Ertesi sene damadım Şeyh Abdullah'ın bibisinin kızını da onun üstüne aldım. Bu son iki kadının iki yaşında Ahmet ile bir yaşında Abdülhalik vardı.

Abdülhalik'in annesi hastalıklı idi. Oğlunu besleyemiyordu. Belki şimdiye kadar ölmüştür, ahvali tecelli etmedi ki mektup yazayım, cevap alayım.

Şeyh Sait ayağa kalktı, bana bir çay ikram etmek için kulpu kırık bir bardağı yıkamaya başladı. Bir kahvenin kırk yıl hatırı var derler, Şeyh Sait çayını içmemek için bin bahane uydurdum. O, yine kilimin üstüne diz çöktü. Hatıratını nakle devam etti.

Vakit, sayı: 2784, 30 Eylül 1925, s.2

N.H. [Naşit Hakkı ULUĞ]: Ermeni Odabaşının Bektaşiliğe Kabulü

İnsanın tabi kapalı ve gizli kalan her şey karşısında onun gizliliklerine nüfuz etmek ve görmek merakını uyandırır, hiç şüphesiz bu, meraklı insanlar için bir zevktir. Fakat bir gazeteci için gizli geçen işler öğrenmek ve onları herkese öğretmenin zevk daha derindir, daha büyüktür.

Nitekim evvelki sabah Kapalı Çarşının bir kenarındaki hanlardan birinin Ermeni odabaşının Bektaşiliğe intisabı şerefine tertip edilmiş bir ziyafetten haberdar olduğumuz vakit bunu görmek bizim için bir vazife olmuştu.

Meselenin ehemmiyetini takviye eden bir Ermeni'nin, Hacı Bektaş-ı Veli tarikine intisap ederek başına "fâhr" giyerek canlarına birer aşure yedirmesi değil, bu merasimin, hususiyet ve mahrumiyete fevkalade itina edilen bir dergâhtan çıkarılarak bir han köşesine nakil ve orada icrası idi.

Çarşının Mahmut Paşa kapısından girdim, sağa döndüm, içerinin bir medhalin sonu demir kanatlı bir kapı ile nihayet buldu. Gün pazardı. Hanın bir kanadının açılmasına lüzum görülmemişti. Bu kanat üzerindeki halkada ayrı bir zincir sallanıyordu. Demek bu hana "Zincirli Han" demenin sebebi vardı.

Demir kapı sağda, odabaşının camekânı solda, hanın yaşı kadar yaşamaktan mütevellit yarı yarıya aşınmış merdivenleri, bahçesinde dört köşe havuzu vardı.

Hanın yirmi beş senelik odabaşısı sabık (yevmiye) ve lahik (Feyzi) Efendinin camekânında bir kasa, bir koltuk bir de levhadan ibaret olan mefruşatı arasında odabaşının bugün tahkik edecek olan asıl hüviyeti bir levha taşıyordu.

Bu da geçer ya hu!

Hanın üst katından gelen zikir sesleri adımlarımı daha sessiz ve dikkatli atmama sebep oldu. Hanın bahçesinde göz aşınası bir zatın

sandalyesine iliştim. Derin bir sükûn süzgecinden geçen (Ya Hû) sesleri yavaş yavaş yükselmeye başlıyordu.

Öğrendim ki, handa bu merasim ilk defa yapılıyordu. Yermiya hanın üst katında ailesi ve iki üvey kızıyla oturuyordu.

Yermiya'nın uzun bir zamandan beri Bektaşî dergâhlarına, meclislerine, iştirak ettiğini biliyor, tatil günlerinde üzerine hayderisini giyerek dolaştığı görülüyordu; fakat ailesinin hayatında hiçbir değişken yoktu.

Kapının ağızına yakın olan merdivenlerden birisi iniyordu. Bu gelen Derviş Feyzi idi. Talimlin buna me'mul bir lütfu idi.

Başında beyaz takkesinin kenarı görülen yün fahrı vardı. Esmer ve geniş yüzü çenesine kadar inen kır bıyıkları, göğsü açık yollu entarisi, hayderisi elvan kuşaklı kemeri, belindeki taşları ile Derviş Feyzi hakiki bir Bektaşî üniforması giymişti. Bize doğru geldi elini göğsüne bastırdı, yanımdaki zat kendisini tebrik etti.

- Eyvallah

Bu, her sözü mütakip Derviş Feyzi'nin mukabele ettiği kelime idi. Ben de sordum.

- Bu ziyafet sizin şerefinize değil mi?

- Eyvallah, bendenizin haddi mi? Bu ziyafet Hazret-i Hüseyin hürmetine; Eyvallah!

Derviş Feyzi elini göğsüne bastırdı. Üç dört adım geri gitti, hanın merdivenlerine senelerden beri ihtisas peyda eden ayaklarıyla tırmandı. Beş dakika sonra elinde iki kaşık ve bir kâse aşure ile geldi.

Hazret-i Hüseyin'in ruhunu şad etmek için önümüze sürdü, yedek vazosunu is'af ettik. Derviş Feyzi kâseyi almaya gelirken çok memnundu. O, senelerden beri bu tarikine vakıf-ı nefis etmişti: Ne fedakârlıklar yapmış ve senelerce tekkelere koşmuştu. şimdi onun fakirane kulübesinde veya

odasında dervişliği kasîd ediliyordu. Taş merdivenleri ben de çıktım, hanı dâhilen muhat olan koridoru kat ettim. Havluda antika halılar üzerine konulmuş tahta sofralar geceden beri devam eden meclisin kırıntılarını taşıyordu. Onun biraz yanında demir kapılı han odasının içinde babaların hayhayları duyuluyordu.

Postacı Küçük Ali Efendi'nin güzel sesiyle okuduğu mersiyeler eski hanın örümcekleli kubbelerinde akisler yapıyordu. Demir kapılı oda ve onun penceresi iyice örtülü idi. Göz içeriye nüfuz etmiyor, fakat içeriden gelen bir "nefes" in nağmeleri insanı oraya mihlayacak kadar nüfuz ediyordu. Kapının yanında uzun sakallı "canlar" oturmuşlar, hazırlanan sofraya dair hoş beş ediyorlardı. Kendi odasında canların meclis kurduğu mesut derviş koşuyor, yemekleri getiriyordu. Çorbaları ediyor, misafirleri ağırlamak için çırpınıyordu. Feyzi hazırladığı sofraya o kadar alakadardı ki koridorda meclislerini tecessüs için uğraşan beni bile görmüyor, bu yabancıнын kim olduğunu anlamak merakına düşmüyordu.

Vakit, sayı: 2399, 2 Eylül 1924, s.2

Seyyah [Hakkı Süha GEZGİN]: Zavallı Erzurum

Telgraf direklerinin bakır sınırlarını nasıl eritmediğine şaşıtığım bu yakıcı haber geleli kaç gün oldu? Ve bir istimdada ilk benzeyen o feryadın bu muhitte doğurduğu akis nedir? İki günden beri sabit bir fikir gibi beynimde düğümlenen bu suallere ne yazık ki göğsümü gere gere verecek hiçbir cevabım yok. “Vakit” te yalnız (Nurettin) in bedbin bir fıkrası bu mevzuun his cephesine temas etti. Sonra vatanın elim yarası fikirler üzerinde zamanla durulan muvakkat dalgalanma halinde kaldı. Bugün, yarın şimdi ancak coşkun ve hassas gönüllerde yaşayan izlerde sönecek ve zavallı Erzurum, kendi derdi ve talihin felaketiyle baş başa daha doğrusu boğaz boğaza kalacak.

Hele bu meşum zelzelenin böyle kış ağzında gelmiş, belaya alev saçaklı bir püskül takmıştır, denilebilir. Orada kış korkunç bir çaba vardır. Ve beyaz postunu başka iklimlerdeki gibi çabuk terk etmez. Yüksek dağlarında belki hilkatın ilk fırtına ve ilk tipilerinden kalma ihtiyar kar ve buz tabakaları var. Onları güneş eritemez, irtifalarını indiren ancak büyük rüzgarların kopardığı çığlardır, ki bu da başka bir kaza, başka bir bela şeklinde tecelli eder.

Erzurum... Şark hududumuzun bu yalçın sınırı, siyasî ve edebî tarihimiz itibariyle ne büyük mahiyetlerin mastarıdır! Kop Dağları'nın buzdan hasarları arkasında bugün nihayetsiz bir kefenle örtünen o mübarek kıta, bir an içinde bin bir hatıra, bin bir eserle zihnimde çalkanıyor.

Dibi, hava tabakalarının mavi tekâsüfü içinde kaybolan tehlikeli uçurumları kadar baş döndürücü dehasıyla (Nefî) orada yetişmişti. Edebiyat simamızın sayılı burçlarından birini ve belki en parlağını doğuran bu vatan parçası, başka hiçbir eseri olmasaydı bile, ebediyete kadar iftihara hak kazanmıştır. Ne hazin bir hakikattir ki kanayan yaraları karşısında eli bağlı durduğumuz bu ülke, tarihimizin her devrinde bize kendini siper etmiş, korumuştur. Nefî, belli başlı eser olarak bir divan bıraktı; fakat bu beldenin

fezasında Moskof kanlarıyla yazılmış binlerce destan parıldar. Ezelî, ve kim ne derse desin, ebedî hatta tabî düşmanımız Moskof'un şarapnelleri, evvela onun fezasında patlamış, ilk kuduz mujik sürüsü onun tabyaları, istihkamları o günde kırılmıştır. Doksan üç mağlubiyetinin alınımızdaki siyah lekesini silen iki yüksek varlığından biri (Pilevne) ise, öte kanadı tereddütsüz Erzurum diyebiliriz.

Pilevne'nin son çarpışmalarında evvel sivil ahali çıkarılmış; fakat Erzurum kadınları ve çocuklarıyla beraber dövüşmüştü. Şehit kafileleri içinde dudakları henüz lekelenmemiş çocuklar da küme küme sayılmış ve uzun saçlı kahramanların sütleri kadar temiz kanları da akmıştı.

Uzak ve artık zamanla kararmış eski bir maziden misal vermeye ne hacet! Son zaferin ilk tohumu orada filizlenmemiş miydi? İstiklal kılıcı orada döküldü, Türk dünyasının kanını tutuşturan ilk kıvılcım orada çarpışan kahraman kalplerin sert ve yalçın darabanından fişkırmadı mı? Bugün o zavallı beldenin yegâne nasibi ve yegâne tesellisini Gazi'nin ziyareti teşkil bu belki manevî ıstırapları dindirecek iptidası bir pansuman addolunabilir. Fakat unutmamalı ki vatan borcu bir "farz-ı kifâye" değildir. Gazi, bu vatanın bir çocuğu saffetıyla onlara yalnız müşterek felaket karşısında sızlayan kalbini götürecektir. Hem niçin bu şitabda bize ait bir ikaz ve ihtarın mündemiç olduğunu görmek ve duymak istemiyoruz? Dün kanının, canının ödenmez pahalar üstünde malının da yarısını veren yuvalar bizden bugün teneffüs ettiğimiz tertemiz havayı istese, hakkı yok mu? Bütün tarih içinde her dağdağanın en başında ismi geçen, kan ve paradan ibaret vergisini biraz ödemekte gecikmeyen Erzurumlular bilhassa İstanbul, her yerden daha çok borçludur.

Bilirim, biz de aciz çıplağız diyeceksiniz fakat unutmayalım ki m,de derdi ıstıraplar derece derece ayrılması adettir. Birisi için ölümü düşündürecek kadar acı mahrumiyet timsali olan vazi' bir sofraya başkasının nazarında şükürün ve hamdin sebebi şükür tecelli eder. Zaten sizden çok bir şey istemiyoruz. Bir hafta, her günkü istihakakın yarısı ile iktifa ediniz. Bu

yalnız İstanbul'da dört milyon yevmiyelik birini hâsıl eder ki en bedbin bir hesapla dört milyon liraya varır. Bütün vatandaşların aynı şartı kabulü halinde Erzurum'un yarası sarılır ve çok geçmeden ıstıraptan iz bile kalmaz. Biraz da Yunanlılara bakarak utanalım. Birkaç gün içinde yedi milyon İngiliz lirası topladılar. Muhacirlerini en yakın bir zamanda para teşebbüs sahibi yapacaklardır. Memleketlerine kaşık düşmanı saffetiyle gelenlere bu tarzda muamele ederlerse, bize düşen vefa kendi kendine çıkar.

Şayet ihtiyara taalluk eden bu yolda bol semere umulmazsa, o vakit ikinci bir meblağ farz olur. Hükümet, bir aylık kazancın yarısını, felaket vergisi, gibi fevkalade bir kanunla derhal toplamalıdır.

Vakit, sayı: 2426, 29 Eylül 1924, s.4

İhsan: “*Yeni Gün*”den Cahit Bey’e

Tanın başmuharriri Derviş Vahdetî'nin, Kör Ali'nin eserine iktifaen, Ali Kemal'in ruhunu şâd etmekle itham olunuyor.

Ankara, 7 Teşrîn-i Sâni (Hususi muhabirimizden) —Bugün *Tanın Hezeyanı* ser-levhasıyla neşredilen makalede diyor ki: “Halife ve hilafet müstakil bir mevzudur ki Hüseyin Cahit Bey isterse Türkiye Büyük Millet Meclisinin teyit ettiği bu müesseseyi ayrıca konuşabiliriz. İslam âleminin Türkiye'ye olan rabitası da başka bir meseledir. Bütün kâinata açıkça söylediğimiz bu husustaki fikirlerimizi ihtiyacı varsa Cahit Bey'e de söyleyebiliriz. Acaba Cahit Bey bilmeyerek, bizim yazdıklarımızı anlamayarak mı bu yola düşmüştür sanırsınız? ”

Yeni Gün, makalesinde diğer bir yerinde de: “Eseyyid Hüseyin Cahit Beyefendi neden bu tarîki iltizam etmiştir? Bunun cevabı basittir. Derviş Vahdetî'i ve Kör Ali merhumların eserlerine iktifa, Ali Kemal'in ruhunu şad etmek için...” demektedir.

Makalenin müntehasında: “Efendiler, fikirlerinize ve mesleklerinize belki o kadar karışmayacağız, fakat sizden rica ederiz. Artık mert olunuz, hangi fikirde iseniz açık söyleyiniz! Bu kadarcık fazilet intizâr ediyoruz. Heyhat ki kızıl cumhurunu çehresiyle görünmeye itina ederken bu maskenin altında kapkara irtica ile kaynaşıyorsunuz!” denilmektedir.

Vakit, sayı: 2106, 8 Teşrîn-i Sâni 1923, s.1

Yahya HALİT: Fakültenin İstanbul'a Nakli

Haydarpaşa'daki tıp fakültesinin İstanbul tarafına nakli, bugün kısmen bir emir vaki olduğu halde nakillin lüzumu veya ilim lüzumu hala gazetelerde münakaşa edilmektedir. Gariptir ki bu meselede matbuat sahifelerine giren cihet, gazetelerin umimiyetle karilerini alakadar etmeyen ve binaenaleyh hiçbir vakit matbuata girmemesi lazım olan cihettir. Buna mukabil nakil meselesinde fakülte ile beraber halkı da alakadar edecek cihetler vardır ki bunların şimdiye kadar münakaşatta mevzu bahseldüğünü bilemiyorum.

Tıp fakültesine, bittabi her şeyden evvel, memlekete tabip yetiştirmekle mükellef bir müessesedir. Fakültenin bu vazifesi İstanbul tarafına geçmekle mi daha iyi ifâ edeceği, yahut Haydarpaşa'da kalmakla da vazifenin hakkıyla ifâsına helal gelmeyeceği açık tıp hocaları tarafından halledilebilecek ve yalnız onların salâhiyeti dâhilinde bulunan bir şeydir. Tıp hocaları da yalnız kendi ihtisaslarına, salâhiyetlerine müteallik bir iş yalnız kendi aralarında, tedris bahislerinde halletmelidir. Bunu umumî gazetelerin sahifelerine naklederek orada münakaşa etmekte fayda yoktur. Halk tıp hocalarından hangisinin nakile taraftar olduğu, hangisinin nakili istemediği ile alakadar olamaz. Halk için lazım olan şey bu işin mütehassıs ve salâhiyetdâr olanlar arasında görüşüldükten, münakaşa edildikten sonra husule gelecek neticeyi bilmektir. Böyle olduğu halde, tıp fakültesinin Haydarpaşa'da yahut İstanbul'da bulunmakla daha iyi tabip yetiştireceği meselesini, eski zamandaki umumî meydanların bugünkü şekli olan matbuata nakletmek bu işte tecrübesi, ihtisası, binâberin salâhiyeti bulunmayanları da münakaşaya davet etmeye muadildir ki bu suretle mesele daha ziyade karışır ve zihinler tenvîr edileceği yerde daha ziyade taglît edilmiş olur.

Tıp fakültesinin İstanbul'a nakli meselesinde halkı alakadar eden cihetlerin biri şehir halkının fakültedeki müderris tabiplerin âleminden, hazakatinden fakülte serîriyatındaki teşhis ve tedavi vasıtalarından istifade etmek istemesidir. Bir tıp fakültesine malik olan bir şehir halkının o fakülteden istifade etmek istemesi gayet tabii bir haktır. Müderris tabipleri kendi

hanelerine veya hususi hastanelere davet etmeye kadar olan hastalar için bile fakülte serîriyatının Haydarpaşa'da veya İstanbul cihetinde bulunması, biraz ta'mik edilirse, düşünmeye değer. Fakat bunun ehemmiyeti bilhassa, medreseleri kendi hanelerine davete kadir olamayan halk içindir.

Tıp fakültesi Haydarpaşa'da kaldıkça kendi tedrisatı için lazım olacak kadar müteaddid ve mütenevi hastayı Üsküdar ve Kadıköy cihetleri ahali arasında belki bulur, belki bulamaz. Bunun halka telakki yoktur. Lakin halkın bildiği bir şey vardır ki fakülte'deki âlim müderrislerin tedavisi serîriyatın mükemmel vesaitine muhtaç olan halkın kısm-ı azami İstanbul cihetindedir. Elimizde istatistikler bulunmadığı için İstanbul cihetinin Kadıköy ve Üsküdar cihetinden daha kalabalık olduğunu üstat ile bilmemiz kabil olamasa dahi – bizzat tıp hocalarının ve onların talebeleri olan tabiplerin hastalarına hemen umumen ve daima Kadıköy ve Üsküdar gibi kırılık ve açıklık yerlerde ikamet etmelerini tavsiye etmelerine nazaran – şehirde en fena şerait-i sıhhiye içerisinde yaşayan ve bundan dolayı fakülte müderrislerinin hazakatine vasıtalarının mükemmeliyetine en ziyade muhtaç olan halkın İstanbul cihetinde bulunduğunu teslim etmek zaruridir. Bunu teslim ettikten sonra, fakülteye muhtaç olan hastaların Haydarpaşa'ya gidebileceğini söylemek doğru olamaz. Çünkü bu beşeriyeti lâakıl iki bin sene evvele irca etmek olur. Filvaki iki bin sene evvel Yunan-ı kadimde hastane ve tıp mektebi demek olan “*Eskülap*” mabetleri şehirlerin merkez içtimailerinden uzak – belki Haydarpaşa'da olduğu gibi – denize yakın güzel tepeler üzerinde inşa edilir ve hastalar dertlerine deva aramak için – belki bugün İstanbul cihetinden Haydarpaşa'ya giden hastaların duçar oldukları müşkülâtın aynı olan – müşkülât ile o tepelere kadar tırmanırlardı. O vakitten beri beşeriyet haylice inkılâp geçirmiş olduğundan hastaneler beldelerin en kalabalık, hastaneye en muhtaç semtlerinde inşa edildiği gibi tıp fakülteleri dahi derslerini böyle hastanelerde kavrurlar.

Bu zamanın tıp hocaları Yunan-ı kadimin Eskülap rahipleri gibi hastaneleri kendi ayaklarına celp etmezler ve seyyidülkavm olduklarından halka hizmet için hastanelerin yakınına gelirler. Pek yeni zamanlarda, şehrin

haricinde inşa edilen serîriyat hastaneleri de her şeyden evvel hasta halkı şehrin merkez içtimaiyesinden hastaneye kadar en rahat vesait-i nakliye ile hatta muhtaç olanları meccanen nakletmeyi temin ederler. İstanbul'da da Üsküdar'a köprü kurulup Aksaray ve Fatih semtlerinin hasta ve muhtaç halkı Haydarpaşa sırtlarına kadar rahat ve meccanen nakledilmedikçe fakülte serîryatı - halk nokta-i nazarından – asrî bir hastane değil, ancak yirmi asır evvelki zamana layık bir Eskülap mabedi demektir.

Tıp fakültesinin İstanbul'a nakli meselesinde, bu defa halkın mütefekkir ve münevver sınıfını alakadar eden, bir heyet daha vardır.

Tıp fakültesi tabip yetiştirmeye mahsus bir medrese olduğu gibi, tabip olmayan, fakat fikr-i beşerin terekkiyatını takip etmek isteyen her talip-i ilmin kendisinden istifade etmek isteyeceği bir müessese-i ilmiyedir. O müessese-i ilmiyenin derslerinden, konferanslardan, kütüphanesinden hatta laboratuvarlarından istifade etmek isteyen münevver bir sınıf vardır.

Bilfarz darülfünunun hukuk şubesinde tahsil etmekte olan bir talip-i ilim bilahire dâhil olacağı mesleği için lazım olan tıp kanunu derlerini takip etmek ister. Bir ruhiyat talibi öğrenmek istediği ilme şiddetle rabıtası bulunan cümle-i asabiye derslerini dinlemek arzu eder. Bir içtimaiyat şakirdinin tıp fakültesindeki fizyoloji dersini takip etmek istemesi hakkıdır. Misal olarak gösterdiğim bu ilim taliplerinin arzularını bugün tatmin etmelerine imkân yoktur. Zira bilfarz bir tıp kanun dersini dinlemek için hukuk şakirdi İstanbul'dan Haydarpaşa'ya gidip gelinceye kadar üç dört saat vaktini yolda zayi edecektir.

İstanbul'da tebaıt eden fakat tıp fakültesine mensup olmayan tabipler mesleklerinde terekkiyatı takip için vakit buldukça fakültenin nazârî ve serîrî derslerinden istifade etmek istemezler mi? Ne tabip, ne de darülfünun talibi olmadığı halde tıp fakültesinde ders dinlemek, fakültenin kütüphanesinde

tıbbî kitaplar okumak isteyen ve buna hakkı olan münevver insanlar yok mudur?

Darülfünununun tıp fakültesinden başka şüpheleri İstanbul'da, şehrin merkez içtimaiyesinde buldukları için bugün herkes o şüphelerin derslerinden kütüphanelerinden istifade edebilir. Yalnız tıp fakültesi ancak kendi taliplerine münhasır kalmaktadır ve halka kapalı demektir.

Vaktiyle daha Yunan kadim medeniyetinden evvel, Mısır'da tabipler (Hermes) mabetlerindeki kâhinlerden ders alarak yetiştirirlermiş. O vakit tıp, ulum-ı mestureden addolunur ve ancak onu halka ifşa eylemeye yemin eden mahdut taliplere talim edebilirmiş. İstanbul tıp fakültesi Haydarpaşa'da kaldıkça burada dahi tabi ulum-ı mestureden addetmek yanlış olmaz. Mısır tarihinde (Hermes) denilen mabudun kisas-ı enbiyada İdris Ali-yül İslam diye öğrendiğimiz peygamber olduğu rivayet edilmesine nazaran Haydarpaşa'daki tıp fakültesine halk nazarında – Hazret-i Âdem devrinden bir derece ileride fakat tufan zamanından sonra demektir. Âdem, İdris, Nuh...

Fakültenin İstanbul'a nakli meselesinde halkı alakadar eden bir cihette fakülteden yetişecek müstakbel tabiplerin mesleklerinde mütehassıs olmakla beraber umumî harsa da mâlik olmaları endişesidir.

Bizzat tıp hocalarının dedikleri gibi tabipler hastalıkları değil hastaları tedai ederler. Hastaların ise fizyolojilerinden, ilim-i emrâzdan ruhiyatları, içtimaiyatları, iktisadiyatları hatta siyasetleri vardır. Bugün insan hastalarını tedavi edecek tabipler fizyolojide, ilm-i emrâzda tedavide mütehassıs olmakla beraber insanların ruhiyatına, içtimaiyetine, iktisadiyatına hatta siyasetine az çok vakıf olmaları iktiza eder. Halkın münevver, mütefekkir tabakası bunu sarıhan bilir ve umumî harise mâlik olmayan tabiplerin münevver bir cemaat içerisinde hüsn kabul görmeyeceklerini açıkça söyler münevver mütefekkir olmayan avam bile bu lüzumu sarıhan anlamasa, açıkça anlatamasa dahi o lüzumu hisseder. Hastalık haricinde bile içtimaiyatında mesela kızını kocaya

vereceği vakit – iktisadiyatında – mesela bir mesleğe gireceği vakit – ruhiyatında – misal kederli zamanlarında – hatta siyasiyyesinde insan-ı kâmil addettiği tabip ile istişare etmek onunla görüşmek ister.

Ya tıp fakültesinin yetiştirdiği Hıfz sıhhat mütehassısları için biraz evvel saydığım ilim şubelerinin ne kadar lüzumu vardır. Amerikalılardan bazı profesörler bir hıfz sıhhat mütehasssınının tarih, edebiyat, musiki de bile vukufî olmaz ise mesleğinde muvaffak olamayacağını iddia ediyorlar. Fakat sıhhat işlerinde en müterakki olan Amerikalılar acaba bu iddialarında haksız mıdır? Bir belediye su getirmek vazifesini der-uhde eden bir hıfzı sıhhat mütehasssınının, kendi ihtisasında ne kadar mütebahhir olsa, iktisadiyattan, riyaziyattan o mesleğe lazım olan kadar malumatı haiz olmadıkça vazifesinde muvaffak olmasına acaba imkân var mıdır?

Halk müstakil tabiplerini ve hıfzı sıhhat mütehasssılarını umumî harise mâlik, kendi mesleklerinde ihtisası ile beraber mesleklerine lazım olduğu kadar diğer şubât-ı uluma da vakıf mükemmel insan olarak görmek ister.

Tıp fakültesi burada halk için mestûr kalan, ulûm-ı tıbbiyeyi Haydarpaşa'da tedris ederken yetiştirdiği mütehasssılara belki o diğer şubât ulûmu da lazım olduğu kadar teellüm etmektedir. Tıp fakültesinin Haydarpaşa'da olmakla beraber bu zamanda bir mütehasssın umumî harise de mâlik olması lüzumunu takdir etmediğini zannetmekte hakkımız oktur.

Fakat halk bilhassa halkın münevver mütefekkir tabakası mütekabil tabiplerinin ve hıfzı sıhhat mütehasssılarınının şubât ilmi her şubâtın mensup olduğu fakültelerden öğrenmelerini, tıp derslerinden vakit buldukça diğer fakültelerde, diğer şubât ilmi bu şubât ilminin metotlarını takip etmelerini arzu eder. Çünkü – halk nokta-i nazarından – tıbbın mütehasssısı, salahiyettar müderrisleri nasıl tıp fakültesinde ise ruhiyatın, içtimaiyatın, iktisadiyatın, siyasiyatın, mütehasss müderrisleri de öylece kendi fakültelerindedir.

Hülâsa tıp fakültesi Haydarpaşa'da kaldıkça – halk nokta-i nazarından – bir Eskülap mabedi gibi halktan uzak, bir Hermes mabedi gibi halktan saklı görünmektedir. Bu görünüş belki heybetlidir. Çünkü uzak ve saklı olan her şey acayip görünür. Fakat asrî değildir. Asrî olan bir ilim müessesesi halka yakın ve halka açık olmalıdır.

Bundan daha mühim bir noksan olarak, tıp fakültesi Haydarpaşa'da kaldıkça ilmin bir velatahzî olduğu hakikat ilmiyesini inkâr eder gibi görünmektedir.

Buna rağmen, bazı tıp üstatlarının matbuat sahifelerinde yazdıkları gibi, fakültenin Haydarpaşa'da kalmakla beraber mükemmel tabiiler yetiştirmesi belki kabildir, eğer bir müessese-i ilmiyenin bedaat-i ilmiyeye muhalif hareket ederek muvaffak olması mümkün ise...

Vakit, sayı: 2474, 17 Teşrîn-i Sâni 1924, s.4

SONUÇ

“Vakit gazetesinde Edebî ve Kültürel Hareketlilik” başlıklı bu çalışmamızda 29 Ekim 1923 ve 4 Ekim 1926 tarihleri arasındaki edebî ve kültürel faaliyetleri *Vakit* gazetesinden hareketle değerlendirdik.

Elbette Vakit'in yayınlanan bütün nüshaları değerlendirilebilir ve bu doğrultuda bir çalışma yapılabilirdi; ancak *Vakit* hemen hemen 50 yıl boyunca, bazı aksamalar ve bayram tatilleri dışında, her gün yayınlanmış bir gazetedir. 50 yıl boyunca günlük olarak yayınlanan bir gazetenin edebî ve kültürel faaliyetleri gerektiği gibi irdelenemeyebilir ve gereken titizlikle değerlendirilemeyebilirdi. Bu çalışmada ele alınan üç yıllık süreçte yayınlanan her sayı tek tek okunmuş, her yazının üzerinde titizlikle durulmuştur. Böylece daha kısa bir süreç, daha derinlemesine incelenmiştir.

Bilindiği gibi *Vakit*, 22 Teşrin-i Evvel [Ekim] 1917 tarihinde basın hayatına girmiştir. Mütareke dönemlerinde ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında yayınlanan gazeteler arasında aktif rol oynaması ve dönemin en güçlü kalem erbaplarını bünyesinde toplaması bakımından önem arz etmektedir. *Ahmet Emin Yalman* ve *Mehmet Asım Us*'un ortaklığı ile kurulan daha sonra Us kardeşlerin bir müessesesi olan *Vakit*, döneminin en popüler gazetesi olmakla birlikte Mustafa Kemal'in de sözcüsü konumundadır. 50 yıla yakın bir ömür süren bu gazetenin en aktif dönemleri Milli Mücadele dönemleri ve Cumhuriyet'in ilk yılları olmuştur.

Çalışmamızın temelini oluşturan *Vakit* gazetesinin ve *Vakit*'in 29 Ekim 1923 – 4 Ekim 1926 yıllarında yayınlanan sayılarının seçilmesi işte bu gerekçelerden doğmuştur. Böylece çalışmamızın sınırları da bu tarihler arasında çizilmiştir.

Üç yıla yakın bu süre içerisinde yayımlanan *Vakit* nüshaları aracılığı ile Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki edebî ve kültürel faaliyetleri incelemeye çalıştık. Edebî ve kültürel hayat, sosyal ve siyasî hayattan ayrı düşünülemez. Sosyal ve siyasî her gelişme edebiyatı ve sanatı etkiler. Sosyal ve siyasî her gelişme

edebiyat ve sanata yansır. İşte bu vesileler, dönemin edebî ve kültürel hayatını daha iyi anlayabilmemiz için bizi “*Cumhuriyet’in ilk yıllarında Türkiye’nin sosyal ve siyasî hayatı nasıldı?*” sorusuna yöneltti.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında bir yenileşme içerisine giren yeni ve genç bir Türkiye ile karşılaşmaktayız. Başta siyasî ve toplumsal alanlar olmak üzere her alanda bir yenileşme sürecine girilmiştir. Askerî, hukukî alanlarda, eğitim alanında ve özellikle de toplumsal alanlarda yapılan asrîleşme çabaları beraberinde edebî ve kültürel yenilik ve değişimleri getirmiştir. Dönemin diğer gazete ve dergilerini de kısaca tanıttığımız giriş bölümünde Cumhuriyet’in ilk üç yılındaki siyasî ve sosyal panoramayı çizmeye çalıştık.

Tezimizin birinci bölümünü ise *Vakit*’i tanıtmaya ayırdık. Yayın hayatına giriş yıllarından itibaren *Vakit*’in tarihinden kısaca söz ettikten sonra şekil özellikleri, yayın ilkeleri ve yayın politikasını ele aldık. Ele aldığımız üç yıllık süreçteki edebî ve kültürel faaliyetler ve fikrî faaliyetler de yine birinci bölümde değerlendirilmiştir.

Vakit gazetesi, 22 Teşrî-i Evvel [Ekim] 1917 tarihinde *Ahmet Emin Yalman* ve *Mehmet Asım Us* ortaklığı ile kurulmuştur. Yaklaşık beş buçuk yıl süren bu ortaklık 1923 yılının Mart ayında son bulmuş ve *Vakit*’in Us kardeşler tarafından yönetilme ve yayınlanma süreci bu tarihten itibaren başlamıştır. Ortaklığın son bulmasındaki önemli etkenlerden biri *Ahmet Emin Yalman*’ın uzun süreli sürgünleri olmuştur. 1920’de başlayan ve uzun süren Malta sürgününden sonra ise iki ortak fikir çatışmaları yaşamaya başlamış ve ortakların yolları tamamen ayrılmıştır.

Çalışmamıza sınır olarak belirlediğimiz tarihler arasında *Vakit*, Us kardeşler tarafından çıkarılan bir gazetedir. Bu tarihlerde *Mehmet Asım Us* gazetenin yöneticisi konumundadır ve yazı işlerinden de yine *Mehmet Asım Us* sorumludur. *Hakkı Tarık Us* ise daha çok malî işlerle ilgilenmiştir. Gazetenin başyazarı *Mehmet Asım Us* iken zaman zaman Hakkı Tarık’ın da başyazı sütununda yazıları yayınlanmıştır. En küçük kardeş olan *Rasim Us*’un yazıları ile diğer kardeşlere göre daha az karşılaşmaktayız.

Güçlü bir yazar kadrosuna sahip olan *Vakî't*'te incelediğimiz tarihler arasında gazeteciliğin ustası sayılan *Ahmet Rasim*'den başka *Naşit Hakkı [Uluğ]*, *Hakkı Süha [Gezgin]*, *Hüseyin Necati [Çiller]*, *Refik Ahmet [Sevengil]*, *Muhsin Ertuğrul*, *Rauf Yekta*, *Ali Haydar Emir [Alpagut]*, *Hıfzı Tevfik [Gönensay]*, *Halil Halit [Dördüncü]*, *Lütfü Simavi* gibi pek çok değerli ismi görmekteyiz.

Günlük yayınlanan *Vakit* gazetesi, genellikle 4 sayfa; fakat kimi zamanlar 6 sayfa yayınlanmıştır. 6 sayfa yayınlandığı günler gazetenin ilk sayfasında, o günkü gazetenin 6 sayfadan oluştuğunu açıklayan bir not yer almaktadır. Zamanla bu notların düşülmediği ve sayfa sayısının 8'e kadar çıktığı görülmektedir. 44,5x58 ebatlarında ve günlük olarak yayınlanan gazetede siyah mürekkep kullanılmıştır. 26 Ağustos 1926 tarihine kadar Arap harfli olarak yayınlanan *Vakit*, 31 Kanûn-i Evvel 1928'ten sonra bir müddet Arap ve Latin harfleri ile karışık olarak daha sonra ise tamamen Latin harfleri ile yayınlanmıştır.

Yayın ilkeleri ve yayın politikasını belirlemek amacı ile yayınlandığı ilk günden itibaren elde ettiğimiz tüm sayılarını tek tek incelediğimiz gazetenin ilk gün belirledikleri yayın ilke ve politikalarına ömrü boyunca sıkı sıkıya bağlı kaldığı görülmektedir. Gazetecilik mesleğini bir amme hizmeti olarak benimsemiş iki ortağın yolları ayrıldıktan sonra da gazetenin ilk günkü anlayışla hazırlandığı ve yayınlandığını görmekteyiz. *Vakî't*'in ömrünün hemen hemen 50 yıl sürmesi de bu ilke ve politikalara bağlı kalındığının bir göstergesi sayılabilir.

Çalışmamızın birinci bölümünü *Vakî't*'teki edebî ve kültürel faaliyetleri ve fikrî faaliyetleri değerlendirerek sonuçlandırdık. Döneminin en güçlü yazarlarından oluşan yazar kadrosu ile *Vakit* bir haber gazetesi olmanın yanında edebî ve kültürel faaliyetleri destekleyen ve bu doğrultuda çalışmalar yapan bir kurumdur. *Vakit*, özellikle ele aldığımız tarihlerde gazetecilik ekolü olmuş pek çok genç gazeteci yetiştirmiştir. Eğitimi desteklemek ve okuma oranını artırmak, halkı okumaya teşvik etmek amacı ile kitap hediyesinden

oluşan ekler sunmuştur. “*Dün ve Yarın Külliyyatı*” ismi ile dünyanın en ünlü isimlerinin eserlerini yayınlamış ve cep kitapları serisi çıkarmıştır.

Çalışmamızın amacı olan edebî ve kültürel yazılarda da yenileşme çabalarını görmekteyiz. Özellikle edebî meseleleri ele alan yazılarda edebiyat sahasındaki gelişmelerin yavaşlığından ve edebiyat dünyasının sükûnetinden şikâyet edilmektedir. Bu şikâyet *Vakit*'in edebiyat dünyasına katılan yeni sanatçıları ve yeni eserleri tanıtması için bir temel oluşturmuştur. Gazetede pek çok yazar, şair ve pek çok eser tanıtımı yer almaktadır. Sanatkârlarla mülakatlar yapılmış ve dönemin edebî hayatı değerlendirilmiştir. Türk edebiyatının geçmişi ve geleceği tartışılmış, unutulmuş Divan şairleri hatırlatılmış, yabancı yazarlar ve onların eserlerine dair fikir yazıları yazılmıştır. Latin Harflerine geçiş süreci *Vakit* yazarları tarafından uzun bir süre ele alınmıştır. Yerli yabancı pek çok eser tefrika edilmiş ve her gün en az bir adet roman tefrikası yayınlanmıştır. Bu dönem dikkat çeken bir diğer nokta ise Memleket edebiyatına dönüştür. *Vakit* yazarlarının ortak kanısından biri de Memleket edebiyatına önem verilmesi gerektiğidir. Zira Türk edebiyatının temelini Memleket edebiyatı oluşturmaktadır.

Türk edebiyatının ve dünya edebiyatının önemli yazarlarının eserlerinden yapılan tefrikalar okumaya verilen önemin açık bir göstergesidir. Ele aldığımız tarihler arasında Halide Edip Adivar, Ömer Seyfettin, Reşat Nuri Güntekin gibi edebiyatımızın önemli isimleri ile beraber Robindranath Tagore, Wilkie Collins, Dostoyevski gibi dünya edebiyatının önemli isimlerinin de eserleri tefrika edilmiştir.

Edebiyatta olduğu gibi sanatın diğer alanlarında da aktif bir *Vakit* görmekteyiz. Özellikle tiyatro ve musiki olmak üzere resim, dans, opera, mimarî ve daha pek çok sanat dalında yazılan yazılarla sanatsal faaliyetler tanıtılmış, tartışılmış ve bu faaliyetlerin gelişimi için çalışılmıştır. Fikrî faaliyetler bölümünde ise daha çok yaşanan siyasî, sosyal gelişmeler hakkında yazılan yazılar ve öne çıkan konular yer almaktadır.

Çalışmamızın ikinci bölümünü oluşturan tahlilî fihrist bölümünde ise yazı başlıkları yer almaktadır. Sınır olarak belirlediğimiz tarihler arasında yayınlanmış her *Vakit* sayısı tek tek incelenmiş ve yazı başlıkları öncelikle kronolojik olarak daha sonra ise yazar ismine göre alfabetik olarak listelenmiştir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünü ise seçtiğimiz metinler oluşturmaktadır. Başlıklar halinde listelediğimiz yazılardan okunabilirlik derecesine ve kültür hayatımız bakımından önemine göre seçtiğimiz çeşitli konulardaki metinleri Latin harflerine aktardıktan sonra siyasî yazılar, sosyal yazılar, edebî yazılar gibi gruplara ayırıp tasnif ettik.

Pek çok kaynaktan yararlandığımız bu çalışmanın temelini oluşturan *Vakit* gazetesinin söz konusu tarihler arasında yayımlanan sayıları “*TBMM Kütüphanesi*”, “*Milli Kütüphane*” ve “*İstanbul Beyazıt Halk Kütüphanesi*”nden temin edilmiştir. Nüshaların bir kısmının yırtılmış, silinmiş ve okunmayacak derecede yıpranmış olması çalışmamızı zorlaştıran sebeplerdendir. Kütüphane çalışmalarımızda ise mikrofilm makinelerinin oldukça eski olması ve çekilen fotoğrafların karanlık çıkması da yine çalışmamızı oldukça güçleştirmiştir.

Bu araştırma ve incelemeler neticesinde ele aldığımız 29 Ekim 1923 ve 4 Ekim 1926 tarihleri arasında, *Vakit*'in çok aktif bir gazete olduğunu görmekteyiz. *Vakit* ömrü boyunca Atatürk'ün ve Halk Fırkası'nın sözcüsü ve savunucusu olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ise bu tavır daha kuvvetli hissedilmektedir.

Sonuç olarak denilebilir ki, güçlü yazar kadrosu ile *Vakit*, dönemin edebî ve kültürel hayatını bir ayna gibi yansıtmıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında edebiyat, tiyatro, musiki, sinema, resim, dans, opera, heykel, mimarî, spor ve daha birçok alanda halka hizmeti bir görev bilmiş ve bu yönde çalışmıştır.

KAYNAKÇA

AKBAYIR, Nuri, KOLOĞLU, Orhan: **Gazeteci Bir Aile Mehmet Asım, Hakkı Tarık, Hasan Rasim**, ÇGD Yayınları, Ankara, 1996.

AKYÜZ, Kenan: **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri (1860 - 1923)**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1995.

AKŞİN Sina, TANÖR Bülent vd.: **Yakınçağ Türkiye Tarihi 1908-1980**, Doğan Yayınları, s.134

ATEŞ, Nevin Yurdsever: **Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası**, İstanbul, 1994.

DEVELLİOĞLU, Ferit: **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, Ankara, 2004.

DUMAN, Hasan: **Başlangıcından Harf Devrimine Kadar Osmanlı – Türk Süreli Yayınlar ve Gazeteler Bibliyografyası ve Toplu Kataloğu 1828 – 1928**, Enformasyon Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara, 2000.

ERTUĞ, Hasan Refik: **Basın ve Yayın Hareketleri Tarihi**, İstanbul Üniversitesi. İktisat Fakültesi. Gazetecilik Enstitüsü yayını , İstanbul, 1970.

GÖK, Dursun, AKANDERE, Osman vd.:**Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi**, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya, 1998.

IŞIK, İhsan: **Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi**, Elvan Yayınları, Ankara, 2002.

İNUĞUR, M.N: **Basın ve Yayın Tarihi**, Der Yayınları, İstanbul, 2005.

KARACA, Emin: **Türk Basınında Kalem Kavgaları**, Gendaş Yayınları, İstanbul, 1998.

KOLOĞLU, Orhan: **Osmanlı'dan 21. yüzyıla Basın Tarihi**, Pozitif Yayınları, İstanbul, 2006.

KOLOĞLU, Orhan: **Türk Basını Kuvayı Milliye'den Günümüze**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1993.

NECATİGİL, Behçet: **Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü**, Varlık Yayınları, İstanbul, 1989.

ÖNAL, Mehmet: **En Uzun Asrın Hikâyesi – Yeni Türk Edebiyatına Teorik Bir Yaklaşım-**, Akçağ Yayınevi, Ankara, 1999.

TANPINAR, Ahmet Hamdi: **19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, Çağlayan Kitabevi, Ankara, 1967.

TOKMAKÇIOĞLU, Erdoğan: **Türk Basın Tarihi**, İsim Yayınları, 2011, Ankara.

TOPUZ, Hıfzı: **Türk Basın Tarihi**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.

US, Mehmet Asım: **Gördüklerim, Duyduklarım, Duygularım**, Vakıf Matbaası, İstanbul, 1964.

ÖZET

TÜRKARSLAN, Hürrem. *Vakit Gazetesinde Edebî ve Kültürel Hareketlilik (29 Ekim 1923 – 4 Ekim 1926)*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

“*Vakit Gazetesinde Edebî ve Kültürel Hareketlilik (29 Ekim 1923 – 4 Ekim 1926)*” başlıklı bu çalışmanın amacı söz konusu tarihler arasında *Vakit* gazetesinin edebî ve kültürel faaliyetlerini değerlendirmektir.

Çalışmamızın sınırları, Cumhuriyet’in ilanı olan 29 Ekim 1923 ve Türk Medeni Kanunu’nun yürürlüğe girdiği gün olan 4 Ekim 1926 tarihleri arasındadır. Aşağı yukarı üç yıllık bir süreç olan bu tarihler arasında yayımlanan *Vakit* gazetesi nüshaları, öncelikle yazı başlıkları halinde kronolojik olarak listelenmiş daha sonra bu başlıklardan seçilen çeşitli konulardaki yazılar Latin harflerine çevrilmiştir. Çalışmalarımız sırasında 1 Kanun-i Sâni 1925 – 1 Mayıs 1925 tarihleri arasında çıkmış olan *Vakit* nüshaları “TBMM Kütüphanesi”nden, 22 Teşrin-i Evvel 1925 – 1 Nisan 1926 tarihleri arasında çıkan nüshalar Milli Kütüphane” den, bu tarihler dışında kalan bölümler ise “İstanbul Beyazıt Halk Kütüphanesi”nden temin edilmiştir.

Çalışmamamızda öncelikle ele aldığımız tarihler arasında Türkiye’nin ve Türk basınının bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu giriş bölümünden sonra ise Birinci bölümde *Vakit* gazetesi tanıtılmış, ikinci bölümde ele aldığımız tarihler arasındaki yazılar önce kronolojik daha sonra ise alfabetik birer fihrist halinde sıralanmıştır. Üçüncü bölümde ise seçtiğimiz çeşitli konulardaki yazılardan örnekler sunulmuştur.

Yapılan bu çalışmalar sonucunda görülmüştür ki *Vakit* gazetesi, ele aldığımız tarihler arasında, yalnız haber ve fikir gazetesi değil edebî ve kültürel faaliyetleri destekleyen ve bu alanlarda bizzat yer alan bir gazete konumundadır. Güçlü yazar kadrosu yalnız siyasî ve toplumsal konularda değil, edebî ve kültürel konularda da pek çok tanıtım, değerlendirme ve eleştiri yazıları yazmıştır. Her nüshasında en az bir roman tefrikasına yer

verilmesi de özellikle edebiyata ve okumaya verilen önemi gösterir niteliktedir.

Anahtar Sözcükler:

1. *Vakit* gazetesi,
2. Cumhuriyet'in ilanı,
3. Türk Medeni Kanunu,
4. Roman,
5. Tiyatro.

ABSTRACT

TÜRKARSLAN, Hürrem. *Vakit Journal of the Literaty an Cultural Mobility (29 October 1923 – 4 October 1926)*, Master Thesis, Ankara, 2011.

The pupose of this stufy is titled “*Vakit Journal of the Literaty an Cultural Mobility (29 October 1923 – 4 October 1926)*” between the dates of literaty and culturel activities to evaluate newspaper.

The limits of our study, October 29, 1923 proclamation of the Republic and the Turkish Civil Code which entered into force October 4, 1926 which is between days. Roughly three-year period between those dates published in the newspaper, copies of *Vakit* out of copies of the Library of the copies, expect for those dates in parts of İstanbul Beyazıt Public Library have been implemented.

We first consider the evaluation was made between the dates of Turkey and the Turkish pres. *Vakit* the first part of this introductory chapter is then introduced to newspaper, we have dealt with the second section between the dates of the articles are first, then alphabetically by one index case chrological order. In the third section presented of articles on various topics selected.

A result of these studies showed that done *Vakit* newspaper, between the dates we have dealt with, not just a news and opinion newspaper that supports the literary and cultural acivities in these fields and himself in a newspaper. A strong team of writers, not only political an social issues, literary and cultural issues in the many promotional, evaluation and review articles they wrote. Each copy includes atleast one novel feuilleton to read, especially literature and shows the importance of nature.

Keywords:

1. Newspaper *Vakit*,
2. Declaration of the Republic,
3. The Turkish Civil Code,
4. Novel,
5. Theater